Bible

Miss Carter Smith

Clare Lodge, Cambridge
Decr. 9th 1860

My dear Sir,

Please accept of my best thanks for your very kind & useful present of the Alexandrine Greek Testament. I have been much pleased to find that the Editor has done his duty in a far more satisfactory way than the Editor of the companion Vatican Gr. Testament. He too, however, has strangely conceived it to be incumbent upon him to furnish a complete Greek Testament, & consequently

where his manuscript exhibits lacunæ
has been under the necessity of supplying
the deficiency from other manuscripts or
editions. Still he does, I think enable
you with a little attention to discover
the reading of the original, and in
respect of spelling has represented it
as faithfully as could be wished. Upon
the whole I think the book a very valuable
contribution to the critical study of the
Greek Testament, — far more so than the
Compa[illegible] edition of the Vatican MS.

Please give our united thanks to
Mrs Smith for her kind little slip.
We are looking forward with great
pleasure to our Christmas visit
With Fanny's kind love & my own
I remain
Yours affectionately
E. Atkinson

R Carter Smith
from
H. W. S.
24th Novem^r.
1860.

CODEX ALEXANDRINUS.

Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ.

NOVUM TESTAMENTUM
GRAECE

EX ANTIQUISSIMO CODICE ALEXANDRINO

A

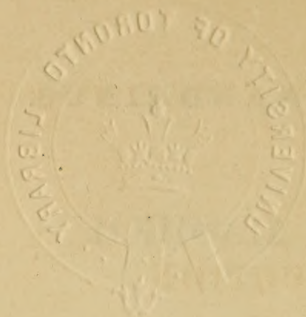
C. G. WOIDE

OLIM DESCRIPTUM: AD FIDEM IPSIUS CODICIS

DENUO ACCURATIUS EDIDIT

B. H. COWPER.

LONDINI:
DAVID NUTT, ET WILLIAMS & NORGATE;
EDINBURGAE, WILLIAMS & NORGATE.
MDCCCLX.



LEIPZIG: PRINTED BY B. G. TEUBNER.

INTRODUCTION.

So much has been written respecting Codex A. that we shall scarcely be expected to say anything new; yet we do not intend either to review or even to enumerate the publications, which we have consulted upon the subject, and we shall only casually refer to some of them. This course seems to accord best with the design of this edition, which was rather to furnish a faithful transcript of the manuscript than critically to investigate it, and to embody the results in copious prolegomena or elaborate notes. The aim of the present introduction, therefore, will be to supply the reader with some miscellaneous information respecting the document, to give him an accurate description of it as it is, and to add some enquiry with regard to its probable source and antiquity, with an explanation of what has been done in this publication*). The reader who is only partially acquainted with the literature of the subject, will at once perceive that what we are about to say, will not supersede the use of other and more important helps to the study of the New Testament text of the Alexandrine Codex, of which we now proceed to speak.

*) We may here state once for all, that many of the facts and suggestions in this introduction, are either borrowed from Grabe, Woide etc., or in accordance with their statements. The prolegomena of Woide contain very much of which no use has here been made, and the claims of brevity have often compelled us to condense what he has developed at considerable length. In the notes to the text also, Woide's edition has been freely used, and generally our obligations to him have been very great.

Codex A., or the Codex Alexandrinus, is one of the most ancient and important of the manuscripts of the Greek scriptures known to be extant in our day. The Old Testament portion has been either wholly or partially edited on several occasions, of which the most noticeable are the facsimile edited by Baber, in 1819, and what may be called the restored edition by Mr. Field very recently issued, and indeed since the present edition was commenced. The New Testament has been printed only once, in 1786, when through the munificence of the authorities of the British Museum, it was given to the world in facsimile, under the editorship of that excellent scholar C. G. Woide. This work was in folio, with admirable prolegomena and notes, but it has long been both scarce and expensive. Modern students are mostly indebted for their knowledge of Codex A., so far as its readings are concerned, to the various collators who have given to the world the results of their enquiries. The principal collators throughout have been Patrick Young (better known as Junius), Walton, Fell, Mill, Grabe, Wetstein and Woide. The great mass of critics have borrowed from these, and some of them, among whom even Dr. Tischendorf must be included, have occasionally given as various readings, errors of Woide's edition*).

Cardinal Mai's edition of the Vatican Codex, and other similar publications of original texts, naturally led to the desire that more should be done in the same direction, and that the Alexandrine Codex in particular, should be printed in ordinary type, in a portable form, and at a reasonable price. This edition has therefore been undertaken to supply an acknowledged deficiency, and to gratify a reasonable wish. The English reprint of Codex B., has been adopted as a model, and it is

---

*) Besides the collators above named, the Codex has been examined by Griesbach, Scholz, Tischendorf and others. With reference to the errors of Woide's text, it will be seen that we have carefully noted all we have been able to detect, except such as he himself has pointed out in his Prolegomena.

expected that the work will find favour with the increasing number of those who critically examine the original text of the New Testament for themselves.

This manuscript was formerly in the possession of Cyril Lucar, at one time Patriarch of Alexandria and afterwards of Constantinople, where he was put to death by the arbitrary decree of the Turkish emperor in 1638. Cyril made a present of the precious volumes of this document to king Charles I, in 1629, and it has ever-since been regarded as the most important manuscript of the Greek scriptures in this country.

The portion containing the New Testament is a volume measuring somewhat more than ten inches wide and fourteen inches high. The material is thin, fine, and very beautiful vellum, often discoloured at the edges, which have been injured by time, but more by the ignorance or carelessness of the modern binder, who has not always spared the text, especially at the upper inner margin. The manuscript is written in a light and elegant hand in uncial letters. These letters at the end of a line are often very small, and much of the writing is very pale and faint. Each page contains two columns of text. In the margins to the left hand, the Eusebian canons are noted throughout the four Gospels, as well as the larger sections into which these books were anciently divided*). Some of the nu-

---

*) The following account of the ancient divisions of the New Testament is from the Prolegomena of Barrett's Edition of the Codex Z in Trinity College Dublin. "Prima divisio textus sacri facta fuit per *τίτλους* sive *κεφάλαια* majora cum titulis annexis: horum auctorem suspicatur Millius, Prol. 354, fuisse Tatianum, quo melius Diatessaron suum institueret. Discimus autem ex Tertulliano, textum per capitula distributum fuisse, qui Lib. II. ad Uxor. c. II. loquitur de Capitulo in 1 Cor. ut et in Lib. de Pudicitia XVI. — Seculo demum tertio instituit Ammonius Sectiones ab ipso denominatas, quarum sunt 355 et Tituli 68 in Matthæo: ad hosce autem numeros proximo seculo Eusebius canones suos adaptavit. — Circa annum vero 396, Epistolas Paulinas in Capitula distributas fuisse, memorat Euthalius: qui circa annum 451 idem præstitit in Actis (in quo libro 40 capita esse voluit) et Epistolis Catholicis. Apocalypsin in 72 capitula distribuit

meral letters, and the commencements of the separate books throughout have been written in red ink, as also are some of the ornamental portions which are due to the fancy of the scribe. These latter are sometimes diversified with other colours. At the commencement of the books no regular rule is followed, as will appear from the table given below, in which the figures show which lines are in red throughout the volume.

Matthew	wanting	2 Corinthians	1.
Mark	1.	Galatians	1, 2.
Luke	1, 2, 3.	Ephesians	1, 2.
John	1, 2.	Philippians	1, 2.
Acts	1, 2, 3.	Colossians	1, 2.
1 Peter	1, 2, 5, 6.	1 Thessalonians	1, 2, 3.
2 Peter	1, 2.	2 Thessalonians	1, 2, 3.
1 John	1, 3.	Hebrews	1, 2, 3.
2 John	1, 4.	1 Timothy	1, 2, 3.
3 John	1, 2.	2 Timothy	1, 2, 3.
Jude	1, 2.	Titus	1, 2, 3.
Romans	1, 2.	Philemon	1, 2.
1 Corinthians	1, 2, 3.	Apocalypse	1, 2, 3.

The reader will observe the peculiar order of the books, respecting which we shall have to speak hereafter. We therefore proceed with our description.

At the lower corners of the leaves, are the remains of an arabic numeration, but it is of course far more modern than the text, and is chiefly important as a proof that the volume has passed through oriental hands. The text of the manuscript has been repeatedly retouched in ancient and modern times, and

Andreas Cæsariensis, aut, ut alii volunt, Andreas Cretensis in Sermones 24 et Capitula 72. Circa XI. seculum, Oecumenius dicitur Acta distribuisse in 40 Capita et 247 Capitula".

The work of Barrett is an interesting and curious facsimile of Cod. Z engraved on copper throughout, with the text also printed in common type on opposite pages. The publishers of this volume, Messrs. Williams and Norgate have on sale the few remaining copies of this desirable work.

probably oftener than we have been able to determine. These corrections are partly by the original scribe, frequently by apparently two ancient correctors, and in some instances by at least two modern ones. We suspect that a very few alterations have been made since the manuscript came into Europe. Such are the horizontal line in 1 Tim. 3. 16, where we now read *Θεος* ($\overline{Θς}$), and the insertion of *επ' αυτω* in Rev. 22, 18, a correction which Junius the earliest collator has not mentioned. The addition of *δωδεκα αποστολ τῡ αρνιου* in Rev. 21, 15, also in cursives, and with accents and breathings is modern but not so recent. No other instances of cursives occur in the volume except eight letters in one of the margins and which have no apparent meaning nor reference to the text. Corrections properly so called are frequent, and it is not always possible to decide whether they are by the first, second, or third hand. They consist of erasures, alterations, an dadditions. One or two cases of cancelling or crossing out, occur.

1) Erasures. Usually made with a knife, but sometimes by the scribe when the ink was not dry, with a sponge. Some of these are left; others are partly or wholly rewritten.
2) Alterations. When the original writing has been removed and its place supplied by something else.
3) Additions. These may or may not imply an erasure: without erasures they are written above the line or in the margin. With erasures, they are partly upon and partly beyond the original writing.

Since its arrival in this country, the volume has been rebound, the leaves have been numbered, and the modern Chapters have been indicated; — these figures are all the work of Patrick Junius. The nature of the ink, and the great age of the manuscript, have in many places caused the partial or almost total disappearance of the characters, and they cannot be read without the aid of a lens and in a strong light. Moreover, the ferruginous matter contained in the ink has produced an infinite number of minute holes in the parchment, giving it the

appearance of lacework, and which occasionally, but not so often as could be expected, add seriously to the difficulty of the reading. These holes are not in all the leaves but only in a portion of them, and the vellum is frequently more legible on one side than on the other. The inscriptions and subscriptions to the respective books, as far as they remain, are all ancient, but some must be referred to the second hand.

From the commencement of the volume, twenty five leaves are wanting according to the computation of Junius, who has numbered the first, 26. This calculation is probably wrong, and not more than sixteen or seventeen folia are missing. Be that as it may, what remains commences with the word εξερχεσθε in Matthew XXV, 6. In the Gospel of John two leaves are missing, containing the text from Chap. VI, 50 to VIII, 52, the word καταβαινων being followed by the word λεγεις, or rather γεις, the syllable λε having been cut off by the binder. A careful comparison of the quantity of matter contained in the leaves before and after this *hiatus valde deflendus*, proves as far as demonstration can be attained, that the missing leaves did not contain the story of the woman taken in adultery, there being just that amount of over matter. From the second epistle to the Corinthians three leaves are absent; the word γεγραμμε — being followed by και τη υπερβολη, except that the binder has cut off the letters και τ. This hiatus therefore reaches from Chap. IV, 13 to XII, 6. The remainder of the New Testament is all left, with the exception of the particles removed as already mentioned, from the upper inner margin for the most part; but in general these are easily supplied. The text now occupies 132 leaves, and twenty one, or twenty two are lost, in addition to those portions containing part of Clement's second Epistle and the 18 Psalms of Solomon, to which we shall refer below*).

---

*) The last leaf of the New Testament in Codex A. is actually numbered 158, and the Epistles of Clement occupy eleven more, so that the last of the volume is marked 169. From these the deductions named in the text, have to be made, and there will remain 143 leaves as the number now in the volume.

The text is in uncial or capital letters of very ancient type, and exhibits no regular division of words. The pointing is to a great extent quite arbitrary, and there are neither accents nor aspirates. And yet there is a mode of indicating sections or paragraphs, which is worthy of notice though not confined exclusively to this codex. When one of these sections commences a new line, its initial letter is of a larger size and stands out in the margin thus:

Καιηρξαντοτινεςεμπτυειναυτω
καιπεριχαλυπτειντοπροσω
πουαυτου·

When the paragraph commences in the middle of a line, the first letter of the next line is a larger one thus:

γραμματαιων· καιολοντο
Συνεδριονδησαντεςτονι̅ν̅απη
νεγκαν·

Sometimes this larger letter falls in the middle of a word thus:

εστιν· τιουνεστιναδελ
Φοιοτανουνερχησθε· εκαστος
ψαλμονεχει·

The reason for placing this large letter in the margin appears to have been to call attention to the commencement of a new paragraph, and at the same time to save space, as the lines must have stood further apart wherever it occurs. The same peculiarity is observable in some other manuscripts. There is one in the British Museum (Harleian 5731) comparatively recent, but copied from one of early date, in which these capitals have been preserved by the scribe as part of his text, because he did not know their intention. Thus:

ουρανοις. ουτως γαρ εΔιω-
ξαν.

and

οψιας δε γενοΜενης προσηλθον.

and even thus:

αυτοις α

Μαρτιαν — —

The point most used in Codex A. is the Greek semicolon [e. g. *εν τω ηλιω·*] but this does not always occur where we might expect it, and it is often quite misplaced. Hence it is to be found between words grammatically connected, and even in the middle of a word. In the latter case a mark resembling a comma is more frequent, and this also occurs at the end of a word. At the commencement of a word two points generally stand over the letters iota and upsilon. Over some letters as *η* and *ω* a line is sometimes drawn without any apparent meaning. This horizontal line is the usual sign of contraction and as such is of course very common. Quotations from the Old Testament are generally indicated by angular marks in the margin. There is no trace of the iota subscript or adscript. Thus *αυτῳ* is always written *αυτω*, and *ᾳ*, *ῃ* are always simply written *α* and *η* with nothing to indicate the absence of an iota. The course which we have followed with regard to these will be explained when we come to describe the method adopted in the present edition.

It is the opinion of eminent critics that several texts are represented by this Codex*), which would lead to the very pro-

---

*) The following from Griesbach's *Symbolæ Criticæ*, vol. I. p. IX, note, will suffice to explain this.

"Alexandrinum Codicem, a pluribus criticis summo studio sæpius jam collatum et excerptum, cursim tantum inspexi, ne et tempus meum et ipsas quoque membranas pretiosissimas inutiliter contererem detereremque. Hinc in descriptione hac codicum a me inspectorum, locum Alexandrino assignavi nullum. Sed velut in transcursu monuisse tamen hoc loco juvabit, librarium non transcripsisse omnes Novi Testamenti libros ex uno eodemque exemplari, sed usum eum esse pluribus libris, diversæ admodum indolis ac bonitatis, et ex pluribus provinciis oriundis. Rari enim erant illo tempore codices qui universum Novum Testamentum complecterentur; plerique partem ejus tantum continebant: nempe alii Evangelia, alii Epistolas Pauli, alii denique Actus Apostolorum cum catholicis epistolis. Hinc accidit ut codex Alexandrinus non in omnibus libris eandem textus recensionem sequeretur. In Evangeliis exhibet recensionem Constantinopolitanam seu Asiaticam, re-

bable supposition that it was copied from several manuscripts, each containing a portion of the sacred text. With this question we shall not interfere, but we may remark with Woide that the Codex exhibits traces of some varieties of penmanship. These variations are apparent both in the margins and in the text, the latter more especially in the Apocalypse, where the lines are longer and the characters not so well depicted. Whether these differences are due to different writers, cannot be easily decided, and it must not be assumed that such is the case. All original differences of penmanship, however, seem to be the work of one and the same age. With regard to the Apocalypse, if executed by the same writer as the rest, it was probably written later. Some of the variations observable, may be due not to different persons, but to the different materials employed, or other circumstances.

Far more important perhaps, is the peculiar orthography of the Codex. We have designedly adhered to this, even when palpably erroneous, because our purpose was to edit the text as it is. Not a little has been written on the deviations from the regular forms of words, which are here so frequent, but before we either state the opinions of others upon the subject, or pronounce one of our own, it will probably be as well to give a list of the more remarkable of these irregularities. Some of these are almost always confined to particular words; others occur often but not invariably; and others again are to be met with only seldom, or even but once. We can lay down no invariable rule regarding them, but if the reader will carefully attend to the following summary, he will soon familiarise

---

centiorem multisque nullius pretii lectionibus refertam; in epistolis vero Paulinis repræsentat Alexandrinam recensionem, illa longe vetustiorem et præstantiorem; in actis denique et epistolis catholicis textum sequitur, passim ad occidentalem recensionem, latinæ versioni simillimam, conformatum."

The reader will probably question the entire accuracy of this statement, but still perhaps with most of the critics admit its general principle.

himself with the reading of the text, and be able to understand any strange forms which have been overlooked.

α is put for ε, as ηλθατε, for ηλθετε.
– – – – η, as απαλλαχθαι, for απηλλαχθαι.
– – – – ο, as ειπαν, for ειπον.
– – – – ου, as ιδα, for ειδον.
– final often not elided.
ε is put for α, as εκαθερισθη, for εκαθαρισθη.
– – – – ευ, as εφραινων, for ευφραινων.
– – – – η, as ερωτα, for ηρωτα.
– – – – αι, as ερεσις, for αιρεσις.
– – – – ο, as διεδιδετο, for διεδιδοτο.
η – – – ε, as δεδηκως, for δεδεκως.
– – – – ει, as κηριαις, for κειριαις.
– – – – ι, as ηματιον, for ιματιον.
– – transposed with υ, as Κηρυνιου, for Κυρηνιου.
ι is put for ε, as ινι, for ενι.
– – – – ει, as ιμι, for ειμι.
– – – – ιει, as πιν, for πιειν.
– – – – η, as πρινης, for πρηνης.
– is never subscript, nor adscript.
– is sometimes omitted in pl. αι, as προφητια, for προφητιαι.
– – – transposed with υ, as Λικυας, for Λυκιας.
– – – not elided in και, before certain vowels.
ο – put for ω, as χρεοφιλετων, for χρεωφιλετων.
– – – – α, as μετοξυ, for μεταξυ.
υ – – – αυ, as εκρυγαζον, for εκραυγαζον.
– – – – ου, as λυσαντι, for λουσαντι: *doubtful.*
– – – – οι, as πυκιλος, for ποικιλος.
– – – – ευ or ηυ, as υχαριστησαν: *doubtful.*
– – – – ι, as Βυθυνιας, for Βιθυνιας.
– is transposed with η and ι, as in Κηρυνιου, Λικυας; *see above.*
ω is put for ο, as δικαιωσυνη, and in some participles.
αι – – – α, as καταιβεννεν, for καταβαινεν.

αι is put for *ε*, as *καινον*, for *κενον*; *μαι* for *με*.
– – – – *ι*, in some verbs in *μι*.
ει – – – *ι*, as *ημειν*, for *ημιν*.
– – – – *η*, as *σωθει*, for *σωθη*.
– – – – *η*, as *ειμιανθη*, for *ημιανθη*.
εω – – – *οι*, in some forms of *ανοιγω*.
οι – – – *η*, as *συνοιθροισμενοι*, for *συνηθροισμενοι*.
– – – – *ο*, as *χοιρων*, for *χορων*.
ου – – – *ω*, as *βλεπουσιν*, for *βλεπωσιν*.
– – – – *υ*, as *σουν*, for *συν*.
εμ – – – *εν*, as *εμμεσω*, for *εν μεσω*.
ἑνν – – – *αιν*, as *καταιβεννεν*, for *καταβαινεν*.
γ for *κ*, as *διγνυμι*, for *δεικνυμι*.
– is omitted before *ξ*, as *σαλπιξ*, for *σαλπιγξ*.
– – – – *γν*, as *συγνωμην*, for *συγγνωμην*.
– – put for *ν*, as *εγ-Κανα*, *εγ-Κενχρεαις*.
δ – – – *ϑ*, as *βηδσαιδα*, for *Βεϑσαιδα*.
κ – – – *γ*, as *ακρος*, for *αγρος*.
μπ – – – *ππ*, as in *Καμπαδοκιαν*, for *Καππαδοκιαν*.
μ is inserted before *π*, *φ* and *ψ* in forms from *λαμβανω*.
ν is added to accusatives in *α*, as *νυκταν*, for *νυκτα*.
ν is put for *νν* in some forms, and *νν* for *ν* in others.
νχ – – – *γχ*, as in *Κενχρεαις*, and in like manner.

νγ for *γγ*
νκ – *γκ*
νπ – *μπ*
νκ – *κκ*
νμ – *μμ*
νβ – *μβ*
} through neglect of assimilation.

ν is usually added to verbs in *ε* and plurals in *σι*.
ρ for *ρρ*, as *αραφος*, for *αρραφος*.
for *ξ*, as *στηρισον*, for *στηριξον*.
– is sometimes omitted in plurals, *ανδρε*, *αυτου*, *ουρανου*, for *ανδρες*, *αυτους*, *ουρανους*.
χ for *κ*, as *ουχ ειμι*, for *ουκ ειμι*.

Many of these forms are pointed out in the notes to the text, and some not here referred to, such as the omission of reduplication and temporal augment in certain verbs. To have pointed out every deviation from the spelling of the received text would have encumbered our pages with notes, and we therefore think we have done all that common sense will require. Not a few of these anomalous forms are to be met with in some of the oldest and best manuscripts, such as the Vatican, Ephraem, Claromontane, Dublin rescriptus Z, and others to a greater or a lesser extent; they mostly belong to what is called an Alexandrian dialect, although some of them are found in writings which certainly were not executed in Egypt. The frequency with which they occur in Codex A. is regarded as a presumptive proof of its derivation from Egypt. The peculiarities in question, may be considered as of several kinds.

1. Dialectic or provincial forms.
2. Archaic forms, many of which have an etymological basis.
3. Mistakes of the ear, or confusion of similar sounds.
4. Mistakes of the eye; *lapsus calami.*

It would be easy to speculate on these heads, and to endeavour to range under them all the examples we find in our Codex, but it is questionable whether the results arrived at would carry general conviction. We therefore leave them to exercise the ingenuity or to occupy the leisure of the reader, who will do well to consult the observations of Winer upon the subject, and such other authorities as he has access to*). Our own opinion is that they are neither Latinisms, nor barbarisms, nor solecisms, but for the most part provincial and archaic forms, especially the former. If asked to what province we would refer them, we should at once name Egypt. Such forms as *επετιϑοσαν*, *ειδαν*,

---

*) Winer's Grammatik der neutestamentlichen Sprache. The work of Sturz on the Alexandrian Dialect is especially worthy of notice, and the Grammar of Buttmann should not be overlooked. Others are named by Winer in the work just mentioned.

εξειλατο, *λημψεται*, are admitted to be characteristic of what is called the Alexandrian Greek. And Coptic students are aware, that many Greek words, on being transferred to that language undergo precisely the alterations here met with. For example *Αϑηναις* becomes ⲁⲑⲉⲛⲛⲏⲥ, where we have *ε* for *η* in the second syllable. So ⲁⲗⲏⲑⲓⲁ, where we have *ι* for *ει*; thus too *επιϑυμειν* becomes ⲉ̀ⲡⲓⲑⲩⲙⲓⲛ. Similarly *αι* becomes *ε*, as in *Αμορραιος* which is written ⲁ̀ⲙⲟⲣⲣⲉⲟⲥ. We have also *η* for *ι* as *αρχιτρικλινος* which becomes ⲁⲣⲭⲏⲧⲣⲓⲕⲗⲓⲛⲟⲥ, and many others, which it is unnecessary to enumerate.

It would seem that when this manuscript was written, men were more anxious to follow correctly the readings of their copy, and to produce worthy specimens of calligraphy, than to adhere to the most approved and uniform modes of spelling.

The contractions to be found in the manuscript scarcely offer any difficulty. There is but one respecting which we have had any doubt; ought we to write *Δαβιδ* or *Δαυιδ*? The former is in the one we have adopted. And yet it has struck us that in the only instance in which the word is written fully, it is *Δαυειδ*, in Luke III, 31. Had we noticed this earlier than we did, we should have adopted the same form. Respecting others, no question can be raised.

We have already indicated the order in which the books stand in Codex A., an order which resembles that in Codex B. We now give a list of these books, which wehave copied from the commencement of the first volume of the manuscript, supplying in brackets portions now illegible.

Η Καινη Διαϑηκη.

Ευαγγελια

κατα Ματϑαι[*ον*].

κατα Μαρκ[*ον*].

κατα Λουκαν.

κατα Ιωαννην.

Πραξεις Αποστολων.

Καϑολικαι, *Ζ*.

Επιϛτολαι Παυλου ΙΔ.
Αποκαλυψις [Ιωα]ννου.
Κλημεντος [Επιϛτο]λη Α΄.
Κλημεντος Ε[πιϛτο]λη ΄Β.
ομου βιβλια ....
Ψαλμοι Σολομωντος
ΙΗ. ΙΗ.

The reader will observe the epistles of Clement reckoned with the canonical books, and the 18 Psalms of Solomon entered as contained in the book, but not included as part of the canon. This is incontestably demonstrated by the words *ομου βιβλια*, coming after the Clementine Epistles and before the apocryphal Psalms of Solomon. The numerals after *βιβλια* are lost, but we suppose they were ΚΘ or 29.

This seems to be the place for making a few observations on these uncanonical additions. It appears then, not to have been unusual to append to the New Testament writings bearing the name of Clement. One example is before us, and two others may be alluded to. The Syriac Epistles on Virginity were discovered at the end of a manuscript of the New Testament, and first published by Wetstein at the end of his edition. There is also at Cambridge a Syriac manuscript New Testament, at the end of which we observed the Apostolical Constitutions which also bear the name of Clement. It is well known that at a very early period the writings of this Father were publicly read at least in some churches, and were by some regarded as part of the canon.

With reference to the eighteen Psalms of Solomon, they no longer form part of our codex, although at one time doubtless they did. It has recently been remarked by Dr. Tregelles in the new edition of Horne's Introduction, as by others before him, that the use of these apocryphal Psalms was forbidden by the synod of Laodicea about the middle of the fourth century. The 59th canon of this synod says, 'That private Psalms ought not to be used in the church, nor uncanonical books, but only the canonical ones of the Old and New Testa-

ment'. The canon which follows, makes no mention of them, and moreover we regard it as spurious. Zonaras however, remarks with reference to canon 59, 'That besides the 150 Psalms of David there are to be found some others said to be by Solomon and some other persons, these the fathers called private and decided that they should not be read in the church, nor any uncanonical books, but only canonical. They called those canonical, which are enumerated in the 85th canon of the Holy Apostles, and uncanonical, those of which the canon makes no mention'. Zonaras then gives the scripture canon, commonly known as the 60th, but which most critics properly reject. By Isidore, the private Psalms referred to in the canon under consideration, are understood to be merely psalms composed by private persons, — *ab idiotis compositos*. It is easy to see that the canon does not specially refer to such compositions as the Psalms of Solomon, which have been partly edited by Fabricius and others*).

---

*) By a strange oversight the comment of Zonaras is cited by Woide as the preceptive part of the 59th Laodicean canon, and the canon itself as its inscription. He seems to have been misled by a communication of Dietelmaier's, or to have misunderstood it, and not to have taken the precaution to refer either to Zonaras or to a copy of the canons. In a similar manner, subsequent writers on this subject, almost all say the Psalms of Solomon were forbidden at Laodicea, relying on this passage in Woide. It is some confirmation of our view to observe that Hefele in his *Conciliengeschichte*, vol. I, p. 747, expresses precisely the same opinion. He translates the canon "Dass man in der Kirche keine von Privaten gefertigten Psalmen vorlesen dürfe" etc., and remarks, "Mehrere Häretiker, z. B. Bardesanes, Paul von Samosata und Apollinaris hatten Psalmen, d. i. kirchliche Gesänge gedichtet. Die Synode von Laodicea verbot nun alle von Privaten herrührende, d. h. *nicht approbirte* Kirchenlieder. Lüft bemerkt hiezu, dass damit nicht wollte gesagt sein, man dürfe keine andern als die *biblischen* Psalmen und Lieder benützen, denn auch nach unserer Synode noch seien bekanntlich viele von einzelnen Christen gedichtete Hymnen, z. B. von Prudentius Clemens, Ambrosius, in den Kirchengebrauch übergegangen. Nur die unapprobirten sollten entfernt werden".

With reference to the Psalms of Solomon themselves, Woide says:

The insertion of the Psalms in question really proves nothing as to the age of Codex A.; as before noticed, they are not included by the scribe as part of the canon of the New Testament, but are only enumerated as a supplement or appendix. The occurrence of the two epistles of Clement is of more importance. The writer perhaps found them in his copy as a part of the New Testament, and was not aware of any authority for their exclusion. Their presence is an argument for the high antiquity of our codex, because the canon of the New Testament was defined at a very early period. And yet we must not overlook the circumstance, that the list exhibited in the 85th of the Apostolical canons contains two Clementine epistles. It runs thus — 'now ours, (that is those of the New Testament) are four Gospels, of Matthew, Mark, Luke, and John; 14 epistles of Paul; two epistles of Peter; three of John, one of James, one of Jude, *two epistles of Clement*, and the Constitutions addressed to the bishops, by me Clement, in eight books, which must not be made public before all because of the mysteries in them; — and the acts of us the apostles'. No one supposes these canons to be genuine, but they cannot be later than the fourth century, and probably are of even earlier date. There was manifestly a lingering attachment to the name of Clement, which it required ages to extinguish. The reverential use of his Epistles in the fourth century is to be gathered from such writers as Eusebius, Athanasius, Gregory Nazianzen, Jerome and Photius.

Although it is not our intention to enter upon a critical examination of any of the readings of Codex A., there is one to which we must call attention for a few moments. We refer of course to the celebrated clause in 1 Tim. III, 16, where we

---

"Fuerunt forte iidem, quos Fabricius in codice apocrypho V. Testamenti edidit, forte etiam alii. Sex enim alios Psalmos Salomonis in praestantissimo Askewano Codice Aegyptiaco, nunc Musaei Britannici, inveni, et plures sine dubio fuerunt, quia etiam vocabula e Psalmis Salomonis in codice superioris Aegypti Parisiensi reperi".

must now read, and have therefore inserted in our text *θεος εφανερωθη κ. τ. λ.* Three readings of this passage have been advocated,

ο εφανερωθη, = *Quod* manifestatum erat,
ος εφανερωθη, = *Qui* manifestatus erat,
θεος εφανερωθη, = *Deus* manifestatus erat,

and each of these is supported by various authorities.

The first of the above readings finds no support in our Codex, inasmuch as the sigma preceding *εφανερωθη* is perfectly conspicuous.

Ος εφανερωθη may have been the reading of the manuscript, but if so the evidence for it has been effectually destroyed; and we must admit that now at least *Θεος* must be read. *Θεος* or, as it is written, *Θ̄ς*, may be thus described. The superior line is modern, but it is impossible to say whether it overlies a more ancient one, because of its extent, and because it is visible on the other side of the vellum, which is here extremely thin. The *Θ* consists of a circle tolerably well defined, and by the original scribe; but the transverse line is only what may be called a mere shadow, as if a pen almost dry had touched it, and that recently. So thin is the vellum, that the shadow as we have called it, may really not be a portion of the letter, and probably no human eye will be ever able to determine whether the transverse line was originally there; that is, whether the scribe wrote omicron or theta. Woide quotes authorities for the existence of the line, but it is possible they saw no more than we see, *a mere shadow across the letter nearly at its centre*, rather above than beneath it. This has been ascribed to the letter *ε* which falls underneath it on the other side of the leaf. Let us explain this: immediately under the two letters of which we speak, are *τε* of the words *κατ' ευσεβειαν* (1 Tim. 6, 3) in inverse order of course, so that *ε* comes under *θ*, and *τ* under *ς*. The perpendicular line of the *τ* is coincident with the centre of the curve of *ς* or C, and at the point of coincidence is a small hole passin through both letters, and caused

by the corrosive power of the ink in both. The Є falling under what we read as Θ, although not absolutely coincident with it, increases the difficulty of deciding. The mere absence or invisibility of the cross line of the theta would not of itself be demonstrative, because it has disappeared in a number of cases about which no question ever has been or ever will be raised. It can never be sufficiently regretted that some comparatively modern pen has been rashly employed upon the manuscript, and that modern fingers have been applied to it here with equal discredit to their owners, and the almost entire obliteration of a number of the letters. Certainly no fingers ought to be allowed to play upon these pages save perhaps those of *ῥοδοδάκτυλος Ἠώς*. We hope that henceforth there will be no more endeavours *demonstrare digito* the true reading of this passage; and indeed that the Museum authorities will studiously resist all who wish to have the clause at their finger's ends.

In concluding our remarks on this passage, we only add, that we have, as candidly, and as accurately as we could, described the appearance of the place, and we hope no one will think it possible, either with or without a lens, to ascertain the truth of the matter by any inspection of the Codex. We have many times examined it, in order to be able to speak with confidence, and we do not believe that, whatever may be fancied, any trace of the two disputed lines will ever be recovered. Griesbach maintains that the original reading was ος, and that C. and D., have been altered in a similar manner. We must leave the decision to others.

There is no doubt that the Alexandrine Codex has suffered since it came into this country. The New Testament has been read and consulted far more than the Old at all times, and is therefore more worn. The work of the binder we have already mentioned. The critics and collators from Patrick Junius downwards have not all handled it so carefully as they might have done. It is however to *tempus edax rerum* whose silent opera-

tion has continued incessantly that we would specially refer. Some things are now illegible which must have been visible even down to the time when Woide made his transcript. He himself noticed the difference of the codex in some particulars, from what it had been at an earlier date. The frequent manipulation to which the volume was formerly subjected, apart from direct contact with fingers, seems to have caused minute particles of ink to fly off in an impalpable and imperceptible powder. To this process Griesbach seems to allude in a passage already quoted when he says 'cursim tantum inspexi, ne et tempus meum et ipsas quoque membranas pretiosissimas inutiliter contererem detereremque'. Of course not only the ink but the vellum itself has gone off in the same form, adding to the number and magnitude of the little holes above mentioned. However gently the manuscript is handled, it must be deteriorated, and should therefore only be consulted for some really practical purpose. The circumstance is to be regretted, but it is inevitable, and irremediable. We are glad to know that the codex is in wise hands, and that it has been of late years more strictly guarded, and if those who have the keeping of it, knew how many minute lines, points and particles have vanished since the date of Woide's edition, they would feel perhaps even more than they do the importance of restriction. The fact that the volume is slowly suffering, is none the less real because it can be ascertained only at comparatively distant intervals. However, it is gratifying to know that successive collations have determined almost every one of its readings, and indeed all that can be determined: the value of these collations must increase as years elapse, and the difficulty and danger of reading the original increase.

Respecting the country and age of the manuscript, very different opinions have been entertained. We cannot do better perhaps, than give first of all, the statement of Cyril, the donor of the Codex, which is inserted upon a sheet of paper in the first volume, and in his original handwriting. It is this, —

Liber iste Scripturae Sacrae Novi et Veteris Testamenti, prout ex traditione habemus, est scriptus manu Theclae nobilis foeminae Aegyptiae, ante mille et trecentos annos circiter, paulo post Concilium Nicaenum. Nomen Theclae in fine Libri erat exaratum, sed extincto Christianismo in Aegypto a Mahometanis; et libri una Christianorum in similem sunt redacti conditionem. Extinctum igitur et Theclae nomen, et laceratum, sed memoria et traditio recens observat.

† Cyrillus Patriarcha Constanti.

Whatever may be the truth of the record, there is nothing in this to betray any want of sincerity and good faith, and we may fairly accept it as the traditional account of the origin of the codex. This tradition then points to Thecla as the writer, to Egypt as the source, and to the fourth century as the age of the manuscript. To this it has been objected, that it was not written by Thecla, nor in Egypt, nor in the fourth century.

Wetstein and others ridicule the idea that Thecla wrote it, because Thecla is reported to have been a disciple of Paul the Apostle, and therefore they condemn the tradition as an absurd anachronism. But this is unworthy of such critics. There were other persons of the name of Thecla, one of whom is referred to by Eusebius, to whom, or to another of the name, Gregory Nazianzen addressed three epistles. One of these may or may not be referred to in the tradition, but at all events it is apparent that the name was not very uncommon. One of the chief saints of the Ethiopian church is Thecla, but *he* belongs to a later age. For aught we know Codex A. may have been written by a Thecla, and it was very likely the production of feminine hands.

But was it written in Egypt? There is no proof that it was not, and the evidence that it was decidedly preponderates. With respect to the tradition, Dr. Tischendorf thus expresses himself:

"Quodsi verum est ut in veteri est proverbio, non facile spargi rumorem, quin aliquid subsit, ex celebri S. Theclae Coenobio Seleucensi, quod jam Gregorii Nazianzeni tempore

florebat, Alexandrinus codex prodire recte visus est, unde facile fieri poterat ut ipsius Theclae manu exaratus diceretur."

No one can question the feasibility of this, so far as the convent of S. Thecla is concerned, but the learned Doctor gives not give the shadow of a reason for assigning the production of Codex A. to Seleucia, except that a convent of Thecla was to be found there*).

We are not aware of any really serious objection to the origin of this Codex in Egypt, although from different motives this has been impugned. It is the opinion of Dr. Tregelles that it was most likely written in Egypt, in which he agrees with many eminent critics. The words of Scholz, whose acquaintance with ancient manuscripts was very extensive, are these: "Eum Alexandriae exaratum esse, characterum forma, orthographiae conditio, traditio quaedam antiqua in inscriptione primi folii servata, et textus habitus probant." Prolegg. ad N. T. § 39. It will be unnecessary to quote the authorities who have pronounced similarly in favour of an Egyptian origin, the language of Scholz now cited is a summary of the argument. The form of the letters, the mode of spelling, the features of the text, and tradition all plead in behalf of this view. All these details have been gone into by various writers, and certainly taken together they carry very considerable weight; we do not say they are demonstrative. Others remain, as the Arabic numerals above referred to, the circumstance that Alexandria was famous in the fourth and fifth centuries for the production of books, upon which women as well as men were employed, and an inscription some centuries old written on the same leaf with the letter of

*) This opinion of Dr. Tischendorf's, like many others broached in our time, is not new. Spohn thus describes the views of Mastricht in his Prolegg. ad N. T. p. 30, "Theclas agnoscit diversas; item varia S. Theclae monasteria in Oriente, ad quorum unum potuit pertinuisse codex, ab eoque nomen impetrasse". *Notitia Cod. Alex.* p. 46. Mastricht does not appear to have suggested Seleucia, but this has been done by Hody, Grabe, and Wetstein.

Cyril above quoted to this effect "Donum datum cubiculo Patriarchali, anno 814 martyrum". That is, A. D. 1098. Under all the circumstances this inscription is supposed to mean that the Codex A. was in 1098 given to the library of the patriarch of Alexandria, and it is further supposed to have remained there until Cyril carried it with him to Constantinople. It may still be said that these details are inconclusive; but they strengthen the preceding probability. There is another circumstance of more importance, and which, it is believed is now noticed for the first time. The manuscript has been ornamented, more especially at the close of each book, by some one, and in all probability by the original scribe. The ornaments are some of them very peculiar, and the question naturally occurs whether they furnish any clue to the country of the Codex. Many of them bear a striking resemblance to similar ornaments in some of the very ancient Syriac manuscripts, which are now in our National Museum, all of which have been brought from Egypt, and many of them are known to have been written there. There is one however of especial interest, and this in an unexpected manner confirms the opinion that Codex A. was written in Egypt. At the end of the catholic epistles two baskets of fruit are depicted in coloured inks. These baskets are of a peculiar form and texture, being narrower at the bottom than at the top, and apparently of fancy wicker work. Each of them is filled with fruit, and this fruit is piled up in a pyramidal form above the basket, in regularly decreasing tiers or courses. Happening to visit the Egyptian gallery of the British Museum, we observed upon one of the walls, fragments of an Egyptian painting representing among other things, baskets of fruit. The resemblance of these to those in Codex A. is so striking that we mentally uttered a *ευρηκα* as we looked at them. We have repeated our comparison of the different representations, and we are compelled to regard them as characteristic. Any one who will take the trouble to pass from one to the other, will see the remarkable similarity. We must observe that the figures given

by Woide in his edition are nothing like the originals. Gentlemen of eminence in the department of Egyptian antiquities have pronounced in favour of the extreme probability that the illustrations alluded to in the manuscript are Egyptian. The minor differences to be observed between the different sketches do not in the least affect the general result. Ancient representations of baskets containing bread and fruit are not uncommon, but we know of none, except those from Egypt, which can be identified with the figures in the Alexandrian Codex.

So far then, it appears the manuscript may have been written by female hands, and in Egypt. We now come to the question of its antiquity. Patrick Junius adopted the opinion that it belongs to the time soon after the council of Nicea. Archbishop Usher thought it was written after the time of Basil the Great who died A. D. 378. Morin, who died in 1659, thought it more than twelve hundred years old. Walton supposed it as old as the Vatican Codex, or even older. Grabe ascribed it to the latter part of the fourth century. Montfaucon believed it to be of the fifth or sixth century. Mill imagined it dated almost from the formation of the Canon. Mastricht ascribed it to a much later date. Casimir Oudin thought it not older than the tenth century. Bengel owned that it could have been written as late as the sixth century or even later, for which opinion Wetstein seems to plead. Semler referred it to the seventh century; David Michaelis to the eighth. Tischendorf says "scriptus videtur post medium saec. V"; and his opinion is deserving of note because he says "codicem ipsum inspeximus indagantes omnia quae ad palaeographiam spectant, et ad definiendam codicis aetatem faciunt". To this opinion assent is perhaps now commonly given; thus Dr. Tregelles in the work already quoted says that it was probably written after the introduction of the Ammonian sections and Eusebian canons, and before the general use of the Euthalian and other divisions of the Epistles; he also regards the additions of the Clementine Epistles as significative of a considerable antiquity. He thinks it probably of the fifth

century on palaeographic grounds, and ascribes it to perhaps the middle of the century or a little later.

It is impossible and unnecessary to refer to all the opinions which have been advanced respecting the age of this manuscript: what has been said will suffice to show that critics have widely differed on the subject. We shall therefore call attention to a few facts which have been appealed to, and conclude with the statement of our own views.

That the Codex was produced at an early date may be inferred from the mere fact that it is an uncial manuscript, but that it is not so ancient as tradition represents it is certain, indeed almost demonstrable.

The stichometrical arrangement of the poetical books has been objected against a high antiquity. Grabe furnishes a ready reply to this, and indeed an allusion to Suicer's Thesaurus (sub voce *Στιχος*) will show that it should never have been urged. Nothing is easier than to quote authors of sufficiently early date, to dispose of any argument based on the stichometrical arrangement. It is very possible, that since the Psalms at least were sung in public worship, their distribution into verses took place at a very early period, and that the plan of writing them in this form is more ancient than that which afterwards prevailed, when human compositions began to multiply. There can be no doubt that we ought to prefer, as more natural and accurate, this mode of exhibiting the poetical books of Scripture.

Another objection has been derived from the arrangement of the Psalms into what are called *κανονες ημερινοι* and *νυκτερινοι*, by which it is shown which were proper for every hour of the day and of the night. The table exhibiting this arrangement is in the volume containing the Psalms, and is as follows: it will show what is meant better than any explanation.

Κανονες ημερινοὶ ψαλμῶν.

Ὀρθρινοὶ γ′.			ξβ′, ρμ′, ρμα′.
ὡρ.	α′.	ψαλμὸς	ὴ.
ὡρ.	β′.	-	κθ̀.
ὡρ.	γ′.	-	ὰ.
ὡρ.	δ′.	-	μὰ.
ὡρ.	ε′.	-	ν̀.
ὡρ.	ς′.	-	ὸ.
ὡρ.	ζ′.	-	ξθ̀.
ὡρ.	η′.	-	πδ̀.
ὡρ.	θ′.	-	ριὰ.
ὡρ.	ι′.	-	ρμ̀.
ὡρ.	ια′.	-	ρὴ.
ὡρ.	ιβ′.	-	ρκ̀.

Κανόνες νυκτερινοὶ τῶν ψαλμῶν.

Λυχνικοὶ γ̀.			ρκθ̀, ρμ̀, ιβ̀.
ὡρ.	ὰ.	ψαλμὸς	οδ̀.
ὡρ.	β̀.	-	κθ̀.
ὡρ.	γ̀.	-	νδ̀.
ὡρ.	δ̀.	-	ς̀.
ὡρ.	ὲ.	-	δ̀.
ὡρ.	ς̀.	-	μ̀.
ὡρ.	ζ̀.	-	νὰ.
ὡρ.	ὴ.	-	π̀.
ὡρ.	θ̀.	-	πζ̀.
ὡρ.	ὶ.	-	ηὲ.
ὡρ.	ιὰ.	-	κὰ.
ὡρ.	ιβ̀.	-	νς̀.

Grabe observes "quamvis quidam numeri vetustate ita sint exesi, ut eos aegre admodum perspicere liceat; illos tamen, prout adhibita omni diligentia assecutus sum, hic expressos dabo".

From these it has been inferred that the Codex was written for the *Acoemitae*, and cannot therefore be earlier than the 5th century, when a sect of monks so called existed. Woide thinks

that this conclusion is unfounded, and therefore that this list does not prove the recent origin of the manuscript.

The arguments of the Psalms, by Eusebius of Caesarea, as contained in Codex A. have been appealed to against its early origin. The candour of the scribe in introducing Eusebius by the side of Athanasius is noticeable, but this is no proof of the recent date of the Codex. The labours of Eusebius in the cause of biblical criticism were recognised in his own day, and there is therefore no reason why his headings to the Psalms should be received with hesitation at any subsequent period*).

The insertion of the Epistle to Marcellinus, or Introduction to the Psalms, ascribed to Athanasius, has been adduced as an objection to the early date of Codex A. To this also it is not difficult to reply. Athanasius was very popular in his own day, and his writings rapidly spread, and there is no reason why his preface to the Psalms, should not be regarded as a suitable introduction and worthy of being prefixed to them in a copy of the sacred volume, written moreover in his own country, and to render which complete no pains were spared. This of course might occur at any period, and therefore we cannot entertain an objection founded upon the presence of this composition. It is true that the preface has by some been considered spurious, but no good reason for that opinion has been advanced, and the question of its date still remains. Therefore it will follow, that the more recent date of our Codex is not established by opinions so evidently doubtful.

But it is urged that Athanasius is styled *Archbishop* in the composition just referred to. Nor is this an objection of any weight, seeing that certainly in the first half of the fourth cen-

---

*) The same objection has been brought against the Eusebian canons contained in the New Testament of Codex A., and the answer to one is the answer to both. The mere fact that Eusebius superintended the execution of at least fifty copies of the Scriptures for most extensive distribution, is of itself sufficient to deprive any such objections of all the value they might otherwise have. Euseb. de Vita Const. lib. IV, 36, 37.

tury, that title was applied to some of the chief bishops, it is to be found in the works of Athanasius himself, and is applied to him by Gregory Nazianzen.

It has been urged that the occurrence of the epithet *Θεοτοκος* applied to the Mother of our Lord in the copy of the Magnificat appended to the Psalms, is a reason for doubting the extreme antiquity of our manuscript. The controversy on the subject of this word, in connexion with Nestorius, does not prove it to have been then newly invented. Grabe shows that it was in use long prior to Cyril and Nestorius, and indeed it was employed by various authors in the third and fourth centuries. If, as we suppose, this codex was executed about the time when Cyril was patriarch of Alexandria, and certainly not long after, it will be easy to believe that the orthodox would almost regard it as a point of honour to use the word *Θεοτοκος*, and as a token of their adherence to catholic doctrine.

Nor can any objection to our view be based upon the occurrence of the *υμνος εωθινος*, which in the form it here assumes is an argument in our favour. This composition is one of the most venerable christian hymns extant, and the precise date of some of its modifications is well known. Some of these were made at a period prior to that when we suppose the Alexandrine Codex was written, and from their absence we readily infer that they had not come into general use. There is no just reason why they should have been omitted if the writer had known them; we therefore regard this hymn as a valuable clue to at least the proximate date of our manuscript.

We scarcely need remind the reader that while the Hymn in question ends with the words *γινώσκουσίν· σε* in our Codex and is therefore shorter than it appears in documents of more recent date, it is not here in its simplest form. A shorter copy if it is in the Apostolical Constitutions, which otherwise varies. As we have it in our Codex, it is manifestly compounded of several distinct parts, most likely by different authors. Per-

haps some may not have access to it and therefore we print a copy.

Ὕμνος ἑωθινός.

Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ,
Καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη,
Ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.
Αἰνοῦμέν σε,
Εὐλογοῦμέν σε,
Προσκυνοῦμέν σε,
Δοξολογοῦμέν σε,
Εὐχαριστοῦμέν σοι,
Διὰ τὴν μεγάλην σου δόξαν.
Κύριε, βασιλεῦ
Ἐπουράνιε,
Θεὲ πατὴρ παντοκράτωρ,
Κύριε, υἱὲ μονογενὴ
Ἰησοῦ Χριστὲ,
Καὶ Ἅγιον Πνεῦμα.
Κύριε ὁ Θεὸς,
Ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ
Ὁ υἱὸς τοῦ πατρὸς,
Ὁ αἴρων τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου,
Ἐλέησον ἡμᾶς·
Ὁ αἴρων τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου
Ἐλέησον ἡμᾶς,
Πρόσδεξαι τὴν δέησιν ἡμῶν,
Ὁ καθήμενος ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς,
Ἐλέησον ἡμᾶς.
Ὅτι σὺ εἶ μόνος ἅγιος,
Σὺ εἶ μόνος Κύριος,
Ἰησοῦς Χριστὸς,
Εἰς δόξαν Θεοῦ πατρός. Ἀμήν.
Καθ' ἑκάστην ἡμέραν εὐλογήσω σε,
Καὶ αἰνέσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα,
Καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

Καταξίωσον κυριε καὶ τὴν ἡμέραν ταύτην
Ἀναμαρτήτους φυλαχθῆναι ἡμᾶς.
Εὐλογητὸς εἶ Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν.
Καὶ αἰνετὸν καὶ δεδοξασμένον τὸ ὄνομά σου εἰς τοὺς αἰῶνας.
Ἀμήν.
Εὐλογητὸς εἶ Κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου,
Εὐλογητὸς εἶ Κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου,
Εὐλογητὸς εἶ Κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου.
Κύριε, καταφυγὴ ἐγενήθης ἡμῖν ἐν γενεᾷ καὶ γενεᾷ.
Ἐγὼ εἶπα· Κύριε ἐλέησόν με,
Ἴασαι τὴν ψυχήν μου ὅτι ἥμαρτόν σοι.
Κύριε, πρὸς σὲ κατέφυγα·
Δίδαξόν με τοῦ ποιεῖν τὸ θέλημά σου, ὅτι συ εἶ ὁ Θεός μου.
Ὅτι παρά σοι πηγὴ ζωῆς·
Ἐν τῷ φωτί σου ὀψόμεθα φῶς.
Παράτεινον τὸ ἔλεός σου τοῖς γινώσκουσίν σε.

Lines 1—3, are the angelic hymn from Luke 2, 14, and the next six lines appear to be a doxology suggested by it. These are followed by a solemn invocation, forming a kind of introduction to what may be regarded as a litany, ending with the word *Amen* at line 29. The next three lines are quoted from Psalm 144 (145). The 33rd and 34th lines, are a prayer for preservation from sin, followed by two lines of praise ending with *Amen.*

Lines 37—39 are alike and taken from Psalm 119. Line 40 is from Psalm 90. Lines 41, 42, are from Psalm 41. Lines 43, 44, are from Psalm 143. Lines 45—47 are from Psalm 36. Therefore the first three lines, and the whole of the last eighteen except 33—36 are extracts from Scripture. The 33rd and 34th are in the Te Deum. Several of the other lines are expressions taken from Scripture. Probably it originally consisted only of the first 29 lines, and even these may not be free from alterations. They differ repeatedly from the copy in the Apostolic Constitutions, and more or less from other relics to be found in ancient authors.

Most of the facts which bear upon the date of the Alexandrine Codex, have been alluded to in the course of the preceding pages, and after a careful endeavour to analyse them in the light of the manuscript itself, we have arrived at the conclusion, that it was not written before the council of Ephesus in 431 A. D. We therefore believe it to be at least a hundred

years subsequent to the council of Nice. If asked for a still more definite opinion we should not hesitate to fix on the middle of the fifth century as the proximate date. The absence of the sections in the Acts and Epistles must be considered in connection with the presence of other phenomena, and while some circumstances would suggest one date, and others another, we believe that the one we have adopted comes very near the truth. In our endeavour to decide this curious question, we have not forgotten the quarter of the world from which the manuscript appears to have come, where such documents are very slowly influenced by atmospheric operations. There are in the British Museum other documents from Egypt of even greater antiquity, and some of the most ancient show the effects of age even less than this. Nor have we lost sight of the character of the penmanship, the state of the text, the number and order of the books, and other circumstances, which all savour of a very early origin; and it is marvellous how some can have attached so little importance to them. The conditions fulfilled in its production, and the principles on which it is based, and other matters which can only be appreciated by those who are accustomed to handle ancient manuscripts, and who have examined this, compel us to adhere to the opinion we have reached as to its date. On palaeographic grounds alone, we should be led to this conclusion, but in addition to these we have the advantage of many characteristic and peculiar features of the text and its accompaniments, all of which point to about the middle of the fifth century*).

---

*) Various attempts which have been made to depreciate this Codex scarcely come within our province. Yet we must not omit Spohn, who in 1788 republished Woide's prolegomena and collations, with notes and additions, in a volume which reproduces most of Woide's typographical errors, and introduces a large number of new ones. The editor tries hard to lower the Alexandrine Codex in the estimation of his readers, but except on a few circumstantial details, his ingenuity is wasted. Even where he reasonably calls in question the theories of Woide, he usually fails to defend suffi-

It now remains that we should inform our readers of what we have done in this edition. And first, as to the preparation of the text. The work of Woide has been taken as a basis, inasmuch as it was impracticable, and indeed unnecessary to make an entirely new transcript of the original manuscript. Woide's facsimile has therefore, been reduced to modern characters, with the addition of accents, aspirates, iota subscript and pointing. In this process, the facsimile was religiously adhered to. All the missing portions have been supplied from Kuster's edition of Mill, and so inserted in brackets that they may easily be known. The reasons for adopting this edition, were, that Woide employed it in his collations, a desire not to interfere with the labours of modern critics, and the difficulty of fixing upon any manuscript copy suitable for the purpose. Having so far prepared the text, the next step was to compare the text of Woide and collation with the other collations, and to make notes of all omissions and discrepancies. This process required great care, and was repeated in various forms. The list of passages was found to be large, and the uncertain readings thus brought to light, were some of them of real importance. It appeared that several hundred readings had to be attested. Access to the manuscript was therefore solicited, and at once conceded in the most liberal spirit. Throughout the volume constant reference has been made to the original, and in this way, not only were doubtful readings verified, but a good many actual errors in Woide's text have been brought to light and corrected. Some of these errors have been repro-

---

ciently those which he would substitute. We are at a loss to account for the praise accorded to this book by Dr. Tischendorf as an accurate reprint. The writer evidently set about his work with foregone conclusions, and we can commend him only for two things, that he has tried to imitate the admirable Christian spirit of Woide, and that he has not spared labour in the preparation of his work, which, with all its faults, contains some useful matter, and deserves to be consulted by those who feel interested in the question of what is called the *Latinization* of the codex.

duced by recent editors as genuine readings of Codex A. Even if no mistakes had been discovered, the verification of Woide's text would have been important; as it is, his errors in collating are proved to be much more numerous than in his copy.

The course adopted in regard to various matters of detail requires some explanation. Capital letters are only used in those sentences where the larger characters above alluded to occur in the Codex. Since, however, these letters are in the manuscript always put in the margin, and not always at the head of the passage to which they belong, we have made some alteration in their arrangement by regularly placing them as initials to the first word of the clause in which they stand. They have in no case been referred further back than the line preceding that opposite which they stand in the original. These are the only capitals introduced except when a modern chapter does not commence with one, and in proper names. If they occur in quotations, they are also used in the codex. With these restrictions, the capitals in the present edition may be regarded as answering to those in the original.

The Greek numerals referring to the sections in the Gospels have been inserted in the margin, and generally as they exist in the manuscript. If any number has been supplied it has here also been placed in brackets. Some of the numbers are almost invisible, and others have been retouched, or rewritten, but we have usually followed Woide, as some of them seem to have vanished since his copy was made. It will be observed that there are in some parts two sets of numbers, we have therefore put the Eusebian canons in small letters, and the larger series in capitals. In Matthew and Mark, the scribe has noted the larger sections in the upper margin only, and we have then inserted them in the notes. In Luke they occur in both the upper and inner margins, and in John, in the inner margins only. The sections of the remaining books are not indicated, but a certain mark (+) occurs several times, which we have not introduced, it stands however at Acts Chapter III, 1; IV, 4;

VIII, 26; X, 1; XVII, 21; James I, 1; IV, 17; 1 Pet. I, 1; and 1 John I, 1. This sign also occurs in the Gospels of Luke and John. Instead of it we find elsewhere the form 7 resembling the numeral seven. This is inserted in the Gospels of Matthew and Mark and in the following places of the epistles: 2 Cor. I, 1; Gal. I, 1; Eph. I, 1; Col. I, 1; 1 Thess. I, 1; 2 Thess. I, 1; Heb. I, 1; II, 10; III, 6; IV, 13; IX, 23; 1 Tim. I, 1; 2 Tim. I, 1, 12; IV, 5; Tit. III, 9; and Apoc. II, 7; XIII, 4. In all the cases instanced, when not at the commencement of a book, this sign is at the foot of a column. Our only motives for here alluding to them are two: first, because we have not referred to them in the notes: secondly, because they may suggest the work of more scribes than one, occurring as they do in different books. In the epistles at least, they appear to have no special significancy.

The modern divisions into chapters and verses have been introduced for facility of reference, although it sometimes unfortunately happens, that the commencement of a chapter is not the commencement of a paragraph of the codex. This is of less importance than it would be, if the sections of the manuscript were correctly arranged, which they frequently are not. The order of the books in the Alexandrine Codex has been indicated above, and has been adhered to in this edition. It is the same as that of the Vatican Codex, but in several respects differs from that of many others. The four Gospels naturally occupy the first place, and the Acts of the Apostles the second. The seven Catholic epistles follow in the third rank, probably because written by our Lord's personal disciples. Among these James always has the precedence, perhaps because he was known as the Lord's brother: it would be useless to speculate in regard to the remainder. The epistles of Paul are placed last in order before the Apocalypse, perhaps, because 'last of all Jesus Christ appeared to him also'. His epistles are of several classes. 1) Those to cities, commencing with the principal, Rome and Corinth. 2) To minor cities, and provinces, Galatia,

Ephesus, Philippi, Colosse, Thessalonica. 3) To a whole nation, or to all the Christians of that nation, the Hebrews. 4) To individuals, Timothy, Titus, Philemon. The canon of the New Testament closes with the Apocalypse, the only really prophetical book, probably the last written, and from its peculiar structure not coming under any of the preceding heads. The seven apostolic epistles are called Catholic, perhaps because written by members of the original college of Twelve. As to the epistles of Clement, we have already referred to them, and can only account for their introduction by supposing that they were regarded as having a subordinate canonical authority. We say subordinate, because as epistles they occupy an anomalous position, and if they had been supposed of equal dignity with the rest, they would most likely have been associated with them. It may have been that they were transcribed merely because they were found in the copy used, or because they were sometimes read for edification in the churches.

The pointing of the text was a difficult and delicate operation. It involved to some extent the work of a commentator or interpreter. Two courses were open, either to discard the pointing of the codex altogether, or to use it as far as could be done. To follow it in all cases was out of the question. It often happens that in the manuscript, the points fall between words grammatically connected, and even in the middle of a word. We have therefore been constrained to reject many of them, but we have often followed them, although they suggest an interpretation different from the common one. Whenever we have deviated from them it has been, not for dogmatic but for grammatical reasons. Every endeavour has been made to do justice to the original in this respect, and it is hoped, with some measure of success.

With reference to accents, aspirates and iota subscript little need be said, as only seldom do they involve an interpretation. With regard to the spelling the case is different. No doubt some would have preferred to see the anomalies removed, and the text reduced to ordinary rules. This has been partly done

in the case of the Vatican Codex B., but we have preferred not to follow that example, because it would have destroyed the integrity of the copy. The insertion of the iota subscript seemed generally to come within our province, although in a few instances we found it to require discrimination. In accenting the words, we have followed the proper accentuation of regular forms however they are spelled in the codex. This was almost a matter of necessity although it sometimes looks rather incongruous.

We have nowhere altered the text, however erroneous or defective it may seem to be. The insertions we have made are all in brackets, even when a single letter only has been supplied; and they all relate to actual mutilations of the codex, from which something has been removed wherever they stand. When only part of a letter has been missing, we have usually not noted it. The missing portions have been supplied, merely in order to exhibit a consecutive text, and it is believed they will be found of real advantage to the reader. In a few cases, the vacant spaces have seemed to require either a little more or a little less than the text of Kuster, and then recourse has been had to other readings, which are noted.

We have already described the erasures and corrections existing in the manuscript, and they are pointed out as they occur in the notes at the foot of the pages, and as far as possible explained, some on Woide's authority, and many by personal inspection. The scribe has by an easy *lapsus calami* misspelt his words sometimes, to these we have occasionally called attention in the notes, but have retained them in the text. In the notes also, we have referred to the misprints of Woide's edition, when he has not himself alluded to them, but we have corrected them in our text. We have taken no notice of omissions in the codex, except where one or more verses are wanting, and then attention has been called to the fact, merely in order to account for the irregular numbering of the verses. In order to keep down the size of the volume, it was determined not to

burden the pages with notes, and therefore many things have been omitted which might have been said. For example, the orthographical peculiarities are so numerous that we could have pointed out multitudes of them, but they are so uniform, that we have preferred only to call attention to some, and to give a table of them above. Of course, the unskilful scholar will sometimes be in doubt whether a word is singular or plural, if a noun in ις or εις; an infinitive or second person plural or third person singular, if a verb in αι or ε; a subjunctive or an indicative if a verb in ει or η. This is not all, there are some of these forms about which we are uncertain ourselves, and we therefore prefer to leave them as they are, rather than to undertake the responsibility of interpreting an ambiguous text. When a peculiar orthography confounds such forms as καινος and κενος, the reader must be a very poor scholar if he does not perceive it.

As to the division into paragraphs here adopted, it is to a great extent based upon Codex A., but it was found impracticable to follow it throughout with any show of reason. In some cases the divisions in the manuscript, are beyond question useless and erroneous. As a rule we have never commenced a paragraph where there is not something similar in the codex, but we have made them less numerous. Those however who wish to know how often they occur in the original, will have merely to observe the capital letters above explained.

We have now stated as carefully as we could, all we had to say both about the manuscript and our edition; and we hope the reader will feel satisfied that we have spared no endeavour to put into his hands a copy of this priceless document as accurate as is consistent with modern typography. This typography has been adopted because it greatly lessens the labour of collating and reading, and also enables us to present the work in a more convenient form at a much lower price. It is not every one who can readily peruse the facsimile of an uncial manuscript where the words are without division, accent, and aspi-

rate, where the sentences are not systematically pointed, where the verses and chapters are not numbered, and where the very characters employed are dissimilar from those in ordinary use. Even the practiced eye of the critic sometimes falters, and is often weared by such occupation, and it is a relief and a comfort to have in a more manageable form the same document in common type.

Conscious of having attempted the production of a useful work in the noblest departure of literature, we commend this volume to the diligent study of such as would compare it with the received text, or any other of the New Testament. They will see what was approved as Holy Scripture, as far back as the times of Cyril of Alexandria, Theodoret, Nestorius, Leo the great, Basil of Seleucia &c. A comparison of its readings with those of the Vatican Codex, and of the most ancient versions, will show that there were then many variations in the sacred text. Happily our work is one which could be performed in all honesty; we have no foregone conclusions to justify, and no censures to fear. To us neither Codex B., nor the Latin Vulgate, nor the received text, can dictate, and we have only listened to the voice which has reached us across the desert of ages, from that Egyptian cell where these venerable volumes were produced.

The gratitude of ourselves and of our readers is due to the authorities of the British Museum. Sir Frederick Madden with his wonted courtesy and zeal for the cause of letters gave us unrestricted access to the original manuscript, a privilege which has been of immense importance to this edition. Without it, we could have merely and servilely followed Woide's text, we must have copied his errors, and could not have verified what he left ambiguous. In such a case our edition would have had no merit and no authority, except as a faithful copy of his text. His work has greatly lightened our labour, but the extensive use we have had to make of the original, has demonstrated that even so diligent and faithful an editor did not produce an absolutely perfect transcript.

The publishers and the actual editor are much indebted to the generous interest manifested by the Rev. W. Veitch of Edinburgh, who has minutely examined all the sheets as they came from the press, with a view to note any errata which might have crept into the volume. Happily his report is very brief, but the few errors which have been discovered, have been mostly detected by the kind assiduity of Mr. Veitch.

The work of the printer speaks for itself; it is a specimen of typography which does him much credit; it is both elegant and accurate, and much praise is due to him for his zealous care, which has materially lessened the inconveniences arising from the necessity of transmitting proof sheets between London and Leipzig.

And now with feelings of profound gratitude to the Divine Author of this book, who has permitted no impediment to retard its completion, we send it forth, earnestly hoping that it may do Him service by promoting the cause of revealed truth, and by affording profit to all students of Holy writ who may devote to it their attention.

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ
ΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

α. περὶ τῶν μάγων.
β. περὶ τῶν ἀναιρεθέντων παιδίων.
γ. πρῶτος Ἰωάννης ἐκήρυξε βασιλείαν οὐρανῶν.
δ. περὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ.
ε. περὶ τῶν μακαρισμῶν.
ϛ. περὶ τοῦ λεπροῦ.
ζ. περὶ τοῦ ἑκατοντάρχου.
η. περὶ τῆς πενθερᾶς Πέτρου.
θ. περὶ τῶν ἰαθέντων ἀπὸ ποικίλων νόσων.
ι. περὶ τοῦ μὴ ἐπιτρεπομένου ἀκολουθεῖν.
ια. περὶ τῆς ἐπιτιμήσεως τῶν ὑδάτων.
ιβ. περὶ τῶν δύο δαιμονιζομένων.
ιγ. περὶ τοῦ παραλυτικοῦ.
ιδ. περὶ τοῦ Ματθαίου.
ιε. περὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ ἀρχισυναγώγου.
ιϛ. περὶ τῆς αἱμοῤῥούσης.
ιζ. περὶ τῶν δύο τυφλῶν.
ιη. περὶ τοῦ δαιμονιζομένου κωφοῦ.
ιθ. περὶ τῆς τῶν ἀποστόλων διαταγῆς.
κ. περὶ τῶν ἀποσταλέντων παρὰ Ἰωάννου.
κα. περὶ τοῦ ξηρὰν ἔχοντος τὴν χεῖρα.
κβ. περὶ τοῦ δαιμονιζομένου τυφλοῦ καὶ κωφοῦ.
κγ. περὶ τῶν αἰτούντων σημεῖον.
κδ. περὶ τῶν παραβολῶν.
κε. περὶ Ἰωάννου καὶ Ἡρώδου.
κϛ. περὶ τῶν πέντε ἄρτων καὶ δύο ἰχθύων.
κζ. περὶ τοῦ ἐν θαλάσσῃ περιπάτου.
κη. περὶ τῆς παραβάσεως τῆς ἐντολῆς τοῦ θεοῦ.
κθ. περὶ τῆς Χαναναίας.
λ. περὶ τῶν θεραπευθέντων ὄχλων.
λα. περὶ τῶν ἑπτὰ ἄρτων.
λβ. περὶ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων.
λγ. περὶ τῆς ἐν Καισαρείᾳ ἐπερωτήσεως.

λδ. περὶ τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Χριστοῦ.
λε. περὶ τοῦ σεληνιαζομένου.
λς. περὶ τῶν αἰτούντων τὰ δίδραχμα.
λζ. περὶ τῶν λεγόντων, τίς μείζων.
λη. περὶ τῶν ἑκατὸν προβάτων παραβολή.
λθ. περὶ τοῦ ὀφείλοντος μύρια τάλαντα.
μ. περὶ τῶν ἐπερωτήσαντων, εἰ ἔξεστιν ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα.
μα. περὶ τοῦ ἐπερωτήσαντος πλουσίου τὸν Ἰησοῦν.
μβ. περὶ τῶν μισθουμένων ἐργατῶν.
μγ. περὶ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.
μδ. περὶ τῶν δύο τυφλῶν.
με. περὶ τοῦ ὄνου καὶ τοῦ πώλου.
μς. περὶ τῶν τυφλῶν καὶ χωλῶν.
μζ. περὶ τῆς ξηρανθείσης συκῆς.
μη. περὶ τῶν ἐπερωτησάντων τὸν Κύριον ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων.
μθ. περὶ τῶν δύο υἱῶν παραβολή.
ν. περὶ τοῦ ἀμπελῶνος.
να. περὶ τῶν κεκλημένων εἰς τὸν γάμον.
νβ. περὶ τῶν ἐπερωτησάντων διὰ τὴν κῆνσον.
νγ. περὶ τῶν Σαδδουκαίων.
νδ. περὶ τοῦ ἐπερωτήσαντος νομικοῦ.
νε. περὶ τῆς τοῦ Κυρίου ἐπερωτήσεως.
νς. περὶ τοῦ ταλανισμοῦ γραμματέων καὶ Φαρισαίων.
νζ. περὶ τῆς συντελείας.
νη. περὶ τῆς ἡμέρας καὶ ὥρας.
νθ. περὶ τῶν δέκα παρθένων.
ξ. περὶ τῶν τὰ τάλαντα λαβόντων.
ξα. περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ.
ξβ. περὶ τῆς ἀλειψάσης τὸν Κύριον μύρῳ.
ξγ. περὶ τοῦ πάσχα.
ξδ. περὶ τοῦ μυστικοῦ δείπνου.
ξε. περὶ τῆς παραδόσεως τοῦ Ἰησοῦ.
ξς. περὶ τῆς ἀρνήσεως τοῦ Πέτρου.
ξζ. περὶ τῆς τοῦ Ἰούδα μεταμελείας.
ξη. περὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ*

ΚΕΦ. Α.

CAP. I.

1 [ΒΙΒΛΟΣ γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δαβὶδ, υἱοῦ Ἀβραάμ. α γ
2 Ἀβραὰμ ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ· Ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ. Ἰα-
3 κὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ· Ἰούδας δὲ
ἐγέννησε τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θάμαρ· Φαρὲς δὲ ἐγέννησε
4 τὸν Ἐσρώμ· Ἐσρὼμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀράμ· Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν
Ἀμιναδάβ· Ἀμιναδὰβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ναασσών· Ναασσὼν δὲ
5 ἐγέννησε τὸν Σαλμών· Σαλμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Βοὸζ ἐκ τῆς Ῥα-
χάβ· Βοὸζ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὠβὴδ ἐκ τῆς Ῥούθ· Ὠβὴδ δὲ ἐγέννησε
6 τὸν Ἰεσσαί· Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησε τὸν Δαβὶδ τὸν βασιλέα. Δαβὶδ
7 δὲ ὁ βασιλεὺς ἐγέννησε τὸν Σολομῶντα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου· Σολο-
μὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Ῥοβοάμ· Ῥοβοὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιά· Ἀβιὰ
8 δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀσά· Ἀσὰ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσαφάτ. Ἰωσαφὰτ δὲ
9 ἐγέννησε τὸν Ἰωράμ· Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὀζίαν· Ὀζίας δὲ
ἐγέννησε τὸν Ἰωάθαμ· Ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἄχαζ· Ἄχαζ δὲ
10 ἐγέννησε τὸν Ἐζεκίαν· Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησε τὸν Μανασσῆ· Μανασ-
11 σῆς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμών· Ἀμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσίαν· Ἰωσίας
δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς μετοι-
12 κεσίας Βαβυλῶνος. Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος, Ἰεχονίας
ἐγέννησε τὸν Σαλαθιήλ· Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησε τὸν Ζοροβάβελ·
13 Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιούδ· Ἀβιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλια-
14 κείμ· Ἐλιακεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀζώρ· Ἀζὼρ δὲ ἐγέννησε τὸν]

---

* Codex ab initio Matth. usque ad Cap. XXV, 6, mutilus est. Lacunam ex editione Milliana supplevimus.

I. [Σαδώκ· Σαδὼκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀχείμ· Ἀχεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν
Ἐλιούδ· Ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλεάζαρ· Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησε 15
β ι τὸν Ματθάν· Ματθὰν δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ· Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε 16
τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος
Χριστός. πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δαβὶδ, γενεαὶ δε- 17
κατέσσαρες· καὶ ἀπὸ Δαβὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος, γε-
νεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ
Χριστοῦ, γενεαὶ δεκατέσσαρες.
γ ε Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν. μνηστευθείσης 18
γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσὴφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς,
δ ι εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου. Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ 19
αὐτῆς, δίκαιος ὢν, καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι, ἐβουλήθη
λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν. ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδοὺ, ἄγ- 20
γελος Κυρίου κατ᾽ ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ, λέγων, Ἰωσὴφ, υἱὸς Δαβὶδ,
μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ
γεννηθὲν ἐκ Πνεύματός ἐστιν Ἁγίου. τέξεται δὲ υἱὸν, καὶ καλέσεις 21
τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν
ἁμαρτιῶν αὐτῶν. τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν 22
ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, ἰδοὺ, ἡ παρθένος ἐν 23
γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱὸν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμα-
νουὴλ, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, μεθ᾽ ἡμῶν ὁ Θεός. διεγερθεὶς 24
δὲ ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγε-
λος Κυρίου· καὶ παρέλαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν 25
αὐτὴν, ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον· καὶ ἐκάλεσε
τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

ΚΕΦ. Β.

CAP. II.

Λ ε ζ Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἐν ἡμέ- 1
ραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ, μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο
εἰς Ἱεροσόλυμα, λέγοντες, ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰου- 2
δαίων; εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἤλθομεν]

3 [προσκυνῆσαι αὐτῷ. ἀκούσας δὲ Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη, II.
4 καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ· καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς
ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν, ποῦ
5 ὁ Χριστὸς γεννᾶται. οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας·
6 οὕτω γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου, καὶ σύ, Βηθλεέμ, γῆ
Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ
ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ.
7 τότε Ἡρώδης, λάθρα καλέσας τοὺς μάγους, ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν ϛ ι
8 τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος, καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βη-
θλεὲμ εἶπε, πορευθέντες, ἀκριβῶς ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου·
ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω
9 αὐτῷ. οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως, ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδού, ὁ
ἀστήρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτούς, ἕως ἐλθὼν ἔστη
10 ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα, ἐχάρησαν χαρὰν
11 μεγάλην σφόδρα· καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, εὗρον τὸ παιδίον
μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ,
καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα,
12 χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ
ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώ-
ραν αὐτῶν.
13 Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδού, ἄγγελος Κυρίου φαίνεται
κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ, λέγων, ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ
τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν
εἴπω σοί· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι
14 αὐτό. ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ
15 νυκτός, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τε-
λευτῆς Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ
τοῦ προφήτου, λέγοντος, ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.
16 τότε Ἡρώδης, ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη B
λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βη-
θλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς, ἀπὸ διετοῦς καὶ κατω-
17 τέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων. τότε ἐπλη-]

II. [ρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, φωνὴ ἐν 18
Ῥαμᾶ ἠκούσθη, θρῆνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς, Ῥαχὴλ
κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς· καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσί.
τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου, ἰδού, ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ 19
φαίνεται τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ, λέγων, ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ 20
παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ· τεθνή-
κασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέ- 21
λαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ.
ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ Ἡρώδου 22
τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ'
ὄναρ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν 23
εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν
προφητῶν, ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

ΚΕΦ. Γ.

CAP.III.

Γ ζ Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστής,
γ κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας, καὶ λέγων, μετανοεῖτε· ἤγ- 2
η α γικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς ὑπὸ 3
Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἑτοι-
ϑ ς μάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. αὐ- 4
τὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχε τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ
ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφὴ αὐτοῦ ἦν
ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα 5
καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου· καὶ ἐβα- 6
πτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας
ι ε αὐτῶν. ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρ- 7
χομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, γεννήματα ἐχι-
δνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς;
ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας· καὶ μὴ δόξητε λέγειν 8 9
ἐν ἑαυτοῖς, πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι
δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβρα-]

10 [ἀμ. ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν III.
οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλ-
11 λεται. ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω ια α
μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστὶν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑπο-
δήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ
12 πυρί. οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα ιβ ε
αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυ-
ρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.
13 Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορ- ιγ ι
14 δάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ᾽ αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰωάν-
νης διεκώλυεν αὐτὸν, λέγων, ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆ-
15 ναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς
αὐτὸν, ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν
16 δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν αὐτόν. καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς ιδ α
ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ, ἀνεῴχθησαν αὐτῷ οἱ
οὐρανοὶ, καὶ εἶδε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν,
17 καὶ ἐρχόμενον ἐπ᾽ αὐτόν. καὶ ἰδοὺ, φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα,
οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

ΚΕΦ. Δ.

CAP. IV.

1 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ Πνεύματος, πειρα- ιε β
2 σθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ ις ε
3 νύκτας τεσσαράκοντα, ὕστερον ἐπείνασε. καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ
πειράζων, εἶπεν, εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρ-
4 τοι γένωνται. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε, γέγραπται, οὐκ ἐπ᾽ ἄρτῳ
μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ᾽ ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ
5 διὰ στόματος Θεοῦ. τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς
τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἵστησιν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ,
6 καὶ λέγει αὐτῷ, εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέ-
γραπται γὰρ, ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ
ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα]

IV. [σοῦ. ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, πάλιν γέγραπται, οὐκ ἐκπειράσεις Κύ- 7
ριον τὸν Θεόν σου. πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος 8
ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου
καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτῷ, ταῦτα πάντα σοι δώσω, 9
ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὕπαγε, 10
Σατανᾶ· γέγραπται γὰρ, Κύριον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις, καὶ
ιζ ς αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος· καὶ ἰδοὺ 11
ἄγγελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

ιη δ Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς 12
ιθ ζ τὴν Γαλιλαίαν· καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρὲτ, ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς 13
Καπερναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν, ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νε-
φθαλεὶμ· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγον- 14
τος, γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλεὶμ, ὁδὸν θαλάσσης πέραν 15
τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει 16
εἶδε φῶς μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου,
φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

Δ κ ς Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν, μετανοεῖτε· 17
ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. περιπατῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς παρὰ 18
τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδε δύο ἀδελφοὺς, Σίμωνα τὸν λε-
γόμενον Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας
κα β ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς. καὶ λέγει 19
αὐτοῖς, δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων. οἱ 20
κβ ς δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. καὶ προβὰς 21
ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφοὺς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου
καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ
πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν, καὶ ἐκάλεσεν αὐ-
τούς. οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκο- 22
λούθησαν αὐτῷ.

κγ α Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς, διδάσκων ἐν ταῖς 23
συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ
θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. καὶ 24
ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ]

[πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχο- IV.
μένους, καὶ δαιμονιζομένους, καὶ σεληνιαζομένους, καὶ παραλυτι-
25 κούς· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολ-
λοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων καὶ Ἰου-
δαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

ΚΕΦ. Ε. CAP.V.

Ε

1 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος αὐτοῦ, κδ ι
2 προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, κε ε
3 ἐδίδασκεν αὐτοὺς, λέγων, μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι· ὅτι
4 αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. μακάριοι οἱ πενθοῦντες· κϛ ε
5 ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. μακάριοι οἱ πραεῖς· ὅτι αὐτοὶ κλη- κζ ι
6 ρονομήσουσι τὴν γῆν. μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δι- κη ε
7 καιοσύνην· ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. μακάριοι οἱ ἐλεήμονες· ὅτι κθ ι
8 αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ· ὅτι αὐτοὶ
9 τὸν Θεὸν ὄψονται. μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί· ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ
10 κληθήσονται. μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης· ὅτι αὐ-
11 τῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. μακάριοί ἐστε, ὅταν ὀνειδίσω- λ ε
σιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι, καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευ-
12 δόμενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ. χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν
πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς
13 πρὸ ὑμῶν. Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, λα β
ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω, καὶ
14 καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κό- λβ β
15 σμου· οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη· οὐδὲ καί-
ουσι λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυ-
16 χνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς
ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα,
καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

17 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προ- λγ ι
18 φήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι. ἀμὴν γὰρ λέγω] λδ ε

V. [ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν ἢ μία κεραία οὐ
λε ι μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένηται. ὃς ἐὰν οὖν 19
λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων, καὶ διδάξῃ οὕτω
τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρα-
νῶν· ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ
βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ 20
δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ
εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη 21
τοῖς ἀρχαίοις, οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ
κρίσει· ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ 22
εἰκῇ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ,
ῥακὰ, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ, μωρὲ, ἔνοχος
ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν 23
σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τὶ
κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, 24
καὶ ὕπαγε, πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν
λϛ ε πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ, ἕως 25
ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ· μήποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ
κριτῇ, καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν
βληθήσῃ. ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν 26
λζ ε ἔσχατον κοδράντην. ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις, οὐ μοιχεύ- 27
σεις· ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυ- 28
μῆσαι αὐτῆς, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. εἰ δὲ ὁ ὀφ- 29
θαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ·
συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ
σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. καὶ εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει 30
σε, ἔκκοψον αὐτὴν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόλη-
ται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν.
ἐῤῥέθη δὲ, ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ 31
ἀποστάσιον· ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα 32
αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι· καὶ
ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται. πάλιν ἠκούσατε ὅτι] 33

[ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις, οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ Κυρίῳ V.
34 τοὺς ὅρκους σου· ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν· μὴ ὀμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ
35 οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ· μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν
ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶ τοῦ
36 μεγάλου βασιλέως· μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι
37 μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι. ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν,
ναὶ ναί, οὒ οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν.
38 ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη, ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ λη ε
39 ὀδόντος· ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε
ῥαπίσει ἐπὶ τὴν δεξιάν σου σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην·
40 καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες
41 αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἕν, ὕπαγε λθ ι
42 μετ' αὐτοῦ δύο. τῷ αἰτοῦντί σε δίδου· καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ
43 δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῇς. ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη, ἀγαπήσεις τὸν
44 πλησίον σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου· ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγα- μ ε
πᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς
ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόν-
45 των ὑμᾶς, καὶ διωκόντων ὑμᾶς· ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν
τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ
46 ἀγαθούς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε μα ε
τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ
47 αὐτὸ ποιοῦσι; καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί πε-
48 ρισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτω ποιοῦσιν; ἔσεσθε οὖν
ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστι.

ΚΕΦ. ϛ.

CAP. VI.

1 Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀν- μβ ι
θρώπων, πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε
2 παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύ-
νην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν
ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀν-]

VI. [θρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. σοῦ δὲ ποι- 3
οῦντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου,
ὅπως ᾖ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων 4
ἐν τῷ κρυπτῷ, αὐτὸς ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. καὶ ὅταν προσεύ- 5
χῃ, οὐκ ἔσῃ ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ
ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἑστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν φα-
νῶσι τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐ-
τῶν. σὺ δὲ, ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας 6
τὴν θύραν σου, πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ
μγ ε σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. προσευχό- 7
μενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε, ὥσπερ οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ
πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται. μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδε 8
γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν.
οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγια- 9
σθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά 10
σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον 11
δὸς ἡμῖν σήμερον· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς 12
ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρα- 13
σμὸν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία
μδ ς καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. ἐὰν γὰρ ἀφῆτε 14
τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ
ὑμῶν ὁ οὐράνιος· ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα 15
με ι αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν. ὅταν δὲ 16
νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσι
γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες·
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ νηστεύων 17
ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι· ὅπως μὴ φα- 18
νῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ·
καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.
μς ε Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς 19
καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέ-
πτουσι· θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς] 20

[οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ VI.
21 κλέπτουσιν. ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρ-
22 δία ὑμῶν. ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· ἐὰν οὖν ὁ μζ/ε
23 ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· ἐὰν
δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται.
24 εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστὶ, τὸ σκότος πόσον; οὐδεὶς μη/ε
δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν
ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει.
25 οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμμωνᾷ. διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μθ/ε
μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε καὶ τί πίητε· μηδὲ τῷ
σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσησθε· οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς,
26 καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐ-
ρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς
ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς
27 μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσ-
28 θεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; καὶ περὶ ἐνδύματος τί
μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ, πῶς αὐξάνει· οὐ
29 κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει· λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ
30 δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ
ἀγροῦ, σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ
31 Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; μὴ
οὖν μεριμνήσητε, λέγοντες, τί φάγωμεν, ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περι-
32 βαλώμεθα; πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ· οἶδε γὰρ ὁ πα-
33 τὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῄζετε τούτων ἁπάντων· ζητεῖτε δὲ
πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ
34 ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν· μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν
αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει τὰ ἑαυτῆς. ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ
ἡ κακία αὐτῆς.]

ΚΕΦ. Ζ.

CAP. VII.

ν β [Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε, κριθήσε- 1 2
να ε σθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. τί δὲ βλέ- 3
πεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ
σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου, 4
ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου· καὶ ἰδοὺ, ἡ δοκὸς
ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; ὑποκριτὰ, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ 5
ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ
νβ ι ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσί· μηδὲ βά- 6
λητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε κατα-
νγ ε πατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν, καὶ στραφέντες ῥήξωσιν
ὑμᾶς. αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρού- 7
ετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ 8
ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. ἢ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν 9
ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει
αὐτῷ; καὶ ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; εἰ οὖν ὑμεῖς, 10 11
πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν,
πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς
νδ ε αἰτοῦσιν αὐτόν; πάντα οὖν ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ 12
ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ
νε ε νόμος καὶ οἱ προφῆται. εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι 13
πλατεῖα ἡ πύλη, καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώ-
λειαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι᾽ αὐτῆς· ὅτι στενὴ ἡ 14
πύλη, καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλί-
νς ι γοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν. προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδο- 15
προφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων,
νζ ε ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἅρπαγες. ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσε- 16
σθε αὐτούς· μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὴν, ἢ ἀπὸ
νη ε τριβόλων σῦκα; οὕτω πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς 17
ποιεῖ· τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. οὐ δύνα-] 18

[ται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σα- VII.
19 πρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν
20 καλὸν ἐκκόπτεται, καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν
21 αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, νθ γ
εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ
22 θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. πολλοὶ ἐροῦσί μοι ἐν ξ ε
ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, Κύριε, Κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύ-
σαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν. καὶ τῷ σῷ ὀνό-
23 ματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς, ὅτι
οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν
ἀνομίαν.
24 Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους, καὶ ποιεῖ ξα ε
αὐτοὺς, ὁμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ; ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν
25 οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν· καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ πο-
ταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ,
26 καὶ οὐκ ἔπεσε· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. καὶ πᾶς ὁ ἀκούων
μου τοὺς λόγους τούτους, καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς, ὁμοιωθήσεται
ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἄμμον.
27 καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι,
καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσε· καὶ ἦν ἡ πτῶσις
28 αὐτῆς μεγάλη. καὶ ἐγένετο ὅτε συνετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς ξβ β
29 λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν
γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμ-
ματεῖς.

ΚΕΦ. Η.

CAP.VIII.

1 Καταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι ϛ ξγ β
2 πολλοί· καὶ ἰδοὺ, λεπρὸς ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Κύριε,
3 ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο
αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, θέλω, καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως ἐκα-
4 θαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅρα μηδενὶ]

VIII. [εἴπῃς· ἀλλὰ ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε τὸ
δῶρον ὃ προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

Ζ ξδ γ Εἰσελθόντι δὲ τῷ Ἰησοῦ εἰς Καπερναοὺμ, προσῆλθεν αὐτῷ 5
ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν, καὶ λέγων, Κύριε, ὁ παῖς μου 6
βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικὸς, δεινῶς βασανιζόμενος. καὶ λέγει 7
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ 8
ἑκατόνταρχος ἔφη, Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην
εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγον, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. καὶ 9
γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώ-
τας· καὶ λέγω τούτῳ, πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, ἔρχου,
καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ἀκού- 10
σας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασε, καὶ εἶπε τοῖς ἀκολουθοῦσιν, ἀμὴν λέγω
ξε ε ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον. λέγω δὲ ὑμῖν, 11
ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσι, καὶ ἀνακλιθήσον-
ται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐ-
ρανῶν· οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ 12
ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
ξϛ ε καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχῳ, ὕπαγε, καὶ ὡς ἐπίστευσας 13
γενηθήτω σοι. καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

Η ξζ β Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου, εἶδε τὴν πεν- 14
θερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν, καὶ ἥψατο τῆς χει- 15
ρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει
Θ αὐτοῖς. ὀψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους 16
πολλούς· καὶ ἐξέβαλε τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κακῶς
ἔχοντας ἐθεράπευσεν· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ 17
προφήτου, λέγοντος, αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε, καὶ τὰς
νόσους ἐβάστασεν.

Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους περὶ αὐτὸν, ἐκέλευσεν ἀπελ- 18
Ι ξη ε θεῖν εἰς τὸ πέραν. καὶ προσελθὼν εἷς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ, δι- 19
δάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι, ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ 20
Ἰησοῦς, αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρα-]

[νοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κε- VIII.
21 φαλὴν κλίνῃ. ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε,
22 ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου. ὁ δὲ
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, ἀκολούθει μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι IA
23 τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς. καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθη- ξθ
24 σαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ, σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν β
τῇ θαλάσσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς
25 δὲ ἐκάθευδε. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤγειραν αὐτὸν,
26 λέγοντες, Κύριε, σῶσον ἡμᾶς, ἀπολλύμεθα. καὶ λέγει αὐτοῖς, τί
δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τοῖς ἀνέμοις καὶ
27 τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμα-
σαν, λέγοντες, ποταπός ἐστιν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θά-
λασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

28 Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεση- IB
νῶν, ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερ-
χόμενοι χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ
29 ἐκείνης· καὶ ἰδοὺ, ἔκραξαν, λέγοντες, τί ἡμῖν καὶ σοὶ, Ἰησοῦ, υἱὲ
30 τοῦ Θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; ἦν δὲ μακρὰν
31 ἀπ᾽ αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. οἱ δὲ δαίμονες παρε-
κάλουν αὐτὸν, λέγοντες, εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελ-
32 θεῖν εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὑπάγετε. οἱ
δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων· καὶ ἰδοὺ, ὥρ-
μησε πᾶσα ἡ ἀγέλη τῶν χοίρων κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασ-
33 σαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν. οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ
ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγειλαν πάντα, καὶ τὰ τῶν δαιμονι-
34 ζομένων. καὶ ἰδοὺ, πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν τῷ Ἰησοῦ·
καὶ ἰδόντες αὐτὸν, παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

ΚΕΦ. Θ.

CAP.IX.

IΓ
1 Καὶ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον διεπέρασε καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πό- ο
2 λιν. καὶ ἰδοὺ, προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλη-] α

IX. [μένον· καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπε τῷ παραλυτικῷ,
θάρσει, τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. καὶ ἰδοὺ, τινὲς 3
τῶν γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, οὗτος βλασφημεῖ. καὶ ἰδὼν ὁ 4
Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν, ἵνα τί ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε πο-
νηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, 5
ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι· ἢ εἰπεῖν, ἔγειραι καὶ περιπάτει; ἵνα 6
δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέ-
ναι ἁμαρτίας, (τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ,) ἐγερθεὶς ἆρόν σου τὴν
κλίνην, καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν 7
οἶκον αὐτοῦ. ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐθαύμασαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν, 8
ΙΔ τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

οα Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον 9
β ἐπὶ τὸ τελώνιον, Ματθαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ, ἀκολούθει
οβ β μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμέ- 10
νου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ, πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες
συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. καὶ ἰδόντες οἱ 11
Φαρισαῖοι, εἶπον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, διατί μετὰ τῶν τελωνῶν
ογ β καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας 12
εἶπεν αὐτοῖς, οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ᾽ οἱ κακῶς
ἔχοντες. πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν, ἔλεον θέλω, καὶ οὐ 13
θυσίαν· οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλ᾽ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετά-
νοιαν. τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, λέγοντες, 14
διατί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλὰ, οἱ δὲ μαθηταί σου
οὐ νηστεύουσι; καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ 15
τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν, ἐφ᾽ ὅσον μετ᾽ αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; ἐλεύ-
σονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ᾽ αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νη-
στεύσουσιν. οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ 16
ἱματίῳ παλαιῷ· αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ
χεῖρον σχίσμα γίνεται. οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς πα- 17
λαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοὶ, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται, καὶ οἱ
ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς,
καὶ ἀμφότερα συντηροῦνται.]

IX.

18 [*Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοὺ, ἄρχων ἐλθὼν προσεκύ-* IE οδ
νει αὐτῷ, λέγων, ὅτι ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ β
19 *ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ᾽ αὐτὴν, καὶ ζήσεται. καὶ ἐγερ-* Iς
20 *θεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθησεν αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ,*
γυνὴ αἱμοῤῥοοῦσα δώδεκα ἔτη, προσελθοῦσα ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ
21 *κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. ἔλεγε γὰρ ἐν ἑαυτῇ, ἐὰν μόνον*
22 *ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς*
καὶ ἰδὼν αὐτὴν εἶπε, θάρσει, θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε.
23 *καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς*
τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον
24 *θορυβούμενον, λέγει αὐτοῖς, ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κορά-*
25 *σιον, ἀλλὰ καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ*
ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κορά-
26 *σιον. καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.* IZ
27 *Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ, ἠκολούθησαν αὐτῷ δύο* οε ι
28 *τυφλοὶ, κράζοντες καὶ λέγοντες, ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὲ Δαβίδ. ἐλ-*
θόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοὶ, καὶ λέγει αὐτοῖς
ὁ Ἰησοῦς, πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν αὐτῷ,
29 *ναὶ, Κύριε. τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, λέγων, κατὰ τὴν*
30 *πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. καὶ ἀνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλ-*
μοί· καὶ ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, ὁρᾶτε μηδεὶς γι-
31 *νωσκέτω. οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.*
32 *Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ, προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον* IH
33 *κωφὸν δαιμονιζόμενον. καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου, ἐλάλησεν*
ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι, λέγοντες, ὅτι οὐδέποτε ἐφάνη
34 *οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ. οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον, ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν*
δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

35 *Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, δι-* ος β
δάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον
τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν
36 *τῷ λαῷ. ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν* οζ ς
37 *ἐκλελυμένοι καὶ ἐῤῥιμμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. τότε λέ-*] οη ε

IX. [γει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλί-
γοι· δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας 38
εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

CAP. X. ΚΕΦ. Ι.

ΙΘ
οθ β Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς 1
ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ, καὶ θερα-
π β πεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν. τῶν δὲ δώδεκα ἀποστό- 2
λων τὰ ὀνόματά ἐστι ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος,
καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ
Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Φίλιππος, καὶ Βαρθολομαῖος· Θωμᾶς, 3
καὶ Ματθαῖος ὁ τελώνης· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Λεββαῖος
ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος· Σίμων ὁ Κανανίτης, καὶ Ἰούδας Ἰσκα- 4
ριώτης ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν.

πα ι Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς, παραγγείλας αὐ- 5
τοῖς, λέγων, εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν Σαμα-
ρειτῶν μὴ εἰσέλθητε· πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ 6
ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε, λέγοντες, 7
ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, 8
λεπροὺς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγείρετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε. δω-
πβ β ρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. μὴ κτήσησθε χρυσὸν, μηδὲ ἄργυρον, 9
μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, μὴ πήραν εἰς ὁδὸν, μηδὲ δύο 10
πγ β χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ ῥάβδον· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς
πδ ε τροφῆς αὐτοῦ ἐστιν. εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετά- 11
σατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστι· κἀκεῖ μείνατε, ἕως ἂν ἐξέλθητε. εἰσερ- 12
χόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν. καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἡ 13
οἰκία ἀξία, ἐλθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία,
πε β ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. καὶ ὃς ἐὰν μὴ δέξηται 14
ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι τῆς οἰκίας ἢ
τῆς πόλεως ἐκείνης, ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν.
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόῤῥων ἐν 15
ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.]

X.
16 [Ἰδού, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γίνε- πϛ ε
σθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί.
17 προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συν- πζ α
18 έδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· καὶ ἐπὶ
ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον
19 αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. ὅταν δὲ παραδιδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνή- πη β
σητε πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί
20 λαλήσετε· οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τοῦ
21 πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν
εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ
22 γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ
πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθή-
23 σεται. ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν πθ ι
ἄλλην. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ,
24 ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν ϟ γ
25 διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. ἀρκετὸν τῷ ϟα ι
μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ
κύριος αὐτοῦ. εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ ἐκάλεσαν, πόσῳ
26 μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ; μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν ϟβ β
γάρ ἐστι κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται· καὶ κρυπτὸν, ὃ
27 οὐ γνωσθήσεται. ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· ϟγ ε
28 καὶ ὃ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων. καὶ μὴ
φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ
δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ
29 ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου
πωλεῖται; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ
30 πατρὸς ὑμῶν· ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμη-
31 μέναι εἰσί. μὴ οὖν φοβηθῆτε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς.
32 πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ϟδ β
ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν
33 οὐρανοῖς. ὅστις δ' ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώ-
πων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγὼ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ]

X.
γε ε [ἐν οὐρανοῖς. μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν 34
γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. ἦλθον γὰρ διχά- 35
σαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς
μητρὸς αὐτῆς, καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς· καὶ ἐχθροὶ 36
γϛ ε τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ 37
ἐμὲ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ,
οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ 38
γζ γ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος. ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐ- 39
τοῦ ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ
γη α εὑρήσει αὐτήν. ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται· καὶ ὁ ἐμὲ δε- 40
γθ ι χόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ὁ δεχόμενος προφήτην 41
εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήψεται· καὶ ὁ δεχόμενος
ρ ϛ δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου λήψεται· καὶ ὃς ἐὰν 42
ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς
ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν
αὐτοῦ.

ΚΕΦ. ΙΑ.

CAP.XI.
ρα ι Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς δώδεκα μαθη- 1
ταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς
Κ ρβ ε πόλεσιν αὐτῶν. ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα 2
τοῦ Χριστοῦ, πέμψας δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ, σὺ εἶ 3
ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς 4
εἶπεν αὐτοῖς, πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ, ἃ ἀκούετε καὶ
βλέπετε· τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, καὶ χωλοὶ περιπατοῦσι· λεπροὶ κα- 5
θαρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσι· νεκροὶ ἐγείρονται, καὶ πτωχοὶ
εὐαγγελίζονται· καὶ μακάριός ἐστιν, ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν 6
ἐμοί. τούτων δὲ πορευομένων, ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις 7
περὶ Ἰωάννου, τί ἐξήλθετε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλα-
μον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; ἄνθρωπον 8
ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ, οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες]

9 [ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν· ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; προφή- XI.
10 την; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου· οὗτος γάρ ἐστι ργ β
περὶ οὗ γέγραπται, ἰδού, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ
11 προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. ἀμὴν ρδ ε
λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου
τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μεί-
12 ζων αὐτοῦ ἐστιν. ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ρε ε
ἄρτι, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν
13 αὐτήν. πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου προεφή-
14 τευσαν· καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἡλίας ὁ μέλλων ρϛ ι
15 16 ἔρχεσθαι. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γε- ρζ ε
νεὰν ταύτην; ὁμοία ἐστὶ παιδαρίοις ἐν ἀγοραῖς καθημένοις, καὶ
17 προσφωνοῦσι τοῖς ἑταίροις αὐτῶν, καὶ λέγουσιν, ηὐλήσαμεν ὑμῖν,
18 καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε. ἦλθε
γὰρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ λέγουσι, δαιμόνιον ἔχει.
19 ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν, ἰδού,
ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν.
καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς.
20 Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις, ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖ- ρη ε
21 σται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν. οὐαί σοι, Χοραζίν, οὐαί
σοι, Βηθσαϊδάν, ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις
αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν.
22 πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ
23 κρίσεως, ἢ ὑμῖν. καὶ σύ, Καπερναούμ, ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψω- ρθ ι
θεῖσα, ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ· ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγένοντο αἱ
24 δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ἔμειναν ἂν μέχρι τῆς σήμερον. πλὴν
λέγω ὑμῖν, ὅτι γῇ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως,
25 ἢ σοί. ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, ἐξομολο- ρι ε
γοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας
26 ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. ναὶ
27 ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. πάντα ρια γ
μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν]

XI.
ριβ γ [υἱὸν, εἰ μὴ ὁ πατήρ· οὐδὲ τὸν πατέρα τὶς ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ ὁ
ριγ ι υἱὸς, καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. δεῦτε πρός με 28
πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς.
ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ᾽ ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ᾽ ἐμοῦ, ὅτι πρᾷός 29
εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς
ψυχαῖς ὑμῶν. ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστὸς, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλα- 30
φρόν ἐστιν.

ΚΕΦ. ΙΒ.

CAP. XII.
ριδ β Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασι διὰ τῶν 1
σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν
στάχυας καὶ ἐσθίειν. οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπον αὐτῷ, ἰδοὺ, 2
οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν, ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. ὁ δὲ 3
εἶπεν αὐτοῖς, οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε Δαβὶδ, ὅτε ἐπείνασεν
αὐτὸς καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ; πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ 4
τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν,
ριε ι οὐδὲ τοῖς μετ᾽ αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι μόνοις; ἢ οὐκ ἀνέγνωτε 5
ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον
βεβηλοῦσι, καὶ ἀναίτιοί εἰσι; λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι τοῦ ἱεροῦ μείζων 6
ἐστὶν ὧδε. εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν, ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν, 7
οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους. κύριος γάρ ἐστι καὶ τοῦ σαβ- 8
βάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.
ΚΑ ρϛ β Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν, ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν. καὶ 9 10
ἰδοὺ, ἄνθρωπος ἦν τὴν χεῖρα ἔχων ξηράν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν,
λέγοντες, εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασι θεραπεύειν; ἵνα κατηγορήσωσιν
αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἕξει 11
πρόβατον ἓν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυ-
νον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; πόσῳ οὖν διαφέρει ἄν- 12
θρωπος προβάτου; ὥστε ἔξεστι τοῖς σάββασι καλῶς ποιεῖν. τότε 13
λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. καὶ ἐξέτεινε,
ριζ δ καὶ ἀποκατεστάθη ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. οἱ δὲ Φαρισαῖοι συμβού-] 14

XII.

15 [λιον ἔλαβον κατ᾽ αὐτοῦ ἐξελθόντες, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. ὁ δὲ ριη ι
Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι
16 πολλοὶ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας· καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα
17 μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου
18 τοῦ προφήτου, λέγοντος, ἰδοὺ, ὁ παῖς μου, ὃν ᾑρέτισα· ὁ ἀγαπη-
τός μου, εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου· θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ᾽
19 αὐτὸν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ· οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ κραυ-
20 γάσει· οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ. κάλα-
μον συντετριμμένον οὐ κατεάξει, καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει·
21 ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν. καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη
ἐλπιοῦσι. ΚΒ
22 Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ κωφός· ριθ ε
καὶ ἐθεράπευσεν αὐτὸν, ὥστε τὸν τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ λαλεῖν
23 καὶ βλέπειν. καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον, μήτι οὗτός ρκ ϛ
24 ἐστιν ὁ υἱὸς Δαβίδ; οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον, οὗτος οὐκ ρκα β
ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμο-
25 νίων. εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς, πᾶσα ρκβ β
βασιλεία μερισθεῖσα καθ᾽ ἑαυτῆς ἐρημοῦται· καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία
26 μερισθεῖσα καθ᾽ ἑαυτῆς, οὐ σταθήσεται. καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς τὸν
Σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ᾽ ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται
27 ἡ βασιλεία αὐτοῦ; καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ
28 δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο αὐτοὶ
ὑμῶν ἔσονται κριταί. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Πνεύματι Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ
29 δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ᾽ ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. ἢ πῶς
δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη
αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρὸν, καὶ τότε τὴν
30 οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει; ὁ μὴ ὢν μετ᾽ ἐμοῦ, κατ᾽ ἐμοῦ ἐστι. καὶ ὁ
31 μὴ συνάγων μετ᾽ ἐμοῦ, σκορπίζει. διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πᾶσα ρκγ β
ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ
32 Πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις. καὶ ὃς ἂν
εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ᾽ ἂν
εἴπῃ κατὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ, οὔτε ἐν]

XII.
ρκδ ι [τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν, 33
καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλὸν, ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν, καὶ
τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώ-
σκεται. γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν, πονηροὶ 34
ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ.
ρκε ε ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας ἐκβάλλει 35
τὰ ἀγαθά· καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκ-
ρκϛ ι βάλλει πονηρά. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργὸν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν 36
οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. ἐκ γὰρ 37
ΚΓ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ.
ρκζ ε Τότε ἀπεκρίθησάν τινες τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, 38
ρκη ε λέγοντες, διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. ὁ δὲ ἀπο- 39
κριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ·
καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προ-
φήτου. ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας 40
καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ
τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. ἄνδρες Νινευῖται ἀναστή- 41
σονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν
αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ, πλεῖον
Ἰωνᾶ ὧδε. βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς 42
γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων
τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶντος· καὶ ἰδοὺ, πλεῖον Σολο-
ρκθ ε μῶντος ὧδε. ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀν- 43
θρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ
οὐχ εὑρίσκει. τότε λέγει, ἐπιστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου, ὅθεν 44
ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σχολάζοντα, σεσαρωμένον καὶ κε-
κοσμημένον. τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ 45
ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοι-
κεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν
πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.
ρλ β Ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ, ἡ μήτηρ καὶ οἱ 46
ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν ἔξω, ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. εἶπε] 47

[δέ τις αὐτῷ, Ἰδοὺ, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἑστήκασι, XII.
48 ζητοῦντές σοι λαλῆσαι. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ εἰπόντι αὐτῷ,
49 τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου; καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; καὶ ἐκτεί-
νας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν, ἰδοὺ, ἡ μήτηρ
50 μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ
πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ
μήτηρ ἐστίν.

ΚΕΦ. ΙΓ.

CAP. XIII.

1 Ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς οἰκίας ἐκάθητο ρλα β
2 παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοὶ,
ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ
3 τὸν αἰγιαλὸν εἱστήκει. καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς, ΚΔ
4 λέγων, ἰδοὺ, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν. καὶ ἐν τῷ σπείρειν
αὐτὸν, ἃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν· καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ, καὶ κατέ-
5 φαγεν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, ὅπου οὐκ εἶχε γῆν
6 πολλήν· καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· ἡλίου
δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξη-
7 ράνθη. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκαν-
8 θαι, καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν,
καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατὸν, ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα.
9 10 ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπον
11 αὐτῷ, διατί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν
αὐτοῖς, ὅτι ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν
12 οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ, ρλβ ε
καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται
13 ἀπ' αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέ- ρλγ α
ποντες οὐ βλέπουσι, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συνι-
14 οῦσι. καὶ ἀναπληροῦται ἐπ' αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου, ἡ λέ-
γουσα, ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέ-
15 ψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τού-]

XIII. [του, καὶ τοῖς ὠσὶ βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν
ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκού-
σωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι αὐ-
ρλδ ε τούς. ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ, ὅτι βλέπουσι· καὶ τὰ ὦτα 16
ὑμῶν, ὅτι ἀκούει. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ 17
δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ
ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.
ρλε β Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπείροντος. παντὸς 18 19
ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ
πονηρὸς, καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός
ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρείς. ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρεὶς, 20
οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων
αὐτόν· οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστι· γενο- 21
μένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζε-
ται. ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρεὶς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, 22
καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμ-
πνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. ὁ δὲ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν 23
σπαρεὶς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιῶν· ὃς δὴ καρ-
ποφορεῖ, καὶ ποιεῖ ὁ μὲν ἑκατὸν, ὁ δὲ ἑξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.
ρλϛ ι ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, ὡμοιώθη ἡ βασι- 24
λεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ
αὐτοῦ. ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν αὐτοῦ ὁ 25
ἐχθρὸς καὶ ἔσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου, καὶ ἀπῆλθεν.
ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος, καὶ καρπὸν ἐποίησε, τότε ἐφάνη 26
καὶ τὰ ζιζάνια. προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου 27
εἶπον αὐτῷ, Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ
ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει τὰ ζιζάνια; ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς, ἐχθρὸς ἄν- 28
θρωπος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον αὐτῷ, θέλεις οὖν
ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά; ὁ δὲ ἔφη, οὔ· μήποτε συλλέγον- 29
τες τὰ ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον. ἄφετε συναυ- 30
ξάνεσθαι ἀμφότερα μέχρι τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ
θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς, συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια, καὶ]

[δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά· τὸν δὲ σῖτον XIII.
συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου.]
31 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, ὁμοία ἐστὶν ρλζ β
ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος
32 ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ὃ μικρότερον μέν ἐστι πάντων τῶν
σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστὶ, καὶ γίνε-
ται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατα-
33 σκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐ- ρλη ε
τοῖς, ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα
γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.
34 ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ ρλθ ς
35 χωρὶς παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ρμ ι
διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου·
ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.
36 Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους, ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ Ἰησοῦς· καὶ
προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, φράσον ἡμῖν τὴν
37 παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς,
38 ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· ὁ δὲ
ἀγρός ἐστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς
39 βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνιά εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ· ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ
σπείρας αὐτά ἐστιν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια τοῦ αἰῶ-
40 νός ἐστιν· οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοί εἰσιν. ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ
ζιζάνια, καὶ πυρὶ κατακαίεται, οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ
41 αἰῶνος τούτου. ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους
αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα
42 καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κά-
μινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόν-
43 των. τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος, ἐν τῇ βασιλείᾳ
44 τοῦ πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. πάλιν ὁμοία
ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ,
ὃν εὑρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψε· καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει, καὶ
45 πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ, καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον. πάλιν ὁμοία]

XIII. [ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ, ζητοῦντι καλοὺς
μαργαρίτας· ὃς εὑρὼν ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν πέ- 46
πρακε πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἠγόρασεν αὐτόν. πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ 47
βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ
ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ· ἣν, ὅτε ἐπληρώθη, ἀναβιβάσαν- 48
τες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν, καὶ καθίσαντες, συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς
ἀγγεῖα, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ 49
τοῦ αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ ἀφοριοῦσι τοὺς πονη-
ροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων, καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον 50
τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, συνήκατε ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῷ, 51
ναὶ, κύριε. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθη- 52
τευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ
οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ
παλαιά.

ρμα α Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, 53
μετῆρεν ἐκεῖθεν· καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν 54
αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήττεσθαι αὐτοὺς καὶ
λέγειν, πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; οὐχ οὗτός 55
ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριὰμ,
καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσῆς καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας;
καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι; πόθεν οὖν τούτῳ 56
ρμβ α ταῦτα πάντα; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν 57
αὐτοῖς, οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ
ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς, διὰ 58
τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

ΚΕΦ. ΙΔ.

CAP. XIV.

ΚΕ ρμγ β Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ τετράρχης τὴν ἀκοὴν 1
Ἰησοῦ, καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ, οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ Βαπτι- 2
στής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνά-
ρμδ β μεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰω-] 3

[άννην ἔδησεν αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ, διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυ- XIV.
4 ναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. ἔλεγε γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης,
5 οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν αὐτήν. καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἐφο-
6 βήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. γενεσίων δὲ ρμε ς
ἀγομένων τοῦ Ἡρώδου, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος
7 ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἤρεσε τῷ Ἡρώδῃ· ὅθεν μεθ' ὅρκου ὡμολόγησεν
8 αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσηται. ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς
αὐτῆς, δός μοι, φησὶν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ
9 Βαπτιστοῦ. καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεὺς, διὰ δὲ τοὺς ὅρκους καὶ
10 τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσε δοθῆναι· καὶ πέμψας ἀπεκεφά-
11 λισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ
12 πίνακι, καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ· καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ
προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ σῶμα, καὶ ἔθαψαν
13 αὐτό· καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ. καὶ ἀκούσας ὁ Ἰη- ρμς γ
σοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν.
καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζῇ ἀπὸ τῶν
πόλεων.

14 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἶδε πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη Κς
15 ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀῤῥώστους αὐτῶν. ὀψίας δὲ γε- ρμζ α
νομένης, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, ἔρημός
ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους,
16 ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. ὁ δὲ
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς
17 ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ, οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε
18 ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. ὁ δὲ εἶπε, φέρετέ μοι αὐτοὺς ὧδε.
19 καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους, καὶ λα-
βὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν
οὐρανὸν, εὐλόγησε· καὶ κλάσας ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους,
20 οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν·
καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, δώδεκα κοφίνους πλή-
21 ρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι, χωρὶς
γυναικῶν καὶ παιδίων.]

XIV.
ΚΖ
ρμη [Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι 22
ς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ
ρμθ β τοὺς ὄχλους. καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ᾽ 23
ρν δ ἰδίαν προσεύξασθαι. ὀψίας δὲ γενομένης, μόνος ἦν ἐκεῖ. τὸ δὲ 24
πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυ-
μάτων· ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς 25
ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. καὶ 26
ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα ἐταράχ-
θησαν, λέγοντες, ὅτι φάντασμά ἐστι· καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκρα-
ξαν. εὐθέως δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, θαρσεῖτε· ἐγώ 27
ρνα ι εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε, Κύριε, εἰ 28
σὺ εἶ, κέλευσόν με πρός σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα. ὁ δὲ εἶπεν, ἐλθέ. 29
καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα,
ἐλθεῖν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν ἐφο-
βήθη· καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξε, λέγων, Κύριε, 30
ρνβ ς σῶσόν με. εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο 31
αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ, ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; καὶ ἐμβάν- 32
των αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος· οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ 33
ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, λέγοντες, ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς εἶ.
ρνγ β Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὴν γῆν Γεννησαρέτ. καὶ 34
ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς 35
ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας
τοὺς κακῶς ἔχοντας· καὶ παρεκάλουν αὐτὸν, ἵνα μόνον ἅψων- 36
ται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἥψαντο, διε-
σώθησαν.

ΚΕΦ. ΙΕ.

CAP. XV.
ΚΗ
ρνδ Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων γραμματεῖς καὶ 1
ς Φαρισαῖοι, λέγοντες, διατί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσι τὴν 2
παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας
αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, διατί] 3

[καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν XV.
4 ὑμῶν; ὁ γὰρ Θεὸς ἐνετείλατο, λέγων, τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ
τὴν μητέρα· καὶ, ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευ-
5 τάτω· ὑμεῖς δὲ λέγετε, ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, δῶρον, ὃ
ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς, καὶ οὐ μὴ τιμήσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν
6 μητέρα αὐτοῦ· καὶ ἠκυρώσατε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παρά-
7 δοσιν ὑμῶν. ὑποκριταὶ, καλῶς προεφήτευσε περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας,
8 λέγων, ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ τοῖς χείλεσί
9 με τιμᾷ· ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόῤῥω ἀπέχει ἀπ᾽ ἐμοῦ. μάτην δὲ
σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων.
10 καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον, εἶπεν αὐτοῖς, ἀκούετε καὶ συνίετε.
11 οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ τὸ
12 ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. τότε ρνε/ι
προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπον αὐτῷ, οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι
13 ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε,
πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζω-
14 θήσεται. ἄφετε αὐτούς· ὁδηγοί εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν· τυφλὸς δὲ τυ- ρνϛ/ε
15 φλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται. Ἀποκριθεὶς δὲ ρνζ/ϛ
16 ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην. ὁ δὲ
17 Ἰησοῦς εἶπεν, ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὔπω νοεῖτε, ὅτι πᾶν
τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ, καὶ εἰς
18 ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς
19 καρδίας ἐξέρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ἐκ γὰρ τῆς καρ-
δίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροὶ, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι,
20 κλοπαὶ, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι. ταῦτά ἐστι τὰ κοινοῦντα τὸν
ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶ φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
21 Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου ΚΘ
22 καὶ Σιδῶνος. καὶ ἰδοὺ, γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων
ἐξελθοῦσα ἐκραύγασεν, αὐτῷ λέγουσα, ἐλέησόν με, κύριε, υἱὲ
23 Δαβίδ· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη
αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠρώτων αὐ-
24 τὸν, λέγοντες, ἀπόλυσον αὐτὴν, ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. ὁ δὲ] ρνη/ε

XV. [ἀποκριθεὶς εἶπεν, οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολω-
ρνθ ς λότα οἴκου Ἰσραήλ. ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνει αὐτῷ, λέγουσα, 25
Κύριε, βοήθει μοι. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν 26
τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. ἡ δὲ εἶπε, ναί, 27
κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόν-
των ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. τότε ἀποκριθεὶς ὁ 28
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω
σοι ὡς θέλεις. καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.
Λ Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθε παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς 29
Γαλιλαίας· καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος, ἐκάθητο ἐκεῖ. καὶ προσῆλθον 30
αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλοὺς, τυφλοὺς, κω-
φοὺς, κυλλοὺς, καὶ ἑτέρους πολλοὺς, καὶ ἔῤῥιψαν αὐτοὺς παρὰ
τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς· ὥστε τοὺς 31
ὄχλους θαυμάσαι, βλέποντας κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς,
ΛΑ χωλοὺς περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδόξασαν
ρξ ς τὸν Θεὸν Ἰσραήλ. ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς 32
αὐτοῦ εἶπε, σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέρας τρεῖς
προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι. καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς
νήστεις οὐ θέλω, μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. καὶ λέγουσιν 33
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι,
ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, πό- 34
σους ἄρτους ἔχετε; οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτὰ, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. καὶ ἐκέ- 35
λευσε τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ 36
ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκε τοῖς μα-
θηταῖς αὐτοῦ, οἱ δὲ μαθηταὶ τῷ ὄχλῳ. καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ 37
ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, ἑπτὰ σπυ-
ρίδας πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες, χωρὶς 38
γυναικῶν καὶ παιδίων. καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἐνέβη εἰς τὸ 39
πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια Μαγδαλά.

ΚΕΦ. Ις.

CAP. XVI.
ρξα δ Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι πειράζοντες] 1

XVI.
2 [ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. ὁ δὲ ρξβ
ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, ὀψίας γενομένης λέγετε, εὐδία· πυῤῥάζει ε
3 γὰρ ὁ οὐρανός. καὶ πρωῒ, σήμερον χειμών· πυῤῥάζει γὰρ στυ-
γνάζων ὁ οὐρανός. ὑποκριταὶ, τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ
γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε;
4 γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δο- ρξγ
θήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. καὶ καταλι- ς
πὼν αὐτοὺς, ἀπῆλθε.
ΛΒ
5 Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρ- ρξδ
6 τους λαβεῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ β
7 τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ρξε
8 ἑαυτοῖς, λέγοντες, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν. γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς ς
εἶπεν αὐτοῖς, τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους
9 οὐκ ἐλάβετε; οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους
10 τῶν πεντακισχιλίων, καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; οὐδὲ τοὺς
11 ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, καὶ πόσας σπυρίδας ἐλάβετε; πῶς
οὐ νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ ἄρτου εἶπον ὑμῖν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης
12 τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων; τότε συνῆκαν, ὅτι οὐκ εἶπε προσ-
έχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τοῦ ἄρτου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρι-
σαίων καὶ Σαδδουκαίων.
ΛΓ
13 Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου ρξς
ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων, τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι α
14 εἶναι, τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; οἱ δὲ εἶπον, οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν
βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ Ἡλίαν· ἕτεροι δὲ Ἱερεμίαν, ἢ ἕνα τῶν προ-
15 16 φητῶν. λέγει αὐτοῖς, ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς
δὲ Σίμων Πέτρος εἶπε, σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ
17 ζῶντος. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, μακάριος εἶ, Σίμων ρξζ
Βὰρ Ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ ι
18 μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. κἀγὼ δὲ σοὶ λέγω, ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ
ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι
19 ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. καὶ δώσω σοὶ τὰς κλεῖς τῆς βα-
σιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται]

XVI. [δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται
ρξη β λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. τότε διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, 20
ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν, ὅτι αὐτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστός. ἀπὸ τότε 21
ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι δεῖ αὐτὸν
ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων
καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ
ρξθ ς ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπι- 22
τιμᾷν αὐτῷ, λέγων, ἵλεώς σοι, κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. ὁ δὲ 23
στραφεὶς εἶπε τῷ Πέτρῳ, ὕπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ, σκάνδαλόν
ρο β μου εἶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. τότε 24
ὁ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν,
ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολου-
θείτω μοι. ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει 25
αὐτήν· ὃς δ᾽ ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει
αὐτήν· τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερ- 26
δήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλ-
ροα ι λαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι 27
ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ· καὶ τότε
ροβ β ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσί 28
τινες τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως
ἂν ἴδωσι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ
αὐτοῦ.

ΚΕΦ. ΙΖ.

CAP. XVII.

ΛΔ Καὶ μεθ᾽ ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκω- 1
βον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς
ὄρος ὑψηλόν κατ᾽ ἰδίαν. καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ 2
ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγέ-
νετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. καὶ ἰδοὺ, ὤφθησαν αὐτοῖς Μωσῆς καὶ 3
Ἠλίας, μετ᾽ αὐτοῦ συλλαλοῦντες. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπε 4
τῷ Ἰησοῦ, Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποι-]

[ήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνὰς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσῇ μίαν, καὶ μίαν XVII.
5 Ἡλίᾳ. ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ, νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν
αὐτούς· καὶ ἰδοὺ, φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, οὗτός ἐστιν ὁ
6 υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. καὶ ἀκού-
σαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν
7 σφόδρα. καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἥψατο αὐτῶν, καὶ εἶπεν, Ἐγέρ-
8 θητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν,
9 οὐδένα εἶδον, εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον. καὶ καταβαινόντων
αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, μηδενὶ
εἴπητε τὸ ὅραμα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ.
10 καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, τί οὖν οἱ ρογ ϛ
11 γραμματεῖς λέγουσιν, ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; ὁ δὲ Ἰησοῦς
ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ἠλίας μὲν ἔρχεται πρῶτον, καὶ ἀποκα-
12 ταστήσει πάντα· λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Ἠλίας ἤδη ἦλθε, καὶ οὐκ ἐπέ-
γνωσαν αὐτὸν, ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν· οὕτω καὶ ὁ
13 υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν. τότε συνῆκαν οἱ
μαθηταὶ, ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς. ΛΕ
14 Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν αὐτῷ ἄν- ροδ β
15 θρωπος γονυπετῶν αὐτῷ, καὶ λέγων, κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱὸν,
ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς πάσχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ,
16 καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς
17 σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ
Ἰησοῦς εἶπεν, ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι
18 μεθ' ὑμῶν; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε. καὶ
ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον,
19 καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. τότε προσελθόντες ροε ε
οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν εἶπον, διατί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνή-
20 θημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, διὰ τὴν ἀπιστίαν
ὑμῶν. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως,
ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ, μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται·
21 καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται,
εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.]

XVII.
ρος β [Ἀναστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ 22
Ἰησοῦς, μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀν-
θρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτὸν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσε- 23
ται. καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.
Λϛ ροζ ι Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καπερναοὺμ, προσῆλθον οἱ τὰ δί- 24
δραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ, καὶ εἶπον, ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ
τελεῖ τὰ δίδραχμα; λέγει, ναί. καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, 25
προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, τί σοὶ δοκεῖ, Σίμων; οἱ βασι-
λεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν
αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, ἀπὸ τῶν ἀλλο- 26
τρίων. ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ἄραγε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί. ἵνα δὲ 27
μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτοὺς, πορευθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν, βάλε
ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθῦν ἆρον· καὶ ἀνοίξας τὸ
στόμα αὐτοῦ, εὑρήσεις στατῆρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ
ἐμοῦ καὶ σοῦ.

ΚΕΦ. ΙΗ.

CAP. XVIII.
ΛΖ ροη β Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες, 1
τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; καὶ προσκαλε- 2
σάμενος ὁ Ἰησοῦς παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ εἶπεν, 3
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ
μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὅστις οὖν ταπει- 4
νώσῃ ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βα-
σιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. καὶ ὃς ἐὰν δέξηται παιδίον τοιοῦτον ἓν ἐπὶ 5
ροθ β τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· ὃς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μι- 6
κρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ, συμφέρει αὐτῷ, ἵνα κρε-
μασθῇ μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ
ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδά- 7
λων· ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀν-
ρπ ϛ θρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται. εἰ δὲ ἡ χείρ σου 8
ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὰ καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ·]

[καλόν σοι ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ κυλλὸν, η δύο XVIII.
9 χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. καὶ
εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ
σοῦ· καλόν σοι ἐστὶ μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ
δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.
10 ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ρπα ι
ὑμῖν, ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ
11 πρόσωπον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ΛΗ
12 ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός. τί ὑμῖν δοκεῖ, ἐὰν γένηταί τινι ρπβ ε
ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα, καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν· οὐχὶ
ἀφεὶς τὰ ἐννενηκονταεννέα, ἐπὶ τὰ ὄρη πορευθεὶς ζητεῖ τὸ
13 πλανώμενον; καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτὸ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ὅτι χαίρει ἐπ᾽ αὐτῷ μᾶλλον, ἢ ἐπὶ τοῖς ἐννενηκονταεννέα τοῖς
14 μὴ πεπλανημένοις. οὕτως οὐκ ἔστι θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πα-
τρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀπόληται εἷς τῶν μικρῶν τού-
15 των. ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε καὶ ἔλεγξον ρπγ ε
αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας
16 τὸν ἀδελφόν σου· ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι ἕνα ρπδ ι
ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν
17 ῥῆμα. ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ
τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοὶ ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τε-
18 λώνης. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδε- ρπε ζ
μένα ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυ-
19 μένα ἐν τῷ οὐρανῷ. πάλιν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνή- ρπϛ ι
σωσιν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενή-
20 σεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. οὗ γάρ εἰσι δύο
ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν.
21 Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε, κύριε, ποσάκις ἁμαρ- ρπζ ε
τήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις;
22 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, οὐ λέγω σοι, ἕως ἑπτάκις, ἀλλ᾽ ἕως ἑβδο-
23 μηκοντάκις ἑπτά. διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρα- ΛΘ ρπη
νῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησε συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν] ι

XVIII.[δούλων αὐτοῦ. ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προσηνέχθη αὐτῷ 24
εἷς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, 25
ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πραθῆναι, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
καὶ τὰ τέκνα, καὶ πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἀποδοθῆναι. πεσὼν οὖν ὁ 26
δοῦλος προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, κύριε, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ,
καὶ πάντα σοι ἀποδώσω. σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου 27
ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτὸν, καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ. ἐξελθὼν δὲ 28
ὁ δοῦλος ἐκεῖνος εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὤφειλεν
αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγε, λέγων, ἀπόδος
μοι ὅ τι ὀφείλεις. πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας 29
αὐτοῦ παρεκάλει αὐτὸν, λέγων, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ, καὶ πάντα
ἀποδώσω σοι. ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς 30
φυλακὴν, ἕως οὗ ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον. ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι 31
αὐτοῦ τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα· καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν
τῷ κυρίῳ αὐτῶν πάντα τὰ γενόμενα. τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν 32
ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ, δοῦλε πονηρὲ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν
ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι 33
τὸν σύνδουλόν σου, ὡς καὶ ἐγώ σε ἠλέησα; καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος 34
αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ
ὀφειλόμενον αὐτῷ. οὕτω καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει 35
ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν
ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν.

ΚΕΦ. ΙΘ.

CAP. XIX.

ρπθ ς Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, μετῆρεν 1
ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ
Ἰορδάνου. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ, καὶ ἐθεράπευσεν 2
M αὐτοὺς ἐκεῖ· καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτὸν, 3
καὶ λέγοντες αὐτῷ, εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα
αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, οὐκ 4
ἀνέγνωτε ὅτι ὁ ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς, ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐ-
τοὺς, καὶ εἶπεν, ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πα-] 5

[τέρα καὶ τὴν μητέρα· καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, XIX.
6 καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν; ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ
7 σὰρξ μία· ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. λέ-
γουσιν αὐτῷ, τί οὖν Μωσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστα-
8 σίου, καὶ ἀπολῦσαι αὐτήν; λέγει αὐτοῖς, ὅτι Μωσῆς πρὸς τὴν
σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας
9 ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτω. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν ρϙ β
ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, εἰ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ, καὶ γαμήσῃ
10 ἄλλην, μοιχᾶται· καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται. λέγουσιν ρϙα ι
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ
11 τῆς γυναικὸς, οὐ συμφέρει γαμῆσαι. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, οὐ πάντες
12 χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἷς δέδοται. εἰσὶ γὰρ εὐνοῦχοι,
οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτω· καί εἰσιν εὐνοῦχοι,
οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· καί εἰσιν εὐνοῦχοι,
οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς, διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ
δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω.

13 Τότε προσηνέχθη αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς, ρϙβ β
14 καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ὁ δὲ Ἰησοῦς
εἶπεν, ἄφετε τὰ παιδία, καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρός με·
15 τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. καὶ ἐπιθεὶς ΜΑ
16 αὐτοῖς τὰς χεῖρας, ἐπορεύθη ἐκεῖθεν. καὶ ἰδοὺ, εἷς προσελθὼν ρϙγ β
εἶπεν αὐτῷ, διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα ἔχω ζωὴν
17 αἰώνιον; ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγα-
θὸς, εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός. εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, τή-
18 ρησον τὰς ἐντολάς. λέγει αὐτῷ, ποίας; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε, τὸ,
19 οὐ φονεύσεις· οὐ μοιχεύσεις· οὐ κλέψεις· οὐ ψευδομαρτυρή-
20 σεις· τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα· καὶ, ἀγαπήσεις τὸν
πλησίον σου ὡς σεαυτόν. λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος, πάντα ταῦτα
21 ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου· τί ἔτι ὑστερῶ; ἔφη αὐτῷ ὁ ρϙδ β
Ἰησοῦς, εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε, πώλησόν σου τὰ ὑπάρ-
χοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς· καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ
22 δεῦρο, ἀκολούθει μοι. ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον] ρϙε β

XIX. [ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. ὁ δὲ Ἰησοῦς 23
εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι δυσκόλως πλούσιος
εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, 24
εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ
πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. ἀκούσαντες δὲ οἱ 25
μαθηταὶ αὐτοῦ ἐξεπλήσσοντο σφόδρα, λέγοντες, τίς ἄρα δύναται
σωθῆναι; ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, παρὰ ἀνθρώποις 26
ρϟϛ ι τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι, παρὰ δὲ Θεῷ πάντα δυνατά ἐστι. τότε 27
ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, ἰδοὺ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα,
ρϟζ ε καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν 28
αὐτοῖς, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ
παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης
αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους, κρίνοντες τὰς
ρϟη β δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. καὶ πᾶς ὃς ἀφῆκεν οἰκίας, ἢ ἀδελ- 29
φοὺς, ἢ ἀδελφὰς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἢ
ἀγροὺς, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, ἑκατονταπλασίονα λήψεται,
ρϟθ β καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, 30
καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.

ΚΕΦ. Κ.

CAP. XX.
ΜΒ σ ι Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, 1
ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρωῒ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα
αὐτοῦ. συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν 2
ἡμέραν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. καὶ ἐξελθὼν 3
περὶ τὴν τρίτην ὥραν, εἶδεν ἄλλους ἑστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀρ-
γούς. κἀκείνοις εἶπεν, ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ 4
ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον δώσω ὑμῖν. οἱ δὲ ἀπῆλθον. πάλιν ἐξελθὼν περὶ 5
ἕκτην καὶ ἐννάτην ὥραν, ἐποίησεν ὡσαύτως. περὶ δὲ τὴν ἐν- 6
δεκάτην ὥραν ἐξελθὼν, εὗρεν ἄλλους ἑστῶτας ἀργοὺς, καὶ λέ-
γει αὐτοῖς, τί ὧδε ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί; λέγουσιν 7
αὐτῷ, ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς, ὑπάγετε καὶ]

8 [ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον λήψεσθε. ὀψίας δὲ XX.
γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ, κά-
λεσον τοὺς ἐργάτας, καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθὸν, ἀρξάμενος
9 ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων. καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἐν-
10 δεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον. ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶτοι ἐνόμι-
11 σαν ὅτι πλείονα λήψονται· καὶ ἔλαβον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον. λαβόν-
12 τες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου, λέγοντες, ὅτι οὗτοι οἱ ἔσχα-
τοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας, τοῖς βαστά-
13 σασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἑνὶ
14 αὐτῶν, ἑταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; ἆρον
15 τὸ σὸν καὶ ὕπαγε. θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί· ἢ
οὐκ ἔξεστί μοι ποιῆσαι ὃ θέλω ἐν τοῖς ἐμοῖς; ἢ ὁ ὀφθαλμός σου πο-
16 νηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι; οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι,
καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι· πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.
17 Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα παρέλαβε τοὺς σα β
18 δώδεκα μαθητὰς κατ' ἰδίαν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἰδοὺ,
ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδο-
θήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ γραμματεῦσι· καὶ κατακρινοῦσιν
19 αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι
καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.
20 Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου μετὰ ΜΓ σβ ς
21 τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦσά τι παρ' αὐτοῦ. ὁ δὲ
εἶπεν αὐτῇ, τί θέλεις; λέγει αὐτῷ, εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ
δύο υἱοί μου, εἷς ἐκ δεξιῶν σου, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων, ἐν τῇ
22 βασιλείᾳ σου. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖ-
σθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον, ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν, καὶ τὸ
βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι; λέγουσιν αὐτῷ, δυ-
23 νάμεθα. καὶ λέγει αὐτοῖς, τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, καὶ τὸ
βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε· τὸ δὲ καθί-
σαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων μου, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦ-
24 ναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός μου. καὶ ἀκούσαντες σγ β
25 οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς προσ-]

XX. [καλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν, οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατα-
κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. οὐχ 26
οὕτως δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέ-
σθαι, ἔστω ὑμῶν διάκονος· καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, 27
σδ δ ἔστω ὑμῶν δοῦλος. ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακο- 28
νηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ
ΜΔ σε πολλῶν. καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱεριχὼ, ἠκολούθησεν αὐτῷ 29
β ὄχλος πολύς. καὶ ἰδοὺ, δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδὸν, ἀκού- 30
σαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν, λέγοντες, ἐλέησον ἡμᾶς, κύ-
ριε, υἱὸς Δαβίδ. ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσω- 31
σιν. οἱ δὲ μεῖζον ἔκραζον, λέγοντες, ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε, υἱὸς
Δαβίδ. καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς, καὶ εἶπε, τί 32
θέλετε ποιήσω ὑμῖν; λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἵνα ἀνοιχθῶσιν 33
ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί. σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἥψατο τῶν ὀφθαλ- 34
μῶν αὐτῶν· καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ ἠκο-
λούθησαν αὐτῷ.

ΚΕΦ. ΚΑ.

CAP. XXI.

ΜΕ σς β Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦλθον εἰς Βηθφαγῆ πρὸς 1
τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, τότε ὁ Ἰησοῦς ἀπέστειλε δύο μαθητὰς, λέ- 2
γων αὐτοῖς, πορεύθητε εἰς τὴν κώμην τὴν ἀπέναντι ὑμῶν· καὶ
εὐθέως εὑρήσετε ὄνον δεδεμένην, καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαν-
τες ἀγάγετέ μοι. καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τὶ, ἐρεῖτε, ὅτι ὁ Κύριος 3
σζ ζ αὐτῶν χρείαν ἔχει· εὐθέως δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς. τοῦτο δὲ ὅλον 4
γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος,
εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιὼν, ἰδοὺ, ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι, πραῢς 5
ση β καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου. πορευ- 6
θέντες δὲ οἱ μαθηταὶ, καὶ ποιήσαντες καθὼς προσέταξεν αὐτοῖς
ὁ Ἰησοῦς, ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω 7
αὐτῶν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. ὁ δὲ πλεῖ- 8
στος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ· ἄλλοι δὲ ἐκο-]

XXI.
9 [πτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρώννυον ἐν τῇ ὁδῷ. οἱ δὲ σθ
ὄχλοι οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, λέγοντες, α
ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβίδ· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι
10 Κυρίου· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς σι ι
Ἱεροσόλυμα, ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις, λέγουσα, τίς ἐστιν οὗτος;
11 οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον, οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ προφήτης, ὁ ἀπὸ
12 Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας. καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν σια α
τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐξέβαλε πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας
ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψε,
13 καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς. καὶ λέγει
αὐτοῖς, γέγραπται, ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται· Μϛ
14 ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν. καὶ προσῆλθον αὐτῷ σιβ ι
15 τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. ἰδόν- σιγ ε
τες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησε,
καὶ τοὺς παῖδας κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ λέγοντας, ὡσαννὰ
16 τῷ υἱῷ Δαβὶδ, ἠγανάκτησαν, καὶ εἶπον αὐτῷ, ἀκούεις τί οὗτοι
λέγουσιν; ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, ναί. οὐδέποτε ἀνέγνωτε,
17 ὅτι ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον; καὶ σιδ ϛ
καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ηὐλί-
σθη ἐκεῖ.
18 19 Πρωΐας δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν, ἐπείνασε· καὶ ἰδὼν ΜΖ
συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἦλθεν ἐπ' αὐτὴν, καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐν
αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον· καὶ λέγει αὐτῇ, μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς
20 γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ. καὶ
ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν, λέγοντες, πῶς παραχρῆμα ἐξη-
21 ράνθη ἡ συκῆ; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, ἀμὴν λέγω σιε ϛ
ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν, καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς
ποιήσετε, ἀλλὰ κἂν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε, ἄρθητι καὶ βλήθητι
22 εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται· καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν σιϛ δ
τῇ προσευχῇ, πιστεύοντες, λήψεσθε.
23 Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ ἱερὸν, προσῆλθον αὐτῷ διδά- ΜΗ σιζ β
σκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, λέγοντες, ἐν]

XXI. [ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην;
ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον 24
ἕνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα
ποιῶ. τὸ βάπτισμα Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ, ἢ ἐξ ἀν- 25
θρώπων; οἱ δὲ διελογίζοντο παρ' ἑαυτοῖς, λέγοντες, ἐὰν εἴπω-
μεν, ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν, διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ;
ἐὰν δὲ εἴπωμεν, ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες 26
γὰρ ἔχουσι τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην. καὶ ἀποκριθέντες τῷ 27
ΜΘ Ἰησοῦ εἶπον, οὐκ οἴδαμεν. ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτὸς, οὐδὲ ἐγὼ
σιη λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄν- 28
ι θρωπος εἶχε τέκνα δύο, καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπε, τέκνον,
ὕπαγε, σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί μου. ὁ δὲ ἀποκρι- 29
θεὶς εἶπεν, οὐ θέλω· ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς, ἀπῆλθε. καὶ 30
προσελθὼν τῷ δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν,
ἐγὼ, κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθε. τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ θέλημα 31
τοῦ πατρός; λέγουσιν αὐτῷ, ὁ πρῶτος. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς
εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ἦλθε γὰρ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης ἐν 32
ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ, οἱ δὲ τελῶναι
Ν καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐ μετεμελή-
σιθ θητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ. ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. 33
β ἄνθρωπός τις ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ
φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκε, καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν, καὶ ᾠκο-
δόμησε πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν.
ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους 34
αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς, λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ· καὶ 35
λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν
δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους 36
δούλους πλείονας τῶν πρώτων· καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως.
ὕστερον δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λέγων, ἐν- 37
τραπήσονται τὸν υἱόν μου. οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν 38
εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνω-]

39 [μεν αὐτὸν, καὶ κατάσχωμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. καὶ λαβόν- XXI.
40 τες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν. ὅταν οὖν
ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκεί-
41 νοις; λέγουσιν αὐτῷ, κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς· καὶ τὸν
ἀμπελῶνα ἐκδόσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ
42 τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ
οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· παρὰ Κυρίου
43 ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; διὰ τοῦτο
λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀρθήσεται ἀφ᾽ ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ
44 δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ
τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ᾽ ὃν δ᾽ ἂν πέσῃ, λικμήσει
45 αὐτόν. καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παρα- σκ α
46 βολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει· καὶ ζητοῦντες αὐ-
τὸν κρατῆσαι, ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπειδὴ ὡς προφήτην
αὐτὸν εἶχον.

ΚΕΦ. ΚΒ.

CAP. XXII.

1 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς, ΝΑ σκα ε
2 λέγων, ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις
3 ἐποίησε γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ· καὶ ἀπέστειλε τοὺς δούλους
αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον
4 ἐλθεῖν. πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους, λέγων, εἴπατε τοῖς
κεκλημένοις, ἰδοὺ, τὸ ἄριστόν μου ἡτοίμασα, οἱ ταῦροί μου
καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα ἕτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς
5 γάμους. οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὁ μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρὸν,
6 ὁ δὲ εἰς τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς
7 δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. ἀκούσας δὲ ὁ βασι-
λεὺς ὠργίσθη, καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσε τοὺς
8 φονεῖς ἐκείνους, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησε. τότε λέγει
τοῖς δούλοις αὐτοῦ, ὁ μὲν γάμος ἕτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλη-]

XXII. [μένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι. πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, 9
καὶ ὅσους ἂν εὕρητε, καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. καὶ ἐξελθόν- 10
τες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντας ὅσους εὗρον,
πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς· καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων.
σκβ ι εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν 11
ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου· καὶ λέγει αὐτῷ 12
ἑταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφι-
μώθη. τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς διακόνοις, δήσαντες αὐτοῦ πό- 13
δας καὶ χεῖρας, ἄρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτε-
ρον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. πολλοὶ 14
γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.
NB σκγ β Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον ὅπως 15
αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μα- 16
θητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν, λέγοντες, διδάσκαλε, οἴδα-
μεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις,
καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενὸς, οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀν-
θρώπων. εἰπὲ οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ; ἔξεστι δοῦναι κῆνσον Καί- 17
σαρι, ἢ οὔ; γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπε, τί με 18
πειράζετε, ὑποκριταί; ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσον. 19
οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. καὶ λέγει αὐτοῖς, τίνος 20
ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; λέγουσιν αὐτῷ, Καίσαρος. τότε 21
λέγει αὐτοῖς, ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι· καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ
ΝΓ τῷ Θεῷ. καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν· καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον. 22
Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, οἱ λέγον- 23
τες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες, διδά- 24
σκαλε, Μωσῆς εἶπεν, ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμ-
βρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει
σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί· καὶ 25
ὁ πρῶτος γαμήσας ἐτελεύτησε· καὶ μὴ ἔχων σπέρμα, ἀφῆκε τὴν
γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος, καὶ 26
ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπτά. ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. 27
ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντες γὰρ] 28

29 [ἔσχον αὐτήν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, πλανᾶσθε, XXII.
30 μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ. ἐν γὰρ τῇ
ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε ἐκγαμίζονται, ἀλλ᾽ ὡς ἄγγελοι τοῦ
31 Θεοῦ ἐν οὐρανῷ εἰσι. περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν, οὐκ
32 ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, λέγοντος, ἐγώ εἰμι ὁ Θεὸς
Ἀβραὰμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ; οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς
33 Θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο
ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. ΝΔ
34 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι, ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσε τοὺς Σαδδου- σκδ
35 καίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν ϛ
36 νομικὸς, πειράζων αὐτὸν, καὶ λέγων, διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ με-
37 γάλη ἐν τῷ νόμῳ; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, ἀγαπήσεις Κύριον τὸν
Θεόν σου, ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ
38 39 τῇ διανοίᾳ σου. αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή. δευτέρα δὲ
40 ὁμοία αὐτῇ, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ἐν ταύταις
ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται. ΝΕ
41 Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων, ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰη- σκε
42 σοῦς, λέγων, τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ; τίνος υἱός ἐστι; β
43 λέγουσιν αὐτῷ, τοῦ Δαβίδ. λέγει αὐτοῖς, πῶς οὖν Δαβὶδ ἐν
44 πνεύματι κύριον αὐτὸν καλεῖ; λέγων, εἶπεν ὁ Κύριος τῷ κυρίῳ
μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον
45 τῶν ποδῶν σου. εἰ οὖν Δαβὶδ καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς
46 αὐτοῦ ἐστι; καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτῷ ἀποκριθῆναι λόγον· οὐδὲ σκϛ β
ἐτόλμησέ τις ἀπ᾽ ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

ΚΕΦ. ΚΓ.

CAP. XXIII.

1 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Νϛ σκζ
2 λέγων, ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ ι
3 οἱ Φαρισαῖοι· πάντα οὖν ὅσα ἂν εἴπωσιν ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε
καὶ ποιεῖτε· κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσι γὰρ
4 καὶ οὐ ποιοῦσι. δεσμεύουσι γὰρ φορτία βαρέα καὶ δυσβά- σκη
στακτα, καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων· τῷ δὲ] ε

XXIII.

σκθ β [δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινῆσαι αὐτά. πάντα δὲ τὰ ἔργα 5
αὐτῶν ποιοῦσι πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις. πλατύνουσι δὲ
τὰ φυλακτήρια αὐτῶν, καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων
αὐτῶν. φιλοῦσί τε τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις, καὶ τὰς 6
πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς 7
σλ ι ἀγοραῖς, καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ῥαββὶ, ῥαββί· ὑμεῖς 8
δὲ μὴ κληθῆτε, ῥαββί· εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ καθηγητὴς, ὁ Χριστός·
πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε. καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ 9
τῆς γῆς· εἷς γάρ ἐστιν ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. μηδὲ 10
κληθῆτε καθηγηταί· εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστιν ὁ καθηγητὴς, ὁ Χριστός.
σλα ε ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν διάκονος. ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν 11 12
ταπεινωθήσεται· καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται. οὐαὶ 13
ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταὶ, ὅτι κατεσθίετε τὰς
οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο
σλβ ε λήψεσθε περισσότερον κρίμα. οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φα- 14
ρισαῖοι, ὑποκριταὶ, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμ-
προσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς
σλγ ι εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν. οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρι- 15
σαῖοι, ὑποκριταὶ, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν,
ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γε-
έννης διπλότερον ὑμῶν. οὐαὶ ὑμῖν, ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ λέγοντες, 16
ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ
τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. μωροὶ καὶ τυφλοί· τίς γὰρ μείζων ἐστὶν, ὁ χρυ- 17
σὸς, ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάζων τὸν χρυσόν; καὶ, ὃς ἐὰν ὀμόσῃ ἐν τῷ θυ- 18
σιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω
αὐτοῦ, ὀφείλει. μωροὶ καὶ τυφλοί· τί γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον, 19
ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον; ὁ οὖν ὀμόσας ἐν τῷ 20
θυσιαστηρίῳ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ·
καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι 21
αὐτόν· καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ 22
σλδ ε Θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ. οὐαὶ ὑμῖν, γραμμα- 23
τεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταὶ, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον]

[καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νό- XXIII.
μου, τὴν κρίσιν καὶ τὸν ἔλεον καὶ τὴν πίστιν· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι
24 κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι. ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ διϋλίζοντες τὸν κώ- σλε ι
25 νωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες. οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς σλϛ ε
καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταὶ, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτη-
ρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἁρπαγῆς καὶ
26 ἀκρασίας. Φαρισαῖε τυφλὲ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτη-
ρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν καθαρόν.
27 οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταὶ, ὅτι παρομοιάζετε σλζ ε
τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσω-
28 θεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. οὕτω καὶ
ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ
29 μεστοί ἐστε ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ σλη ε
Φαρισαῖοι, ὑποκριταὶ, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν,
30 καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, καὶ λέγετε, εἰ ἤμεν ἐν ταῖς
ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἤμεν κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ
31 αἵματι τῶν προφητῶν. ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς, ὅτι υἱοί ἐστε τῶν
32 φονευσάντων τοὺς προφήτας· καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν σλθ ι
33 πατέρων ὑμῶν. ὄφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς
34 κρίσεως τῆς γεέννης; διὰ τοῦτο, ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς σμ ε
προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ
σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν,
35 καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν. ὅπως ἔλθῃ ἐφ᾽ ὑμᾶς πᾶν αἷμα
δίκαιον ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ τοῦ δικαίου,
ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ
36 ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἥξει ταῦτα πάντα ἐπὶ
37 τὴν γενεὰν ταύτην. Ἱερουσαλὴμ, Ἱερουσαλὴμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς σμα ε
προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτὴν, ποσά-
κις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρ-
38 νις τὰ νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε; ἰδοὺ,
39 ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μή με ἴδητε
ἀπ᾽ ἄρτι, ἕως ἂν εἴπητε, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.]

ΚΕΦ. ΚΔ.

CAP. XXIV.

σμβ β [Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ· καὶ προσῆλθον 1
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. ὁ δὲ 2
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, οὐ βλέπετε πάντα ταῦτα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ΝΖ οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ μὴ καταλυθήσεται.
σμγ β Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, προσῆλθον 3
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν, λέγοντες, εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα
ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας, καὶ τῆς συντελείας
τοῦ αἰῶνος; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, βλέπετε, 4
μήτις ὑμᾶς πλανήσῃ. πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί 5
μου, λέγοντες, ἐγώ εἰμι ὁ Χριστός· καὶ πολλοὺς πλανήσουσι.
Μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων. ὁρᾶτε, 6
μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ πάντα γενέσθαι, ἀλλ' οὔπω ἐστὶ τὸ τέλος.
ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· 7
σμδ α καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοὶ, καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους. πάντα 8
δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων. τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν, καὶ 9
ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν
σμε ι ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ, καὶ 10
ἀλλήλους παραδώσουσι, καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους· καὶ πολλοὶ 11
ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται, καὶ πλανήσουσι πολλούς· καὶ διὰ 12
τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν, ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν·
σμϛ ϛ ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. καὶ κηρυχθήσεται 13 14
τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ, εἰς μαρ-
σμζ ϛ τύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι. καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος. ὅταν οὖν ἴδητε 15
τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφή-
σμη β του, ἑστὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ· (ὁ ἀναγινώσκων νοείτω·) τότε οἱ ἐν 16
τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄρη· ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ κατα- 17
βαινέτω ἆραί τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ. καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ 18
σμθ β ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἆραι τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γα- 19
στρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.]

20 [προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος, μηδὲ ἐν σν ς
21 σαββάτῳ. ἔσται γὰρ τότε θλίψις μεγάλη, οἵα οὐ γέγονεν ἀπ' σνα β
22 ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ γένηται. καὶ εἰ μὴ σνβ ς
ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ. διὰ
23 δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. τότε ἐάν σνγ β
τις ὑμῖν εἴπῃ, ἰδοὺ, ὧδε ὁ Χριστὸς, ἢ ὧδε, μὴ πιστεύσητε.
24 ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται καὶ δώσουσι σνδ ς
σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατὸν, καὶ
25 26 τοὺς ἐκλεκτούς. ἰδοὺ, προείρηκα ὑμῖν. ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν, σνε ε
ἰδοὺ, ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστὶ, μὴ ἐξέλθητε· ἰδοὺ, ἐν τοῖς ταμείοις,
27 μὴ πιστεύσητε. ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν σνς ε
καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ
28 τοῦ ἀνθρώπου. ὅπου γὰρ ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσον- σνζ ε
29 ται οἱ ἀετοί. εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, σνη β
ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς,
καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν
30 οὐρανῶν σαλευθήσονται. καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ σνθ β
υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ
φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἐρχόμε-
νον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης
31 πολλῆς. καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φω-
νῆς μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν
32 τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν. ἀπὸ
δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς
γένηται ἁπαλὸς, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ
33 θέρος· οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε πάντα ταῦτα, γινώσκετε ὅτι
34 ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ
35 γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ NH
36 παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. περὶ δὲ τῆς σξ ς
ἡμέρας ἐκείνης καὶ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν
37 οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου μόνος. ὥσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ σξα ε
Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.]

XXIV.[ὥσπερ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, 38
τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ἐκγαμίζοντες, ἄχρι ἧς
ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ἕως 39
ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρ-
σξβ ε ουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· 40
ὁ εἷς παραλαμβάνεται, καὶ ὁ εἷς ἀφίεται. δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ 41
σξγ ϛ μύλωνι· μία παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται. γρηγορεῖτε οὖν, 42
σξδ β ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται. ἐκεῖνο δὲ 43
γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης
ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν, καὶ οὐκ ἂν εἴασε διορυγῆναι τὴν οἰ-
κίαν αὐτοῦ. διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι· ὅτι ᾗ ὥρᾳ 44
σξε ε οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. τίς ἄρα ἐστὶν ὁ 45
πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ
τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ;
σξϛ ε μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποι- 46
οῦντα οὕτως. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐ- 47
σξζ ε τοῦ καταστήσει αὐτόν. ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ 48
καρδίᾳ αὐτοῦ, χρονίζει ὁ κύριός μου ἐλθεῖν, καὶ ἄρξηται τύπτειν 49
τοὺς συνδούλους, ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν μετὰ τῶν μεθυόντων, ἥξει 50
ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ
ᾗ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτὸν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ 51
τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν
ὀδόντων.

ΚΕΦ. ΚΕ.

CAP. XXV.
ΝΘ
σξη ι Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτι- 1
νες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ
νυμφίου. πέντε δὲ ἦσαν ἐξ αὐτῶν φρόνιμοι, καὶ αἱ πέντε μωραί. 2
αἵτινες μωραὶ, λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν, οὐκ ἔλαβον μεθ' 3
ἑαυτῶν ἔλαιον· αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις 4
αὐτῶν μετὰ τῶν λαμπάδων αὐτῶν. χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφί-] 5

6 [ου, ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ XXV.
γέγονεν, ἰδοὺ, ὁ νυμφίος ἔρχεται]

INCIPIT CODEX ALEXANDRINUS:

7 Ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. Τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρ-
8 θένοι ἐκεῖναι, καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν. αἱ δὲ μωραὶ ταῖς
φρονίμοις εἶπον, δότε ἡμῖν ἔλαιον ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες
9 ἡμῶν σβέννυνται. ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι, λέγουσαι, μήποτε οὐκ
ἀρκέσῃ ἡμεῖν καὶ ὑμεῖν· πορεύεσθαι μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας, καὶ
10 ἀγοράσατε ἑαυταῖς. ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι, ἦλθεν ὁ νυμφί-
ος· καὶ αἱ ἕτοιμαι εἰσῆλθον μετ᾽ αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ
11 θύρα. Ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι, λέγουσαι, κύριε,
12 κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα
13 14 ὑμᾶς. γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν. Ὥσπερ σξθ β
γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσεν τοὺς ἰδίους δούλους, καὶ παρέδω-
15 κεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν· Καὶ ᾧ μὲν ἔδωκεν πέντε τάλαντα, ᾧ σο ε
δὲ δύο, ᾧ δὲ ἕν, ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδήμησεν
16 εὐθέως. πορευθεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν εἰργάσατο ἐν αὐ-
17 τοῖς, καὶ ἐκέρδησεν[1]) ἄλλα πέντε τάλαντα. ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ τὰ δύο
18 ἐκέρδησεν καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο. ὁ δὲ τὸ ἓν τάλαντον λαβὼν ἀπελθὼν
19 ὤρυξεν ἐν τῇ γῇ, καὶ ἔκρυψεν τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Μετὰ
δὲ χρόνον πολὺν ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων, καὶ συναίρει
20 μετ᾽ αὐτῶν λόγον. προσελθὼν δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσ-
ήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα, λέγων, κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρ-
21 έδωκας· ἴδε, ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ᾽ αὐτοῖς. Ἔφη δὲ αὐ-
τῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, εὖ[2]), δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστὸς,
ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.
22 Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα εἶπεν, κύριε, δύο τάλαντά μοι
23 παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ᾽ αὐτοῖς. Ἔφη αὐτῷ
ὁ κύριος αὐτοῦ, εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστὸς, ἐπὶ
24 πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. Προσελ-
θὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφὼς εἶπεν, κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς
εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διε-

1) εκερδησεν, olim 1m. εποιησεν. In marg. vv. 14, 15, σξθ β, σο ε vix leguntur; partim rescripta. 2) Hic, ut et infra v. 23, duae literae post ευ erasae sunt. Olim ευ συ.

XXV. σκόρπισας· καὶ φοβηθεὶς, ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν 25
τῇ γῇ· ἴδε, ἔχεις τὸ σόν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν 26
αὐτῷ, δοῦλε πονηρὲ καὶ ὀκνηρὲ, ᾔδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ
ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα; ἔδει οὖν σε βαλεῖν τὸ 27
ἀργύριόν μου τοῖς τραπεζίταις· καὶ ἐγὼ ἐλθὼν ἐκομισάμην ἂν τὸ
ἐμὸν σὺν τόκῳ. ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον, καὶ δότε τῷ 28
σοα β ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα. Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται, καὶ 29
περισσευθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει, ἀρθήσεται
σοβ ε ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώ- 30
τερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

σογ ι Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ πάν- 31
τες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ,
καὶ συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφοριεῖ 32
αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ
τῶν ἐρίφων, καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν, τὰ δὲ ἐρίφια 33
ἐξ εὐωνύμων. τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, Δεῦτε, 34
οἱ ηὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμέ-
νην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ἐπίνασα γὰρ, καὶ 35
ἐδώκαταί μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με· ξένος ἤμην,
καὶ συνηγάγεταί με· γυμνὸς, καὶ περιεβάλεταί με· ἠσθένησα, 36
καὶ ἐπεσκέψασθαί με· ἐν φυλακῇ ἤμην, καὶ ἤλθατε πρός με. Τότε 37
ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι, λέγοντες, κύριε, πότε σὲ ἴδο-
μεν πεινῶντα, καὶ ἐθρέψαμεν; ἢ διψῶντα, καὶ ἐποτίσαμεν; πότε 38
δέ σε ἴδομεν ξένον, καὶ συνηγάγομεν; ἢ γυμνὸν, καὶ περιεβάλομεν;
πότε δέ σε ἴδομεν ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ ἤλθομεν πρός 39
σε; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 40
ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχί-
στων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων, πο- 41
ρεύεσθαι ἀπ' ἐμοῦ, οἱ κατηραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ
ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. ἐπίνασα γὰρ, 42
καὶ οὐκ ἐδώκαταί μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με·
ξένος ἤμην, καὶ οὐ συνηγάγεταί με· γυμνὸς, καὶ οὐ περιεβάλεταί 43
με· ἀσθενὴς, καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθαί με. Τότε 44
ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοὶ, λέγοντες, κύριε, πότε σὲ ἴδομεν πι-

νῶντα, ἢ διψῶντα, ἢ ξένον, ἢ γυμνὸν, ἢ ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ XXV.
45 οὐ διηκονήσαμέν[1]) σοι; Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς, λέγων, ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ἐφ᾽ ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἱνὶ[2]) τούτων τῶν ἐλαχίστων,
46 οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον·
οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

ΚΕΦ. Κϛ.

CAP. XXVI.
1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους, σοδ α
2 εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πά-
σχα γείνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυ-
3 ρωθῆναι. Τότε συνήχθησαν οἱ ἀχιερεῖς[3]) καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ σοε ϛ
πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου
4 Καϊάφα, καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλῳ κρατήσωσιν,
5 καὶ ἀποκτείνωσιν. Ἔλεγον δὲ, μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος
γένηται ἐν τῷ λαῷ.
6 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ σοϛ α
7 λεπροῦ, προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἀλάβαστρον μύρου ἔχουσα πολυ-
8 τίμου, καὶ κατέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀνακειμένου. Ἰδόν-
τες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠγανάκτησαν, λέγοντες, εἰς τί ἡ ἀπώ-
9 λεια αὕτη; ἠδύνατο γὰρ τοῦτο πραθῆναι πολλοῦ, καὶ δοθῆναι
10 τοῖς πτωχοῖς. Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, τί κόπους παρέ-
11 χεται τῇ γυναικί; ἔργον γὰρ καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμέ. πάντοτε
γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχε-
12 ται. Βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου, σοζ ι
13 πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν
κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ
14 ὃ ἐποίησεν αὕτη, εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. Τότε πορευθεὶς εἷς τῶν σοη β
δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς,
15 εἶπεν, τί θέλεταί μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; οἱ δὲ
16 ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρα· καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν
ἵνα αὐτὸν παραδῷ.

---

1) διηκονησαμεν. 1 m. videtur scripsisse διακονησαμεν. 2) ἱνι. Sic M. S. pro ἑνι. 3) αχιερεις, sic Codex.

XXVI. Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, 17
λέγοντες αὐτῷ, ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα;
Ὁ δὲ εἶπεν, ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δῖνα, καὶ εἴπατε αὐτῷ, 18
ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστιν· πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθη-
τῶν μου. καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, 19
καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.[1]) Ὀψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ 20
[σο]θ δ τῶν δώδεκα μαθητῶν. καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν, ἀμὴν λέγω 21
σπ α ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. Καὶ λυπούμενοι σφόδρα 22
σπα α ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ, ἕκαστος αὐτῶν, μήτι ἐγώ εἰμι, κύριε; Ὁ δὲ 23
ἀποκριθεὶς εἶπεν, ὁ ἐμβάψας μετ᾽ ἐμοῦ τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ,
οὗτός με παραδώσει. ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέ- 24
σπβ ς γραπται περὶ ἑαυτοῦ· Οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι᾽ οὗ ὁ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ, ἡ οὐκ ἐγενήθη
σπγ ι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν 25
εἶπεν, μήτι ἐγώ εἰμι, ῥαββεί; λέγει αὐτῷ, σὺ εἶπας.

σπδ α Ἐσθιόντων[2]) δὲ αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς τὸν ἄρτον, καὶ εὐχαρισ- 26
τήσας, ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἶπεν, λάβετε, φά-
σπε β γετε· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου· Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, καὶ εὐχα- 27
ριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· τοῦτο 28
γάρ ἐστιν τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν
ἐκχυννόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ πίω 29
ἀπ᾽ ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας
ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ᾽ ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
σπϛ ς πατρός μου. Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. 30
σπζ δ Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθαι ἐν 31
σπη ς ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ. Γέγραπται γάρ, πατάξω τὸν ποιμένα,
καὶ διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης. μετὰ δὲ τὸ 32
σπθ α ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ 33
Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐδέ-
ποτε σκανδαλισθήσομαι. ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι 34
ἐν ταύτῃ τῇ νυκτί, πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, ἀπαρνήσῃ με τρείς.

---

1) In summa pagina, [ξδ. περι του δειπνο]ν μυστικον. 2) εσθιοντων, supra ε lineola rubra initium paragraphi indicans.

XXVI.

35 *Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, κἂν δέῃ μαι*[1]*) σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μή σε ἀπαρ-* σϙ ς
36 *νήσωμαι. ὁμοίως δὲ καὶ πάντες οἱ μηθηταὶ εἶπον. Τότε ἔρχεται μετ'* σϙα α
αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον Γεθσημανεῖ. Καὶ λέγει τοῖς σϙβ ς
μαθηταῖς αὐτοῦ, καθείσατε αὐτοῦ, ἕως οὗ ἂν ἀπελθὼν προσεύξωμαι
37 *ἐκεῖ. καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου,*
38 *ἤρξατο λυπεῖσθε καὶ ἀδημονεῖν. Τότε λέγει αὐτοῖς, περίλυπός* σϙγ δ
ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ'
39 *ἐμοῦ. Καὶ προσελθὼν μικρὸν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσ-* σϙδ α
ευχόμενος, καὶ λέγων, πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρελθάτω
ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. σϙε α
40 *Καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς, καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας,* σϙς α
καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, οὕτως οὐκ ἰσχύσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι
41 *μετ' ἐμοῦ; γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς*
42 *πειρασμόν. Τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. Πάλιν* σϙζ β
ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο, λέγων, πάτερ μου, εἰ οὐ σϙη δ
δύναται τοῦτο παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ, ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω
43 *τὸ θέλημά σου. Καὶ ἐλθὼν εὗρεν αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας·*
44 *ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς, ἀπελ-*
45 *θὼν προσηύξατο πάλιν, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. Τότε ἔρχεται* σϙθ δ
πρὸς τοὺς μαθητὰς, καὶ λέγει αὐτοῖς, καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ
ἀναπαύεσθε· ἰδοὺ, ἤγγεικεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
46 *παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν. ἐγείρεσθαι, ἄγωμεν. ἰδοὺ,*
47 *ἤγγεικεν ὁ παραδιδούς με.*[2]*) Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ, Ἰού-* τ α
δας εἷς τῶν δώδεκα ἦλθεν, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ
μαχαιρῶν καὶ ξύλων, ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων
τοῦ λαοῦ.

48 *Ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον, λέγων, ὃν* τα β
49 *ἐὰν φιλήσω, αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτόν. καὶ εὐθέως, προσ-*
50 *ελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπεν, χαῖρε, ῥαββεὶ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Ὁ*
δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, ἑταῖρε, ἐφ' ὃ πάρει; τότε προσελθόντες
51 *ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. καὶ* τβ α
ἰδοὺ, εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἀπέσπασεν τὴν μά-

---

1) *μαι*. Sic Codex, pro *με*. 2) In summa pagina *ξε. περι της παραδοσεως του Ιησου*, argumentum capituli quod a ver. 48 inchoat.

XXVI. χαιραν αὐτοῦ, καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφεῖλεν
αὐτοῦ τὸ ὠτίον. τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ἀπόστρεψόν σου τὴν 52
τγ ι μάχαιραν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς· Πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν
ἐν μαχαίρῃ ἀπολοῦνται. ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι παρακαλέ- 53
σαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι πλείους ἢ δώδεκα λεγεό-
νων ἀγγέλων; πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ, ὅτι οὕτως δεῖ 54
τδ α γενέσθαι; Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις, ὡς ἐπὶ 55
λῃστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; καθ' ἡμέ-
ραν ἐκαθεζόμην πρὸς ὑμᾶς διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐκ ἐκρατήσα-
τε ς ταί με. Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προ- 56
τς α φητῶν. τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον. Οἱ δὲ 57
κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα,
τζ δ ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. Ὁ δὲ Πέτρος 58
ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν, ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως·
καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, ἰδεῖν τὸ τέλος.
τη β Οἱ[1]) δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ τὸ συνέδριον ὅλον 59
ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως θανατώσουσιν
αὐτὸν καὶ οὐκ εὗρον· καὶ πολλῶν προσελθόντων ψευδομαρτύ- 60
τθ ς ρων, οὐχ εὗρον. Ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες
εἶπον,[2]) οὗτος ἔφη, δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ 61
διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτόν. καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς 62
εἶπεν αὐτῷ, οὐδὲν ἀποκρίνῃ τί οὗτοί σου[3]) καταμαρτυροῦσιν; ὁ δὲ 63
Ἰησοῦς ἐσιώπα. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, ἐξορ-
κίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς, εἰ σὺ εἶ
τι α ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, σὺ εἶπας. 64
πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθαι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθή-
μενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν
τια ς τοῦ οὐρανοῦ. Τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέῤῥηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, λέ- 65
τιβ β γων, ὅτι ἐβλασφήμησεν τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; Ἴδε, νῦν
ἠκούσατε τὴν βλασφημείαν αὐτοῦ τί ὑμῖν δοκεῖ; Οἱ δὲ ἀποκρι- 66
τιγ α θέντες εἶπον, ἔνοχος θανάτου ἐστίν. Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ 67

---

1) Summae columnae adscriptus est titulus ξς. *περὶ της αρνησεως του [Πετρου]*. 2) *ψευδομαρτυρες ειπον*, a 2 m. rescriptum. 1 m. videtur scripsisse *μαρτυρες ειπον*. 3) *σου* correctum a 2 m. e *σοι*, 1 m.

68 προσωπον αὐτοῦ, καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν· οἱ δὲ ἐράπισαν, λέ- XXVI.
γοντες, προφήτευσον ἡμῖν, Χριστὲ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε;
69 Ὁ δὲ Πέτρος ἔξω ἐκάθητο ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ προσῆλθεν αὐτῷ τιδ α
μία παιδίσκη, λέγουσα, καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου.
70 ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν αὐτῶν πάντων, λέγων, οὐκ οἶδα τί λέ-
71 γεις. Ἐξελθόντα δὲ αὐτὸν εἰς τὸν πυλῶνα, ἴδεν αὐτὸν ἄλλη, καὶ τιε α
72 λέγει αὐτοῖς ἐκεῖ, καὶ οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. καὶ
73 πάλιν ἠρνήσατο μετὰ ὅρκου, ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. μετὰ
μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἑστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ, ἀληθῶς καὶ
74 σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ ἡ λαλειά σου δῆλόν σε ποιεῖ.[1]) τότε ἤρξατο
καταθεματίζειν καὶ ὀμνύειν, ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. καὶ
εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.
75 Καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος Ἰησοῦ εἰρηκότος αὐτῷ, τιϛ β
ὅτι πρὶν ἢ ἀλέκτορα φωνῆσαι τρεὶς ἀπαρνήσῃ με· καὶ ἐξελθὼν
ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς.

ΚΕΦ. ΚΖ. CAP. XXVII.

1 Πρωΐας δὲ γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ τιζ β
οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατῶσαι αὐτόν·
2 Καὶ δήσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον, καὶ παρέδωκαν αὐτὸν Ποντίῳ Πι- τιη α
λάτῳ τῷ ἡγεμόνι.
3 Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, ὅτι κατεκρίθη, μετα- τιθ ι
μεληθεὶς ἀπέστρεψεν τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ
4 τοῖς πρεσβυτέροις, λέγων, ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῷον. οἱ δὲ
5 εἶπον, τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψῃ. καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ,
6 ἀνεχώρησεν· καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ
ἀργύρια εἶπον, οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπὶ τιμὴ
7 αἵματός ἐστιν. συμβούλιον δὲ λαβόντες, ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν
8 ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖ-
9 νος ἀγρὸς αἵματος, ἕως τῆς σήμερον. τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰη-
ρεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια,
τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ· καὶ ἔδω-
10 καν[2]) αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέν μοι Κύριος.

1) In marg. superiore [ξξ. περι της] του Ιουδα μεταμελειας. 2) εδωκαν in 2 m., fortasse pro εδωκεν 1 m.

XXVII.

τκ α Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπηρώτησεν αὐ- 11
τὸν ὁ ἡγεμὼν, λέγων, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ Ἰη-
τκα δ σοῦς ἔφη αὐτῷ, σὺ λέγεις. Καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ 12
τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, οὐδὲν ἀπεκρίνατο. τότε λέ- 13
γει αὐτῷ ὁ Πειλάτος, οὐκ ἀκούεις πόσα σοῦ καταμαρτυροῦσιν [1]); καὶ 14
οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγε-
τκβ β μόνα λίαν. Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἕνα τῷ ὄχλῳ 15
τκγ δ δέσμιον, ὃν ἤθελον. Εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον, λεγόμενον 16
Βαραββᾶν. συνηγμένων οὖν αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πειλάτος, τίνα 17
θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν; Βαραββᾶν, ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χρι-
τκδ ι στόν; ᾔδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν. Καθημένου δὲ 18 19
αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ,
λέγουσα, μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σή-
τκε α μερον κατ᾽ ὄναρ δι᾽ αὐτόν. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι 20
ἔπεισαν τοὺς ὄχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν
ἀπολέσωσιν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς, τίνα θέλετε 21
τκς α ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπον, Βαραββᾶν. Λέγει αὐτοῖς 22
ὁ Πειλάτος, τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; λέγου-
σιν πάντες, σταυρωθήτω. ὁ δὲ ἡγεμὼν ἔφη, τί γὰρ κακὸν ἐποίη- 23
τκζ ι σεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον, λέγοντες σταυρωθήτω. Ἰδὼν δὲ ὁ 24
Πειλάτος, ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γείνεται, λα-
βὼν ὕδωρ, ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου, λέγων,
ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τούτου τοῦ δικαίου· ὑμεῖς ὄψεσθε.
καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν, τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ᾽ ἡμᾶς καὶ ἐπὶ 25
τκη α τὰ τέκνα ἡμῶν. Τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· τὸν δὲ 26
τκθ δ Ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ. Τότε οἱ στρα- 27
τιῶται τοῦ ἡγεμόνος, παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον,
συνήγαγον ἐπ᾽ αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν· καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν, 28
περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην· καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ 29
ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ κάλαμον ἐν τῇ
δεξιᾷ αὐτοῦ· καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἐνέπεξον
αὐτῷ λέγοντες, χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Καὶ ἐμπτύσαν- 30
τες εἰς αὐτὸν, ἔλαβον τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν

---

1) Sic Codex: Woide habet καταμαρτυρουσι, sed male.

31 *αὐτοῦ. Καὶ ὅτε ἐνέπεξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα, καὶ* τλ ϛ
ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ εἱμάτια αὐτοῦ· καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ
32 *σταυρῶσαι. Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι* τλα α
33 *Σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. Καὶ* τλβ α
ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθὰ, ὅς ἐστιν λεγόμενος κρα-
34 *νίου τόπος, Ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ* τλγ δ
35 *γευσάμενος οὐκ ἤθελεν πιεῖν. Σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν, διεμερί-* τλδ α
36 *σαντο τὰ εἱμάτια αὐτοῦ, βάλοντες κλῆρον. Καὶ καθήμενοι ἐτή-* τλε α
37 *ρουν αὐτὸν ἐκεῖ. καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν*
αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην, οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰου-
38 *δαίων. Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λῃσταὶ, εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ* τλϛ α
39 *εἷς ἐξ εὐωνύμων. Οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν,* τλζ ϛ
40 *κεινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες, ὁ καταλύων τὸν*
ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν· εἰ υἱὸς εἶ
41 *τοῦ Θεοῦ, καὶ κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. Ὁμοίως οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαί-* τλη β
42 *ζοντες μετὰ τῶν γραμματαίων καὶ πρεσβυτέρων ἔλεγον, ἄλλους*
ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. εἰ βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐστιν, κατα-
43 *βάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ πιστεύομεν αὐτῷ. πέποιθεν ἐπὶ*
τὸν Θεόν· ῥυσάσθω αὐτὸν, εἰ θέλει[1]) *αὐτόν· Εἶπεν*[2]) *γὰρ, ὅτι*
44 *Θεοῦ εἰμι υἱός. τὸ δ᾽ αὐτὸ καὶ οἱ λῃσταὶ οἱ συνσταυρωθέντες αὐ-* τλθ β
45 *τῷ ὠνείδιζον αὐτόν. Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶ-* τμ β
46 *σαν τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης· Περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν ἀνεβόησεν* τμα ϛ
ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, Ἡλὶ, Ἡλὶ, λιμὰ σαβαχθανεί; τοῦτ᾽
47 *ἔστιν, Θεέ μου, Θεέ μου, ἱνατί με ἐνκατέλειπες; τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ*
48 *ἑστώτων ἀκούσαντες ἔλεγον, ὅτι Ἡλείαν φωνεῖ οὗτος. Καὶ* τμβ β
εὐθέως δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν, καὶ λαβὼν σπόγγον, πλήσας τε
49 *ὄξους, καὶ περιθεὶς καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν· οἱ δὲ λοιποὶ*
50 *ἔλεγον, ἄφες, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἡλίας σώσων αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰη-* τμγ α
51 *σοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ ἀφῆκεν τὸ πνεῦμα. Καὶ ἰδοὺ,* τμδ β
τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω·

---

1) *ει θελει αυτον.* Post *θελει* rasura, et *αυτον* in initio sequentis lineae, cujus reliquae literae etiam erasae sunt, super rasura rescriptum. 2) *ειπεν — αυτον.* omnia rescripta, quinque lineis erasis, et reliquis 2 m. rescriptis. Quaedam bis scripta fuisse videntur. — In marg. sup. *ξη. περι της αιτησεως του σωμ[ατος του Κυριου].*

XXVII.

τμε Καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν· καὶ τὰ μνημάτα 52
ἀνεῴχθη, καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη,
καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ, εἰσῆλθον 53
τμς ι εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς. Ὁ δὲ ἑκατόνταρ- 54
χος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμὸν
καὶ τὰ γενόμενα, ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες, ἀληθῶς Θεοῦ
τμζ β υἱὸς ἦν οὗτος. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ μακρόθεν θεωροῦ- 55
σαι, αἵτεινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, δια-
κονοῦσαι αὐτῷ· ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ 56
τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ μήτηρ, καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.
τμη ς Ὀψίας δὲ γενομένης, ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ Ἀρι- 57
μαθαίας, τοὔνομα Ἰωσὴφ, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθήτευσεν τῷ Ἰησοῦ.
οὗτος προσελθὼν τῷ Πειλάτῳ, ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Τότε 58
ὁ Πειλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα.
τμθ α Καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσὴφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι κα- 59
θαρᾷ, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν 60
ἐν τῇ πέτρᾳ· καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν ἐπὶ τῇ θύρᾳ τοῦ
τν ς μνημείου, ἀπῆλθεν. Ἦν δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ ἄλλη 61
τνα ι Μαρία, καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου. Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις 62
ἐστὶν μετὰ τὴν παρασκευὴν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φα-
ρισαῖοι πρὸς Πειλάτον, λέγοντες, κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος 63
ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. κέλευσον 64
οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας· μήποτε ἐλ-
θόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κλέψωσιν αὐτὸν, καὶ εἴπωσιν τῷ λαῷ,
ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς
πρώτης. ἔφη δὲ αὐτοῖς ὁ Πειλάτος, ἔχετε κουστωδίαν· ὑπάγετε, 65
ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον 66
σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κωστουδίας.[1])

1) κωστουδίας, sic pro κουστωδιας.

ΚΕΦ. ΚΗ.

CAP. XXVIII.

1 Ὀψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἦλθεν τνβ/α
Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ ἄλλη Μαρία, θεωρῆσαι τὸν τάφον.
2 καὶ ἰδοὺ, σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ κυρίου καταβὰς
ἐξ οὐρανοῦ, προσελθὼν ἀπεκύλισεν τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας, καὶ
3 ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ἦν δὲ ἡ εἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπὴ, καὶ τὸ
4 ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιών. Ἀπὸ δὲ τοῦ φόρου 1) ἐσείσθησαν
5 οἱ τηροῦντες, καὶ ἐγένοντο ὡς νεκροί. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος τνγ/β
εἶπεν ταῖς γυναιξὶν, μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν
6 ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. οὐκ ἔστιν ὧδε· ἠγέρθη γὰρ, καθὼς εἶπεν.
7 δεῦτε, ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ κύριος. καὶ ταχὺ πορευ-
θεῖσαι εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν·
καὶ ἰδοὺ, προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθαι.
8 ἰδοὺ, εἶπον ὑμῖν. Καὶ ἐξελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ τνδ/β
φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης, ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς
9 αὐτοῦ. ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ
ἰδοὺ, Ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς, λέγων, χαίρετε. αἱ δὲ προσ-
ελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ.
10 Τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε, ἀπαγγείλατε
τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ ἐκεῖ
11 με ὄψονται. Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ, τινὲς τῆς κου-
στωδείας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦ-
12 σιν πάντα τὰ γενόμενα. Καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυ-
τέρων, συμβούλιόν τε λαβόντες, ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς
13 στρατιώταις, λέγοντες, εἴπατε, ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς
14 ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων, καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ
τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν, καὶ ὑμᾶς ἀμερί-
15 μνους ποιήσομεν. Οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια ἐποίησαν ὡς ἐδι-
δάχθησαν. καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς
16 σήμερον. Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς

1) φορου, sic pro φοβου.

XXVIII. τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. Καὶ ἰδόντες αὐτὸν, προσεκύ- 17
νησαν αὐτῷ· οἱ δὲ ἐδίστασαν. Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλη- 18
σεν αὐτοῖς, λέγων, Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ
γῆς· Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐ- 19
τοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύ-
ματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· 20
καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ μεθ᾽ ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας
τοῦ αἰῶνος. ἀμήν[1]).

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ
ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ.

1) *αμην.* 2 m.: subscriptio *ευαγγελιον* etc. 2 m.

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΑΙ ΠΕΡΙΟΧΑΙ.

α. περὶ τοῦ δαιμονιζομένου.
β. περὶ τῆς πενθερᾶς Πέτρου.
γ. περὶ τῶν ἰαθέντων ἀπὸ ποικίλων νόσων.
δ. περὶ τοῦ λεπροῦ.
ε. περὶ τοῦ παραλυτικοῦ.
ς. περὶ Λευΐ τοῦ τελώνου.
ζ. περὶ τοῦ ξηρὰν ἔχοντος χεῖρα.
η. περὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ἐκλογῆς.
θ. περὶ τῆς παραβολῆς τοῦ σπόρου.
ι. περὶ τῆς ἐπιτιμήσεως τοῦ ἀνέμου καὶ τῆς θαλάσσης.
ια. περὶ τοῦ λεγεῶνος.
ιβ. περὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ ἀρχισυναγώγου.
ιγ. περὶ τῆς αἱμοῤῥοούσης.
ιδ. περὶ τῆς διαταγῆς τῶν ἀποστόλων.
ιε. περὶ Ἰωάννου καὶ Ἡρώδου.
ις. περὶ τῶν πέντε ἄρτων.
ιζ. περὶ τοῦ ἐν θαλάσσῃ περιπάτου.
ιη. περὶ τῆς παραβάσεως τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ.
ιθ. περὶ τῆς Φοινικίσσης.
κ. περὶ τοῦ μογιλάλου.
κα. περὶ τῶν ἑπτὰ ἄρτων.
κβ. περὶ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων.
κγ. περὶ τοῦ τυφλοῦ.
κδ. περὶ τῆς ἐν Καισαρίᾳ ἐπερωτήσεως.
κε. περὶ τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Ἰησοῦ.
κς. περὶ τοῦ σεληνιαζομένου.
κζ. περὶ τῶν διαλογιζομένων τίς μείζων.
κη. περὶ τῶν ἐπερωτησάντων Φαρισαίων.
κθ. περὶ τοῦ ἐπερωτήσαντος αὐτὸν πλουσίου.
λ. περὶ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.
λα. περὶ Βαλτιμαίου.
λβ. περὶ τοῦ πώλου.
λγ. περὶ τῆς ξηρανθείσης συκῆς.

λδ. περὶ ἀμνησικακίας.
λε. περὶ τῶν ἐπερωτησάντων τὸν Κύριον ἀρχιερέων καὶ γραμματαίων, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποίεις;
λϛ. περὶ τοῦ ἀμπελῶνος.
λζ. περὶ τῶν ἐγκάθετων διὰ τὸν κῆνσον.
λη. περὶ τῶν Σαδδουκαίων.
λθ. περὶ τῶν γραμματαίων.
μ. περὶ τῆς τοῦ Κυρίου ἐπερωτήσεως.
μα. περὶ τῆς τὰ δύο λεπτὰ.
μβ. περὶ τῆς συντελείας.
μγ. περὶ τῆς ἡμέρας καὶ ὥρας.
μδ. περὶ τῆς ἀλιψάσης τὸν Κύριον μύρῳ.
με. περὶ τοῦ πάσχα.
μϛ. περὶ παραδόσεως προφητεία.
μζ. ἀρνήσις Πέτρου.
μη. περὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ Κυριακοῦ σώματος.[1])

1) Titulus periocharum Marci 2 m. periochae autem ipsae 1 m.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ
ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.*

ΚΕΦ. Α.

CAP.I.

1 2 Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· ὡς γέ- [α β]
γραπται ἐν τοῖς προφήταις, Ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου
πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.
3 Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου· εὐθείας β α
4 ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. Ἐγένετο Ἰωάννης βαπτίζων ἐν τῇ γ ς
ἐρήμῳ, καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.
5 Καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα, καὶ οἱ Ἱερο-
σολυμεῖται· καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ'
6 αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. ἦν δὲ Ἰωάννης
ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν
7 ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. Καὶ ἐκήρυσσεν, δ α
λέγων, ἔρχεται ὁ ἰσχυρός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ ἰμὶ[1]) ἱκανὸς κύ-
8 ψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. ἐγὼ μὲν ἐβά-
πτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι· αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ.
9 Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρὰτ ε α
τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην.
10 καὶ εὐθέως ἀναβαίνων ἀπὸ τοῦ ὕδατος, ἶδεν σχιζομένους τοὺς
οὐρανοὺς, καὶ τὸ Πνεῦμα ὡς περιστερὰν καταβαῖνον ἐπ' αὐτόν·
11 καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν, σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς,
12 ἐν ᾧ εὐδόκησα. Καὶ εὐθέως τὸ Πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ς β
13 ἔρημον. καὶ ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας τεσσεράκοντα, πειραζόμε-
νος ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων· Καὶ ἄγγελοι διη- ζ ς
κόνουν αὐτῷ.

14 Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι Ἰωάννην ἦλθεν Ἰησοῦς εἰς τὴν Γα- η δ
15 λιλαίαν, κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, λέ-

---

* Titulus [ευαγγελ]ιον κατα Μαρκον, literis antiquis.

1) ἰμι sic MS. pro εἰμι.

I.
θ ς γων, Ὅτι πεπλήρωται ὁ καιρὸς, καὶ ἤγγεικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ·
μετανοεῖτε, καὶ πιστεύεται ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.[1]) περιπατῶν δὲ 16
παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδεν Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν
τὸν ἀδελφὸν τοῦ Σίμωνος ἀμφιβάλλοντας[2]) ἀμφίβληστρον ἐν τῇ
ι β θαλάσσῃ· ἦσαν γὰρ ἁλεεῖς. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, δεῦτε ὀπίσω 17
μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἁλεεῖς ἀνθρώπων. καὶ εὐθέως 18
ια ς ἀφέντες τὰ δίκτυα αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προβὰς ἐκεῖ- 19
θεν ὀλίγον, ἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα.
καὶ εὐθέως ἐκάλεσεν αὐτούς· καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβε- 20
δαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν, ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.
ιβ η Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καπερναούμ· καὶ εὐθέως τοῖς σάββα- 21
ιγ β σιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐδίδασκεν. Καὶ ἐξεπλήσσοντο 22
ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων,
καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.
ιδ η Καὶ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκα- 23
θάρτῳ, καὶ ἀνέκραξεν, λέγων, αἴα, τί ἡμεῖν καὶ σὺ, Ἰησοῦ Ναζα- 24
ρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ. καὶ 25
ἐπετείμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, φιμώθητι[3]), καὶ ἔξελθε ἐξ αὐ-
τοῦ. καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον, καὶ κράξαν 26
φωνῇ μεγάλῃ, ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες, ὥστε 27
συνζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες, τί ἐστιν τοῦτο; τίς ἡ καινὴ αὕτη
διδαχὴ, ὅτι κατ' ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασιν τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπι-
τάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ; ἐξῆλθεν δὲ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς εἰς 28
ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.
ιε β Καὶ εὐθέως ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες, ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν 29
Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου, μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. Ἡ δὲ πενθερὰ 30
Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα·[4]) καὶ εὐθέως λέγουσιν αὐτῷ περὶ
αὐτῆς. καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν, κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς· 31
καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετὸς εὐθέως, καὶ διηκόνει αὐτοῖς.
Ὀψείας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν 32
πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους. καὶ ἡ πόλις 33

1) In marg. sup. β. περι της πενθερας Πετρου. 2) αμφιβαλλοντας. Scripsit 1 m. αμφιβαλλοντες. 3) λεγων φιμωθητι. Super rasuram; fortasse scriba omiserat λεγων. 4) Marg. sup. δ. περι του λεπρου.

I.

34 ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν πρὸς τὴν θύραν. Καὶ ἐθεράπευσεν πολλοὺς ιϛ β
κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις· καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλεν,
35 καὶ οὐκ ἤφιεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ᾔδεισαν αὐτόν. Καὶ πρωῒ ιζ η
ἔννυχον λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθεν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον,
36 καὶ ἐκεῖ προσηύχετο. καὶ κατεδίωξαν αὐτὸν ὁ Σίμων καὶ οἱ μετ'
37 αὐτοῦ· καὶ εὑρόντες αὐτὸν, λέγουσιν αὐτῷ, ὅτι πάντες σε ζητοῦ-
38 σιν. καὶ λέγει αὐτοῖς, ἄγωμεν εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα
39 καὶ ἐκεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξελήλυθα. καὶ ἦν κηρύσσων εἰς
τὰς συναγώγας αὐτῶν, εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, καὶ τὰ δαιμόνια
ἐκβάλλων.

40 Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς, παρακαλῶν αὐτὸν καὶ γο- ιη β
νυπετῶν αὐτὸν, καὶ λέγων αὐτῷ, ὅτι, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με
41 καθαρίσαι. Ὁ δὲ Ἰησοῦς σπλαγχνισθεὶς, ἐκτείνας τὴν χεῖρα,
42 ἥψατο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ, θέλω, καθαρίσθητι. καὶ εἰπόντος
43 αὐτοῦ, εὐθέως ἀπῆλθεν ἡ λέπρα ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἐκαθερίσθη. καὶ
44 ἐμβριμησάμενος αὐτῷ, ἐξέβαλεν αὐτὸν εὐθέως, καὶ λέγει αὐτῷ,
ὅρα, μηδενὶ εἴπῃς· ἀλλὰ ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ
προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἃ προσέταξεν Μωσῆς, εἰς
45 μαρτύριον αὐτοῖς.[1]) Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ ιθ ι
διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς
εἰς πόλιν εἰσελθεῖν·[2]) ἀλλὰ ἔξω ἐν ἐρήμοις τόποις ἦν, καὶ ἤρχοντο
πρὸς αὐτὸν παντόθεν.

ΚΕΦ. Β.

CAP. II.

1 Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν εἰς Καπερναοὺμ δι' ἡμερῶν· καὶ ἠκούσθη κ α
2 ὅτι εἰς οἶκόν ἐστιν· καὶ εὐθέως συνήχθησαν πολλοὶ, ὥστε μηκέτι
χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν· καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον.

3 Καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν, παραλυτικὸν φέροντες, αἰρόμενον
4 ὑπὸ τεσσάρων. καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσαι αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον,
ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσιν τὸν
5 κράβαττον, ἐφ' ᾧ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς
τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ, τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ

1) αυτοις; οις in 2 m. fortasse 1 m. scripsit αυτω. 2) Marg. sup. ε. περι του παραλυτικου.

II. ἁμαρτυρίαι[1]) σου. Ἦσαν δέ τινες τῶν γραμματαίων ἐκεῖ καθήμε- 6
νοι, καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, τι οὗτος οὕτω λα- 7
λεῖ βλασφημείας; τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός;
καὶ εὐθέως ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ, ὅτι οὕτως αὐ-
τοὶ διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν αὐτοῖς, τί ταῦτα διαλογίζεσθαι
ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παρα- 9
λυτικῷ, ἀφέωνταί σοι αἵ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν, ἔγειρε, καὶ ἆρον
τὸν κράβαττόν σου, καὶ περιπάτει; Ἵνα δὲ ἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν 10
ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας, (λέγει
τῷ παραλυτικῷ,) σοὶ λέγω, ἔγειρε, καὶ ἆρον τὸν κράβαττόν σου, 11
καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ ἠγέρθη εὐθέως, καὶ ἄρας τὸν 12
κράβαττον, ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων· ὥστε ἐξίστασθαι πάντες,
καὶ δοξάζειν τὸν Θεὸν, λέγοντας, ὅτι οὐδέποτε οὕτως ἴδομεν.
κα β Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο 13
πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. Καὶ παράγων ἶδεν Λευῒ 14
τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ,
κβ β ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο ἐν 15
τῷ κατακεῖσθε αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ
ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολλοὶ, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ. καὶ οἵ γραμ- 16
ματεῖς καὶ οἵ Φαρισαῖοι, ἰδόντες αὐτὸν μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ
ἁμαρτωλῶν ἐσθίοντα, ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, τί ὅτι μετὰ
κγ β τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ πίνει; Καὶ ἀκούσας ὁ 17
Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, οὐ χρίαν ἔχουσιν οἵ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ᾽
οἵ κακῶς ἔχοντες. οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτω-
λούς. Καὶ ἦσαν οἵ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἵ Φαρισαῖοι νηστεύον- 18
τες· καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ, διατί οἵ μαθηταὶ Ἰωάν-
νου νηστεύουσιν, οἵ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσιν; καὶ εἶπεν 19
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, μὴ δύνανται οἵ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐν
ᾧ ὁ νυμφίος μετ᾽ αὐτῶν ἐστιν νηστεύειν; ὅσον χρόνον μεθ᾽
ἑαυτῶν ἔχουσιν τὸν νυμφίον, οὐ δύνανται νηστεύειν· Ἐλεύ- 20
σονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ᾽ αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε

---

1) αμαρτυριαι, sic 1 m. sed 2 m. transversis lineolis delevit τυρ.

21 νηστεύσουσιν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκκους ἀγνά- II.
φου ἐπιράπτει ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· εἰ δὲ μὴ, αἴρει ἀπ' αὐτοῦ τὸ
22 πλήρωμα τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα γείνεται. καὶ
οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μὴ, ῥήσσει
ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκοὺς, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ
23 ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον. Καὶ κδ β
ἐγένετο παραπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν διὰ τῶν σπορί-
μων, καὶ ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς
24 στάχυας. καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ, ἴδε, τί ποιοῦσιν, ὃ οὐκ
25 ἔξεστιν τοῖς σάββασιν; καὶ αὐτὸς ἔλεγεν αὐτοῖς, οὐδέποτε ἀνέ-
γνωτε, τί ἐποίησεν Δαβὶδ, ὅτε χρείαν ἔσχεν καὶ ἐπίνασεν αὐτὸς
26 καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ ἐπὶ Ἀβιά-
θαρ τοῦ ἀρχιερέως, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς
οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν[1]) εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν, καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖς σὺν
27 αὐτῷ οὖσιν; Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον κε β
28 ἐγένετο, οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον.[2]) ὥστε κύριός ἐστιν
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

ΚΕΦ. Γ.

CAP. III.

1 Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἐκεῖ ἦν ἄνθρωπος
2 ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα, καὶ παρετηροῦντο αὐτὸν εἰ τοῖς σάβ-
3 βασιν θεραπεύσει αὐτὸν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. καὶ λέγει
τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα, ἔγειρε εἰς τὸ μέσον.
4 καὶ λέγει αὐτοῖς, ἔξεστιν ἐν τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποι-
5 ῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀποκτεῖναι; οἱ δὲ ἐσιώπων. καὶ περιβλεψά-
μενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρ-
δίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. καὶ ἐξέτεινεν,
6 καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ. Καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι εὐθέως κϛ δ
μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν συμβούλιον ἐποίουν κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν
7 ἀπολέσωσιν. καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς

1) *ους ουκ εξεστιν φαγ.* 2 m. sed antiqua rescripta. 2) Post *σαββατον* secundum, duae literae erasae.

III.
κζ α τὴν θάλασσαν· Καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἠκολούθησεν
αὐτῷ, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων, καὶ ἀπὸ τῆς 8
Ἰδουμαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου·[1]) καὶ οἱ περὶ Τύρον καὶ
Σιδῶνα, πλῆθος πολὺ, ἀκούσαντες ὅσα ἐποίει, ἦλθον πρὸς αὐτόν.
καὶ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ 9
αὐτῷ, διὰ τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν. πολλοὺς γὰρ ἐθε- 10
ράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα αὐτοῦ ἅψωνται, καὶ ὅσοι
εἶχον μάστιγας· καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώ- 11
ρει, προσέπιπτον αὐτῷ, καὶ ἔκραζον, λέγοντα, ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς
κη η τοῦ Θεοῦ. Καὶ πολλὰ ἐπετείμα αὐτοῖς, ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν 12
ποιήσωσιν.

κθ β Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, καὶ προσκαλεῖτε οὓς ἤθελεν 13
αὐτός· καὶ ἀπῆλθθν[2]) πρὸς αὐτόν. καὶ ἐποίησεν δώδεκα, ἵνα 14
ὦσιν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν, καὶ 15
ἔχειν ἐξουσίαν θεραπεύειν τὰς νόσους, καὶ ἐκβάλλειν τὰ δαι-
λ β μόνια· Καὶ ἐπέθηκεν τῷ Σίμωνι ὄνομα Πέτρον· καὶ Ἰάκωβον τὸν 16 17
τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰακώβου· καὶ
ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὀνόματα Βοανηργὲς, ὅ ἐστιν, υἱοὶ βροντῆς· καὶ 18
Ἀνδρέαν, καὶ Φίλιππον, καὶ Βαρθολομαῖον, κάὶ Ματθαῖον, καὶ
Θωμᾶν, καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Θαδδαῖον, καὶ Σί-
μωνα τὸν Κανανείτην, καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, ὃς καὶ παρέ- 19
λα ι δωκεν αὐτόν. Καὶ ἔρχονται εἰς οἶκον· καὶ συνέρχετε πάλιν ὁ ὄχλος, 20
ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μήδε ἄρτον φαγεῖν. Καὶ ἀκούσαντες οἱ 21
παρ' αὐτοῦ ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν. ἔλεγον γὰρ, ὅτι ἐξέστη.
λβ β καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον, ὅτι 22
Βεελζεβοὺλ ἔχει, καὶ ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλ-
λγ β λει τὰ δαιμόνια. Καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, ἐν παραβολαῖς 23
ἔλεγεν αὐτοῖς, πῶς δύναται Σατανᾶς Σατανᾶν ἐκβάλλειν; καὶ 24
ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ βα-
σιλεία ἐκείνη· καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται 25
σταθῆναι ἡ οἰκία ἐκείνη· καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν 26

---

1) Marg. sup. η. περι της [των αποστολων εκλογης]. 2) απηλθθν sic pro απηλθον; 1 m. scripsit απηλθεν.

27 καὶ μεμέρισται, οὐ δύναται σταθῆναι, ἀλλὰ τέλος ἔχει. οὐ- III.
δεὶς δύναται τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν
αὐτοῦ, διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δήσῃ, καὶ
28 τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσῃ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πάντα λδ β
ἀφεθήσεται τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα, καὶ αἱ
29 βλασφημείαι ὅσας ἂν βλασφημήσωσιν· ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ
εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ
30 ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου κρίσεως· ὅτι ἔλεγον, πνεῦμα ἀκάθαρτον
31 ἔχει. Ἔρχονται οὖν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ λε β
32 ἔξω ἑστῶτες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν, ζητοῦντες αὐτόν. καὶ ἐκά-
θητο περὶ αὐτὸν ὄχλος· εἶπον δὲ αὐτῷ, ἰδοὺ, ἡ μήτηρ σου
33 καὶ οἱ ἀδελφοί σου καὶ αἱ ἀδελφαί σου, ἔξω ζητοῦσίν σε. καὶ
ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων, τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου ἢ οἱ ἀδελφοί
34 μου; Καὶ περιβλεψάμενος κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτὸν καθημέ-
35 νους, λέγει, ἰδοὺ, ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. ὃς γὰρ
ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφὴ
καὶ μήτηρ ἐστίν.

ΚΕΦ. Δ.

CAP. IV.

1 Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ συνήχθη- λϛ β
σαν πρὸς αὐτὸν ὄχλος πολὺς, ὥστε αὐτὸν ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον
καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασ-
2 σαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦν. καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς
3 πολλὰ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ἀκούετε. Ἰδοὺ,
4 ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι· καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπίρειν,
ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέφα-
5 γεν αὐτό. ἄλλο δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες, ὅπου οὐκ εἶχεν
γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως ἐξανέτειλεν, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς·
6 ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν
ῥίζαν ἐξηράνθη. καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας· καὶ ἀνέ-
βησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ συνέπνιξαν αὐτὸ, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκεν.
8 Καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν· καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαί-

IV. νοντα καὶ αὐξανόμενον, καὶ ἔφερεν ἓν τριάκοντα, καὶ ἓν ἑξήκοντα,
καὶ ἓν ἑκατόν. καὶ ἔλεγεν, ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. Ὅτε δὲ 9 10
ἐγένετο καταμόνας, ἠρώτων αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώ-
δεκα τὴν παραβολήν. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, ὑμῖν δέδοται τὸ μυ- 11
λζ α στήριον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ· Ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω, ἐν πα-
ραβολαῖς τὰ πάντα γείνεται. ἵνα βλέποντες βλέπωσιν, καὶ μὴ 12
ἴδωσιν· καὶ ἀκούοντες ἀκούωσιν, καὶ μὴ συνιῶσιν· μήποτε ἐπιστρέ-
ψωσιν, καὶ ἀφαιθήσεται αὐτοῖς τὰ ἁμαρτήματα. καὶ λέγει αὐτοῖς, 13
οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύτην; καὶ πῶς πάσας τὰς παρα-
λη ι βολὰς γνώσεσθαι; Ὁ σπείρων τὸν λόγον σπείρει. οὗτοι δέ 14 15
εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν, ὅπου σπείρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκού-
σωσιν, εὐθέως ἔρχεται ὁ Σατανᾶς καὶ αἴρει τὸν λόγον τὸν
ἐσπαρμένον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν. Καὶ οὗτοί εἰσιν ὁμοίως 16
οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἵ, ὅταν ἀκούσωσιν τὸν λόγον,
εὐθέως μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτὸν, καὶ οὐκ ἔχουσιν ῥίζαν 17
ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν· εἶτα γενομένης θλίψεως
ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθέως σκανδαλίζονται. Καὶ οὗ- 18
τοί εἰσιν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι, οἱ τὸν λόγον ἀκού-
οντες, καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ 19
πλούτου, καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι συν-
πνείγουσιν τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γείνεται. Καὶ οὗτοί εἰ- 20
σιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτεινες ἀκούουσιν
τὸν λόγον καὶ παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦσιν, ἓν τριά-
λθ β κοντα, καὶ ἓν ἑξήκοντα, καὶ ἓν ἑκατόν. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, 21
μήτι ὁ λύχνος ἔρχεται, ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ ἢ ὑπὸ τὴν
μ β κλείνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἐπιτεθῇ; Οὐ γάρ ἐστίν τι 22
κρυπτὸν, ἐὰν μὴ φανερωθῇ· οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον, ἀλλὰ ἵνα
μα β εἰς φανερὸν ἔλθῃ. εἴτις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Καὶ ἔλε- 23 24
γεν αὐτοῖς, βλέπετε τί ἀκούετε. ἐν ᾧ μέτρῳ μετρῖται, μετρη-
μβ ι θήσεται ὑμῖν, καὶ προστεθήσεται ὑμεῖν τοῖς ἀκούουσιν. Ὃς 25
μγ β γὰρ ἂν ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει 26
ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ. Καὶ ἔλεγεν, οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία
τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐὰν ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, 27
καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγείρητε νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπό- 28

ρος βλαστάνῃ καὶ μηκύνηται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός. αὐτομάτη IV.
ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτα στάχυν, εἶτα πλήρη
29 σῖτον ἐν τῷ στάχυϊ. ὅταν δὲ παραδῷ ὁ καρπὸς, εὐθέως ἀπο-
30 στέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός. Καὶ ἔλεγεν, μδ β
τίνι ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ; ἢ ἐν ποίᾳ παραβολῇ
31 παραβάλωμεν αὐτήν; ὡς κόκκον σινάπεως, ὃς, ὅταν σπαρῇ ἐπὶ
τῆς γῆς, μεικρότερος πάντων τῶν σπερμάτων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς
32 ἐστίν· καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει, καὶ γείνεται πάντων τῶν
λαχάνων μείζον, καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι
ὑπὸ τὴν σκειὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν.[1])
33 Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς με ϛ
34 ἐδύναντο ἀκούειν· χωρεὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· Κατ' μϛ ι
ἰδίαν δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐπέλυεν πάντα.
35 Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψείας γενομένης, μζ β
36 διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. καὶ ἀφέντες αὐτὸν, παραλαμβάνουσιν
αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ· καὶ ἄλλα δὲ πλοιᾶ ἦν μετ' αὐτοῦ.
37 καὶ γείνεται λαῖλαψ ἀνέμου μεγάλη· τὰ δὲ κύματα ἐπέβαλλεν
38 εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι. καὶ ἦν αὐτὸς ἐν τῇ
πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ διεγείρουσιν αὐτὸν,
καὶ λέγουσιν αὐτῷ, διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα;
39 καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ, καὶ εἶπεν τῇ θαλάσσῃ,
σιώπα, πεφείμωσο. καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη
40 μεγάλη. καὶ εἶπεν αὐτοῖς, τί δειλοί ἐσται οὕτως; πῶς οὐκ
41 ἔχεται πίστιν; καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς
ἀλλήλους, τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα
ὑπακούουσιν αὐτῷ;

ΚΕΦ. Ε.

CAP. V.

1 Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν χώραν τῶν
Γαδαρηνῶν.
2 Καὶ ἐξελθόντι αὐτῷ ἐκ τοῦ πλοίου εὐθέως, ἀπήντησεν αὐτῷ ἐκ
3 τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, ὃς τὴν κατοίκησιν

1) Marg. sup. ι. περι της επιτιμησεως του ανεμου και της θαλασσης. et ια. περι του λεγεωνος.

V. εἶχεν ἐν τοῖς μνημάσιν· καὶ οὔτε ἁλύσεσιν οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτὸν
δῆσαι, διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκεις παίδαις καὶ ἁλύσεσιν δεδέσθαι, καὶ 4
διεσπᾶσθαι ὑπ᾽ αὐτοῦ τὰς ἁλύσεις, καὶ τὰς παίδας συντετρίφθαι,
καὶ οὐδεὶς ἴσχυεν αὐτὸν δῆσαι· καὶ διαπαντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας 5
ἐν τοῖς μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἦν κράζων καὶ κατακόπτων
ἑαυτὸν λίθοις. Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν μακρόθεν, ἔδραμεν καὶ προσ- 6
εκύνησεν αὐτόν, καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ λέγει, τί ἐμοὶ καὶ σοὶ, 7
Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος; ὁρκίζω σε τὸν Θεὸν, μή με βασα-
νίσῃς· ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ,[1]) τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἔξελθε ἀπὸ 8
τοῦ ἀνθρώπου. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν, τί ὄνομα σοι; καὶ λέγει 9
αὐτῷ, Λεγεὼν ὄνομά[2]) μοι, ὅτι πολλοί ἐσμεν. καὶ παρεκάλουν αὐ- 10
τὸν πολλὰ, ἵνα μὴ ἀποστείλῃ αὐτοὺς ἔξω τῆς χώρας. ἦν δὲ ἐκεῖ 11
ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένων πρὸς τῷ ὄρει· καὶ παρεκάλουν 12
αὐτὸν πάντες οἱ δαίμονες, λέγοντες, πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους,
ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν· καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐθέως ὁ Ἰη- 13
σοῦς. Καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα[3]) εἰσῆλθον εἰς
τοὺς χοίρους· καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θά-
λασσαν· ἦσαν δὲ ὡς δισχείλειοι· καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ.
καὶ οἱ βόσκοντες τοὺς χοίρους ἔφυγον, καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν 14
πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. καὶ ἦλθον ἰδεῖν τί ἐστιν τὸ γεγο-
νός.[4]) Καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσιν τὸν δαιμονι- 15
ζόμενον καθήμενον καὶ ἱματισμένον καὶ σωφρονονοῦντα, τὸν ἐσχη-
κότα τὸν λεγεῶνα· καὶ ἐφοβήθησαν· καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ 16
ἰδόντες, πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ, καὶ περὶ τῶν χοίρων. καὶ 17
μη η ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. Καὶ 18
ἐμβαίνοντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς,
ἵνα μετ᾽ αὐτοῦ ᾖ. καὶ οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ· 19
ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σοὺς, καὶ ἀνάγγειλον αὐτοῖς
ὅσα σοι ὁ Κύριος πεποίηκεν, καὶ ἠλέησέν σε.

Καὶ ἀκῆλθεν καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπό- 20
λει, ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ πάντες ἐθαύμαζον.[5])

---

1) *ελεγεν γαρ αυτω* literae *γεν γαρ α* rescriptae: 2 m. 2) *ονομα*, *ν* super rasura rescriptum. 3) *τα ακαθαρτα*, 2 m. margini adscriptum. 4) *εστιν το γεγονος*. Prius scriptum fuisse videtur *το γεγονος*. Erasa et minoribus literis rescripta. 5) Marg. sup. [*ιβ. περι*] *της θυγατρος του αρχισυναγωγ*[*ου*]. — [*ιγ. πε*]*ρι της αιμορροουσης*.

V.
21 Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ πέ- μθ β
ραν, συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ᾽ αὐτὸν, καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν.
22 Καὶ ἰδοὺ, ἔρχεται εἷς τῶν ἀρχισυναγώγων, ὀνόματι Ἰάειρος,
23 καὶ ἰδὼν αὐτὸν, πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ παρακάλει
αὐτὸν πολλὰ, λέγων, ὅτι τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει· ἵνα
24 ἐλθὼν ἐπιθῇς αὐτῷ τὰς χεῖρας, ὅπως σωθῇ καὶ ζήσεται. καὶ
ἀπῆλθεν μετ᾽ αὐτοῦ· καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, καὶ συν-
25 έθλιβον αὐτόν. Καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἔτη δώδεκα,
26 καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπανήσασα τὰ
παρ᾽ αὐτῆς πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ
27 χεῖρον ἐλθοῦσα, ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ
28 ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ εἱματίου αὐτοῦ· ἔλεγεν γὰρ, ὅτι, κἂν τῶν
29 εἱματίων αὐτοῦ ἅψωμαι, σωθήσομαι. καὶ εὐθέως ἐξηράνθη ἡ
πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἴαται ἀπὸ
30 τῆς μάστιγος. καὶ εὐθέως ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ
αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ, ἔλεγεν,
31 τίς μου ἥψατο τῶν εἱματίων; καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,
βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις, τίς μου ἥψατο;
32 33 καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν. ἡ δὲ γυνὴ φο-
βηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυεῖα ὃ γέγονεν[1]) ἐπ᾽ αὐτῇ, ἦλθεν
34 καὶ προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. ὁ
δὲ εἶπεν αὐτῷ, θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· ὕπαγε εἰς
35 εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου. Ἔτι αὐτοῦ
λαλοῦντος, ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγοντες, ὅτι ἡ
36 θυγάτηρ σου ἀπέθανεν· τί ἔτι σκύλλις τὸν διδάσκαλον; ὁ δὲ
Ἰησοῦς εὐθέως ἀκούσας τὸν λόγον λαλούμενον λέγει τῷ ἀρ-
37 χισυναγώγῳ, μὴ φόβου, μόνον πίστευε. καὶ οὐκ ἀφῆκεν
οὐδένα αὐτῷ ἀκολουθῆσαι, εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ
38 Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. Καὶ ἔρχονται εἰς τὸν οἶκον
τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ θόρυβον, καὶ κλαίοντας καὶ
39 ἀλαλάζοντας πολλά. καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς, τί θορυ-
βεῖσθε καὶ κλαίεται; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καυθέ-

---

1) *ειδυεια ο γε.* Pars *ο* et *γ* rescripta 2 m. Woide legit *ευδυεια*: male.

V. *δει.*[1]) *καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ὁ δὲ ἐκβαλὼν πάντας, παραλαμβάνει* 40
τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ
εἰσπορεύεται οὗ ἦν τὸ παιδίον ἀνακείμενον. καὶ κρατήσας τῆς χει- 41
ρὸς τοῦ παιδίου, λέγει αὐτῇ, ταλιθὰ, κοῦμει· ὅ ἐστιν μεθερμη-
νευόμενον, τὸ κοράσιον, σὺ[2]) *λέγω, ἔγειρε. καὶ εὐθέως ἀνέστη τὸ* 42
κοράσιον καὶ περιεπάτει, ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα· καὶ ἐξέστησαν
ἐκστάσει μεγάλῃ. καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ, ἵνα μηδεὶς γνοῖ 43
τοῦτο· καὶ εἶπεν δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

ΚΕΦ. ϛ.

CAP.VI.
ν α *Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ· καὶ ἀκο-* 1
λουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ γενομένου σαββάτου, 2
ἤρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν· καὶ πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήσ-
σοντο, λέγοντες, πόθεν τούτῳ ταῦτα; καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα
αὐτῷ, καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γείνονται; οὐχ 3
οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς Μαρίας, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου καὶ
Ἰωσῆ καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε
να α *πρὸς ἡμᾶς; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ.* [3])*Ἔλεγεν δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰη-* 4
σοῦς, ὅτι οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτειμος, εἰ μὴ ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι αὐ-
τοῦ, καὶ ἐν τοῖς συγγενέσιν καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.[4]) *καὶ οὐκ ἐδύνατο* 5
ἐκεῖ οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀῤῥώστοις ἐπιθεὶς
τὰς χεῖρας, ἐθεράπευσεν. καὶ ἐθαύμαζεν διὰ τὴν ἀπιστείαν αὐτῶν. 6
νβ β *Καὶ περιῆγεν τὰς κώμας κύκλῳ διδάσκων. καὶ προσκαλεῖτε* 7
νγ β *τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο, Καὶ ἐδίδου*
αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων. καὶ παρήγγειλεν 8
αὐτοῖς, ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδὸν, εἰ μὴ ῥάβδον μόνον· μὴ πήραν,
μὴ ἄρτον, μὴ εἰς τὴν ζώνην[5]) *χαλκόν· ἀλλὰ ὑποδεδεμένους σανδάλια·* 9
νδ β *καὶ μὴ ἐνδύσησθαι δύο χιτῶνας. Καὶ λέγει αὐτοῖς, ὅπου ἂν εἰσέλθητε* 10
νε β *εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένεται ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν. Καὶ ὅσοι ἐὰν μὴ δέ-* 11

---

1) *καυθεδει*, sic pro *καθευδει*. 2) *συ*, sic pro *σοι*, ut supra, cap. 1, 24. 3) Marg. sup. *ιδ. περι της διαταγης των αποστολων. — ιε. περι Ιωαννου και Ηρωδου.* 4) *οικια αυτου, α αυ*, rescripta 1 m. super rasura. 5) Woide legit *ζονην*: male.

ξωνται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν, VI.
ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν, εἰς μαρ-
τύριον αὐτοῖς. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις
12 ἢ Γομόῤῥοις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. Καὶ ἐξελ- νξ η
13 θόντες ἐκήρυσσον ἵνα μετανοήσωσιν· καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξ-
έβαλλον, καὶ ἤλιφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀῤῥώστους καὶ ἐθεράπευον.
14 Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης, (φανερὸν γὰρ ἐγένετο τὸ νζ β
ὄνομα αὐτοῦ,) καὶ ἔλεγεν, ὅτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐκ νεκρῶν
15 ἀνέστη, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. Ἄλλοι
δὲ ἔλεγον, ὅτι Ἠλίας ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον, ὅτι προφήτης
16 ἐστὶν, ὡς εἷς τῶν προφητῶν. ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρώδης εἶπεν, ὅτι νη ι
ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτός ἐστιν· αὐτὸς ἠγέρθη ἐκ
17 νεκρῶν. Αὐτὸς δὲ ὁ Ἡρώδης ἀποστείλας ἐκράτησεν τὸν Ἰω- νθ β
άννην ἐν φυλακῇ, καὶ ἔδησεν αὐτὸν διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυ-
18 ναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν. ἔλε-
γεν γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρώδῃ, ὅτι οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν τὴν
19 γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. Ἡ δὲ Ἡρωδιὰς ἐνεῖχεν αὐτῷ, καὶ
20 ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι· καὶ οὐκ ἐδύνατο· ὁ γὰρ Ἡρώδης
ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον,
καὶ συνετήρει αὐτόν· καὶ ἀκούσας αὐτοῦ, πολλὰ ἐποίει, καὶ
21 ἡδέως αὐτοῦ ἤκουεν. Καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου, ὅτε Ἡρώ- ξ ς
δης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίει τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ
22 καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας, καὶ εἰσελ-
θούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τῆς Ἡρωδιάδος, καὶ ὀρχησαμένης,
καὶ ἀρεσάσης τῷ Ἡρώδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις, εἶπεν δὲ ὁ
βασιλεὺς τῷ κορασίῳ, αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοί·
23 καὶ ὤμοσεν αὐτῇ, ὅτι ὃ ἐάν αἰτήσῃς με, δώσω σοὶ, ἕως ἡμί-
24 σους τῆς βασιλείας μου. ἡ δὲ ἐξελθοῦσα εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς,
τί αἰτήσωμαι; ἡ δὲ εἶπεν, τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτι-
25 στοῦ. καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα,
ἠτήσατο, λέγουσα, θέλω ἵνα μοι δῷς ἐξ αὐτῆς ἐπὶ πίνακι τὴν
26 κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ
βασιλεὺς, διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους οὐκ ἠθέλησεν
27 αὐτὴν ἀθετῆσαι. καὶ εὐθέως ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλά-

VI. τορα ἐπέταξεν ἐνεχθῆναι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.[1]) ὁ δὲ ἀπελθὼν ἀπ- 28
εκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ἤνεγκεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ
ἐπὶ πείνακι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ· καὶ τὸ κοράσιον ἔδω-
κεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἦλ- 29
ξα η θον, καὶ ἦραν τὸ πτῶμα αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν μνημείῳ. Καὶ 30
συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ
ξβ ι πάντα, καὶ ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, 31
δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ᾽ ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον, καὶ ἀναπαύσασθε
ὀλίγον. ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοὶ, καὶ
οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν. Καὶ ἀπῆλθον εἰς ἔρημον τόπον τῷ πλοίῳ 32
κατ᾽ ἰδίαν. καὶ ἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτοὺς 33
πολλοί· καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ,
καὶ προῆλθον αὐτοὺς, καὶ συνέδραμον πρὸς αὐτόν.

ξγ ς Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη 34
ἐπ᾽ αὐτοῖς, ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα· καὶ ἤρξατο
αὐτοὺς διδάσκειν πολλά.

ξδ α Καὶ ἤδη ὥρας πολλῆς γενομένης, προσελθόντες οἱ μαθηταὶ 35
αὐτῷ λέγουσιν, ὅτι ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἤδη ὥρα πολλή· ἀπό- 36
λυσον αὐτοὺς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κώμας,
ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς ἄρτους· τί γάρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν. ὁ δὲ 37
ἀποκριθεὶς εἶπεν, δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ λέγουσιν αὐτῷ,
ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν δηναρίων διακοσίων ἄρτους, καὶ δώσομεν
αὐτοῖς φαγεῖν; Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, πόσους ἄρτους ἔχεται; ὑπάγετε 38
καὶ ἴδετε. καὶ γνόντες λέγουσιν αὐτῷ, πέντε, καὶ δύο ἰχθύας.[2]) καὶ 39
ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας συνπόσια συνπόσια ἐπὶ τῷ
χλωρῷ χόρτῳ. Καὶ ἀνέπεσον πρασειαὶ πρασειαὶ, ἀνὰ ἑκατὸν καὶ 40
ἀνὰ πεντήκοντα. καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, 41
ἀνεβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησεν· καὶ κατέκλασεν τοὺς ἄρ-
τους, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα παραθῶσιν αὐτοῖς· καὶ
τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν. Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθη- 42
σαν· καὶ ἦραν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις, καὶ ἀπὸ τῶν 43
ἰχθύων. καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους πεντακισχείλιοι ἄνδρες. 44

---

1) Marg. sup. [ις. περι τ]ων πεντε αρτων και των β. ιχθυων. 2) Marg. sup. ιζ. περι του εν θαλασση περιπατου.

VI.

45 Καὶ εὐθέως ἠνέγκασεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, ξε ς
καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηδσαϊδὰν, ἕως αὐτὸς ἀπολύσῃ
46 τὸν ὄχλον. Καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσ- ξϛ β
εύξασθαι.
47 Καὶ ὀψίας γενομένης, ἦν τὸ πλοῖον ἐμμέσῳ τῆς θαλάσσης, ξζ δ
48 καὶ αὐτὸς μόνος ἦν ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἶδεν αὐτοὺς βασανιζομένους
ἐν τῷ ἐλαύνειν· ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος αὐτοῖς· καὶ περὶ τετάρ-
την φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς
49 θαλάσσης· καὶ ἤθελεν παρελθεῖν αὐτούς. Οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν ξη ι
περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἔδοξαν φάντασμα εἶναι, καὶ ἀνέ-
50 κραξαν· πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον, καὶ ἐταράχθησαν. καὶ εὐθέως
ἐλάλησεν μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι, μὴ
51 φοβεῖσθε. Καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν ξθ β
ὁ ἄνεμος· καὶ λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο, καὶ ἐθαύ-
52 μαζον. οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις· ἦν γὰρ αὐτῶν ἡ καρ-
53 δία πεπωρωμένη. Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν Γεν-
54 νησαρὲτ, καὶ προσωρμίσθησαν. Καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ
πλοίου,[1]) εὐθέως ἐπιγνόντες αὐτὸν, οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου
55 περιδραμόντες ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς
κραβάττοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν, ὅπου ἤκουον ὅτι ἐκεῖ
56 ἐστιν. καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορεύοντο εἰς κώμας ἢ πόλεις ἢ ἀγροὺς,
ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθουν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν,
ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἅψωνται· καὶ ὅσοι ἂν
ἥπτοντο αὐτοῦ, ἐσώζοντο.

ΚΕΦ. Ζ.

CAP. VII.

1 Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι, καί τεινες τῶν γραμ- ο β
2 ματαίων, ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων· καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μα-
θητῶν αὐτοῦ κοιναῖς χερσὶν, τοῦτ' ἔστιν ἀνίπτοις, ἐσθίοντας ἄρ-
3 τους· (οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἐὰν μὴ πυ-
γμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσιν, κρατοῦντες τὴν παρά-
4 δοσιν τῶν πρεσβυτέρων· καὶ ἀπ' ἀγορᾶς, ἐὰν μὴ βαπτίσωνται,

1) Marg. sup. ιη. περι της παραβασεως της εντολης του θεου.

VII. οὐκ ἐσθίουσιν· καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν ἃ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτι-
σμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκείων καὶ κλεινῶν.)
οα ι ῎Επειτα[1]) ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, 5
διατί οἱ μαθηταί σου οὐ περιπατοῦσιν κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν
πρεσβυτέρων, ἀλλὰ ἀνίπτοις χερσὶν ἐσθίουσιν τὸν ἄρτον; Ὁ δὲ 6
ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, ὅτι καλῶς προεφήτευσεν περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας
τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται, Οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χείλεσίν με τιμᾷ,
ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόῤῥω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. μάτην δὲ σέβονταί με, 7
διδάσκοντες διδασκαλείας, ἐντάλματα ἀνθρώπων. ἀφέντες γὰρ τὴν 8
ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, βαπτι-
σμοὺ[2]) ξεστῶν καὶ ποτηρίων, καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.
Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, 9
ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε. Μωσῆς γὰρ εἶπεν, τίμα τὸν πα- 10
τέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου· καὶ, ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα
θανάτῳ τελευτάτω· ὑμεῖς δὲ λέγετε, ὃς ἂν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ 11
ἢ τῇ μητρὶ, κορβᾶν, (ὅ ἐστιν, δῶρον,) ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς· καὶ 12
οὐκέτι ἀφίεται αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἢ τῇ μητρὶ
αὐτοῦ, ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ᾗ πα- 13
ρεδώκατε· καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. Καὶ προσκαλεσά- 14
μενος πάντα τὸν ὄχλον, ἔλεγεν αὐτοῖς, ἀκούεταί μου πάντες, καὶ
συνίεται. οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς 15
αὐτὸν, ὃ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι· ἀλλὰ τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐ-
τοῦ, ἐκεῖνά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον. εἴτις ἔχει ὦτα 16
οβ ι ἀκούειν, ἀκουέτω. Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπη- 17
ρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τῆς παραβολῆς. καὶ λέγει αὐ- 18
τοῖς, οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐσται; οὐ νοεῖται ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν
εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι;[3])
ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλὰ εἰς τὴν κοιλίαν· 19
καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, καθαρίζων πάντα τὰ βρώματα.
ἔλεγεν δὲ, ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ 20
τὸν ἄνθρωπον. ῎Εσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ 21

---

1) *επειτα* etc. Dimidium lineae praecedentis erasum. *επειτα — οι γραμ*: rescripta, 2 m. 2) *βαπτισμου*, sic pro *βαπτισμους*. 3) *κοινωσαι*. σ rescriptum 2 m.

διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, μοιχεῖαι, πορνῖαι, φόνοι, VII.
22 κλοπαὶ, πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγια, ὀφθαλμὸς πονη-
23 ρὸς, βλασφημεία, ὑπερηφανεία, ἀφροσύνη. πάντα ταῦτα τὰ πο-
νηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται, καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
24 Καὶ[1]) ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθόρια Τύρου καὶ
Σιδῶνος. καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν, οὐδένα ἤθελεν γνῶναι, καὶ
25 οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν. ἀκούσασα γὰρ γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχεν
τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα προσέπεσεν πρὸς
26 τοὺς πόδας αὐτοῦ. ἦν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνὶς, Συροφοινίκισσα τῷ
γένει· Καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς ογ ς
27 αὐτῆς. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ
τέκνα· οὐ γάρ καλόν ἐστιν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βα-
28 λεῖν τοῖς κυναρίοις. ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ, ναὶ, κύριε·
καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων
29 τῶν παιδίων. καὶ εἶπεν αὐτῇ, διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὕπαγε· ἐξε-
30 λήλυθεν τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρός σου. Καὶ ἀπελθοῦσα εἰς
τὸν οἶκον αὐτῆς, εὗρεν τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθὸς, καὶ τὴν θυγα-
τέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλείνης.
31 Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος, ἦλθεν οδ ι
πρὸς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπό-
32 λεως. καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν μογιλάλον, καὶ παρακαλοῦσιν
33 αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ
τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν, ἔβαλεν τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα
34 αὐτοῦ, καὶ πτύσας ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἀναβλέψας εἰς
τὸν οὐρανὸν, ἐστέναξεν, καὶ λέγει αὐτῷ, ἐφφαθὰ, ὅ ἐστιν, διαν-
35 οίχθητι. καὶ εὐθέως διηνοίχθησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί· καὶ ἐλύθη ὁ
36 δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς. καὶ διεστείλατο
αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν· Ὅσον δὲ αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο, οε η
37 μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον.[2]) Καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο, ος ς
λέγοντες, καλῶς πάντα πεποίηκεν· Καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκού-
ειν, καὶ τοὺς ἀλάλους λαλεῖν.

---

1) Marg. sup. [ιθ. περι τ]ης φοινικισσης. — [κ. περι] του μογιλαλου.
2) Marg. sup. κα. περι των επτα αρτων. In marg. ος ς. Sic Codex, non ος η ut Woide habet.

ΚΕΦ. Η.

CAP. VIII.

*Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, παμπόλλου ὄχλου ὄντος, καὶ μὴ ἐχόν- 1
των τί φάγωσιν, προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγει αὐτοῖς,
σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον· ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν 2
μοι, καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις 3
εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· τινὲς γὰρ αὐτῶν μακρό-
θεν ἥκασιν. καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, πόθεν τού- 4
τους δυνήσεταί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων[1]) ἐπ' ἐρημίαις; καὶ ἐπηρώτα 5
αὐτούς,[2]) πόσους ἔχεται ἄρτους; οἱ δὲ εἶπον, ἑπτά. καὶ παρήγγειλεν 6
τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους, εὐχα-
ριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα παραθῶσιν·
καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. καὶ εἶχον ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ ταῦτα εὐλο- 7
γήσας εἶπεν παρατεθῆναι καὶ αὐτά. Ἔφαγον δὲ, καὶ ἐχορτάσθησαν· 8
καὶ ἦραν περισσεύματα κλασμάτων, ἑπτὰ σπυρίδας.[3]) ἦσαν δὲ οἱ 9
φαγόντες ὡς τετρακισχείλιοι· καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς. Καὶ ἐμβὰς εὐ- 10
θέως εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη
οξ δ Δαλμανουθά. Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι, καὶ ἤρξαντο συνζητεῖν 11
αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες
οη ς αὐτόν. καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι ἑαυτοῦ λέγει, τί ἡ γενεὰ αὕτη 12
σημεῖον ἐπιζητεῖ;[4]) Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ
σημεῖον. καὶ ἀφεὶς αὐτοῦ,[5]) ἐμβὰς πάλιν εἰς πλοῖον, ἀπῆλθεν εἰς τὸ 13
πέραν. καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἕνα ἄρτον οὐκ 14
εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ.*

οθ β *Καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς, λέγων, ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης 15
π ς τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἡρώδου.[6]) Καὶ διελογίζοντο πρὸς 16
ἀλλήλους, λέγοντες, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχομεν. καὶ γνοὺς ὁ Ἰησοῦς 17
λέγει αὐτοῖς, τί διαλογίζεσθε, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὔπω νοεῖται,
οὐδὲ συνίεται; ἔτι πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; ὀφθαλ- 18
μοὺς ἔχοντες οὐ βλέπεται; καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ ἀκούεται; καὶ οὐ μνη-*

---

1) *αρτων. ρ* rescriptum super rasura, 2 m. 2) *αυτους.* Prius *υ* et *τ* super rasura rescripta. 3) *σπυριδας.* Olim 1 m. *σφυριδας*: *π* in 2 m. 4) Post *επιζητει* rasura. 5) *αυτου*, sic pro *αυτους.* 6) Marg. sup. *κβ. περι της ζυμης των φαρισαιων. — κγ. περι του τυφλου. — κδ. περι της εν Καισαρια επερωτησεως.*

19 μονεύεται; ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχειλί- VIII.
ους, πόσους κοφίνους πλήρης κλασμάτων ἤρατε; λέγουσιν αὐτῷ,
20 δώδεκα. Ὅτε δὲ τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τρακισχειλίους,[1]) πόσων σπυ-
21 ρίδων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε; οἱ δὲ εἶπον, ἑπτά. καὶ ἔλε-
γεν αὐτοῖς, πῶς οὔπω συνίεται;
22 Καὶ ἔρχεται εἰς Βηθσαϊδάν· καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλὸν, καὶ πα ι
23 παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἅψηται. καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χει-
ρὸς τοῦ τυφλοῦ, ἐξήγαγεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης· καὶ πτύσας εἰς
τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ἐπηρώτα αὐτὸν εἴ τι
24 βλέπει. καὶ ἀναβλέψας ἔλεγεν, βλέπω τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ὡς
25 δένδρα ὁρῶ περιπατοῦντας. εἶτα πάλιν ἐπέθηκεν τὰς χεῖρας ἐπὶ
τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι· καὶ ἀπε-
26 κατεστάθη, καὶ ἐνέβλεψεν τηλαυγῶς ἅπαντας. καὶ ἀπέστειλεν αὐ-
τὸν εἰς οἶκον αὐτοῦ, λέγων, μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς, μηδὲ
εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ.[2])
27 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας Και- πβ α
σαρίας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς, λέ-
28 γων αὐτοῖς, τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; οἱ δὲ ἀπεκρίθη-
σαν, Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν· καὶ ἄλλοι Ἠλείαν· ἄλλοι δὲ ἕνα τῶν
29 προφητῶν. Καὶ αὐτὸς λέγει αὐτοῖς, ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγεται εἶναι;
30 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ, σὺ εἶ ὁ Χριστός.[3]) Καὶ ἐπε- πγ ς
31 τείμησεν αὐτοῖς, ἵνα μηδενὶ λέγωσιν περὶ αὐτοῦ. καὶ ἤρξατο διδά-
σκειν αὐτοὺς, ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ
ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμ-
32 ματαίων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι· καὶ
παῤῥησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρ- πδ ς
33 ξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς, καὶ ἰδὼν τοὺς μα-
θητὰς αὐτοῦ, ἐπετίμησεν τῷ Πέτρῳ, λέγων, ὕπαγε ὀπίσω μου, Σα-
34 τανᾶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. Καὶ προσ- πε β
καλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς,
ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀρά-
35 τω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. ὃς γὰρ ἂν θέλῃ

1) τρακισχειλιους sic pro τετρακισχιλιους. 2) κωμη. ω.μ.η. rescripta.
3) Marg. sup. κε. περι της μεταμορφωσεως [του Ιησου.]

VIII. τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν. ὃς δ᾽ ἂν ἀπολέσῃ τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, σώσει αὐτήν. Τί γὰρ 36
ὠφελήσει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιω-
θῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς 37
πϛ β αὐτοῦ; Ὃς γὰρ ἐπαισχυνθῇ με[1]) καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ 38
ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαι-
σχυνθήσεται αὐτὸν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ
τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων.

ΚΕΦ. Θ.

CAP. IX.

πζ β *Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰσὶν τινὲς τῶν ὧδε ἑστη- 1
κότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασι-
λείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.
Καὶ μεθ᾽ ἡμέρας ἓξ ὁ Ἰησοῦς παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ 2
τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν
κατ᾽ ἰδίαν μόνους· καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ τὰ 3
ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένοντο στίλβοντα, λευκὰ λίαν ὡς χειὼν, οἷα γνα-
φεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται λευκᾶναι. καὶ ὤφθη αὐτοῖς Ἠλίας 4
σὺν Μωσεῖ, καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ 5
Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ, ῥαββεὶ, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ
ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσεῖ μίαν, καὶ Ἠλίᾳ
μίαν. οὐ γὰρ ᾔδει τί λαλήσει· ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι. καὶ ἐγένετο 6 7
νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς· καὶ ἦλθεν φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης,
λέγουσα, οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός· αὐτοῦ ἀκούετε.
Καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι, οὐκέτι οὐδένα εἶδον, ἀλλὰ τὸν 8
Ἰησοῦν μόνον μεθ᾽ ἑαυτῶν. Καταβαινόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ 9
ὄρους, διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ διηγήσωνται ἃ εἶδον, εἰ
πη ι μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. Καὶ τὸν λόγον 10
ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτοὺς, συνζητοῦντες τί ἐστιν τὸ, ἐκ νεκρῶν
πθ ϛ ἀναστῆναι. Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες, ὅτι λέγουσιν οἱ 11
γραμματεῖς, ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐ- 12

1) Post *με*, *ν* est erasum.*

τοῖς, Ἠλείας μὲν ἐλθὼν πρῶτον, ἀποκαθιστάνει πάντα· καθὼς IX.
γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ ἐξου-
13 δενωθῇ. ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, ὅτι καὶ Ἠλείας ἐλήλυθεν, καὶ ἐποίησαν
αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν, καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν.
14 Καὶ ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς, εἶδεν ὄχλον πολὺν περὶ ϙ ι
15 αὐτοὺς, καὶ γραμματεῖς συνζητοῦντας αὐτοῖς. καὶ εὐθέως πᾶς
ὁ ὄχλος ἰδὼν αὐτὸν, ἐξεθαμβήθη, καὶ προτρέχοντες ἠσπάζοντο αὐ-
16 τόν. Καὶ ἐπηρώτησεν τοὺς γραμματεῖς, τί συνζητεῖτε πρὸς ἑαυτούς;
17 Καὶ ἀποκριθεὶς εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου, εἶπεν, διδάσκαλε, ἤνεγκα ϙα β
18 τὸν υἱόν μου πρός σε, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον. καὶ ὅπου ἐὰν
αὐτὸν καταλάβῃ, ῥήσσει αὐτόν· καὶ ἀφρίζει, καὶ τρίζει τοὺς
ὀδόντας αὐτοῦ, καὶ ξηρένεται· καὶ εἶπον τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα
19 αὐτὸ ἐκβάλωσιν, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει,
ὦ γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέ-
20 ξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρός με. καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς
αὐτόν· καὶ ἰδὼν αὐτὸν, εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν αὐτόν· καὶ
21 πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκυλίετο ἀφρίζων. Καὶ ἐπηρώτησεν τὸν πα-
τέρα αὐτοῦ, πόσος χρόνος ἐστὶν, ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ
22 εἶπεν, παιδιόθεν. καὶ πολλάκεις αὐτὸν καὶ εἰς τὸ πῦρ ἔβαλεν καὶ
εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ' ἔτι δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν,
23 σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, τὸ, εἰ δύνασαι
24 πιστεῦσαι, πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. καὶ εὐθέως κράξας ὁ πα-
τὴρ τοῦ παιδίου, μετὰ δακρύων[1]) ἔλεγεν, πιστεύω, βοήθει μου τῇ
25 ἀπιστείᾳ. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὁ ὄχλος, ἐπετείμησεν
τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ, τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ
κωφὸν, ἐγώ σοι ἐπιτάσσω, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ, καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς
26 εἰς αὐτόν. καὶ κράξαν, καὶ πολλὰ σπαράξαν αὐτὸν, ἐξῆλθεν· καὶ ἐγέ-
27 νετο ὡσεὶ νεκρὸς, ὥστε τοὺς πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. Ὁ δὲ Ἰη-
28 σοῦς κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρὸς, ἤγειρεν αὐτόν· καὶ ἀνέστη. Καὶ ϙβ ι
εἰσελθόντα αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπηρώτων αὐτὸν
29 κατ' ἰδίαν, διατί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβάλειν αὐτό; καὶ εἶπεν
αὐτοῖς, τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ

1) παιδιον μετα δακρυων. — παιδιον μετα addita in marg., et δακρυων prius omissum scriptum super rasura; 1 m. ut videtur.

IX.
ϟγ β καὶ νηστείᾳ.[1]) Καὶ ἐκεῖθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γα- 30
λιλαίας· καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τὶς γνῷ. ἐδίδασκεν γὰρ τοὺς μαθη- 31
τὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται
εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ ἀποκτανθεὶς,
τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο 32
αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

ϟδ ι Καὶ ἦλθεν εἰς Καπερναούμ· καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος, 33
ϟε β ἐπηρώτα αὐτοὺς, τί ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς ἑαυτοὺς διελογίζεσθαι; οἱ 34
δὲ ἐσιώπων· Πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν τίς μείζων. καὶ 35
καθείσας ἐφώνησεν τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς, εἴ τις θέλει
πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος, καὶ πάντων διάκονος. καὶ 36
λαβὼν παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐμμέσῳ αὐτῶν· καὶ ἐναγκαλισάμε-
νος αὐτὸ, εἶπεν αὐτοῖς, ὃς ἂν ἓν τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται 37
ϟϛ α ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· Καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, οὐκ
ϟζ η ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με. Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ Ἰω- 38
άννης, λέγων, διδάσκαλε, εἴδομέν τινα τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλ-
λοντα δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν· καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτὸν, ὅτι
οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, μὴ κωλύετε αὐτόν· οὐ- 39
δεὶς γάρ ἐστιν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, καὶ δυνή-
σεται ταχὺ κακολογῆσαί με. ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ 40
ϟη ϛ ὑμῶν ἐστιν. Ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν ὀνόματι, 41
ὅτι Χριστοῦ ἐσται, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν
ϟθ β αὐτοῦ. Καὶ ὃς ἐὰν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πι- 42
στευόντων εἰς ἐμὲ, καλὸν αὐτῷ ἐστιν μᾶλλον, εἰ περίκειται λίθος
μυλικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν.[2])
ρ ϛ Καὶ ἐὰν σκανδαλίζῃ σε ἡ χείρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλόν σοι 43
ἐστὶν κυλλὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα
ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, ὅπου ὁ σκώληξ 44
αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. Καὶ ἐὰν ὁ ποῦς σου σκαν- 45
δαλίζῃ σε, ἀπόκοψον αὐτήν·[3]) καλὸν γάρ ἐστίν σε εἰσελθεῖν εἰς τὴν
ζωὴν χωλὸν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν,

---

1) Marg. sup. κζ. περι των διαλογιζομενων τις μειζων. 2) Marg. sup. κη. περι των επερωτησαντω[ν Φαρισαιων.] 3) αυτην. Sic, pro αυτον.

46 εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ IX.
47 πῦρ οὐ σβέννυται. Καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκ-
βαλε αὐτόν· καλόν σοι ἐστὶν μονόφθαλμον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ
Θεοῦ εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέεν-
48 ναν τοῦ πυρὸς, Ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ ρα ι
49 σβέννυται. πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισθήσεται, καὶ πᾶσα θυσία ἁλὶ ἁλι-
50 σθήσεται. Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι ρβ β
αὐτὸ ἀρτύσεται; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλας, καὶ [1]) εἰρηνεύεται ἐν ἀλλήλοις.

ΚΕΦ. Ι. CAP. X.

1 Κἀκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας, διὰ τοῦ πέραν ργ ς
τοῦ Ἰορδάνου· καὶ συνπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν· καὶ ὡς
2 εἰώθει, πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς. καὶ προσελθόντες Φαρισαῖοι ἐπη-
ρώτησαν αὐτὸν, εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι, πειράζοντες
3 αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωσῆς;
4 Οἱ δὲ εἶπον, Μωσῆς ἐπέτρεψεν βιβλίον ἀποστασίου γράψαι, καὶ
5 ἀπολῦσαι. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, πρὸς τὴν σκλη-
6 ροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην·[2]) ἀπὸ δὲ ἀρ-
7 ‛χῆς κτίσεως, ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ Θεός. ἕνεκεν τού-
‛του καταλίψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα· καὶ
8 ‛προσκολληθήσεται τῇ γυναῖκι αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς
9 ‛σάρκα μίαν. ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία. ὃ οὖν Θεὸς
10 ‛συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ πάλιν οἱ μα- ρδ ι
11 θηταὶ αὐτοῦ περὶ τούτου ἐπηρώτησαν αὐτόν. Καὶ λέγει αὐτοῖς, ὃς ρε β
ἐὰν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ'
12 αὐτήν· καὶ ἐὰν γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ γαμηθῇ ἄλλῳ,
13 μοιχᾶται. Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία, ἵνα ἅψηται αὐτῶν· οἱ δὲ ρς β
14 μαθηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν. ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἠγανάκτη-
σεν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, καὶ μὴ
κωλύεται αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ·
15 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παι-
16 δίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ, τιθεὶς
τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτὰ, εὐλόγει αὐτά.

1) αλας και; σ forte a 1 m. superius adscriptum. 2) Marg. sup. [κθ. περι τ]ου επερωτησαντος αυτον πλουσιου.

X.
ρζ β Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν, ἰδού, τις πλούσιος 17
προσδραμὼν καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτὸν, διδάσκαλε
ἀγαθὲ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ὁ δὲ Ἰησοῦς 18
εἶπεν αὐτῷ, τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός.
τὰς ἐντολὰς οἶδας, μὴ μοιχεύσῃς· μὴ φονεύσῃς· μὴ κλέψῃς· μὴ 19
ψευδομαρτυρήσῃς· μὴ ἀποστερήσῃς· τείμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν
μητέρα. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφύ- 20
ρη β λαξα ἐκ νεότητός μου. Ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτὸν, καὶ 21
εἶπεν αὐτῷ, Ἕν σοι ὑστερεῖ· ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ δὸς
πτωχοῖς,[1]) καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι,
ἄρας τὸν σταυρόν. Ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν λυπού- 22
ρθ β μενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς 23
λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες
εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελεύσονται. οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμ- 24
βοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, τέκνια,
πῶς δύσκολόν ἐστιν τοὺς πεποιθότας ἐπὶ χρήμασιν εἰς τὴν βασι-
λείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. εὐκοπώτερον δέ ἐστιν κάμηλον διὰ τρυ- 25
μαλιᾶς ῥαφίδος[2]) εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ
Θεοῦ εἰσελθεῖν. οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες πρὸς ἑαυ- 26
τοὺς, καὶ τίς δύναται σωθῆναι; Ἐμβλέψας δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει, 27
παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ τῷ Θεῷ· πάντα γὰρ δυ-
νατά ἐστιν παρὰ τῷ Θεῷ. Ἤρξατο ὁ Πέτρος λέγειν αὐτῷ, ἰδοὺ, 28
ρι ι ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι. Ἀποκριθεὶς 29
ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδείς ἐστιν, ὃς ἀφῆκεν
οἰκίαν, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ ἀδελφὰς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυ-
ναῖκα, ἢ τέκνα, ἢ ἀγροὺς, ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου,
ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, οἰ- 30
κίας καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς καὶ μητέρα καὶ τέκνα καὶ
ἀγροὺς, μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν
ρια β αἰώνιον. Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι πρῶ- 31
ριβ β τοι. Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ἦν 32
προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, καὶ ἀκολουθοῦν-

---

1) πτωχοις. Woide legit per incuriam πγωχοις. 2) ραφιδος: φ rescriptum: post ι rasura unius literae: 2 m.

τες ἐφοβοῦντο. Καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα, ἤρξατο αὐ- X.
33 *τοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν·*[1]) *ὅτι, ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν*
εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρ-
χιερεῦσιν καὶ τοῖς γραμματεῦσιν καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ,
34 *καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ,*
καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν, καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ, καὶ τῇ τρίτῃ
ἡμέρᾳ ἀναστήσεται[2]).
35 *Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης υἱοὶ Ζεβε-* ριγ ς
δαίου, λέγοντες, διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσομέν σε,
36 *ποιήσῃς ἡμῖν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, τί θέλετε ποιῆσαί με ὑμῖν;*
37 *Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, δὸς ἡμεῖν, ἵνα εἷς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ εὐω-*
38 *νύμων σου καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς,*
οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθαι. δύνασθαι πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω,
39 *καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ,*
δυνάμεθα. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, τὸ μὲν ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω,
40 *πίεσθαι· καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθαι· τὸ*
δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦ-
41 *ναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται. Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἠγανάκτησαν* ριδ β
42 *περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς λέγει*
αὐτοῖς, οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν
43 *αὐτῶν· καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. οὐχ οὕτως δὲ*
ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν
44 *διάκονος. καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦ-*
45 *λος. Καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ* ριε δ
διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.[3])
46 *Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχώ· καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ* ρις β
Ἱεριχὼ, καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ ὄχλου ἱκανοῦ, υἱὸς Τιμαίου
47 *Βαρτίμαιος ὁ τυφλὸς ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν. καὶ*
ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖός ἐστιν, ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν,
48 *ὁ υἱὸς Δαβὶδ, Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ,*
ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν, υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέη-

---

1) Marg. sup. *λ. περι των υιων του Ζεβεδαιου.* 2) *και τη τριτη ημερα αναστησεται* rescripta 2 m. Olim 1 m. *αποκτενουσιν αυτον και τριτη τη ημερα αναστησεται*; vel *και αποκτενουσιν αυτον και τριτη ημερα αναστησεται.* 3) Marg. sup. *λα. περι Βαλτιμαιου. — λβ. περι του πωλου.*

X. σόν με. καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτὸν φωνηθῆναι· καὶ φωνοῦσιν 49
τὸν τυφλὸν, λέγοντες αὐτῷ, θάρσει· ἔγειρε, φωνεῖ σε. Ὁ δὲ ἀπο- 50
βαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ ἀπο- 51
κριθεὶς λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, τί θέλεις ποιήσω σοί; ὁ δὲ τυφλὸς
εἶπεν αὐτῷ, ῥαββουνὶ, ἵνα ἀναβλέψω. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, 52
ὕπαγε· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ εὐθέως ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκο-
λούθει αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ.

ΚΕΦ. ΙΑ.

CAP. XI.

ρις β Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθα- 1
νίαν πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐ-
τοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς, ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν· 2
καὶ εὐθέως εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὑρήσεται πῶλον δεδεμένον,
ἐφ' ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων κεκάθικεν· λύσαντες αὐτὸν ἀγά-
γετε. καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, τί ποιεῖτε τοῦτο; εἴπατε, ὅτι ὁ κύριος 3
ριη β αὐτοῦ χρίαν ἔχει· καὶ εὐθέως αὐτὸν ἀποστελλεῖ ὧδε. Ἀπῆλθον 4
δὲ, καὶ εὗρον πῶλον δεδεμένον πρὸς τὴν θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ
ἀμφόδου, καὶ λύουσιν αὐτόν. καί τινες τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων ἔλε- 5
γον αὐτοῖς, τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον; Οἱ δὲ εἶπαν αὐτοῖς 6
καθὼς ἐνετείλατο ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. καὶ ἤγαγον τὸν 7
πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Καὶ ἐπέβαλον αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν,
καὶ ἐκάθεισεν ἐπ' αὐτῷ.[1]) πολλοὶ δὲ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν 8
ἐν τῇ ὁδῷ· ἄλλοι δὲ στοιβάδας ἔκοπτον ἐκ τῶν δένδρων, καὶ
ριθ α ἐστρώννυον εἰς τὴν ὁδόν. Καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολου- 9
θοῦντες ἔκραζον, λέγοντες, ὡσαννά· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος
ἐν ὀνόματι Κυρίου. καὶ εὐλογεμένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία ἐν 10
ὀνόματι Κυρίου, τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαβίδ· ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψί-
ρκ ς στοις. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἰς τὸ ἱερόν· 11
καὶ περιβλεψάμενος πάντα, ὀψίας ἤδη οὔσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν
εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.
Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας, ἐπί- 12
νασεν· καὶ ἰδὼν συκῆν ἀπὸ μακρόθεν, ἔχουσαν φύλλα, ἦλθεν εἰ 13

1) Marg. sup. [λγ. περι της ξη]ρανθεισης συκης.

ἄρα τὶ εὑρήσει ἐν αὐτῇ· καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτὴν, οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ XI.
14 φύλλα· οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῇ,
μηκέτι ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μηδεὶς καρπὸν φάγοι. καὶ ἤκουον
15 οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα· Καὶ εἰσελθὼν ρκα α
ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν καὶ τοὺς πωλοῦντας καὶ
τοὺς ἀγοράζοντας ἐν αὐτῷ· καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν,
καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς κατέστρεψεν·
16 17 καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα τὶς διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ. καὶ ἐδί-
῾δασκεν λέγων αὐτοῖς, οὐ γέγραπται, ὅτι ὁ οἶκός μου οἶκος προσ-
῾ευχῆς κληθήσεται πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε
18 σπήλαιον λῃστῶν. Καὶ ἤκουσαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, ρκβ α
καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσωσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ,[1]) ὅτι πᾶς ὁ
19 ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. Καὶ ὅτε ὀψὲ ἐγείνετο, ἐξε- ρκγ ι
20 πορεύοντο ἔξω τῆς πόλεως. καὶ πρωῒ παραπορευόμενοι, ἶδον τὴν
21 συκῆν ἐξηραμμένην ἐκ ῥιζῶν. καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει
αὐτῷ, ῥαββὶ, ἴδε, ἡ συκῆ ἣν κατηράσω ἐξήρανται.
22 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, ἔχετε πίστιν Θεοῦ. ρκδ ϛ
23 ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὃς ἐὰν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ, ἄρθητι, καὶ
βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ,
ἀλλὰ πιστεύσῃ ὅτι ἃ λέγει γείνεται· ἔσται αὐτῷ ὃ ἐὰν εἴπῃ. Διὰ τοῦτο ρκε δ
24 λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα ἂν προσευχόμενοι αἰτεῖσθε, πιστεύεται ὅτι
25 λαμβάνεται, καὶ ἔσται ὑμῖν. Καὶ ὅταν στήκεται προσευχόμενοι, ἀφίε- ρκϛ ϛ
ται εἴτι ἔχεται κατά τινος· ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρα-
26 νοῖς ἀφῇ ὑμεῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν. εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίεται,
οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.
27 Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περι- ρκζ β
πατοῦντος αὐτοῦ, ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
28 γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, ἐν ποίᾳ
ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν,
29 ἵνα ταῦτα ποιῇς; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, ἐπερωτήσω
κἀγὼ ὑμᾶς ἕνα λόγον, καὶ ἀποκρίθηταί μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ
30 ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. τὸ βάπτισμα τὸ Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ
31 ἀνθρώπων; ἀποκρίθηταί μοι. καὶ ἐλογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέ-

1) Marg. sup. λδ. περι αμνησικακιας. — λε. περι των επερωτησαντων τον Κυριον, εν ποια εξουσια ταυτα ποιεις.

XI. γοντες, ἐὰν εἴπωμεν, ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, διατί οὐκ ἐπιστεύσατε
αὐτῷ, ἀλλὰ εἴπωμεν, ἐξ ἀνθρώπων, ἐφοβοῦντο τὸν λαόν· ἅπαντες 32
γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην, ὅτι ὄντως προφήτης ἦν. καὶ ἀποκριθέντες 33
λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ, οὐκ οἴδαμεν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει
αὐτοῖς, οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.[1])

ΚΕΦ. ΙΒ.

CAP. XII.

ρκη β Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγειν, ἀμπελῶνα ἐφύτευσεν 1
ἄνθρωπος, καὶ περιέθηκεν φραγμὸν, καὶ ὤρυξεν ὑπολήνιον, καὶ
ᾠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμη-
σεν. καὶ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα 2
παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος· οἱ δὲ 3
λαβόντες αὐτὸν ἔδιραν, καὶ ἀπέστειλαν καινόν. Καὶ πάλιν ἀπέ- 4
στειλεν πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον· κἀκεῖνον λιθοβολήσαντες ἐκε-
φαλαίωσαν, καὶ ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον. καὶ πάλιν ἄλλον ἀπέστει- 5
λεν· κἀκεῖνον ἀπέκτειναν· καὶ πολλοὺς ἄλλους, τοὺς μὲν δέρον-
τες, τοὺς δὲ ἀποκτέννοντες. Ἔτι οὖν ἕνα ἔχων υἱὸν ἀγαπητὸν αὐ- 6
τοῦ, ἀπέστειλεν καὶ αὐτὸν πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον, λέγων, ὅτι ἐν-
τραπήσονται τὸν υἱόν μου. ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ εἶπον πρὸς ἑαυ- 7
τοὺς, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν,
καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. καὶ λαβόντες αὐτὸν ἀπέκτειναν, 8
καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος. τί οὖν ποιήσει ὁ κύριος 9
τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς, καὶ δώσει
‘τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. Οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε; λίθον, 10
‘ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν
‘γωνίας. παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλ- 11
ρκθ α ‘μοῖς ἡμῶν. Καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν 12
ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι τὴν παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς εἶπεν· καὶ
ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

ρλ β Καὶ ἀποστέλλουσιν πρὸς αὐτόν τεινας τῶν Φαρισαίων καὶ 13
τῶν Ἡροδιανῶν, ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσιν λόγῳ.[2]) οἱ δὲ ἐλθόντες λέ- 14
γουσιν αὐτῷ, διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ οὐ μέλει σοι

1) Marg. sup. λϛ. περι του αμπελωνος. — λζ. περι των επερωτησαντων δια τον κηνσον. 2) Marg. sup. λη. περι των Σαδδουκαιων.

περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀλη- XII.
θείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις. ἔξεστιν κῆνσον Καίσαρι δοῦναι ἢ
15 *οὔ; δῶμεν, ἢ μὴ δῶμεν; ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν αὐ-*
16 *τοῖς, τί με πειράζεται; φέρεταί μοι δηνάριον, ἵνα ἴδω. οἱ δὲ ἤνεγκαν.*
Καὶ λέγει αὐτοῖς, τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; λέγουσιν αὐτῷ,
17 *Καίσαρος. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, ἀπόδοτε τὰ Καίσα-*
ρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. καὶ ἐθαύμασαν ἐπ' αὐτῷ.
18 *Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτὸν, οἵτινες λέγουσιν ἀνά-*
19 *στασιν μὴ εἶναι· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες, διδάσκαλε, Μω-*
σῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ὅτι ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ, καὶ καταλείπῃ
γυναῖκα, καὶ τέκνα μὴ ἀφῇ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυ-
20 *ναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἐξαναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· ἑπτὰ*
ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβεν γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ
21 *ἀφῆκεν σπέρμα· καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτὴν, καὶ ἀπέθανεν, καὶ*
22 *οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκεν σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως· καὶ ἔλαβον αὐ-*
τὴν ὡσαύτως καὶ οἱ ἑπτὰ, καὶ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα. ἐσχάτη πάντων
23 *ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνή. ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, ὅταν ἀναστῶσιν τίνος*
24 *αὐτῶν ἔσται ἡ γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. Καὶ ἀπο-*
κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθαι, μὴ ἰδότες
25 *τὰς γραφὰς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ; ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀνα-*
στῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε ἐκγαμίσκονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι οἱ
26 *ἐν τοῖς οὐρανοῖς.*[1]) *Περὶ δὲ τῶν νεκρῶν, ὅτι ἐγείρονται,*[2]) *οὐκ ἀνέγνω-*
ται ἐν τῇ βίβλῳ Μωσέως, ἐπὶ τοῦ βάτου, ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, λέγων,
27 *ἐγὼ ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ; οὐκ*
ἔστιν ὁ Θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων· ὑμεῖς οὖν πολὺ πλανᾶσθαι.
28 *Καὶ προσελθὼν εἷς τῶν γραμματαίων, ἀκούσας αὐτῶν* ρλα ς
συνζητούντων, ἰδὼς ὅτι καλῶς αὐτοῖς ἀπεκρίθη, ἐπηρώτησεν
29 *αὐτὸν, ποία ἐστὶν πρώτη πάντων ἐντολή; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπε-*
κρίθη αὐτῷ, ὅτι πρώτη πάντων ἐντολή, Ἄκουε, Ἰσραήλ· Κύ-
ριος ὁ Θεὸς ἡμῶν Κύριος εἷς ἐστιν. καὶ ἀγαπήσεις Κύριον τὸν
30 *Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας*

---

1) Marg. sup. [*λθ. περι τ*]*ων γραμματαιων.* — [*μ. περι*] *της του κυριου επερωτησεως.* 2) *εγειρονται.* Post hanc vocem literae tres vel quatuor erasae. — *Μωσεως.* Post hanc vocem literae duae vel tres erasae.

XII. ʽσου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου. αὕτη
ʽπρώτη ἐντολή. καὶ δευτέρα ὁμοία αὕτη[1]), ἀγαπήσεις τὸν πλησίον 31
ρλβ ι σου ὡς σεαυτόν. μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστιν. Καὶ εἶπεν 32
αὐτῷ ὁ γραμματεὺς, καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ᾽ ἀληθείας εἶπας, ὅτι
εἷς ἐστιν καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ. καὶ τὸ ἀγαπᾷν αὐτὸν ἐξ 33
ὅλης τῆς καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς,
καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾷν τὸν πλησίον ὡς σεαυτόν,
πλῖόν ἐστιν πάντων τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ θυσιῶν. καὶ ὁ Ἰησοῦς 34
ἰδὼν αὐτὸν, ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ, οὐ μακρὰν εἶ
ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

ρλγ β Καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. καὶ ἀποκριθεὶς 35
ρλδ β ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, πῶς λέγουσιν οἱ γραμμα-
ʽτεῖς, ὅτι ὁ Χριστὸς υἱός ἐστιν Δαβίδ; αὐτὸς γὰρ Δαβὶδ εἶπεν ἐν 36
ʽΠνεύματι ʽἉγίῳ, λέγει ὁ Κύριος τῷ κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν
ʽμου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.[2])
Αὐτὸς οὖν Δαβὶδ λέγει αὐτὸν κύριον· καὶ πόθεν υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν; 37
ρλε β καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ 38
διδαχῇ αὐτοῦ, βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμματαίων, τῶν θελόντων ἐν
στολαῖς περιπατεῖν, καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ πρωτο- 39
καθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλησίας ἐν τοῖς δείπνοις·
ρλϛ ϛ Οἱ κατεσθίοντες[3]) τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσ- 40
ευχόμενοι· οὗτοι λήμψονται περισσότερον κρίμα.

Καὶ καθείσας ὁ Ἰησοῦς κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει 41
πῶς ὁ ὄχλος[4]) βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον. καὶ πολλοὶ πλού-
σιοι ἔβαλλον πολλά· καὶ ἐλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ ἔβαλεν λεπτὰ 42
δύο, ὅ ἐστιν κοδράντης. καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐ- 43
τοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ
πλεῖον πάντων ἔβαλεν τῶν βαλλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον. πάντες 44
γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον· Αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερέ-
σεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

---

1) *αυτη*. post hanc vocem, rasura. 2) Marg. sup. *μα. περι της τα δυο λεπτα. — λβ. περι της συντελειας.* Pro *ποδων*, Woide habet *πωδων*, male. 3) *κατεσθιοντες*, sic Codex; Woide *καθεσθιοντες*, male. 4) *οχλος*. *χ* rescriptum 2 m.

ΚΕΦ. ΙΓ.

CAP. XIII.

1 *Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μα-* ρλζ β
θητῶν αὐτοῦ,[1]) *διδάσκαλε, ἴδε, ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδο-*
2 *μαί. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, βλέπεις ταύτας τὰς*
μεγάλας οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ μὴ
καταλυθῇ.
3 *Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ* ρλη β
ἱεροῦ, ἐπερώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάν-
4 *νης καὶ Ἀνδρέας, εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον*
5 *ὅταν μέλλῃ ταῦτα πάντα συντελεῖσθαι; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς*
6 *αὐτοῖς ἤρξατο λέγειν, βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. πολλοὶ γὰρ*
ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, ὅτι ἐγώ εἰμι· καὶ πολ-
7 *λοὺς πλανήσουσιν. Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέ-*
8 *μων, μὴ θροεῖσθαι· δεῖ γὰρ γενέσθαι· ἀλλ' οὔπω τὸ τέλος. Ἐγερ-*
θήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ
9 *ἔσονται σισμοὶ κατὰ τόπους, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ ταραχαί. ἀρχαὶ*
ὠδίνων ταῦτα. Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς· παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶς ρλθ α
εἰς συνέδρια, καὶ εἰς συναγωγὰς δαρήσεσθαι, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων δὲ
10 *καὶ βασιλέων σταθήσεσθαι ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. Καὶ* ρμ ς
11 *εἰς πάντα τὰ ἔθνη δεῖ πρῶτον κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον. Ὅταν δὲ* ρμα β
ἄγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶται τί λαλήσηται, μηδὲ
μελετᾶτε· ἀλλ' ὃ ἂν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε·
12 *οὐ γάρ ἐσται ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Πα-* ρμβ β
ραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ
13 *ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς· καὶ*
ἔσεσθαι μεισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας
14 *εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. Ὅταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρη-*
μώσεως, τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἑστὸς ὅπου οὐ δεῖ·
(ὁ ἀναγινώσκων νοείτω·) Τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς ρμγ β
15 *τὰ ὄρη· ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω εἰς τὴν οἰκίαν,*
16 *μηδὲ εἰσελθάτω ἆραί τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ· καὶ ὁ εἰς τὸν ἀ-*

---

1) *μαθητων αυτου.* *ου* rescriptum 2 m., forte pro 1 m. *αυτῳ.*

XIII. γρὸν ὢν μὴ ἐπιστρεψάτω[1]) εἰς τὰ ὀπίσω, ἆραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ.
ρμδ β Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐγγαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις 17
ρμε ς ταῖς ἡμέραις. Προσεύχεσθαι δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶ- 18
ρμϛ β νος. [2])Ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλίψεις, οἵα οὐ γέγονεν τοι- 19
αύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως ἧς ἔκτεισεν ὁ Θεὸς, ἕως τοῦ νῦν, καὶ οὐ μὴ
ρμζ ς γένηται. Καὶ εἰ μὴ Κύριος ἐκολόβωσεν τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη 20
πᾶσα σάρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺ[3]) οὓς ἐξελέξατο, ἐκολόβωσεν τὰς
ρμη β ἡμέρας. Καὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, ἰδοὺ, ὧδε ὁ Χριστὸς, ἢ ἰδοὺ, 21
ρμθ ς ἐκεῖ, μὴ πιστεύεται. Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδο- 22
προφῆται, καὶ δώσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα, πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν, εἰ
δυνατὸν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. Ὑμεῖς δὲ βλέπεται· ἰδοὺ, προείρηκα 23
ρν β ὑμῖν ἅπαντα. Ἀλλ' ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, μετὰ τὴν θλίψιν ἐκεί- 24
νην, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐ-
τῆς, καὶ οἱ ἀστέρες ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐκπίπτοντες, καὶ αἱ δυ- 25
ρνα β νάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται. Καὶ τότε ὄψονται τὸν 26
υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης
πολλῆς. καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ ἐπισυνάξει 27
τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως
ἄκρου οὐρανοῦ. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν 28
ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς ἁπαλὸς γένηται, καὶ ἐκφυῇ τὰ φύλλα, γεινώ-
σκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· Οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδηται 29
ταῦτα γεινόμενα,[4]) γεινώσκεται ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. Ἀμὴν 30
λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, μέχρις οὗ πάντα
ταῦτα γένηται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσεται· οἱ δὲ λόγοι μου 31
οὐ μὴ παρέλθωσιν.

ρνβ ς Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἢ ὥρας, οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ 32
[ρ]νγ β οἱ ἄγγελοι οἱ ἐν οὐρανῷ, οὐδὲ ὁ υἱὸς, εἰ μὴ ὁ πατήρ.[5]) Βλέπετε, 33
ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθαι· οὐκ οἴδαται γὰρ πότε ὁ καιρός
ρνδ β ἐστιν. Ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφεὶς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καὶ 34
δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἑκάστῳ τὸ ἔργον
ρνε β αὐτοῦ, καὶ τῷ[6]) θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ. Γρηγορεῖτε οὖν· 35

1) Woide legit *επισρεψατο*: male. 2) Marg. sup. *μγ. περι της ημερας και ωρας.* 3) *εκλεκτου*, sic pro *εκλεκτους*. 4) *γενομενα*: Post hanc vocem octo vel novem literae erasae. 5) Marg. sup. [*μδ. περι τ*]*ης αλιψασης τον Κυριον μυρῳ.* 6) *εκαστῳ το εργον αυτου. και τῳ.* rescripta 2 m. antiquae literae legi nequeunt.

οὐκ οἴδαται γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, ὀψὲ, ἢ μεσονυ- XIII.
36 κτίου, ἢ ἀλεκτοροφωνίας, ἢ πρωΐ· μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης εὕρῃ ὑμᾶς
37 καθεύδοντας. ἃ δὲ ὑμεῖν λέγω, πᾶσιν λέγω, γρηγορεῖτε.

ΚΕΦ. ΙΔ.

CAP. XIV.

1 Ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας· Καὶ ἐζήτουν οἱ ρνϛ α
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀπο- ρνζ ϛ
2 κτείνωσιν· ἔλεγον δὲ, μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε θόρυβος ἔσται
τοῦ λαοῦ.
3 Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ, ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λε- ρνη α
προῦ, κατακειμένου αὐτοῦ, ἦλθεν γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου
νάρδου πιστικῆς πολυτείμου· καὶ συντρίψασα τὸν ἀλάβαστρον, κα-
4 τέχεεν αὐτοῦ κατὰ τῆς κεφαλῆς. ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς
ἑαυτοὺς, καὶ λέγοντες, εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν;
5 ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον πραθῆναι ἐπάνω τριακοσίων[1]) δηνα-
6 ρίων, καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς· καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ. ὁ δὲ Ἰη-
σοῦς εἶπεν, ἄφεται αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχεται; καλὸν ἔργον
7 εἰργάσατο ἐν ἐμοί. πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχεται μεθ᾽ ἑαυτῶν,
καὶ ὅταν θέλητε, δύνασθαι αὐτοὺς εὖ ποιῆσαι· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε
8 ἔχεται. Ὃ ἔσχεν αὕτη, ἐποίησεν· προέλαβεν μυρίσαι μου τὸ σῶμα ρνθ δ
9 εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγ-
γέλιον τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη, λαληθήσε-
10 ται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.[2]) Καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης ἀπῆλθεν ρξ β
11 πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ἵνα παραδῷ αὐτὸν αὐτοῖς. καὶ ἀκούσαντες
ἐχάρησαν, καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύρια δοῦναι· καὶ ἐζήτει πῶς
αὐτὸν εὐκαίρως παραδῷ.
12 Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ πάσχα ἔθυον, λέ-
γουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἑτοιμά-
13 σωμεν ἵνα φάγῃς τὸ πάσχα; καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς, ὑπάγεται εἰς τὴν πόλιν· καὶ ἀπαν-
τήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε
14 αὐτῷ, καὶ ὅπου ἂν εἰσέλθῃ, εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ, ὅτι ὁ

1) Woide legit τριακωσιων: male. 2) Marg. sup. με. περι του πασχα. — μϛ. περι παραδοσεως προφητεια.

XIV. διδάσκαλος λέγει, ποῦ ἐστιν τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ
τῶν μαθητῶν μου φάγω; καὶ αὐτὸς ὑμῖν δίξει ἀνάγαιον μέγα 15
ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε ἡμῖν. καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐ- 16
τοῦ, καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς,
καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

ρξα α Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα· καὶ ἀνακει- 17
μένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 18
ρξβ α ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. Οἱ δὲ ἤρξαντο 19
λυπεῖσθε, καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς καθ' εἷς, μή τι ἐγώ εἶμι, ῥαββεί;
ρξγ β καὶ ἄλλος, μή τι ἐγώ; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, εἷς ἐκ τῶν 20
δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ τὴν χεῖρα εἰς τὸ τρυβλίον. ὁ 21
μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ·
οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παρα-
ρξδ ϛ δίδοται· Καλὸν ἦν αὐτῷ, ἡ οὐκ ἐγενήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.
ρξε α Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον, εὐλογήσας ἔκλα- 22
σεν, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν, λάβεται, τοῦτό ἐστιν τὸ
ρξϛ β σῶμά μου. Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς· 23
Καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες· καὶ εἶπεν αὐτοῖς, τοῦτό ἐστιν τὸ αἷμά 24
μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυννόμενον. ἀμὴν 25
λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πίω ἐκ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου,
ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πείνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ
ρξζ ϛ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. Καὶ 26 27
ρξη δ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ὅτι πάντες σκανδαλισθήσεσθαι ἐν ἐμοὶ ἐν
ρξθ ϛ τῇ νυκτὶ ταύτῃ· Ὅτι γέγραπται, πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ δια-
σκορπισθήσονται τὰ πρόβατα. ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με, προ- 28
ρο α ἄξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ, καὶ εἰ πάν- 29
τες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰη- 30
σοῦς, ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι σὺ σήμερον ἐν τῇ νυκτεὶ ταύτῃ, πρὶν
ροα ϛ ἢ δὶς ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρεὶς ἀπαρνήσῃ με. ὁ δὲ Πέτρος ἐκ 31
περισσοῦ ἔλεγεν μᾶλλον, ἐὰν δέῃ μαι συναποθανεῖν σοι, οὐ μή
ροβ δ σε ἀπαρνήσομαι. ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον. Καὶ ἔρχονται 32
εἰς χωρίον, οὗ τὸ ὄνομα Γεθσημανεῖ· Καὶ λέγει τοῖς μαθη-
ρογ α ταῖς, καθίσατε ὧδε, ἕως προσεύξωμαι. καὶ παραλαμβάνει τὸν 33
Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην μεθ' ἑαυτοῦ.

XIV.

34 καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθε καὶ ἀδημονεῖν. Καὶ λέγει αὐτοῖς, περί- ροδ δ
λυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρη-
35 γορεῖτε. Καὶ προσελθὼν μεικρὸν, ἔπεσεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ροε β
προσηύχετο, ἵνα, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα·
36 καὶ ἔλεγεν, Ἀββᾶ, ὁ πατὴρ, πάντα δυνατά σοι. παρένεγκαι τὸ
ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· Ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τί σύ. ροϛ α
37 Καὶ ἔρχεται καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, λέγει Πέτρῳ, [ροζ β]
38 Σίμων, καθεύδεις; οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι; γρη-
γορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. Τὸ ροη ϛ
39 μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. καὶ πάλιν ἀπελ-
40 θὼν προσηύξατο, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. Καὶ ὑποστρέψας ροθ δ
εὗρεν αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐ-
τῶν καταβαρυνόμενοι, καὶ οὐκ ᾔδεισαν τί ἀποκριθῶσιν αὐτῷ.
41 καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον, καὶ λέγει αὐτοῖς, καθεύδετε λοιπὸν καὶ
ἀναπαύεσθε. ἀπέχει· ἦλθεν ἡ ὥρα· Ἰδοὺ, παραδίδοται ὁ υἱὸς ρπ α
42 τοῦ ἀνθρώπου εἰς χεῖρας τῶν ἁμαρτωλῶν. ἐγείρεσθε, ἄγω-
43 μεν· ἰδοὺ, ὁ παραδιδούς με ἤγγεικεν. Καὶ εὐθέως, ἔτι αὐ- ρπα β
τοῦ λαλοῦντος, παραγείνεται ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, εἷς τῶν
δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ
ξύλων, παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ γραμματαίων καὶ πρεσβυτέ-
44 ρων. Δεδώκει δὲ ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖς, λέ- ρπβ β
γων, ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτὸν, καὶ ἀπα-
45 γάγετε ἀσφαλῶς. καὶ ἐλθὼν εὐθέως, προσελθὼν αὐτῷ λέγει,
46 ῥαββεὶ, ῥαββεί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. οἱ δὲ ἐπέβαλον τὰς
47 χεῖρας αὐτῶν ἐπ' αὐτὸν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. Εἷς δὲ τῶν ρπγ α
παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἔπαισεν τὸν δοῦλον
48 τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. Καὶ ἀποκριθεὶς ρπδ α
ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαι-
49 ρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν
τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσαταί με· ἀλλ' ἵνα πληρω-
θῶσιν αἱ γραφαί.

50 51 Καὶ ἀφέντες αὐτὸν πάντες ἔφυγον. Καὶ εἷς τις νεανίσκος ἠκο- [ρπε ϛ] [ρπϛ ι]
λούθησεν αὐτῷ, περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ. καὶ κρατοῦσιν
52 αὐτὸν οἱ νεανίσκοι· ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν

XIV.
ρπζ α ἀπ᾽ αὐτῶν. Καὶ ἀπήγαγον[1]) τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα Καϊά- 53
φαν καὶ συνέρχονται αὐτῷ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς
ρπη δ καὶ οἱ πρεσβύτεροι. Καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν 54
αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως· καὶ ἦν συνκαθήμενος
ρπθ β μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. Οἱ δὲ ἀρχιε- 55
ρεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ψευδομαρτυ-
ρίαν, εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν· καὶ οὐχ εὕρισκον. πολλοὶ γὰρ ἐψευδο- 56
ρϟ ς μαρτύρουν κατ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἶσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. Καί τινες 57
ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ᾽ αὐτοῦ, λέγοντες, ὅτι ἡμεῖς 58
ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος, ὅτι ἐγὼ καταλύω τὸν ναὸν τοῦτον
τὸν χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκο-
δομήσω. καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. καὶ ἀναστὰς 59 60
ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον[2]) ἐπηρώτησεν τὸν Ἰησοῦν, λέγων, οὐκ ἀπο-
κρίνῃ οὐδέν; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα, 61
καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπερώτα αὐτὸν, καὶ
λέγει αὐτῷ, σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ εὐλογητοῦ;
ρϟα α Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, ἐγώ εἰμι. καὶ ὄψεσθαι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ- 62
που καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν
ρϟβ ς νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαῤῥήξας τοὺς χιτῶνας 63
ρϟγ β αὐτοῦ λέγει, Τί ἔτι χρίαν ἔχομεν μαρτύρων; ἠκούσατε τὴν βλασφη- 64
μείαν·[3]) τί ὑμεῖν φαίνεται; οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν εἶναι
ρϟδ α ἔνοχον θανάτου. Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ, καὶ περικα- 65
λύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ κολαφίζειν αὐτὸν, καὶ λέγειν
αὐτῷ, προφήτευσον· καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔλαβον.
ρϟε α Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου ἐν τῇ αὐλῇ κάτω, ἔρχεται μία τῶν παι- 66
δισκῶν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμενόμενον, 67
ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει, καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ Ἰησοῦ ἦσθα.
ὁ δὲ ἠρνήσατο, λέγων, οὐκ οἶδα, οὐδὲ ἐπίσταμαι τί σὺ λέγεις. 68
ρϟς α Καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον· καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. καὶ ἡ παι- 69
δίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν πάλιν ἤρξατο λέγειν τοῖς παρεστηκόσιν, ὅτι οὗτος
ἐξ αὐτῶν ἐστιν. ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ πα- 70
ρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ, ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ,

---

1) *απηγαγον*. *π* rescriptum: olim forte *φ*. 2) Woide legit *μησον*: male.
3) Marg. sup. *μζ*. *αρνησις Πετρου*.

71 καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει. ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύειν, XIV.
72 ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὃν λέγεται. καὶ ἐκ δευτέρου
ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. Καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τὸ ῥῆμα ὡς εἶπεν ρϟζ β
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δὶς, ἀπαρνήσῃ με τρείς.
καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιεν.

ΚΕΦ. ΙΕ.

CAP. XV.

1 Καὶ εὐθέως ἐπὶ τὸ πρωῒ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς[1]) ρϟη β
μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματαίων, Καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, ρϟθ α
2 δήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν καὶ παρέδωκαν τῷ Πειλάτῳ. Καὶ σ α
ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πειλάτος, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;
3 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, σὺ λέγεις. καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ σα δ
4 οἱ ἀρχιερεῖς πολλά· ὁ δὲ Πειλάτος πάλιν ἐπηρώτησεν αὐτὸν,
λέγων, οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; ἴδε, πόσα σου καταμαρτυροῦσιν·
5 ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πειλάτον.
6 Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἕνα δέσμιον, ὃν παρῃτοῦντο. σβ β
7 Ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν συνστασιαστῶν δεδεμένος, σγ δ
8 οἵτεινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν. Καὶ ἀναβοήσας ὁ ὄχλος
9 ἤρξατο αἰτεῖσθαι, καθὼς ἀεὶ ἐποίει αὐτοῖς. ὁ δὲ Πειλάτος ἀπε-
κρίθη αὐτοῖς, λέγων, θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰου-
10 δαίων; ἐπεγείνωσκεν γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρεδώκεισαν αὐτὸν οἱ
11 ἀρχιερεῖς. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσισαν τὸν ὄχλον, ἵνα μᾶλλον τὸν σδ α
12 Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. Ὁ δὲ Πειλάτος ἀποκριθεὶς πάλιν εἶπεν σε α
13 αὐτοῖς, τί οὖν θέλεται ποιήσω τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; οἱ δὲ
14 πάλιν ἔκραξαν λέγοντες, σταύρωσον αὐτόν. ὁ δὲ Πειλάτος ἔλεγεν
αὐτοῖς, τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραξον, σταύρωσον
15 αὐτόν. Ὁ δὲ Πειλάτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι, ἀπέ- σϛ δ
λυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· καὶ παρέδωκεν τὸν Ἰησοῦν, φραγελ-
16 λώσας, ἵνα σταυρωθῇ. Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς σζ δ
17 αὐλῆς, ὅ ἐστιν πραιτώριον, καὶ συνκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν, καὶ
ἐνδύουσιν αὐτὸν πορφύραν, καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάν-

1) οι αρχιερεις. 1 m. literis minutis margini adscriptum.

XV. θινον στέφανον, καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτὸν, χαῖρε, ὁ βασι- 18
λεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ, 19
καὶ ἐνέπτυον αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ.
ση ς Καὶ ὅτε ἐνέπεξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν, καὶ ἐνέ- 20
δυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια· καὶ ἄγουσιν αὐτὸν, ἵνα σταυ-
σθ α ρώσουσιν αὐτόν. Καὶ ἀγγαρεύουσιν παράγοντά τινα Σίμωνα 21
Κυρηναῖον,[1]) ἐρχόμενον ἀπ' ἀκροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ
σι α Ῥούφου, ἵνα ἄρῃ τὸ[ν][2]) σταυρὸν αὐτοῦ. Καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ 22
σια δ Γολγοθᾶ τόπον, ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενος, κρανίου τόπος. Καὶ 23
σιβ α ἐδίδουν αὐτῷ πιεῖν ἐσμυρνισμένον οἶνον· ὁ δὲ οὐκ ἔλαβεν. Καὶ 24
σταυρώσαντες αὐτὸν, διαμερίζονται τὰ εἱμάτια αὐτοῦ, βάλλον-
σιγ ι τες κλῆρον ἐπ' αὐτὰ, τίς τί ἄρῃ. Ἦν δὲ τρίτη ὥρα, καὶ ἐσταύ- 25
σιδ α ρωσαν αὐτόν. Καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμ- 26
σιε η μένη, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσιν δύο 27
σις ς λῃστὰς, Ἕνα ἐκ δεξιῶν, καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ.[3]) Καὶ 29
σιζ β οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κεινοῦντες τὰς κεφα-
λὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες, οὐὰ, ὁ καταλύων τὸν ναὸν, καὶ τρισὶν
ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτὸν, καὶ κατάβα ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. 30
σιη β Ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν 31
γραμματαίων ἔλεγον, ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι.
ὁ Χριστὸς ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυ- 32
σιθ β ροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν. Καὶ οἱ συνεσταυρωμέ-
σκ ς νοι αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν. Γενομένης δὲ ὥρας ἕκτης, σκό- 33
σκα β τος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐνάτης· Καὶ τῇ 34
ὥρᾳ τῇ ἐνάτῃ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, Ἐλωΐ,
Ἐλωΐ, λιμᾶ σιβακθανεί; ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον, ὁ Θεός,
ὁ Θεός μου, εἰς τί με ἐνκατέλειπες; καὶ τινὲς τῶν ἐκεῖ ἑστη- 35
σκβ α κότων ἀκούσαντες ἔλεγον, ἰδοὺ, Ἡλείαν φωνεῖ. Δραμὼν δὲ εἷς, 36
καὶ γεμίσας σπόγγον ὄξους, περιθείς τε καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐ-
[σκγ α] τὸν, λέγων, ἄφετε, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἡλίας καθελεῖν αὐτόν.
[σκδ β] Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσεν. Καὶ τὸ κατα- 37 38

1) *Κυρηναιον.* *υ* et *η* atramento recenti rescripta, olim forte *Κηρυναιον.* 2) Woide legit *το*; aderat forte *ν*, sed abscissum est. 3) Ver. 28 deest.

XV.

39 πέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω. Ἰδὼν σκε β
δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ, ὅτι οὕτως κρά-
ξας ἐξέπνευσεν, εἶπεν, ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος υἱὸς ἦν Θεοῦ.
40 Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς σκϛ ϛ
ἦν καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου τοῦ
41 μεικροῦ καὶ Ἰωσῆ μήτηρ, καὶ Σαλώμη, καὶ ὅτε ἦν ἐν τῇ Γα-
λιλαίᾳ, ἠκολούθουν αὐτῷ, καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ αἵτεραι
πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα.
42 Καὶ ἤδη ὀψείας γενομένης, ἐπεὶ δὴ ἦν παρασκευὴ, ὅ ἐστιν σκζ α
43 προσσάββατον, ἐλθὼν Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, εὐσχήμων
βουλευτὴς, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ
Θεοῦ· τολμήσας εἰσῆλθεν πρὸς Πειλάτον, καὶ ᾐτήσατο τὸ σῶμα
44 τοῦ Ἰησοῦ. ὁ δὲ Πειλάτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκεν· καὶ
προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα, ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι
45 ἀπέθανεν· καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος, ἐδωρήσατο τὸ
46 σῶμα τῷ Ἰωσήφ. Καὶ ἀγοράσας σινδόνα, καὶ καθελὼν αὐ- σκη α
τὸν, ἐνείλησεν τῇ σινδόνι, καὶ καθῆκεν αὐτὸ ἐν μνημείῳ, ὃ
ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας· καὶ προσεκύλισεν λίθον ἐπὶ τὴν
47 θύραν τοῦ μνημείου. Ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία σκθ α
ἡ Ἰωσὴφ ἐθεώρουν ποῦ τέθειτε.

ΚΕΦ. Ιϛ.

CAP. XVI.

1 Καί διαγενομένου τοῦ σαββάτου, Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ σλ η
Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα
2 ἐλθοῦσαι ἀλίψωσιν αὐτόν. Καὶ λίαν πρωῒ τῆς μιᾶς σαββάτων σλα α
3 ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. καὶ ἔλεγον
πρὸς ἑαυτὰς, τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ
4 μνημείου; καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λί-
5 θος, ἦν γὰρ[1]) μέγας σφόδρα. Καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον,
ἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς, περιβεβλημένον στολὴν
6 λευκήν· καὶ ἐξεθαμβήθησαν. Ὁ δὲ λέγει αὐταῖς, μὴ ἐκθαμβεῖ- σλβ β
σθε. Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη,

1) γαρ. γ rescriptum et pars α.

XVI. οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε, ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. ἀλλὰ ὑπάγετε, 7
εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ τῷ Πέτρῳ, ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς
τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθαι, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. Καὶ ἐξελ- 8
θοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχεν δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ
ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον, ἐφοβοῦντο γάρ.

Ἀναστὰς δὲ πρωῒ πρώτῃ σαββάτου ἐφάνη πρῶτον Μαρίᾳ τῇ 9
Μαγδαληνῇ, ἀφ' ἧς ἐκβεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια. ἐκείνη πορευθεῖσα 10
ἀπήγγειλεν τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις, πενθοῦσιν καὶ κλαίουσιν.
κἀκεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι ζῇ καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς, ἠπίστησαν. 11
μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν ἑτέρᾳ 12
μορφῇ, πορευομένοις εἰς ἀγρόν. κἀκεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν 13
τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν. ὕστερον δὲ ἀνακειμένοις 14
αὐτοῖς τοῖς ἕνδεκα ἐφανερώθη, καὶ ὠνείδισεν τὴν ἀπιστείαν αὐ-
τῶν, καὶ σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον
ἐκ νεκρῶν οὐκ ἐπίστευσαν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, πορευθέντες εἰς 15
τὸν κόσμον ἅπαντα, κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. ὁ 16
πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται· ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθή-
σεται. Σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασιν παρακολουθήσει ταῦτα· ἐν τῷ 17
ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσιν· γλώσσαις λαλήσουσιν καιναῖς·
ὄφις ἀροῦσιν· κἂν θανάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψῃ· 18
ἐπὶ ἀῤῥώστους χεῖρας ἐπιθήσουσιν, καὶ καλῶς ἕξουσιν. Ὁ μὲν 19
οὖν Κύριος, μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς, ἀνελήμφθη εἰς τὸν οὐρανὸν,
καὶ ἐκάθεισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ. ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν 20
πανταχοῦ, τοῦ Κυρίου συνεργοῦντος, καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος
διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ
ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.[1]

1) Subscriptio 1 m. literis minoribus.

[ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ.][1])

[α]. περὶ τῆς ἀπογραφῆς.
[β]. περὶ τῶν ἀγραυλούντων ποιμαίνων.
[γ]. περὶ Συμεῶν.
[δ]. περὶ Ἄννας τῆς προφέτειδος.
ε. περὶ τοῦ γενομένου ῥήματος πρὸς Ἰωάννην.
ς. περὶ τῶν ἐπερωτησάντων τὸν Ἰωάννην.
ζ. περὶ τοῦ πειρασμοῦ τοῦ σωτῆρος.
η. περὶ τοῦ ἔχοντος πνεῦμα δαιμονίου.
ϑ. περὶ τῆς πενϑερᾶς Πέτρου.
ι. περὶ τῶν ἰαϑέντων ἀπὸ ποικίλων νόσων.
ια. περὶ τῆς ἄγρας τῶν ἰχϑύων.
ιβ. περὶ τοῦ λεπροῦ.
ιγ. περὶ τοῦ παραλυτικοῦ.
ιδ. περὶ Λευῒ τοῦ τελώνου.
ιε. περὶ τοῦ ξηρὰν ἔχοντος χεῖρα.
ις. περὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ἐκλογῆς.
ιζ. περὶ τῶν μακαρισμῶν.
ιη. περὶ τοῦ ἑκατοντάρχου.
ιϑ. περὶ τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας.
κ. περὶ τῶν ἀποσταλέντων ὑπὸ Ἰωάννου.
κα. περὶ τῆς ἀλιψάσης τὸν Κυρίον μύρῳ.
κβ. περὶ τῆς παραβολῆς τοῦ σπείροντος.
κγ. περὶ τῆς ἐπιτιμήσεως τῶν ὑδάτων.
κδ. περὶ τοῦ λεγεῶνος.
κε. περὶ τῆς ϑυγατρὸς τοῦ ἀρχισυναγώγου.
κς. περὶ τῆς αἱμοῤῥοούσης.
κζ. περὶ τῆς ἀποστολῆς τῶν δώδεκα.
κη. περὶ τῶν πέντε ἄρτων καὶ τῶν δύω ἰχϑύων.
κϑ. περὶ τῆς τῶν μαϑητῶν ἐπερωτήσεως.
λ. περὶ τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Ἰησοῦ.
λα. περὶ τοῦ σεληνιαζομένου.
λβ. περὶ τῶν διαλογιζομένων τίς μείζων.
λγ. περὶ τοῦ μὴ ἐπιτρεπομένου ἀκολουϑεῖν.
λδ. περὶ τῶν ἀναδειχϑέντων ἑβδομήκοντα.
λε. περὶ τοῦ ἐπερωτησάντος νομικοῦ.
λς. περὶ Μάρϑας καὶ Μαρίας
λζ. περὶ προσευχῆς.
λη. περὶ τοῦ ἔχοντος δαιμόνιον κωφόν.

---

1) Lucae periocharum titulus deest, et numeri $\alpha - \delta$, abscissi sunt.

λθ. περὶ τοῦ ἐμπαίσοντος εἰς τοὺς λῃστάς.
μ. περὶ τῆς ἐκ τοῦ ὄχλου ἐπαράσης φωνήν.
μα. περὶ τῶν αἰτούντων σημεῖον.
μβ. περὶ τοῦ Φαρισαίου τοῦ καλέσαντος τὸν Ἰησοῦν.
μγ. περὶ τοῦ ταλανισμοῦ τῶν νομικῶν.
μδ. περὶ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων.
με. περὶ τοῦ θέλοντος μερίσασθαι τὴν οὐσίαν.
μϛ. περὶ οὗ ηὐφόρησεν ἡ χώρα πλουσίου.
μζ. περὶ τῶν γαλιλαίων καὶ τῶν ἐν τῷ Σιλωάμ.
μη. περὶ τῆς ἐχούσης πνεῦμα ἀσθενίας.
μθ. περὶ τῶν παραβολῶν.
ν. περὶ τοῦ ἐπερωτήσαντος εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι.
να. περὶ τῶν εἰπόντων τῷ Ἰησοῦ διὰ Ἡρώδην.
νβ. περὶ τοῦ ὑδρωπικοῦ.
νγ. περὶ τοῦ μὴ ἀγαπᾷν τὰς πρωτοκλησίας.
νδ. περὶ τῶν καλουμένων ἐν τῷ δείπνῳ.
νε. παραβολὴ περὶ οἰκοδομῆς πύργου.
νϛ. παραβολὴ περὶ ἑκατὸν προβάτων.
νζ. περὶ τοῦ ἀποδημήσαντος υἱοῦ εἰς χώραν μακράν.
νη. περὶ τοῦ οἰκονόμου τῆς ἀδικίας.
νθ. περὶ πλουσίου, καὶ Λαζάρου.
ξ. περὶ τῶν δέκα λεπρῶν.
ξα. περὶ τοῦ κριτοῦ τῆς ἀδικίας.
ξβ. περὶ τοῦ Φαρισαίου καὶ τοῦ τελώνου.
ξγ. περὶ τοῦ ἐπερωτήσαντος τὸν Ἰησοῦν πλουσίου.
ξδ. περὶ τοῦ τυφλοῦ.
ξε. περὶ Ζακχαίου.
ξϛ. περὶ τοῦ πορευθέντος λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν.
ξζ. περὶ τῶν λαβόντων τὰς δέκα μνᾶς.
ξη. περὶ τοῦ πώλου.
ξθ. περὶ ὧν ἠρωτήσαν τὸν Ἰησοῦν ἀρχιέρεις καὶ πρεσβύτεροι.
ο. παραβολὴ ἀμπελῶνος.
οα. ἐπερωτήσις διὰ τὸν κῆνσον.
οβ. περὶ τῶν Σαδδουκαίων.
ογ. ἐπερωτήσεις πῶς ἐστιν υἱὸς Δαβὶδ ὁ Χριστός.
οδ. περὶ τῆς τὰ δύο λεπτά.
οε. ἐπερώτησις περὶ συντελείας.
οϛ. περὶ τοῦ πάσχα.
οζ. περὶ τῶν φιλονικησάντων τίς μείζων.
οη. περὶ τῆς ἐξαιτήσεως τοῦ Σατανᾶ.
οθ. ἐξουθενήσεις Ἡρώδου.
π. περὶ τῶν κοπτομένων γυναικῶν.
πα. περὶ τοῦ μετανοήσαντος λῃστοῦ.
πβ. περὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου.
πγ. περὶ Κλεόπα.

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

ΚΕΦ. Α.

CAP. I.

1 Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν [α ι]
2 πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, καθὼς παρέδωσαν ἡμεῖν
3 οἱ ἀπ᾽ ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, ἔδοξεν
κἀμοὶ, παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς, καθεξῆς σοὶ
4 γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων
τὴν ἀσφάλειαν.
5 Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας
ἱερεύς τις ὀνόματι Ζαχαρίας, ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά· καὶ ἡ γυνὴ
αὐτοῦ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρὼν, καὶ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ.
6 Ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, πορευόμενοι
ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασιν τοῦ Κυρίου ἄμεμπτοι.
7 καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἡ Ἐλισάβετ ἦν στεῖρα, καὶ
8 ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. Ἐγένετο
δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ
9 ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας, ἔλαχεν τοῦ θυ-
10 μιάσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου· καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τοῦ
11 λαοῦ ἦν προσευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος. Ὤφθη δὲ
αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου, ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ
12 θυμιάματος· καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέπεσεν
13 ἐπ᾽ αὐτόν. Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος, μὴ φοβοῦ, Ζαχα-
ρία· διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ
14 γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην. καὶ
ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασεις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γενέσει αὐ-
15 τοῦ χαρήσονται. ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον Κυρίου· καὶ οἶ-
νον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ, καὶ Πνεύματος Ἁγίου πλησθήσεται

I. ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ. Καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ 16
ἐπιστρέψει ἐπὶ Κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν. καὶ αὐτὸς προελεύσεται 17
ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλίου, ἐπιστρέψαι
καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀπιθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων,
ἑτοιμάσαι τῷ Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον. Καὶ εἶπεν Ζαχα- 18
ρίας πρὸς τὸν ἄγγελον, κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι
πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐ-
β ε τῆς. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, ἐγώ εἰμι Γαβριὴλ 19
ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρός
γ ι σε, καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. Καὶ ἰδού, ἔσῃ σιωπῶν, 20
καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι, ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα·
ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσον-
ται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. Καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζα- 21
χαρίαν· καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ. ἐξελ- 22
θὼν δὲ οὐκ ἐδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς· καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτα-
σίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ
διέμενεν κωφός. Καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λει- 23
τουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Μετὰ δὲ ταύτας 24
τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν
ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα, ὅτι οὕτως μοι πεποίηκεν ὁ Κύ- 25
ριος ἐν ἡμέραις, αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν τὸ ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.

Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ 26
τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ᾗ ὄνομα Ναζαρὰθ, πρὸς 27
παρθένον ἐμνηστευμένην ἀνδρὶ, ᾧ ὄνομα Ἰωσὴφ, ἐξ οἴκου Δα-
βίδ· καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. καὶ εἰσελθὼν[1] ὁ 28
ἄγγελος πρὸς αὐτὴν εἶπεν, χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ
σοῦ, εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν. Ἡ δὲ ἰδοῦσα διεταράχθη 29
ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς
οὗτος. καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ, μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὗρες 30
γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. καὶ ἰδοὺ, συλλήμψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ 31
τέξῃ υἱὸν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. οὗτος ἔσται 32
μέγας, καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται· καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ
Θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει ἐπὶ 33

1) και εισελθων. Olim και ελθων; 1 m.

τὸν οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ I.
34 ἔσται τέλος. Εἶπεν δὲ Μαριὰμ πρὸς τὸν ἄγγελον, πῶς ἔσται
35 τοῦτο, ἐπὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶ-
πεν αὐτῇ, Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ, καὶ δύναμις
ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ[1]) καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κλη-
36 θήσεται Υἱὸς Θεοῦ. Καὶ ἰδοὺ, Ἐλισάβετ ἡ συγγενίς σου, καὶ
αὐτὴ συνειληφυῖα υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆς· καὶ οὗτος ὁ μὴν ἕκτος
37 ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ· ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ
38 τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα. Εἶπεν δὲ Μαριὰμ, ἰδοὺ, ἡ δούλη Κυ-
ρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ᾽ αὐτῆς
39 ὁ ἄγγελος. καὶ ἀναστᾶσα δὲ Μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις
40 ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρινὴν μετὰ σπουδῆς, εἰς πόλιν Ἰούδα, καὶ
εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου, καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἐλισά-
41 βετ. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἡ Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς
Μαρίας, ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ ἐπλή-
42 σθη Πνεύματος Ἁγίου ἡ Ἐλισάβετ, Καὶ ἀνεφώνησεν φωνῇ με-
γάλῃ, καὶ εἶπεν, εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶν, καὶ εὐλογημένος
43 ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ
44 ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου πρός με; Ἰδοὺ γὰρ, ὡς ἐγένετο ἡ
φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος
45 ἐν ἀγαλλιάσει ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα, ὅτι
46 ἔσται τελίωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου. Καὶ εἶ-
47 πεν Μαριὰμ, μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον, καὶ ἠγαλ-
48 λίασεν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρί μου· ὅτι ἐπέ-
βλεψεν ἐπὶ τὴν ταπίνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ. ἰδοὺ γὰρ, ἀπὸ
49 τοῦ νῦν μακαριοῦσίν με πᾶσαι αἱ γενεαί. Ὅτι ἐποίησέν μοι
50 μεγαλεῖα ὁ δυνατὸς, καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ τὸ ἔλεος
51 αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν· ἐποίησεν
κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ· Διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους δια-
52 νοίᾳ καρδίας αὐτῶν. καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων, καὶ ὕψω-
53 σεν ταπεινούς. Πινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, καὶ πλουτοῦντας
54 ἐξαπέστειλεν κενούς. ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆνε
55 ἐλέους, καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, Τῷ Ἀβρα-

1) διο. Olim forte διοτι.

I. ἀμ, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα. Ἔμεινεν δὲ Μαριὰμ σὺν 56
αὐτῇ ὡσεὶ μῆνας τρεῖς· καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.
Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτὴν, καὶ 57
ἐγέννησεν υἱόν. καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐ- 58
τῆς, ὅτι ἐμεγάλυνεν Κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ᾽ αὐτῆς, καὶ συν-
έχαιρον αὐτῇ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ, ἦλθον περιτε- 59
μεῖν τὸ παιδίον· καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ Ζαχαρίαν. καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν, οὐχὶ, 60
ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης. καὶ εἶπον πρὸς αὐτὴν, ὅτι οὐδείς 61
ἐστιν ἐκ τῆς συγγενείας σου, ὃς καλεῖτε τῷ ὀνόματι τούτῳ.
Ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτόν. 62
καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψεν, λέγων, Ἰωάννης ἐστὶν τὸ ὄνο- 63
μα αὐτοῦ· καὶ ἐθαύμασαν πάντες. Ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐ- 64
τοῦ παραχρῆμα καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλόγων τὸν
Θεόν. ἐγένετο δὲ ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς· 65
καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρινῇ τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα τὰ ῥήματα
ταῦτα· καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, 66
λέγοντες, τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; καὶ χεὶρ Κυρίου
ἦν μετ᾽ αὐτοῦ. Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη Πνεύ- 67
ματος Ἁγίου, καὶ ἐπροφήτευσεν, λέγων, εὐλογητὸς Κύριος ὁ 68
Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐπισκέψατο καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ λαῷ
αὐτοῦ· Καὶ ἤγειρεν κέρας σωτηρίας ἡμεῖν, ἐν τῷ οἴκῳ Δαβὶδ τοῦ 69
παιδὸς αὐτοῦ· καθὼς ἐλάλησεν διὰ στόματος τῶν ἁγίων τῶν ἀπ᾽ 70
αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ· σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ ἐκ χειρὸς 71
πάντων τῶν μεισούντων ἡμᾶς· Ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέ- 72
ρων ἡμῶν, καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ, ὅρκον ὃν ὤμοσεν 73
πρὸς Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν, ἀφόβως ἐκ χει- 74
ρὸς τῶν ἐχρῶν[1]) ἡμῶν ῥυσθέντας, λατρεύειν αὐτῷ, ἐν ὁσιότητι 75
καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας ἡμῶν. Καὶ 76
σὺ, παιδίον, προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ· προπορεύσῃ γὰρ πρὸ
προσώπου Κυρίου, ἑτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ·[2]) τοῦ δοῦναι γνῶσιν 77
σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν ἡμῶν, διὰ σπλάγχνα 78

---

1) Sic in Cod. pro εχθρων. 2) Marg. sup. α. περι της απογραφης. — β. περι των αγραυλουντων ποιμαινων.

ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν, Ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους, I.
79 ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾳ θανάτου καθημένοις· τοῦ κα-
80 τευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης. Τὸ δὲ παιδίον
ηὔξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι· καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις, ἕως
ἡμέρας ἀναδίξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.

ΚΕΦ. Β.

CAP. II.

1 Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλθεν δόγμα παρὰ Καί- A
2 σαρος Αὐγούστου, ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. αὕτη
ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κηρυνίου.[1])
3 καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.
4 Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ἐκ πόλεως Ναζαρὰθ, εἰς
τὴν Ἰουδαίαν, εἰς πόλιν Δαβὶδ, ἥτις καλεῖτε Βηθλεὲμ, διὰ τὸ εἶναι
5 αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβὶδ, ἀπογράφεσθαι[2]) σὺμ Μαριὰμ[3])
6 τῇ ἐμνηστευμένῃ αὐτῷ γυναικὶ, οὔσῃ ἐνκύῳ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι
7 αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν· καὶ ἔτεκεν τὸν
υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν, καὶ ἀνέκλεινεν
αὐτὸν ἐν φάτνῃ· διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.
8 Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ, ἀγραυλοῦντες καὶ B
9 φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν. καὶ
ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς, καὶ δόξα[4]) Κυρίου περι-
10 έλαμψεν αὐτούς· καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς
ὁ ἄγγελος[5]), μὴ φοβεῖσθαι· ἰδοὺ γὰρ, εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν
11 μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ· ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον
12 σωτὴρ, ὅς ἐστιν Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαβίδ. Καὶ τοῦτο
ὑμεῖν τὸ σημεῖον· εὑρήσεται βρέφος ἐσπαργανωμένον, κείμε-
13 νον ἐν φάτνῃ. καὶ ἐξέφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος
14 στρατιᾶς οὐρανίου, αἰνούντων τὸν Θεὸν, καὶ λεγόντων, δόξα ἐν
15 ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίας. Καὶ
ἐγένετο, ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι,
καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμαίνες εἶπον πρὸς ἀλλήλους, διέλθωμεν δὴ

1) *Κηρυνιου*, sic pro *Κυρηνιου*. 2) *απογραφεσθαι*. Prius omissum, postea in marg. additum, 1 m. 3) *συμ-Μαριαμ*, loco *συν Μαριαμ*. 4) *δοξα*. Olim *δοξαν*: *ν* erasum. 5) *ο αγγελος*. Prius omissum, postea margini adscriptum, 1 m. Woide legit *αγγελ*, sed male, *ος* adest in Cod.

II. ἕως Βηθλεὲμ, καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονὸς, ὃ ὁ Κύ-
ριος ἐγνώρισεν ἡμεῖν. Καὶ ἦλθον σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦρον τήν 16
τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσὴφ, καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φά-
τνῃ. ἰδόντες δὲ διεγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος 17
αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύ- 18
μασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς.
Ἡ δὲ Μαριὰμ πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα, συμβάλλουσα 19
ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. καὶ ὑπέστρεψαν οἱ ποιμαίνες, δοξάζοντες 20
καὶ αἰνοῦντες τὸν Θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ ἶδον, κα-
θὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς. Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ 21
τοῦ περιτεμεῖν αὐτὸν καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ
κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλλημφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ
κοιλίᾳ. Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν, 22
κατὰ τὸν νόμον Μωσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα, πα-
ῥαστῆσαι τῷ Κυρίῳ, καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ Κυρίου, ὅτι 23
ʽπᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν ἅγιον τῷ Κυρίῳ κληθήσεται· καὶ 24
τοῦ δοῦναι θυσίαν, κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ Κυρίου, Ζεῦ-
γος τρυγόνων ἢ δύο νεοσσοὺς περιστερῶν.[1])

Γ Καὶ ἰδοὺ, ἦν ἄνθρωπος ἐν Ἱερουσαλὴμ, ᾧ ὄνομα Συμεὼν, 25
καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβὴς, πρόσδεχόμενος πα-
ράκλησιν τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ Πνεῦμα ἦν Ἅγιον ἐπ᾽ αὐτόν· καὶ 26
ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου, μὴ
ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου. καὶ ἦλθεν ἐν 27
τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· Καὶ ἐν τῷ εἰσαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ
παιδίον Ἰησοῦν, τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ ἠθισμένον τοῦ νό-
μου περὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, 28
καὶ εὐλόγησεν τὸν Θεὸν, καὶ εἶπεν,

Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου, ἐν 29
εἰρήνῃ· ὅτι ἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, ὃ ἡτοίμασας κατὰ 30 31
πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν· Φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, καὶ 32
δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ. Καὶ ἦν ὁ Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ θαυ- 33
μάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς 34

---

1) Marg. sup. δ. περι Αννας της προφητειδος.

Συμεὼν, καὶ εἶπεν πρὸς Μαριὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ, Ἰδοὺ, οὗτος II.
κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ εἰς ση-
35 μεῖον ἀντιλεγόμενον· (καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται
ῥομφαία·) ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλο
γισμοί.
36 Καὶ ἦν Ἄννα προφῆτις, θυγάτηρ Φανουὴλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ· Δ
αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα ἔτη ἑπτὰ μετὰ ἀν-
37 δρὸς ἀπὸ τῆς παρθενείας αὐτῆς· καὶ αὕτη χήρα ἕως ἐτῶν ὀγδοηκον-
τατεσσάρων, ἣ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, νηστίαις καὶ δεήσεσιν
38 λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέρα·[1]) καὶ αὕτη τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα ἀνθω-
μολογεῖτο τῷ Κυρίῳ, καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσιν τοῖς προσδεχομέ-
39 νοις λύτρωσιν ἐν Ἱερουσαλήμ. Καὶ ὡς ἐτέλεσαν ἅπαντα τὰ κατὰ
τὸν νόμον Κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὴν πόλιν
40 ἑαυτῶν Ναζαράτ. Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύ-
41 ματι, πληρούμενον σοφίας· καὶ χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό. Καὶ ἐπο-
ρεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πά-
42 σχα. καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ἀναβαινόντων αὐτῶν εἰς Ἱερο-
43 σόλυμα κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς, καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν
τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς, ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλήμ·
44 καὶ οὐκ ἔγνω Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν
τῇ συνοδίᾳ εἶναι, ἦλθον ἡμέρας ὁδὸν, καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν τοῖς
45 συγγενέσιν καὶ τοῖς γνωστοῖς· καὶ μὴ εὑρόντες αὐτὸν, ὑπέστρεψαν
46 εἰς Ἱερουσαλὴμ, ζητοῦντες αὐτόν. καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμέρας τρεῖς,
εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, καθεζόμενον ἐμμέσῳ[2]) τῶν διδασκάλων,
47 καὶ ἀκούοντα αὐτῶν, καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς. Ἐξίσταντο δὲ πάν- δ β
τες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ, ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ.
48 Καὶ ἰδόντες αὐτὸν, ἐξεπλάγησαν· καὶ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶ- ε ι
πεν, τέκνον, τί ἐποίησας ἡμεῖν οὕτως; ἰδοὺ, ὁ πατήρ σου κἀγὼ ὀδυνώ-
49 μενοι ἐζητοῦμέν σε. Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ
50 ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με; καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ
51 ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. Καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν, καὶ ἦλθεν εἰς Να-
ζαράτ· καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει

---

1) ημερα, sic Cod. 2) εμμεσῳ, pro εν μεσω.

II. τὰ ῥήματα ἅπαντα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Καὶ Ἰησοῦς προέκο- 52
πτεν σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ, καὶ χάριτι παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

ΚΕΦ. Γ.

CAP. III.
Ε ϛ Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ[1]) τῆς ἡγεμονείας Τιβερίου Καίσαρος, 1
ι ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πειλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετραρχοῦν-
τος Ἡρώδου τῆς Γαλιλαίας, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ
τετραρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτειδος χώρας, καὶ Λυ-
σανίου τῆς Ἀβειληνῆς τετραρχοῦντος, ἐπὶ ἀρχιερέως[2]) Ἄννα καὶ 2
Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα Θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν Ζαχαρίου υἱὸν
ζ α ἐν τῇ ἐρήμῳ· Καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου, 3
κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· ὡς γέ- 4
ʽγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Φωνὴ
ʽβοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου· εὐ-
ʽθείας ποιεῖται τὰς τρίβους αὐτοῦ. πᾶσα φάραξ[3]) πληρωθή- 5
ʽσεται, καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται· καὶ ἔσται τὰ
ʽσκολιὰ εἰς εὐθεῖαν, καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας. καὶ ὄψεται 6
η β ʽπᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ. Ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομέ- 7
νοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ, γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς
ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; ποιήσατε οὖν 8
καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας· καὶ μὴ ἄρξησθαι λέγειν ἐν ἑαυ-
τοῖς, πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται
ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖρε τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ἤδη δὲ 9
καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δέν-
δρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.
ϑ ι Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι, λέγοντες, τί οὖν ποιήσωμεν; 10
ἀποκριθεὶς δὲ λέγει αὐτοῖς, ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ 11
μὴ ἔχοντι· καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίως ποιείτω.[4]) Ἦλθον δὲ καὶ 12
τελῶναι βαπτισθῆναι, καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν, διδάσκαλε, τί ποι-
ήσωμεν; ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, μηθὲν πλέον παρὰ τὸ διατε- 13
ταγμένον ὑμῖν πράσσετε.

ϛ Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι, λέγοντες, καὶ ἡμεῖς 14

---

1) Marg. sup. ε. π[ερι του γενομενου ρηματος προς Ιωαννην]. 2) αρχιε-ρεως sic loco αρχιερεων. 3) φαραξ, pro φαραγξ. 4) Marg. sup. ϛ. περι των επερωτησαντων τον Ιωαννην.

τί ποιήσομεν; καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, μηδένα διασείσητε, μηδὲ III.
15 συκοφαντήσητε· καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν. Προσδοκῶν-
τος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις
16 αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστὸς, Ἀπε- ι α
κρίνατο ὁ Ἰωάννης ἅπασιν, λέγων, ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς·
ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ ἰμὶ[1]) ἱκανὸς λῦσαι τὸν
ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύ-
17 ματι Ἁγίῳ καὶ πυρί· Οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ δια- ια ε
καθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ· καὶ συνάξει τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀπο-
18 θήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ. πολλὰ
19 μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν. Ὁ δὲ ιβ β
Ἡρώδης ὁ τετράρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρωδιάδος
τῆς γυναικὸς Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ περὶ πάντων ὧν
20 ἐποίησεν πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, προσέθηκεν καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσιν,
21 καὶ κατέκλεισεν τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ιγ α
βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαὸν, καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσ-
22 ευχομένου, ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανὸν, καὶ καταβῆναι τὸ Πνεῦμα τὸ
Ἅγιον σωματικῷ εἴδι ὡσεὶ περιστερὰν ἐπ' αὐτὸν, καὶ φωνὴν ἐξ οὐ-
ρανοῦ γενέσθαι, λέγουσαν, σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν σοὶ
23 ηὐδόκησα. Καὶ[2]) αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος, ιδ ι
24 ὢν, ὡς ἐνομίζετο, υἱὸς Ἰωσὴφ, τοῦ Ἡλεὶ, τοῦ Ματθὰτ, τοῦ Λευΐ,
25 τοῦ Μελχεὶ, τοῦ Ἰαννὰ, τοῦ Ἰωσὴφ, τοῦ Ματταθίου, τοῦ Ἀμὼς,
26 τοῦ Ναοὺμ, τοῦ Ἐσλεὶ, τοῦ Ναγαὶ, τοῦ Μαὰθ, τοῦ Ματτα-
27 θίου, τοῦ Σεμεεὶ, τοῦ Ἰωσὴφ, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωανᾶν, τοῦ
28 Ῥησὰ, τοῦ Ζορομβάβελ, τοῦ Σαλαθιὴλ, τοῦ Νηρεὶ, τοῦ Μελ-
29 χεὶ, τοῦ Ἀδδεὶ, τοῦ Κωσὰμ, τοῦ Ἐλμωδὰμ, τοῦ Ἤρ, τοῦ
30 Ἰωσὴ, τοῦ Ἐλιέζερ, τοῦ Ἰωρεὶμ, τοῦ Ματτὰθ, τοῦ Λευεὶ, τοῦ
Συμεὼν, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωσὴφ, τοῦ Ἰωανὰν, τοῦ Ἐλιακεὶμ,
31 τοῦ Μελεᾶ,[3]) τοῦ Ματταθὰ, τοῦ Ναθὰν, τοῦ Δαυεὶδ, τοῦ Ἰεσ-
32 σαὶ, τοῦ Ἰωβὴδ,[4]) τοῦ Βοὸς, τοῦ Σαλμὼν, τοῦ Ναασσὼν, τοῦ
33 34 Ἀμιναδὰβ, τοῦ Ἀρὰμ, τοῦ Ἐσρὼμ,[5]) τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰακὼβ,

---

1) *ιμι*, sic pro *ειμι*. 2) Marg. sup. *ζ. περι του πειρασμου*. 3) *του Μαιναν*, deest. 4) *Ιωβηδ*, sic. 5) *του Φαρες*, abest.

III. τοῦ Ἰσαὰκ, τοῦ Ἀβραὰμ, τοῦ Θάρα, τοῦ Ναχὼρ, τοῦ Σεροὺχ, τοῦ 35
Ῥαγαῦ, τοῦ Φάλεγ, τοῦ Ἕβερ, τοῦ Σαλὰ, τοῦ Καϊνὰν, τοῦ Ἀρφα- 36
ξὰδ, τοῦ Σὴμ, τοῦ Νῶε, τοῦ Λάμεχ, τοῦ Μαθουσάλα, τοῦ Αἰ- 37
νὼχ,[1]) τοῦ Ἰαρὲθ, τοῦ Μελελεὴλ, τοῦ Καϊνὰν, τοῦ Αἰνὼς,[2]) τοῦ 38
Σὴμ, τοῦ Ἀδὰμ, τοῦ Θεοῦ.

ΚΕΦ. Δ.

CAP.IV.
Ζ ιε Ἰησοῦς δὲ Πνεύματος Ἁγίου πλήρης ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδά- 1
β νου· καὶ ἤγετο ἐν τῷ Πνεύματι εἰς τὴν ἔρημον ἡμέρας τεσσε- 2
ράκοντα, πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐ-
ις ε δὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις· Καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν, ὕστε-
ρον ἐπίνασεν, καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, 3
εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος. Καὶ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς 4
πρὸς αὐτὸν, λέγων, Γέγραπται, ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται
ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι Θεοῦ. Καὶ ἀναγαγὼν αὐ- 5
τὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασι-
λείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ 6
διάβολος, σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν
αὐτῶν· ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται, καὶ ᾧ ἐὰν θέλω δίδωμι αὐτήν·
σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιόν μου, ἔσται σου πᾶσα. καὶ 7 8
ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὕπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ·
γέγραπται, προσκυνήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου, καὶ αὐτῷ μόνῳ
λατρεύσεις. Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἔστησεν 9
αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἰ υἱὸς εἶ
τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· γέγραπται γὰρ, ὅτι 10
τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖτε περὶ σοῦ, τοῦ διαφυλάξε σε· καὶ 11
ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν
πόδα σου. Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι εἴρη- 12
ται, οὐκ ἐκπιράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου. καὶ συντελέσας 13
πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.
ιζ α Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Πνεύματος εἰς 14
τὴν Γαλιλαίαν· καὶ φήμη ἐξῆλθεν καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ

---

1) *Αινωχ* pro *Ενωχ*. 2) *Αινως* pro *Ενως* et *Σημ* pro *Σηθ*.

15 αὐτοῦ. καὶ ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος IV.
16 ὑπὸ πάντων. Καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ναζαρὰτ, οὗ ἦν τεθραμμέ- ιη ι
νος· καὶ εἰσῆλθεν κατὰ τὸ ἰωθὸς[1]) αὐτῷ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαβ-
17 βάτων, εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. καὶ ἐπεδόθη
αὐτῷ βιβλίον Ἡσαΐου τοῦ προφήτου· καὶ ἀνοίξας τὸ βιβλίον,
‛εὗρεν τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον, Πνεῦμα Κυρίου ἐπ᾽ ἐμέ·
18 ‛οὗ εἵνεκεν ἔχρεισέν με· εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς ἀπέσταλκέν με,
‛ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν· κηρύξαι αἰχμαλώ-
‛τοις ἄφεσιν, καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν· ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους
19 20 ‛ἐν ἀφέσει· κηρύξαι ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτόν. Καὶ πτύξας τὸ βι-
βλίον, ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ, ἐκάθεισεν· καὶ πάντων ἐν τῇ συνα-
21 γωγῇ ἦσαν οἱ ὀφθαλμοὶ ἀτενίζοντες αὐτῷ. ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς
αὐτοὺς, ὅτι σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν.
22 Καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς ιθ α
χάριτος, τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον,
23 οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ; Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, πάντως κ ι
ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην, ἰατραὶ, θεράπευσον σεαυτόν·
ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα ἐν Καπερναοὺμ, ποίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ
24 πατρίδι σου. Εἶπεν δὲ, ἀμὴν ὑμῖν λέγω, ὅτι οὐδεὶς προφήτης κα α
25 δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. Ἐπ᾽ ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, κβ ι
πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἠλείου ἐν τῷ Ἰσραὴλ, ὅτε
ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λειμὸς
26 μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν· καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη
27 Ἠλίας, εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδωνίας πρὸς γυναῖκα χήραν. Καὶ
πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐπὶ Ἐλισαίου τοῦ προφήτου ἐν τῷ Ἰσραήλ·
28 καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθερίσθη, εἰ μὴ Ναιμὰν ὁ Σύρος. Καὶ ἐπλή-
29 σθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ, ἀκούοντες ταῦτα. καὶ
ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως
ὀφρύος τοῦ ὄρους, ἐφ᾽ οὗ ἡ πόλις αὐτῶν ᾠκοδόμητο, εἰς τὸ κατα-
30 κρημνίσαι αὐτόν· Αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.[2])
31 Καὶ κατῆλθεν εἰς Καπερναοὺμ πόλιν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἦν διδά- κγ η
32 σκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασιν. καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ κδ γ
αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ.

---

1) ιωθος pro ειωθος. 2) Marg. sup. ι περι των ιαθεντων απο ποικιλων νοσων.

IV. Η κε η Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου 33
ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, ἔα, τί ἡμεῖν καί 34
συ[1]), Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ,
ὁ Ἅγιος τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐπετείμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, φι- 35
μώθητι, καὶ ἔξηλθε ἐξ αὐτοῦ. καὶ ῥίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς
τὸ μέσον ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, μηδὲν βλάψαν αὐτόν. καὶ ἐγένετο 36
θάμβος ἐπὶ πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες,
τίς ὁ λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκα-
θάρτοις πνεύμασιν, καὶ ἐξέρχονται; Καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ 37
αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου.

Θ κϛ β Ἀναστὰς δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς ὁ Ἰησοῦς εἰσῆλθεν εἰς τὴν 38
οἰκίαν Σίμωνος· πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ
μεγάλῳ· καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω 39
αὐτῆς, ἐπετείμησεν τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν· παραχρῆμα δὲ
ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς.

Ι Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου, πάντες ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νό- 40
σοις ποικίλαις καὶ ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν
|κζ η| τὰς χεῖρας ἐπιθεὶς ἐθεράπευσεν αὐτούς. Ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια 41
ἀπὸ πολλῶν, κραυγάζοντα καὶ λέγοντα, ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς
τοῦ Θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἴα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ἤδεισαν τὸν Χρι-
[κη η| στὸν αὐτὸν εἶναι. Γενομένης δὲ ἡμέρας ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς 42
ἔρημον τόπον, καὶ οἱ ὄχλοι ἐπεζήτουν αὐτὸν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ,
καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. Ὁ δὲ εἶπεν 43
πρὸς αὐτοὺς, ὅτι καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαί με δεῖ
τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· ὅτι εἰς τοῦτο ἀπέσταλμαι. καὶ ἦν κη- 44
ρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῆς Γαλιλαίας.

ΚΕΦ. Ε.

CAP. V.

Ι[2]) [κθ ι] Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ, καὶ ἀκούειν τὸν 1
λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἑστὼς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησα-

1) συ. sic pro σοι. 2) Ι. Pro ΙΑ.

2 ῥέτ· καὶ ἶδεν δύο πλοιαρία ἑστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ V.
3 ἁλεεῖς ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα. ἐμβὰς δὲ
εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν τοῦ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ
τῆς γῆς ἐπαναγεῖν ὀλίγον· καὶ καθείσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ
4 πλοίου τοὺς ὄχλους. Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπεν πρὸς τὸν λ θ
Σίμωνα, Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα
5 ὑμῶν εἰς ἄγραν. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων εἶπεν αὐτῷ, ἐπι-
στάτα, δι' ὅλης νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβαμεν· ἐπὶ δὲ
6 τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον. Καὶ τοῦτο ποιήσαντες,
συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων πολύ· διεῤῥήγνυτο δὲ τὸ δίκτυον
7 αὐτῶν, καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις τοῖς ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ,
τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθον, καὶ ἔπλησαν ἀμ-
φότερα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά.

8 Ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος προσέπεσεν τοῖς γόνασιν τοῦ Ἰη- λα α
σοῦ, λέγων, ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι, κύριε.
9 θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ, ἐπὶ
10 τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ᾗ συνέλαβον· ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον
καὶ Ἰωάννην, υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι.
Καὶ εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα ὁ Ἰησοῦς, μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ λβ β
11 νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν. καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ
τὴν γῆν, ἀφέντες ἅπαντα, ἠκολούθησαν αὐτῷ.

12 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, καὶ 1B λγ β
ἰδού, ἀνὴρ πλήρης λέπρας· καὶ ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ
πρόσωπον, ἐδεήθη αὐτοῦ, λέγων, Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί
13 με καθαρίσαι. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ, εἰπών,
θέλω, καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ.
14 καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν· ἀλλὰ ἀπελθὼν
δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ
15 σου, καθὼς προσέταξεν Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. Διήρ- λδ α
χετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ· καὶ συνήρχοντο ὄχλοι
πολλοὶ ἀκούειν, καὶ θεραπεύεσθαι ἀπ' αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀσθε-
16 νειῶν αὐτῶν· Αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις, καὶ λε β
προσευχόμενος.

17 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἦν διδά- λϛ β

V. σκων· καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι, οἳ
ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης[1]) κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας
καὶ Ἱερουσαλήμ· καὶ δύναμεις[2]) Κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς.
ΙΓ λξ Καὶ ἰδού, ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν 18
α παραλελυμένος, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι ἐνώ-
πιον αὐτοῦ· καὶ μὴ εὑρόντες ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διὰ 19
τὸν ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα, διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν
αὐτὸν σὺν τῷ κλεινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ.[3]) καὶ 20
ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπεν αὐτῷ, ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ
ἁμαρτίαι σου. καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ 21
οἱ Φαρισαῖοι, λέγοντες, τίς ἐστιν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας;
τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ μόνος ὁ Θεός; Ἐπιγνοὺς 22
δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐ-
τούς, τί διαλογίζεσθαι ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί ἐστιν εὐκο- 23
πώτερον, εἰπεῖν, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν, ἔγειρε
καὶ περιπάτει; ἵνα δὲ ἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ- 24
που ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἶπεν τῷ παραλελυμένῳ,
σοὶ λέγω, ἔγειρε, καὶ ἄρας τὸ κλινείδιόν σου, πορεύου εἰς τὸν
οἶκόν σου. καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ' ὃ 25
κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, δοξάζων τὸν Θεόν. καὶ 26
ἔκστασεις ἔλαβεν ἅπαντας, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου, καὶ ἐδό-
ΙΔ λη ξαζον τὸν Θεόν, λέγοντες, ὅτι ἴδομεν παράδοξα σήμερον. Καὶ 27
β μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν, καὶ εἶδεν τελώνην, ὀνόματι Λευεὶν, καθήμε-
νον ἐπὶ τὸ τελώνιο, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἀκολούθει μοι. καὶ κατα- 28
λθ β λειπὼν ἅπαντα, ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐποίησεν 29
δοχὴν μεγάλην Λευεὶς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ὄχλος
τελωνῶν πολύς, καὶ ἄλλων οἳ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακείμε-
νοι. καὶ ἐγόγγυζον οἱ γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι 30
πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγοντες, διατί μετὰ τῶν τελωνῶν
μ β καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς 31
εἶπεν πρὸς αὐτούς, οὐ χρίαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, ἀλ-

---

1) *εληλυθοτες εκ πα.* literae rescriptae 2 m.; post *πα.* spatium interest. Olim forte *συνεληλυθοτες εκ πα.* etc. 2) *δυναμεις*, sic pro *δυναμις*: *ει* pro *ι* ut saepe. 3) Marg. sup. *ιδ. περι Λευι του τελωνου.*

32 λὰ οἱ κακῶς ἔχοντες. οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρ- V.
33 τωλοὺς εἰς μετάνοιαν. οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτὸν, διατί οἱ μαθη-
ταὶ Ἰωάννου νηστεύουσιν πυκνὰ, καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως
34 καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων· οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσιν καὶ πίνουσιν; Ὁ
δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, μὴ δύνασθαι τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος,
35 ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστιν, ποιῆσαι νηστεύειν; ἐλεύσον-
ται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε
36 νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. Ἔλεγεν δὲ καὶ παρα-
βολὴν πρὸς αὐτοὺς, ὅτι οὐδεὶς ἐπίβλημα ἱματίου καινοῦ ἐπι-
βάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίζει,
37 καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνήσει τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. Καὶ οὐδεὶς
βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήξει ὁ νέος
οἶνος τοὺς ἀσκοὺς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπο-
38 λοῦνται. ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον, καὶ ἀμ-
39 φότεροι συντηροῦνται. καὶ οὐδεὶς πιὼν παλαιὸν εὐθέως θέλει
νέον· λέγει γὰρ, ὁ παλαιὸς χρηστότερός ἐστιν.

ΚΕΦ. ϛ.

CAP. VI.

1 Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ μα β
σπορίμων· καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχυας, καὶ ἤσθιον,
2 ψώχοντες ταῖς χερσίν. τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον αὐτοῖς, τί
3 ποιεῖται ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν τοῖς σάββασιν; Καὶ ἀποκριθεὶς
ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε, ὃ ἐποίησεν
4 Δαβὶδ, ὁπότε ἐπίνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες; ὡς εἰσῆλ-
θεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως
ἔλαβεν, καὶ ἔφαγεν, καὶ ἔδωκεν, καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ
5 ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς; καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς,[1]) ὅτι
κύριός ἐστ[ιν] ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτο[υ].
IE
6 Ἐγένετο δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν μβ β
συναγωγὴν καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἡ χεὶρ
7 αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά. παρετηροῦντο δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ
Φαρισαῖοι, εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύει· ἵνα εὕρωσιν κατηγο-

1) Marg. sup. ις. περι της των αποστολων [εκλογης].

VI. ρίαν αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ ᾔδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, καὶ εἶπεν 8
τῷ ἀνθρώπῳ τῷ τὴν ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα, ἔγειρε, καὶ στῆθι
εἰς τὸ μέσον. ὁ δὲ ἀναστὰς ἔστη. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς, 9
ἐπερωτήσω ὑμᾶς, τί ἔξεστιν τοῖς σάββασιν, ἀγαθοποιῆσαι ἢ κα-
κοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι; καὶ περιβλεψάμενος πάν- 10
τας αὐτοὺς, εἶπεν αὐτῷ, ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. ὁ δὲ ἐποίη-
σεν. καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὡς ἡ ἄλλη. αὐτοὶ δὲ ἐπλή- 11
σθησαν ἀνοίας· καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες, τί ἂν
μγ β ποιήσειεν τῷ Ἰησοῦ. Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐξ- 12
ελθεῖν αὐτὸν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι· καὶ ἦν διανυκτερεύων
ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Θεοῦ.

Ις μδ Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺς μαθητὰς αὐ- 13
β τοῦ· καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους
ὠνόμασεν, Σίμωνα ὃν καὶ ὠνόμασεν Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν 14
ἀδελφὸν αὐτοῦ, Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, Φίλιππον καὶ Βαρθο-
λομαῖον, Ματθαῖον καὶ Θωμᾶν, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου, 15
καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον Ζηλωτὴν, Ἰούδαν Ἰακώβου, καὶ Ἰού- 16
με δ δαν Ἰσκαριώτην, ὃς καὶ ἐγένετο προδότης· Καὶ καταβὰς μετ' αὐ- 17
τῶν, ἔστη ἐπὶ τόπου πεδεινοῦ, καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ
πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλὴμ,
καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σειδῶνος, οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ, καὶ
ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν, καὶ οἱ ἐνοχλούμενοι ἀπὸ πνευμάτων 18
ἀκαθάρτων, ἐθεραπεύοντο. καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτει ἅπτεσθαι αὐτοῦ· 19
μς ε ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο, καὶ ἰᾶτο πάντας. Καὶ αὐτὸς ἐπά- 20
ρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγεν,

ΙΖ μζ Μακάριοι οἱ πτωχοὶ, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ
ε Θεοῦ. Μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθαι. Μα- 21
μη ε κάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσεται. Μακάριοί ἐσται, ὅταν 22
μθ ε μεισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς, καὶ
ὀνειδίσωσιν, καὶ ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν, ἕνεκα τοῦ
υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. χάρητε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτή- 23
σατε· ἰδοὺ γὰρ, ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ ταῦτα
ν ι γὰρ ἐποίουν τοῖς προφήτες[1]) οἱ πατέρες αὐτῶν. Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς 24

1) προψητες, sic pro προφηταις.

VI.
25 πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. Οὐαὶ ὑμῖν, οἱ να ι
ἐμπεπλησμένοι, ὅτι πινάσετε. οὐαὶ ὑμῖν, οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι
26 πενθήσετε καὶ κλαύσετε. οὐαὶ, ὅταν καλῶς εἴπωσιν ὑμᾶς πάν-
τες οἱ ἄνθρωποι· κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδοπρο-
27 φήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. Ἀλλὰ ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν, ἀγα- νβ ε
πᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μεισοῦσιν ὑμᾶς,
28 εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, προσεύχεσθαι ὑπὲρ τῶν
29 ἐπερεαζόντων ὑμᾶς. Τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα, πάρ- νγ ε
εχε καὶ τὴν ἄλλην· καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σου τὸ ἱμάτιον, καὶ
30 τὸν χιτῶνα σου μὴ κωλύσῃς. παντὶ δὲ τῷ αἰτοῦντί σε, δίδου·
31 καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ, μὴ ἀπαίτει. Καὶ καθὼς θέλετε νδ ε
ἵνα ποιοῦσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως.
32 Καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; νε ε
33 καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσιν. Καὶ
ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις
34 ἐστίν; καὶ γὰρ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. καὶ ἐὰν δανί-
ζετε παρ᾽ ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ
γὰρ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανίζουσιν, ἵνα ἀπολάβωσιν τὰ ἶσα.
35 πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐκχθροὺς[1]) ὑμῶν, καὶ ἀγαθοποιεῖτε, καὶ
δανίζετε μηδὲν ἀπελπίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς
ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ ὑψίστου· ὅτι αὐτὸς χρηστός
36 ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς. Γείνεσθαι οὖν οἰκτείρ-
37 μονες, καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτείρμων ἐστίν. Καὶ μὴ κρεί- νς β
νετε, ἵνα μὴ κριθῆτε. μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικα-
38 σθῆτε. ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθαι· δίδοτε, καὶ δοθήσεται
ὑμῖν· μέτρον καλὸν, πεπιεσμένον καὶ σεσαλευμένον καὶ ὑπερ-
εκχυννόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν. τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ
39 ᾧ μετρῖται, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. Εἶπεν δὲ παραβολὴν αὐτοῖς, νζ ε
μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον
40 πεσοῦνται; Οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ· νη γ
41 κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. Τί δὲ νθ ε
βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν
42 δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; ἢ πῶς δύ-

1) εκχθρους, pro εχθρους.

VI. νασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου, ἀδελφὲ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρ-
φος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν
οὐ βλέπων;

Ὑποκριτὰ, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου,
καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ
ξ ε ἀδελφοῦ σου. Οὐ γάρ ἐστιν δένδρον καλὸν, ποιοῦν καρπὸν σα- 43
πρόν· οὐδὲ δένδρον σαπρὸν, ποιοῦν καρπὸν καλόν. ἕκαστον γὰρ 44
ξα ε δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκετε· Οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλ-
ξβ ε λέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου τρυγῶσιν σταφυλήν. Ὁ ἀγαθὸς ἄν- 45
θρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει
τὸ ἀγαθόν· καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ
τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ περισσεύματος
ξγ γ καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ. Τί δέ με καλεῖτε, κύριε, κύριε, 46
ξδ ε καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω; Πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρός με, καὶ ἀκούων μου 47
τῶν λόγων, καὶ ποιῶν αὐτοὺς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος.
ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψεν καὶ ἐβά- 48
θυνεν, καὶ ἔθηκεν θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημμύρας δὲ γενομέ-
νης, προσέῤῥηξεν ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν σα-
λεῦσαι αὐτήν· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. ὁ δὲ ἀκούσας καὶ 49
μὴ ποιήσας ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν
γῆν χωρὶς θεμελίου· ᾗ προσέῤῥηξεν ὁ ποταμὸς, καὶ εὐθέως ἔπεσεν,
καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.

ΚΕΦ. Ζ.

CAP.VII.
ξε β Ἐπεὶ δὴ ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ 1
λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καπερναούμ.
IH Ἑκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων, ἤμελλεν τελευτᾷν, 2
ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπέστειλεν πρὸς αὐ- 3
τὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν, ὅπως ἐλθὼν δια-
σώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ.[1]) Οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν παρ- 4
εκάλεσαν αὐτὸν σπουδαίως, λέγοντες αὐτῷ, ὅτι ἄξιός ἐστιν ᾧ παρέξῃ
τοῦτο· ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ᾠκοδό- 5
μησεν ἡμῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. Ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μα- 6

1) Marg. sup. ιϑ. περι του υιου της χηρας.

κρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπεμψεν ἐπ' αὐτὸν ὁ ἑκατόνταρχος VII.
φίλους, λέγων αὐτῷ, Κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γάρ εἰμι ἱκανὸς
7 ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς· διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἠξίωσα
8 πρός σε ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. Καὶ
γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ'
ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ, πορεύθητι, καὶ πορεύ-
εται· καὶ ἄλλῳ, ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, ποί-
9 ησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμα-
σεν αὐτόν· καὶ στραφεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπεν,
10 λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον. Καὶ ξϛ ε
ὑποστρέψαντες οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον, εὗρον τὸν ἀσθε-
νοῦντα δοῦλον ὑγιαίνοντα.
11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ[1]) ἑξῆς, ἐπορεύετο εἰς πόλιν καλουμένην ΙΘ ξζ ι
Ναΐν· καὶ συνεπορεύοντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοί, καὶ ὄχλος πο-
12 λύς. ὡς δὲ ἤγγεισεν[2]) τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδού, ἐξεκομί-
ζετο υἱὸς μονογενὴς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτῇ χήρα· καὶ ὄχλος
13 τῆς πόλεως ἱκανὸς σὺν αὐτῇ. καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ Κύριος ἐσπλαγ-
14 χνίσθη ἐπ' αὐτῇ, καὶ εἶπεν αὐτῇ, μὴ κλαῖε. καὶ προσελθὼν
ἥψατο τῆς σοροῦ· οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν· καὶ εἶπεν, νεα-
15 νίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. καὶ ἀνεκάθεισεν ὁ νεκρὸς, καὶ ἤρ-
16 ξατο λαλεῖν· καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. ἔλαβεν δὲ
φόβος ἅπαντας, [κ]αὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν, λέγοντες, ὅτι προφή-
της μέγας ἠγέρθη ἐν ἡμεῖν· καὶ ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν
17 αὐτοῦ. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐ- [ξη ι]
τοῦ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ·
18 Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννει οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τού- Κ ξθ ε
19 των· καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάν-
νης ἔπεμψεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, λέγων, σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλ-
20 λον προσδοκῶμεν; παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶ-
πον, Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρός σε, λέγων,
21 σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ
ἐθεράπευσεν πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων
22 πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο βλέπειν. καὶ ἀποκρι-

1) τῳ. sic, pro τῃ. 2) Woide legit εγγεισεν: male.

VII. θεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννει ἃ
ἴδατε[1]) καὶ ἠκούσατε· ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, χωλοὶ περιπα-
τοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσιν, νεκροὶ ἐγείρονται,
πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· καὶ μακάριός ἐστιν, ὃς ἐὰν μὴ σκανδα- 23
λισθῇ ἐν ἐμοί. Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου, ἤρξατο λέ- 24
γειν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ Ἰωάννου, τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον
θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ἀλλὰ τί ἐξήλθατε 25
ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἡματίοις[2]) ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ, οἱ
ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν.
ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ, λέγω ὑμῖν, καὶ πε- 26
ο β ῥισσότερον προφήτου. Οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται, ἰδοὺ, 27
ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατα-
οα ε σκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. Λέγω γὰρ ὑμῖν, μεί- 28
ζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν προφήτης Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ
οὐδείς ἐστιν. ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ μείζων
οβ ι αὐτοῦ ἐστιν. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίω- 29
σαν τὸν Θεὸν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου· οἱ δὲ Φα- 30
ρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυ-
ογ ε τοὺς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ. Τίνι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀν- 31
θρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης; καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι; ὅμοιοί εἰσιν 32
παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλή-
λοις, καὶ λέγουσιν, ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθαι· ἐθρη-
νήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. ἐλήλυθεν γὰρ Ἰωάννης ὁ Βα- 33
πτιστὴς μήτε ἄρτον ἐσθίων μήτε οἶνον πείνων, καὶ λέγετε, δαιμό-
νιον ἔχει. Ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ 34
λέγετε, ἰδοὺ, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ
ἁμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς πάν- 35
οδ ι των. Ἠρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων, ἵνα φάγῃ μετ' αὐτοῦ· 36
καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Φαρισαίου ἀνεκλίθη.

ΚΑ Καὶ ἰδοὺ, γυνὴ ἐν τῇ πόλει, ἥτις ἦν ἁμαρτωλὸς, καὶ ἐπι- 37
γνοῦσα ὅτι κατάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα
ἀλάβαστρον μύρου, καὶ στᾶσα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ 38
ὀπίσω κλαίουσα, ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δά-

1) ιδατε pro ειδετε. 2) ηματιοις, sic pro ιματιοις.

κρυσιν, καὶ τοῖς θρηξὶν,[1]) τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμαξεν, καὶ κα- VII.
39 τεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἤλειφεν τῷ μύρῳ. ἰδὼν δὲ ὁ
Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, λέγων, οὗτος, εἰ ἦν
προφήτης, ἐγείνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ, ἥτις ἅπτεται
40 αὐτοῦ· ὅτι ἁμαρτωλός ἐστιν. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
πρὸς αὐτὸν, Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. ὁ δὲ ἔφη, διδάσκαλε, εἰπέ.
41 δύο χρεοφιλέται ἦσαν δανιστῇ τινι· ὁ εἷς ὤφειλεν δηνάρια
42 πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. μὴ ἐχόντων δὲ αὐτῶν ἀπο-
δοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. τίς οὖν αὐτῶν, ἐπὶ πλῖον αὐτὸν
43 ἀγαπήσει; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν, ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ τὸ
44 πλῖον ἐχαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὀρθῶς ἔκρινας. καὶ στραφεὶς
πρὸς τὴν γυναῖκα, τῷ Σίμωνι ἔφη, βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα;
εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ ἐπὶ τοὺς πόδας μου οὐκ ἔδω-
κας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέν μου τοὺς πόδας, καὶ ταῖς
45 θρηξὶν αὐτῆς ἐξέμαξεν. φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ, ἀφ'
46 ἧς εἰσῆλθον, οὐ διέλειπεν καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. ἐλαίῳ
τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλιψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψεν τοὺς πό-
47 δας μου. οὗ χάριν, λέγω σοι, ἀφέωνται αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι αἱ
πολλαὶ, ὅτι ἠγάπησεν πολύ· ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ.
48 49 εἶπεν δὲ αὐτῇ, ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. καὶ ἤρξαντο οἱ συν-
ανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, τίς οὗτός ἐστιν ὃς καὶ ἁμαρτίας
50 ἀφίησιν; Εἶπεν δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα, ἡ πίστις σου σέσωκέν
σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

ΚΕΦ. Η.

CAP. VIII.

1 **Κ**αὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑξῆς, καὶ αὐτὸς διώδευεν κατὰ πόλιν οε ι
καὶ κώμην, κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ
2 Θεοῦ· καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, καὶ γυναῖκές τινες αἳ ἦσαν
τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενιῶν, Μαρίαμ,
3 ἡ καλουμένη Μαγδαληνὴ, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύθει, καὶ

1) θρηξιν, sic, pro θριξι. Sic. Ver. 44.

VIII. Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου, καὶ Σο[υσάν]να, καὶ ἕται-
ραι[1]) πολλαὶ, αἵτε[ι]νες διηκόνουν αὐτῷ ἐκ τῶ[ν] ὑπαρχόντων αὐταῖς.
ΚΒ οϛ β Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ, καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευο- 4
μένων πρὸς αὐτὸν, εἶπεν διὰ παραβολῆς, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ 5
σπεῖραι[2]) τὸν σπόρον ἑαυτοῦ· καὶ ἐν τῷ σπείριν αὐτὸν, ὃ μὲν ἔπε-
σεν παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ
κατέφαγεν αὐτό. καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυὲν 6
ἐξηράνθη, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐμμέσῳ τῶν 7
ἀκανθῶν, καὶ συνφυεῖσαι αἱ ἄκανθαι ἀπέπνιξαν αὐτό. Καὶ ἕτερον 8
ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, καὶ φυὲν ἐποίησεν καρπὸν ἑκα-
τονταπλασίονα. ταῦτα λέγων ἐφώνει, ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκου-
έτω. Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, τίς εἴη 9
ἡ παραβολὴ αὕτη; ὁ δὲ εἶπεν, ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια 10
οζ α τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ· Τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέ-
οη β ποντες μὴ βλέπωσιν, καὶ ἀκούσαντες μὴ συνιῶσιν. Ἔστιν δὲ 11
αὕτη ἡ παραβολή· ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. οἱ δὲ παρὰ 12
τὴν ὁδὸν εἰσὶν οἱ ἀκούοντες, εἶτα ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ ἔρει
τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶ-
σιν. Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας, οἳ ὅταν ἀκούσωσιν, μετὰ χαρᾶς δέχον- 13
ται τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ῥίζὰν οὐκ ἔχουσιν, οἳ πρὸς καιρὸν πι-
στεύουσιν, καὶ ἐν καιρῷ πιρασμοῦ ἀφίστανται. Τὸ δὲ εἰς τὰς 14
ἀκάνθας πεσὸν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ
πλούτου, καὶ ὑπὸ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συνπνίγονται, καὶ
οὐ τελεσφοροῦσιν. Τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν οἵτεινες ἐν 15
καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ, ἀκούσαντες τὸν λόγον, κατέχουσιν, καὶ
οθ β καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ. Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας καλύπτει 16
αὐτὸν σκεύει, ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν· ἀλλ᾽ ἐπὶ λυχνίας ἐπιτί-
π β θησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ φῶς. Οὐ γάρ ἐστιν κρυ- 17
πτὸν, ὃ οὐ φανερὸν γενήσεται· οὐδὲ ἀπόκρυφον, ὃ οὐ γνωσθήσεται
πα β καὶ εἰς φανερὸν ἔλθῃ. Βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε. ὃς γὰρ ἐὰν ἔχῃ, δοθή- 18
σεται αὐτῷ· καὶ ὃς ἂν μὴ ἔχῃ, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν, ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ.

---

1) εταιραι, pro ετεραι. 2) σπειραι, rescriptum; forte prius omissum. In praecedente linea σπειρων του, sunt in margine scripta, literis minoribus.

 VIII.
19 Παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ πβ β
20 οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. καὶ ἀπηγγέλη
αὐτῷ, λεγόντων, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἑστήκασιν ἔξω,
21 ἰδεῖν σε θέλοντες. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, μήτηρ
μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν, οἱ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀκούοντες
καὶ ποιοῦντες. ΚΓ
22 Ἐγένετο δὲ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον πγ β
καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, διέλθωμεν εἰς
23 τὸ πέραν τῆς λίμνης· καὶ ἀνήχθησαν. πλεόντων δὲ αὐτῶν
ἀφύπνωσεν. καὶ κατέβη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συν-
24 επληροῦντο, καὶ ἐκινδύνευον. Προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν, λέ-
γοντες, ἐπιστάτα, ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα. ὁ δὲ ἐγερθεὶς ἐπετίμησεν
τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο
25 γαλήνη. εἶπεν δὲ αὐτοῖς, ποῦ ἡ πίστις ὑμῶν; Φοβηθέντες δὲ ἐθαύ-
μασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖς
ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;
26 Καὶ κατέπλευσαν[1]) εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν, ἥτις ΚΔ
27 ἐστιν ἀντιπέρα[2]) τῆς Γαλιλαίας. ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν,
ὑπήντησεν αὐτῷ ἀνήρ τις ἐκ τῆς πόλεως, ὃς εἶχεν δαιμόνια ἐκ χρό-
νων ἱκανῶν, καὶ ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμει-
28 νεν, ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν. Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀνακράξας,
προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν, τί ἐμοὶ καὶ σοὶ, Ἰησοῦ,
29 υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; δαίομέ σου, μή με βασανίσῃς. παρηγ-
γέλλεν[3]) γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώ-
που· πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτὸν, καὶ ἐδεσμεῖτο ἁλύσε-
σιν καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρήσσων τὰ δεσμὰ ἠλαύνετο
30 ὑπὸ τοῦ δαίμονος εἰς τὰς ἐρήμους. Ἐπηρώτησεν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰη-
σοῦς, λέγων, τί σοι ἐστὶν ὄνομα; ὁ δὲ εἶπεν, Λεγεών· ὅτι δαιμό-
31 νια πολλὰ εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν. καὶ παρεκάλει αὐτὸν ἵνα μὴ ἐπι-
32 τάξει αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοί-
ρων ἱκανῶν βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει· καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα
μὴ ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν. καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς.

---

1) *κατεπλευσαν*. Prius *κατεπλευραν*, sed 1 m. correxit. 2) *αντιπερα*, sic. *α* ultimum a 1 m. rescriptum. 3) *παρηγγελλεν*. Sic Codex: Woide *παρηγγελλην*, male.

VIII. ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοί- 33
ρους·[1]) καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην, καὶ
ἀπεπνίγη. ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγονὸς ἔφυγον, καὶ ἀπήγ- 34
γειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γε- 35
γονός· καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ εὗρον καθήμενον τὸν ἄν-
θρωπον ἀφ᾽ οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει, εἱματισμένον καὶ σω-
φρονοῦντα, παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐφοβήθησαν.
Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ ἰδόντες, πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονι- 36
σθείς. Καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν 37
Γαδαρηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ᾽ αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο·
πδ η αὐτὸς ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον ὑπέστρεψεν. Ἐδέειτο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ 38
ἀφ᾽ οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶναι σὺν αὐτῷ. ἀπέλυσεν δὲ αὐ-
τὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ ὅσα 39
ἐποίησέν σοι ὁ Θεός. καὶ ἀπῆλθεν, καθ᾽ ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων
πε ι ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέψαι τὸν Ἰη- 40
σοῦν, ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν.
ΚΕ Καὶ ἰδού, ἦλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, καὶ αὐτὸς ἄρχων τῆς 41
συναγωγῆς ὑπῆρχεν, καὶ πεσὼν παρὰ[2]) τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ,
παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· ὅτι θυγάτηρ μο- 42
νογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν. ἐν δὲ τῷ
ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν.
Κς Καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἥτις 43
ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον οὐκ ἴσχυσεν ἀπ᾽ οὐδενὸς
θεραπευθῆναι, προσελθοῦσα ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ 44
ἱματίου αὐτοῦ·[3]) καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσεις τοῦ αἵματος αὐτῆς.
καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, τίς ὁ ἁψάμενός μου; ἀρνουμένων δὲ πάντων, 45
εἶπεν ὁ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσίν σε
καὶ ἀποθλίβουσιν, καὶ λέγεις, τίς ὁ ἁψάμενός μου; ὁ δὲ Ἰησοῦς 46
εἶπεν, ἥψατό μου τίς· ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξελθοῦσαν ἀπ᾽
ἐμοῦ. Ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθεν, τρέμουσα ἦλθεν, καὶ 47
προσπεσοῦσα αὐτῷ, δι᾽ ἣν αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ[4]) ἀπήγγειλεν ἐνώ-
πιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, 48

---

1) *χοιρους*. Prius *οιρους*, *χ* additur in margine a 1 m. 2) *παρα*. Ultimum *α* rescriptum. 3) *ιματιου αυτου*, rescripta, *αυτου* prius omissum; manus incertae, sed forte primae. 4) *ηψατο αυτου*, a 1 m. addita in marg.

θάρσει, θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην. VIII.
49 *Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχεταί τις ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγων*
αὐτῷ, ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου· μὴ σκύλλε τὸν διδάσκαλον.
50 *Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ, λέγων, μὴ φοβοῦ μόνον*
51 *πίστευε, καὶ σωθήσεται. ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, οὐκ ἀφῆκεν*
εἰσελθεῖν οὐδένα, εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, καὶ
52 *τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. ἔκλαιον δὲ πάντες, καὶ*
ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπεν, μὴ κλαίετε· οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ
53 54 *καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. αὐτὸς δὲ*
ἐκβαλὼν πάντας ἔξω, καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς, ἐφώνησεν,
55 *λέγων, ἡ παῖς, ἐγείρου. καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ*
56 *ἀνέστη παραχρῆμα· καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. καὶ ἐξέ-*
στησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ
γεγονός.

ΚΕΦ. Θ.

CAP. IX.

1 *Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἐξ-*
2 *ουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια, καὶ νόσους θεραπεύειν· καὶ ἀπέ-*
στειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ[1]) *ἰᾶσθαι*
3 *τοὺς ἀσθενεῖς. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν·*
μήτε ῥάβδους, μήτε πήραν, μήτε ἄρτον, μήτε ἀργύριον, μήτε ἀνὰ
4 *δύο χιτῶνας ἔχειν. καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε, καὶ*
5 *ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. Καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι*
ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης, καὶ τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν
6 *ἀποτινάξατε, εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς.* (²) *Ἐξερχόμενοι δὲ*
διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας, εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες
πανταχοῦ.
7 *Ἤκουσεν δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης τὰ γενόμενα ὑπ' αὐτοῦ πάντα·* ΚΖ
καὶ διηπόρει, διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπό τινων, ὅτι Ἰωάννης ἐγήγερται
8 *ἐκ νεκρῶν· ὑπό τινων δὲ, ὅτι Ἠλίας ἐφάνη· ἄλλων δὲ, ὅτι προ-*
9 *φήτης εἷς τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. Καὶ εἶπεν Ἡρώδης, Ἰωάννην ἐγὼ*

1) *και.* *κ* rescriptum, a 1 m. 2) Marg. sup. [*κζ. πε*]*ρι Ιωαννου και Ηρωδου.* — [*κη. πε*]*ρι των πεντε αρτων και των δυο ιχθυων.*

IX. ἀπεκεφάλεισα· τίς δέ ἐστιν οὗτος, περὶ οὗ ἐγὼ ἀκούω[1]) τοιαῦτα;
καὶ ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν. Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγή- 10
σαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν, καὶ ὅσα ἐδίδαξαν. Καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς,
ὑπεχώρησεν κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον πόλεως καλουμένης Βηθ-
σαϊδάν. οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες ἠκολούθησαν αὐτῷ· καὶ δεξάμενος 11
αὐτοὺς, ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς χρίαν
ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο.

ΚΗ Ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπον αὐ- 12
τῷ, ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα πορευθέντες εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ
τοὺς ἀγροὺς καταλύσωσιν, καὶ εὕρωσιν ἐπεισιτισμόν· ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ 13
τόπῳ ἐσμέν. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς, δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ δὲ εἶ-
πον, οὐκ εἰσὶν ἡμεῖν πλῖον ἢ πέντε ἄρτοι καὶ ἰχθύες δύο, εἰ μήτι πορευ-
θέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν[2]) εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα. ἦσαν 14
γὰρ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχείλιοι. Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ,
κατακλίνατε αὐτοὺς κλησίας ἀνὰ πεντήκοντα. καὶ ἐποίησαν οὕτως, 15
καὶ ἀνέκλειναν ἅπαντας. Λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο 16
ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, ηὐλόγησεν αὐτοὺς, καὶ κατ-
έκλασεν, καὶ ἐδείδου τοῖς μαθηταῖς[3]) παρατιθέναι τῷ ὄχλῳ. καὶ ἔφα- 17
γον καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες· καὶ ἤρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς
κλασμάτων, κόφινοι δώδεκα.

ΚΘ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον καταμόνας, 18
συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς, λέγων, τίνα
με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον, Ἰωάν- 19
νην τὸν Βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ Ἠλίαν. ἄλλοι δὲ, ὅτι προφήτης
τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, ὑμεῖς δὲ τίνα με λέ- 20
γετε εἶναι; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν, τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ.
Ὁ δὲ ἐπιτειμήσας αὐτοῖς παρήγγειλεν μηδενὶ λέγειν τοῦτο, εἰ- 21 22
πὼν, ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκι-
μασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματαίων,
καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. Ἔλεγεν 23
δὲ πρὸς πάντας, εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔρχεσθαι ἀρνησάσθω

---

1) ου εγω ακουω. Olim εγω ακουω, vel ακουω. Erasit corrector et rescripsit. 2) αγορασωμεν, sic Codex: Woide αγωρασωμεν, male. 3) τοις μαθηταις. τοις μα—. rescripta a 1 m. vel antiqua. Marg. sup. κθ. περι [της του Κυριου επερωτησεως] προς τους μαθητας.

ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν, καὶ ἀκολου- IX.
24 *θείτω μοι. ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει*
αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος
25 *σώσει αὐτήν. Τί γὰρ ὠφελεῖτε ἄνθρωπος, κερδήσας τὸν κόσμον*
26 *ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς; ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ*
με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυν-
θήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν
27 *ἁγίων ἀγγέλων. Λέγω δὲ ὑμῖν, ἀληθῶς εἰσίν τινες τῶν ὧδε ἑστώ-*
των, οἵτεινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕω ἂν ἴδωσιν τὴν βα-
σιλείαν τοῦ Θεοῦ.

28 *Ἐγένετο*[1]) *δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτὼ,* Λ
καὶ παραλαβὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ
29 *ὄρος προσεύξασθαι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν, τὸ*
εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον, καὶ ὁ εἱματισμὸς αὐτοῦ λευ-
30 *κὸς ἐξαστράπτων. καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτει-*
31 *νες ἦσαν Μωσῆς καὶ Ἠλίας· οἳ ὀφθέντες ἐν τῇ δόξῃ ἔλεγον τὴν*
32 *ἔξοδον αὐτοῦ, ἣν ἤμελλεν πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. Ὁ δὲ Πέτρος*
καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ
ἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας
33 *αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν*
Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν, ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι·
καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ, καὶ μίαν Μωσεῖ, καὶ μίαν
34 *Ἠλείᾳ· μὴ εἰδὼς ὃ λέγει. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἐγένετο*
νεφέλη καὶ ἐπεσκείασεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ ἐκείνους
35 *εἰσελθεῖν εἰς τὴν νεφέλην. καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης,*
λέγουσα, οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός· αὐτοῦ ἀκούετε.
36 *Καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν, εὑρέθη*[2]) *Ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐτοὶ*
ἐσείγησαν, καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν
ὧν ἑωράκασιν.

37 *Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ* ΛΑ
38 *ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς. καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ*
ὄχλου ἀνεβόησεν, λέγων, διδάσκαλε, δέομαί σου, ἐπίβλεψαι ἐπὶ

---

1) Marg. sup. *λ.* [*περι της μεταμορφωσεως του Ιησου*] — *λα. περι του δαιμονιζομενου.* Woide legit *δαιμονιαζομενου*, male. 2) Woide habet *ευρηθη* minus recte.

IX. τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενής μοί ἐστιν· καὶ ἰδοὺ, πνεῦμα λαμ- 39
βάνει αὐτὸν, καὶ ἐξέφνης κράζει,[1] καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ
ἀφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ, συντρίβον αὐτόν. καὶ 40
ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου, ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτὸ, καὶ οὐκ ἠδυνή-
θησαν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διε- 41
στραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν;
προσάγαγε τὸν υἱόν σου ὧδε. ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ, ἔῤῥη- 42
ξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν· ἐπετείμησεν δὲ ὁ
Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα, καὶ
ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. Ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ 43
τῇ μεγαλειότητι τοῦ Θεοῦ. πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν
οἷς ἐποίει ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, θέσθαι ὑμεῖς 44
εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ 45
ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ
αἴσθωνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήμα-
τος τούτου.

ΛΒ ρβ β Εἰσῆλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς ἂν εἴη μείζων 46
αὐτῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, 47
ἐπιλαβόμενος παιδίου, ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ, καὶ εἶπεν 48
αὐτοῖς, ὃς ἐὰν δέξητε τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου,
ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, δέχετε τὸν ἀποστείλαντά
με. ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων οὗτος ἔσται μέ-
ργ η γας. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶπεν, ἐπιστάτα, ἴδομέν τινὰ 49
ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια· καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτὸν,
ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, μὴ 50
ρδ ι κωλύετε· ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν. Ἐγέ- 51
νετο δὲ ἐν τῷ συνπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀναλήμψεως
αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξεν τοῦ πορεύεσθαι
ἐν Ἰερουσαλήμ. καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου ἑαυ- 52
τοῦ· καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην Σαμαριτῶν, ὥστε ἑτοι-
μάσαι αὐτῷ. καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτὸν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πο- 53

---

1) Marg. sup. λβ. περι των διαλογιζομενω[ν τις μειζων].

54 ρευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ. Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Ἰάκω- IX.
βος καὶ Ἰωάννης εἶπον, κύριε, θέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ
55 τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀναλῶσαι αὐτοὺς, ὡς καὶ Ἡλίας ἐποίησεν; στρα-
56 φεὶς δὲ ἐπετείμησεν αὐτοῖς. Καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην. ρε
57 Ἐγένετο δὲ πορευομένων αὐτῶν, ἐν τῇ ὁδῷ εἶπέν τις πρὸς ε ΛΓ
58 αὐτὸν, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ, κύριε. καὶ εἶπεν αὐτῷ
ὁ Ἰησοῦς, αἱ ἀλώπεκες φωλαιοὺς ἔχουσιν, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ
οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ
59 τὴν κεφαλὴν κλείνῃ. Εἶπεν δὲ πρὸς ἕτερον, ἀκολούθει μοι. ὁ δὲ
εἶπεν, κύριε, ἐπίτρεψόν μοι ἀπελθεῖν πρῶτον θάψαι τὸν πατέρα
60 μου. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς
ἑαυτῶν νεκρούς· σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ
61 Θεοῦ. Εἶπεν δὲ καὶ ἕτερος, ἀκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον ρϛ ι
62 δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. εἶπεν δὲ
ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν, οὐδεὶς ἐπιβαλλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ'
ἄροτρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὔθετός ἐστιν εἰς τὴν βασι-
λείαν τοῦ Θεοῦ.[1])

ΚΕΦ. Ι.

CAP. X.

1 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ Κύριος καὶ ἑτέρους ἑβδομήκοντα, καὶ ΛΔ ρζ
ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν ι
2 πόλιν καὶ τόπον οὗ ἤμελλεν αὐτὸς εἰσέρχεσθαι. Ἔλεγεν οὖν πρὸς ρη ϛ
αὐτοὺς, ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν
τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερι-
3 σμὸν αὐτοῦ. Ὑπάγετε· ἰδοὺ, ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐμ- ρθ ε
4 μέσῳ λύκων. Μὴ βαστάζετε βαλλάντιον, μὴ πήραν, μηδὲ ὑπο- ρι β
5 δήματα· καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. Εἰς ἣν δ' ἂν ρια ε
6 οἰκίαν εἰσέρχησθε, πρῶτον λέγετε, εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. καὶ ἐὰν
ᾖ ἐκεῖ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· Εἰ
7 δὲ μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθί- ριβ β
οντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ
8 μισθοῦ αὐτοῦ ἐστιν· μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. Καὶ εἰς ριγ γ

1) Marg. λδ. [περι των αναδειχθεντων εβδομηκοντα].

X. ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθαι, καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατι-
θέμενα ὑμῖν, καὶ θεραπεύεται τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγεται 9
ριδ β αὐτοῖς, ἤγγεικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.[1]) Εἰς ἣν δ' ἂν 10
πόλιν εἰσερχησθε, καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλα-
τείας αὐτῆς, εἴπατε, καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμεῖν ἐκ τῆς 11
πόλεως ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας ἡμῶν ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο
γεινώσκετε, ὅτι ἤγγεικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. λέγω ὑμῖν, 12
ὅτι Σοδόμοις ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἢ τῇ πόλει ἐκεί-
ριε ε νῃ. Οὐαί σοι, Χοραζεὶν, οὐαί σοι, Βηδσαϊδά·[2]) ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ 13
Σειδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν
σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμενοι μετενόησαν. πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι 14
ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει, ἢ ὑμῖν. καὶ σὺ, Καπερναοὺμ, ἡ 15
ριϛ α ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ. Ὁ ὑμῶν 16
ἀκούων ἐμοῦ[3]) ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ
ριζ ι ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με. Ὑπέστρεψαν δὲ μετὰ χαρᾶς οἱ 17
ἑβδομήκοντα, λέγοντες, Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν
ἐν τῷ ὀνόματί σου. εἶπεν δὲ αὐτοῖς, ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς 18
ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. ἰδοὺ, δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν 19
τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν
τοῦ ἐχθροῦ· καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσει. πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαί- 20
ρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται· χαίρετε δὲ ὅτι τὰ ὀνό-
ριη α ματα ὑμῶν ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ἐν ταύτῃ τῇ ὥρᾳ ἠγαλ- 21
λιάσατο τῷ πνεύματι ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν, ἐξομολογοῦμαί σοι,
πάτερ, Κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ
σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ναὶ, ὁ πατὴρ,
ριθ ι ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς 22
μαθητὰς εἶπεν, πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς
γινώσκει τίς ἐστιν ὁ υἱὸς, εἰ μὴ ὁ πατὴρ, καὶ τίς ἐστιν ὁ πατὴρ, εἰ μὴ
ρκ ε ὁ υἱὸς, καὶ ᾧ ἐὰν βούλετε ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. Καὶ στραφεὶς πρὸς 23
τοὺς μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπεν, μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ
βλέπετε. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλη- 24

---

1) *Θεου*: in Cod. ΘΥ. rescriptum a manu antiqua: quid olim fuerit, non liquet. 2) *Βηδσαιδα*, sic. Cod. 3) Marg. sup. *περι του δαιμ*... reliqua incerta. *ο υμων ακουων εμου*. rescriptum. Olim *εμου ακουων υμας*: correxit antiqua manus.

σαν ἰδεῖν ἃ ὑμε[ῖς] βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, X.
καὶ οὐκ ἤκουσαν.[1]) ΛΕ
25 Καὶ ἰδοὺ, νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων αὐτὸν, καὶ λέγων, ρκα
26 διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ὁ δὲ εἶπεν πρὸς β
27 ‛αὐτὸν, ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; ‛Ο δὲ ἀποκρι-
‛θεὶς εἶπεν, ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου, ἐξ ὅλης τῆς καρδίας
‛σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἐξ
28 ‛ὅλης τῆς διανοίας σου· καὶ τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν. εἶπεν δὲ
29 αὐτῷ, ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει, καὶ ζήσῃ. ‛Ο δὲ θέλων δικαι- ρκβ
οῦν ἑαυτὸν εἶπεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ τίς ἐστίν μου πλησίον; β
30 ‛Υπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Λς
‛Ιερουσαλὴμ εἰς ‛Ιεριχὼ, καὶ λῃσταῖς περιέπεσεν, οἳ καὶ ἐκδύσαντες
αὐτὸν, καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον, ἀφέντες εἰμηθανῆ τυγχά-
31 νοντα. κατὰ συνκυρίαν δὲ ἱερεύς τις καταίβεννεν[2]) ἐν τῇ ὁδῷ
32 ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. ‛Ομοίως δὲ καὶ Λευΐτης,
γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν.
33 Σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων ἦλθεν κατ᾽ αὐτὸν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν
34 ἐσπλαγχνίσθη. καὶ προσελθὼν κατέδησεν τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπι-
χέων ἔλεον καὶ οἶνον· ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος,
35 ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ τῇ
αὔριον ἐξελθὼν, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκεν τῷ πανδοχεῖ, καὶ εἶ-
πεν αὐτῷ, ἐπιμελήθητι αὐτοῦ· καὶ ὅ τι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν
36 τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν πλη-
37 σίον δοκεῖ σοι [γ]εγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς; ὁ δὲ
εἶπεν, ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ᾽ αὐτοῦ. εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.
38 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς, καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς ΛΖ
κώμην τινά· γυνὴ δέ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν
39 οἶκον αὐτῆς. καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Μαρία, ἣ καὶ παρακαθ-
40 εσθεῖσα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ ἤκουεν τὸν λόγον αὐτοῦ. ἡ δὲ
Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν· ἐπιστᾶσα δὲ εἶπεν, κύ-
ριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφή μου μόνην με κατέλειπεν διακονεῖν; εἰ-

---

1) Marg. sup. λς. περι του εμπεσοντος εις του[ς λῃστας]. 2) καταιβεννεν, pro κατεβαινεν.

X. πὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ 41
Ἰησοῦς, Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά· ἑνὸς 42
δέ ἐστιν χρεία. Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ
ἀφαιρεθήσεται ἀπ᾽ αὐτῆς.

ΚΕΦ. ΙΑ.

CAP. XI.
ΛΗ ρκγ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς 1
ε ἐπαύσατο, εἶπέν τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν, κύριε, δίδα-
ξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξεν τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ. Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, ὅταν προσεύχεσθε, λέγετε, πάτερ ἡμῶν 2
ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία
σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ γῆς. τὸν 3
ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμεῖν τὸ καθ᾽ ἡμέραν· καὶ ἄφες 4
ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίομεν[1]) παντὶ ὀφείλοντι
ἡμεῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ
ρκδ ι τοῦ πονηροῦ. Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, τίς ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον, καὶ 5
πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου, καὶ ἐρεῖ αὐτῷ, φίλε, χρῆσόν
μοι τρεῖς ἄρτους, ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρός με, 6
καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ· καὶ ἐκεῖνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς 7
εἴπῃ, μή μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία
μου μετ᾽ ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί
σοι. λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν 8
φίλον, διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ, ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσων χρή-
ρκε ε ζει. Κἀγὼ ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ 9
εὑρήσεται· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμ- 10
βάνει· καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει· καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιχθήσεται. Τίνα 11
δὲ ἐξ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει
αὐτῷ; ἢ καὶ ἰχθὺν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ καὶ ἂν 12
αἰτήσει ᾠὸν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπ- 13
άρχοντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλ-
λον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει Πνεῦμα Ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;
ρκϛ ε Καὶ ἦν ἐκβάλλων[2]) δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν κωφόν·[3]) ἐγένε δὲ, 14

1) αφιομεν. Sic. α rescriptum 1 m. 2) Woide εκβαλλω, male, ν adest. 3) και αυτο ην κωφον· εγενε. rescripta a 1 m. quae omisit το in εγενετο. Olim και αυτο ην praetermiserat: postea inseruit.

τοῦ δαιμονίου ἐκβληθέντος, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ XI.
15 ὄχλοι. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον, ἐν Βεελζεβοὺλ τῶν ἄρχοντι[1]) τῶν ρκζ β
16 δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, πῶς δύνα-
ται Σατανᾶς[2]) Σατανᾶν ἐκβάλλειν; Ἕτεροι δὲ πειράζοντες, σημεῖον ρκη ε
17 ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ᾽ αὐτοῦ. Αὐτὸς δὲ ἰδὼς τὰ διανοήματα αὐ- ρκθ β
τῶν, εἶπεν αὐτοῖς, πᾶσα βασιλεία διαμερισθεῖσα ἐφ᾽ ἑαυτὴν ἐρη-
18 μοῦται· καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει. εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς ἐφ᾽ ἑαυ-
τὸν διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε, ἐν
19 Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκ-
βάλλω τὰ δαιμόνια, υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐ-
20 τοὶ κριταὶ ὑμῶν ἔσονται. εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμό-
21 νια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ᾽ ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. ὅταν ὁ ἰσχυρὸς
καθωπλισμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλὴν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶν τὰ
22 ὑπάρχοντα αὐτοῦ· Ἐπὰν δὲ ὁ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ
αὐτὸν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ ἔρει, ἐφ᾽ ᾗ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκύλα
23 αὐτοῦ διαδίδωσιν. ὁ μὴ ὢν μετ᾽ ἐμοῦ κατ᾽ ἐμοῦ ἐστιν· καὶ ὁ μὴ
24 συνάγων μετ᾽ ἐμοῦ σκορπίζει. Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ρλ ε
ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι᾽ ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυ-
σιν· καὶ μὴ εὑρίσκον λέγει, ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξ-
25 26 ῆλθον· καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. Τότε
πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα
ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γείνεται τὰ ἔσχατα τοῦ
ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων.

27 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασά τις γυνὴ φω- ΛΘ ρλα ι
νὴν ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ, μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε,
28 καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. αὐτὸς δὲ εἶπεν, μενοῦν μακάριοι οἱ
ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσοντες.

29 Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων ἤρξατο λέγειν, ἡ γενεὰ αὕτη, Μ ρλβ β
γενεὰ πονηρά ἐστιν· σημῖον ζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ
30 μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. Καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς σ[η]-
μεῖον τοῖς Νινευΐταις, οὕτω[ς] ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γε-
31 νεᾷ ταύτῃ. βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀν-

1) των αρχοντι. Sic Cod. 2) σατανας· τ rescriptum 1 m.

XI. δρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν
περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος, καὶ ἰδού, πλεῖον
Σολομῶνος ὧδε. Ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει 32
μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν
ρλγ β εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδού, πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. Οὐδεὶς δὲ λύ- 33
χνον ἅψας εἰς κρυπτὴν τίθησιν, οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν
ρλδ ε λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος βλέπωσιν. Ὁ λύχνος τοῦ 34
σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός σου· ὅταν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς
ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτινόν ἐστιν· ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ
τὸ σῶμά σου σκοτινόν. σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος 35
ἐστίν. εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτινὸν, μὴ ἔχον μέρος τὶ σκοτι- 36
νὸν, ἔσται φωτεινὸν ὅλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε.
ΜΒ ρλε β Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι αὐτὸν ἐρώτα αὐτὸν Φαρισαῖός τις ὅπως ἀρι- 37
στήσῃ παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. ὁ δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν 38
ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. Εἶπεν δὲ ὁ 39
Κύριος πρὸς αὐτὸν, νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτη-
ρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε· τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἁρπα-
γῆς καὶ πονηρίας. Ἄφρονες, οὐκ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν 40
ἐποίησεν; πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην· καὶ ἰδού, πάντα κα- 41
ρλϛ ε θαρὰ ὑμῖν ἐστιν. Ἀλλ' οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦ- 42
ται τὸ ἡδύοσμον[1]) καὶ τὸ πήγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθαι
τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ· ταῦτα δεῖ ποιῆσε, καὶκεῖνα μὴ
ρλζ β παραφιέναι. Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρω- 43
τοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγο-
ρλη β ραῖς. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταὶ, ὅτι ἐσταὶ 44
ὡς τὰ μνημεῖα[2]) τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι περιπατοῦντες ἐπάνω
ρλθ ε οὐκ οἴδασιν. Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ, διδά- 45
σκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις.
ΜΓ Ὁ δὲ εἶπεν, καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαὶ, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀν- 46
θρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ
ρμ ε προσψαύεται τοῖς φορτίοις· Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν 47
προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. ἄρα μαρτυρεῖτε καὶ 48

---

1) Marg. sup. [μγ. περι τ]ου ταλανισμου των νομικων. 2) Woide male μνημνεια.

συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέ- XI.
49 κτειναν αὐτοὺς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖται αὐτῶν τὰ μνημεῖα. διὰ
τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ εἶπεν, Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας ρμα ε
50 καὶ ἀποστόλους, ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσιν καὶ ἐκδιώξουσιν· ἵνα
ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ ἐκχυννόμενον ἀπὸ κα-
51 ταβολῆς κόσμου, ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ
ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστη-
ρίου καὶ τοῦ οἴκου· ναὶ, λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς
52 ταύτης. Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλῖδα τῆς γνώ- ρμβ ε
σεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθατε, καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε.
53 Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτοὺς, ἤρξαντο[1]) οἱ γραμματεῖς ρμγ ι
καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν, καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ
54 πλιόνων, ἐνεδρεύοντες αὐτὸν, ζητοῦντες θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στό-
ματος αὐτοῦ, ἵνα κατηγορήσουσιν αὐτοῦ.

ΚΕΦ. ΙΒ.

CAP. XII.

1 Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπα-
τεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον, ΜΔ
Προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, ἥτις ἐστὶν ρμδ ε
2 ὑπόκρισις. Οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστὶν, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθή- ρμε ι
3 σεται, καὶ κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. ἀνθ᾽ ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ
εἴπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται· καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε ἐν
4 τοῖς ταμίοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων. Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς ρμϛ β
φίλοις μου, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα, καὶ μετὰ
5 ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσόν τι ποιῆσαι. ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φο-
βηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι ἔχοντα ἐξουσίαν ἐμβα-
6 λεῖν εἰς τὴν γέενναν· ναὶ, λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. οὐχὶ πέντε
στρουθία πωλεῖτε ἀσσαρίων δύο; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελη-
7 σμένον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι
8 ἠρίθμηνται. μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε. Λέγω δὲ
ὑμῖν, πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ

---

1) Marg. sup. μδ. περι της ζυμης των Φαρισαιων.

XII. υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων
τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων ἀπαρ- 9
ρμζ β νηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ. Καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον 10
εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ Ἅγιον
ρμη β Πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται.[1]) Ὅταν δὲ προσφέρωσιν 11
ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μερι-
μνᾶτε πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε, ἢ τί εἴπητε· τὸ γὰρ Ἅγιον Πνεῦμα 12
ΜΕ διδάξῃ ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ἃ δεῖ εἰπεῖν.

ρμθ ι Εἶπεν δέ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου, διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ 13
μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ἄν- 14
ρν ε θρωπε, τίς με κατέστησεν δικαστὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; Εἶπεν 15
δὲ πρὸς αὐτοὺς, ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ πάσης πλεονεξίας· ὅτι
οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων
αὐτοῦ.

Μϛ Εἶπεν δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς, λέγων, ἀνθρώπου τινὸς 16
πλουσίου ηὐφόρησεν ἡ χώρα· καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ, λέγων, 17
τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; καὶ εἶπεν, 18
τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζονας οἰκοδο-
μήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γενήματά μου καὶ τὰ ἀγαθά μου,
καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου, ψυχὴ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη 19
πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Κύριος, 20
ἄφρων, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ
ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ, καὶ μὴ εἰς 21
Θεὸν πλουτῶν. Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, διὰ τοῦτο 22
ὑμῖν λέγω, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ, τί φάγητε· μηδὲ τῷ σώματι, τί
ἐνδύσησθε. ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστιν τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐν- 23
δύματος. Κατανοήσατε τοὺς κόρακας, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ 24
θερίζουσιν· οἷς οὐκ ἔστιν ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ Θεὸς
τρέφει αὐτούς· πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν;
τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν 25
αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; εἰ οὖν οὔτε ἐλάχιστον δύνασθαι, τί περὶ τῶν 26
λοιπῶν μεριμνᾶται; Κατανοήσατε τὰ κρίνα, πῶς αὐξάνει· οὐ κο- 27

---

1) Marg. sup. μϛ. περι ου ηυφορησεν η χωρα πλουσιου.

πιᾷ, οὐδὲ νήθει· λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ XII.
28 αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. εἰ δὲ τὸν χόρτον σήμερον ἐν
ἀγρῷ ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλείβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως
29 ἀμφιέννυσιν, πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; Καὶ ὑμεῖς μὴ
30 ζητεῖτε τί φάγητε, ἢ τί πίητε· καὶ μὴ μετεωρίζεσθαι. ταῦτα γὰρ
πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητεῖ· ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι
31 χρῄζετε τούτων. πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῦτα
32 πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον· ὅτι ρνα ι
33 εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. Πωλήσατε ρνβ β
τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν, καὶ δότε ἐλεημοσύνην· ποιήσαται ἑαυτοῖς
βαλλάντια μὴ παλαιούμενα, θυσαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρα-
34 νοῖς, ὅπου κλέπτης οὐκ ἐγγίζει, οὐδὲ σὴς διαφθείρι·[1] Ὅπου γάρ ρνγ ε
35 ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν ἔσται. Ἔστωσαν ρνδ ε
36 αἱ ὀσφύες ὑμῶν περιεζωσμέναι, καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι· καὶ
ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν, πότε
ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων, ἵνα, ἐλθόντος καὶ κρούσαντος αὐτοῦ,
37 εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ. Μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ρνε ε
ὁ κύριος εὑρήσει γρηγοροῦντας. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι περιζώ-
38 σετε καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς, καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. καὶ
ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ, καὶ
39 ἐλθὼν εὕρῃ οὕτως, μακάριοί εἰσιν οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι. Τοῦτο δὲ ρνϛ ε
γεινώσκετε, ὅτι ἡ εἴδι[2] ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται,
ἐγρηγόρησεν ἂν, καὶ οὐκ ἂν ἀφῆκεν διορυγῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ.
40 Καὶ ὑμεῖς οὖν γείνεσθαι ἕτοιμοι· ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς
41 τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος, κύριε, πρὸς ρνζ ε
42 ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις, ἢ καὶ πρὸς πάντας; εἶ-
πεν δὲ ὁ Κύριος, τίς ἄρα ἔσται ὁ πιστὸς οἰκονόμος καὶ φρό-
νιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ
43 διδόναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτριον; μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος,
44 ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως. ἀληθῶς λέγω
ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν.
45 Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, χρονίζει ὁ ρνη ε

---

1) διαφθειρι. Sic pro διαφθειρει. 2) η ειδι, pro ει ηδει.

XII. κύριός μου ἔρχεσθαι· καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παι-
δίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι. ἥξει ὁ κύριος τοῦ 46
δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει·
καὶ διχοτομήσει αὐτὸν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θή-
ρνθ ε σει. Ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ, 47
καὶ μὴ ἑτοιμάσας μηδὲ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ, δαρήσεται
πολλάς· ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας. 48
παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ· καὶ ᾧ
ρξ ε παρέθεντο πολὺ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν. Πῦρ ἦλθον βα- 49
λεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη; βάπτισμα δὲ ἔχω 50
βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως ὅτου τελεσθῇ; Δοκεῖτε ὅτι 51
εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ; οὐχὶ, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἢ
διαμερισμόν. ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν οἴκῳ ἑνὶ διαμεμε- 52
ρισμένοι, τρῖς ἐπὶ δυσὶν, καὶ δύο ἐπὶ τρισίν· διαμερισθήσεται πα- 53
τὴρ ἐφ' υἱῷ, καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί· μήτηρ ἐπὶ θυγατρὶ, καὶ θυγάτηρ
ἐπὶ μητρί· πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς, καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν
ρξα ε πενθερὰν αὐτῆς. Ἔλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις, ὅταν ἴδητε νεφέλην 54
ἀνατέλλουσαν ἀπὸ δυσμῶν, εὐθέως λέγεται, ὅτι ὄμβρος ἔρχεται· καὶ
γείνεται οὕτως. καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε, ὅτι καύσων 55
ἔσται· καὶ γείνεται. ὑποκριταὶ, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, καὶ τοῦ 56
οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν· τὸν δὲ καιρὸν τοῦτον πῶς οὐ δοκιμά-
ρξβ ε ζετε; τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; Ὡς γὰρ ὑπάγεις 58
μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν
ἀπαλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ· μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτὴν, καὶ
ὁ κριτής σε παραδώσει τῷ πάρκτορι,[1]) καὶ ὁ πράκτωρ σε βάλῃ εἰς
φυλακήν. λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως τοῦ καὶ τὸν ἔσχα- 59
τον λεπτὸν ἀποδῷς.

1) παρκτορι. Sic pro πρακτορι.

ΚΕΦ. ΙΓ.

CAP. XIII.
1 *Π*αρῆσαν δέ τεινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ ρξγ ι
τῶν Γαλιλαίων, ὧν τὸ αἷμα Πειλάτος ἔμιξεν μετὰ τῶν θυσιῶν
2 αὐτῶν. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Δοκεῖται, ὅτι οἱ
Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγέ-
3 νοντο, ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν; οὐχὶ, λέγω ὑμῖν· ἀλλ᾽ ἐὰν μὴ
4 μετανοήσητε, πάντες ὡσαύτως ἀπολεῖσθε· Ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα καὶ
ὀκτὼ, ἐφ᾽ οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωὰμ, καὶ ἀπέκτεινεν
αὐτοὺς, δοκεῖτε, ὅτι αὐτοὶ ὀφιλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας τοὺς
5 ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἱερουσαλήμ; οὐχὶ, λέγω ὑμῖν·
6 ἀλλ᾽ ἐὰν μὴ μετανοήσητε, πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε. Ἔλεγεν δὲ ρξδ ι
ταύτην τὴν παραβολὴν, συκῆν εἶχέν τις ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ
πεφυτευμένην· καὶ ἦλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ, καὶ οὐχ εὗρεν.
7 Εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργὸν, ἰδοὺ, τρία ἔτη ἔρχομαι ζητῶν
καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ, καὶ οὐχ εὑρίσκω· ἔκκοψον οὖν αὐτήν·
8 ἱνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ, κύριε,
ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν, καὶ
9 βάλω κόπρια· κἂν μὲν ποιήσῃ καρπόν· εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον
ἐκκόψεις αὐτήν.

10 Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασιν· ΜΘ
11 καὶ ἰδοὺ, γυνὴ ἦν πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δέκα καὶ ὀκτὼ,
καὶ ἦν συγκύπτουσα, καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές.
12 ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησεν, καὶ εἶπεν αὐτῇ, γύναι, ἀπο-
13 λέλυσαι ἀπὸ τῆς ἀσθενείας σου. καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας·
14 καὶ παραχρῆμα ἀνορθώθη, καὶ ἐδόξαζεν τὸν Θεόν. Ἀποκριθεὶς δὲ ρξε ε
ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ
Ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ, ἓξ ἡμέραι εἰσὶν, ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι·
ἐν αὐταῖς συνερχόμενοι θεραπεύεσθαι, καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαβ-
15 βάτου. Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ Κύριος, καὶ εἶπεν, ὑποκριταὶ, ἕκα-
στος ὑμῶν ἐν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ ἢ τὴν ὄνον ἀπὸ

XIII. *τῆς φάτνης, καὶ ἀπαγαγὼν ποτίζει; ταύτην δὲ, θυγατέρα Ἀβραὰμ* 16
οὖσαν, ἣν ἔδησεν ὁ Σατανᾶς, ἰδοὺ, δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ
ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου;[1])
ρξϛ ι *Καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ, κατῃσχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμε-* 17
νοι αὐτῷ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐνδόξοις τοῖς
γεινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.
N ρξζ *Ἔλεγεν*[2]) *δὲ, τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ; καὶ τίνι* 18
β *ὁμοιώσω αὐτήν; ὁμοία ἐστὶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρω-* 19
πος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ· καὶ ηὔξησεν, καὶ ἐγένετο εἰς δέν-
δρον μέγα, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνουν ἐν τοῖς κλά-
ρξη β *δοις αὐτοῦ. Πάλιν εἶπεν, τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ;* 20
ὁμοία ἐστὶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα 21
ρξθ ε *τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον. Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ* 22
κώμας διδάσκων, καὶ πορίαν ποιούμενος εἰς Ἱερουσαλήμ.
NA ρο *Εἶπεν*[3]) *δέ τις αὐτῷ, κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; ὁ δὲ* 23
β *εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, ἀγωνίζεσθαι εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύ-* 24
λης· ὅτι πολλοὶ, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν, καὶ οὐκ ἰσχύ-
ροα ε *σουσιν. Ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης, καὶ ἀποκλείσῃ τὴν* 25
θύραν, καὶ ἄρξησθε ἔξω ἑστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν, λέ-
γοντες, κύριε, κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν·
οὐκ οἶδα ὑμᾶς, πόθεν ἐσταί. Τότε ἄρξησθε λέγειν, ἐφάγομεν 26
ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατίαις ἡμῶν ἐδίδαξας.
καὶ ἐρεῖ, λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς, πόθεν ἐσταί· ἀπόστητε ἀπ' 27
ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργάται τῆς ἀδικείας. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς 28
καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, Ὅταν ὄψησθε Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ
καὶ Ἰακὼβ καὶ πάντας τοὺς προφήτας ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ,
ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω· καὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ 29
δυσμῶν, καὶ βοῤῥᾶ καὶ νότου, καὶ ἀνακλειθήσονται[4]) *ἐν τῇ βασι-*
ρογ β *λείᾳ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἰδοὺ, εἰσὶν ἔσχατοι οἳ ἔσονται πρῶτοι, καί* 30
εἰσιν πρῶτοι οἳ ἔσονται ἔσχατοι.
NA ροδ ι *Ἐν*[5]) *αὐτῇ τῇ ὥρᾳ προσῆλθόν τινες Φαρισαῖοι, λέγοντες* 31

---

1) Marg. sup. *ν. περι του επερ[ωτησαν]τος [ει ολιγοι] οι σωζομενοι.* 2) Marg. N. sic, male. 3) Marg. NA. sic, sed lege N. 4) Sic MS. Woide habet *ανακλειθεσονται*: male. 5) Marg. NA. sic, recte.

αὐτῷ, ἔξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀπο- XIII.
32 κτεῖναι. καὶ εἶπεν αὐτοῖς, πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ,
ἰδοὺ, ἐκβάλλω δαιμόνια, καὶ ἰάσεις ἐπιτελῶ σήμερον καὶ αὔριον,
33 καὶ τῇ τρίτῃ τελιοῦμαι. πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ
τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι· ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέ-
34 σθαι ἔξω Ἱερουσαλήμ. Ἱερουσαλὴμ, Ἱερουσαλὴμ, ἡ ἀποκτέν- ροε ε
νουσα τοὺς προφήτας, καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους
πρὸς αὐτὴν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου, ὃν τρό-
πον ὄρνις τὰ ἑαυτῆς νοσσιὰ ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθε-
35 λήσατε; ἰδοὺ, ἀφίετε ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν· λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐ
μὴ ἴδητέ με ἕως ἂν ἥξει, ὅτε εἴπητε, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν
ὀνόματι Κυρίου.

ΚΕΦ. ΙΔ.

CAP. XIV.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκόν τινος τῶν ἀρχόν- NB ρος ι
των τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρα-
2 τηρούμενοι αὐτόν. Καὶ ἰδοὺ, ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμ-
3 προσθεν αὐτοῦ· καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς τοὺς νομι-
κοὺς καὶ Φαρισαίους, λέγων, εἰ ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ θεραπεύ-
4 ειν; οἱ δὲ ἡσύχασαν. καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτὸν, καὶ ἀπέλυσεν.
5 Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, τίνος ὑμῶν ὁ υἱὸς ἢ βοῦς ροζ ε
εἰς φρέαρ πεσεῖτε, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸ τῇ ἡμέρᾳ
6 τοῦ σαββάτου; καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ πρὸς
ταῦτα.
7 Ἔλεγεν δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολὴν, ἐπέχων πῶς NΓ ροη ι
8 τὰς πρωτοκλησίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτοὺς, ὅταν κλη-
θῇς ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρωτοκλη-
9 σίαν· μήποτε ἐντιμότερός σου ᾖ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ, καὶ
ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι, δὸς τούτῳ τόπον·
10 καὶ τότε ἄρξῃ μετὰ αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. Ἀλλ'
ὅταν κληθῇς, πορευθεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον· ἵνα
ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς σε, εἴπῃ σοι, φίλε, προσανάβηθι ἀνώ-

XIV.
ροθ ε τερον. Τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον πάντων τῶν συνανακειμέ-
νων σοί. ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπινωθήσεται· καὶ ὁ τα- 11
ρπ ι πινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. Ἔλεγεν δὲ καὶ τῷ κεκληκόντι[1]) 12
αὐτὸν, ὅταν ποιῇς ἄριστον ἢ δῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους
σου, μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου, μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου, μηδὲ
γείτονας πλουσίους· μήποτε καὶ αὐτοί σε ἀντικαλέσωσιν, καὶ
γένηταί σοι ἀνταπόδομα. Ἀλλ᾽ ὅταν ποιῇς δοχὴν, κάλει πτω- 13
χοὺς, ἀναπείρους, χωλοὺς, τυφλούς· καὶ μακάριος ἔσῃ· ὅτι 14
οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ
ἀναστάσει τῶν δικαίων. Ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων 15
ταῦτα, εἶπεν αὐτῷ, μακάριος, ὃς φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασι-
λείᾳ τοῦ Θεοῦ.

ΝΔ ρπα ε Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ἄνθρωπός τις ἐποίησεν δῖπνον μέγα, καὶ 16
ἐκάλεσεν πολλούς· καὶ ἀπέστειλεν τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ 17
τοῦ δίπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις, ἔρχεσθαι, ὅτι ἤδη ἕτοιμά
ἐστιν πάντα. καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς παραιτῖσθε[2]) πάντες. Ὁ πρῶ- 18
τος εἶπεν αὐτῷ, ἀγρὸν ἠγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθεῖν καὶ
ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον. Καὶ ἕτερος εἶπεν, 19
ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ
σε, ἔχε με παρῃτημένον. καὶ ἕτερος εἶπεν, γυναῖκα ἔγημα, καὶ 20
διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. Καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος 21
ἀπήγγειλεν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. Τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκο-
δεσπότης εἶπεν τῷ δούλῳ αὐτοῦ, ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας
καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπείρους καὶ
τυφλοὺς εἰσάγαγε ὧδε. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ δοῦλος, κύριε, γέγο- 22
νεν ὡς ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστίν. Καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς 23
τὸν δοῦλον, ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς, καὶ ἀράγκασον
εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ μου ὁ οἶκος. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς 24
τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεταί μου τοῦ δεί-
ρπβ ε πνου. Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ στραφεὶς εἶ- 25
πεν πρὸς αὐτοὺς, εἴτις ἔρχεται πρός με, καὶ οὐ μισεῖ τὸν 26
πατέρα αὐτοῦ, καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ τέ-

---

1) κεκληκοντι, pro κεκληκοτι. 2) παραιτισθε, pro παραιτεισθαι.

κνα, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τὰς ἀδελφὰς, ἔτι δὲ καὶ τὴν XIV.
27 ἑαυτοῦ ψυχὴν, οὐ δύναταί μου μαθητὴς εἶναι. καὶ ὅς τις οὐ
βαστάζει τὸν σταυρὸν ἑαυτοῦ, καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύ-
ναταί μου εἶναι μαθητής. ΝΕ
28 Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν, θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι, οὐχὶ πρῶ- ρπγ ι
τον καθείσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει τὰ εἰς ἀπαρτισμόν;
29 ἵνα μήποτε θέντος αὐτοῦ θ[ε]μέλιον, καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτε-
30 λέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται αὐτῷ ἐμπαίζειν, λέγον-
τες, ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν, καὶ οὐκ ἴσχυ-
31 σεν ἐκτελέσαι. Ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος ἑτέρῳ βασιλεῖ συμ-
βαλεῖν εἰς πόλεμον, οὐχὶ καθείσας πρῶτον βουλεύεται εἰ δυνατός
ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ὑπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων
32 ἐρχομένῳ ἐπ᾽ αὐτόν; εἰ δὲ μήγε, ἔτι πόῤῥω αὐτοῦ ὄντος, πρε-
33 σβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην. Οὕτως οὖν πᾶς ρπδ ε
ἐξ ὑμῶν, ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσιν τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν,
34 οὐ δύναταί μου εἶναι μαθητής. Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ρπε β
35 ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται; οὔτε εἰς γῆν, οὔτε εἰς
κοπρίαν εὔθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. ὁ ἔχων ὦτα ἀκού-
ειν ἀκουέτω.

ΚΕΦ. ΙΕ.

CAP. XV.

1 Ἦσαν δὲ αὐτῷ ἐγγίζοντες πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἁμαρτω- ρπϛ β
2 λοὶ, ἀκούειν αὐτοῦ. καὶ διεγόγγυζον οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φα-
ρισαῖοι, λέγοντες, ὅτι οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται, καὶ συν-
εσθίει αὐτοῖς. Νϛ
3 4 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην, λέγων, τίς ρπζ ε
ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα, καὶ ἀπολέσας ἓν ἐξ
αὐτῶν, οὐ καταλίπει τὰ ἐνενηκονταεννεά ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ
5 πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς, ἕως οὗ εὕρῃ αὐτό; καὶ εὑρὼν
6 ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους ἑαυτοῦ χαίρων, καὶ ἐλθὼν εἰς
τὸν οἶκον, συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐ-
τοῖς, συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός.
7 Λέγω ὑμῖν, ὅτι οὕτως χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτω- ρπη ε

XV. λῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ ἐνενηκονταενναία δικαίοις, οἵ τεινες οὐ
χρίαν ἔχουσιν μετανοίας. Ἢ τίς γυνὴ δραγμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν 8
ἀπολέσῃ δραγχὴν μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον, καὶ σαροῖ τὴν οἰ-
κίαν, καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς, ἕως ὅτου εὕρῃ; καὶ εὑροῦσα συν- 9
καλεῖται τὰς φίλας καὶ τὰς γίτονας, λέγουσα, συνχάρητέ μοι,
ρπθ ε ὅτι εὗρον τὴν δραγχὴν ἣν ἀπώλεσα. Οὕτως λέγω ὑμεῖν, χαρὰ 10
γείνεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ με-
τανοοῦντι.
NZ ρη ι Εἶπεν δὲ, ἄνθρωπός τις εἶχεν δύο υἱούς· καὶ εἶπεν ὁ 11 12
νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρὶ, πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος
τῆς οὐσίας. ὁ δὲ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον. καὶ μετʼ οὐ πολλὰς 13
ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώ-
ραν μακρὰν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ζῶν ἀσώ-
τως. Δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα, ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὰ κατὰ 14
τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο τεῦ ὑστερεῖσθε. καὶ 15
πορευθεὶς ἐκολλήθη ἑνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης· καὶ
ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους. καὶ ἐπε- 16
θύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον
οἱ χοῖροι· καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν εἶ- 17
πεν, πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισσεύονται ἄρτων, ἐγὼ δὲ
λειμῷ ἀπόλλυμαι; ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου, 18
καὶ ἐρῶ αὐτῷ, πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν
σου· οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα 19
τῶν μισθίων σου. καὶ ἀναστὰς ἦλθεν[1]) πρὸς τὸν πατέρα ἑαυ- 20
τοῦ. Ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος, ἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐ-
τοῦ, καὶ ἐσπλαγχνίσθη, καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχη-
λον αὐτοῦ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ υἱὸς, 21
πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, οὐκέτι εἰμὶ
ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. Εἶπεν δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐ- 22
τοῦ, ἐξενέγκαντες στολὴν τὴν πρώτην, ἐνδύσατε αὐτὸν, καὶ δότε
δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας· καὶ 23

---

1) *και αναστας ηλθεν.* Olim *και αναστας*, omissa voce *ηλθεν.* Manus recentior rescripsit super rasura *αναστας ηλθεν*, et *και* ad marginem lineae praecedentis ascripsit. Omne incertum: forte *ε* recenti, reliqua a 1 m.

ἐνέγκαντες τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφραν- XV.
24 θῶμεν· ὅτι οὗτός μου ὁ υἱὸς νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησεν· ἦν ἀπο-
25 λωλὼς, καὶ ηὑρέθη. καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. Ἦν δὲ ὁ υἱὸς
αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγειξεν τῇ
26 οἰκίᾳ, ἤκουσεν συμφωνίας καὶ χοιρῶν·[1]) καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα
27 τῶν παίδων, ἐπυνθάνετο τί εἴη ταῦτα. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι
ὁ ἀδελφός σου ἥκει· καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σι-
28 τευτὸν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν.[2]) ὠργίσθη δὲ, καὶ οὐκ
ἠθέλησεν εἰσελθεῖν. ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν.
29 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ἰδοὺ, τοσαῦτα ἔτη δου-
λεύω σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέ-
30 ποτε ἔδωκας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ. ὅτε δὲ
ὁ υἱός σου οὗτος ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ τῶν πορνῶν
31 ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ,
τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά ἐστιν.
32 εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νε-
κρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησεν· καὶ ἀπολωλὼς, καὶ ηὑρέθη.

ΚΕΦ. Ις.

1 Ἔλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, CAP. XVI.
Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχεν οἰκονόμον· καὶ οὗτος NH
2 διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. καὶ φω-
νήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ, τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λό-
3 γον τῆς οἰκονομίας· οὐ γὰρ δυνήσῃ ἔτι οἰκονομεῖν. Εἶπεν δὲ ἐν
ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος, τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφερεῖτε τὴν οἰκο-
4 νομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. ἔγνων
τί ποιήσω, ἵνα, ὅταν μετασταθῶ τῆς οἰκονομίας, δέξωνταί με εἰς
5 τοὺς οἴκους αὐτῶν. καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεοφι-
λετῶν[3]) τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ, ἔλεγεν τῷ πρώτῳ, πόσον ὀφίλεις τῷ
6 κυρίῳ μου; ὁ δὲ εἶπεν, ἑκατὸν βάτους ἐλαίου. ὁ δὲ εἶπεν αὐ-
τῷ, δέξε σου τὸ γράμμα, καὶ καθείσας ταχέως γράψον πεντή-

1) χοιρων, sic pro χορων, sed ι fere erasum. 2) απελαβεν. αβ rescriptum. 3) χρεοφιλετων, pro χρεωφειλετων.

XVI. κοντα. Ἔπειτα ἑτέρῳ εἶπεν, σὺ δὲ πόσον ὀφίλεις; ὁ δὲ εἶπεν, 7
ἑκατὸν κόρους σείτου. καὶ λέγει αὐτῷ, δέξε σου τὸ γράμμα,
καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. Καὶ ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον 8
τῆς ἀδικείας, ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος
τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γε-
νεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσιν. κἀγὼ ὑμῖν λέγω, ποιήσαται ἑαυτοῖς φίλους 9
ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα, ὅταν ἐκλείπῃ, δέξωνται ὑμᾶς εἰς
τὰς αἰωνίους σκηνάς. ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πι- 10
στός ἐστιν. καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν.
εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθαι, τὸ ἀληθεινὸν 11
τίς ὑμῖν πιστεύσει; καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθαι, 12
σϙα[1] ε τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει; Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρί- 13
οις δουλεύειν·[2]) ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸ[ν] ἕτερον ἀγα-
πήσει· ἢ ἑνὸς ἀ[ν]θέξετε, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύ-
σϙβ[3]) ι νασθαι Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ. Ἤκουον δὲ ταῦτα πάντα 14
καὶ οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐ-
τόν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὑμεῖς ἐσταί οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώ- 15
πιον[4]) τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ Θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν·
ρϙγ ε ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ὁ 16
νόμος καὶ οἱ προφῆται ἕως Ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ
ρϙδ β Θεοῦ εὐαγγελίζεται, καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. Εὐκοπώτε- 17
ρον δέ ἐστιν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν, ἢ τοῦ νό-
ρϙε μου μίαν κερέαν πεσεῖν. Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ 18
καὶ γαμῶν ἑτέραν μοιχεύει· καὶ πᾶς ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀν-
δρὸς γαμῶν μοιχεύει.

ΝΘ ρϙϛ ι Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν 19
καὶ βύσσον, εὐφραινόμενος καθ᾽ ἡμέραν λαμπρῶς. πτωχὸς δέ τις ἦν 20
ὀνόματι Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ, εἱλκωμένος
καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς 21
τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἐπέλειχον τὰ
ἕλκη αὐτοῦ. ἐγένετο δὲ ἀποθανῖν τὸν πτωχὸν, καὶ ἀπενεχθῆναι αὐ- 22
τὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ· Ἀπέθανεν δὲ καὶ

---

1) σϙα lege ρϙα. 2) Marg. sup. νθ. περι πλουσιου και Λαζαρου. 3) σϙβ lege ρϙβ. 4) Super ν primo, lineola, quasi reduplicationis.

23 ὁ πλούσιος, καὶ ἐτάφη. καὶ ἐν τῷ ᾅδη ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς XVI.
αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ τὸν Ἀβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν,
24 καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ· καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπεν, πά-
τερ Ἀβραὰμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα βάψη τὸ ἄκρον
τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξη τὴν γλῶσσάν μου·
25 ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῆ φλογὶ ταύτη. Εἶπεν δὲ Ἀβραὰμ, τέκνον,
μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες τὰ ἀγαθά σου σὺ ἐν τῆ ζωῆ σου, καὶ
Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὧδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυ-
26 νᾶσαι. καὶ ἐπὶ πᾶσιν τούτοις, μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα
μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶςμας,[1])
27 μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. Εἶπεν
δὲ, ἐρωτῶ σε οὖν, πάτερ, ἵνα πέμψης αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ
28 πατρός μου, ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς· ὅπως διαμαρτήρητε αὐ-
τοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασά-
29 νου· Λέγει δὲ αὐτῷ Ἀβραὰμ, ἔχουσιν Μωσέα καὶ τοὺς προφή-
30 τας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. ὁ δὲ εἶπεν, οὐχὶ, πάτερ Ἀβραάμ·
ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῆ πρὸς αὐτοὺς, μετανοήσουσιν.
31 εἶπεν δὲ αὐτῷ, εἰ Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν,
οὐδὲ, ἄν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ, πεισθήσονται.

ΚΕΦ. ΙΖ.

CAP. XVII.

1 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἀνένδεκτόν ἐστιν[2]) τοῦ μὴ ρ′ιζ ε
2 ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· οὐαὶ δὲ δι' οὗ ἔρχεται. λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ
μύλος ὀνικὸς περίκειτε περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔῤῥιπται
εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίση ἕνα τῶν μικρῶν τούτων.
3 Προσέχετε ἑαυτοῖς. ἐὰν δὲ ἁμάρτη ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον ρ′ιη ε
4 αὐτῷ· καὶ ἐὰν μὲν μετανοήση, ἄφες αὐτῷ. Καὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς
ἡμέρας ἁμαρτήση εἰς σὲ, καὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψη πρὸς
5 σὲ, λέγων, μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ. Καὶ εἶπον οἱ ἀπόστολοι τῷ
6 Κυρίῳ, πρόσθες ἡμῖν πίστιν. Εἶπεν δὲ ὁ Κύριος, εἰ ἔχετε πίστιν, σ ι
ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῆ συκαμίνῳ ταύτη, ἐκριζώθητι,

1) προς υμας μας. Sic: μας repetitum. 2) εστιν. εσ rescriptum a manu antiqua: εσ vix legitur, et quaedam literae inter εσ et τιν deletae.

XVII.

σα ε καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ ὑπήκουσεν ὑμῖν. Τίς δὲ ἐξ 7
ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι
ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ εὐθέως, παρελθὼν ἀνάπεσαι· ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ 8
αὐτῷ, ἑτοίμασον τί διπνήσω, καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι,
ἕως ἂν φάγω καὶ πίω· καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσε καὶ πίεσαι σύ;
μὴ χάριν ἔχει τῷ δούλῳ, ὅτι ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα; οὐ δοκῶ. 9
οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα ταῦτα τὰ διαταχθέντα 10
ὑμῖν, λέγετε, δοῦλοι ἀχρῖοί ἐσμεν· ὃ ὠφείλομεν ποιῆσαι πεποι-
ήκαμεν.

Ξ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ 11
αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσου Σαμαρίας καὶ Γαλιλαίας. καὶ εἰσερ- 12
χομένου αὐτοῦ εἴς τινα κώμην, ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄν-
δρες, οἳ ἔστησαν πόῤῥωθεν. καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνὴν, λέγοντες, 13
Ἰησοῦ, ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς, πορευ- 14
θέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσιν. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπ-
άγειν αὐτοὺς, ἐκαθερίσθησαν. εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, 15
ὑπέστρεψεν, μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν. καὶ ἔπε- 16
σεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, εὐχαριστῶν αὐτῷ·
καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρείτης. Ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, οὐχὶ 17
οἱ δέκα οὗτοι ἐκαθερίσθησαν; οἱ ἐνναία ποῦ; οὐχ εὑρέθησαν 18
ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗ-
τος; καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσω- 19
σβ ε κέν σε. Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων, πότε ἔρχεται ἡ 20
βασιλεία[1]) τοῦ Θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς, καὶ εἶπεν, οὐκ ἔρχεται ἡ βα-
σιλεία τοῦ Θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως· οὐδὲ ἐροῦσιν, ἰδοὺ ὧδε, ἢ, ἰδοὺ 21
ἐκεῖ. ἰδοὺ γὰρ, ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν. Εἶπεν δὲ
σγ ι πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἐλεύσονται ἡμέραι, ὅτε ἐπιθυμήσεται 22
μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου εἰδεῖν, καὶ οὐχ ὄψεσθαι.
σδ β Καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν, ἰδοὺ ὧδε, ἢ, ἰδοὺ ἐκεῖ· μὴ ἀπέλθητε, μηδὲ διώ- 23
σε ε ξηται. Ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἡ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπὸ τὸν οὐρα- 24
νὸν εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν[2]) λάμπει, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν
σϛ β τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. Πρῶτον δὲ δεῖ πολλὰ παθεῖν αὐτὸν καὶ ἀποδοκιμα- 25

---

1) *βασιλεια*, rescriptum. 2) *ουρανον*, *ου* rescriptum: forte scripserat *υτον* pro *υπ' ου*.

26 σθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. Καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς σζ ε
ἡμέραις Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ
27 ἀνθρώπου. ἤσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ἐξεγαμίζοντο, ἄχρι ἧς ἡμέ-
ρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν, καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς,
28 καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας. Ὁμοίως καὶ ὡς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέ- ση ι
ραις Λώτ· ἤσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ᾠκο-
29 δόμουν. ᾗ δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθεν Λὼτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξεν θεῖον
30 καὶ πῦρ ἀπ᾽ οὐρανοῦ, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας· κατὰ ταῦτα ἔσται
31 ᾗ ἡμέρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται. Ἐν ἐκείνῃ τῇ σθ β
ἡμέρᾳ, ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ
οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἆραι αὐτά· καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ ὁμοίως μὴ ἐπι-
32 33 στρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. Μνημονεύεται τῆς γυναικὸς Λώτ. ὃς ἐὰν σι ι
ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὃς ἐὰν ἀπο-
34 λέσει αὐτὴν, ζωογονήσει αὐτήν. Λέγω ὑμῖν, ταύτῃ τῇ νυκτὶ δύο σια γ
ἔσονται ἐπὶ κλείνης μιᾶς· εἷς παραλημφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος
35 ἀφεθήσεται. δύο ἔσονται ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό· μία παρα-
36 λημφθήσεται, καὶ ἡ ἑτέρα ἀφεθήσεται. Καὶ ἀποκριθέντες λέ- σιβ ε
γουσιν αὐτῷ, ποῦ, κύριε; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ
συναχθήσονται οἱ ἀετοί.

ΚΕΦ. ΙΗ.

CAP. XVIII.

1 Ἔλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσ- σιγ ε
εύχεσθαι αὐτοὺς, καὶ μὴ ἐνκακεῖν, λέγων,

ΞΑ

2 Κριτής τις ἦν ἔν τινι πόλει, τὸν Θεὸν μὴ φοβούμενος, καὶ ἄν- σιδ ι
3 θρωπον μὴ ἐντρεπόμενος. χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἤρ-
4 χετο πρὸς αὐτὸν, λέγουσα, ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. καὶ
οὐκ ἠθέλεν ἐπὶ χρόνον· μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, Εἰ καὶ τὸν
5 Θεὸν οὐ φοβοῦμαι, καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι· διά γε τὸ παρ-
έχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην, ἐκδικήσω αὐτὴν, ἵνα μὴ εἰς τέλος
6 ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με. Εἶπεν δὲ ὁ Κύριος, ἀκούσαται τί ὁ κριτὴς
7 τῆς ἀδικίας λέγει· ὁ δὲ Θεὸς οὐ μὴ ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν τῶν

XVIII. ἐκλεκτῶν αὐτοῦ, τῶν βοώντων πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτὸς,
καὶ μακροθυμεῖ ἐπ' αὐτοῖς; λέγω ὑμῖν, ὅτι ποιήσει τὴν ἐκ- 8
δίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἆρα
εὑρήσει[1]) τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;[2]) Εἶπεν δὲ πρός τινας τοὺς 9
πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶν δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς
λοιποὺς, τὴν παραβολὴν ταύτην.[3])
ΞΒ Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι· ὁ εἷς 10
Φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυ- 11
τὸν ταῦτα προσηύξατο, ὁ Θεὸς, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ
οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοὶ, ἢ καὶ ὡς ὁ τελώ-
νης οὗτος. νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶ- 12
μαι. καὶ ὁ τελώνης μακρόθεν ἑστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλ- 13
μοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι· ἀλλ' ἔτυπτεν εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ,
λέγων, ὁ Θεὸς, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗ- 14
σιε ε τος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἢ γὰρ ἐκεῖνος. Ὅτι πᾶς ὁ
ὑψῶν ἑαυτὸν ταπινωθήσεται· καὶ ὁ ταπινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.
σιϛ β Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῶν ἅπτηται· ἰδόντες δὲ 15
οἱ μαθηταὶ ἐπετείμησαν αὐτοῖς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτὰ 16
εἶπεν, ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν
σιζ β γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς 17
ἐὰν μὴ δέξητε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ
εἰς αὐτήν.
ΞΓ σιη β Καὶ ἐπηρώτησέν τις αὐτὸν ἄρχων, λέγων, διδάσκαλε ἀγαθὲ, 18
τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, τί 19
με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός. τὰς ἐντολὰς 20
οἶδας, μὴ μοιχεύσῃς· μὴ φονεύσῃς· μὴ κλέψῃς· μὴ ψευδομαρτυρήσῃς·
τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. ὁ δὲ εἶπεν, πάντα ταῦτα ἐφύ- 21
σιθ β λαξα ἐκ νεότητός μου. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, ἔτι 22
ἕν σοι λίπει·[4]) πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ
σκ β ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι. Ὁ δὲ ἀκού- 23

---

1) ευρησει. η rescriptum a 1 m. vel antiqua. 2) γης. ς et pars του η rescriptum, a 1 m. vel antiqua. 3) Marg. sup. [ξβ. π]ερι του Φαρισαιου και του τελωνου. — [ξγ.] περι του επερωτησαντος πλουσιου τον Ιησουν. 4) λιπει, sic pro λειπει. Marg. sup. [ξδ.] περι [του τυφλου].

24 σας ταῦτα περίλυπος ἐγένετο· ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. ἰδὼν XVIII.
δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς περίλυπον γενόμενον εἶπεν, πῶς δυσκόλως οἱ
τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.
εὐκοπώτερον γάρ ἐστιν, κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος διελθεῖν,
26 ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. εἶπον δὲ οἱ
27 ἀκούσαντες, καὶ τίς δύναται σωθῆναι; ὁ δὲ εἶπεν, τὰ ἀδύνατα
28 παρὰ ἀνθρώποις δυνατά ἐστιν παρὰ τῷ Θεῷ. εἶπεν δὲ Πέτρος,
29 ἰδοὺ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι. Ὁ δὲ εἶπεν
αὐτοῖς, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ γο-
νεῖς, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἕνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ
30 Θεοῦ, ὃς οὐ μὴ ἀπολάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, καὶ
31 ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώ- σκβ β
δεκα, εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ
τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ
32 τοῦ ἀνθρώπου. παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσιν, καὶ ἐνπεχθήσε-
33 ται,[1]) καὶ ὑβρισθήσεται, καὶ ἐμπτυσθήσεται, καὶ μαστιγώσαντες
34 ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. Καὶ σκγ ι
αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον
ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα. ΞΔ
35 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἱεριχὼ, τυφλός τις ἐκά- σκδ β
36 θητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν· ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομέ-
37 νου, ἐπυνθάνετο τί εἴη τοῦτο. ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ, ὅτι Ἰησοῦς ὁ
38 Ναζωραῖος παρέρχεται.[2]) καὶ ἐβόησεν λέγων, υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν
39 με. καὶ οἱ παράγοντες ἐπετείμουν αὐτῷ ἵνα σιωπήσῃ· αὐτὸς δὲ
40 πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν, υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. Σταθεὶς δὲ ἐκέ-
λευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν· ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώ-
41 τησεν αὐτὸν, λέγων, τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ εἶπεν, κύριε, ἵνα
42 ἀναβλέψω. καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου
43 σέσωκέν σε. καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ δοξά-
ζων τὸν Θεόν· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ Θεῷ.

---

1) ενπεχθησεται, pro εμπαιχθησεται. 2) Marg. sup. ξε. περι Ζακχαιου.

ΚΕΦ. ΙΘ.

CAP. XIX.

ΞΕ σκε ι *Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱεριχώ· καὶ εἰδοὺ, ἀνὴρ ὀνόματι* 1 2
καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ οὗτος ἦν
πλούσιος· καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν, τίς ἐστιν, καὶ οὐκ ἠδύ- 3
νατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. καὶ προδρα- 4
μὼν ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκωμοραίαν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν· ὅτι ἐκεί-
νης ἤμελλεν διέρχεσθαι. καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀνα- 5
βλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν αὐτὸν, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν, Ζακχαῖε,
σπεύσας κατάβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σοῦ δεῖ με μεῖ-
ναι. καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. καὶ 6 7
ἰδόντες πάντες διεγόγγυζον, λέγοντες, ὅτι παρὰ ἁμαρτωλῷ ἀν-
δρὶ εἰσῆλθεν καταλῦσαι. Σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπεν πρὸς τὸν 8
Κύριον, ἰδοὺ, τὰ ἡμίσυ[1]) *τῶν ὑπαρχόντων μου, κύριε, δίδωμι*
τοῖς πτωχοῖς· καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετρα-
πλοῦν. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, ὅτι σήμερον σωτηρία 9
ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν.[2])
σκϛ ε *Ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι, καὶ σῶσαι τὸ ἀπο-* 10
σκζ ι *λωλός. Ἀκουόντων*[3]) *δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς εἶπεν παρα-* 11
βολὴν, διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτὸν εἶναι Ἱερουσαλὴμ, καὶ δοκεῖν αὐ-
τοὺς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀναφαίνεσθαι.
ΞϚ σκη β *Εἶπεν οὖν, ἄνθρωπός τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μα-* 12
κρὰν, λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν, καὶ ὑποστρέψαι.
ΞΖ σκθ ε *Καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα* 13
μνᾶς, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, πραγματεύσασθαι ἐν ᾧ ἔρχο-
μαι. οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμείσουν αὐτὸν, καὶ ἀπέστειλαν 14
πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ, λέγοντες, οὐ θέλομεν τοῦτον βασι-
λεῦσαι ἐφ᾽ ἡμᾶς. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λα- 15
βόντα τὴν βασιλείαν, καὶ εἶπεν φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δού-
λους τούτους, οἷς ἔδωκεν τὸ ἀργύριον, ἵνα γνῷ τίς τί διεπρα-

---

1) *τα ημισυ*, sic pro *τα ημιση*. 2) Marg. sup. ξϛ. *περι του πορευθεντος λαβειν εαυ[τω βασιλειαν]*. — ξζ. *περι των λαβοντων τας δεκα μν[ας]*. 3) Woide legit *ακουωντων*: male.

16 γματεύσατο. Παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος, λέγων, κύριε, ἡ μνᾶ XIX.
17 σου προσηργάσατο δέκα μνᾶς. καὶ εἶπεν αὐτῷ, εὖ, ἀγαθὲ δοῦλε·
ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθει ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα
18 πόλεων. καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος, λέγων, κύριε, ἡ μνᾶ σου ἐποί-
19 ησεν πέντε μνᾶς. εἶπεν δὲ καὶ τούτῳ, καὶ σὺ γείνου ἐπάνω πέντε
20 πόλεων. καὶ ἕτερος ἦλθεν, λέγων, κύριε, ἰδοὺ, ἡ μνᾶ σου, ἣν
21 εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ· ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρω-
πος αὐστηρὸς εἶ. αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας, καὶ θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπει-
22 ρας. Λέγει δὲ αὐτῷ, ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ
δοῦλε. ᾔδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρός εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα,
23 καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔσπειρα· καὶ διατί οὐκ ἔδωκάς μου τὸ ἀργύ-
ριον ἐπὶ τράπεζαν, καὶ ἐγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν αὐτὸ ἀνέπραξα;
24 καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν, ἄρατε ἀπ᾽ αὐτοῦ τὴν μνᾶν, καὶ
25 δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι. καὶ εἶπον αὐτῷ, κύριε, ἔχει
26 δέκα μνᾶς. Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται· σλ β
27 ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ. Πλὴν σλα ε
τοὺς ἐχθρούς μου ἐκείνους, τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦ-
σαι ἐπ᾽ αὐτοὺς, ἀγάγετε ὧδε, καὶ κατασφάξατε ἔμπροσθέν μου.
28 Καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἐπορεύετο ἔμπροσθεν, ἀναβαίνων εἰς Ἱε- σλβ β
ροσόλυμα.

29 Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγεισεν εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν, ΞΗ
πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν, ἀπέστειλεν δύο τῶν μα-
30 θητῶν αὐτοῦ, εἰπὼν, ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην· ἐν ᾗ
εἰσπορευόμενοι εὑρήσεται πῶλον δεδεμένον, ἐφ᾽ ὃν οὐδεὶς πώ-
31 ποτε ἀνθρώπων ἐκάθεισεν· λύσαντες ἀγάγετε αὐτόν. καὶ ἐάν τις
ὑμᾶς ἐρωτᾷ, διατί λύεται; οὕτως ἐρεῖτε αὐτῷ, ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ
32 χρίαν ἔχει. Ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς εἶ- σλγ β
33 πεν αὐτοῖς· λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον, εἶπον οἱ κύριοι αὐ-
34 τοῦ πρὸς αὐτοὺς, τί λύεται τὸν πῶλον; οἱ δὲ εἶπον, ὅτι ὁ κύριος
35 αὐτοῦ χρίαν ἔχει. καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ
ἐπιρίψαντες[1]) ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον, ἐπεβίβασαν τὸν
36 Ἰησοῦν. πορευομένου δὲ αὐτοῦ, ὑπεστρώννυον τὰ ἱμάτια ἑαυτῶν

1) επιριψαντες, sic pro επιρριψαντες.

XIX.
σλδ α ἐν τῇ ὁδῷ. Ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους 37
τῶν Ἐλαιῶν, ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες
αἰνεῖν τὸν Θεὸν, φωνῇ μεγάλῃ, περὶ πασῶν ὧν ἶδον δυνάμεων,
λέγοντες, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεὺς ἐν ὀνόματι Κυρίου· 38
σλε ε εἰρήνη ἐν οὐρανοῖς, καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις. Καί τεινες τῶν Φαρι- 39
σαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπαν πρὸς αὐτὸν, διδάσκαλε,[1]) ἐπειτίμησον
τοῖς μαθηταῖς σου. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, λέγω ὑμῖν, ὅτι, 40
σλϛ ι ἐὰν οὗτοι σιωπήσουσιν, οἱ λίθοι κεκράξονται. Καὶ ὡς ἤγγεισεν, 41
ἰδὼν τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν ἐπ᾽ αὐτὴν, λέγων, ὅτι εἰ ἔγνως καὶ σὺ, 42
καί γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην σου· νῦν δ᾽ ἐκρύβη
ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου· ὅτι ἥξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σὲ,[2]) καὶ περιβα- 43
λοῦσιν οἱ ἐχθροί σου χάρακά σοι, καὶ περικυκλώσουσίν σε, καὶ
συνέξουσίν σε πάντοθεν, καὶ ἐδαφιοῦσίν σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν 44
σλζ β σοί· Καὶ οὐκ ἀφήσουσιν ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ· ἀνθ᾽ ὧν οὐκ ἔγνως
σλη α τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου. Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν, ἤρξατο 45
ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας, λέγων αὐτοῖς, 46
γέγραπται, ὅτι ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς ἐστίν· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν
σλθ α ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν. Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ᾽ ἡμέραν 47
ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν
ἀπολέσαι, καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ· καὶ οὐχ εὕρισκον τὸ τί ποι- 48
ήσωσιν, ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων.

ΚΕΦ. Κ.

CAP. XX.
ΞΘ σμ β Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν 1
λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εὐαγγελιζομένου, ἐπέστησαν οἱ ἱερεῖς καὶ
γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις, καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν, λέ- 2
γοντες, εἰπὲ ἡμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἐστιν ὁ 3
δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην; Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν πρὸς αὐ-
τοὺς, ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἕνα, καὶ εἴπατέ μοι· τὸ βα- 4
πτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ δὲ συν- 5

1) Marg. sup. [ξθ. περι ων ηρωτησαν τον Ιησουν αρχιερεις] και πρεσβυτεροι. 2) ειρηνην — επι σε. Correctio 1 m. quae videtur primo omisisse quae a σου usque ad σου sequuntur, et scripsisse ειρηνην σου οτι ηξουσιν ημεραι επι σε. Pro ημεραι, Woide male ημερα.

ελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες, ὅτι ἐὰν εἴπωμεν, ἐξ οὐρα- XX.
6 νοῦ, ἐρεῖ, διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἐὰν δὲ εἴπωμεν,
ἐξ ἀνθρώπων, πᾶς ὁ λαὸς καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένος γάρ
7 ἐστιν Ἰωάννην προφήτην εἶναι. καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι
8 πόθεν. καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ
ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. Ο
9 Ἤρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην· σμα β
ἄνθρωπός τις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ ἐξέδετο[1]) αὐτὸν γεωρ-
10 γοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν χρόνους ἱκανούς. καὶ ἐν καιρῷ ἀπέστει-
λεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπε-
λῶνος δώσουσιν αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ δείραντες αὐτὸν ἐξαπέ-
11 στειλαν καινόν. καὶ προσέθετο ἕτερον πέμψαι δοῦλον· οἱ δὲ
12 κἀκεῖνον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν καινόν. καὶ
προσέθετο πέμψαι τρίτον· οἱ δὲ κἀκεῖνον τραυματίσαντες ἐξέ- •
13 βαλον. Εἶπεν δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσω; πέμψω
τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον ἰδόντες ἐντραπήσον-
14 ται. ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς,
λέγοντες, οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, ἵνα
15 ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία. καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμ-
πελῶνος, ἀπέκτειναν. τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμ-
16 πελῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ
δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. οἱ δὲ ἀκούσαντες εἶπον, μὴ γένοιτο.
17 ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπεν, τί οὖν ἐστιν τὸ γεγραμμένον τοῦτο,
ʽλίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς
18 ʽκεφαλὴν γωνίας; Πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον συνθλα-
19 σθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. Καὶ ἐζήτη- σμβ α
σαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖ-
ρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν·[2]) ἔγνωσαν γὰρ
ὅτι πρὸς αὐτοὺ[ς] τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπεν. ΟΑ
20 Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους, ὑποκρινομέ- σμγ β
νους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, εἰς
21 τὸ παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. καὶ

1) εξεδετο, sic pro εξεδοτο. 2) Marg. sup. οβ. περι Σαδδουκαιων.

XX. ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες, διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις
καὶ διδάσκεις, καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας
τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις. ἔξεστιν ἡμᾶς Καίσαρι φόρον δοῦναι, 22
ἢ οὔ; κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν, εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, 23
τί με πειράζετε; δίξατέ μοι δηνάριον· τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπι- 24
γραφήν; ἀποκριθέντες δὲ εἶπον, Καίσαρος. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ἀπό- 25
δοτε τοίνυν τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. καὶ 26
οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ· καὶ
θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ, ἐσίγησαν.

ΟΒ Προσελθόντες δέ τεινες τῶν Σαδδουκαίων, οἵ ἀντιλέγοντες 27
ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες, διδάσκαλε, Μω- 28
σῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ
οὗτος ἄτεκνος ἀποθάνῃ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα,
καὶ ἐξαναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ 29
ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα ἀπέθανεν ἄτεκνος. καὶ ἔλαβεν 30
ὁ δεύτερος τὴν γυναῖκα, καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος· καὶ ὁ τρίτος 31
ἔλαβεν αὐτὴν ὡσαύτως· ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτά· οὐ κατέλειπον τέκνα,
καὶ ἀπέθανον· ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνή. ἐν τῇ οὖν 32 33
ἀναστάσει, τίνος αὐτῶν γείνεται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν
γυναῖκα. Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος 34
τούτου γαμοῦσιν καὶ ἐκγαμίζονται· οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ[1]) αἰῶ- 35
νος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε γαμοῦ-
σιν οὔτε ἐκγαμείζονται· οὐδὲ γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται· ἰσάγγε- 36
λοι γάρ εἰσιν, καὶ οἱ υἱοί εἰσιν Θεοῦ, τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες. Ὅτι 37
δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροὶ, καὶ Μωσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέ-
γει Κύριον τὸν Θεὸν Ἀβραὰμ καὶ τὸν Θεὸν Ἰσαὰκ καὶ τὸν Θεὸν
Ἰακώβ. θεὸς δὲ οὐκ ἔστιν νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. πάντες γὰρ αὐτῷ 38
σμδ β ζῶσιν. Ἀποκριθέντες δέ τεινες τῶν γραμματαίων εἶπον, διδά- 39
σκαλε, καλῶς εἶπας. οὐκ ἔτι δὲ ἐτόλμων ἐπερωτᾷν αὐτὸν οὐδέν. 40

ΟΓ σμε β Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς, πῶς λέγουσιν τίνες τὸν Χριστὸν 41
υἱὸν Δαβὶδ εἶναι; καὶ αὐτὸς Δαβὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν, εἶ- 42
πεν ὁ Κύριος τῷ κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ 43

1) Marg. [ογ. επερωτησεις πως] εστιν υιος Δαβιδ ο Χριστος. — [οδ. περι] της τα δυο λεπτα χηρας. — [οε. πε]ρι της συντελειας.

44 τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν[1]) σου. Δαβὶδ οὖν αὐτὸν XX.
45 κύριον καλεῖ, καὶ πῶς αὐτοῦ υἱός ἐστιν; Ἀκούοντος δὲ παντὸς
46 τοῦ λαοῦ, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμ- σμς β
ματαίων τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν, καὶ φιλούντων
ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγω-
47 γαῖς, καὶ πρωτοκλησίας ἐν τοῖς δίπνοις· Οἳ κατεσθίουσιν τὰς σμζ η
οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ[2]) προσεύχονται. οὗτοι
λήμψονται περισσότερον κρίμα.

ΚΕΦ. ΚΑ.

CAP. XXI.

1 Ἀναβλέψας δὲ ἶδεν τοὺς βάλλοντας τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυ- ΟΔ
2 λάκιον πλουσίους· εἶδεν δέ τιναν[3]) καὶ χήραν πενιχρὰν, βάλλου-
3 σαν ἐκεῖ δύο λεπτὰ, καὶ εἶπεν, ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα ἡ
4 πτωχὴ αὕτη πλεῖον πάντων ἔβαλεν· ἅπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ
περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ, αὕτη δὲ ἐκ
τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ἅπαντα τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλεν. ΟΕ
5 Καί τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ σμη β
6 ἀναθέμασιν κεκόσμηται, εἶπεν, ταῦτα ἃ θεωρεῖται, ἐλεύσονται
ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ καταλυθή-
7 σεται. Ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν, λέγοντες, διδάσκαλε, πότε οὖν σμθ β
8 ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον, ὅταν μέλλῃ ταῦτα γείνεσθαι; ὁ
δὲ εἶπεν, βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ
ὀνόματί μου, λέγοντες, ὅτι ἐγώ εἰμι· καὶ, ὁ καιρὸς ἤγγεικεν.
9 μὴ οὖν πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ
ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ γενέσθαι ταῦτα πρῶτον,
10 ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος. Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς, ἐγερθήσεται
11 ἔθνος ἐπ' ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν. σεισμοὶ μεγά-
λοι κατὰ τόπους, καὶ λειμοὶ, καὶ λοιμοὶ ἔσονται, φόβητρά
12 τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα ἔσται. Πρὸ δὲ τούτων σν α
πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ διώξου-
σιν, παραδιδόντες εἰς συναγωγὰς καὶ φυλακὰς, ἀγομένους ἐπὶ

1) *ποδων*. Sic MS. Woide habet *πωδων*: male. 2) Post *μακρα*, rasura: forte 1 m. *μακραν* scripsit. 3) *τιναν*, sic pro *τινα*.

XXI. βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου. ἀποβήσεται δὲ 13
σνα β ὑμῖν εἰς μαρτύριον· Θέτε οὖν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, μὴ προ- 14
μελετᾷν ἀπολογηθῆναι· ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σο- 15
φίαν, ᾗ οὐ δυνήσονται ἀντιπεῖν ἢ ἀντιστῆναι πάντες οἱ ἀντικεί- 16
μενοι ὑμῖν. Παραδοθήσεσθαι δὲ καὶ ὑπὸ γονέων, καὶ ἀδελφῶν,
καὶ συγγενεῶν, καὶ φίλων, καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν· καὶ ἔσεσθαι 17
μεισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· καὶ θρὶξ ἐκ τῆς 18
κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται. ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσε- 19
σνβ ι σθαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Ὅταν δὲ ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρα- 20
τοπέδων τὴν Ἱερουσαλὴμ, τότε γνῶτε ὅτι ἤγγισεν ἡ ἐρήμω- 21
σνγ β σεις αὐτῆς. τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· καὶ
οἱ ἐμμέσῳ[1]) αὐτῆς ἐκχωρείτωσαν· καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ
εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν. ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὗταί εἰσιν, 22
σνδ β τοῦ πλησθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα. Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐγγα- 23
στρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις[2]) ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις·
σνε β Ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὀργὴ τῷ λαῷ
σνς ι τούτῳ. Καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρας, καὶ αἰχμαλωτισθήσον- 24
ται εἰς πάντα τὰ ἔθνη· καὶ Ἱερουσαλὴμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ
σνζ ε ἐθνῶν, ἄχρι πληρωθῶσιν καιροὶ ἐθνῶν. Καὶ ἔσται σημεῖα ἐν 25
ἡλίῳ, καὶ σελήνῃ, καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν,
ἐν ἀπορίᾳ, ἤχους θαλάσσης καὶ σάλου, ἀποψυχόντων ἀνθρώ- 26
πων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ·
σνη β αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. καὶ τότε ὄψονται 27
τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ, μετὰ δυνάμεως
καὶ δόξης πολλῆς. Ἀρχομένων δὲ τούτων γείνεσθαι, ἀνακύψατε 28
καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν· διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις
ὑμῶν. καὶ εἶπεν παραβολὴν αὐτοῖς, ἴδετε τὴν συκῆν καὶ πάντα τὰ 29
δένδρα. ὅταν προβάλωσιν ἤδη, βλέποντες ἀφ' ἑαυτῶν γινώσκετε, 30
διότι ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν. οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα 31
γεινόμενα, γεινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἀμὴν 32
λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα γέ-

---

1) *εμμεσω*, sic ut alibi pro *εν μεσω*. 2) *θηλαζουσαις*. Woide legit *θελαζουσαις*: male.

33 νηται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ XXI.
34 παρέλθωσιν. Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς, μήποτε βαρηθῶσιν αἱ καρ- σνθ ι
δίαι ὑμῶν ἐν κρεπάλῃ[1]) καὶ μέθῃ, καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ
35 ἐφνίδιος ἐπιστῇ ἐφ' ὑμᾶς ἡ ἡμέρα ἐκείνη· ὡς παγὶς γὰ[ρ] ἐπε-
λεύσεται ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς πάσης.
36 Ἀγρυπνεῖτε οὖν ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι, ἵνα καταξιωθῆται ἐκ-
φυγεῖν πάντα ταῦτα τὰ μέλλοντα γείνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμ-
37 προσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ
διδάσκων· τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος διηλίζετο[2]) εἰς τὸ ὄρος τὸ
38 καλούμενον Ἐλαιῶν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὤρθριζεν πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ
ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

ΚΕΦ. ΚΒ.

CAP. XXII.

1 2 Ἤγγειζεν δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων, ἡ λεγομένη πάσχα· Καὶ ἐζή- σξ α
τουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, τὸ, πῶς ἀναίλωσιν αὐτόν· σξα α
3 ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν. Εἰσῆλθεν δὲ Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν σξβ θ
ἐπικαλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα·
4 Καὶ ἀπελθὼν συνελάλησεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ στρατηγοῖς, τὸ, σξγ β
5 πῶς αὐτὸν παραδῷ αὐτοῖς. καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο αὐτῷ
6 ἀργύρια δοῦναι· καὶ ἐξωμολόγησεν, καὶ ἐζήτει εὐκερίαν τοῦ παρα-
δοῦναι αὐτὸν ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς.

7 Ἦλθεν δὲ ἡ ἡμέρα[3]) τῶν ἀζύμων, ἐν ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα·
8 καὶ ἀπέστειλεν Πέτρον καὶ Ἰωάννην, εἰπὼν, πορευθέντες ἑτοι-
9 μάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα, ἵνα φάγωμεν. οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, ποῦ θέ-
10 λεις ἑτοιμάσωμεν; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ἰδοὺ, εἰσελθόντων ὑμῶν
εἰς τὴν πόλιν, συναντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βα-
στάζων· ἀκολουθήσαται αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν οὗ ἐὰν εἰσπορεύ-
11 εται· καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας, λέγει σοι ὁ διδάσκα-
λος, ποῦ ἐστιν τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν
12 μου φάγω; κἀκεῖνος ὑμῖν δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ
13 ἑτοιμάσατε. ἀπελθόντες[4]) δὲ εὗρον καθὼς εἴρηκεν αὐτοῖς· καὶ

1) κρεπαλη pro κραιπαλη. εφνιδιος pro αιφνιδιος. 2) διηλιζετο, sic: legendum διηυλιζετο. 3) η ημερα. Sic MS. Woide omisit articulum. 4) Marg. sup. [οζ. περι των] φιλονικησαντων [τις μειζων].

XXII. ἡτοίμασαν τὸ πάσχα. καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν, καὶ οἱ 14
σξδ ι δώδεκα ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, ἐπιθυμίᾳ 15
ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν, πρὸ τοῦ με παθεῖν·
σξε β Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ φάγω ἐξ αὐτοῦ, ἕως ὅτου πληρωθῇ 16
ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. καὶ δεξάμενος τὸ ποτήριον, εὐχα- 17
ριστήσας εἶπεν, λάβετε τοῦτο, καὶ διαμερίσαται ἑαυτοῖς· λέγω 18
γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπὸ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως
σξϛ α ὅτου ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἔλθῃ. Καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαρι- 19
στήσας ἔκλασεν, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, λάβετε, τοῦτό ἐστιν
τὸ σῶμά μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖται εἰς
σξζ β τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δι- 20
πνῆσαι, λέγων, τοῦτο τὸ ποτήριον, ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ
σξη β αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ[1]) ὑμῶν ἐκχυννόμενον. Πλὴν ἰδοὺ, ἡ χεὶρ 21
τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης. καὶ ὁ μὲν 22
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου πορεύεται κατὰ τὸ ὡρισμένον· πλὴν οὐαὶ
σξθ α τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ; δι' οὗ παραδίδοται. Καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο 23
συνζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς, τὸ, τίς ἄρα εἴη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλ-
λων πράσσειν.

σο β Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονικεία ἐν αὐτοῖς[2]) τὸ, τίς αὐτῶν δο- 24
κεῖ εἶναι μείζων. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν 25
κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέτε κα-
σοα ι λοῦνται. Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν γενέ- 26
σθω ὡς ὁ νεώτερος· καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν. τίς γὰρ 27
μείζων, ὁ ἀνακείμενος, ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ
δέ εἰμι ἐμμέσῳ ὑμῶν ὡς ὁ διακονῶν. ὑμεῖς δέ ἐσται οἱ δια- 28
σοβ ε μεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου· Κἀγὼ διατί- 29
θημι ὑμῖν διαθήκην, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου, βασι- 30
λείαν, ἵνα ἐσθίητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βα-
σιλείᾳ μου, καὶ καθήσεσθαι[3]) ἐπὶ θρόνων, κρίνοντες τὰς δώ-
δεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ.

---

1) *το υπερ.* *ο* rescriptum a manu antiqua: inter *τ* et *ο* litera una erasa est. 2) *εν αυτοις*, olim 1 m. *εν εαυτοις*, *ε* erasum. 3) *καθησεσθαι*, pro *καθισησθε*.

XXII.

31 Εἶπεν δὲ ὁ Κύριος, Σίμων, Σίμων, ἰδοὺ, ὁ Σατανᾶς ἐξῃ- σογ ι
32 τήσατο ὑμᾶς, τοῦ σινιάσε ὡς τὸν σῖτον· ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ
σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλείπῃ ἡ πίστις σου· Καὶ σὺ ποτὲ ἐπιστρέψας σοδ θ
33 στήρισον[1]) τοὺς ἀδελφούς σου. Εἶπεν δὲ αὐτῷ, κύριε, μετὰ σοε α
σοῦ ἕτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι.
34 ὁ δὲ εἶπεν, λέγω σοι, Πέτρε, οὐ μὴ φωνήσει σήμερον ἀλέ-
35 κτωρ, πρὶν ἢ τρὶς ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, σος ι
ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλλαντίου καὶ πήρας καὶ ὑποδημά-
36 των, μή τινος ὑστερήσατε; Οἱ δὲ εἶπεν,[2]) οὐθενός· εἶπεν οὖν
αὐτοῖς, ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλλάντιον ἀράτω, ὁμοίως καὶ πή-
ραν· καὶ ὁ μὴ ἔχων πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἀγορα-
37 σάτω μάχαιραν. Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ σοζ η
τελεσθῆναι ἐν ἐμοὶ, ὅτι καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ γὰρ σοη α
38 τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. Οἱ δὲ εἶπον, κύριε, ἰδοὺ, μάχαιραι σοθ α
39 ὧδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ἱκανόν ἐστιν. Καὶ ἐξελθὼν ἐπο- σπ β
ρεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ
40 αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ. Γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου, εἶπεν αὐ- σπα α
41 τοῖς, προσεύχεσθαι μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. Καὶ αὐτὸς ἀπε- σπβ α
σπάσθη ἀπ᾽ αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολὴν, καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσ-
42 ηύχετο, λέγων, πάτερ, εἰ βούλει παρενεγκεῖν τὸ ποτήριον τοῦτο
ἀπ᾽ ἐμοῦ· Πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ σὸν γεινέσθω.[3]) σπγ ι
45 Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς, σπδ β
46 εὗρεν αὐτοὺς κοιμωμένους ἀπὸ τῆς λύπης, καὶ εἶπεν αὐτοῖς,
τί καθεύδετε; ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς
47 πειρασμόν. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ, ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμε- σπε δ
νος Ἰούδας, εἷς τῶν δώδεκα, προήρχετο αὐτοὺς, καὶ ἤγγεισεν τῷ
48 Ἰησοῦ φιλῆσαι αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἰούδα, φιλήματι σπϛ β
49 τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως; Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ σπζ α
50 ἐσόμενον εἶπον αὐτῷ, κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρᾳ; καὶ ἐπά-
ταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἀφεῖλεν

---

1) *στηρισον*, pro *στηριξον*. 2) *ειπεν*, sic pro *ειπον*. 3) Ver. 43, 44 desunt.

XXII.

σπη ι αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ δεξιόν. Ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, ἐᾶτε ἕως 51
σπθ α τούτου. καὶ ἁψάμενος τοῦ ὠτίου αὐτοῦ, ἰάσατο αὐτόν. Εἶπεν 52
δὲ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους ἐπ᾽ αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ
στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ, καὶ πρεσβυτέρους, ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξε-
ληλύθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων; καθ᾽ ἡμέραν ὄντος μου 53
μεθ᾽ ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ, οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ᾽ ἐμέ. ἀλλ᾽
σϥ α αὕτη ὑμῶν ἐστιν ἡ ὥρα, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους. Συλλα- 54
βόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον, καὶ εἰσήγαγον εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρ-
σϥα α χιερέως· Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν. ἁψάντων δὲ πῦρ 55
ἐμμέσῳ τῆς αὐλῆς, καὶ συνκαθισάντων αὐτῶν, ἐκάθητο ὁ Πέ-
τρος ἐμμέσῳ αὐτῶν. ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμενον 56
πρὸς τὸ φῶς, καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ, εἶπεν, καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ
σϥβ α ἦν. Ὁ δὲ ἠρνήσατο αὐτὸν, λέγων, γύναι, οὐκ οἶδα αὐτόν. καὶ 57 58
μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν ἔφη, καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. ὁ δὲ
Πέτρος εἶπεν, ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί. καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας 59
μιᾶς, ἄλλος τις διϊσχυρίζετο, λέγων, ἐπ᾽ ἀληθείας καὶ οὗτος μετ᾽
αὐτοῦ ἦν· καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν. Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος, ἄν- 60
θρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. καὶ παραχρῆμα, ἔτι λαλοῦντος αὐ-
τοῦ, ἐφώνησεν ἀλέκτωρ· καὶ στραφεὶς ὁ Κύριος ἐνέβλεψεν τῷ 61
σϥγ β Πέτρῳ· Καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ Κυρίου, ὡς 62
εἶπεν αὐτῷ, ὅτι, πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, ἀπαρνήσῃ με τρίς.
σϥδ α καὶ ἐξελθὼν ἔξω ὁ Πέτρος ἔκλαυσεν πικρῶς. Καὶ οἱ ἄνδρες 63
οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν ἐνέπεξον[1]) αὐτῷ, δέροντες. καὶ πε- 64
ρικαλύψαντες αὐτὸν, ἔτυπτον[2]) αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, καὶ ἐπη-
ρώτων αὐτὸν, λέγοντες, προφήτευσον, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε;
σϥε β καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν. Καὶ ὡς ἐγένετο 65 66
ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμ-
ματεῖς, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον ἑαυτῶν, λέγοντες,
σϥϛ ι εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, εἰπὲ ἡμῖν. Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, ἐὰν ὑμῖν εἴπω, 67
οὐ μὴ πιστεύσητε· ἐὰν δὲ καὶ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτέ 68
σϥζ α μοι, ἢ ἀπολύσητε. Ἀπὸ τοῦ νῦν δὲ ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου 69
καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ. εἶπον οὖν πάντες, 70

---

1) *ενεπεξον*, pro *ενεπαιξον*. 2) *ετυπτον*. Inter *ο* et *ν* litera erasa, forte *υ*.

XXII.

σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; Ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη, ὑμεῖς λέγετε, σξη ι
71 ὅτι ἐγώ εἰμι. Οἱ δὲ εἶπον, τί ἔτι χρίαν ἔχομεν μαρτυρίας; αὐτοὶ σξθ β
γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

ΚΕΦ. ΚΓ.

CAP. XXIII.

1 Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν, ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν τ ι
2 Πειλάτον. Ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ, λέγοντες, τοῦτον εὕ- τα ι
ρομεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος, καὶ κωλύοντα Καίσαρι φόρον διδό-
3 ναι, λέγοντα ἑαυτὸν Χριστὸν βασιλέα εἶναι. ὁ δὲ Πειλάτος ἐπη-
ρώτησεν αὐτὸν, λέγων, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ ἀπο-
4 κριθεὶς αὐτῷ ἔφη, σὺ λέγεις.[1]) Ὁ δὲ Πειλάτος εἶπεν πρὸς τοὺς
ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους, οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ
5 τούτῳ. Οἱ δὲ ἐπίσχυον, λέγοντες, ὅτι ἀνασίει τὸν λαὸν, διδάσκων τδ ι
καθ᾽ ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε.
6 Πειλάτος δὲ ἀκούσας Γαλιλαίαν ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλι- τε β
7 λαῖός ἐστιν· καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου ἐστὶν,
ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδην, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις
8 ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. Ὁ δὲ Ἡρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη
λείαν· ἦν γὰρ θέλων ἐξ ἱκανοῦ ἰδεῖν αὐτὸν, διὰ τὸ ἀκούειν πολλὰ
περὶ αὐτοῦ· καὶ ἤλπιζέν τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ᾽ αὐτοῦ γεινόμενον.
9 ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο
10 αὐτῷ. ἱστήκεισαν[2]) δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς, εὐτόνως κατη-
γοροῦντες αὐτοῦ.

ΟΘ

11 Ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐ- τϛ ι
τοῦ, καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν αὐτὸν ἐσθῆτα λαμπρὰν, ἀνέπεμψεν
12 αὐτὸν Πειλάτῳ. ἐγένοντο δὲ φίλοι ὅ τε Πειλάτος καὶ ὁ Ἡρώ-
δης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ᾽ ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ
13 ὄντες πρὸς ἑαυτούς. Πειλάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς τζ θ
14 καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, Προσηνέγκατέ τη ι
μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν· Καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ τθ β
ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρείνας οὐδὲν εὗρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον,

---

1) Marg. sup. [οθ. ἐξουθε]νησεις Ηρωδου. 2) ιστηκεισαν, pro ειστηκεισαν.

XXIII. ὧν κατηγορεῖτε αὐτοῦ·[1]) ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης· ἀνέπεμψα γὰρ 15
ὑμᾶς πρὸς αὐτὸν, καὶ ἰδοὺ, οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶν πε-
πραγμένον αὐτῷ. παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. ([2]) Ἀνέκρα- 16 18
τι α ξαν δὲ πανπληθεὶ, λέγοντες, αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν
Βαραββᾶν· ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πό- 19
τια δ λει, καὶ φόνον, βεβλημένος εἰς φυλακήν. Πάλιν δὲ ὁ Πει- 20
λάτος προσεφώνησεν, θέλων ἀπολῦσαι τὸν Ἰησοῦν. οἱ δὲ ἐπε- 21
τιβ θ φώνουν, λέγοντες, σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν. Ὁ δὲ τρί- 22
τον εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν
αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπο-
τιγ α λύσω. Οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις, αἰτούμενοι αὐτὸν 23
σταυρωθῆναι· καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιε-
τιδ δ ρέων. Ὁ δὲ Πειλάτος ἐπέκρεινεν γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν. 24
ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς τὴν φυ- 25
τιε α λακὴν, ὃν ἠτοῦντο· Τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκεν τῷ θελήματι
αὐτῶν. καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτὸν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνός τινος 26
Κηρυναίου[3]) ἐρχομένου ἀπ' ἀγροῦ, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυ-
ρὸν, φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ.

Π τις ι Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ, καὶ γυναι- 27
κῶν, αἳ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. στραφεὶς δὲ πρὸς αὐ- 28
τὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, θυγατέρες Ἱερουσαλὴμ, μὴ κλαίετε ἐπ'
ἐμὲ, πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς κλαίετε, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν. ὅτι 29
ἰδοὺ, ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσιν, μακάριαι αἱ στῖραι,[4]) καὶ
κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἳ οὐκ ἐθήλασαν. τότε 30
ἄρξωνται λέγειν τοῖς ὄρεσιν, πέσετε ἐφ' ἡμᾶς· καὶ τοῖς βουνοῖς,
καλύψατε ἡμᾶς. ὅτι, εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ 31
τιζ α ξηρῷ τί γένηται; Ἤγοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακοῦργοι σὺν αὐτῷ 32
τιη α ἀναιρεθῆναι. Καὶ ὅτε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρα- 33
τιθ α νίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν, Καὶ τοὺς κακούργους, ὃν μὲν ἐκ
τκ α δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, ἄφες αὐτοῖς· 34

---

1) *αυτου. αυ* rescriptum 1 m. 2) Ver. 17 deest. 3) *Κηρυναιου*, pro *Κυρηναιου*. 4) *στιραι*, pro *στειραι*.

XXIII.

οὐ γὰρ οἴδασιν τί ποιοῦσιν. Διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, τκα β
35 ἔβαλον κλήρους. καὶ ἱστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. Ἐξεμυκτήριζον δὲ τκβ β
καὶ οἱ ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς, λέγοντες, ἄλλους ἔσωσεν, σωσάτω
36 ἑαυτὸν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς, ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτός. Ἐνέπεξον[1]) τκγ α
δὲ αὐτῷ, καὶ οἱ στρατιῶται προσερχόμενοι ὄξος προσφέροντες αὐτῷ,
37 καὶ λέγοντες, σὺ εἰ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν.
38 Ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ ἐπιγεγραμμένη ἐπ' αὐτῷ γράμμασιν Ἑλληνι- τκδ β
κοῖς καὶ Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἑβραϊκοῖς, οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῶν
Ἰουδαίων. ΠΑ
39 Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτὸν, τκε β
40 λέγων, εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. Ἀποκριθεὶς τκς ι
δὲ ὁ ἕτερος ἐπετείμα αὐτῷ, λέγων, οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν Θεὸν, ὅτι ἐν
41 τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως· ἄξια γὰρ ὧν ἐπρά-
42 ξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξεν. καὶ ἔλε-
γεν τῷ Ἰησοῦ, μνήσθητί μου, κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ
43 σου. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμοῦ
44 ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ. Ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη, καὶ σκότος ἐγένετο τκζ β
45 ἐφ' ὅλην τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐνάτης. Καὶ ἐσκορτίσθη[2]) ὁ ἥλιος, τκη α
46 καὶ ἐσχίσθη τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον· Καὶ φωνήσας φωνῇ τκθ β
μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, πάτερ, εἰς χεῖράς σου παρατίθεμαι τὸ
47 πνεῦμά μου. καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέπνευσεν. Ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατόν- τλ ι
ταρχος τὸ γενόμενον ἐδόξασεν τὸν Θεὸν, λέγων, ὄντως ὁ ἄνθρω-
48 πος οὗτος δίκαιος [ἦν].[3]) Καὶ πάντες οἱ συνπαραγενόμενοι ὄχλοι τλα β
49 ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, τύπτοντες τὰ στήθη ὑπέστρεφον. ἱστή-
κεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτῷ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ συν-
ακολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρῶσαι ταῦτα. ΠΒ
50 Καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσὴφ, βουλευτὴς ὑπάρχων, ἀνὴρ τλβ α
51 ἀγαθὸς καὶ δίκαιος. (οὗτος οὐκ ἦν συνκατατεθιμένος τῇ βουλῇ
καὶ τῇ πράξει αὐτῶν,) ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς
52 καὶ προσεδέχετο καὶ αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, οὗτος προσελθὼν
53 τῷ Πειλάτῳ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ καθελὼν αὐτὸ ἐνετύ- τλγ α
λιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν

1) ενεπεξον. pro ενεπαιξον. 2) εσκορτισθη, sic pro εσκοτισθη. 3) Marg. sup. πβ. περι της αιτησεως του σωμα[τος του Κυριου].

XXIII. οὐδεὶς οὔπω κείμενος. καὶ ἡ ἡμέρα ἦν παρασκευὴ, σάββατον ἐπέφω- 54
τλδ ι σκεν. Κατακολουθήσασαι δὲ γυναῖκες, αἵτεινες ἦσαν συνεληλυ- 55
θυῖαι αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον, καὶ ὡς
τλε η ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ. Ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμασαν ἀρώματα καὶ 56
μύρα· καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν.

ΚΕΦ. ΚΔ.

CAP. XXIV.
τλς α Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθου[1]) βαθέως ἦλθον ἐπὶ τὸ μνῆμα, 1
φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα, καί τεινες σὺν αὐταῖς. εὗρον δὲ 2
τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου, καὶ εἰσελθοῦσαι 3
οὐχ εὗρον τὸ σῶμα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαπο- 4
ρεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου, καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες δύο ἐπέστησαν αὐ-
τλζ β ταῖς ἐν αἰσθήσεσιν[2]) ἀστραπτούσαις. Ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐ- 5
τῶν, καὶ κλεινουσῶν τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, εἶπον πρὸς αὐτὰς,
τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ' 6
ἠγέρθη· μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν, ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, λέ- 7
γων, ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀν-
θρώπων ἁμαρτωλῶν, καὶ σταυρωθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀνα-
τλη β στῆναι. καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ. Καὶ ὑποστρέψασαι 8 9
ἀπὸ τοῦ μνημείου, ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἕνδεκα καὶ πᾶσιν
τλθ ι τοῖς λοιποῖς. Ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία, καὶ Ἰωάννα, καὶ Μαρία ἡ 10
Ἰακώβου, καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς, ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους
ταῦτα. καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα αὐ- 11
τῶν, καὶ ἠπίστουν αὐταῖς. Ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνη- 12
μεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια κείμενα· καὶ ἀπῆλθον[3])
πρὸς ἑαυτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός. Καὶ ἰδοὺ, δύο ἐξ αὐτῶν ἦσαν 13
πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἑξήκοντα
ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, ᾗ ὄνομα Ἐμμαούς· καὶ αὐτοὶ ὡμίλουν πρὸς ἀλλή- 14
λους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμι- 15
λεῖν αὐτοὺς καὶ συνζητεῖν, καὶ αὐτὸς Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο

---

1) *ορθου.* sic pro *ορθρου.* 2) *αισθησεσιν,* pro *εσθησεσιν.* 3) *απηλθον.* sic pro *απηλθεν.*

16 αὐτοῖς· οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι XXIV.
17 αὐτόν. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς, τείνες οἱ λόγοι οὗτοι, οὓς ἀντιβάλ-
λετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες, καί ἐσται[1]) σκυθρωποί;
18 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εἷς, ᾧ ὄνομα Κλεόπας, εἶπεν πρὸς αὐτὸν, ΠΓ
σὺ μόνος παροικεῖς Ἱερουσαλὴμ, καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν
19 αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ποῖα; οἱ δὲ εἶπον
αὐτῷ, τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης,
δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ ἐν λόγῳ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ
20 λαοῦ· ὅπως τε αὐτὸν παρέδωκαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες
21 ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν· ἡμεῖς δὲ ἠλ-
πίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ. Ἀλλά
γε σὺν πᾶσιν τούτοις τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει σήμερον, ἀφ'
22 οὗ ταῦτα ἐγένετο. Ἀλλὰ καὶ γυναῖκές τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν
23 ἡμᾶς, γενόμεναι ὄρθριναι ἐπὶ τὸ μνημεῖον· καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ
σῶμα αὐτοῦ, ἦλθον, λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἳ
24 λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. Καὶ ἀπῆλθόν τεινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ
μνημεῖον, καὶ εὗρον οὕτως καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον· αὐτὸν
25 δὲ οὐκ εἶδον. Καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς ἑαυτοὺς, ὦ ἀνόητοι καὶ βρα-
δεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προ-
26 φῆται· οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν, καὶ εἰσελθεῖν εἰς
27 τὴν δόξαν αὐτοῦ; καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωσέως, καὶ ἀπὸ πάντων
τῶν προφητῶν, διερμήνευεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ
28 περὶ ἑαυτοῦ. καὶ ἤγγεισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο· καὶ
29 αὐτὸς προσεποιήσατο πορρώτερον πορεύεσθαι· καὶ παρεβιάσαντο
αὐτὸν, λέγοντες, μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶν,
30 καὶ κέκλικεν ἡ ἡμέρα. καὶ εἰσῆλθεν τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. καὶ
ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν, λαβὼν τὸν ἄρ-
31 τον ηὐλόγησεν, καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς. αὐτῶν δὲ διηνοίχ-
θησαν οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος
32 ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. καὶ εἶπον πρὸς ἀλλήλους, οὐχὶ ἡ καρδία
ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς διή-
33 νοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ὑπέστρεψαν

1) εσται pro εστε. Post εσται quinque literae erasae: forte quia εσται bis scriptum.

XXIV. εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ εὗρον συνηθροισμένους τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς
σὺν αὐτοῖς, λέγοντας, ὅτι ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως, καὶ ὤφθη Σί- 34
μωνι. καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς 35
τμ ι ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου. Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων, αὐτὸς ὁ Ἰη- 36
σοῦς ἔστη ἐμμέσῳ αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, εἰρήνη ὑμῖν. πτοηθέν- 37
τες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. καὶ εἶπεν 38
αὐτοῖς, τί τεταραγμένοι ἐσταί;[1]) καὶ διατί διαλογισμοὶ ἀναβαίνου-
σιν ἐν ταῖς καρδίαις[2]) ὑμῶν; εἴδετε τὰς χεῖράς μου, καὶ τοὺς πόδας 39
μου, ὅτι αὐτὸς ἐγώ εἰμι· ψηλαφήσατέ με, καὶ ἴδετε· ὅτι πνεῦμα
σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. καὶ τοῦτο 40
τμα α εἰπὼν ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. Ἔτι δὲ ἀπι- 41
στούντων αὐτῷ καὶ θαυμαζόντων ἀπὸ τῆς χαρᾶς, εἶπεν αὐτοῖς,
ἔχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε; οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ 42
τμβ ι μέρος· καὶ λαβὼν ἐνώπιον πάντων ἔφαγεν. Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, οὗ- 43 44
τοι οἱ λόγοι μου, οὓς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ
πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως, καὶ προ-
φήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ. Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν, 45
τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς· καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὅτι οὕτως γέγραπται, 46
καὶ οὕτως ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν, καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ
τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ 47
ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον ἀπὸ Ἱερουσαλήμ.
ὑμεῖς δέ ἐσται μάρτυρες τούτων. καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω τὴν 48 49
ἐπαγγελείαν τοῦ πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθείσατε ἐν τῇ
πόλει Ἱερουσαλὴμ, ἕως οὗ ἐνδύσησθαι δύναμιν ἐξ ὕψους. Ἐξήγα- 50
γεν δὲ αὐτοὺς ἔξω ἕως εἰς Βηθανίαν· καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ,
εὐλόγησεν αὐτούς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς, διέ- 51
στη ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ αὐτοὶ προσκυ- 52
νήσαντες αὐτὸν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης·
καὶ ἦσαν διαπαντὸς ἐν τῷ ἱερῷ, αἰνοῦντες[3]) καὶ εὐλογοῦντες τὸν 53
Θεόν. ἀμήν.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.[4])

---

1) εσται, pro εστε, ut saepe. 2) εν ταις καρδιαις. Rescripta sunt ε, τ, ς καρ. a prima manu vel antiqua: qua de causa non liquet. 3) εν τω ιερω αινουντες. olim αινουντες solum: nunc, deleto αινουν, rescriptum, literis ερω αινουν in marginem extensis. Correctio 2 m. 4) Subscriptio, a manu correctoris antiqui adjecta.

[ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ.] *)

[α]. *περὶ τοῦ ἐγ' Κανᾷ 1) γάμου.*
[β]. *περὶ τῶν ἐκβληθέντων ἐκ τοῦ ἱεροῦ.*
[γ]. *περὶ Νικοδήμου.*
[δ]. *ζήτησεις 2) περὶ καθαρισμοῦ.*
ε. *περὶ τῆς Σαμαρίτιδος.*
ς. *περὶ τοῦ βασιλικοῦ.*
ζ. *περὶ τοῦ τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη ἔχοντος ἐν τῇ ἀσθηνείᾳ.*
η. *περὶ τῶν πέντε ἄρτων καὶ τῶν δύο ἰχθύων.*
θ. *περὶ τοῦ ἐν θαλάσσῃ περιπάτου.*
ι. *περὶ τοῦ τυφλοῦ.*
ια. *περὶ Λαζάρου.*
ιβ. *περὶ τῆς ἀλιψάσης τὸν Κύριον μύρῳ.*
ιγ. *περὶ ὧν εἶπεν Ἰούδας.*
ιδ. *περὶ τοῦ ὄνου.*
ιε. *περὶ τῶν προσελθόντων Ἑλλήνων.*
ις. *περὶ τοῦ νιπτῆρος.*
ιζ. *περὶ τοῦ παρακλήτου.*
ιη. *περὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου.*

---

*) Titulus deest. 1) *εγ' Κανα*, pro *εν Κανα*. 2) *ζητησεις*, pro *ζητησις*.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.*

ΚΕΦ. Α.

CAP. I.

α ι Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ 1
λόγος. οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. πάντα δι᾽ αὐτοῦ ἐγένετο, 2 3
καὶ χωρεὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν, ὃ γέγονεν. ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, 4
καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ 5
β γ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπε- 6
σταλμένος παρὰ Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης. οὗτος ἦλθεν εἰς 7
μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτὸς, ἵνα πάντες πιστεύ-
σωσιν δι᾽ αὐτοῦ. οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ᾽ ἵνα μαρτυρήσῃ 8
γ ι περὶ τοῦ φωτός. Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθεινὸν, ὃ φωτίζει πάντα ἄν- 9
θρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι᾽ 10
αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ 11
οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς 12
ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς, οὐδὲ ἐκ θελήματος 13
δ ι ἀνδρὸς, ἀλλ᾽ ἐκ Θεοῦ ἐγενήθησαν. Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ 14
ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, (καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς
ϛ ι μονογενοῦς παρὰ πατρὸς,) πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. Ἰωάν- 15
νης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ, καὶ κέκραγεν λέγων, οὗτος ἦν ὃν
εἶπον, ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶ-
ζ ι τός μου ἦν. Καὶ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλά- 16
βομεν καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος· ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωσέως ἐδόθη, ἡ 17
η β χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. Θεὸν οὐδεὶς ἑώρα- 18

---

* Titulus olim adfuit.

κεν πώποτε· ὁ μονογενὴς υἱὸς, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς, Ι.
19 ἐκεῖνος ἐξηγήσατο. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, θ ι
ὅτε ἀπέστειλαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ Λευΐτας
20 πρὸς αὐτὸν, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτὸν, σὺ τίς εἶ; καὶ ὡμολόγησεν,
καὶ οὐκ ἠρνήσατο· καὶ ὡμολόγησεν, ὅτι ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ Χρι-
21 στός. καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν, τί οὖν; Ἡλίας εἶ σύ; καὶ λέγει,
22 οὐκ εἰμί. ὁ προφήτης εἶ σύ; καὶ ἀπεκρίθη, οὔ. εἶπον οὖν αὐ-
τῷ, τίς εἶ; ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέ-
23 γεις περὶ σεαυτοῦ; Ἔφη, ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, εὐ- ι α
24 θύνατε τὴν ὁδὸν Κυρίου· καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης. Καὶ ια ι
25 οἱ ἀπεσταλμένοι[1]) ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων· καὶ ἠρώτησαν αὐ-
τὸν, καὶ εἶπον αὐτῷ, τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χρι-
26 στὸς, οὐδὲ Ἡλίας, οὐδὲ ὁ προφήτης; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς Ἰωάν- ιβ α
νης λέγων, ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος δὲ ὑμῶν ἕστηκεν, ὃν
27 ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. αὐτός ἐστιν ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ὃς ἔμ-
προσθέν μου γέγονεν· οὗ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ
28 τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. Ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο πέραν ιγ ι
29 τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων. Τῇ ἐπαύριον βλέ-
πει τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει, ἴδε ὁ ἀμνὸς
30 τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. Οὗτός ἐστιν περὶ ιδ α
οὗ ἐγὼ εἶπον, ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν,
31 ὅτι πρῶτός μου ἦν. κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ
32 τῷ Ἰσραὴλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ ὕδατι βαπτίζων. Καὶ ἐμαρ- ιε α
τύρησεν Ἰωάννης λέγων, ὅτι τεθέαμαι τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον ὡς
33 περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' α[ὐτόν]. κἀγὼ οὐκ ᾔδειν
αὐτόν· ἀλλ' ὁ π[έμ]ψας[2]) με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι
εἶπεν, ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐ-
34 τὸν, αὐτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. κἀγὼ ἑώρακα,
35 καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Τῇ ἐπαύ- ιϛ ι
ριον πάλιν ἱστήκει ὁ Ἰωάννης, καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ
36 δύο. καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι, λέγει, ἴδε ὁ ἀμνὸς
37 τοῦ Θεοῦ. καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ λαλοῦντος, καὶ

1) *οι απεσταλμενοι. οι απε* rescriptum 1 m. Olim forte omisso *οι*. 2) *αυτον αλλ' ο π[εμ]ψας*. Videtur 1 m. scripsisse *αλλ' ο πεμψας*, ideoque *α* relicto, erasit caetera, et inseruit *υτον αλλ ο πεμψας*.

I. ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. Στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ θεασάμενος 38
αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς, τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ 39
ῥαββὶ, (ὃ λέγετε μεθερμηνευόμενον, διδάσκαλε,) ποῦ μένεις; Λέ- 40
γει αὐτοῖς, ἔρχεσθαι καὶ ἴδετε. ἦλθον οὖν καὶ ἶδον ποῦ μένει· καὶ
παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὥρα ἦν ὡς ἕκτη. Ἦν δὲ 41
Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκου-
ιζ α σάντων παρὰ Ἰωάννου, καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. Εὑρίσκει 42
οὗτος πρῶτον τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα, καὶ λέγει αὐτῷ,
εὑρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, (ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον, Χριστός·)
καὶ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψας αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς 43
εἶπεν, σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ· σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς· ὃς ἑρμηνεύ-
ιη ι εται Πέτρος. Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· 44
καὶ εὑρίσκει Φίλιππον, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ἀκολούθει μοι.
ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαΐδὰ, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέ- 45
τρου. [Εὑ]ρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ,[1]) καὶ λέγει αὐτῷ, ὃν 46
ἔγραψεν Μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται, εὑρήκαμεν, Ἰησοῦν
τὸν υἱὸν Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναὴλ, ἐκ 47
Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ Φίλιππος, ἔρχου
καὶ ἴδε. Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, 48
καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ, ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ
ἔστιν. λέγει αὐτῷ Ναθαναὴλ, πόθεν με γινώσκεις; Ἀπεκρίθη 49
Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ
τὴν συκῆν, εἶδόν σε. ἀπεκρίθη Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ, ῥαββεὶ, 50
σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ βασιλεὺς εἶ τοῦ Ἰσραήλ. Ἀπεκρίθη 51
Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι εἶπόν σοι, ὅτι ἶδόν σε ὑποκάτω τῆς
συκῆς, πιστεύεις; μείζω τούτων ὄψῃ. καὶ λέγει αὐτῷ, ἀμὴν ἀμὴν 52
λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθαι[2]) τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα, καὶ τοὺς
ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου.

---

1) *Ναθαναηλ. λ* rescriptum. 2) *οψεσθαι. αι* pro *ε* ut saepissime.

ΚΕΦ. Β.

CAP. II.

1 *Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας· καὶ* A
2 *ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ. ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθη-*
3 *ταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. καὶ ὑστερήσαντος οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ*
4 *τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτὸν, οἶνον οὐκ ἔχουσιν. καὶ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰη-*
5 *σοῦς, τί ἐμοὶ καὶ σοὶ, γύναι; οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου. λέγει ἡ μήτηρ*
6 *αὐτοῦ τοῖς διακόνοις, ὅ τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ*
ὑδρίαι λίθινε[1]) *ἓξ κείμεναι κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων,*
7 *χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρῖς. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Γε-*
8 *μίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω. καὶ λέγει*
αὐτοῖς, ἀντλήσατε νῦν, καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ. καὶ ἤνεγκαν.
9 *Ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον, καὶ*
οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν· (οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἠντληκότες τὸ
10 *ὕδωρ·) φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλεινος, καὶ λέγει αὐτῷ, πᾶς*
ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησιν, καὶ ὅταν μεθυσθῶ-
σιν, τότε τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι.
11 *Ταύτην ἐποίησεν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐγ' Κανᾷ*[2]) *τῆς Γα-*
λιλαίας, καὶ ἐφανέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ ἐπίστευσαν εἰς
12 *αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καπερναοὺμ,* ιθ δ
αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ· καὶ ἐκεῖ ἔμεινεν οὐ πολλὰς ἡμέρας. B
13 *Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ* κ α
14 *Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα Ἰησοῦς. Καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς* κα δ
πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστερὰς, καὶ τοὺς κερμα-
15 *τιστὰς καθημένους. καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων, πάν-*
τας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ
τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν τὸ κέρμα, καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρε-
16 *ψεν· καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν, ἄρατε ταῦτα ἐν-*
τεῦθεν· καὶ μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου.
17 *Ἐμνήσθησαν δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι γεγραμμένον ἐστὶν, ὁ ζῆ-* κβ ι

---

1) *λιθινε.* ε pro αι ut saepissime. 2) *εγ' Κανα*, pro *εν Κανα.*

II. *λος τοῦ οἴκου σου καταφάγεταί με. ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι* 18
καὶ εἶπον αὐτῷ, τί σημεῖον διγνύεις[1]) *ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς;*
κδ α *Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ* 19
ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, τεσσερά- 20
κοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέ-
ραις ἐγερεῖς αὐτόν; ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος 21
αὐτοῦ. ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐ- 22
τοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν· καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ, καὶ τῷ λόγῳ ᾧ
εἶπεν ὁ Ἰησοῦς. Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα, ἐν 23
τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες[2]) *αὐ-*
τοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. αὐτὸς δὲ ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἑαυτὸν 24
αὐτοῖς,[3]) *διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας· καὶ οὐ χρίαν εἶχεν ἵνα* 25
τὶς μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν
ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

ΚΕΦ. Γ.

CAP. III.
Γ *Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ,* 1
ἄρχων τῶν Ἰουδαίων. οὗτος ἦλθεν πρὸς αὐτὸν νυκτὸς, καὶ εἶπεν 2
αὐτῷ, ῥαββεὶ, οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐ-
δεὶς γὰρ δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ
ᾖ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἀμὴν 3
ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν
τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νεικόδημος, πῶς δύ- 4
ναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι[4]) *γέρων ὤν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοι-*
λίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; Ἀπε- 5
κρίθη Ἰησοῦς, ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γενηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ
πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· Τὸ 6
γεγενημένον ἐκ τῆς σαρκὸς, σάρξ ἐστιν· καὶ τὸ γε[γενη]μένον ἐκ
τοῦ πνεύματος, πνεῦμά ἐστι[ν]. Μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἰπόν σοι, δεῖ 7
ὑμᾶς γενηθῆναι ἄνωθεν. τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν 8
φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται ἢ ποῦ ὑπά-

1) *διγνυεις*, pro *δεικνυεις*. 2) *θεωρουντες*. Sic MS. Woide habet *θεορουντες*: male. 3) *εαυτον αυτοις*. Scripserat *αυτον εαυτοις* 1 m. sed postea correxit. Has inter voces spatium unius literae interest, et *ε* extendit in marginem. 4) *γεννηθηναι* bis. Olim *γενηθηναι*, correctio 2 m.

9 γει· οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος. Ἀπεκρίθη III.
10 Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ, πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι; Ἀπε-
κρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ
11 ταῦτα οὐ γινώσκεις; Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι ὃ οἴδαμεν λαλοῦμεν,
καὶ ὃ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν· καὶ τὴν μαρυτρίαν ἡμῶν οὐ λαμ-
12 βάνετε. εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς, ἐὰν εἴπω
13 ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύσετε; καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐ-
ρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν
14 ἐν τῷ οὐρανῷ·[1]) Καὶ καθὼς Μωσῆς ὕψωσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ,
15 οὕτως δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων
16 ἐπ' αὐτὸν, μὴ ἀπόλητε,[2]) ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. Οὕτως γὰρ ἠγά-
πησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδω-
κεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπολλύηται,[3]) ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰ-
17 ώνιον. οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον,
18 ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. Ὁ πι-
στεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνετε· ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι
19 μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Αὕτη
δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπη-
σαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος, ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ αὐτῶν πο-
20 νηρὰ τὰ ἔργα. Πᾶς[4]) γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων, μισεῖ [τ]ὸ φῶς, καὶ
21 οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα· ὁ δὲ ποιῶν
τὴν ἀλήθειαν, ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα,
22 ὅτι ἐν Θεῷ ἐστιν εἰργασμένα. Μετὰ ταῦτα ἦλθεν Ἰησοῦς καὶ οἱ μα-
θηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν. καὶ ἐκεῖ διέτριβεν μετ' αὐτῶν
23 καὶ ἐβάπτιζεν. Ἦν δὲ καὶ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνὼν ἐγγὺς τοῦ κε γ
Σαλλεὶμ,[5]) ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ· καὶ παρεγείνοντο καὶ ἐβαπτί-
24 ζοντο. Οὔπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης. κς α
25 Ἐγένετο οὖν ζήτησεις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ Ἰου- Δ
26 δαίου περὶ καθαρισμοῦ. καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπον κζ α
αὐτῷ, ῥαββεὶ, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρ-

---

1) ων εν τω ουρανω: ων prius omissum. Erasit manus antiqua et rescripsit, addito ων. 2) απολητε pro απολησαι. ητε rescriptum: quid olim exstiterit nunc discerni nequit. Post ητε rasura. 3) απολλυηται, sic. 4) Marg. sup. [ε. περι της] Σαμα[ριτιδος]. 5) Σαλλειμ. sic.

III. τύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν.
Ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν, οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐ- 27
κη α δὲν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Αὐτοὶ ὑμεῖς μοι 28
μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον, οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστὸς, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλ-
κθ ι μένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. Ὁ ἔχων τὴν νύμφην, νυμφίος 29
ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ,
χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ
ἐμὴ πεπλήρωται. ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. ὁ 30 31
ἄνωθεν ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστίν. ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς, ἐκ
τῆς γῆς ἐστιν, καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμε-
νος, ἐπάνω πάντων ἐστὶν, καὶ ὃ ἑώρακεν καὶ ἤκουσεν, τοῦτο μαρ- 32
τυρεῖ· καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. ὁ λαβὼν αὐ- 33
τοῦ τὴν μαρτυρίαν, ἐσφράγισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθής ἐστιν. ὃν γὰρ 34
ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέ-
λ γ τρου δίδωσιν ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα. Ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱὸν, καὶ 35
λα ι πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν, 36
ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ, οὐκ ὄψεται ζωὴν, ἀλλ'
ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

ΚΕΦ. Δ.

CAP. IV.
Ὡς οὖν ἔγνω ὁ Κύριος, ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι, ὅτι Ἰησοῦς 1
λβ ζ πλείονας μαθητὰς ποιεῖ, καὶ βαπτίζει Ἰωάννης· (Καίτοιγε αὐτὸς 2
Ἰησοῦς οὐκ ἐβάπτιζεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·) ἀφῆκεν τὴν Ἰου- 3
δαίαν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχε- 4
σθαι διὰ τῆς Σαμαρείας.
Ε λγ ι Ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας, λεγομένην Συχὰρ, 5
πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν Ἰακὼβ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ἦν 6
δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. Ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακὼς ἐκ τῆς
ὁδοιπορείας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. ὥρα ἦν ὡς ἕκτη.
Ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλῆσαι ὕδωρ. Λέγει αὐτῇ 7
ὁ Ἰησοῦς, δός μοι πιεῖν. οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθει- 8
σαν εἰς τὴν πόλιν ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν. λέγει οὖν αὐτῷ ἡ 9

γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις, πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ᾽ ἐμοῦ πῖν[1]) αἰτεῖς, IV.
γυναικὸς Σαμαρείτιδος οὔσης; οὐ γὰρ συνχρῶνται Ἰουδαῖοι Σα-
10 μαρείταις. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ, ἢ εἴδεις[2]) τὴν
δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι, δός μοι πιεῖν,
11 σὺ ἂν ᾔτησας αὐτὸν, καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν. λέγει αὐ-
τῷ ἡ γυνὴ, κύριε, οὔτε ἄντλημα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν
12 βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ
πατρὸς ἡμῶν Ἰακὼβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ
13 αὐτοῦ ἔπιεν, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ; Ἀπε-
κρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ, πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος
14 τούτου, διψήσει πάλιν· ὃς δ᾽ ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ
δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσει εἰς τὸν αἰῶνα· ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ
δώσω αὐτῷ, γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου εἰς
15 ζωὴν αἰώνιον. Λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ, κύριε, δός μοι τοῦτο
16 τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ, μηδὲ ἔρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. λέγει αὐτῇ
17 Ἰησοῦς, ὕπαγε, φώνησον τὸν ἄνδρα σου, καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε. ἀπε-
κρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν, οὐκ ἔχω ἄνδρα. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς,
18 καλῶς εἶπας, ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω· πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες· καὶ
19 νῦν ὃν ἔχεις, οὐκ ἔστιν σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας. Λέγει
20 αὐτῷ ἡ γυνὴ, κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. οἱ πατέρες
ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν
21 Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος, ὅπου προσκυνεῖν δεῖ. Λέγει αὐτῇ
ὁ Ἰησοῦς, γύναι, πίστευσόν μοι, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτι οὔτε ἐν τῷ
22 ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσεται τῷ πατρί. ὑμεῖς
προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν· ὅτι
23 ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. ἀλλὰ ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν
ἐστιν, ὅτε οἱ ἀληθεινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσιν τῷ πατρὶ ἐν
πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσ-
24 κυνοῦντας αὐτόν. Πνεῦμα ὁ Θεός· καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν,
25 ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, οἶδα
ὅτι Μεσσίας ἔρχεται· (ὁ λεγόμενος Χριστός·) ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος,
26 ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα. λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς, ἐγώ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι.

---

1) πιν. Sic pro πιειν. 2) η ειδεις, pro ει ηδεις.

IV. καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμαζον ὅτι 27
μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι εἶπεν, τί ζητεῖς; ἤ, τί
λαλεῖς μετ᾽ αὐτῆς; ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρ[ίαν] αὐτῆς ἡ γυνή, 28
καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις, δεῦτε, 29
ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέν μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗ-
τός ἐστιν ὁ Χριστός; Ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἤρχοντο 30
πρὸς αὐτόν. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἠρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταί, λέ- 31
γοντες, ῥαββί, φάγε. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φα- 32
γεῖν, ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. Ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλ- 33
λήλους, μήτις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, 34
ἐμὸν βρῶμά ἐστιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, καὶ
τελιώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. Οὐχ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἔτι τετρά- 35
μηνός ἐστιν, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδού, λέγω ὑμῖν, ἐπά-
ρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ θεάσασθαι τὰς χώρας, ὅτι
λευκαί εἰσιν πρὸς θερισμόν. ἤδη καὶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμ- 36
βάνει, καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον· ἵνα καὶ ὁ σπεί-
ρων ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. Ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος 37
ἐστὶν ὁ ἀληθεινὸς, ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων, καὶ ἄλλος ὁ
θερίζων. ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκο- 38
πιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐ-
τῶν εἰσεληλύθατε. ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπί- 39
στευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν, διὰ τὸν λόγον τῆς γυ-
ναικὸς μαρτυρούσης, ὅτι εἶπέν μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. ὡς 40
οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρῖται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι
παρ᾽ αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. καὶ πολλῷ πλίους 41
ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον, 42
ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκη-
κόαμεν, καὶ οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ
λδ ζ κόσμου, ὁ Χριστός. Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν 43
λε α ἐκεῖθεν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Αὐτὸς γὰρ Ἰη- 44
σοῦς ἐμαρτύρησεν, ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τι-
λς ι μὴν οὐκ ἔχει. Ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέ- 45
ξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ὅσα ἐποίησεν ἐν
Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς

IV.

46 τὴν ἑορτήν. Ἦλθεν οὖν πάλιν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, λζ γ
ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ οἶνον.
47 Καὶ ἦν τις βασιλικὸς, οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καπερναούμ. οὗ- ς
τος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἥκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν,
ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν, καὶ ἠρώτα αὐτὸν, ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσηται αὐ-
48 τοῦ τὸν υἱόν· ἤμελλεν γὰρ ἀποθνήσκειν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς
πρὸς αὐτὸν, ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε.
49 λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεικὸς, κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν
50 τὸν υἱόν μου. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, πορεύου· ὁ υἱός σου ζῇ. καὶ
ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος [1]) τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ
51 ἐπορεύετο. ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἀπήντη-
52 σαν αὐτὸν, καὶ ἀπήγγειλαν λέγοντες, ὅτι ὁ παῖς αὐτοῦ ζῇ. Ἐπύθετο
οὖν τὴν ὥραν παρ᾽ αὐτῶν ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχεν· καὶ εἶπον αὐτῷ,
53 ὅτι ἐχθὲς ὥραν ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. Ἔγνω οὖν ὁ
πατὴρ, ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὁ υἱός σου
54 ζῇ. καὶ ἐπίστευσεν, αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. Τοῦτο πάλιν
δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν
Γαλιλαίαν.

ΚΕΦ. Ε.

CAP. V.

1 Μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσό- λη α
2 λυμα. ἔστιν δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα,
3 ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθεσδὰ, πέντε στοὰς ἔχουσα. ἐν ταύταις
κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν,
4 ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. ἄγγελος γὰρ Κυρίου [2]) κατὰ
καιρὸν ἐλούετο ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν
πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος, ὑγιὴς ἐγείνετο, οἵῳ
δήποτ᾽ οὖν κατείχετο νοσήματι [3]).
5 Ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριακόντα καὶ ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ Ζ

---

1) *ο ανθρωπος.* Manus antiqua erasit *α* in fine lineae, et initio lineae sequentis praeposuit: unde post *ο* rasura apparet. 2) *χωλων — Κυριον.* Videtur olim scriptum fuisse, *χωλων ξηρων αγγελος γαρ Κυριου*, quae erasit antiqua vel 1 m., et ad finem lineae praecedentis posuit quaedam, quaedam ad finem huius lineae, caetera rescripsit. *του* ante *υδατος* omisit Woide. 3) *νοσηματι. οσηματι* rescriptum a 1 m.

V. *ἀσθενίᾳ. τοῦτον ἰδὼς ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν* 6
ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ, θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; Λέγει αὐτῷ[1]*) ὁ* 7
ἀσθενῶν, κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλῃ
με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγὼ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ κα-
ταβαίνει. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ἔγειρε, καὶ ἆρον τὸν κράβαττόν σου, 8
καὶ περιπάτει. καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρεν τὸν 9
κράβαττον αὐτοῦ, καὶ περιπάτει. Ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ
ἡμέρᾳ. ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ, σάββατόν ἐστιν 10
καὶ οὐκ ἔξεστίν σοι ἆραι τὸν κράβαττον. Ὃς δὲ ἀπεκρίθη αὐτοῖς, ὁ 11
ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, ἆρον τὸν κράβαττόν σου, καὶ πε-
ριπάτει. ἠρώτησαν οὖν αὐτὸν, τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών σοι, 12
ἆρον τὸν κράβαττόν σου, καὶ περιπάτει; Ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς 13
ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν, ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. Μετὰ ταῦ- 14
τα εὑρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εἶπεν[2]*) αὐτῷ, ἴδε ὑγιὴς*
γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν σοί τί γένηται. Καὶ ἀπῆλ- 15
θεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀνήγγειλεν τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ
ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ. καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι, 16
καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. Ὁ δὲ 17
Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ
ἐργάζομαι. διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖ- 18
ναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν
Θεὸν[3]*), ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ Θεῷ. Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶ-* 19
πεν αὐτοῖς, ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ
οὐδὲν, ἐὰν μή τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἐκεῖνος ποιεῖ,
ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. Ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν υἱὸν, καὶ πάντα 20
δίγνυσιν[4]*) αὐτῷ, ἃ αὐτὸς ποιεῖ· καὶ μείζονα τούτων δίξει αὐτῷ ἔργα,*
ἵνα ὑμεῖς θαυμάζηται. ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγίρει τοὺς νεκροὺς καὶ 21
ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ. Οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ 22
κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ υἱῷ. ἵνα πάν- 23
μ α *τες τιμῶσιν τὸν υἱὸν, καθὼς τιμῶσιν τὸν πατέρα. Ὁ μὴ τιμῶν τὸν*

---

1) *υγιης γενεσθαι; λεγει αυτῳ.* 1 m. bis eadem verba scripserat sed omnia delevit et rescripsit *υγιης ... γενεσθαι ..... λεγει αυτῳ .....* Olim pro *λεγει αυτῳ* exstabat *απεκριθη*. 2) *ηρωτησαν — και ει(πεν)*. Omnia rescripta. Quaedam sine dubio omissa. Correctio 1 m. 3) *Θεον*. Rescriptum a 1 m., olim forte *Ιησουν*. 4) *διγνυσιν*. pro *δεικνυσιν*: sic etiam *διξει* pro *δειξει*.

V.
24 υἱὸν, οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. Ἀμὴν ἀμὴν μα ι
λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων, καὶ πιστεύων
τῷ πέμψαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρ-
χεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν.
25 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε
οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ
26 ἀκούσαντες ζήσονται. Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυ-
27 τῷ, οὕτως ἔδωκεν καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. καὶ
ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου
28 ἐστίν. Μὴ θαυμάζετε τοῦτο· ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ᾗ πάντες
29 οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκ-
πορεύσονται, οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς·
30 οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. Οὐ δύ- μβ α
ναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ οὐδέν. καθὼς ἀκούω, κρίνω·
καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν· ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ
31 ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. Ἐὰν ἐγὼ μαρ- μγ ι
32 τυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής. ἄλλος
ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ
33 μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. Ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς
34 Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκεν τῇ ἀληθείᾳ. ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ
ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα
35 ὑμεῖς σωθῆτε. ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων,
ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε πρὸς ὥραν ἀγαλλιαθῆναι ἐν τῷ φωτὶ αὐ-
36 τοῦ. ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζων τοῦ Ἰωάννου· τὰ
γὰρ ἔργα ἃ ἔδωκέν μοι ὁ πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτὰ, αὐτὰ τὰ
ἔργα ἃ ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ, ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλ-
37 κεν· καὶ ὁ πέμψας με πατὴρ, αὐτὸς μεμαρτύρηκεν περὶ ἐμοῦ.
Οὔτε φωνὴν αὐτοῦ πώποτε ἀκηκόαται,[1]) Οὔτε ἶδος αὐτοῦ ἑω- μδ γ
38 ράκατε. καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχεται μένοντα ἐν ὑμῖν, με ι
39 ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύεται. Ἐρευ-
νᾶτε τὰς γραφὰς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώ-
40 νιον ἔχειν, καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ· καὶ
41 οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρός με, [ἵ]να ζωὴν ἔχητε. δόξαν παρὰ

1) Sic MS. Woide ακεκοαται: male.

V. [ἄ]νθρώπου οὐ λαμβάνω· ἀλλ' ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι τὴν ἀγάπην 42
τοῦ Θεοῦ οὐχεται[1]) ἐν ἑαυτοῖς. Ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ 43
πατρός μου, καὶ οὐ λαμβάνεταί με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι
τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήμψεσθαι. Πῶς δύνασθαι ὑμεῖς πιστεύειν, δό- 44
ξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου
Θεοῦ οὐ ζητεῖτε; Μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν 45
πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν, Μωσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε.
εἰ γὰρ ἐπιστεύεται Μωσεῖ, ἐπιστεύεται ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ 46
ἐκεῖνος ἔγραψεν. εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς 47
τοῖς ἐμοῖς ῥήμασιν πιστεύσετε;

ΚΕΦ. ϛ.

CAP. VI.

μϛ α Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλι- 1
λαίας τῆς Τιβεριάδος· καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, ὅτι ἐθεώ- 2
μζ γ ρων τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. Ἀνῆλθεν[2]) δὲ εἰς 3
τὸ ὄρος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Ἦν 4
μη δ δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων.

Η μθ α Ἐπάρας οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ θεασάμενος ὅτι 5
πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτὸν, λέγει πρὸς τὸν Φίλιππον, πόθεν
ἀγοράσωμεν ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὗτοι; τοῦτο δὲ ἔλεγεν πειράζων 6
αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλεν ποιεῖν. Ἀπεκρίθη αὐτῷ Φίλιπ- 7
πος, διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος
βραχύ τι λάβῃ. λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀν- 8
δρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, ἔστιν παιδάριον ἓν ὧδε, ὃς ἔχει 9
πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς
τοσούτους; εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς, ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. 10
ἦν δὲ πολὺς χόρτος ἐν τῷ τόπῳ. Ἀνέπεσαν οὖν οἱ ἄνθρωποι ἄνδρες[3])
τὸν ἀριθμὸν ὡσεὶ πεντακισχείλιοι. ἔλαβεν οὖν τοὺς ἄρτους ὁ Ἰη 11
σοῦς, καὶ εὐχαριστήσας διέδωκεν τοῖς ἀνακειμένοις· ὁμοίως καὶ ἐκ
τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθη- 12

---

1) ουχεται, pro ουκ εχεται. 2) ανηλθεν. λ rescriptum a manu antiqua.
3) οι ανθρωποι ανδρες. Sic legitur in Cod. οι ανοι ανδρες.

ταῖς αὐτοῦ, συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι VI.
13 ἀπόλητε. συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμά-
των ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων, ἃ ἐπερίσσευσεν τοῖς
14 βεβρωκόσιν. Οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν σημεῖον ὁ ν ι
Ἰησοῦς, ἔλεγον, ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχό-
15 μενος εἰς τὸν κόσμον. Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχε- να γ
σθαι καὶ ἁρπάζειν αὐτὸν, ἵνα ποιήσωσιν βασιλέα, ἀνεχώρησεν
16 πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος. Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβη-
17 σαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καὶ ἀναβάντες εἰς τὸ
πλοῖον, ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καπερναοὺμ. καὶ σκο-
18 τία ἤδη ἐγεγόνει, καὶ οὐκ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, ἥ
τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διηγείρετο.
19 Ἐληλακότες οὖν ὡσεὶ σταδίους εἰκοσιπέντε ἢ τριάκοντα, Θ
θεωροῦσιν τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ
20 ἐγγὺς τοῦ πλοίου γεινόμενον· καὶ ἐφοβήθησαν. Ὁ δὲ λέγει
21 αὐτοῖς, ἐγώ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν [1])
εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως ἐγένετο τὸ πλοῖον ἐπὶ τῆς γῆς
22 εἰς ἣν ὑπῆγον. Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέραν τῆς νβ ι
θαλάσσης, εἶδον ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἓν,
καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰη-
σοῦς [2]) εἰς τὸ πλοῖον, ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον,
23 ἄλλα δὲ ἦλθεν πλοιάρια ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου
24 ἔφαγον τὸν ἄρτον, εὐχαριστήσαντος τοῦ Κυρίου· Ὅτε οὖν ἴδεν
ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέ-
βησαν αὐτοὶ εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἦλθον εἰς Καπερναοὺμ, ζητοῦν-
25 τες τὸν Ἰησοῦν. καὶ εὑρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης, εἶ-
26 πον αὐτῷ, ῥαββὶ, πότε ὧδε γέγονας; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰη-
σοῦς καὶ εἶπεν, ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι ἴδετε
27 σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. ἐρ-
γάζεσθε, μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν
τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
28 ὑμῖν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ Θεός. Εἶπον

1) *αυτον. α* rescriptum est. 2) *ο Ιησους*, bis in Cod.

VI. πρὸς αὐτὸν, τί ποιῶμεν, ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ;
ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, τοῦτό ἐστιν τὸ ἔργον 29
νγ δ τοῦ Θεοῦ, ἵνα πιστεύητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. Εἶπον 30
οὖν αὐτῷ, τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πι-
νδ ι στεύσωμέν σοι; τί ἐργάζῃ; Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφα- 31
γον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθώς ἐστιν γεγραμμένον, ἄρτον ἐκ τοῦ
νε α οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰη- 32
σοῦς, ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν
ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἀλλ᾽ ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν
ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ Θεοῦ 33
ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ διδοὺς ζωὴν τῷ
κόσμῳ. Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν, κύριε, πάντοτε δὸς ὑμῖν τὸν 34
ἄρτον τοῦτον. εἶπεν δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἐγώ εἰμι ὁ ἄρ- 35
τος τῆς ζωῆς· Ὁ ἐρχόμενος πρός με, οὐ μ[ὴ] πεινάσῃ· Καὶ
νϛ ι ὁ πιστεύω[ν] εἰς ἐμὲ, οὐ μὴ διψήσει πώποτ[ε.] ἀλλ᾽ εἶ- 36
νζ α πον ὑμῖν ὅτι καὶ ἑωράκατε, καὶ οὐ πιστεύεταί μοι. Πᾶν ὃ 37
δίδωσίν μοι ὁ πατὴρ, πρὸς ἐμὲ ἥξει· καὶ τὸν ἐρχόμενον
πρός με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω· ὅτι καταβέβηκα ἀπὸ τοῦ οὐ- 38
ρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα
νη ι τοῦ πέμψαντός με. Τοῦτο δέ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πέμ- 39
ψαντός με, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέν μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ,
ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. τοῦτο γάρ ἐστιν 40
τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν
καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν, ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐ-
νθ α τὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐ- 41
τοῦ, ὅτι εἶπεν, ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρα-
νοῦ. καὶ ἔλεγον, οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσὴφ, οὗ 42
ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶς οὖν λέγει
ξ ι οὗτος, ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; Ἀπεκρίθη οὖν ὁ Ἰη- 43
σοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, μὴ γογγύζεται μετ᾽ ἀλλήλων. οὐδεὶς 44
δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ὁ πέμψας με ἑλκύσῃ αὐτὸν,
καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἔστιν γεγραμμέ- 45
ξα γ νον ἐν τοῖς προφήταις, καὶ ἔσονται πάντες διδακτοὶ Θεοῦ. Πᾶς
οὖν ὁ ἀκούσας παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν τὴν ἀλήθειαν ἔρχε-

46 ται πρός με· οὐχ ὅτι τὸν πατέρα τις ἑώρακεν· εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ VI.
47 τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἑώρακεν τὸν πατέρα. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ ξβ ι
48 πιστεύων εἰς ἐμὲ, ἔχει ζωὴν αἰώνιον. Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. ξγ α
49 Οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἀπέθανον· ξδ ι
50 οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων[1]), [ἵνα τις ἐξ
51 αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ. Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τοῦ ξε α
οὐρανοῦ καταβάς· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται εἰς
τὸν αἰῶνα. καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σάρξ μου ἐστὶν, ἣν
52 ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς. Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλή- ξϛ ι
λους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν
53 σάρκα φαγεῖν; εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πίητε αὐ-
54 τοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα,
καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐ-
55 τὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθῶς ἐστι βρῶσις, καὶ ξζ α
56 τὸ αἷμά μου ἀληθῶς ἐστι πόσις. Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ ξη ι
57 πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ. καθὼς ἀπέ-
στειλέ με ὁ ζῶν πατὴρ, κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα· καὶ ὁ τρώγων με,
58 κἀκεῖνος ζήσεται δι' ἐμέ. οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
καταβάς· οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες ὑμῶν τὸ μάννα, καὶ ἀπέ-
59 θανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. ταῦτα
εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν Καπερναούμ.
60 Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον, σκλη-
61 ρός ἐστιν οὗτος ὁ λόγος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; εἰδὼς δὲ ὁ
Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ, ὅτι γογγύζουσι περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,
62 εἶπεν αὐτοῖς, τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; Ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν ξθ α
63 υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον; τὸ πνεῦ- ο δ
μά ἐστι τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν· τὰ ῥήματα ἃ
64 ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι καὶ ζωή ἐστιν. Ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν οα ι
τινες οἳ οὐ πιστεύουσιν. ᾔδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς, τίνες
65 εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες, καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν. Καὶ] οβ δ

---

1) καταβαινων. Quae sequuntur usque ad vocem συ Cap. VIII. 52 desunt in Codice, ex quo duo folia exciderunt.

VI. [ἔλεγε, διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός
ογ ι με, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός μου. ἐκ τού- 66
του πολλοὶ ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ
οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώ- 67
οδ α δεκα, μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ Σί- 68
μων Πέτρος, κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς
αἰωνίου ἔχεις· καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν, καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ 69
οε ι εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς 70
ὁ Ἰησοῦς, οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην, καὶ ἐξ
ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν; ἔλεγε δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκα- 71
ριώτην· οὗτος γὰρ ἤμελλεν αὐτὸν παραδιδόναι, εἷς ὢν ἐκ τῶν
δώδεκα.

ΚΕΦ. Ζ.

CAP. VII.

Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ 1
ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰου-
δαῖοι ἀποκτεῖναι. ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ σκη- 2
νοπηγία. εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, μετάβηθι 3
ἐντεῦθεν, καὶ ὕπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου
θεωρήσωσι τὰ ἔργα σου ἃ ποιεῖς· οὐδεὶς γὰρ ἐν κρυπτῷ τι ποιεῖ, 4
καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παῤῥησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον
σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον 5
εἰς αὐτόν. λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω 6
πάρεστιν· ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος. οὐ δύ- 7
ναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς· ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ
περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. ὑμεῖς ἀνάβητε 8
εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην· ἐγὼ οὔπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύ-
την, ὅτι ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πεπλήρωται. ταῦτα δὲ εἰπὼν 9
αὐτοῖς, ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελ- 10
φοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτήν, οὐ φανερῶς,
ἀλλ' ὡς ἐν κρυπτῷ. οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ 11
ἑορτῇ, καὶ ἔλεγον, ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; καὶ γογγυσμὸς πολὺς πε-] 12

[ρὶ αὐτοῦ ἦν ἐν τοῖς ὄχλοις. οἱ μὲν ἔλεγον, ὅτι ἀγαθός VII.
13 ἐστιν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον, οὔ· ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. οὐ-
δεὶς μέντοι παῤῥησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ, διὰ τὸν φόβον τῶν
Ἰουδαίων.

14 Ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ
15 ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκε. καὶ ἐθαύμαζον οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, πῶς
16 οὗτος γράμματα οἶδε, μὴ μεμαθηκώς; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ
Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ, ἀλλὰ τοῦ
17 πέμψαντός με· ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώ-
σεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν, ἢ ἐγὼ
18 ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ λαλῶ. ὁ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ λαλῶν, τὴν δόξαν τὴν
ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτὸν, οὗ-
19 τος ἀληθής ἐστι, καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. οὐ Μωσῆς
δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νό-
20 μον; τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος καὶ εἶπε,
21 δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς
καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἓν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε·
22 διὰ τοῦτο Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομὴν, οὐχ ὅτι ἐκ
τοῦ Μωσέως ἐστὶν, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν πατέρων· καὶ ἐν σαββάτῳ
23 περιτέμνετε ἄνθρωπον. εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν
σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον
24 ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; μὴ κρίνετε κατ᾽ ὄψιν,
25 ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε. ἔλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν
26 Ἱεροσολυμιτῶν, οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; καὶ
ἴδε παῤῥησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσι. μήποτε ἀλη-
θῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες, ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ Χριστός;
27 ἀλλὰ τοῦτον οἴδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχη-
28 ται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν. Ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ οϛ γ
διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων, κἀμὲ οἴδατε, καὶ οἴδατε πόθεν
εἰμί· καὶ ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ᾽ ἔστιν ἀληθινὸς ὁ
29 πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε· ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτὸν, ὅτι παρ᾽
30 αὐτοῦ εἰμι, κἀκεῖνός με ἀπέστειλεν. Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιά- οζ α
σαι· καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ᾽ αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὔπω ἐλη-
31 λύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου ἐπίστευσαν εἰς οη ι

VII. [αὐτὸν, καὶ ἔλεγον, ὅτι ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μήτι πλείονα
οθ α σημεῖα τούτων ποιήσει ὧν οὗτος ἐποίησεν; Ἤκουσαν οἱ Φα- 32
ρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα· καὶ ἀπέστει-
λαν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ὑπηρέτας, ἵνα πιάσωσιν αὐ-
π ι τόν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἔτι μικρὸν χρόνον μεθ' 33
πα ι ὑμῶν εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. Ζητήσετέ 34
με, καὶ οὐχ εὑρήσετε· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε
ἐλθεῖν. εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτοὺς, ποῦ οὗτος μέλ- 35
λει πορεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν
διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι, καὶ διδάσκειν
τοὺς Ἕλληνας; τίς ἐστιν οὗτος ὁ λόγος ὃν εἶπε, ζητήσετέ 36
με, καὶ οὐχ εὑρήσετε· καὶ, ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε
ἐλθεῖν;

Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς εἱστήκει 37
ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔκραξε λέγων, ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρός
με καὶ πινέτω· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφὴ, 38
ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος.
τοῦτο δὲ εἶπε περὶ τοῦ πνεύματος οὗ ἔμελλον λαμβάνειν 39
οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν· οὔπω γὰρ ἦν Πνεῦμα Ἅγιον, ὅτι
πβ ς ὁ Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη· Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου 40
ἀκούσαντες τὸν λόγον, ἔλεγον, οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προ-
πγ ς φήτης. Ἄλλοι ἔλεγον, οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός. ἄλλοι δὲ 41
ἔλεγον, μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς ἔρχεται; οὐ- 42
χὶ ἡ γραφὴ εἶπεν, ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαβὶδ, καὶ ἀπὸ
πδ ι Βηθλεὲμ, τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαβὶδ, ὁ Χριστὸς ἔρχεται;
πε α Σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο δι' αὐτόν. Τινὲς δὲ 43 44
ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτὸν· ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ'
πϛ ι αὐτὸν τὰς χεῖρας. Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρ- 45
χιερεῖς καὶ Φαρισαίους· καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι, διατί
οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται, οὐδέποτε οὕτως 46
ἐλάλησεν ἄνθρωπος, ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος. ἀπεκρίθησαν οὖν 47
αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι, μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; μή τις ἐκ τῶν 48
ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτὸν, ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; ἀλλ' 49
ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον, ἐπικατάρατοί εἰσι.]

50 [λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτοὺς, ὁ ἐλθὼν νυκτὸς πρὸς αὐτὸν, VII.
51 εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν, μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον,
52 ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ᾽ αὐτοῦ πρότερον, καὶ γνῷ τί ποιεῖ; ἀπ-
εκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ;
ἐρεύνησον καὶ ἴδε, ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας οὐκ ἐγήγερ-
53 ται. (Καὶ [1]) ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

ΚΕΦ. Η.

CAP. VIII.

1 2 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν· ὄρθρου δὲ πά-
λιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐ-
3 τόν· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. ἄγουσι δὲ οἱ γραμμα-
τεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ κα-
4 τειλημμένην, καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ, λέγουσιν αὐτῷ,
διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατελήφθη ἐπαυτοφώρῳ μοιχευο-
5 μένη. ἐν δὲ τῷ νόμῳ Μωσῆς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας
6 λιθοβολεῖσθαι· σὺ οὖν τί λέγεις; τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες
αὐτὸν, ἵνα ἔχωσι κατηγορεῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύ-
7 ψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν· ὡς δὲ ἐπέμενον
ἐρωτῶντες αὐτὸν, ἀνακύψας εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ὁ ἀναμάρτη-
8 τος ὑμῶν, πρῶτος τὸν λίθον ἐπ᾽ αὐτῇ βαλέτω. καὶ πάλιν
9 κάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. οἱ δὲ, ἀκούσαντες, καὶ
ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, ἐξήρχοντο εἷς καθ᾽ εἷς, ἀρ-
ξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν ἐσχάτων· καὶ κατε-
10 λείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ ἑστῶσα. ἀνα-
κύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναι-
κὸς, εἶπεν αὐτῇ, ἡ γυνὴ, ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου,
11 οὐδείς σε κατέκρινεν; ἡ δὲ εἶπεν, οὐδεὶς, κύριε. εἶπε δὲ αὐ-]

1) Computatione facta, comperimus omnia ab VII, 52 ad VIII, 11 defuisse a Codice nostro.

VIII. [τῇ ὁ Ἰησοῦς, οὐδὲ ἐγώ σε κατακρίνω· πορεύου καὶ μηκέτι
ἁμάρτανε.)
Πάλιν οὖν ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς ἐλάλησε λέγων, ἐγώ εἰμι τὸ 12
φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ, οὐ μὴ περιπατήσει ἐν
τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς. εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ 13
Φαρισαῖοι, σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ
ἔστιν ἀληθής. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, κἂν ἐγὼ 14
μαρτυρῶ περὶ ἑαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου· ὅτι οἶδα
πόθεν ἦλθον, καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν
ἔρχομαι, καὶ ποῦ ὑπάγω. ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε· ἐγὼ 15
οὐ κρίνω οὐδένα. καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγὼ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ 16
ἀληθής ἐστιν· ὅτι μόνος οὐκ εἰμὶ, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας
με πατήρ. καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται, ὅτι 17
δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν. ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυ- 18
ρῶν περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πα-
πζ γ τήρ. Ἔλεγον οὖν αὐτῷ, ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου; ἀπεκρίθη ὁ 19
Ἰησοῦς, οὔτε ἐμὲ οἴδατε, οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμὲ ᾔδειτε,
καὶ τὸν πατέρα μου ᾔδειτε ἄν.

πη α Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ γαζοφυλα- 20
κίῳ, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτὸν, ὅτι
πθ ι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰη- 21
σοῦς, ἐγὼ ὑπάγω, καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν
ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν.
ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτὸν, ὅτι λέγει, 22
ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; καὶ εἶπεν αὐτοῖς, 23
ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστὲ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ
τοῦ κόσμου τούτου ἐστὲ, ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου τού-
του. εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις 24
ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν
ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. Ἔλεγον οὖν αὐτῷ, σὺ τίς εἶ; καὶ εἶ- 25
πεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, τὴν ἀρχὴν ὅ τι καὶ λαλῶ ὑμῖν. πολλὰ 26
ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθής
ἐστι, κἀγὼ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ, ταῦτα λέγω εἰς τὸν κό-
σμον. οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. εἶπεν οὖν] 27 28

αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε VIII.
γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι· καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδὲν, ἀλλὰ
29 καθὼς ἐδίδαξέ με ὁ πατήρ μου, ταῦτα λαλῶ. καὶ ὁ πέμ-
ψας με, μετ' ἐμοῦ ἐστιν· οὐκ ἀφῆκέ με μόνον ὁ πατὴρ, ὅτι
30 ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε. ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος
πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.
31 Ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ
Ἰουδαίους, ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς
32 μαθηταί μου ἐστέ· καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλή-
33 θεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, σπέρμα Ἀβραάμ
ἐσμεν, καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις,
34 ὅτι ἐλεύθεροι γενήσεσθε; ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἀμὴν
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, δοῦλός
35 ἐστι τῆς ἁμαρτίας. ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς
36 τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς
37 ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. οἶδα ὅτι σπέρ-
μα Ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος
38 ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. ἐγὼ ὃ ἑώρακα παρὰ τῷ πατρί
μου, λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ὃ ἑωράκατε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν,
39 ποιεῖτε. ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβρα-
άμ ἐστι. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραὰμ ἦτε,
40 τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραὰμ ἐποιεῖτε ἄν. νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀπο-
κτεῖναι, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν
41 ἤκουσα παρὰ τοῦ Θεοῦ· τοῦτο Ἀβραὰμ οὐκ ἐποίησεν. ὑμεῖς
ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. εἶπον οὖν αὐτῷ, ἡμεῖς
ἐκ πορνείας οὐ γεγεννήμεθα· ἕνα πατέρα ἔχομεν, τὸν Θεόν.
42 εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, εἰ ὁ Θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν,
ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἥκω·
οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλε.
43 διατί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε
44 ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. ὑμεῖς ἐκ πατρὸς τοῦ διαβό-
λου ἐστὲ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν.
ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ
οὐχ ἕστηκεν· ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ]

VIII. [τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ· ὅτι ψεύστης ἐστὶ καὶ ὁ πα-
τὴρ αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετέ 45
μοι. τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; εἰ δὲ ἀλήθειαν 4
λέγω, διατί ὑμεῖς οὐ πιστεύετέ μοι; ὁ ὢν ἐκ τοῦ Θεοῦ τὰ 47
ῥήματα τοῦ Θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι
ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐστέ. ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ 48
εἶπον αὐτῷ, οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς, ὅτι Σαμαρείτης εἶ σὺ,
καὶ δαιμόνιον ἔχεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ 49
ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ με.
ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. 50
ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν λόγον τὸν ἐμὸν τηρήσῃ, 51
θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. εἶπον οὖν αὐτῷ 52
οἱ Ἰουδαῖοι, νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ
ἀπέθανε καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ][1]) [λέ]γεις, ἐάν τις τὸν λό-
γον μου τηρήσῃ, [ο]ὐ μὴ γεύσηται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα.
[μ]ὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραὰμ, ὅστις ἀπέθα- 53
νεν; καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν ποιεῖς; ἀπε- 54
κρίθη Ἰησοῦς, ἐὰν ἐγὼ δοξάζω ἐμαυτὸν,, ἡ δόξα μου οὐδέν
ἐστιν· ἔστιν ὁ πατήρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε,
ὅτι Θεὸς ἡμῶν ἐστιν, καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτὸν, ἐγὼ δὲ οἶδα 55
αὐτόν· καὶ ἐὰν εἴπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτὸν, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῖν,
ψεύστης· ἀλλ' οἶδα αὐτὸν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. Ἀβραὰμ 56
ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα εἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν·
καὶ ἴδεν καὶ ἐχάρη. εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτὸν, πεν- 57
τήκοντα ἔτη οὔπω ἔχεις, καὶ Ἀβραὰμ ἑώρακας; Εἶπεν αὐ- 58
τοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέ-
σθαι, ἐγώ εἰμι. ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν· 59
Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ διελθὼν διὰ
μέσου αὐτῶν· καὶ παρῆγεν οὕτως.

ΚΕΦ. Θ.

CAP. IX.

I *Καὶ* παράγων ἴδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. καὶ ἠρώ- 1 2
τησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες, ῥαββεὶ, τίς ἥμαρ-

1) Vide quae ad VI, 50, annotavimus.

3 τεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γενηθῇ; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, IX.
οὔτε οὗτος ἥμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ
4 ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαν-
τός με ἕως ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νὺξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργά-
5 6 ζεσθαι. ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὦ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. ταῦτα εἰ-
πὼν, ἔπτυσεν χαμαὶ, καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ
7 ἐπέχρεισεν αὐτοῦ τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, καὶ
εἶπεν αὐτῷ, ὕπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωὰμ καὶ νίψαι,
ὃ ἑρμηνεύεται [1]), ἀπέσταλμένος. ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλ-
8 θεν βλέπων. Οἱ οὖν γίτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότε-
ρον ὅτι προσαίτης ἦν, ἔλεγον, οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ
9 προσαιτῶν; ἄλλοι ἔλεγον, ὅτι οὗτός ἐστιν· ἄλλοι δὲ, ὅτι ὅμοιος
10 αὐτῷ ἐστιν. ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν, ὅτι ἐγώ εἰμι. ἔλεγον οὖν αὐτῷ,
11 πῶς ἀνεῴχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν,
ἄνθρωπος λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησεν, καὶ ἐπέχρεισέν μου
τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ εἶπέν μοι, ὕπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ
12 Σιλωὰμ, καὶ νίψαι. ἀπελθὼν δὲ καὶ νιψάμενος, ἀνέβλεψα. εἶ-
13 πον αὐτῷ, ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; λέγει, οὐκ οἶδα. ἄγουσιν αὐτὸν
14 πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τόν ποτε τυφλόν. ἦν δὲ σάββατον, ὅτε τὸν
15 πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. πά-
λιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι, πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶ-
πεν καὶ αὐτοῖς, πηλόν μου ἐπέθηκεν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ
16 ἐνιψάμην, καὶ βλέπω. Ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινὲς, οὗ-
τος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστιν παρὰ Θεοῦ, ὅτι τὸ σάββατον οὐ
τηρῖ [2]). ἄλλοι ἔλεγον, πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοι-
17 αῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. λέγουσιν οὖν
τῷ τυφλῷ πάλιν, σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἤνοιξέν σου
18 τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι προφήτης ἐστίν. οὐκ ἐπί-
στευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι τυφλὸς ἦν, καὶ ἀνέ-
βλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαν-
19 τος, καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες, οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν [3]),

---

1) *και νιψαι ο ερμηνευεται.* Rescripta; olim quantum e vestigiis coniicere licet, legebatur *ο ερμηνευεται*: his deletis *και νιψαι* incertum est, sed transpositum. 2) *τηρι*, sic pro *τηρει*. 3) *υμων.* Olim *ημων.* Correxit 1 m.

IX. ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη[1]); πῶς οὖν ἄρτι βλέπει; Ἀπε- 20
κρίθησαν δὲ αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπον, οἴδαμεν ὅτι οὗτός
ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη· πῶς δὲ νῦν βλέπει, 21
οὐκ οἴδαμεν· ἢ τίς ἠνέῳξεν[2]) αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἡμεῖς οὐκ οἴδα-
μεν· αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει· αὐτὸν ἐρωτήσατε, αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ λα-
λήσει. ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· 22
ἤδη γὰρ συνετέθεντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα ἐάν τις αὐτὸν[3]) ὁμολογήσῃ
Χριστὸν, ἀποσυνάγωγος γένηται. διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπον, 23
ὅτι ἡλικίαν ἔχει, καὶ αὐτὸν ἐρωτήσατε. ἐφώνησαν οὖν ἐκ δευτέρου 24
τὸν ἄνθρωπον ὃς ἦν τυφλὸς, καὶ εἶπον αὐτῷ, δὸς δόξαν τῷ Θεῷ·
ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἁμαρτωλός ἐστιν. Ἀπεκρίθη 25
οὖν ἐκεῖνος, εἰ ἁμαρτωλός ἐστιν, οὐκ οἶδα· ἓν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν,
ἄρτι βλέπω. εἶπον δὲ αὐτῷ πάλιν, τί ἐποίησέν σοι; πῶς ἤνοιξέν σου 26
τοὺς ὀφθαλμούς; ἀπεκρίθη αὐτοῖς, εἶπον ὑμῖν ἤδη, καὶ οὐκ ἠκού- 27
σατε· τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ
γενέσθαι; ἐλοιδόρησαν αὐτὸν, καὶ εἶπον, σὺ μαθητὴς εἶ ἐκείνου· 28
ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωσέως ἐσμὲν μαθηταί. ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι Μωσεῖ 29
ἐλάλησεν ὁ Θεός· τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν. Ἀπεκρίθη 30
ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἐν γὰρ τούτῳ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι
ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστὶν, καὶ ἀνέῳξέν μου τοὺς ὀφθαλμούς.
οἴδαμεν δὲ ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει· ἀλλ' ἐάν τις θεο- 31
σεβὴς ᾖ, καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει. ἐκ τοῦ αἰῶνος 32
οὐκ ἠκούσθη, ὅτι ἤνοιξέν τις ὀφθαλμοὺ[4]) τυφλοῦ γεγενημένου. εἰ 33
μὴ ἦν οὗτος παρὰ Θεοῦ, οὐ[κ] ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. Ἀπεκρίθησαν 34
καὶ εἶπον αὐτῷ, ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις
ἡμᾶς; καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω. Ἤκουσεν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον 35
αὐτὸν ἔξω· καὶ εὑρὼν αὐτὸν, εἶπεν αὐτῷ, σὺ πιστεύεις εἰς τὸν
υἱὸν τοῦ Θεοῦ; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, τίς ἐστιν, κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς 36
αὐτόν; εἶπεν δὲ αὐτῷ Ἰησοῦς, καὶ ἑώρακας αὐτὸν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ 37
σοῦ, ἐκεῖνός ἐστιν. ὁ δὲ ἔφη, πιστεύω, κύριε· καὶ προσεκύνη- 38

---

1) *εγεννηθη*. Olim *εγενηθη*, manus antiqua *ν* minusculum superius ascripsit. sic ver. 20. Woide habet *εγηννηθη*: male. 2) *ηνεωξεν*, pro *ηνοιξεν*. 3) *ινα εαν τις αυτον*. Videtur olim scriptum fuisse *ινα εαν τις*. Correxit 1 m. 4) *οφθαλμου*. Sic pro *οφθαλμους*.

39 σεν αὐτῷ. καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον IX.
ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσιν, καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γέ-
40 νωνται. Καὶ ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ ὄντες μετ᾽ αὐ-
41 τοῦ, καὶ εἶπον αὐτῷ, μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοί ἐσμεν; εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰη-
σοῦς, εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἴχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε, ὅτι
βλέπομεν· ἡ οὖν ἁμαρτία ὑμῶν μένει.

ΚΕΦ. Ι.

CAP. X.

1 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν
αὐλὴν τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης
2 ἐστὶν καὶ λῃστής· ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας, ποιμήν ἐστιν
3 τῶν προβάτων. τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς
φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα φωνεῖ κατ᾽ ὄνομα, καὶ
4 ἐξάγει αὐτά. καὶ ὅταν τὰ ἴδια πρόβατα ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν
πορεύετε· καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἴδασιν τὴν φωνὴν
5 αὐτοῦ. ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσουσιν, ἀλλὰ φεύξονται ἀπ᾽
6 αὐτοῦ· ὅτι οὐκ οἴδασιν τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν. Ταύτην τὴν
παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν
7 ἃ ἐλάλει αὐτοῖς. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς πάλιν ὁ Ἰησοῦς, [ἀμ]ὴν ἀμὴν
8 λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐ[γ]ώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. [π]άντες ὅσοι ἦλ-
θον πρὸ ἐμοῦ, [κ]λέπται εἰσὶν καὶ λῃσταί· ἀλλ᾽ οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν
9 τὰ πρόβατα. ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· δι᾽ ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσε-
10 ται, καὶ εἰσελεύσεται, καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὑρήσει. ὁ κλέ-
πτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ, καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλ-
11 θον ἵνα ζωὴν ἔχωσιν, καὶ περισσὸν ἔχωσιν. ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ
καλός· ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προ-
12 βάτων. Ὁ μισθωτὸς δὲ, καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὗ οὐκ ἐστὶν τὰ
πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον, καὶ ἀφίησιν [1]) τὰ
πρόβατα, καὶ φεύγει· καὶ ὁ λύκος ἁρπάζει αὐτὰ, καὶ σκορπίζει
13 τὰ πρόβατα. ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει, ὅτι μισθός ἐστιν [2]), καὶ οὐ

1) ερχομενον και αφιησιν. Videtur primo scriptum fuisse, και αφιησιν. correctio antiqua. 2) μισθωτος φευγει οτι μισθος εστιν και ου μελει. Videtur scriptum fuisse olim μισθωτος εστιν και ου μελει. Omisit 1 m. φευγει οτι μισθωτος, deceptus voce μισθωτος, quae bis hic occurrit. μισθος est error correctoris pro μισθωτος.

X. μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· καὶ 14
ϙ γ γινώσκω τὰ ἐμὰ, καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν, Καθὼς γεινώσκει 15
ϙα δ με ὁ πατὴρ, κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα· Καὶ τὴν ψυχήν μου τί-
ϙβ ι θημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν 16
ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κἀκεῖνά με δεῖ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου
ἀκούσωσιν· καὶ γενήσεται μία ποίμνη, εἷς ποιμήν. διὰ τοῦτο ὁ 17
πατήρ με ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω
αὐτήν. οὐδεὶς αἴρει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' 18
ἐμαυτοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτὴν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν
λαβεῖν αὐτήν. ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου.
Σχίσμα οὖν πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τού- 19
τους. ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, δαιμόνιον ἔχει καὶ μένεται [1]). 20
τί αὐτοῦ ἀκούεται; ἄλλοι ἔλεγον, Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστιν 21
δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοί-
γειν; Ἐγένετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, καὶ χειμὼν 22
ἦν· καὶ περιπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶν- 23
τος. ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἔλεγον αὐτῷ, ἕως 24
πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, εἰπὲ ἡμῖν παῤ-
ῥησίᾳ. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύ- 25
ετε. τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα
μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ· ἀλλὰ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· οὐ γάρ ἐσται[2]) 26
ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, καθὼς εἶπον ὑμῖν. Τὰ πρόβα- 27
τα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει, κἀγὼ γεινώσκω αὐτά· καὶ
ἀκολουθοῦσίν μοι, κἀγὼ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς· καὶ οὐ 28
μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἁρπάσει τις αὐτὰ ἐκ
τῆς χειρός μου. ὁ πατήρ μου ὃς δέδωκέν μοι, μείζον πάν- 29
των ἐστίν· καὶ οὐδεὶς δύναται ἁρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρός
μου. Ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν. ἐβάστασαν οὖν πάλιν λίθους 30 31
οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, 32
πολλὰ ἔργα καλὰ ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρός μου· διὰ ποῖον
αὐτῷ [3]) ἔργον λιθάζεταί με; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι 33

---

1) *μενεται*, pro *μαινεται*: *ε* pro *αι* ut saepe. 2) *εσται*, pro *εστε*. *αι* pro *ε* ut saepe. 3) *αυτω*, pro *αυτων*.

περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημείας, καὶ ὅτι X.
34 σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν Θεόν. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
οὐκ ἔστιν γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν, ἐγὼ εἶπον, θεοί ἐστε;
35 Εἰ ἐκείνους εἶπεν θεοὺς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ
36 δύναται λυθῆναι ἡ γραφή· ὃν ὁ πατὴρ ἡγίασεν καὶ ἀπέστειλεν εἰς
τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε, ὅτι βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον, υἱὸς τοῦ Θεοῦ
37 38 εἰμι; εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύεταί μοι· εἰ δὲ
ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ πιστεύετε, τοῖς ἔργοις πιστεύσατε· ἵνα γνῶτε καὶ
39 πιστεύσητε, ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ. Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν ϟγ α
40 πάλιν πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν. ἀπῆλθεν οὖν πάλιν
πέραν τοῦ Ἰορδάνου, εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βα-
41 πτίζων· καὶ ἔμινεν [1]) ἐκεῖ. Καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν, καὶ ἔλεγον, ϟδ ι
ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν· πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάν-
42 νης περὶ τούτου, ἀληθῆ ἦν. καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ εἰς αὐτὸν ἐκεῖ.

ΚΕΦ. ΙΑ.

CAP. XI.

1 Ἦν δέ τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης Μαρίας ΙΑ
2 καὶ Μάρθας [2]) τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ [3]). ἦν δὲ Μαρία ἡ ἀλίψασα τὸν
Κύριον μύρῳ, καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θρηξὶν [4]) αὐτῆς,
3 ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει. Ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς
4 αὐτὸν λέγουσαι, Κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς
εἶπεν, αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης
5 τοῦ Θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῆς. ἠγάπα δὲ ὁ Ἰη-
6 σοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον. Ὡς οὖν
ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας.
7 ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν
8 πόλιν [5]). λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ, ῥαββεὶ, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι
9 οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, οὐχὶ δώδεκα
ὧραί εἰσιν τῆς ἡμέρας; ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσ-

---

1) εμινεν, pro εμεινεν, ι pro ει, ut saepe. 2) κωμης Μαριας και Μαρθας. Primo videtur scriptum εκ της κωμης Μαριας, omissis vocibus και Μαρθας. Addidit igitur scriba lineae praecedenti κωμης literis minusculis, et κωμης Μαρι spongia deletis, rescripsit Μαριας και Μαρθ. Correxit 1 m. 3) αυτου, sic pro αυτης. 4) θρηξιν, sic pro θριξιν. 5) πολιν, sic pro παλιν.

XI. κόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει· ἐὰν δέ τις περιπατῇ 10
ἐν τῇ νυκτὶ, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. ταῦτα εἶ- 11
πεν, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς, Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται·
ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. Εἶπον οὖν αὐτῷ, Κύριε, εἰ 12
κε[κοίμη]ται, σωθήσεται. εἰρήκει δὲ [ὁ Ἰησοῦς] περὶ τοῦ θανάτου 13
αὐτοῦ· ἐκ[εῖ]νοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς [κοι]μήσεως τοῦ ὕπνου λέ-
γει. Τότε εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παῤῥησίᾳ [1]), [Λάζα]ρος ἀπέθανεν· 14
καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ἀλλὰ ἄγω- 15
μεν πρὸς αὐτόν. Εἶπεν οὖν Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, τοῖς συν- 16
μαθηταῖς, ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ. ἐλθὼν 17
οὖν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν [2]) εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡμέρας ἤδη [3])
ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. Ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων, 18
ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε· καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθει- 19
σαν πρὸς τὰς περὶ Μάρθαν καὶ Μαρίαν, ἵνα παραμυθήσωνται αὐτὰς
περὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν. Ἡ οὖν Μάρθα ὡς ἤκουσεν ὅτι Ἰησοῦς ἔρχε- 20
ται, ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. εἶπεν οὖν 21
Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν, κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ὁ ἀδελφός μου ἐτε-
θνήκει. ἀλλὰ καὶ νῦν οἶδα, ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν Θεὸν, δώσει σοι ὁ 22
Θεός. λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς, ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. Λέγει αὐτῷ 23 24
Μάρθα, οἶδα ὅτι ἀναστήσεται, ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.
εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή. ὁ πιστεύων εἰς 25
ἐμὲ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται. καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ 26
μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. πιστεύεις τοῦτο; λέγει αὐτῷ, ὁ Ἰησοῦς [4]), 27
ἐγὼ πεπίστευκα, ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον
ἐρχόμενος. καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἀπῆλθεν, καὶ ἐφώνησεν Μαριὰμ τὴν 28
ἀδελφὴν αὐτῆς, λάθρα εἰποῦσα, ὁ διδάσκαλος πάρεστιν καὶ φωνεῖ
σε. ἐκείνη ὡς ἤκουσεν, ἐγείρετε ταχὺ καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτόν [5]). 29
Οὔπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν [κ]ώμην, ἀλλ' ἦν ἐν τῷ τόπῳ 30
ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. [ο]ἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' 31
αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτὴν, ἰδόντες τὴν Μα-

---

1) *παρρησια.* *αρρη* rescripta videntur a 1 m. 2) *ουν ο Ιησους εις Βηθανιαν.* Olim *ουν ο Ιησους.* Correxit 1 m. 3) *ημερας ηδη.* Olim *ημερας* tantum. Correctio 1 m. 4) *ο Ιησους.* videtur a 1 m. rescriptum fuisse, alia voce spongia deleta. 5) *ερχεται προς αυτον.* Voces *προς αυτον* a 1 m. rescriptae, integra linea prius deleta: deletae sunt etiam quaedam literae in fine lineae praecedentis. Fortassis quaedam bis scripta.

ρίαν ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, λέγον- XI.
32 τες, ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. Ἡ οὖν Μαρία
ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτὸν, ἔπεσεν αὐτοῦ εἰς τοὺς
πόδας, λέγουσα αὐτῷ, κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέν μου
33 ὁ ἀδελφός. Ἰησοῦς οὖν ὡς ἴδεν αὐτὴν κλαίουσαν, καὶ τοὺς
συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐβριμήσατο τῷ πνεύ-
34 ματι, καὶ ἐτάραξεν ἑαυτὸν, καὶ εἶπεν, ποῦ τεθίκατε αὐτόν;
35 λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς.
36 37 ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. Τινὲς δὲ ἐξ
αὐτῶν ἔλεγον, οὐκ ἠδύνατο οὗτος ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς
38 τοῦ τυφλοῦ, ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; Ἰησοῦς οὖν
πάλιν ἐμβριμούμενος ἐν ἑαυτῷ, ἔρχετε εἰς τὸ μνημεῖον, ἦν δὲ σπή-
39 λαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ᾽ αὐτῷ. λέγει Ἰησοῦς, ἄρατε τὸν λί-
θον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τετελευτηκότος Μάρθα, κύριε,
40 ἤδη ὄζει· τεταρταῖος γάρ ἐστιν. λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς, οὐκ εἶπόν σοι,
41 ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς, ὄψῃ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ; ἦραν οὖν τὸν λίθον,
οὗ ἦν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦρεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω, καὶ εἶπεν, πάτερ,
42 εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου. ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτέ μου
ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσω-
43 σιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. καὶ ταῦτα εἰπὼν, φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγα-
44 σεν, Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. λαὶ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς, δεδεμένος τὰς
χεῖρας καὶ τοὺς πόδας κηρίαις[1]), καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιε-
δέδετο. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λύσατε αὐτὸν, καὶ ἄφετο ὑπάγειν.
45 Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαρίαν, καὶ
46 θεασάμενοι ὃ ἐποίησεν[2]), ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. Τινὲς δὲ ἐξ αὐ-
τῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ὅσα ἐποίησεν
47 ὁ Ἰησοῦς. συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον,
καὶ ἔλεγον, τί ποιοῦμεν; ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ποιεῖ ση-
48 μεῖα. ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτως, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐ-
τόν· καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τό-
49 πον καὶ τὸ ἔθνος. Εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν

---

1) *κηριαις*, pro *κειριαις*: *η* pro *ει* ut alibi. 2) *ο εποιησεν.* Olim forte *α εποιησεν.* Correctio 2 m.

XI. *τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς, ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν· οὐδὲ* 50
λογίζεσθαι, ὅτι συμφέρει ἡμῖν, ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ
τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυ- 51
τοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου,
προεφήτευσεν ὅτι ἤμελλεν Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους,
καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ 52
ϟε α *τέκνα τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἕν. Ἀπ' ἐκείνης οὖν* 53
τῆς ἡμέρας συνεβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν. Ἰησοῦς 54
οὖν οὐκ ἔτι παῤῥησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλ-
θεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραῒμ
λεγομένην πόλιν, κἀκεῖ διέτριβεν μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.
ϟϛ α *Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων. καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ* 55
εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα, ἵνα ἁγνίσωσιν
ϟζ ι *ἑαυτούς. Ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων* 56
ἐν τῷ ἱερῷ ἑστηκότες, τί δοκεῖ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς
τὴνἑορτήν; δεδώκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐν- 57
τολὴν, ἵνα ἐάν τις γνῷ ποῦ ἐστιν, μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν
αὐτόν.

ΚΕΦ. ΙΒ.

CAP. XII.

Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, 1
ὅπου ἦν Λάζαρος ὁ τεθνηκὼς, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν ὁ Ἰησοῦς.
ϟη α *Ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει· ὁ* 2
δὲ Λάζαρος εἷς ἦν τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ.
ΙΒ *Ἡ οὖν Μαρία λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυ-* 3
τίμου, ἤλειψεν τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξεν ταῖς θριξὶν
αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ
μύρου.
ΙΓ *Λέγει οὖν εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκα-* 4
ριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι, διατί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ 5
ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων, καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; εἶπεν δὲ τοῦτο, 6
οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν, καὶ
τὸ γλωσσόκομον εἶχεν, καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. Εἶπεν οὖν 7

ὁ Ἰησοῦς, ἄφες αὐτήν· εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου XII.
8 τετήρηκεν αὐτό. τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ᾽ ἑαυ-
9 τῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. Ἔγνω οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν ηθ ι
Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστιν· καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον,
ἀλλ᾽ ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν ὁ
10 Ἰησοῦς. ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς, ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον
11 ἀποκτείνωσιν· ὅτι πολλοὶ δι᾽ αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων, καὶ
ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.
12 Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἀκούσαν- ρ α
13 τες ὅτι Ἰησοῦς ἔρχεται εἰς Ἱεροσόλυμα, ἔλαβον τὰ βαΐα φοινίκων,
καὶ ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἔκραζον λέγοντες, ὡσαννά·
εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. ΙΔ
14 Εὑρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον, ἐκάθεισεν ἐπ᾽ αὐτὸ, καθώς ἐστιν ρα ζ
15 γεγραμμέν[ον,] μὴ φοβοῦ, θύγατηρ Σειών· [ἰδοὺ,] ὁ βασιλεὺς ἔρχε-
16 ται, καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. Ταῦτα δὲ οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθη- ρβ ι
ταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶτον· ἀλλ᾽ ὅτε ἐδοξάσθη Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν
ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ᾽ αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ.
17 ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ᾽ αὐτοῦ, ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνη-
18 σεν ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· διὰ τοῦτο καὶ
ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσαν τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ
19 σημεῖον. οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπον πρὸς ἑαυτοὺς, θεωρεῖτε ὅτι οὐκ
ὠφελεῖτε οὐδέν; ἴδε ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.
20 Ἦσαν δέ τινες Ἕλληνες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων, ἵνα προσκυ- ΙΕ
21 νήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ· οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ
Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες, Κύριε, θέ-
22 λομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. ἔρχεται Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ·
23 ἔρχετε[1]) Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος καὶ λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ. Ὁ δὲ Ἰη- ργ δ
σοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λέγων, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς
24 τοῦ ἀνθρώπου. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου ρδ ι
πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ,
25 πολὺν καρπὸν φέρει. Ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν· ρε γ
καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἰς ζωὴν

---

1) ερχετε, pro ερχεται.

XII.
ρς ι αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. Ἐὰν ἐμοί τις διακονῇ, ἐμοὶ ἀκολουθείτω· 26
καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· καὶ ἐάν
ρζ δ τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ. Νῦν ἡ ψυχή μου 27
τετάρακται· καὶ τί εἴπω; πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης.
ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. [π]άτερ, δόξα- 28
σόν σου τὸ ὄνομα. ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
ἐδόξασα, καὶ πάλιν δοξάσω. ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκού- 29
σας ἔλεγεν βροντὴν γεγονέναι. ἄλλοι ἔλεγον, ἄγγελος αὐτῷ
λελάληκεν. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, οὐ δι᾽ ἐμὲ ἡ φωνὴ 30
αὕτη γέγονεν, ἀλλὰ δι᾽ ὑμᾶς. νῦν κρίσις ἐστὶν τοῦ κόσμου 31
τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω·
κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. 32
τοῦτο δὲ ἔλεγεν, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. 33
ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος, ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ 34
Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ πῶς σὺ λέγεις, ὅτι δεῖ ὑψωθῆ-
ναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστιν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου;
εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς μεθ᾽ ὑμῶν 35
ἐστιν, περιπατεῖτε ὡς τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταβῃ·[1])
καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει. ὡς τὸ φῶς 36
ἔχετε, πιστεύεται εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε. ταῦτα ἐλά-
λησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ᾽ αὐτῶν. Τοσαῦτα δὲ αὐ- 37
τοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν, οὐκ ἐπίστευον εἰς
αὐτόν· ἵνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ, ὃν εἶπεν, 38
ʽΚύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίων Κυρίου
ρθ α ʽτίνι ἀπεκαλύφθη; Διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν, ὅτι πά- 39
ʽλιν εἶπεν Ἡσαΐας, τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ 40
ʽἐπώρωσεν αὐτῶν τὴν καρδίαν· ἵνα μὴ ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς,
ʽκαὶ νοήσωσιν τῇ καρδίᾳ καὶ ἐπιστραφῶσιν, καὶ ἰάσομαι αὐ-
ρι ι ʽτούς. Ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας, ὅτι ἶδεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ 41
ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ. Ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων 42
πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ
ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται. ἠγάπησαν γὰρ τὴν 43

---

1) καταβῃ, pro καταλαβῃ.

XII.

44 δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἤπερ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Ἰη- ρια α
σοῦς δὲ ἔκραξεν καὶ εἶπεν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ πιστεύει
45 εἰς ἐμὲ, ἀλλ' εἰς τὸν πέμψαντά με· καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ, θεω-
46 ρεῖ τὸν πέμψαντά με. Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα ριβ ι
47 πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. καὶ ἐάν τις
μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ φυλάξῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐ-
τόν· οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν
48 κόσμον. ὁ ἀθετῶν ἐμὲ, καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου,
ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ
49 αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ὅτι ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλά-
λησα· ἀλλ' ὁ πέμψας με πατὴρ, αὐτός μοι ἐντολὴν δέδωκεν,
50 τί εἴπω καὶ τί λαλήσω· καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώ-
νιός ἐστιν [1]). ἃ οὖν ἐγὼ λαλῶ, καθὼς εἴρηκέν μοι ὁ πατὴρ,
οὕτως λαλῶ.

ΚΕΦ. ΙΓ.

CAP. XIII.

1 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα, εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἦλθεν
αὐτοῦ ἡ ὥρα, ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πα-
τέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγά-
πησεν αὐτούς. Ιϛ
2 Καὶ δίπνου [2]) γενομένου, τοῦ τε διαβόλου ἤδη βεβληκότος εἰς ριγ
3 τὴν καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου, ἵνα αὐτὸν παραδῷ, Εἰδὼς α ριδ
ὁ Ἰησοῦς, ὅτι πάντα δέδωκεν αὐτῷ ὁ πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας, Καὶ ὅτι γ ριε
4 ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθεν καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπάγει, ἐγείρεται ἐκ τοῦ ι
δίπνου, καὶ τίθησιν τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν·
5 εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο [3]) νίπτειν τοὺς πόδας
6 τῶν μαθητῶν, καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένος. Ἔρχε-
ται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος, κύριε, σύ
7 μου νίπτεις τοὺς πόδας; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, ὃ ἐγὼ ποιῶ,
8 σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα. Λέγει αὐτῷ Πέτρος, οὐ
μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς αὐτῷ, ἐὰν
9 μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος,

---

1) *εστιν.* τ a 1 m. rescriptum. 2) *διπνου*, pro *δειπνου*, ut alibi. 3) *ηρξατο.* Inter α et τ spatium interest. Forte prius *ηρξαντο*: ν videtur erasum.

XIII. κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν
κεφαλήν. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὁ λελουμένος οὐκ ἔχει χρίαν ἢ 10
τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ᾽ ἔστιν καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς κα-
θαροί ἐστε, ἀλλ᾽ οὐχὶ πάντες. ᾔδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐ- 11
τόν· διὰ τοῦτο εἶπεν, οὐχὶ πάντες καθαροί ἐστε. Ὅτε οὖν ἔνι- 12
ψεν τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ ἔλαβεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀνα-
πεσὼν, πάλιν εἶπεν αὐτοῖς [1]), γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν; [2])
ρις γ Ὑμεῖς φωνεῖτέ με, ὁ διδάσκαλος, καὶ ὁ κύριος· καὶ καλῶς λέγετε, 13
ριζ ι εἰμὶ γάρ. Εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ κύριος καὶ ὁ 14
διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφίλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας. ὑπό- 15
δειγμα γὰρ δέδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, καὶ
ριη γ ὑμεῖς ποιῆτε. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων 16
τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν.
ριθ ι εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιῆτε αὐτά. Οὐ περὶ πάν- 17 18
των ὑμῶν λέγω· ἐγὼ γὰρ οἶδα οὓς ἐξελεξάμην· ἀλλ᾽ ἵνα ἡ γραφὴ
ʽπληρωθῇ, ὁ τρώγων μετ᾽ ἐμοῦ τὸν ἄρτον, ἐπῆρκεν [3]) ἐπ᾽ ἐμὲ
ʽτὴν πτέρναν αὐτοῦ. ἀπ᾽ ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα 19
ρκ α ὅταν γένηται, πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 20
ὁ λαμβάνων ἅτινα πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει· ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων,
ρκα δ λαμβάνει τὸν πέμψαντά με. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς, ἐταράχθη 21
τῷ πνεύματι, καὶ ἐμαρτύρησεν κα[ὶ εἶπεν,] ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ρκβ α ὅτι [εἷς] ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. Ἔβλεπον οὖν εἰς ἀλλήλους οἱ μα- 22
ρκγ ι θηταὶ, ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. Ἦν δὲ ἀνακείμενος εἷς ἐκ 23
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰη-
σοῦς· νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος πυθέσθαι τίς ἂν εἴη περὶ οὗ 24
λέγει. ἐπιπεσὼν δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ, λέγει αὐτῷ, 25
κύριε, τίς ἐστιν; Ἀποκρίνεται ὁ Ἰησοῦς, ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ ἐμβά- 26
ψας τὸ ψωμίον ἐπιδώσω. καὶ ἐμβάψας τὸ ψωμίον, δίδωσιν Ἰούδᾳ
ρκδ θ Σίμωνος Ἰσκαριώτῃ. Καὶ μετὰ τὸ ψωμίον, τότε εἰσῆλθεν εἰς 27
ρκε ι ἐκεῖνον ὁ Σατανᾶς. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὃ ποιεῖς, ποίησον
τάχειον. τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐ- 28

---

1) *και αναπεσων παλιν ειπεν αυτοις.* Margini a correctore ascripta; 1 m. possunt esse. 2) *υμιν. ν* additum a 2 m. quia lineola super *ι*, tecta est. 3) *επηρκεν*, sic pro *επηρεν*.

29 τῷ. τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπὶ [1]) τὸ γλωσσόκομον εἶχεν Ἰούδας, XIII.
ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ἀγόρασον ὧν χρίαν ἔχομεν εἰς τὴν
30 ἑορτήν· ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῷ. λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον
31 ἐκεῖνος, εὐθέως ἐξῆλθεν· ἦν δὲ νὺξ ὅτε ἐξῆλθεν. Λέγει ὁ
Ἰησοῦς, νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ Θεὸς ἐδο-
32 ξάσθη ἐν αὐτῷ. εἰ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ Θεὸς
33 δοξάσει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. Τεκνία,
ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. ζητήσεταί με, καὶ καθὼς εἶπον
τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθαι ἐλ-
34 θεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα
ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγα-
35 πᾶτε ἀλλήλους. ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί
36 ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις. λέγει αὐτῷ Σίμων Πέ-
τρος, κύριε, ποῦ ὑγάγεις; Ἀπεκρίθη αὐτῷ Ἰησοῦς, ὅπου ὑπάγω,
οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι· [ὕ]στερον δὲ ἀκολουθήσεις.
37 [Λ]έγει αὐτῷ Πέτρος, κύριε, διατί οὐ δύνασαί μοι [2]) ἀκολουθῆ-
38 σαι ἄρτι; τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. Ἀποκρίνεται Ἰησοῦς,
τὴν ψυχήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ
ἀλέκτωρ φωνήσῃ ἕως οὗ ἀπαρνήσῃ με τρείς.

ΚΕΦ. ΙΔ.

CAP. XIV.

1 Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ρκζ ι
2 εἰς ἐμὲ πιστεύετε. ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολ-
λαί εἰσιν· εἰ δὲ μὴ, εἶπον ἂν ὑμῖν· ὅτι πορεύομαι ἑτοιμάσαι
3 τόπον ὑμῖν. καὶ ἐὰν πορευθῶ ἑτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν
ἔρχομαι καὶ παραλήμψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν· ἵνα ὅπου εἰμὶ
4 ἐγὼ, καὶ ὑμεῖς ἦτε. καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε, καὶ τὴν ὅδον
5 οἴδατε. λέγει αὐτῷ Θωμᾶς, κύριε, οὐκ οἴδαμεν ποῦ ὑπάγεις·
6 καὶ πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ἐγώ
εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή· οὐδεὶς ἔρχετε πρὸς
7 τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. εἰ ἐγνώκειτε, καὶ τὸν πατέ-

---

1) επι, pro επει. 2) δυνασαι μοι: sic pro δυναμαι σοι.

XIV. ρα μου ἐγνώκειτε ἄν· καὶ ἀπ᾽ ἄρτι γινώσκετε αὐτὸν, καὶ ἑω-
ράκατε αὐτόν. Λέγει αὐτῷ Φίλιππος, κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν 8
πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. λέγει αὐτῷ Ἰησοῦς, τοσοῦτον χρό- 9
νον μεθ᾽ ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με Φίλιππε; ὁ ἑωρα-
κὼς ἐμὲ, ἑώρακεν τὸν πατέρα· καὶ πῶς σὺ λέγεις, δεῖξον ἡμῖν
τὸν πατέρα; Οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ 10
ἐν ἐμοί ἐστιν; τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ οὐ
λαλῶ· ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐν ἐμοὶ μένων, αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα.
πιστεύεταί μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί· εἰ δὲ μὴ, διὰ τὰ ἔργα 11
αὐτὰ πιστεύεταί μοι. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων 12
εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα
τούτων ποιήσει· ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα πορεύομαι. καὶ 13
ὅ τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω· ἵνα
δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ. ἐάν τι αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνό- 14
ρκη δ ματί μου, τοῦτο ποιήσω. Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς 15
τὰς ἐμὰς τηρήσατε. καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλ- 16
λον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένῃ μεθ᾽ ὑμῶν εἰς τὸν
αἰῶνα, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λα- 17
βεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ, οὐδὲ γινώσκει αὐτό· ὑμεῖς δὲ γει-
νώσκετε αὐτὸ, ὅτι παρ᾽ ὑμῖν μένει, καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται. οὐκ 18
ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. Ἔτι μικρὸν καὶ ὁ 19
κόσμος με οὐκ ἔτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με· ὅτι ἐγὼ
ζῶ, καὶ ὑμεῖς ζήσεσθαι. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθαι ὅτι 20
ἐγὼ ἐν τῷ πατρί μου, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν ὑμῖν.
ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτὰς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ 21
ρκθ α ἀγαπῶν με· Ὁ δὲ ἀγαπῶν με, ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός
μου· καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυ-
ρλ ι τόν. Λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης, κύριε, τί γέ- 22
γονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζεις[1]) σεαυτὸν, καὶ οὐχὶ τῷ
κόσμῳ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἐάν τις ἀγαπᾷ με, 23
τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτὸν, καὶ
πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ᾽ αὐτῷ ποιήσομεν.

---

1) εμφανιζεις: sic pro εμφανιζειν.

XIV.

24 ὁ μὴ ἀγαπῶν με, τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· Καὶ ὁ λόγος ρλα α
ὃν ἀκούετε, οὐκ ἔστιν ἐμὸς, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός.
25 26 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων· ὁ δὲ παράκλητος, τὸ ρλβ ι
Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου,
ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα, καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶ-
27 πον ὑμῖν. Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι
ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ τα-
28 ρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία, μηδὲ διλιάτω. Ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ
εἶπον ὑμῖν, ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἠγαπᾶτέ με,
ἐχάρητε ἂν ὅτι πορεύομε πρὸς τὸν πατέρα· ὅτι ὁ πατὴρ μεί-
29 ζων μου ἐστίν. καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι· ἵνα ὅταν
30 γένηται, πιστεύσηται. Οὐκ ἔτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν·
ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐ-
31 δέν· ἀλλ' ἵνα γνῷ ὁ κόσμος, ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ [1])
καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατὴρ, οὕτως ποιῶ. Ἐγείρεσθε, ἄγω-
μεν ἐντεῦθεν.

ΚΕΦ. ΙΕ.

CAP. XV.

1 Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθεινὴ, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός
2 ἐστιν. πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρων καρπὸν, αἴρει αὐτό· καὶ
πᾶν τὸ καρπὸν φέρων,[2]) καθαίρει αὐτὸ, ἵνα πλείονα καρπὸν φέ-
3 ρῃ. ἤδη ὑμεῖς καθαροί ἐσται, διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν.
4 Μίνατε ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται
καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως
5 οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μένητε. ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς
τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρ-
6 πὸν πολύν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθαι ποιεῖν οὐδέν. ἐὰν μή
τις μένῃ ἐν ἐμοὶ, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη,
καὶ συνάγουσιν αὐτὰ καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλουσιν, καὶ κέεται.[3]) Ἐὰν ρλγ δ
7 μείνηται ἐν ἐμοὶ, καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλε-

1) πατερα και. Olim πατερα, omisso και. Correctio 2 m.? 2) φερων bis: sic pro φερον. 3) κεεται, pro καιεται.

XV.
ρλδ ι τε αἰτήσασθαι, καὶ γενήσεται ὑμῖν. Ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ 8
πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρηται· καὶ γενήσεσθαι ἐμοὶ
μαθηταί. καθὼς ἠγάπησέν με ὁ πατήρ, κἀγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς· 9
μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. ἐὰν τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τη- 10
ρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου· καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολὰς
τοῦ πατρός μου τετήρηκα, καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ.
Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν ῇ, καὶ ἡ 11
χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμή, ἵνα ἀγαπᾶτε 12
ρλε δ ἀλλήλους, καθὼς ἠγ[άπη]σα ὑμᾶς. μείζονα ταύτης ἀ[γά]πην οὐδεὶς 13
ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλω[ν] αὐτοῦ.
ρλς δ Ὑμεῖς φίλοι μου ἐσταί, ἐὰν ποιῆτε ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. 14
οὐκέτι λέγω ὑμᾶς δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδεν τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ 15
κύριος· ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ
πατρός μου, ἐγνώρισα ὑμῖν. Οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθαι, ἀλλ' ἐγὼ 16
ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ πόλυ[1])
καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ· ἵνα ὅ τι ἂν αἰτήσητε
ρλζ δ τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δῷ ὑμῖν. Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, 17
ρλη ι ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ 18
πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ 19
ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστὲ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην
ρλθ γ ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. Μνημονεύετε 20
ρμ ι τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου
αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου
ρμα α ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα 21
ποιήσουσιν ὑμῖν διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἴδασιν τὸν πέμ-
ρμβ γ ψαντά με. Εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· 22
ρμγ ι νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. Ὁ ἐμὲ 23
ρμδ ι μεισῶν, καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. Εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν 24
ρμε ι αὐτοῖς, ἃ οὐδεὶς ἄλλος ἐποίησεν, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ καὶ
ἑωράκασιν, καὶ μεμισήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου· ἀλλ' 25
ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν, ὅτι
ἐμείσησάν με δωρεάν.

---

1) *πολυ*, pro *πολυν*.

XV.

26 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ IZ
τοῦ πατρὸς,[1] [τὸ π]νεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ [π]ατρὸς
27 ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρ[τ]υρήσει περὶ ἐμοῦ· καὶ ὑμεῖς δὲ μαρ-
τυρεῖτε, ὅτι ἀπ᾿ ἀρχῆς μετ᾿ ἐμοῦ ἐσται.

ΚΕΦ. Ις.

CAP. XVI.

1 2 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε. ἀποσυναγώγους
ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ᾿ ἔρχεται ὥρα, ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς,
3 δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ Κυρίῳ. καὶ ταῦτα ποιήσουσιν,
4 ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ. ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν,
ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα αὐτῶν, μνημονεύηται αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον
ὑμῖν· Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ᾿ ὑμῶν ἤμην. ρμζ ι
5 νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν
6 ἐρωτᾷ με, ποῦ ὑπάγεις; ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη
7 πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. ἀλλ᾿ ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω
ὑμῖν, συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. ἐὰν γὰρ ἐγὼ μὴ ἀπέλθω,
ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ,[2] πέμψω
8 αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς· καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ
9 ἁμαρτίας, καὶ περὶ δικαιοσύνης, καὶ περὶ κρίσεως. Περὶ ἁμαρτίας
10 μὲν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· περὶ δικαιοσύνης δὲ, ὅτι πρὸς
11 τὸν πατέρα μου ὑπάγω, καὶ οὐκ ἔτι θεωρεῖταί με· περὶ δὲ κρίσεως,
12 ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται. Ἔτι πολλὰ ἔχω λέγειν
13 ὑμῖν, ἀλλ᾿ οὐ δύνασθαι βαστάζειν ἄρτι· ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ
πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν· οὐ
γὰρ λαλήσει ἀφ᾿ ἑαυτοῦ, ἀλλ᾿ ὅσα ἐὰν ἀκούσῃ λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχό-
14 μενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήμψε-
15 ται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ, ἐμά ἐστιν· διὰ ρμη γ
16 τοῦτο εἶπον, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήμψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Μικρὸν ρμθ ι
καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθαί με, ὅτι ὑπάγω
17 πρὸς τὸν πατέρα. Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους,
τί ἐστιν τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν, μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖταί με, καὶ πάλιν

---

1) πατρος: post hanc vocem erasa est litera. 2) πορευθω. πορευ a 1 m. rescriptum; forte repetierat ex antecedentibus μη απελθω·

XVI. μικρὸν καὶ ὄψεσθαί με; καὶ, ὅτι ὑγάγω πρὸς τὸν πατέρα; ἔλε- 18
γον οὖν, τοῦτο τί ἐστιν τὸ λέγει, τὸ μικρόν; οὐκ οἴδαμεν τί
λαλεῖ. ἔγνω οὖν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾷν, καὶ εἶπεν, 19
περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων, ὅτι εἶπον, μικρὸν καὶ οὐ θεω-
ρν δ ρῖταί[1]) με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθαί με; Ἀμὴν ἀμὴν λέγω 20
ὑμῖν, ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσεται ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος χαρήσε-
ται· ὑμεῖς δὲ λυπηθήσεσθαι, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γε-
νήσεται. ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ, λύπην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα 21
αὐτῆς· ὅταν δὲ γενήσῃ τὸ παιδίον, οὐκ ἔτι μνημονεύει τῆς
θλίψεως, διὰ τὴν χαρὰν, ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κό-
σμον. Καὶ ὑμεῖς οὖν λύπην μὲν νῦν ἕξεται· πάλιν δὲ ὄψο- 22
μαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν
οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρω- 23
τήσετε οὐδέν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅ τι ἂν αἰτήσητε τὸν
πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσει ὑμῖν. ἕως ἄρτι οὐκ ᾐτήσα- 24
σθαι[2]) οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου·[3]) αἰτεῖτε, καὶ λήμψεσθε, ἵνα
ρνα ι ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη. Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα 25
ὑμῖν· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκ ἔτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν,
ἀλλὰ παῤῥησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς ἀπαγγελῶ ὑμῖν. ἐν ἐκείνῃ τῇ 26
ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε· καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ
ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν· αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ 27
ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ[4]) πεφιλήκατε. καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ
παρὰ Θεοῦ ἐξῆλθον. ἐξῆλθον παρὰ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐλήλυθα 28
εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον, καὶ πορεύομαι πρὸς
τὸν πατέρα. Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἴδε νῦν παῤ- 29
ῥησίᾳ λάλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. νῦν οἴδαμεν 30
ὅτι οἶδας πάντα, καὶ οὐ χρίαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ. ἐν τούτῳ
ρνβ δ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθες. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, 31
ἄρτι πιστεύετε; ἰδοὺ, ἔρχεται ὥρα καὶ ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπι- 32
σθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἐμὲ μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ
ρνγ ι μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστιν. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα 33

---

1) *θεωριται*, pro *θεωρειτε*. 2) *ητησασθαι*, pro *ητησασθε*. *τη* rescriptum a 2 m. super rasura. 2) *μου*. Correctio 2 m. olim *με*. 4) *οτι υμεις εμε*. Rescripta a 2 m.; quid olim scriptum non liquet.

ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε· ἀλλὰ θαρ- XVI.
σεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

ΚΕΦ. ΙΖ.

CAP. XVII.

1 Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπῆρεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ
εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ εἶπεν, πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν
2 σου τὸν υἱὸν, ἵνα ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε· καθὼς ἔδωκας αὐτῷ
ἐξουσίαν πάσης σαρκὸς. ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσῃ αὐτοῖς
3 ζωὴν αἰώνιον. αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γεινώσκουσίν
σε τὸν μόνον ἀληθεινὸν Θεὸν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χρι-
4 στόν. ἐγώ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς· τὸ ἔργον τελειώσας ὃ δέδω-
5 κάς μοι ἵνα ποιήσω· Καὶ νῦν δόξασόν με σὺ, πάτερ, παρὰ σε-
αυτῷ, τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί.
6 Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς ἔδωκάς μοι ἐκ
τοῦ κόσμου· σοὶ ἦσαν, καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς ἔδωκας· καὶ τὸν λό-
7 γον σου τετηρήκασιν. νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα ἐδωκάς μοι,
8 παρὰ σοῦ ἐστιν· ὅτι τὰ ῥήματα ἃ ἔδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς·
καὶ αὐτοὶ ἔλαβον ἀληθῶς, ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπί-
9 στευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ
περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοί
10 εἰσιν. καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σά ἐστιν, καὶ τὰ σὰ ἐμά· καὶ δεδό-
11 ξασμαι ἐν αὐτοῖς. καὶ οὐκ ἔτι[1]) ἐν τῷ κόσμῳ εἰμὶ, καὶ οὗ-
τοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσὶν, καὶ ἐγὼ πρός σε ἔρχομαι. Πάτερ
ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς [ἐν τῷ] ὀνόματί σου, ᾧ δέδωκάς μ[οι,]
12 ἵνα ὦσιν ἓν, καθὼς ἡμεῖς. Ὅτε ἤμην μετ᾽ αὐτῶν ἐν τῷ κό-
σμῳ, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου· οὓς δέδωκάς μοι
ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας,
13 ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. Νῦν δὲ πρός σε ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ
ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔχωσιν τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν ἑαυ-
14 τοῖς. ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμείσησεν
αὐτοὺς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ

---

1) ουκ ετι. Correctio 1 m. olim ουκ omissum.

XVII. κόσμου. οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' 15
ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰ- 16
σὶν, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμί ἐκ τοῦ κόσμου. ἁγίασον αὐτοὺς ἐν 17
τῇ ἀληθείᾳ· ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστιν. καθὼς ἐμὲ ἀπέ- 18
στειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον·
καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἁγιάζω ἐμαυτὸν, ἵνα ὦσιν καὶ αὐτοὶ ἡγια- 19
σμένοι ἐν ἀληθείᾳ. Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ 20
καὶ περὶ τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ· ἵνα 21
πάντες ἓν ὦσιν· καθὼς σὺ, πάτερ, ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν σοὶ,
ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν ὦσιν· ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι
σύ με ἀπέστειλας. καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν ἣν ἔδωκάς μοι, ἔδωκα 22
αὐτοῖς, ἵνα ὦσιν ἓν, καθὼς ἡμεῖς ἕν ἐσμεν· ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, 23
καὶ σὺ ἐν ἐμοὶ, ἵνα ὦσιν τετελειωμένοι εἰς ἓν, καὶ ἵνα γι-
νώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας, καὶ ἠγάπησας αὐτοὺς,
καθὼς ἐμὲ ἠγάπησας. Πάτηρ, οὓς ἔδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου 24
εἰμὶ ἐγὼ, καὶ ἐκεῖνοι ὦσιν μετ' ἐμοῦ· ἵνα θεωρῶσιν τὴν δόξαν
τὴν ἐμὴν, ἣν δέδωκάς μοι, ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς
κόσμου. Πάτηρ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δὲ 25
ἔγνων, Καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας· καὶ ἐγνώ- 26
ρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου, καὶ γνωρίσω· ἵνα ἡ ἀγάπη, ἣν
ἠγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς ᾖ, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς.

ΚΕΦ. ΙΗ.

CAP. XVIII.

[ρν]ς α Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέ- 1
ραν τοῦ χειμάῤῥου τοῦ Κέδρων, ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλ-
ρνζ ι θεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Ἤιδει δὲ καὶ Ἰούδας, ὁ παρα- 2
διδοὺς αὐτὸν, τὸν τόπον· ὅτι πολλάκεις συνήχθη ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ
ρνη α μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν, 3
καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ Φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ
ρνθ α μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων. Ἰησοῦς οὖν ἰδὼς πάν- 4
τα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν, ἐξελθὼν εἶπεν αὐτοῖς, τίνα ζητεῖ-
τε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς 5

ὁ Ἰησοῦς, ἐγώ εἰμι. Ἱστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν XVIII.
6 μετ' αὐτῶν. ὡς εἶπεν αὐτοῖς, ἐγώ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω,
7 καὶ ἔπεσον χαμέ.[1] Πάλιν οὖν ἐπηρώτησεν αὐτοὺς, τίνα ζη-
8 τεῖτε; οἱ δὲ εἶπον, Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς,
εἶπον ὑμῖν, ὅτι ἐγώ εἰμι. εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους
9 ὑπάγειν· ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν, ὅτι οὓς δέδωκάς μοι,
10 οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτοῦ[2]) οὐδένα. Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μά- ρξ α
χαιραν, εἵλκυσεν αὐτὴν, καὶ ἔπεσεν[3]) τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον,
καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον τὸ δεξιόν. ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ
11 Μάλχος. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, βάλε τὴν μάχαιραν εἰς
τὴν θήκην. τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέν μοι ὁ πατὴρ, οὐ μὴ πίω αὐτό;
12 Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέ- ρξα
13 λαβον τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔδησαν αὐτὸν, Καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς ρξγ α
Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς
14 τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύσας τοῖς
Ἰουδαίοις, ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἀπολέσθαι ὑπὲρ τοῦ
15 λαοῦ. Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ ἄλλος μα- ρξδ α
θητής. ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, Καὶ ρξε ι
16 συνεισῆλθεν τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως· Ὁ δὲ ρξϛ α
Πέτρος ἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ρξζ ι
ἄλλος ὃς ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ, καὶ
17 εἰσήγαγεν τὸν Πέτρον. Λέγει οὖν ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ ρξη α
Πέτρῳ, μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; λέγει
18 ἐκεῖνος, οὐκ εἰμί. Ἱστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρα- ρξθ ι
κιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψύχος ἦν, καὶ ἐθερμένοντο· ἦν δὲ μετ' αὐ-
19 τῶν ὁ Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμενόμενος. ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτη-
σεν τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς διδαχῆς
20 αὐτοῦ. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ἐγὼ παῤῥησίᾳ λελάληκα τῷ ρο α
κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ,
ὅπου πάντες[4]) οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλη-
21 σα οὐδέν. Τί με ἐρωτᾷς; ἐπερώτησον τοὺς ἀκηκοάτας,[5]) τί ἐλά- ροα ι

---

1) χαμε, pro χαμαι. 2) εξ αυτου. Sic Cod. 3) επεσεν, pro επαισεν. 4) παντες. Sic Cod. 5) ακηκοατας, sic MS.

XVIII.

ροβ ι λησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ 22
εἰπόντος, εἷς τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκὼς ἔδωκεν ῥάπισμα τῷ Ἰη-
ρογ ι σοῦ, εἰπὼν, οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ 23
Ἰησοῦς, εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ
ροδ α καλῶς, τί με δέρεις; Ἀπέστειλεν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς 24
Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα.

ροε α Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμενόμενος· εἶπον οὖν 25
αὐτῷ, μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; Ἠρνήσατο ἐκεῖνος,
καὶ λέγει, οὐκ εἰμί. λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, 26
συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψεν Πέτρος τὸ ὠτίον, οὐκ ἐγώ σε εἶδον
ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ; Πάλιν οὖν ἠρνήσατο Πέτρος, καὶ 27
ροϛ α εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ 28
ροζ ι Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον. ἦν δὲ πρωΐ· Καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον
εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλὰ φάγωσιν τὸ πάσχα.
ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πειλάτος πρὸς αὐτοὺς, καὶ εἶπεν, τίνα κατηγορίαν 29
φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, 30
εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιὸς, οὐκ ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. εἶπεν 31
οὖν αὐτοῖς ὁ Πειλάτος, λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον
ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. εἶπον δὲ αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, ἡμῖν οὐκ ἔξ-
εστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα· ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ, ὃν εἶ- 32
ροη α πεν σημαίνων ποί θανάτῳ[1]) ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. Εἰσῆλθεν οὖν 33
εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ὁ Πειλάτος, καὶ ἐφώνησεν τὸν Ἰησοῦν,
ροθ ι καὶ εἶπεν αὐτοῖς, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ἀπεκρίνατο ὁ 34
Ἰησοῦς, ἀφ' ἑαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ;
ἀπεκρίθη ὁ Πειλάτος, μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν 35
καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; Ἀπεκρίθη 36
Ἰησοῦς, ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ
ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ
ἐμοὶ ἠγωνίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βα-
ρπ α σιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πειλά- 37
τος, οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, σὺ λέγεις ὅτι
ρπα ι βασιλεύς εἰμι ἐγώ. Ἐγὼ εἰς τοῦτο καὶ γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦ-

---

1) ποι θανατω. Sic pro ποιῳ θανατω.

το ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τ[ῇ] ἀληθείᾳ. XVIII.
38 πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας, ἀκούει μου τῆς φωνῆς. Λέγει
αὐτῷ ὁ Πειλάτος, τί ἐστιν ἀλήθεια; Καὶ τοῦτο εἰπὼν, πάλιν ρπβ θ
ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς, ἐγὼ οὐδεμίαν
39 αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ. Ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν, ἵνα ἕνα ρπγ α
ὑμῖν ἀπολύσω ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθαι οὖν ἀπολύσω ὑμῖν τὸν
40 βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; Ἐκραύγασαν οὖν πάλιν πάντες, λέ- ρπδ α
γοντες, μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν· ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς
λῃστής.

ΚΕΦ. ΙΘ.

CAP. XIX.

1 Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πειλάτος τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐμαστίγωσεν. ρπε δ
2 καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν
αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ ειμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον
3 αὐτὸν, καὶ ἔλεγον, χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδί-
4 δουν αὐτῷ ῥαπίσματα. Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν ἔξω ὁ Πειλάτος, ρπϛ θ
καὶ λέγει αὐτοῖς, ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι οὐ-
5 δεμίαν ἐν αὐτῷ αἰτίαν εὑρίσκω. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, ρπζ θ
φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον, καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον.
6 καὶ λέγει αὐτοῖς, ἴδε ὁ ἄνθρωπος. Ὅτε οὖν ἶδον αὐτὸν οἱ ρπη α
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐκραύγασαν λέγοντες, σταύρωσον,
σταύρωσον αὐτόν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πειλάτος, λάβετε αὐτὸν ρπθ ι
ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε· Ἐγὼ γὰρ οὐχ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. ρϙ ι
7 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ ρϙα ι
τὸν νόμον ἡμῶν, ὀφίλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν υἱὸν Θεοῦ ἐποίη-
8 σεν. Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πειλάτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλ- ρϙβ δ
9 λον ἐφοβήθη, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν, καὶ λέ-
γει τῷ Ἰησοῦ, πόθεν εἶ σύ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδω- ρϙγ ι
10 κεν αὐτῷ. λέγει αὐτῷ ὁ Πειλάτος, ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶ-
δας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε, [κα]ὶ ἐξουσίαν ἔχω σταυ-
11 ρῶσέ σε; [ἀπ]εκρίθη ὁ Ἰησοῦς, οὐκ ἔχεις ἐξουσίαν [ο]ὐδε-
μίαν κατ᾽ ἐμοῦ, εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἄνωθεν· διὰ τοῦτο
12 ὁ παραδιδούς μέ σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει. ἐκ τούτου

XIX. ἐζήτει ὁ Πειλάτος ἀπολῦσαι αὐτόν. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἐκρύγαζον[1]) λέ-
γοντες, ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Κέσαρος.[2]) πᾶς ὁ
βασιλέα ἑαυτὸν ποιῶν, ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. Ὁ οὖν Πειλάτος ἀκού- 13
σας τῶν λόγων τούτων, ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθεισεν ἐπὶ
βήματος, εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθᾶ·
ρϟδ α ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα ἦν ὡς ἕκτη· Καὶ λέγει τοῖς Ἰου- 14
δαίοις, ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. οἱ δὲ ἐκραύγασον, ἆρον, ἆρον, σταύ- 15
ρϟε ι ρωσον αὐτόν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πειλάτος, τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώ-
σω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς, οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα.
ρϟϛ α Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς, ἵνα σταυρωθῇ. παρέλα- 16
ρϟζ βον δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἀπήγαγον· Καὶ βαστάζων τὸν σταυρὸν ἑαυ- 17
τοῦ, ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίου τόπον, ὃ λέγεται[3]) Ἑβραϊστὶ
ρϟη α Γολγοθᾶ, ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν· Καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο, 18
ρϟθ α ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. Ἔγραψεν δὲ καὶ τί- 19
τλον ὁ Πειλάτος, καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον,
σ α Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Τοῦτον οὖν τὸν 20
τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς
πόλεως, ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστὶ,
Ἑλληνιστὶ, Ῥωμαϊστί. Ἔλεγον οὖν τῷ Πειλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν 21
Ἰουδαίων, μὴ γράφε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος
εἶπεν, βασιλεύς εἰμι τῶν Ἰουδαίων. ἀπεκρίθη ὁ Πειλάτος, ὃ γέ- 22
σα ι γραφα, γέγραφα. Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, 23
ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐποίησαν τέσσερα μέρη, ἑκάστῳ στρα-
τιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτὼν ἄραφος,[4]) ἐκ τῶν ἄνω-
θεν ὑφαντὸς δι' ὅλου. Εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους, μὴ σχίσωμεν[5]) 24
αὐτὸν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται· ἵνα ἡ γραφὴ πλη-
ρωθῇ ἡ λέγουσα, διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν
ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν·
σβ α Ἱστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἡ 25
ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ Μαρία ἡ Μαγδα-

---

1) *εκρυγαζον*, pro *εκραυγαζον*. 3) *Κεσαρος*, pro *Καισαρος*. 3) *ο λεγεται*, pro *ος λεγεται*. 4) *αραφος*, pro *αρραφος*. 5) *αλληλους μη σχισω*. Literae priores erasae: rescripsit 2 m. Forte 1 m. *αλληλους* omiserat: vel *αυτους* scripserat.

26 ληνή. Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα, καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα XIX.
27 ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ, γύναι, ἰδοὺ ὁ υἱός σου. εἶτα
λέγει τῷ μαθητῇ, ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ᾽ ἐκείνης τῆς ἡμέρας
28 ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια. Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰη- σγ α
σοῦς, ὅτι ἤδη πάντα τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφὴ, λέγει,
29 διψῶ. σκεῦος ἔκειτο ὄξους μεστόν· οἱ δὲ, πλήσαντες σπόγγον
ὄξους, καὶ ὑσσώπῳ περιθέντες, προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι.
30 ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν, τετέλεσται· Καὶ κλείνας σδ α
τὴν κεφαλὴν, παρέδωκεν τὸ πνεῦμα.

31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα σε ι
ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐπὶ[1]) παρασκευὴ ἦν· ἦν γὰρ μεγάλη ἡμέρα ἐκεί-
νου τοῦ σαββάτου·[2]) ἠρώτησαν[3]) τὸν Πειλάτον, ἵνα κατεαγῶσιν
32 αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν. ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ
τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συνσταυρω-
33 θέντος αὐτῷ· Ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη
34 τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη· ἀλλ᾽ εἷς τῶν στρατιω-
τῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξεν, καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν αἷμα
35 καὶ ὕδωρ. καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκεν, καὶ ἀληθεινὴ αὐτοῦ
ἐστὶν ἡ μαρτυρία, κἀκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα καὶ ὑμεῖς
36 πιστεύσητε. Ἐγένετο γὰρ ταῦτα, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, ὀστοῦν
37 οὐ συντριβήσεται αὐτοῦ. καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει, ὄψονται
εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.

38 Μετὰ δὲ ταῦτα ἠρώτησεν τὸν Πειλάτον ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ Ἀρι- ΙΗ σς α
μαθαίας, ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φό-
39 βον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· Ἦλθεν δὲ καὶ σζ α
Νικόδημος ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων μί-
40 γμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡσεὶ λίτρας ἑκατόν. Ἔλαβον οὖν τὸ ση α
σῶμα τοῦ Θεοῦ,[4]) καὶ ἔδησαν αὐτὸ ἐν ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων,
41 καθὼς ἔθος ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. Ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ,
ὅπου ἐσταυρώθη, κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινὸν, ἐν ᾧ

---

1) επι, pro επει. 2) εκεινου του σαββατου. Sic MS. 3) ηρωτησαν. α rescriptum: olim ο vel ε. 4) του Θεου, sic Cod.

XIX. οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη. ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, 42
ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

ΚΕΦ. Κ.

CAP. XX.

σθ α Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρίαμ ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρωῒ, 1
σκοτίας ἔτι οὔσης, εἰς τὸ μνημεῖον· καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμέ-
σι ε νον ἐκ τοῦ μνημείου. Τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα 2
Πέτρον, καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ
λέγει αὐτοῖς, ἦραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἴδαμεν
ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθη- 3
τὴς, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· 4
ὁ δὲ ἄλλος μαθητὴς προέδραμεν τάχειον τοῦ Πέτρου, καὶ ἦλ-
θεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθό- 5
νια κείμενα, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. ἔρχεται οὖν Σίμων Πέτρος 6
ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ
τὰ ὀθόνια κείμενα, καὶ τὸ σουδάριον ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς 7
αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρεὶς ἐντετυ-
λιγμένον εἰς ἕνα τόπον. τότε οὖν ε[ἰσῆλθεν] καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ 8
ἐ[λθὼν] πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖο[ν], καὶ εἶδεν, καὶ ἐπίστευσεν· οὐ- 9
δέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γρ[α]φὴν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶ[ν] ἀνα-
σια α στῆναι. Ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτοὺς οἱ μαθηταί. Μαρία 10 11
δὲ ἱστήκει πρὸς τῷ μνημείῳ[1]) κλαίουσα. ὡς οὖν ἔκλαιεν, παρέκυψεν
εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομέ- 12
νους, ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ, καὶ ἕνα πρὸς τοῖς ποσὶν, ὅπου ἔκειτο τὸ
σιβ ι σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι, γύναι, τί κλαίεις; 13
λέγει αὐτοῖς,[2]) ὅτι ἦραν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθη-
καν αὐτόν. ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ 14
τὸν Ἰησοῦν ἑστῶτα· καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν. Λέγει αὐτῇ 15
ὁ Ἰησοῦς, γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; ἐκείνη δοκοῦσα ὅτι
ὁ κηπουρός ἐστιν, λέγει αὐτῷ, κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐ-
τὸν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκας αὐτὸν· κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ. λέγει αὐ- 16

---

1) τω μνημειω. Sic MS. 2) λεγει αυτοις: a 1 m. rescripta, prioribus spongia deletis.

τῇ ὁ Ἰησοῦς, Μαρία. στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ, ῥαββουνί· ὃ λέ- XX.
17 γετε, διδάσκαλε. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, μή μου ἅπτου, οὔπω γὰρ ἀνα-
βέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου· πορεύου πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου, καὶ
εἰπὲ αὐτοῖς, ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ
18 Θεόν μου, καὶ Θεὸν ὑμῶν. Ἔρχεται Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἀγγέλ-
λουσα τοῖς μαθηταῖς, ὅτι ἑώρακεν τὸν κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.
19 Οὔσης οὖν ὀψίας, τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν σιγ θ
κεκλισμένων, ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων,
ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς, εἰρήνη ὑμῖν.
20 καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῖς.
21 Ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες [τ]ὸν κύριον. εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ σιδ ι
Ἰησοῦς, [π]άλιν εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέν με ὁ πατὴρ, κἀγὼ
22 πέμπω ὑμᾶς. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησεν καὶ λέγει αὐτοῖς, λάβετε [σιε ζ]
23 Πνεῦμα Ἅγιον. ἐάν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφέωνται αὐτοῖς·
24 ἐάν τινων κρατῆτε, καικράτηνται.[1]) Θωμᾶς δὲ, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα ὁ σιϛ ι
25 λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ᾽ αὐτῶν ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς. ἔλεγον
οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταὶ, ἑωράκαμεν τὸν κύριον. Ὁ δὲ εἶπεν αὐ-
τοῖς, ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βά-
λω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τόπον [2]) τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν
χεῖράν [3]) μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω.
26 Καὶ μεθ᾽ ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ σιζ η
Θωμᾶς μετ᾽ αὐτῶν. ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς, τῶν θυρῶν κεκλισμένων,
27 καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν, εἰρήνη ὑμῖν. εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ,
φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου· καὶ φέρε τὴν
χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου· καὶ μὴ γίνου ἄπιστος,
28 ἀλλὰ πιστός. [4]) Καὶ ἀπεκρίθη Θωμᾶς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ὁ Κύ- σιη ι
29 ριός μου καὶ ὁ Θεός μου. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ἑώρα-
κάς με, πεπίστευκας· μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες, πεπιστεύσαντες.[5])
30 πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον

---

1) *καικρατηνται*: pro *κεκρατηνται*. 2) *τοπον*: sic MS. pro *τυπον*. 3) *χειραν*. Sic. 4) *χειρας μου — αλλα πιστος*. Tres ultimae literae vocis *χειρας*, et quinque lineae sequentes, spongia deletae, et a 1 m. rescriptae sunt. Videtur scripsisse *χειρας μου, και φερε την χειρα σου, και βαλε εις την πλευραν μου, και φερε την χειρα σου, και βαλε εις την πλευραν μου, και μη γινου απιστος, αλλα πιστος*. Ad finem cuiusvis lineae spatium superest, bis scriptis deletis. Omnia obscura. 5) *πεπιστευσαντες*. Sic scriptum.

15*

XX. τῶν μαθητῶν, ἃ οὐκ ἔστιν γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.
ταῦτα δὲ γέγραπται, ἵνα πιστεύσητε ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστὸς 31
ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνό-
ματι αὐτοῦ.]

ΚΕΦ. ΚΑ.

CAP. XXI.

σιθ θ Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ 1
τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος· ἐφανέρωσεν δὲ οὕτως. ἦσαν ὁμοῦ 2
Σίμων Πέτρος, καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος, καὶ Ναθαναὴλ
ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ ἄλλοι ἐκ
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. Λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος, ὑπάγω 3
ἁλιεύειν. λέγουσιν αὐτῷ, ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. καὶ ἐξ-
ῆλθον καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον εὐθὺς, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ
ἐπίασαν οὐδέν. πρωΐας δὲ ἤδη γεινομένης ἔστη Ἰησοῦς ἐπὶ τὸν 4
αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ᾔδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν. Λέγει 5
οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, παιδία, μή τι προσφάγειον[1]) ἔχεται; ἀπεκρί-
θησαν αὐτῷ, οὔ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη 6
τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὑρήσεται. ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκ ἔτι
σκ ι αὐτὸ ἑλκῦσαι ἴσχυσαν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. Λέγει οὖν 7
ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, ὁ κύριός ἐστιν.
Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ κύριός ἐστιν, τὸν ἐπενδύ-
την διεζώσατο· ἦν γὰρ γυμνός· καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θά-
λασσαν. οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον· οὐ γὰρ ἦσαν 8
μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλὰ ὡς ἀπὸ πηχεῶν διακοσίων, σύροντες
σκα θ τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέ- 9
πουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον.
λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν. 10
σκβ δ Ἀνέβη Σίμων Πέτρος, καὶ εἵλκυσεν τὸ δίκτυον εἰς τὴν γῆν, με- 11
στὸν μεγάλων ἰχθύων ἑκατὸν πεντηκοντατριῶν· καὶ τοσούτων
σκγ ε ὄντων, οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, δεῦτε 12
σκδ ι ἀριστήσατε. Οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτὸν, σὺ

---

1) ο Ιησους, παιδια μη τι προσ. a 2 m. rescriptum. Videtur ο Ιησους vel μη olim omissum fuisse.

XXI.

13 τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ κύριός ἐστιν. Ἔρχεται οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ λαμ- σκε θ
14 βάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. Τοῦτο σκς ι
ἤδη τρίτον ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς, ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.
15 Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς, Σί-
μων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με πλεῖον τούτων; Λέγει αὐτῷ, ναὶ κύριε· σὺ
16 οἶδας ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ, βόσκε τὰ ἀρνεία μου. Λέγει αὐτῷ σκζ ι
πάλιν δεύτερον, Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με; λέγει αὐτῷ, ναὶ κύριε· σκη θ
σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ, ποίμαινε τὰ πρόβατά μου. σκθ ι
17 Λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον, Σίμων Ἰωνᾶ, φιλεῖς με; ἐλυπήθη ὁ Πέτρος, σλ ε
ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον, φιλεῖς με; λέγει αὐτῷ, κύριε, σὺ πάντα
οἶδας· σύ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, βόσκε τὰ
18 προβάτιά μου. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζώννυες σλα ι
σεαυτὸν, καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς
19 τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει, καὶ οἴσει σε ὅπου οὐ θέλεις. τοῦτο
δὲ εἶπεν, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν Θεόν. καὶ τοῦτο εἰ-
20 πὼν λέγει αὐτῷ, ἀκολούθει μοι. Ἐπιστραφεὶς ὁ Πέτρος βλέπει
τὸν μαθητὴν, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν
ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ, καὶ εἶπεν, κύριε, τίς ἐστιν ὁ
21 παραδιδούς σε; τοῦτον ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ, κύριε, οὗ-
22 τος δὲ τί; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ἐὰν αὐτὸν θέλω μαίνειν[1]) ἕως ἔρ-
23 χομαι, τί πρός σε; σύ μοι ἀκολούθει. ἐξῆλθεν οὖν ὁ λόγος οὗτος
εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει· καὶ
οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει· ἀλλ', ἐὰν αὐτὸν
θέλω μαίνειν ἕως ἔρχομαι, τί πρός σε;
24 Οὗτος ἐστὶν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων, καὶ γράψας
25 ταῦτα· καὶ οἴδαμεν ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ. Ἔστιν δὲ
καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ'
ἓν, οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ[2]) γραφόμενα βιβλία.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.[3])

---

1) *μαινειν*, pro *μενειν*. Sic ver. 23. 2) *τα*. *α* rescriptum. 3) subscriptio 1 m.

ΠΡΑΞΕΙΣ
ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ.[1])

ΚΕΦ. Α.

CAP. I.

[Τὸ]ν μὲν πρῶτον λόγον ἐποι[η]σάμην περὶ πάντων, ὦ Θεόφι[λ]ε, 1
ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν, ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντει- 2
λάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ Πνεύματος Ἁγίου, οὓς ἐξελέξατο, ἀνε-
λήμφθη. οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν, 3
ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι᾽ ἡμερῶν τεσσεράκοντα ὀπτανόμενος αὐ-
τοῖς, καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. καὶ συναλιζόμε- 4
νος αὐτοῖς παρήγγειλεν ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ πε-
ριμένειν τὴν ἐπαγγελείαν τοῦ πατρὸς, ἣν ἠκούσατέ μου· ὅτι Ἰω- 5
άννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθαι ἐν Πνεύματι
Ἁγίῳ, οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας. Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἠρώ- 6
των αὐτὸν λέγοντες, κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις
τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ; Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς, οὐχ ὑμῶν ἐστιν 7
γνῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ Πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ. 8
ἀλλὰ λήμψεσθε δύναμιν, ἐπελθόντος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐφ᾽ ὑμᾶς,
καὶ ἔσεσθέ μου μάρτυρες ἔν τε Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ
Σαμαρίᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, βλεπόν- 9
των[2]) αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλ-
μῶν αὐτῶν. Καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν, πορευο- 10
μένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν
αἰσθήσεσι[3]) λευκαῖς, οἳ καὶ εἶπαν, ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἑστή- 11
κατε ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀνα-
λημφθεὶς ἀφ᾽ ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν, οὕτως ἐλεύσεται ὃν
τρόπον ἐθεάσασθαι αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν.
Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου 12

1) Titulus, olim praefixus, nunc abscissus. 2) *βλεποντων*. *λ* prius omissum, inter *β* et *ε* inseruit 1 m. 3) *αισθησεσι*: pro *εσθησεσι*.

13 Ἐλαιῶνος, ὅ ἐστιν ἐγγὺς Ἱερουσαλὴμ, σαββάτου ἔχον ὁδόν. Καὶ I.
ὅτε εἰσῆλθον εἰς τὸ ὑπερῷον, ἀνέβησαν, οὗ ἦσαν καταμένοντες, ὅ τε
Πέτρος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θω-
μᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Ματθαῖος, Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ
14 Ζηλωτὴς, καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτε-
ροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ σὺν γυναιξὶ, καὶ Μαρίᾳ τῇ
μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.
15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐμμέσῳ τῶν
ἀδελφῶν εἶπεν· ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπιτοαυτὸ ὡσεὶ ἑκατὸν εἴ-
16 κοσι· ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν, ἣν προεῖπε
τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὰ στόματος Δαβὶδ, περὶ Ἰούδα τοῦ γενομέ-
17 νου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν Ἰησοῦν· ὅτι κατηριθμημένος ἦν ἐν
18 ἡμῖν, καὶ ἔλαχεν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης. οὗτος μὲν οὖν
ἐκτήσατο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρινὴς[1]) γενόμενος
19 ἐλάκησεν μέσος, καὶ ἐξεχύθη τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ, καὶ γνω-
στὸν ἐγένετο πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ, ὥστε κληθῆ-
ναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀχελδαμὰχ, του-
20 τέστιν χωρίον αἵματος. γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ Ψαλμῶν,
῾γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν
21 ῾ἐν αὐτῇ, καὶ, τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λαβέτω ἕτερος. Δεῖ οὖν
τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ ᾧ εἰσῆλ-
22 θεν καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ κύριος Ἰησοῦς, ἀρξάμενος ἀπὸ
τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου ἄχρι τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήμφθη ἀφ'
ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ σὺν ἡμῖν γενέσθαι ἕνα
23 τούτων. Καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσὴφ τὸν καλούμενον Βαρσαβ-
24 βᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, καὶ Ματθίαν.[2]) καὶ προσευξάμενοι
εἶπαν, Σὺ Κύριε καρδιογνῶστα πάντων, ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω
25 ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα, λαβεῖν τὸν τόπον τῆς διακονίας ταύ-
της καὶ ἀποστολῆς, ἀφ' ἧς παρέβη Ἰούδας, πορευθῆναι εἰς
26 τὸν τόπον τὸν δίκαιον. καὶ ἔδωκαν κλήρους αὐτοῖς, καὶ ἔπεσεν
ὁ κλῆρος ἐπὶ Ματθίαν, καὶ συνκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα
ἀποστόλων.[3])

---

1) *πρινης*: pro *πρηνης*. 2) Olim *Ματθαν*: correctio 1 m. 3) Woide *αποστωλων*: male.

ΚΕΦ. Β.

CAP. II.

Καὶ ἐν τῷ συνπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ἦσαν 1
πάντες ὁμοῦ ἐπιτοαυτό. καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος 2
ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας, καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον
οὗ ἦσαν καθήμενοι· καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσ- 3
σαι ὡσεὶ πυρὸς, ἐκάθεισέν τε ἐφ᾽ ἕνα ἕκαστον αὐτῶν, καὶ 4
ἐπλήσθησαν πάντες Πνεύματος Ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν
ἑτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδου ἀποφθέγγε-
σθαι αὐτοῖς. Ἦσαν δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ[1]) *κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι* 5
ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν.
γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης, συνῆλθε τὸ πλῆθος καὶ συνε- 6
χύθη· ὅτι ἤκουον εἷς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐ-
τῶν. ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ ἐθαύμαζον, λέγοντες, οὐκ ἰδοὺ 7
ἅπαντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; καὶ πῶς ἡμεῖς 8
ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγενήθημεν,
Πάρθοι, καὶ Μῆδοι, καὶ Ἐλαμεῖται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν 9
Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καμπαδοκίαν,[2]) *Πόντον καὶ τὴν*
Ἀσίαν, Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς 10
Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, Ἰου-
δαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, Κρῆτες καὶ Ἄραβες, ἀκούομεν λαλούν- 11
των αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα το[ῦ Θεοῦ;]
Ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ δ[ιη]ποροῦντο, ἄλλος πρὸς ἄλλο[ν] λέγον- 12
τες, τί τοῦτο θέλει εἶν[αι]; ἕτεροι δὲ διαχλευάζοντες ἔλε[γον], ὅτι 13
γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσίν.

Σταθεὶς δὲ ὁ Πέτρος σὺν τοῖς ἕνδεκα, ἐπῆρεν τὴν φωνὴν 14
αὐτοῦ, καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς, ἄνδρες Ἰουδαῖοι, καὶ οἱ κατοι-
κοῦντες Ἱερουσαλὴμ πάντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνω-
τίσασθαι τὰ ῥήματά μου. οὐ γὰρ ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗ- 15
τοι μεθύουσιν· ἔστιν γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας· ἀλλὰ τοῦτό 16
ἐστιν τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωὴλ, Καὶ ἔσται ἐν 17

---

1) *εις Ιερουσαλημ.* ε in *εις*, rescriptum a 1 m. 2) *Καμπαδοκιαν.* Sic MS.

ʽταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ Θεὸς, ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ Πνεύματός μου II.
ʽἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες
ʽὑμῶν· καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσις[1]) ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι
18 ʽὑμῶν ἐνυπνίοις ἐνυπνιασθήσονται. καί γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου
ʽκαὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου, ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶς[2]) ἀπὸ τοῦ
19 ʽΠνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσιν. καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ
ʽοὐρανῷ, καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα
20 ʽκαπνοῦ. ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος, καὶ ἡ σελήνη εἰς
ʽαἷμα, πρὶν ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπι-
21 ʽφανῆ. καὶ ἔσται, πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσητε τὸ ὄνομα Κυρίου, σω-
ʽθήσεται.

22 Ἄνδρες Ἰσραηλεῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους· Ἰη-
σοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποδεδιγμένον εἰς
ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημίοις, οἷς ἐποίησεν δι᾽ αὐτοῦ ὁ
23 Θεὸς ἐμμέσῳ ὑμῶν, καθὼς αὐτοὶ οἴδατε, τοῦτον τῇ ὡρισμένῃ
βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ Θεοῦ ἔκδοτον, διὰ χειρὸς ἀνόμων [πρ]οσ-
24 πήξαντες ἀνείλατε· [ὃ]ν ὁ Θεὸς ἀνέστησεν, λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ
θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατῖσθαι αὐτὸν ὑπ᾽ αὐτοῦ.
25 ʽΔαβὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτὴν,[3]) προορώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν
26 ʽμου διὰ παντός· ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστὶν, ἵνα μὴ σαλευθῶ· διὰ
ʽτοῦτο ηὐφράνθη ἡ καρδία μου, καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου·
27 ʽἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ᾽ ἐλπίδι. ὅτι οὐκ ἐνκατα-
ʽλίψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾄδην, οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν
28 ʽδιαφθοράν. ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς· πληρώσεις με εὐφροσύ-
ʽνης[4]) μετὰ τοῦ προσώπου σου.

29 Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παῤῥησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ
τοῦ πατριάρχου Δαβὶδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ
30 μνῆμα αὐτοῦ ἔστιν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. Προφήτης οὖν
ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, ἐκ καρποῦ τῆς
31 ὀσφύος αὐτοῦ, καθεῖσαι ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, προειδὼν ἐλάλησεν
περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι οὔτε ἐγκατελείφθη εἰς ᾄδου,
32 οὔτε ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδεν διαφθοράν. τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέ-

1) ορασις, pro ορασεις. 2) εκχεως. Sic MS. 3) εις αυτην. Sic MS.
4) Olim ευφροσυνην ut Codex noster in Ps. XV. 11. Correctio 2 m.

II. στησεν ὁ Θεὸς, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες. τῇ δεξιᾷ οὖν 33
τοῦ Θεοῦ ὑψωθεὶς, τήν τε ἐπαγγελείαν τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου
λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς, ἐξέχεεν τοῦτο ὃ νῦν ὑμεῖς βλέπετε
καὶ ἀκούετε. οὐ γὰρ Δαβὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, Λέγει 34
δὲ αὐτὸς, εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν
μου· ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. 35
Ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ, ὅτι καὶ Κύριον αὐ- 36
τὸν καὶ Χριστὸν ὁ Θεὸς ἐποίησεν, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς
ἐσταυρώσατε.

Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τὴν καρδίαν, εἶπόν τε πρὸς 37
τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους, τί ποιήσωμεν, ἄνδρες
ἀδελφοί; Πέτρος δὲ πρὸς αὐτοὺς, μετανοήσατε, φησὶν, καὶ βαπτι- 38
σθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφε-
σιν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν· καὶ λήμψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ Ἁγίου
Πνεύματος. ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελεία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν,
καὶ πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν, οὓς ἂν προσκαλέσητε Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν. 39
Ἑτέροις τε λόγοις πλείοσι διεμαρτύρατο καὶ παρεκάλει αὐτοὺς λέ- 40
γων, σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης. οἱ μὲν οὖν ἀπο- 41
δεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν· καὶ προσετέθησαν ἐν
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχείλιαι.

Ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες ἐν τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καὶ 42
τῇ κοινωνίᾳ, τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς. Ἐγίνετο 43
δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος, πολλά τε τέρατα καὶ σημεῖα ἐγίνετο διὰ
τῶν ἀποστόλων ἐν Ἱερουσαλὴμ· φόβος τε ἦν μέγας ἐπὶ πάντας.
καὶ πάντες δὲ οἱ πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ εἶχον ἅπαντα 44
κοινὰ, καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον, καὶ ἐμέρι- 45
ζον αὐτὰ πᾶσιν, καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν· καθ' ἡμέραν τε 46
προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ'
οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς, ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελό-
τητι καρδίας, αἰνοῦντες τὸν Θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον 47
τὸν λαόν. ὁ δὲ Κύριος προσετίθει τοὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν
ἐπὶ τὸ αὐτό. [1])

---

1) *επι το αυτο.* Haec MS. praecedentibus iungit, et postea spatium relinquit.

ΚΕΦ. Γ.

CAP. III.

1 Πέτρος δὲ[1]) καὶ Ἰωάννης ἀναίβεννον[2]) εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν ὥραν
2 τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην. καί τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μη-
τρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο· ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς
τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην Ὡραίαν, τοῦ αἰτεῖν ἐλε-
3 ημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερόν. Ὃς ἰδὼν
Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερὸν, ἠρώτα
4 ἐλεημοσύνην λαβεῖν. Ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ
5 Ἰωάννῃ, εἶπεν, βλέψον εἰς ἡμᾶς. ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς, προσ-
6 δοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. Πέτρος δὲ εἶπεν, ἀργύριον καὶ
χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι. ἐν
τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ἔγειρε καὶ περι-
7 πάτει. Καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρεν αὐτόν·
παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν αἱ βάσεις αὐτοῦ καὶ τὰ σφυδρά,[3])
8 καὶ ἐξαλλόμενος ἔστη καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθεν σὺν αὐτοῖς
εἰς τὸ ἱερὸν, περιπατῶν καὶ ἁλλόμενος αἰνῶν τὸν Θεόν.
9 Καὶ εἶδεν πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν περιπατοῦντα, καὶ αἰνοῦντα τὸν
10 Θεόν· ἐπεγίνωσκον δὲ αὐτὸν ὅτι οὗτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεη-
μοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ Ὡραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ· καὶ ἐπλή-
σθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.
11 Κρατοῦντός τε αὐτοῦ τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην, συνέδρα-
μεν πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Σα-
12 λομῶντος, ἔκθαμβοι. Ἰδὼν δὲ ὁ Πέτρος, ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν
λαὸν, ἄνδρες Ἰσραηλεῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί
ἀτενίζετε, ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβίᾳ πεποιηκόσιν τοῦ περι-
13 πατεῖν αὐτόν; ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Θεὸς Ἰσαὰκ καὶ Θεὸς Ἰακὼβ, ὁ
Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν· ὃν
ὑμεῖς μὲν παρεδώκατε, καὶ ἠρνήσασθε κατὰ πρόσωπον Πιλάτου,
14 κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν. ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρ-
15 νήσασθε, καὶ ἠτήσασθαι ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, τὸν δὲ ἀρ-

---

1) *Πετρος δε.* Hinc incipit Cap. III. 2) *αναιβεννον*, pro *ανεβαινον.*
3) *σφυδρα:* sic pro *σφυρα.*

III. χηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε· ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς
μάρτυρές ἐσμεν. καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, τοῦτον ὃν 16
θεωρεῖτε καὶ οἴδατε, ἐστερέωσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἡ πίστις ἡ[1]) δι'
αὐ[τοῦ] ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὁλοκληρί[αν] ταύτην ἀπέναντι πάντων
ὑμ[ῶν]. Καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγ[νοιαν] ἐπράξατε, ὥσπερ 17
καὶ οἱ ἄρχοντε[ς] ὑμῶν· ὁ δὲ Θεὸς ἃ προκατήγγειλεν διὰ στόματος 18
πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ, ἐπλήρωσεν οὕτως. Μετανοήσατε 19
οὖν, καὶ ἐπιστρέψατε, εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας,
ὅπως ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου,
καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκεχιρησμένον ὑμῖν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὃν δεῖ 20 21
οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων, ὧν
ἐλάλησεν ὁ Θεὸς διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προ-
φητῶν. Μωϋσῆς μὲν εἶπεν, ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος ὁ 22
Θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ
πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. Ἔσται δὲ, πᾶσα ψυχὴ, ἥτις ἐὰν 23
μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου, ἐξολεθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ.
καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς, ὅσοι 24
ἐλάλησαν, καὶ κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας. ὑμεῖς ἐστε οἱ υἱοὶ 25
τῶν προφητῶν, καὶ τῆς διαθήκης ἧς διέθετο ὁ Θεὸς πρὸς τοὺς πα-
τέρας ὑμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραὰμ, καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ἐνευ-
λογηθήσονται[2]) πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς. Ὑμῖν πρῶτον ὁ Θεὸς 26
ἀναστήσας τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα
ὑμᾶς, ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

ΚΕΦ. Δ.

CAP. IV.

Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν, ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς, 1
καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ, καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι, διαπονού- 2
μενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν,[3]) καὶ καταγγέλλειν ἐν
τῷ Ἰησοῦ[4]) τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν· καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς 3

1) Olim πιστις δι' αυτου: correctio 1 m. 2) ενευλογησονται. Correctio 2 m.; olim videtur a 1 m. scriptum fuisse ευλογησονται. Rescriptum. 3) λαον. Rescriptum a 2 m., erasis primis literis. 4) εν τω Ιησου. Rescripta. Forte εν omissum erat.

τὰς χεῖρας, καὶ ἔθεντο αὐτοὺς εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ IV.
4 ἑσπέρα ἤδη. [π]ολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων [ἐ]πίστευσαν· καὶ ἐγε-
νήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν[1]) χιλιάδες πέντε.
5 Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν [α]ὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας
6 καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ
Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀλέξανδρος, καὶ
7 ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ. καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ
μέσῳ, ἐπυνθάνοντο, ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε
8 τοῦτο ὑμεῖς; Τότε Πέτρος πλησθεὶς Πνεύματος Ἁγίου, εἶπεν πρὸς
9 αὐτοὺς, ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι, εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνα-
κρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσω-
10 ται·[2]) γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐν
τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε,
ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον
11 ὑμῶν ὑγιής. οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ᾽ ὑμῶν τῶν
12 οἰκοδόμων, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ[3])
οὐδενὶ ἡ σωτηρία· οὐδὲ γὰρ ὄνομα ἕτερόν ἐστιν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν
τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.
13 Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παῤῥησίαν, καὶ Ἰωάννου, καὶ
καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσιν καὶ ἰδιῶται, ἐθαύ-
14 μαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς[4]) ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν· τόν τε ἄν-
θρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἑστῶτα τὸν τεθεραπευμένον, οὐδὲν
15 εἶχον ἀντιπεῖν.[5]) Κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελ-
16 θεῖν, συνέβαλλον πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες, τί ποιήσωμεν τοῖς ἀν-
θρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι᾽ αὐτῶν,
πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ φανερὸν, καὶ οὐ δυνάμεθα
17 ἀρνίσθαι·[6]) ἀλλ᾽ ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλῖον διανεμηθῇ[7]) εἰς τὸν λαὸν,
ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀν-
18 θρώπων. καὶ καλέσαντες αὐτοὺς, παρήγγειλαν τὸ καθόλου μὴ
19 φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ δὲ Πέ-
τρος καὶ ὁ Ἰωάννης ἀποκριθέντες εἶπον πρὸς αὐτοὺς, εἰ δίκαιόν

---

1) ανδρων. Tres priores literae a manu antiqua rescriptae. 2) σεσωται. Sic pro σεσωσται. 3) αλλω. λλ a 1 m. rescriptum. 4) αυτους. α rescriptum a 1 m. erasa una vel duabus literis. 5) αντιπειν, pro αντειπειν. 6) αρνισθαι, pro αρνεισθαι. 7) δε μη επι πλιον διανε. olim δε defuisse videtur. Rescriptum a 2 m.

IV. ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ, κρίνατε.
οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς, ἃ εἴδαμεν καὶ ἠκούσαμεν, μὴ λαλεῖν. Οἱ 20 21
δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτοὺς, μηδὲν εὑρίσκοντες τὸ
πῶς κολάσωνται αὐτοὺς, διὰ τὸν λαὸν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν
Θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι. ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσεράκοντα ὁ ἄν- 22
θρωπος ἐφ᾽ ὃν ἐγεγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.

Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους, καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα 23
πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον. οἱ δὲ ἀκούσαν- 24
τες, ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ εἶπαν, Δέσποτα,
σὺ ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα
τὰ ἐν αὐτοῖς, ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν, διὰ Πνεύματος Ἁγίου, στόματος 25
Δαβὶδ παιδός σου εἰπὼν, ἱνατί ἐφρύαξαν ἔθνη, καὶ λαοὶ ἐμελέτη-
σαν καινά; παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθη- 26
σαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ Κυρίου, καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ. Συν- 27
ήχθησαν γὰρ ἐπ᾽ ἀληθείας ἐν τῇ πόλει σου ταύτῃ ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά
σου, Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρώδης τε καὶ Πόντιος Πιλάτος, σὺν ἔθνε-
σιν, καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ, ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ σου καὶ ἡ βουλή σου προώρι- 28
σεν γενέσθαι.[1]) καὶ τὰ νῦν, Κύριε, ἔφειδε[2]) ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, 29
καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παῤῥησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου,
ἐν τῷ τὴν χεῖρά σε ἐκτίνειν[3]) εἰς ἴασιν, καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι 30
διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδός σου Ἰησοῦ. Καὶ δεηθέντων αὐτῶν 31
ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες τοῦ
Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μετὰ παῤῥησίας.

Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν καρδία καὶ ψυχὴ 32
μία· καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι,
ἀλλ᾽ ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά. Καὶ δυνάμει μεγάλῃ ἀπεδίδουν, 33
οἱ ἀπόστολοι τὸ μαρτύριον τῆς ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ
Κυρίου· χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. οὐδὲ γὰρ ἐνδεής 34
τις ἦν ἐν αὐτοῖς· Ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρ-
χον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων, καὶ 35
ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδετο[4]) δὲ ἑκάστῳ

---

1) σου προωρισεν γενε. Rescriptum a 2 m. Forte quia σου omissum erat. 2) εφειδε, pro επιδε. 3) εκτινειν, pro εκτεινειν. 4) διεδιδετο, pro διεδιδοτο.

36 καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν. Ἰωσὴφ[1]) δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνά- IV.
βας, ἀπὸ τῶν ἀποστόλων, ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον, υἱὸς πα-
37 ρακλήσεως, Λευΐτης, Κύπριος τῷ γένει, ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ,
πωλήσας ἤνεγκεν τὸ χρῆμα, καὶ ἔθηκεν παρὰ τοὺς πόδας τῶν
ἀποστόλων.

ΚΕΦ. Ε.

CAP. V.

1 Ἀνὴρ δέ τις ὀνόματι Ἀνανίας, σὺν Σαπφείρῃ τῇ γυναικὶ αὐ-
2 τοῦ, ἐπώλησεν κτῆμα, καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνι-
δυίης[2]) καὶ τῆς γυναικὸς, καὶ ἐνέγκας μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας
3 τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν. Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος, Ἀνανία, διατί
ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ Πνεῦ-
4 μα τὸ Ἅγιον, καὶ νοσφίσασθε ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; οὐχὶ
μένον σοὶ ἔμενεν, καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; τί ὅτι
ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώ-
5 ποις, ἀλλὰ τῷ Θεῷ. Ἀκούων δὲ ὁ Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους,
πεσὼν ἐξέψυξεν· καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκού-
6 οντας. ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν, καὶ ἐξε-
7 νέγκαντες ἔθαψαν. Ἐγένετο δὲ ὡς ὡρῶν τριῶν διάστημα, καὶ
8 ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονὸς εἰσῆλθεν. Ἀπεκρίθη δὲ πρὸς
αὐτὴν Πέτ[ρος], εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρί[ον] ἀπέδοσθαι;
9 ἡ δὲ εἶπεν, ναί,[3]) τοσούτ[ου]. Ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν πρὸς αὐτὴν, τί ὅτι
συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ Πνεῦμα Κυρίου; ἰδοὺ, οἱ πόδαις[4])
τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου, ἐπὶ ταῖς θύραις, καὶ ἐξοίσουσίν σε.
10 Ἔπεσεν δὲ παραχρῆμα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἐξέψυξεν· εἰσ-
ελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗραν αὐτὴν νεκρὰν, καὶ ἐξενέγκαντες
11 ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην
τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.
12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγείνετο σημεῖα καὶ τέ-
ρατα πολλὰ ἐν τῷ λαῷ; καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν πάντες ἐν τῇ
13 στοᾷ Σολομῶντος· τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι

---

1) Ιωσηφ. Sic MS. 2) συνιδυιης, pro συνειδυιης. 3) ειπεν ναι. ναι superius 1 m. addidit. 4) ποδαις. Sic pro ποδες.

V. αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός· μᾶλλον δὲ προσετίθεντο 14
οἱ πιστεύοντες τῷ Κυρίῳ πλήθη, ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν· ὥστε 15
καὶ εἰς τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ τιθέναι ἐπὶ τῶν κλι-
ναριῶν καὶ κραβάττων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου, κἂν ἡ σκιὰ ἐπισκιά-
σῃ τινὶ αὐτῶν. Συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων Ἱε- 16
ρουσαλὴμ, φέροντες ἀσθενεῖς[1]) καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων
ἀκαθάρτων, οἵτεινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες. Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρ- 17
χιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, ἡ οὖσα αἵρεσεις τῶν Σαδδου-
καίων, ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἐπέβαλλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς 18
ἀποστόλους, καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. Ἄγγελος 19
δὲ Κυρίου διὰ νυκτὸς ἀνοίξας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, ἐξαγα-
γών τε αὐτοὺς εἶπεν, πορεύεσθε, καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν 20
τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης. Ἀκού- 21
σαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκον.
[Π]αραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, συνεκάλεσαν
τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέ-
στειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἀχθῆναι αὐτούς. οἱ δὲ παραγενόμε- 22
νοι ὑπηρέται οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ· ἀναστρέψαντες δὲ
ἀπήγγειλαν, λέγοντες, ὅτι τὸ δεσμωτήριον εὕρομεν κεκλεισμένον 23
ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ, καὶ τοὺς φύλακας ἑστῶτας ἐπὶ τῶν θυρῶν·
ἀνοίξαντες δὲ, ἔσω οὐδένα εὕρομεν. Ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους 24
τούτους, ὅ τε στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν
περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο τοῦτο. παραγενόμενος δέ τις ἀπήγγει- 25
λεν αὐτοῖς, ὅτι ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ, εἰσὶν
ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν. τότε ἀπελθὼν ὁ 26
στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἤγαγεν αὐτοὺς, οὐ μετὰ βίας,
ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαὸν, ἵνα μὴ λιθασθῶσιν. Ἀγαγόντες δὲ 27
αὐτοὺς, ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ αρχιε-
ρεὺς, λέγων, παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ 28
ὀνόματι τούτῳ, καὶ ἰδοὺ ἐπληρώσατε τὴν Ἱερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς
ὑμῶν καὶ βούλεσθαι ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τὸ αἷμα[2]) τοῦ ἀν-

1) *Ιερουσαλημ, φεροντες ασθε.* Rescripta: forte quaedam a 1 m. omissa: correctio antiqua. 2) *το αιμα το αιμα.* Bis scriptae: posteriores manus recentior lineola transfixit.

29 θρώπου τούτου. Ἀποκριθεὶς δὲ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπαν, V.
30 πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. ὁ δὲ Θεὸς τῶν
πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθαι κρε-
31 μάσαντες ἐπὶ ξύλου· τοῦτον ὁ Θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψω-
σεν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν
32 ἁμαρτιῶν. καὶ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν τῶν ῥημάτων τούτων,
καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὃ ἔδωκεν ὁ Θεὸς τοῖς πειθαρχοῦ-
33 σιν αὐτῷ. οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο, καὶ ἐβούλοντο ἀναι-
λεῖν[1]) αὐτούς.
34 Ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ φαρισαῖος, ὀνόματι Γα-
μαλιὴλ, νομοδιδάσκαλος τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω
35 βραχὺ τοὺς ἀνθρώπους ποιῆσαι, Εἶπέν τε πρὸς αὐτοὺς, ἄνδρες
Ἰσραηλεῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις τί
36 μέλλετε πράσσειν. πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θευ-
δᾶς, λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν· ᾧ προσεκλίθη[2]) ἀνδρῶν
ἀριθμὸς ὡς τετρακοσίων. ὃς ἀνῃρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπεί-
37 θοντο αὐτῷ, διελύθησαν, καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. μετὰ τοῦ-
τον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος, ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογρα-
φῆς, καὶ ἀπέστησε λαὸν ἱκανὸν[3]) ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώ-
38 λετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. Καὶ
τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων, καὶ
ἄφετε αὐτούς· ὅτι ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ αὕτη, ἢ τὸ
39 ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται· εἰ δὲ ἐκ Θεοῦ ἐστιν, οὐ δύνασθε
40 καταλῦσαι αὐτοὺς, μήποτε καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε. Ἐπείσθη-
σαν δὲ αὐτῷ· καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους, δείραντες
παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν αὐτοὺς ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, καὶ
41 ἀπέλυσαν. Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ
συνεδρίου, ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος ἀτιμασθῆναι·
42 πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ᾽ οἶκον οὐκ ἐπαύοντο δι-
δάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

---

1) *αναιλειν*, pro *ανελειν*. 2) *μεγαν ω προσ.* Rescriptum a 2 m. quae forte *μεγαν* inseruit. 3) *ικανον*. Deest a 1 m. Additum a manu antiqua in fine lineae.

ΚΕΦ. ϛ.

CAP. VI.

Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν, ἐγένετο 1
γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο
ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. προσκαλεσάμενοι 2
δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν, εἶπαν, οὐκ ἀρεστόν ἐστιν
ἡμᾶς, καταλίψαντας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις.
ἐπισκέψασθαι δὴ, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ, πλήρης[1]) 3
Πνεύματος Ἁγίου καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύ-
της· ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτε- 4
ρήσομεν. καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους· καὶ 5
ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρης[2]) πίστεως καὶ Πνεύματος
Ἁγίου, καὶ Φίλιππον, καὶ Πρόχορον, καὶ Νικάνορα, καὶ Τίμωνα,
καὶ Παρμενᾶν, καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα, οὓς ἔστησαν 6
ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων· καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς
χεῖρας. Καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ηὔξανε, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς 7
τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφόδρα, πολύς τε ὄχλος τῶν ἱερέων
ὑπήκουεν τῇ πίστει. Στέφανος δὲ πλήρης χάριτος καὶ δυνάμεως 8
ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ.

Ἀνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν λεγομένων 9
Λιβερτείνων, καὶ Κηρυναίων καὶ Ἀλεξανδρέων, καὶ τῶν ἀπὸ
Κηλικίας, συνζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ· καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι 10
τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει. Τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγον- 11
τες, ὅτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα[3]) εἰς Μωϋ-
σῆν καὶ τὸν Θεόν. Συνεκείνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέ- 12
ρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν, καὶ
ἤγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον, ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγον- 13
τας, ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται ῥήματα λαλῶν κατὰ τοῦ τό-
που τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ νόμου. ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγον- 14

---

1) πληρης, pro πληρεις. 2) ανδρα πληρης. Sic Cod. 3) λαλουντος ρηματα βλασφημα. Olim videtur λαλουντος omissum fuisse. Novem priores literae erasae sunt, et novem aliae minusculae in margine adduntur. Correctio antiqua.

τος, ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον, VI.
καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωσῆς.
15 Καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν πάντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ
συνεδρίῳ, εἶδαν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.

ΚΕΦ. Ζ.

CAP. VII.

1 2 Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεὺς, εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει; ὁ δὲ ἔφη, ἄν-
δρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε. Ὁ Θεὸς τῆς δόξης ὤφθη
τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, πρ[ὶν ἢ]
3 κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαῤῥὰν, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν, Ἔξελθε
ἐκ τῆς γῆς σου, καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς
4 τὴν γῆν ἣν ἄν σοι δείξω. τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων,
κατῴκησεν ἐν Χαῤῥάν· κἀκεῖθεν μετὰ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα
αὐτοῦ, μετῴκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς
5 νῦν κατοικεῖτε· καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ,
οὐδὲ βῆμα ποδός· καὶ ἐπηγγείλατο δοῦναι αὐτὴν εἰς κατάσχε-
σιν αὐτῷ, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτὸν, οὐκ ὄντος αὐ-
6 τῷ τέκνου. ἐλάλησεν δὲ οὕτως ὁ Θεὸς, ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα
αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ
7 κακώσουσιν, ἔτη τετρακόσια. καὶ τὸ ἔθνος, ᾧ ἐὰν δουλεύ-
σουσιν, κρινῶ ἐγὼ, ὁ Θεὸς εἶπεν· καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσον-
8 ται, καὶ λατρεύσουσίν μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ
διαθήκην περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησεν τὸν Ἰσαὰκ, καὶ πε-
ριέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ· καὶ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ, καὶ
9 Ἰακὼβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας. καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες
τὸν Ἰωσὴφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ,
10 καὶ ἐξείλατο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν
χάριν καὶ σοφίαν, ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ κα-
τέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ἐφ' ὅλον τὸν οἶκον
11 αὐτοῦ. ἦλθεν δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον καὶ Χαναὰν, καὶ
θλίψις μεγάλη· καὶ οὐχ εὕρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν.

VII. Ἀκούσας δὲ Ἰακὼβ ὄντα σίτια εἰς Αἴγυπτον, ἐξαπέστειλεν 12
τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον· καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἐγνωρίσθη 13
Ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ
τὸ γένος αὐτοῦ. Ἀποστείλας δὲ Ἰωσὴφ μετεκαλέσατο Ἰακὼβ 14
τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν, [ἐ]ν ψυχαῖς ἑβ-
δομηκονταπέντε. [Κα]ὶ κατέβη Ἰακὼβ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐτε- 15
λεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν· καὶ μετετέθησαν εἰς Συχὲμ, 16
καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι ᾧ ὠνήσατο[1]) Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου,
παρὰ τῶν υἱῶν Ἐμμὼρ τοῦ ἐν Συχέμ. Ὡς δὲ ἤγγειζεν ὁ και- 17
ρὸς τῆς ἐπαγγελείας ἧς ὡμολόγησεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραὰμ, ηὔξησεν
ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ, ἄχρις οὗ ἀνέστη βασιλεὺς ἕτε- 18
ρος ἐπ' Αἴγυπτον, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ. οὗτος κατασοφισάμε- 19
νος τὸ γένος ἡμῶν, ἐκάκωσεν τοὺς πατέρας ἡμῶν, τοῦ ποιεῖν
τὰ βρέφη ἔκθετα αὐτῶν, εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθε. ἐν ᾧ καιρῷ 20
ἐγενήθη Μωσῆς, καὶ ἦν ἀστεῖος τῷ Θεῷ· ὃς ἀνετράφη μῆνας
τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός. ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ, ἀνείλατο 21
αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ, καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν.
Καὶ ἐπαιδεύθη Μωσῆς ἐν πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων· ἦν δὲ δυνα- 22
τὸς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις αὐτοῦ. Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσερα- 23
κονταετὴς χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπισκέψασθε
τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. καὶ ἰδών τινα ἀδι- 24
κούμενον, ἠμύνατο, καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ,
πατάξας τὸν Αἰγύπτιον. Ἐνόμιζεν δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐ- 25
τοῦ, ὅτι ὁ Θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν σωτηρίαν αὐτοῖς· οἱ δὲ
οὐ συνῆκαν. τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις, 26
καὶ συνήλασσεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην, εἰπὼν, ἄνδρες, ἀδελφοί
ἐστε· ἱνατί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; Ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον, 27
ἀπώσατο αὐτὸν, εἰπὼν, τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικα-
στὴν ἐφ' ἡμῶν; μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρόπον ἀνεῖ- 28
λες τὸν Αἰγύπτιον χθές; ἔφυγεν δὲ Μωσῆς ἐν τῷ λόγῳ 29
τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ Μαδιὰμ, οὗ ἐγέν-
νησεν υἱοὺς δύο. Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσεράκοντα, 30

---

1) ω ωνησατο. Sic pro ο ωνησατο.

ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγελος ἐν πυρὶ VII.
31 φλογὸς βάτου. ὁ δὲ Μωσῆς ἰδὼν ἐθαύμασεν· προσερχομένου δὲ
32 αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο φωνὴ Κυρίου, ἐγὼ ὁ Θεὸς τῶν πα-
τέρων σου, ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ. ἔντρομος
33 δὲ γενόμενος Μωσῆς οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι. εἶπεν δὲ αὐτῷ
Κύριος, λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος ἐφ'
34 ᾧ ἕστηκας, γῆ ἁγία ἐστίν. ἰδὼν ἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ
μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἤκουσα· καὶ
κατέβην ἐξελέσθαι αὐτούς· καὶ νῦν δεῦρο, ἀποστειλῶ σε εἰς
35 Αἴγυπτον. Τοῦτον τὸν Μωσῆν ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες, τίς
σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ Θεὸς ἀρχηγὸν
καὶ λυτρωτὴν ἀπέσταλκεν σὺν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος
36 αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. οὗτος ἐξήγαγεν αὐτοὺς, ποιήσας τέρατα
καὶ σημεῖα ἐν γῇ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, καὶ ἐν
37 τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσεράκοντα. οὗτός ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἴπας
τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει ὁ Θεὸς ἐκ τῶν
38 ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ. οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλη-
σίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν
τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια
39 ζῶντα δοῦναι ἡμῖν. ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ
πατέρες ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπώσαντο, καὶ ἐστράφησαν ἐν ταῖς καρ-
40 δίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, εἰπόντες τῷ Ἀαρὼν, ποίησον ἡμῖν
θεοὺς οἳ προπορεύσονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωσῆς οὗτος, ὃς ἐξή-
γαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἴδαμεν τί ἐγένετο αὐτῷ.
41 καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἀνήγαγον
θυσίαν τῷ ἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν
42 αὐτῶν. ἔστρεψεν δὲ ὁ Θεὸς, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν
τῇ στρατειᾷ τοῦ οὐρανοῦ· καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προ-
φητῶν, μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι ἐν τῇ ἐρήμῳ,
43 οἶκος [1]) Ἰσραὴλ, ἔτη τεσσεράκοντα; καὶ ἀνελάβετε τὴν σκη-
νὴν τοῦ Μολὸχ, καὶ τὸ ἄστρον τοῦ Θεοῦ ὑμῶν Ῥαιφὰν, τοὺς
τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς· καὶ μετοικειῶ ὑμᾶς ἐπέ-

---

1) *εν τη ερημω οικος.* Ante *οικος*, quinque circiter literae erasae, bis ut videtur, *οικος* scriptum erat.

VII. κεινα Βαβυλῶνος. Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν τοῖς πατράσιν ὑμῶν 44
ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωσῇ, ποιῆσαι αὐ-
τὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἑωράκει· ἣν καὶ εἰσήγαγον διαδεξά- 45
μενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν,
ὧν ἔξωσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν, ἕως τῶν
ἡμερῶν Δαβίδ· ὃς εὗρεν χάριν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ᾐτή- 46
σατο εὑρεῖν σκήνωμα τῷ Θεῷ Ἰακώβ. Σαλωμῶν δὲ ᾠκοδό- 47
μησεν αὐτῷ οἶκον. ἀλλ' οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις κα- 48
'τοικεῖ, καθὼς ὁ προφήτης λέγει, ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ 49
'γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου· ποῖον οἶκον οἰκοδομήσεταί μοι;
'λέγει Κύριος· ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; οὐχὶ ἡ χείρ 50
'μου ἐποίησεν πάντα ταῦτα; σκληροτράχηλοι, καὶ ἀπερίτμητοι 51
'καρδίαις καὶ τοῖς ὠσὶν, Ὑμεῖς ἀεὶ τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ ἀν-
τιπίπτετε, ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς. τίνα τῶν προφη- 52
τῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προ-
καταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς
προδόται καὶ φονεῖς ἐγένεσθε· οἵτεινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς 53
διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξεσθε.

Ἀκούοντες δὲ ταῦτα, διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν, καὶ 54
ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. Ὑπάρχων δὲ πλήρης Πνεύ- 55
ματος Ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν, εἶδεν δόξαν Θεοῦ,
καὶ Ἰησοῦν ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ εἶπεν, ἰδοὺ, 56
θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς διηνοιγμένους, καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-
που ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν τ[οῦ Θεοῦ.] Κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ, 57
συν[έσ]χον τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὥρμησα[ν] ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐ-
τόν· καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, ἐλιθοβόλουν. Καὶ 58
οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτεια αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας νεα-
νίου καλουμένου Σαύλου· καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον, ἐπι- 59
καλούμενον καὶ λέγοντα, κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου.
Θεὶς δὲ τὰ γόνατα, ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ, κύριε, μὴ στήσῃς 60
αὐτοῖς ταύτην τὴν ἁμαρτίαν. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη. Σαῦ-
λος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ.

ΚΕΦ. Η.

CAP. VIII.

1 Ἐγένετο[1]) δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγαν[2]) ἐπὶ τὴν ἐκκλη-
σίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες τε διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας
2 τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας, πλὴν τῶν ἀποστόλων. Συνεκόμισαν
δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς, καὶ ἐποίησαν κοπετὸν μέγαν ἐπ'
3 αὐτῷ. Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ τοὺς οἴκους
εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς φυ-
4 λακήν. οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον, εὐαγγελιζόμενοι τὸν
5 λόγον. Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς τὴν πόλιν τῆς Σαμαρείας, ἐκήρυσ-
6 σεν αὐτοῖς τὸν Χριστόν. προσεῖχον δὲ οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις
ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν,[3]) ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέ-
7 πειν τὰ σημεῖα ἐποίει.[4]) πολλοὶ γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκά-
θαρτα, βοῶντα φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχοντο· πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι,
8 καὶ χωλοὶ, ἐθεραπεύθησαν. ἐγένετο δὲ πολλὴ χαρὰ ἐν τῇ πόλει
ἐκείνῃ.
9 Ἀνὴρ δέ τις ὀνόματι Σίμων προϋπῆρχεν ἐν τῇ πόλει μα-
γεύων καὶ ἐξιστανῶν τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας, λέγων εἶναί τινα
10 ἑαυτὸν μέγαν· ᾧ προσεῖχον πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου,
λέγοντες, οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ [ἡ] καλουμένη με-
11 γάλη. προσεῖ[χ]ον δὲ αὐτῷ, διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς μαγίαις
12 ἐξιστακέναι[5]) αὐτούς. [Ὅ]τε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελι-
ζομένῳ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος Ἰησοῦ
13 Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο, ἄνδρες καὶ γυναῖκες. ὁ δὲ Σίμων καὶ
αὐτὸς ἐπίστευσεν, καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίπ-
πῳ· θεωρῶν τε σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γεινομένας, εξ-
14 ίστατο. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι, ὅτι δέ-
δεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς
15 Πέτρον καὶ Ἰωάννην· οἵτεινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐ-
16 τῶν, ὅπως λάβωσιν Πνεῦμα Ἅγιον. οὐδέπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ

1) εγενετο. Novus paragraphus hinc incipit. 2) μεγαν, pro μεγας. 3) φιλιππου ομοθυμαδον. Undecim priores literae a 1 m. rescriptae. Olim forte παυλου ομοθυμαδον. 4) σημεια εποιει, sic scriptum. 5) εξιστακεναι. Olim εξιστακειναι: ι deletum.

VIII. αὐτῶν ἐπιπεπτωκὸς, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ
ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. τότε ἐπετίθεσαν τὰς χεῖρας ἐπ' 17
αὐτοὺς, καὶ ἐλάμβανον Πνεῦμα Ἅγιον. Ἰδὼν δὲ ὁ Σίμων, 18
ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ
Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα, λέγων, δότε 19
κἀμοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ᾧ ἐὰν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας, λαμ-
βάνῃ Πνεῦμα Ἅγιον. Πέτρος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτὸν, τὸ ἀργύριόν 20
σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ ἐνόμι-
σας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. οὐκ ἔστιν σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ 21
λόγῳ τούτῳ. ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα ἐναντὶ τοῦ Θεοῦ.
Μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ 22
Κυρίου, εἰ ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου. εἰς 23
γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὁρῶ σε ὄντα. ἀπο- 24
κριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν, δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν
Κύριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε. οἱ μὲν οὖν 25
διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὑπέστρε-
φον εἰς Ἱεροσόλυμα, πολλάς τε κώμας τῶν Σαμαρειτῶν εὐηγ-
γελιίζοντο.

Ἄγγελος δὲ Κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φίλιππον, λέγων, ἀνά- 26
στηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν, ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν κατα-
βαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἔρημος. καὶ 27
ἀναστὰς ἐπορεύθη· καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ Αἰθίοψ, εὐνοῦχος, δυνάστης
Κανδάκης βασιλείσσης Αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης
αὐτῆς, ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἦν τε ὑποστρέ- 28
φων καὶ καθήμενος[1]) ἐπὶ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ, ἀνεγίνωσκέν τε
τὸν προφήτην Ἡσαΐαν. Εἶπεν δὲ τὸ Πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ, πρόσ- 29
ελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἅρματι τούτῳ. προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιπ- 30
πος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγεινώσκοντος Ἡσαΐαν τὸν προφήτην, καὶ
εἶπεν, ἆρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; ὁ δὲ εἶπεν, πῶς γὰρ 31
δυναίμην, ἐὰν μή τις ὁδηγήσῃ με; παρεκάλεσέν τε τὸν Φίλιππον
ἀναβάντα καθεῖσαι σὺν αὐτῷ. ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἣν ἀνεγί- 32
νωσκεν, ἦν αὕτη, Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς

---

1) και καθημενος. ι et κ secundum, rescripta: forte pro ι scripserat θ. Correxit 1 m.

‛ἐναντίον τοῦ κείραντος αὐτὸν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα VIII.
33 ‛αὐτοῦ. ἐν τῇ ταπινώσει ἡ κρίσεις αὐτοῦ ἤρθη, τὴν γενεὰν αὐτοῦ
34 ‛τίς διηγήσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. Ἀποκριθεὶς
δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπεν, δαίομέ σου, περὶ τίνος ὁ προφή-
35 της λέγει τοῦτο; περὶ ἑαυτοῦ, ἢ περὶ ἑτέρου τινός; Ἀνοίξας δὲ ὁ Φί-
λιππος τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης, εὐηγ-
36 γελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδὸν, ἦλθον
ἐπί τι ὕδωρ· καί φησιν ὁ εὐνοῦχος, ἰδοὺ ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτι-
38 σθῆναι; [1]) καὶ ἐκέλευσεν στῆναι τὸ ἅρμα· καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι
εἰς τὸ ὕδωρ, ὅ τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος· καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν.
39 Ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, Πνεῦμα Ἅγιον ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν
εὐνοῦχον, [2]) Ἄγγελος δὲ Κυρίου ἥρπασεν τὸν Φίλιππον· καὶ οὐκ εἶ-
δεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος, ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαί-
40 ρων. Φίλιππος δὲ εὑρέθη εἰς Ἄζωτον· καὶ διερχόμενος τὰς πόλεις
πάσας εὐηγγελίζετο, ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάριαν.

ΚΕΦ. Θ.

CAP. IX.

1 ‛Ο δὲ Σαῦλος ἔτι ἐνπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ
2 κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ, ἠτήσατο παρ᾽ αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς
Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγὰς, ὅπως ἐάν τινας εὕρῃ ὄντας τῆς ὁδοῦ
3 ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλήμ. ἐν δὲ
τῷ πορεύεσθαι, ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ, ἐξαίφνης τε
4 αὐτὸν φῶς περιήστραψεν [3]) ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν,
5 ἤκουσεν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ, Σαοὺλ, Σαοὺλ, τί με διώκεις; εἶ-
πεν δὲ, τίς εἶ, κύριε; ὁ δὲ ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὃν σὺ διώ-
6 κεις· ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταί σοι
7 ὅ τί σε δεῖ ποιεῖν. οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ ἱστήκεισαν
8 ἐνεοὶ, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες. Ἠγέρθη
δὲ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς· ἠνοιγμένων δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, οὐ-

---

1) Ver. 37 deest. 2) *πνευμα — ευνουχον*. Rescripta a 1 m. quae scripserat *αγγελος κυριου ηρπασεν τον Φιλιππον*. 3) *περιηστραψεν*. *η* et pars *σ* rescripta a 1 m. vel antiqua, eraso *ε* vel *α*.

IX. δένα ἔβλεπεν,[1]) χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμα-
σκόν. καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν. 9
Ἦν δέ τις μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας, καὶ 10
εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἐν ὁράματι ὁ Κύριος, Ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν,
ἰδοὺ ἐγώ, κύριε. ὁ δὲ Κύριος πρὸς αὐτὸν, ἀναστὰς πορεύ- 11
θητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην εὐθεῖαν, καὶ ζήτησον ἐν
οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι, Ταρσέα. ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται,
καὶ ἶδεν ἄνδρα Ἀνανίαν ὀνόματι εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ 12
χεῖρας, ὅπως ἀναβλέψῃ. Ἀπεκρίθη δὲ Ἀνανίας, κύριε, ἤκουσα 13
ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ τοῖς ἁγίοις
σου ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐποίησεν· καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν 14
ἀρχιερέων, δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλο[υμέ]νους τὸ ὄνομά σου.
Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος, πορεύο[υ], ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς 15
ἐστίν μοι οὗτος, τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν
τε καὶ βασιλέων, υἱῶν τε Ἰσραήλ. ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ, 16
ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν. Ἀπῆλθέν τε 17
Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν
τὰς χεῖρας εἶπεν, Σαοὺλ ἀδελφὲ, ὁ Κύριος ἀπέσταλκέν με, Ἰη-
σοῦς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ᾗ ἤρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς, καὶ
πλησθῇς Πνεύματος Ἁγίου. καὶ εὐθέως ἀπέπεσαν αὐτοῦ ἀπὸ 18
τῶν ὀφθαλμῶν[2]) ὡς λεπίδες, ἀνέβλεψέν[3]) τε καὶ ἀναστὰς ἐβαπτί-
σθη, καὶ λαβὼν τροφὴν ἐνίσχυσεν. Ἐγένετο δὲ μετὰ τῶν ἐν 19
Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς· καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συνα- 20
γωγαῖς ἐκήρυσσεν τὸν Ἰησοῦν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ
Θεοῦ. ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ ἔλεγον, οὐχ οὗτός 21
ἐστιν ὁ πορθήσας εἰς Ἱερουσαλὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα
τοῦτο, καὶ ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς ἀγά-
γῃ[4]) ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο, καὶ 22
συνέχυνε τοὺς Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμ-
βιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός. Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέ- 23
ραι ἱκαναὶ, συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀναιλεῖν αὐτόν· ἐγνώ- 24

---

1) *ουδενα εβλεπεν.* 1 m. vel antiqua, superius addidit *α*. 2) *οφθαλμων.* Sic MS., Woide, male, *ωφθαλμων.* 3) *ανεβλεψεν.* Sic MS., Woide, male, *αναβλεψεν.* 4) *αγαγη.* *γ* secundum a 1 m. rescriptum.

σθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. παρετηροῦντο δὲ καὶ τὰς IX.
25 πύλας ὅπως πιάσωσιν αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτός· λαβόντες δὲ οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς, διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτὸν, χαλάσαν-
26 τες ἐν σπυρίδι. Παραγενόμενος δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἐπείραζεν
κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτὸν, μὴ πι-
27 στεύοντες ὅτι ἐστὶν μαθητής. Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐ-
τὸν, ἤγαγεν πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς
ἐν τῇ ὁδῷ ἴδεν [τὸν] Κύριον, καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, [καὶ] πῶς ἐν
28 Δαμασκῷ ἐπαῤῥησιά[σα]το ἐν τῷ ὀνόματι Κυρίου. καὶ ἦν με[τ'] αὐ-
τῶν εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος εἰς Ἱερουσαλὴμ, παῤῥησια-
29 ζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου. Ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς
30 τοὺς Ἕλληνας· οἱ δὲ ἐπεχείρουν ἀναιλεῖν[1]) αὐτόν. ἐπιγνόντες
δὲ[2]) οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἐξαπέστειλαν
31 εἰς Ταρσόν. ἡ μὲν οὖν ἐκλησία καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, καὶ Γα-
λιλαίας, καὶ Σαμαρείας, εἶχεν εἰρήνην, οἰκοδομουμένη καὶ πορευο-
μένη τῷ φόβῳ Κυρίου, καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ Ἁγίου Πνεύμα-
τος ἐπληθύνετο.
32 Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων, κατελθεῖν καὶ
33 πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδδα. εὗρεν δὲ ἐκεῖ ἄν-
θρωπόν τινα ὀνόματι Αἰνέαν, ἐξ αἰτῶν[3]) ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ
34 κραβάττου, ὃς ἦν παραλελυμένος. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος, Αἰνέα,
ἰᾶταί σε ὁ Κύριος Ἰησοῦς ὁ Χριστός· ἀνάστηθι καὶ στρῶσον σεαυτῷ.
35 καὶ εὐθέως ἀνέστη· καὶ εἶδαν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδδα
καὶ τὸν Σαῤῥωνᾶ,[4]) οἵτεινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν Κύριον.
36 Ἐν Ἰόππῃ δέ, τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθὰ, ἣ διερμη-
νευομένη λέγεται Δορκάς. αὕτη ἦν πλήρης ἀγαθῶν ἔργων καὶ
37 ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει· ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἀσθε-
νήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ ἔθηκαν αὐτὴν ἐν τῷ ὑπε-
38 ρῴῳ. Ἐγγὺς δὲ οὔσης[5]) Λύδδα τῇ Ἰόππῃ, οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες
ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν δύο ἄνδρας πρὸς αὐτὸν, πα-
39 ρακαλοῦντες μὴ ὀκνήσῃς διελθεῖν ἕως ἡμῶν. Ἀναστὰς δὲ Πέτρος

1) *αναιλειν*. Sic pro *ανελειν*. Quatuor priores literae a 1 m. rescriptae.
2) *δε*. Post hanc vocem duae vel tres literae erasae sunt. 3) *αιτων*, pro *ετων*.
4) *σαρρωνα*. Rescriptum a 1 m. 5) *ουσης*. *σης* rescriptum a 2 m. super rasura.

IX. *συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον*[1]) *ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον,*
καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι, καὶ ἐπιδιγνύμε-
ναι χιτῶνας καὶ εἱμάτια ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὖσα ἡ Δορκάς.
Ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέτρος, καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσ- 40
ηύξατο· καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα, εἶπεν, Ταβιθὰ, ἀνά-
στηθι. ἡ δὲ ἤνοιξεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς· καὶ ἰδοῦσα τὸν
Πέτρον, ἀνεκάθεισεν. δούς τε αὐτῇ χεῖρα, ἀνέστησεν αὐτήν· 41
φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας, παρέστησεν αὐτὴν ζῶ-
σαν. Γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ ἐπίστευ- 42
σαν πολλοὶ ἐπὶ τὸν Κύριον· ἐγένετο δὲ αὐτὸν ἡμέρας ἱκανὰς 43
μεῖναι ἐν Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

ΚΕΦ. Ι.

CAP. X.

Ἀνὴρ δέ τις ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης ἐκ 1
σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς, εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν 2
σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ,
καὶ δεόμενος[2]) *τοῦ Θεοῦ διαπαντός· εἶδεν ἐν ὁράματι φανερῶς,* 3
ὡσεὶ περὶ ὥραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ Θεοῦ εἰσελ-
θόντα πρὸς αὐτὸν, καὶ εἰπόντα αὐτῷ, Κορνήλιε. Ὁ δὲ ἀτενί- 4
σας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος εἶπεν, τί ἐστιν, κύριε; εἶπεν
δὲ αὐτῷ, αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου, ἀνέβησαν
εἰς μνημόσυνον ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ. καὶ νῦν πέμψον ἄνδρας 5
εἰς Ἰόππην, καὶ μετάπεμψαι Σίμωνά τινα ὃς ἐπικαλεῖτε Πέτρος·
οὗτος ξενίζετε παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ, ᾧ ἐστιν οἰκία παρὰ 6
θάλασσαν. Ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν αὐτῷ, φωνήσας 7
δύο τῶν οἰκετῶν, καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούν-
των αὐτῷ, καὶ ἐξηγησάμενος ἅπαντα αὐτοῖς, ἀπέστειλεν αὐτοὺς 8
εἰς τὴν Ἰόππην. Τῇ δὲ ἐπαύριον, ὁδοιπορούντων αὐτῶν καὶ 9
τῇ πόλει ἐγγιζόντων, ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθε, περὶ
ὥραν ἕκτην τῆς ἡμέρας. ἐγένετο δὲ πρόσπινος, καὶ ἤθελεν γεύσα- 10
σθε· Παρασκευαζόντων δὲ αὐτῶν, ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις. Καὶ 11

---

1) *παραγενομενον.* Post hanc vocem una litera erasa est. 2) *δεομενος.* Prius o rescriptum a 1 m.

θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον, καὶ καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς X.
12 ὀθόνην μεγάλην, ταίσσαρσιν ἀρχαῖς καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς· ἐν ᾧ
ὑπῆρχεν πάντα τὰ τετράποδα καὶ ἑρπετὰ τῆς γῆς καὶ πετεινὰ τοῦ
13 οὐρανοῦ. καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτὸν, Ἀναστὰς, Πέτρε, θῦσον
14 καὶ φάγε. ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν, μηδαμῶς, κύριε· ὅτι οὐδέποτε ἔφα-
15 γον πᾶν κοινὸν καὶ ἀκάθαρτον. καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς
16 αὐτὸν, ἃ ὁ Θεὸς ἐκαθέρισεν,[1]) σὺ μὴ κοίνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ
τρείς· καὶ εὐθὺς ἀνελήμφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν.

17 Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος, τί ἂν εἴη τὸ ὅραμα ὃ
ἶδεν, ἰδοὺ, οἵ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου, διε-
ρωτήσαντες τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα·
18 καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο, εἰ Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος
19 ἐνθάδε ξενίζεται. Τοῦ δὲ Πέτρου διενθυμουμένου περὶ τοῦ ὁρά-
ματος, εἶπεν τὸ Πνεῦμα αὐτῷ, ἰδοὺ, ἄνδρες τρεῖς ζητοῦσίν σε·
20 ἀλλὰ ἀναστὰς κατάβηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς, μηδὲν διακρι-
21 νόμενος ὅτι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς. Καταβὰς δὲ Πέτρος πρὸς
τοὺς ἄνδρας, εἶπεν, ἰδοὺ, ἐγώ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι'
22 ἣν πάρεστε; Οἵ δὲ εἶπαν, Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος
καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν, μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου[2]) τοῦ
ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου, μετα-
πέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ
23 σοῦ. εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισεν. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἀνα-
στὰς ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς, καί τεινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ Ἰόππης
24 συνῆλθον αὐτῷ, τῇ δὲ ἐπαύριον εἰσῆλθον εἰς τὴν Καισάριαν· Ὁ δὲ
Κορνήλιος ἦν προσδ[οκῶν] αὐτοὺς, συγκαλεσάμενος [τοὺς] συγγε-
25 νεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς [ἀναγ]καίους φίλους. Ὡς δὲ ἐγέν[ετο] τοῦ εἰ-
σελθεῖν τὸν Πέτρος,[3]) συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνήλιο[ς], πεσὼν
26 ἐπὶ τοὺς πόδας προσεκύνησεν. ὁ δὲ Πέτρος ἤγειρεν αὐτὸν λέγων,
27 ἀνάστηθι· κἀγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι. καὶ συνομειλῶν αὐτῷ εἰσῆλ-
28 θεν, καὶ εὑρίσκει συνεληλυθότας πολλοὺς, ἔφη τε πρὸς αὐτοὺς, ὑμεῖς
ἐπίστασθαι ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσ-

---

1) εκαθερισεν. ν superius additum a 2 m. 2) ολου. Post ολου litera erasa. Videtur ς fuisse. 3) τον Πετρος. Sic MS. pro τον Πετρον.

X. ἐρχεσθαι ἀλλοφύλῳ· κἀμοὶ ἔδειξεν ὁ Θεὸς μηδένα κοινὸν ἢ ἀκά-
θαρτον λέγειν ἄνθρωπον· διὸ καὶ ἀναντιῤῥήτως ἦλθον μεταπεμ- 29
φθείς. πυνθάνομαι οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμψασθαί με; Καὶ ὁ Κορ- 30
νήλιος ἔφη, ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας, ἤμην νη-
στεύων, καὶ τὴν ἐνάτην[1]) προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου· καὶ ἰδοὺ,
ἀνὴρ ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν αἰσθῆτι[2]) λαμπρᾷ, καί φησι, Κορνήλιε, 31
εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχὴ, καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. πέμψον οὖν εἰς Ἰόππην, καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα 32
ὃς ἐπικαλεῖτε Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως
παρὰ θάλασσαν. ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρός σε· σύ γε καλῶς ἐποίη- 33
σας παραγενόμενος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πά-
ρεσμεν, ἀκοῦσαι τὰ προστεταγμένα σοι πάντα ἀπὸ τοῦ Κυρίου.
Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα αὐτοῦ εἶπεν, ἐπ᾽ ἀληθείας κατα- 34
λαμβάνομαι, ὅτι οὐκ ἔστιν προσωπολήμπτης ὁ Θεὸς, ἀλλὰ ἐν παντὶ 35
ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην, δεκτὸς αὐ-
τῷ ἔσται. τὸν λόγον ἀπέστειλεν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, εὐαγγελειζόμενος 36
εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὗτός ἐστιν πάντων Κύριος. [Ὑμ]εῖς 37
οἴδατε τὸ γενόμενον ῥῆμα καθ᾽ ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενος γὰρ
ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης· Ἰη- 38
σοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρὲτ, ὡς ἔχρεισεν αὐτὸν ὁ Θεὸς Πνεύματι Ἁγίῳ
καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς κατα-
δυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ Θεὸς ἦν μετ᾽ αὐτοῦ· καὶ 39
ὑμεῖς μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων
καὶ ἐν Ἱερουσαλήμ· ὃν καὶ ἀνεῖλαν κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. τοῦτον ὁ 40
Θεὸς ἤγειρεν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐνφανῆ γενέσθε·
οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ 41
Θεοῦ, ἡμεῖν, οἵτεινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ, μετὰ τὸ
ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ, 42
καὶ διαμαρτύρασθε, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κρι-
τὴς ζώντων καὶ νεκρῶν. τούτῳ πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦ- 43

---

1) *ημην νηστευων και την ενατην.* *ν νηστευων* rescripta, literis prioribus spongia deletis. Videtur *νηστευων*, vel *νηστευων και* omissum a 1 m., quia *και την ενατην* in margine scripta sunt. Correctio antiqua. 2) *αισθητι*, pro *εσθητι*, ut alibi, *αι* pro *ε*.

σιν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν X.
44 πιστεύοντα εἰς αὐτόν. Ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα
ταῦτα, ἔπεσε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν
45 λόγον. καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ὅσοι συνῆλθον τῷ
Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος
46 ἐκκέχυται· ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις, καὶ μεγα-
47 λυνόντων τὸν Θεόν. Τότε ἀπεκρίθη Πέτρος, μήτι τὸ ὕδωρ δύνα-
ται κωλῦσαί τις, τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους, οἵτεινες τὸ Πνεῦ-
48 μα τὸ Ἅγιον ἔλαβον ὡς καὶ ἡμεῖς; προσέταξέν τε αὐτοῖς ἐν τῷ
ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι. τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπι-
μεῖναι ἡμέρας τινάς.

ΚΕΦ. ΙΑ.

CAP. XI.

1 Ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ, οἱ ὄντες κατὰ τὴν Ἰου-
2 δαίαν, ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ὅτε δὲ ἀνέβη
Πέτρος εἰς Ἱερουσαλὴμ, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς,
3 λέγοντες, ὅτι εἰσῆλθες πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστείαν ἔχοντας, καὶ συνέ-
4 φαγες αὐτοῖς. Ἀρξάμενος δὲ Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς λέ-
5 γων, ἐγὼ ἤμην[1]) ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος, καὶ εἶδον ἐν ἐκ-
στάσει ὅραμα, καταβαίνων σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν
6 ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρι ἐμοῦ· εἰς ἣν ἀτε-
νίσας κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς, καὶ τὰ θηρία, καὶ
7 τὰ ἑρπετὰ, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. ἤκουσα δὲ καὶ φωνῆς λε-
8 γούσης μοι, ἀναστὰς, Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. Εἶπον δὲ, μηδαμῶς,
κύριε· ὅτι κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα
9 μου. ἀπεκρίθη δὲ φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἃ ὁ Θεὸς
10 ἐκαθέρισε, σὺ μὴ κοίνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρεὶς, καὶ ἀνε-
11 σπάσθη πάλιν ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ ἰδοὺ, ἐξαυτῆς τρεῖς
ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ ἤμεν,[2]) ἀπεσταλμένοι
12 ἀπὸ Καισαρίας πρός με. Εἶπεν δὲ τὸ Πνεῦμά μοι, συνελθεῖν

1) *εγω ημην.* Post ω litera erasa in fine lineae: et *η* ante *μην* positum in margine. Correxit 2 m. 2) *ημεν.* Sic Cod.

XI. αὐτοῖς, μηδὲν διακρίναντα, ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἓξ
ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρὸς,
Ἀπήγγειλεν δὲ ἡμῖν πῶς ἴδεν τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐ- 13
τοῦ σταθέντα καὶ εἰπόντα, ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην, καὶ μετά-
πεμψαι Σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον, ὃς λαλήσῃ ῥή- 14
ματα πρός σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου. ἐν 15
δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν, ἐπέπεσεν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον
ἐπ᾽ αὐτοὺς, ὥσπερ καὶ ἐφ᾽ ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. Ἐμνήσθημεν δὲ 16
τοῦ ῥήματος τοῦ Κυρίου, ὡς ἔλεγεν, Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν
ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθαι ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. Εἰ οὖν 17
τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς, ὡς καὶ ἡμῖν, πιστεύ-
σασιν ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, ἐγὼ τίς ἤμην δυνατὸς
κωλῦσαι τὸν Θεόν; Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν, καὶ ἐδό- 18
ξαζον τὸν Θεὸν, λέγοντες, ἄρα καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ Θεὸς τὴν
μετάνοιαν εἰς ζωὴν ἔδωκεν.

Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομέ- 19
νης ἐπὶ Στεφάνου, διῆλθον ἕως Φοινίκης, καὶ Κύπρου, καὶ
Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰου-
δαίοις. Ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρη- 20
ναῖοι, οἵτεινες ἐλθόντες εἰς Ἀντιόχιαν, ἐλάλουν καὶ πρὸς τοὺς
Ἕλληνας, εὐαγγελιζόμενοι τὸν Κύριον Ἰησοῦν, καὶ ἦν χεὶρ 21
Κυρίου μετ᾽ αὐτῶν· πολύς τε ἀριθμὸς ὁ πιστεύσας ἐπέστρε-
ψεν ἐπὶ τὸν Κύριον· Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς 22
ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἱερουσαλὴμ περὶ αὐτῶν· καὶ ἐξαπέστειλαν
Βαρνάβαν ἕως Ἀντιοχείας. ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν 23
χάριν τὴν τοῦ Θεοῦ ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέ-
σει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ Κυρίῳ· ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς 24
καὶ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου καὶ πίστεως. καὶ προσετέθη
ὄχλος ἱκανὸς τῷ Κυρίῳ. Ἐξῆλθεν δὲ εἰς Ταρσὸν ἀναζητῆ- 25
σαι Σαῦλον, καὶ εὑρὼν ἤγαγεν εἰς Ἀντιόχειαν, ἐγένετο δὲ 26
αὐτοῖς καὶ ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ
διδάξαι ὄχλον ἱκανὸν, χρηματίσαι τε πρῶτον εἰς Ἀντιόχειαν
τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς. Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις, κα- 27
τῆλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν. ἀναστὰς 28

δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαβος, ἐσήμανεν διὰ τοῦ Πνεύματος, XI.
λιμὸν μεγάλην μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ᾽ ὅλην τὴν οἰκουμένην· ἥ τις
29 ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίο[υ].[1]) Τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εὐ[πο]ρεῖτό
τις, ὥρισεν ἕκαστος αὐ[τῶν] εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦ-
30 σιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· ὃ καὶ ἐποίησαν, ἀποστείλαντες πρὸς
τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

ΚΕΦ. ΙΒ.

CAP. XII.

1 Κατ᾽ ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖ-
2 ρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. ἀνεῖλεν δὲ Ἰάκωβον
3 τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρῃ. ἰδὼν δὲ ὅτι ἀρεστόν ἐστιν τοῖς
Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον· ἦσαν δὲ αἱ ἡμέραι τῶν
4 ἀζύμων· ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακὴν, παραδιδοὺς τέσσαρσιν
τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτὸν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα
5 ἀγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. Ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ·
προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενὴς[2]) γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν Θεὸν
6 περὶ[3]) αὐτοῦ. ὅτε δὲ ἔμελλεν προαγάγειν αὐτὸν ὁ Ἡρώδης, τῇ νυκτὶ
ἐκείνῃ, ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος
ἁλύσεσι δυσὶ, φύλακές τε πρὸς τῇ θύρᾳ[4]) ἐτήρουν τὴν φυλακήν.
7 Καὶ ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰ-
κήματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου, ἤγειρεν αὐτὸν λέ-
γων, ἀνάστα ἐν τάχει. καὶ ἐξέπεσαν αὐτοῦ αἱ ἁλύσεις ἐκ τῶν
8 χειρῶν. Εἶπέν τε ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὸν, ζῶσαι, καὶ ὑπόδησαι
τὰ σανδάλειά σου. ἐποίησεν δὲ οὕτως, καὶ λέγει αὐτῷ, περι-
9 βαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου, καὶ ἀκολούθει μοι. καὶ ἐξελθὼν ἠκο-
λούθει· καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθές ἐστιν τὸ γινόμενον ὑπὸ τοῦ ἀγ-
10 γέλου, ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν. Διελθόντες δὲ πρώτην φυ[λακὴ]ν
καὶ δευτέραν, ἦλθαν ἐπὶ [τὴν] πύλην τὴν σιδηρᾶν, τὴν [φέ]ρουσαν
εἰς τὴν πόλιν, ἥτις [α]ὐτομάτη ἠνοίγη αὐτοῖς· [κ]αὶ ἐξελθόντες

---

1) *Κλαυδιο[υ Καισαρος]* abscissum est *υ*, nec videtur spatium adesse ut vox *Καισαρος* addi potuisset in fine lineae. 2) *εκτενης*. *η* rescriptum a 2 m. super rasura. 3) *περι*. rescriptum: olim forte *υπερ*. 4) *προς τη θυρα*. Sic; non *προ* cum Gen.

XII. προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ἀπ᾿ αὐτοῦ.
Καὶ ὁ Πέτρος ἐν ἑαυτῷ γενόμενος, εἶπεν, νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξα- 11
πέστειλεν Κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς Ἡρώ-
δου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τῶν Ἰουδαίων. Συνειδών δὲ ἦλθεν 12
ἐπὶ τὴν οἰκείαν τῆς Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου, τοῦ ἐπικαλουμέ-
νου Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνοιθροισμένοι[1]) καὶ προσευχόμενοι.
κρούσαντος δὲ αὐτοῦ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος, προσῆλθεν παιδίσκη 13
ὑπακοῦσαι, ὀνόματι Ῥόδη· καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου, 14
ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξεν τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγει-
λεν ἑστᾶναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶ- 15
παν, μαίνῃ. ἡ δὲ διϊσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. οἱ δ᾿ ἔλεγον, ὁ ἄγ-
γελός ἐστιν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενεν κρούων· ἀνοίξαντες δὲ 16
εἶδαν αὐτὸν, καὶ ἐξέστησαν. κατασείσαντος δὲ αὐτοῦ τῇ χειρὶ 17
σιγᾷν, διηγήσατο πῶς αὐτὸν ὁ Κύριος ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς.
εἶπέν τε, ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. καὶ ἐξελ-
θὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον.

Γενομένης δὲ ἡμέρας, ἦν τάραχος οὐχ ὀλίγος ἐν τοῖς στρα- 18
τιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο. Ἡρώδης τε ἐπιζητήσας αὐτὸν 19
καὶ μὴ εὑρὼν, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας, ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι·
Καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς Καισάριαν διέτριψεν. ἦν δὲ 20
θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν δὲ παρῆσαν πρὸς
αὐτὸν, καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως,
ᾐτήσαντο εἰρήνην, διὰ τὸ τρέφεσθε αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασι-
λεικῆς. Τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμενος αἰσθῆτα βασιλι- 21
κὴν, καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς. Ὁ δὲ 22
δῆμος ἐπεφώνει, Θεοῦ φωνὴ καὶ οὐκ ἀνθρώπου. παραχρῆμα δὲ 23
ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος Κυρίου, ἀνθ᾿ ὧν οὐκ ἔδωκεν τὴν δόξαν
τῷ Θεῷ· καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος ἐξέψυξεν. ὁ δὲ λόγος τοῦ 24
Θεοῦ ηὔξάνετο καὶ ἐπληθύνετο. Βαρνάβας δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρε- 25
ψαν ἐξ Ἱερουσαλὴμ, πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συνπαραλαβόντες
Ἰωάννην τὸν ἐπικαλουμένον Μάρκον.

---

1) συνοιθροισμενοι: pro συνηθροισμενοι.

ΚΕΦ. ΙΓ.

CAP. XIII.

1 Ἦσαν δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν προφῆται καὶ
διδάσκαλοι, ὅ τε Βαρνάβας καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νείγερ, καὶ
Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μαναήν τε Ἡρώδου τοῦ τετράρχου σύν-
2 τροφος, καὶ Σαῦλος. λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ Κυρίῳ καὶ
νηστευόντων, εἶπεν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, Ἀφορίσατε δή μοι τὸν
Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς.
3 τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι, καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας
4 αὐτοῖς, ἀπέλυσαν. αὐτοὶ μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ Ἁγίου
Πνεύματος, ἀπῆλθον εἰς Σελεύκιαν, ἐκεῖθέν τε ἀπέπλευσαν εἰς
5 Κύπρον. καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμίνῃ, κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ
Θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην
6 ὑπηρέτην. Διελθόντες δὲ ὅλην τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου, εὗραν
ἄνδρα τινὰ μάγον[1]) ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα Βαρϊη-
7 σοῦν, ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ.
οὗτος προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον, ἐπεζήτησεν ἀκοῦ-
8 σαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας, ὁ μάγος·
οὕτως ρὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ· ζητῶν διαστρέψαι
9 τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως. Σαῦλος δὲ, ὁ καὶ Παῦλος, πλη-
10 σθεὶς Πνεύματος Ἁγίου, ἀτενίσας εἰς αὐτὸν εἶπεν, ὦ πλήρης
παντὸς δόλου καὶ πάσης ῥᾳδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχρὲ[2]) πά-
σης δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς Κυρίου τὰς
11 εὐθείας; Καὶ νῦν ἰδοὺ, χεὶρ Κυρίου ἐπὶ σὲ, καὶ ἔσῃ τυφλὸς μὴ
βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. παραχρῆμα δὲ ἔπαισεν[3]) ἐπ' αὐτὸν
12 ἀχλὺς[4]) καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. τότε ἰδὼν ὁ
ἀνθύπατος[5]) τὸ γεγονὸς ἐκπλησσόμενος ἐπίστευσεν ἐπὶ τῇ διδαχῇ
13 τοῦ Κυρίου. ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου[6]) οἱ περὶ Παῦλον,
ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας. Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ'

---

1) *μαγον.* Post hanc vocem tres circiter literae erasae sunt. 2) *εχρε.* Sic pro *εχθρε.* 3) *επαισεν*, pro *επεσεν.* 4) *επ' αυτον αχλυς.* a manu antiqua rescriptum: forte *επ'* omissum erat. 5) Woide legit *ανθυπαθος*: male. 6) *Παφου.* *φο* rescriptum a 1 m.

XIII. αὐτῶν, ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ 14
τῆς Πέργης, ἐγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τὴν Πισιδίαν, καὶ εἰσελ-
θόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, ἐκάθεισαν.
Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ἀπέ- 15
στειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς, λέγοντες, ἄνδρες
ἀδελφοὶ, εἴ τις ἔστιν ἐν ὑμῖν λόγος παρακλήσεως πρὸς τὸν
λαὸν, λέγετε. Ἀναστὰς δὲ Παῦλος, καὶ κατασίσας τῇ χειρὶ, 16
εἶπεν, ἄνδρες Ἰσραηλεῖται, καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν Θεὸν, ἀκού-
σατε. ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου Ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέ- 17
ρας ἡμῶν· καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ Αἰ-
γύπτου, καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐ-
τῆς· καὶ ὡς τεσσερακονταετῆ χρόνον ἐτροφοφόρησεν[1]) αὐτοὺς 18
ἐν τῇ ἐρήμῳ· καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ Χαναὰν, κατε- 19
κληρονόμησεν αὐτοῖς τὴν γῆν αὐτῶν, [ὡς] ἔτεσι τετρακοσίοις 20
καὶ [πεν]τήκοντα, καὶ μετὰ ταῦτα ἔ[δω]κεν κριτὰς ἕως Σα-
μουὴ[λ προ]φήτου· κἀκεῖθεν ᾐτήσαν[το] βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐ- 21
τοῖς ὁ Θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κεὶς, ἄνδρ[α] ἐκ φυλῆς Βενιαμεὶν,
ἔτη τεσσεράκοντα· καὶ μεταστήσας αὐτὸν, ἤγειρεν τὸν Δαβὶδ αὐ- 22
τοῖς εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπεν μαρτυρήσας, εὗρον Δαβὶδ τὸν τοῦ
Ἰεσσαὶ, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θε-
λήματά μου. Τούτου ὁ Θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ᾽ ἐπαγ- 23
γελείαν ἤγαγεν τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν, προκηρύξαντος Ἰω- 24
άννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας
παντὶ τῷ Ἰσραήλ. Ὡς δὲ ἐπλήρου Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλε- 25
γεν, τί ἐμὲ ὑπονοεῖτε εἶναι; οὐκ εἰμὶ εγὼ, ἀλλ᾽ ἰδοὺ, ἔρχεται
μετ᾽ ἐμὲ, οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι.
Ἄνδρες ἀδελφοὶ, υἱοὶ γένους Ἀβραὰμ, καὶ οἱ ἐν ἡμῖν φοβού- 26
μενοι τὸν Θεὸν, ἡμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ἐξαπε-
στάλη. οἱ γὰρ κατοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ οἱ ἄρχον- 27
τες αὐτῶν, τοῦτον ἀγνοήσαντες, καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν
τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες ἐπλήρω-
σαν· καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες, ᾐτήσαντο Πι- 28

---

1) ετροφοφορησεν, sic pro ετροποφορησεν. 2) Σαμουη[λ προ]φητου. Vix erat spatium, ut articulus του adfuisset.

29 λάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν. Ὡς δὲ ἐτέλεσαν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ XIII.
30 γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου, ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. ὁ δὲ
31 Θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ὃς ὤφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς
συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσαλὴμ, οἵτινες νῦν
32 εἰσιν μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζό-
33 μεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελείαν γενομένην, ὅτι ταύτην ὁ
Θεὸς ἐκπεπλήρωκεν τοῖς τέκνοις ἡμῶν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νε-
κρῶν˙ [1]) [ὡ]ς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ γέγραπται [τ]ῷ δευτέρῳ, υἱός μου εἶ
34 σὺ, ἐ[γ]ὼ σήμερον γεγέννηκά σε. [Ὅ]τι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νε-
κρῶν, μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθορὰν, οὕτως εἴρηκεν,
35 ὅτι δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαβὶδ τὰ πιστά. διότι καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει,
36 οὐ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. Δαβὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γε-
νεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ Θεοῦ βουλῇ, ἐκοιμήθη, καὶ προσετέθη πρὸς
37 τοὺς πατέρας αὐτοῦ, καὶ ἴδεν διαφθοράν˙ ὃν δὲ ὁ Θεὸς ἤγειρεν,
38 οὐκ εἶδεν διαφθοράν. Γνωστὸν οὖν ὑμῖν ἔστω, ἄνδρες ἀδελφοὶ, ὅτι
39 διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις[2]) ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται, ἀπὸ πάντων
ὧν οὐκ ἐδυνήθητε ἐν νόμῳ Μωσέως δικαιωθῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ
40 πιστεύων δικαιοῦται. βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ ἐφ' ὑμᾶς τὸ εἰρη-
41 μένον ἐν τοῖς προφήταις, Ἴδετε, οἱ καταφρονητὲ, καὶ θαυμάσατε
καὶ ἀφανίσθητε˙ ὅτι ἔργον ἐργάζομαι ἐγὼ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ἔρ-
γον ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε, ἐάν τις ἐκδιηγεῖται ὑμῖν.
42 Ἐξιόντων δὲ αὐτῶν παρεκάλουν εἰς τὸ μετοξὺ[3]) σάββατον λα-
43 ληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα. λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς,
ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων, καὶ τῶν σεβομένων προσηλύ-
των τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ˙ οἵτεινες προσλαλοῦντες αὐτοῖς,
44 ἔπειθον αὐτοὺς[4]) προσμένειν τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ. τῷ δὲ ἐχομένῳ[5])
σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλεις[6]) συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ
45 Κυρίου. Ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους, ἐπλήσθησαν ζήλου,
καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ Παύλου λαλουμένοις βλασφημοῦντες,
46 Παῤῥησιασάμενοί τε ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας εἶπαν, ὑμῖν ἦν
ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ˙ ἐπειδὴ δὲ απω-

---

1) *αυτον εκ νεκρων.* Rescripta 2 m. 2) *αφεσις.* ς ultimum rescriptum a manu antiqua: olim *ν*. 3) *μετοξυ.* Sic pro *μεταξυ*. 4) *αυτους.* *σ* minusculum additum a manu antiqua. 5) *εχομενῳ.* Sic. MS. 6) *πολεις*, pro *πολις*.

XIII. θεῖσθαι αὐτὸν, καὶ οὐκ ἀξίους κρίνεται ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου[1]) ζωῆς,
ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. οὕτως γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ Κύριος, 47
'τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου
'τῆς γῆς. Ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον, καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ 48
Κυρίου,[2]) καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.
διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου καθ' ὅλης τῆς χώρας. οἱ δὲ Ἰου- 49
δαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας τὰς εὐσχήμονας, καὶ 50
τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον
καὶ Βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. οἱ δὲ 51
ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ἐπ' αὐτοὺς, ἦλθον εἰς Ἰκό-
νιον. οἵ τε μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ Πνεύματος Ἁγίου.

ΚΕΦ. ΙΔ.

CAP. XIV.

Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ, κατὸ αὐτὸ[3]) εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συνα- 1
γωγὴν τῶν Ἰουδαίων, καὶ λαλῆσαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων
τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. οἱ δὲ ἀπειθήσαντες Ἰουδαῖοι ἐπή- 2
γειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν.
ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριβον παῤῥησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ Κυρίῳ τῷ 3
μαρτυροῦντι ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, διδόντι σημεῖα καὶ
τέρατα γείνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. Ἐσχείσθη δὲ τὸ πλῆθος 4
τῆς πόλεως· καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς
ἀποστόλοις. ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων σὺν 5
τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτοὺς, συνι- 6
δόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας, Λύστραν καὶ
Δέρβην, καὶ τὴν περίχωρον, κἀκεῖ εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν. 7
Καί τις ἀνὴρ ἐν Λύστροις ἀδύνατος τοῖς ποσὶν ἐκάθητο, χω- 8
λὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, ὃς οὐδέποτε περιεπάτησεν. οὗ- 9
τος ἤκουσεν τοῦ Παύλου λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ, καὶ ἰδὼν
ὅτι ἔχει πίστιν τοῦ σωθῆναι, εἶπεν μεγάλῃ τῇ φωνῇ, ἀνάστηθι 10

---

1) *αιωνιου.* Post hanc vocem, una litera erasa. 2) *τον λογον του κυριου,* Haec, primis duobus literis exceptis, rescripta a 1 m. 3) *κατο αυτο.* Sic scriptum, pro *κατα το αυτο.*

11 ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθρός.[1]) καὶ ἥλατο καὶ περιεπάτει. οἵ τε XIV.
ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν Παῦλος, ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυ-
καονιστὶ λέγοντες, οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς
12 ἡμᾶς· ἐκάλουν τε τὸν Βαρνάβαν, Δία· τὸν δὲ Παῦλον, Ἑρμῆν,
13 ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. ὅ τε ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ
ὄντος πρὸ τῆς πόλεως, ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας
14 ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελεν θύειν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι
Βαρνάβας καὶ Παῦλος, διαῤῥήξαντες τὰ εἱμάτια ἑαυτῶν ἐξεπήδη-
15 σαν εἰς τὸν ὄχλον, κράζοντες καὶ λέγοντες, ἄνδρες, τί ταῦτα[2])
ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς[3]) ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελι-
ζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ Θεὸν ζῶν-
τα, ὃς ἐποίησεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ
16 πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· Ὃς ἐν ταῖς παρῳχημέναις[4]) γενεαῖς ἴασεν
17 πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· καί τοι οὐκ ἀμάρτυ-
ρον αὐτὸν ἀφῆκεν, ἀγαθουργῶν, οὐρανόθεν διδοὺς ὑετοὺς καὶ και-
ροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρ-
18 δίας[5]) ἡμῶν. καὶ ταῦτα λέγοντες, μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους
τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς.
19 Ἐπῆλθαν δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ
πείσαντες τοὺς ὄχλους, καὶ λιθοβολήσαντες τὸν Παῦλον,[6]) ἔσυ-
20 ρον ἔξω τῆς πόλεως, νομίζοντες αὐτὸν τεθνηκέναι. κυκλωσάν-
των δὲ τῶν μαθητῶν αὐτὸν, ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν· καὶ
21 τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθεν σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην. Εὐαγγελιζόμε-
νοί τε τὴν π[όλιν] ἐκείνην, καὶ μαθητεύσα[ν]τες ἱκανοὺς, ὑπέστρε-
22 ψαν εἰς τὴν Λύστραν καὶ εἰς Ἰκόν[ιον] καὶ εἰς Ἀντιόχειαν· ἐπιστη-
ρ[ί]ζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ
πίστει, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων, δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βα-
23 σιλείαν τοῦ Θεοῦ. Χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς κατ᾽ ἐκκλησίαν πρεσ-
βυτέρους, προσευξάμενοι μετὰ νηστιῶν, παρέθεντο αὐτοὺς τῷ Κυρίῳ
24 εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν, ἦλθον εἰς Παμ-
25 φυλίαν· καὶ λαλήσαντες εἰς Πέργην τὸν λόγον τοῦ Κυρίου κατέβησαν

1) ορθρος. Sic pro ορθος. 2) τι ταυτα. Olim ει τι ταυτα, sed ει erasum est. 3) ομοιοπαθεις. μοι rescriptum a manu antiqua. 4) παρωχημεναις. Sic MS. Woide, male παρωχεμεναις. 5) καρδιας. κ rescriptum a 1 m. 6) τον Παυλον. Post has voces quaedam erasa.

XIV. εἰς Ἀττάλιαν· κἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν 26
παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν.
Παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν, ἀνήγγελλον 27
ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς μετ᾽ αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν θύ-
ραν πίστεως. διέτριβον δὲ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς. 28

ΚΕΦ. ΙΕ.

CAP. XV.
Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, ἐδίδασκον τοὺς ἀδελ- 1
φοὺς, ὅτι ἐὰν[1]) μὴ περιτμηθῆτε τῷ ἔθει τῷ Μωσέως, οὐ δύνασθε
σωθῆναι. γενομένης οὖν στάσεως καὶ ζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ 2
Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτοὺς, ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον,
καὶ Βαρνάβαν, καί τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν, πρὸς τοὺς ἀποστό-
λους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ, περὶ τοῦ ζητήματος τού-
του. Οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, διήρχοντο 3
τὴν Φοινίκην καὶ Σαμάρειαν, ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν
ἐθνῶν· καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς. παρα- 4
γενόμενοι δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα, παρεδέχθησαν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας
καὶ τῶν ἀποστόλων [κα]ὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀπήγγει[λ]άν τε
ὅσα ὁ Θεὸς ἐποίησεν με[τ᾽] αὐτῶν. Ἐξανέστησαν δέ [τ]ινες ἄν- 5
δρες τῶν ἀπὸ τῆς αἱρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέ-
γοντες, ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς, παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν
νόμον Μωσέως. Συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι 6
ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. Πολλῆς δὲ ζητήσεως γενομένης, 7
ἀναστὰς Πέτρος εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, ἄνδρες ἀδελφοὶ, ὑμεῖς ἐπίστα-
σθε ὅτι ἀφ᾽ ἡμερῶν ἀρχαίων ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ Θεὸς διὰ τοῦ στόμα-
τός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου, καὶ πιστεῦσαι.
καὶ ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς, δοὺς τὸ Πνεῦ- 8
μα τὸ Ἅγιον, καθὼς καὶ ἡμεῖν· καὶ οὐδὲν[2]) διέκρινεν μεταξὺ 9
ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν.
νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν Θεὸν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχη- 10
λον τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσα-

1) εαν. Olim αν. Correctio 1 m. 2) και ουδεν. και additur a 1 m. vel antiqua.

11 μεν βαστάσαι; ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ πιστεύο- XV.
12 μεν σωθῆναι, καθ᾽ ὃν τρόπον κἀκεῖνοι. Ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ
πλῆθος, καὶ ἤκουον Βαρνάβα καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα
ἐποίησεν ὁ Θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι᾽ αὐ-
13 τῶν. μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς, ἀπεκρίθη Ἰάκωβος, λέγων,
14 Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἀκούσατέ μου. Συμεὼν ἐξηγήσατο, καθὼς
πρῶτον ὁ Θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν τῷ ὀνόματι
15 αὐτοῦ· καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, κα-
16 ʻθὼς γέγραπται, μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω [1]) καὶ ἀνοικοδομήσω
ʻτὴν σκηνὴν Δαβὶδ τὴν πεπτωκυῖαν· καὶ τὰ κατεσκαμμένα αὐ-
17 ʻτῆς ἀνοικοδομήσω, καὶ ἀνορθώσω αὐτήν· ὅπως ἂν ἐκζητήσω-
ʻσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν Κύριον, καὶ πάντα τὰ
ʻἔθνη, ἐφ᾽ οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ᾽ αὐτούς· λέγει
18 ʻΚύριος ὁ ποιῶν ταῦτα. γνωστὸν ἀπ᾽ αἰῶνος τῷ Κυρίῳ τὸ ἔρ-
19 γον αὐτοῦ. διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν
20 ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν Θεόν· ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι
ἀπὸ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων [2]) καὶ τῆς πορνείας καὶ πνικτοῦ
21 καὶ τοῦ αἵματος. Μωσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς
κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον
22 ἀναγινωσκόμενος. τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέ-
ροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους ἄνδρας πέμψαι εἰς Ἀν-
τιόχειαν, σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν τὸν καλούμενον
Βαρσαββᾶν, καὶ Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς,
23 γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν, Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι
ἀδελφοὶ, τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλίαν [3])
24 ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν, χαίρειν. Ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τει-
νὲς ἐξ ἡμῶν ἐξελθόντες ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις, ἀνασκευάζοντες
25 τὰς ψυχὰς ὑμῶν, οἷς οὐ διεστειλάμεθα· ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις
ὁμοθυμαδὸν, ἐκλεξαμένοις ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, σὺν τοῖς
26 ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβᾳ καὶ Παύλῳ, ἀνθρώποις παραδεδω-
κόσιν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰη-
27 σοῦ Χριστοῦ. Ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σίλαν, καὶ αὐ-

---

1) *αναστρεψω.* Olim *αναστρεψει*: correxit 1 m. 2) *ειδωλων.* Woide, male, *ειλωλων.* 3) *Κιλιαν.* Sic pro *Κιλικιαν.*

XV. τοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. Ἔδοξεν γὰρ τῷ Πνεύματι 28
τῷ Ἁγίῳ καὶ ἡμεῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος, πλὴν τῶν
ἐπάναγκαις,[1]) ἀπέχεσθαι ἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτοῦ[2]) 29
καὶ πορνείας· ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς, εὖ πράξετε. ἔῤῥωσθε.
Οἵ μὲν οὖν ἀπολυθέντες κατῆλθον εἰς Ἀντιόχειαν· καὶ συναγα- 30
γόντες τὸ πλῆθος, ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν. Ἀναγνόντες δὲ, ἐχά- 31
ρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. Ἰούδας τε καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προφῆ- 32
ται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ ἐπε-
στήριξαν. ποιήσαντες δὲ χρόνον, ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ 33
τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτούς.[3]) Παῦλος δὲ καὶ 35
Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμε-
νοι, μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν, τὸν λόγον τοῦ Κυρίου.

Μετὰ δέ τινας ἡμέρας εἶπεν πρὸς Βαρνάβαν Παῦλος, ἐπιστρέ- 36
ψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς κατὰ πόλιν πᾶσαν, ἐν αἷς
κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, πῶς ἔχουσιν. Βαρνάβας δὲ 37
ἐβούλετο συνπαραλαμβανεῖν Ἰωάννην καὶ τὸν καλούμενον Μάρκον· 38
Παῦλος δὲ ἠξίου τὸν ἀποστατήσαντα ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας, καὶ
μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ συνπαραλαμβανεῖν τοῦτον.
Ἐγένετο δὲ παροξυσμὸς, ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, 39
τόν τε Βαρνάβαν παραλαβόντα Μάρκον[4]) ἐκπλεῦσαι εἰς Κύ-
προν· Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθεν, παραδοθεὶς τῇ 40
χάριτι τοῦ Κυρίου ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν 41
καὶ Κηλικίαν, ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας.

ΚΕΦ. Ις.

CAP. XVI.

Κατήντησεν δὲ καὶ εἰς Δέρβην καὶ εἰς Λύστραν· 1

Καὶ ἰδοὺ, μαθητής τις ἦν ἐκεῖ, ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς γυναι-
κὸς Ἰουδαίας πιστῆς, πατρὸς δὲ Ἕλληνος· ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν 2
ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν. τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος
σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν, διὰ τοὺς Ἰουδαίους

---

1) *επαναγκαις*, pro *επαναγκες*. 2) *πνικτου*. *ου* rescriptum a 1 m. et rasura unius literae, post *ν*. 3) Ver. 34 deest. 4) *Μαρκον*. *Μαρκ*. rescriptum a 1 m.; olim ut videtur *Πυρρον*.

τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις· ᾔδεισαν γὰρ ἅπαντες, ὅτι Ἕλλην XVI.
4 ὁ πάτηρ αὐτοῦ ὑπ[ῆρχεν]. Ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πό[λεις], παρε-
δίδοσαν αὐτοῖς φυλάσσ[ειν] τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπ[ὸ] τῶν
5 ἀποστόλων καὶ πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις. Αἱ μὲν οὖν
ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει, καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ'
6 ἡμέραν. Διῆλθον δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ Γαλατικὴν χώραν, κωλυ-
θέντες ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ.
7 Ἐλθόντες δὲ κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον εἰς τὴν Βυθυνίαν[1]) πο-
8 ρευθῆναι· καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα Ἰησοῦ. Παρελθόντες
9 δὲ τὴν Μυσίαν, κατέβησαν εἰς Τρωάδα. καὶ ὅραμα διὰ νυκτὸς[2])
ὤφθη τῷ Παύλῳ· ἀνὴρ Μακαιδὼν τις ἦν ἑστὼς, καὶ παρακαλῶν
10 αὐτὸν καὶ λέγων, Διαβὰς εἰς Μακαιδονίαν, βοήθησον ἡμῖν. ὡς δὲ
τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς Μακαιδονίαν,
συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ Θεὸς εὐαγγελίσασθε αὐ-
11 τοῖς. Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ Τρωάδος, εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμο-
12 θράκην, τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰς Νεάνπολιν, κἀκεῖθεν εἰς Φιλίππους, ἥτις
ἐστὶν πρώτη τῆς μερίδος Μακαιδονίας πόλις κωλώνια, ἦμεν δὲ ἐν
13 ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς· Τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββά-
των ἐξήλθομεν ἔξω τῆς πύλης παρὰ ποταμὸν, οὗ ἐνομίζομεν[3]) προσευ-
χὴν[4]) εἶναι, καὶ καθείσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναιξίν.
14 Καί τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυρόπωλεις,[5]) πόλεως Θυα-
τείρων, σεβομένη τὸν Θεὸν, ἤκουεν· ἧς ὁ Κύριος διήνοιξεν τὴν
15 καρδίαν, προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ Παύλου. ὡς δὲ ἐβα-
πτίσθη, καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσεν λέγουσα, [εἰ] κεκρίκατέ με
πιστὴν τῷ [Κ]υρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου[6]) μένετε· καὶ
16 παρεβιάσατο ἡμᾶς. [Ἐ]γένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς τὴν προσευ-
χὴν, παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν[7]) πνεῦμα Πύθωνα[8]) ἀπαντῆσαι ἡμῖν,
17 ἥτις ἐργασίαν πολλὴν πορεῖχεν τοῖς κυρίοις αὐτῆς, μαντευομένη. αὕτη
κατακολουθήσασα τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν, ἔκραξεν λέγουσα, οὗτοι οἱ

1) *Βυθυνιαν.* Sic pro *Βιθυνιαν.* 2) *οραμα δια νυκτος.* Rescripta a manu antiqua, prima litera excepta. 3) *ενομιζομεν.* *ομεν* rescriptum a manu antiqua: quod olim non liquet. 4) *προσευχην.* *ν* additur superius a manu antiqua. 5) *πορφυροπωλεις.* Sic pro *πορφυροπωλις.* 6) *εισελθοντες εις τον οικον μου.* *τες εις τον οικον μου* rescripta a 2 m. Videtur 1 m. quaedam omisisse. 7) *εχουσαν.* Olim *εχουσα.* *ν* addidit 1 m. 8) *πυθωνα.* Sic MS.

XVI. ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσὶν, οἵτεινες καταγγέλ-
λουσιν ἡμῖν ὁδὸν σωτηρίας. τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. 18
Διαπονηθεὶς δὲ Παῦλος, καὶ ἐπιστρέψας, τῷ πνεύματι εἶπεν, πα-
ραγγέλλω σοι ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτῆς. καὶ
ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι[1]) αὐτῆς, ὅτι ἐξῆλθεν ἡ 19
ἐλπὶς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σί-
λαν, εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας· καὶ προσαγαγόν- 20
τες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς, εἶπαν, οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσου-
σιν ἡμῶν[2]) τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες· καὶ καταγγέλλουσιν 21
ἔθη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν, Ῥωμαίοις οὖσιν.
καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν· Καὶ οἱ στρατηγοὶ περιρήξαντες 22
αὐτῶν τὰ ἱμάτια, ἐκέλευον ῥαβδίζειν· πολλάς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς 23
πληγὰς, ἔβαλον εἰς φυλακὴν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι,
ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς· ὃς παραγγελείαν τοιαύτην λαβὼν, ἔλα- 24
βεν[3]) αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν, καὶ τοὺς πόδας ἠσφαλί-
σατο αὐτῶν εἰς τὸ ξύλον. Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σί- 25
λας προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν Θεόν· ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ
δέσμιοι. ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θε- 26
μέλια τοῦ δεσμωτηρίου· ἠνοίχθησαν δὲ παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι,
καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη. Ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ, 27
καὶ ἰδὼν ἀνεῳγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος μάχαι-
ραν, ἤμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφυγέναι τοὺς δε-
σμίους. Ἐφώνησεν δὲ μεγάλῃ φωνῇ ὁ Παῦλος λέγων, μηδὲν 28
πράξῃς σεαυτῷ κακόν· ἅπαντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε. αἰτήσας δὲ 29
φῶτα εἰσεπήδησεν, καὶ ἔντρομος γενόμενος προσέπεσεν τῷ Παύ-
λῳ καὶ τῷ Σίλᾳ· καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω, ἔφη, κύριοι, τί 30
με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ; Οἱ δὲ εἶπαν, πίστευσον ἐπὶ τὸν Κύ- 31
ριον Ἰησοῦν, καὶ σωθήσῃ σὺ, καὶ ὁ οἶκός σου. καὶ ἐλάλησαν αὐ- 32
τῷ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, σὺν πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ 33
παραλαβὼν αὐτοὺς[4]) ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ
τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ οἰκίοι αὐτοῦ πάντες πα-

1) δε οι κυριοι. Rescripta a 2 m. Olim a 1 m. δε omissum. 2) ημων. Olim υμων. Correctio 1 m. 3) ελαβεν. Sic Cod. 4) αὐτους. τους rescriptum a 1 m.; olim forte αυτων.

34 *ραχρῆμα. Ἀναγαγών τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, παρέθηκεν* XVI.
τράπεζαν, καὶ ἠγαλλιάσατο πανοικεὶ πεπιστευκὼς τῷ Θεῷ.
35 *Ἡμέρας δὲ γενομένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδού-*
36 *χους λέγοντες, ἀπόλυσον*[1]) *τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους. Ἀπήγγειλεν*
δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν Παῦλον, ὅτι ἀπε-
στάλκαν οἱ στρατηγοὶ, ἵνα ἀπολυθῆτε· νῦν οὖν ἐξελθόντες, πορεύε-
37 *σθαι ἐν εἰρήνῃ. ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτοὺς, δείραντες ἡμᾶς δη-*
μοσίᾳ, ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλον εἰς
φυλακὴν, καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; οὐ γάρ· ἀλλὰ ἐλθόντες
38 *αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν. Ἀπήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβ-*
δοῦχοι τὰ ῥήματα ταῦτα· ἐφοβήθησαν δὲ ἀκούσαντες ὅτι Ῥωμαῖοί
39 *εἰσιν· Καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτοὺς, καὶ ἐξαγαγόντες ἠρώτουν*
40 *ἀπελθεῖν ἀπὸ τῆς πόλεως. Ἐξελθόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον*
πρὸς τὴν Λυδίαν· καὶ ἰδόντες παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ
ἐξῆλθον.

ΚΕΦ. ΙΖ.

CAP. XVII.

1 *Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Ἀπολλωνίαν, ἦλθον εἰς Θεσ-*
2 *σαλονίκην, ὅπου ἦν συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. κατὰ δὲ τὸ ἰωθὸς τῷ*
Παύλῳ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτοὺς, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέξατο αὐτοῖς
3 *ἀπὸ τῶν γραφῶν, διανοίγων καὶ παρατιθέμενος, ὅτι τὸν Χριστὸν*
ἔδει παθεῖν, καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν Χριστὸς
4 *Ἰησοῦς, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. καί τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν,*
καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ, τῶν τε σεβομένων,
καὶ Ἑλλήνων πλῆθος πολὺ, γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι.
5 *Ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ προσλαβόμενοι τῶν ἀγοραίων ἄν-*
δρας τινὰς πονηροὺς, καὶ ὀχλοποιήσαντες, ἐθορύβουν τὴν πόλιν·
καὶ ἐπιστάντες τῇ οἰκίᾳ Ἰάσωνος, ἐζήτουν αὐτοὺς[2]) *προαγαγεῖν εἰς*
6 *τὸν δῆμον· μὴ εὑρόντες δὲ αὐτοὺς, ἔσυρον Ἰάσονα καί τινας ἀδελ-*
φοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, βοῶντας,[3]) *ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστα-*

---

1) *απολυσον. λυσον* a 1 m. rescriptum; et *ο* in *απο* olim *σ* fuisse videtur. Post vocem rasura. 2) *αυτους. υς* rescriptum a 1 m. vel antiqua: primo forte *αυτον.* 3) *βοωντας.* Sic pro *βοωντες.*

XVII. τώσαντες οὗτοι, καὶ ἐνθάδε πάρεισιν, οὓς ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ 7
οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος πράσσουσι, βασιλέα
ἕτερον λέγοντες εἶναι, Ἰησοῦν. Ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον, καὶ τοὺς 8
πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα· καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ 9
Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν ἀπέλυσαν αὐτούς. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ ἐξέ- 10
πεμψαν τόν τε Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέροιαν. οἵτεινες πα-
ραγενόμενο[ι, εἰς] τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰου[δαίων] ἀπήεσαν. οὗ- 11
τοι δὲ ἦσαν εὐ[γε]νέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτεινες ἐδέξαντο
τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς
γραφὰς, εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. Πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπί- 12
στευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων καὶ ἀν-
δρῶν οὐκ ὀλίγοι. Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰου- 13
δαῖοι, ὅτι καὶ ἐν τῇ[1]) Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος
τοῦ Θεοῦ, ἦλθον κἀκεῖ σαλεύοντες καὶ ταράσσοντες τοὺς ὄχλους.
εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ, πορεύεσθαι 14
ἑὼς ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμεινέν τε ὅ τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος
ἐκεῖ. οἱ δὲ καθιστάνοντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον ἕως Ἀθηνῶν· Καὶ 15
λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν Σίλαν καὶ Τιμόθεον, ἵνα ὡς τάχιστα
ἔλθωσιν πρὸς αὐτὸν, ἐξήεσαν. ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου[2]) 16
αὐτοὺς τοῦ Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ θεω-
ροῦντος κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν.

Διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς 17
σεβομένοις, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς
παρατυγχάνοντας. Τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἐπικουρίων καὶ Στοϊ- 18
κῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ· καί τινες ἔλεγον, τί ἂν θέ-
λοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; οἱ δὲ, ξένων δαιμονίων δοκεῖ
καταγγελλεὺς[3]) εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν εὐηγ-
γελίζετο αὐτοῖς. Ἐπιλαβόμενοί τε αὐτοῦ, ἐπὶ τὸν Ἄριον πά- 19
γον ἦγον λέγοντες, δυνάμεθα γνῶναι, τίς ἡ καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ
σοῦ λαλουμένη διδαχή; ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς 20
ἡμῶν· [β]ουλόμεθα οὖν γνῶναι, τίνα θέλει ταῦτα εἶναι. [4])Ἀθη- 21

1) *οτι και εν τη.* Rescripta a manu antiqua: forte *οτι* omissum erat. 2) *εκδεχομενου.* Post hanc vocem litera erasa est. 3) *καταγγελλευς.* *λ* secundum a 1 m. supra scriptum. 4) *Αθηναιοι.* Woide, male *Αθεναιοι.*

ναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον ηὐ- XVII.
καίρουν, ἢ λέγειν τι ἢ ἀκούειν τι καινότερον.
22 Σταθεὶς δὲ Παῦλος ἐμμέσῳ τοῦ Ἀρίου πάγου, ἔφη, ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ.
23 διερχόμενος γὰρ, καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν, εὗρον
καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο, ἀγνώστῳ Θεῷ. ὃν[1]) οὖν ἀγνο-
24 οῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτον[2]) ἐγὼ κατεγγέλλω[3]) ὑμῖν. ὁ Θεὸς ὁ[4])
ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρανοῦ
καὶ γῆς ὑπάρχων κύριος, οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ,
25 οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρωπίνων θεραπεύεται προσδεόμενός τινος,
26 αὐτὸς διδοὺς πᾶσι ζωὴν[5]) καὶ πνοὴν καὶ τὰ πάντα· ἐποίησέν[6])
τε ἐξ ἑνὸς πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων, κατοικεῖν ἐπὶ πάντος προσώπου
τῆς γῆς, ὁρίσας προστεταγμένους καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς
27 κατοικείας αὐτῶν· ζητεῖν τὸν Θεὸν, εἰ ἄρα γε ψηλαφήσιαν αὐ-
τὸν ἢ εὕροιεν, καίτοι οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν[7])
28 ὑπάρχοντα. ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κεινούμεθα καί ἐσμεν· ὡς
καί τεινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασιν, τοῦ γὰρ καὶ γένος
29 ἐσμέν. Γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ Θεοῦ, οὐκ ὀφίλομεν νομίζειν
χρυσίῳ ἢ ἀγυρίῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀν-
30 θρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον. Τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς
ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ Θεὸς, τανῦν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις,
31 πάντας πανταχοῦ μετανοεῖν· καθότι ἔστησεν ἡμέραν, ἐν ᾗ μέλ-
λει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισεν,
32 πίστιν παρασχὼν πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Ἀκού-
σαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον· οἱ δὲ εἶπον,
33 Ἀκουσόμεθά σου περὶ τούτου καὶ πάλιν. οὕτως ὁ Παῦλος
34 ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. Τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ,
ἐπίστευσαν· ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, καὶ γυνὴ
ὀνόματι Δάμαρις, καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.

---

1) *ον*. Olim *ο*. 1 m. supra scripsit *ν*. 2) *τουτον*. Olim *τουτο*. 1 m. superius addidit *ν*. 3) *κατεγγελλω*. Sic MS. 4) *ο ποιησας*. *ο* prius omissum, 1 m. supra scripsit. 5) *ζωην*. Olim *ζοην*: correxit 1 m. 6) *εποιησεν*. Rescriptum a 1 m 7) *ημων*. *η* rescriptum a 1 m.; olim videtur *υμων* fuisse.

ΚΕΦ. ΙΗ.

CAP. XVIII.

Μετὰ ταῦτα χωρισθεὶς ὁ Παῦλος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς 1
Κόρινθον· καὶ εὑρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν 2
τῷ γένει, προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλ-
λαν γυναῖκα αὐτοῦ, διὰ τὸ διατεταχέναι Κλαύδιον χωρίζεσθαι
πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ τῆς Ῥώμης, προσῆλθεν αὐτοῖς· καὶ 3
διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι, ἔμενεν παρ᾽ αὐτοῖς καὶ ἠργάζετο· ἦσαν
γὰρ σκηνοποιοὶ τῇ τέχνῃ. Διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ 4
πᾶν σάββατον, ἔπειθέν τε Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας. Ὡς δὲ 5
κατῆλθον ἀπὸ Μακαιδονίας ὅ τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος, συνεί-
χετο τῷ λόγῳ ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος εἶναι τὸν Χριστὸν
Ἰησοῦν. Ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφημούντων, ἐκτι- 6
ναξάμενος τὰ ἱμάτια, εἶπεν πρὸς αὐτούς, τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ
τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς ἐγώ, ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη
πορεύσομαι. Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν, εἰσῆλθεν εἰς οἰκίαν τινὸς 7
Ἰούστου, σεβομένου τὸν Θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροοῦσα τῇ
συναγωγῇ. Κρίσπος[1]) δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν τῷ Κυρίῳ 8
σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες
ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. Εἶπεν δὲ ὁ Κύριος ἐν ὁράματι τῷ 9
Παύλῳ, μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσῃς· διότι ἐγώ εἰμι 10
μετὰ σοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεταί σοι τοῦ κακῶσαί σε· διότι λαός
ἐστί μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Ἐκάθεισεν δὲ ἐνιαυτὸν καὶ 11
μῆνας ἕξ, διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

Γαλλίωνος δὲ ἀνθύπατου ὄντος τῆς Ἀχαΐας, κατεπέστη- 12
σαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ
τὸ βῆμα λέγοντες, ὅτι παρὰ τὸν νόμον ἀναπίθει οὗτος τοὺς 13
ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν Θεόν. Μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου 14
ἀνοίγειν τὸ στόμα, εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, εἰ μὲν
ἦν[2]) ἀδίκημά τι ἢ ῥαδιούργημα πονηρόν, ὦ Ἰουδαῖοι, κατὰ λό-

1) κρισπος. Literae, prima excepta, rescriptae, a 2 m. 2) ην. Olim η. 1 m. ν supra addidit.

15 γον ἀνεσχόμην ὑμῶν· εἰ δὲ ζητήματά ἐστιν περὶ λόγου καὶ XVIII.
ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθαι αὐτοί· κριτὴς
16 ἐγὼ τούτων οὐ βούλομε εἶναι. καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ
17 βήματος. Ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες Σωσθένην τὸν ἀρχισυνά-
γωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος· καὶ οὐδὲν τούτων τῷ
18 Γαλλίωνι ἔμελεν. Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκα-
νὰς, τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος, ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν, καὶ
σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, κειράμενος ἐν Κενχρεαῖς τὴν
19 κεφαλήν· εἶχεν γὰρ εὐχήν. κατήντησαν δὲ εἰς Ἔφεσον, κἀ-
κείνους κατέλειπεν ἐκεῖ· αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συνα-
20 γωγὴν, διελέξατο τοῖς Ἰουδαίοις. ἐρωτώντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ
21 πλείονα χρόνον μεῖναι, οὐκ ἐπένευσεν· ἀλλὰ ἀποταξάμενος καὶ
εἰπὼν, πάλιν ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς, τοῦ Θεοῦ θέλοντος, ἀνήχθη
22 ἀπὸ τῆς Ἐφέσου· καὶ κατελθὼν εἰς Καισάριαν, ἀναβὰς καὶ
23 ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν. καὶ ποιή-
σας χρόνον τινὰ, ἐξῆλθεν, διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν
χώραν καὶ Φρυγίαν, στηρίζων πάντας τοὺς μαθητάς.
24 Ἰουδαῖος δέ τις Ἀπολλῶς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ
λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς.
25 οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύ-
ματι, ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐπιστά-
26 μενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου· οὗτός τε ἤρξατο π[αῤῥη]-
σιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. Ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Πρίσκιλλ[α]
καὶ Ἀκύλας, προσελάβοντο αὐτὸν, καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέ-
27 θεντο τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ. βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς
τὴν Ἀχαΐαν, προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς
ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς παραγενόμενος συνεβάλλετο πολὺ τοῖς
28 πεπιστευκόσιν διὰ τῆς χάριτος· εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις δια-
κατηλλέγχετο δημοσίᾳ, ἐπιδιγνὺς[1]) διὰ τῶν γραφῶν, εἶναι τὸν
Χριστὸν Ἰησοῦν.

1 *επιδιγνυς*, sic pro *επιδεικνυς*.

ΚΕΦ. ΙΘ.

CAP. XIX.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλὼν[1]) εἶναι ἐν Κορίνθῳ, Παῦλον 1
διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη, κατελθεῖν εἰς Ἔφεσον, καὶ εὑ- 2
ρεῖν τινας μαθητὰς, Εἶπέν τε πρὸς αὐτοὺς, εἰ Πνεῦμα Ἅγιον
ἐλάβετε πιστεύσαντες; οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν, ἀλλ' οὐδ' εἰ Πνεῦμα
Ἅγιόν ἐστιν, ἠκούσαμεν. ὁ δὲ εἶπεν, εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; 3
οἱ δὲ εἶπαν, εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα. Εἶπεν δὲ Παῦλος, 4
Ἰωάννης ἐβάπτισεν βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων, εἰς τὸν
ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσιν, τουτέστιν εἰς τὸν Ἰησοῦν.
ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. 5
καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου χεῖρας, ἦλθε τὸ Πνεῦμα τὸ 6
Ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς, ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ ἐπροφήτευον. ἦσαν 7
δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ δώδεκα. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συνα- 8
γωγὴν, ἐπαῤῥησιάζετο, ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πεί-
θων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ὡς δέ τινες ἐσκληρύ- 9
νοντο καὶ ἠπείθουν, κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλή-
θους, ἀποστὰς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισεν τοὺς μαθητὰς, καθ' ἡμέ-
ραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου. τοῦτο δὲ ἐγένετο 10
ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦ-
σαι [τ]ὸν λόγον τοῦ Κυρίου, Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας. Δυ- 11
νάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας ὁ Θεὸς ἐποίει διὰ τῶν χειρῶν Παύ-
λου, ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἀποφέρεσθαι ἀπὸ τοῦ 12
χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια, καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ'
αὐτῶν τὰς νόσους, τά τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐκπορεύεσθαι.
Ἐπεχείρησαν δέ τεινες καὶ τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορ- 13
κιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ
ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, λέγοντες, ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν
ὃν Παῦλος κηρύσσει. Ἦσαν δέ τινες Σκευιᾶ[2]) Ἰουδαίου ἀρχιε- 14
ρέως ἑπτὰ υἱοὶ τοῦτο ποιοῦντες. ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ 15
πονηρὸν εἶπεν αὐτοῖς, τὸν Ἰησοῦν γινώσκω, καὶ τὸν Παῦλον

---

1) *Απολλων.* ν superius additum a 1 m. vel antiqua. 2) *Σκευια.* Sic scriptum.

16 *ἐπίσταμαι· ὑμεῖς δὲ τείνες ἐστέ; καὶ ἐφαλόμενος ὁ ἄνθρωπος ἐπ'* XIX.
αὐτοὺς ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, κατακυριεύσαν ἀμφοτέ-
ρων, ἴσχυσεν κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκ-
17 *φυγεῖν αὐτοὺς ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν*
πᾶσιν, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν τοῖς κατοικοῦσιν τὴν[1]) *Ἔφεσον·*
καὶ ἔπεσεν φόβος ἐπὶ πάντας αὐτοὺς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ
18 *Κυρίου Ἰησοῦ. Πολλοί τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο ἐξομολογού-*
19 *μενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ πε-*
ρίεργα πραξάντων, συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον
πάντων· καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν, καὶ εὗρον ἀργυρίου
20 *μυριάδας πέντε. οὕτως κατὰ κράτος τοῦ Κυρίου ὁ λόγος ηὔξανε*
καὶ ἴσχυεν.

21 *Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ πνεύματι, διελ-*
θεῖν τὴν Μακαιδονίαν καὶ τὴν Ἀχαΐαν πορεύεσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα,
εἰπὼν, ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ, δῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν,
22 *Ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν Μακαιδονίαν δύο τῶν διακόνουν αὐτῶν,*[2])
Τιμόθεον καὶ Ἔραστον, αὐτὸς ἐπέσχεν χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν.
23 *Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐχ' ὀλίγος περὶ τῆς*
24 *ὁδοῦ. Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ἀρ-*
γυροῦς Ἀρτέμιδος, παρείχετο[3]) *τοῖς τεχνίταις οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν·*
25 *οὓς συναθροίσας, καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας, εἶπεν, Ἄνδρες,*
26 *ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία ἡμῖν ἐστιν· καὶ*
θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου, ἀλλὰ καὶ σχεδὸν πάσης
τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος οὗτος πείσαν[4]) *μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων*
27 *ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. οὐ μόνον δὲ τοῦτο τὸ*
μέρος κινδυνεύει ἡμῖν εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγά-
λης[5]) *θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν εἰς οὐθὲν λογισθήσεται, μέλλειν τε*[6]) *καὶ*
καθερεῖσθε τῆς μεγαλειότητος αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκου-
28 *μένη σέβεται. Ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρης θυμοῦ, ἔκρα-*
29 *ζον λέγοντες, μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων. καὶ ἐπλήσθη ἡ πό-*
λις τῆς συγχύσεως· Ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον, συν-

---

1) *την.* Additum a manu antiqua. 2) *των διακονουν αυτων.* Sic MS., *διακονουν* pro *διακονουντων.* 3) *παρειχετο.* Olim *παρειχε*, addidit *το* in marg. 2 m. 4) *πεισαν.* Sic pro *πεισας.* 5) *μεγαλης.* Sic MS. Woide male, *μηγαλης.* 6) *μελλειν τε.* Olim *μελλει τε:* *ν* additum a 2 m. supra lineam.

XIX. *αρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους Παύ-
λου. Παύλου δὲ βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἴων* 30
αὐτὸν οἱ μαθηταί. τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν ὄντες αὐτῷ φίλοι, 31
*πέμψαντες πρὸς αὐτὸν, παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέα-
τρον. ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συνκεχυ-* 32
μένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ᾔδεισαν, τίνος ἕνεκα συνεληλύθεισαν. Ἐκ 33
δὲ τοῦ ὄχλου συνεβίβασαν Ἀλέξανδρον, προβαλόντων αὐτὸν[1]) *τῶν
Ἰουδαίων· ὁ οὖν Ἀλέξανδρος κατασείσας τὴν χεῖρα, ἤθελεν ἀπολο-
γεῖσθε τῷ δήμῳ. Ἐπιγνόντες δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστιν, φωνὴ ἐγέ-* 34
*νετο μία ἐκ πάντων ὡς ἐπὶ ὥρας δύο κράζοντες, μεγάλη ἡ Ἄρτεμις
Ἐφεσίων. καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον, φησὶν, Ἄν-* 35
*δρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν ἀνθρώπων ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφε-
σίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ Διο-
πετοῦς; Ἀναντιῤῥήτων οὖν τούτων ὄντων, δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατε-* 36
σταλμένους ὑπάρχειν, καὶ μηδὲν προπετὲς πράσσειν. Ἠγάγετε 37
γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους, οὔτε ἱεροσύλους[2]) *οὔτε βλασφημοῦντας
τὴν θεὸν ἡμῶν. Εἰ μὲν οὖν Δημήτριος,*[3]) *καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, τεχνῖ-* 38
*ται ἔχουσιν πρός τινα λόγον, ἀγοραῖοι ἄγονται, καὶ ἀνθύπατοί εἰ-
σιν· ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις. εἰ δέ τι περὶ ἑτέρων ἐπιζητεῖτε, ἐν* 39
τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκα- 40
*λεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ
οὗ οὐ δυνησόμεθα ἀποδοῦναι λόγον περὶ τῆς συστροφῆς ταύτης.* 41
καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἀπέλυσεν τὴν ἐκκλησίαν.

ΚΕΦ. Κ.

CAP. XX.

Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον, προσκαλεσάμενος ὁ Παῦ- 1
*λος τοὺς μαθητὰς, καὶ παρακαλέσας ἀσπασάμενος, ἐξῆλθεν πορευ-
εσθαι εἰς τὴν Μακαιδονίαν. Διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ παρα-* 2
καλέσας[4]) *αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ, ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα· ποιήσας*[5]) *τε* 3
μῆνας τρεῖς, γενομένης ἐπιβουλῆς αὐτῷ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων

1) *αυτον*. Sic MS. Woide male *αυτο*. 2) *ιεροσυλους*. *υλο* rescriptum a 1 m. 3) *Δημητριος*. Inter *ο* et *ς* litera erasa. 4) Woide *παρεκαλεσας*. male. 5) *ποιησας*. *ποι* rescriptum a 1 m.

μέλλοντι[1]) *ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμης τοῦ ὑποστρέ-* XX.
4 *φειν διὰ Μακαιδονίας. Συνείπετο δὲ αὐτῷ*[2]) *ἄχρι τῆς Ἀσίας Σώ-*
πατρος Πύῤῥου, Βεροιαῖος·[3]) *Θεσσαλονικέων δὲ, Ἀρίσταρχος καὶ*
Σεκοῦνδος, καὶ Γάϊος ὁ Δερβαῖος, καὶ Τιμόθεος· Ἀσιανοὶ[4]) *δὲ, Τυ-*
5 *χικὸς καὶ Τρόφιμος. οὗτοι δὲ πρ[ο]ελθόντες*[5]) *ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι·*
6 *Ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσ[α]μεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμ[ων] ἀπὸ Φιλίπ-*
πων, καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρωάδα ἄχρι ἡμερῶν πέντε,
7 *ὅπου διετρίψαμεν ἡμέρας ἑπτά. Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, συνη-*
γμένων ἡμῶν κλάσαι ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέ-
8 *ναι τῇ ἐπαύριον, παρέτεινέν τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου· Ἦσαν*
9 *δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερῴῳ οὗ ἦμεν συνηγμένοι. καθεζόμενος*
δέ τις νεανίας ὀνόματι Εὔτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος[6])
ὕπνῳ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ Παύλου, ἐπὶ πλεῖον κατενεχθεὶς ἀπὸ
10 *τοῦ ὕπνου, ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω, καὶ ἤρθη νεκρός. κατα-*
βὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ, καὶ συνπεριλαβὼν εἶπεν, μὴ θορυ-
11 *βεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστιν. Ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας τὸν*
ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν τε ὁμειλήσας ἄχρι αὐγῆς, οὕτως
12 *ἐξῆλθεν. ἤγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν*[7]) *οὐ με-*
13 *τρίως. ἡμεῖς δὲ προσελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον, ἀνήχθημεν ἐπὶ τὴν*
Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτως γὰρ δια-
14 *τεταγμένος ἦν, μέλλων αὐτὸς παιζεύειν. Ὡς δὲ συνέβαλλεν ἡμῖν εἰς*
15 *τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν εἰς Μιτυλίνην· κἀκεῖθεν*
ἀποπλεύσαντες, τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν ἀντικρὺς Χίου· τῇ δὲ
ἑτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς Σάμον· τῇ δὲ ἐχομένῃ ἤλθομεν εἰς Μίλητον.
16 *κεκρίκει γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεῦσαι τὴν Ἔφεσον, ὅπως μὴ γένηται*
αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδεν γὰρ, εἰ δυνατὸν εἴη αὐ-
τῷ,[8]) *τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ.*
17 *[Ἀπ]ὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἔφεσον, μετεκαλέσατο τοὺς*
18 *πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. Ὡς*[9]) *δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτὸν, ὁμοῦ*
ὄντων αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς, ὑμεῖς ἐπίστασθαι ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ'

1) *μελλοντι. λον* a 1 m. super rasura rescriptum. 2) *αυτω. ω* a 1 m. rescriptum. 3) *Βεροιαιος. ε* a 1 m. rescriptum. 4) *Ασιανοι. σ* rescriptum a 1 m. 5) *πρ[ο]ελθοντες*. Vel *προσελθοντες*: dubium an una vel duae literae abscissae sint. 6) *καταφερομενος. μενος* rescriptum a 2 m. 7) *παρεκληθησαν*. Sic MS. Woide, male, *παρακληθησαν*. 8) *αυτω. α* rescriptum a 1 m. 9) *ως. ω* fere abscissum est.

XX. ἧς ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον
ἐγενόμην, δουλεύων τῷ Κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ 19
δακρύων καὶ πειρασμῶν, τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβου-
λαῖς τῶν Ἰουδαίων· ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόν- 20
των, τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ
κατ' οἴκους, διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν τὴν 21
εἰς τὸν Θεὸν μετάνοιαν, καὶ πίστιν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰη-
σοῦν Χριστόν. Καὶ νῦν ἰδοὺ δεδεμένος ἐγὼ τῷ πνεύματι, 22
πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσαντά μοι μὴ
εἰδὼς, Πλὴν ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, κατὰ πόλιν διεμαρ- 23
τύρατό μοι λέγον, ὅτι δεσμὰ καὶ θλίψεις με μένουσιν, ἀλλ' 24
οὐδενὸς λόγον ἔχω, οὐδὲ ποιοῦμαι τὴν ψυχὴν τιμίαν ἐμαυτῷ,
ὡς τελειῶσαι τὸν δρόμον μου καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ
τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος
τοῦ Θεοῦ. Καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα, ὅτι οὐκέτι ὄψεσθαι τὸ 25
πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες, ἐν οἷς διῆλθον κηρύσσων τὴν
βασιλείαν. Διότι μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ, ὅτι 26
καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων· οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην 27
τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ. Προσ- 28
έχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ Πνεῦμα
τὸ Ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Κυ-
ρίου, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου. Ἐγὼ οἶδα, 29
ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς,
μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου· καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσον- 30
ται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα, τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθη-
τὰς ὀπίσω ἑαυτῶν. Διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριε- 31
τίαν νύκταν[1]) καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νου-
θετῶν ἕνα ἕκαστον. Καὶ τανῦν παρατίθεμε ὑμᾶς, τῷ Θεῷ 32
καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ οἰκοδομῆσαι καὶ
δοῦναι τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. ἀρ- 33
γυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐθενὸς ἐπεθύμησα· αὐτοὶ 34
οἴδατε ὅτι ταῖς χρίαις[2]) μου καὶ τοῖς οὖσιν μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτη-

---

1) *νυκταν*, sic pro *νυκτα*. 2) *χριαις*, pro *χρειαις*.

35 σαν αἱ χεῖρες αὗται. πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ XX.
τῶν ἀσθενούντων ἀντιλαμβάνεσθε, μνημονεύειν τε[1]) τῶν λόγων τοῦ
Κυρίου,[2]) Ὅτι αὐτὸς εἶπεν, μακάριόν ἐστιν μᾶλλον[3]) διδόναι ἢ λαμ-
36 βάνειν. καὶ ταῦτα εἰπὼν, θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ, σὺν πᾶσιν αὐτοῖς
37 προσηύξατο. Ἱκανὸς δὲ κλαυθμὸς ἐγένετο πάντων· καὶ ἐπιπεσόντες
38 ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου, κατεφίλουν αὐτόν· ὀδυνώμενοι μά-
λιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλλουσιν τὸ πρόσωπον
αὐτοῦ θεωρεῖν.
Προέπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.

ΚΕΦ. ΚΑ.

CAP. XXI.

1 Ὡς δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἀναχθῆναι ἀποσπασθέντας[4]) ἀπ' αὐτῶν, εὐθυ-
δρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν Κῶ, τῇ δὲ ἑξῆς εἰς τὴν Ῥόδον, κἀκεῖ-
2 θεν[5]) εἰς Πάτερα.[6]) καὶ εὑρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην,
3 ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. ἀναφανέντες δὲ τὴν Κύπρον, καταλειπόν-
τες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς Συρίαν,[7]) καὶ κατήλθομεν εἰς
4 Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ τὸ πλοῖον ἦν ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. Ἀνευ-
ρόντες δὲ τοὺς μαθητὰς, ἐπεμείναμεν αὐτοῖς ἡμέρας ἑπτά· οἵτεινες
τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ Πνεύματος, μὴ ἐπιβαίνειν εἰς Ἱεροσόλυμα.
5 ὅτε δὲ ἐγένετο ἐξαρτίσαι ἡμᾶς τὰς ἡμέρας, ἐπορευόμεθα, προπεμπόν-
των ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἕως ἔξω τῆς πόλεως. Καὶ
6 θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν προσευξάμενοι, ἀπησπάσμεθα
ἀλλήλους, καὶ ἀνέβημεν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ
7 ἴδια. ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν διανοίσαντες[8]) ἀπὸ Τύρου κατέβημεν εἰς
Πτολεμαΐδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς ἐπεμείναμεν ἡμέραν
8 μίαν παρ' αὐτοῖς. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες ἤλθομεν εἰς Καισάριαν·
καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, ὄντος ἐκ
9 τῶν ἑπτὰ, ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες τέσσαρες
10 παρθένοι προφητεύουσαι. Ἐπιμενόντων δὲ ἡμέρας πλείους, κατῆλ-

1) *μνημονευειν τε. ειν τε* rescripta a 1 m. 2) *Κυριου. υ* (ultimum) rescriptum a 1 m.; postea quaedam erasa. 3) *μαλλον. αλλον* a 1 m. rescriptum. 4) *αναχθηναι αποσπασθεντας.* Videtur olim *αναχθηναι* omissum fuisse. Erasit 1 m. *αποσπασθεν*. et rescripsit, inserto *αναχθηναι.* 5) *κακειθεν.* Secundum *κ*, a 1 m. rescriptum. 6) *Πατερα.* Sic, pro *Παταρα.* 7) *επλεομεν εις Συριαν.* Rescripsit 1 m., quibusdam antea omissis. 8) *διανοισαντες.* Sic, pro *διανυσαντες.*

XXI. θέν τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι Ἄγαβος· καὶ ἐλθὼν 11
πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, δήσας ἑαυτοῦ τὰς χεῖρας
καὶ τοὺς πόδας εἶπεν, τάδε λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸν ἄνδρα οὗ
ἐστιν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτως δήσουσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ
παραδώσου[1]) εἰς χεῖρας ἐθνῶν. Ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκα- 12
λοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι, τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερου-
σαλήμ. τοτὲ ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος καὶ εἶπεν, τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ 13
συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι, ἀλλὰ
καὶ ἀποθανεῖν ἑτοίμως ἔχω εἰς Ἱερουσαλὴμ ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ
Κυρίου Ἰησοῦ. Μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ, ἡσυχάσαμεν εἰπόντες, 14
τοῦ Κυρίου τὸ θέλημα γεινέσθω. μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπι- 15
σκευασάμενοι ἀναιβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα. Συνῆλθον δὲ καὶ τῶν 16
μαθητῶν ἀπὸ Καισαρίας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ' ᾧ ξενισθῶμεν,
Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ,[2]) ἀρχαίῳ μαθητῇ.

Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱερο[σό]λυμα, ἀσμένως ἀπεδέξαντο 17
ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. Τῇ τε ἐπιού[σῃ] εἰσήει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰά- 18
κωβον, πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. καὶ ἀσπασάμενος 19
αὐτούς, ἐξηγεῖτο καθ' ἓν ἕκαστον ὧν ἐποίησεν[3]) ὁ Θεὸς ἐν τοῖς
ἔθνεσιν διὰ τῆς διακονείας αὐτοῦ. οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν 20
Θεόν· Εἶπόν τε αὐτῷ, θεωρεῖς ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες[4]) εἰσὶν ἐν
τοῖς Ἰουδαιοῖς τῶν πεπιστευκότων· καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου
ὑπάρχουσιν. κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ, ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις 21
ἀπὸ Μωσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν
αὐτοὺς τὰ τέκνα, μηδὲ τοῖς ἔθεσι περιπατεῖν. τί οὖν ἐστιν; πάντως 22
δεῖ συνελθεῖν πλῆθος· ἀκούσονται γὰρ ὅτι ἐλήλυθας. τοῦτο οὖν ποίη- 23
σον ὅ σοι λέγομεν· εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυ-
τῶν· τούτους παραλαβὼν[5]) ἁγνίσθητι σὺν αὐτοῖς,[6]) καὶ δαπάνησον 24
ἐπ' αὐτούς, ἵνα ξυρήσωνται τὴν κεφαλήν, καὶ γνώσονται πάντες ὅτι
ὧν κατήχηνται περὶ σοῦ οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς
φυλάσσων τὸν νόμον. Περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς 25

1) *παραδωσου*. Sic, pro *παραδωσουσιν*. 2) *τινι Κυπριῳ*. Olim *τινι* omissum: delevit *Κυπριῳ*, et rescripsit 1 m. 3) *ων εποιησεν*. Rescriptum a 1 m. In fine lineae spatium est, ubi *ιησεν* cernitur. 4) *μυριαδες*. Rescripsit *μυρ* 1 m. 5) *παραλαβων*. Olim *παραβων*: correxit 1 m. vel antiqua. 6) *αυτοις*. *ι* rescriptum a 1 m., olim ut videtur *αυτους*.

ἐπεστείλαμεν,[1]) κρίναντες φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό τε εἰδωλόθυτον XXI.
26 καὶ αἷμα καὶ πνικτὸν καὶ πορνείαν. Τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν
τοὺς ἄνδρας, τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἁγνισθεὶς εἰσῄει εἰς τὸ
ἱερὸν, διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγνισμοῦ, ἕως
27 οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν ἡ προσφορά. Ὡς δὲ ἔμελ-
λον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθε, οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι θεασά-
μενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, [σ]υνέχεον πάντα τὸν ὄχλον, καὶ ἐπέβαλαν
28 ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας, κράζοντες, ἄνδρε Ἰσραηλεῖτε,[2]) βοηθεῖτε.
οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος[3]) ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ, καὶ τοῦ νόμου, καὶ τοῦ
τόπου τοῦ ἁγίου τούτου, πάντας πανταχῇ διδάσκων· ἔτι τε καὶ Ἕλ-
ληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ κεκοίνωκεν τὸν ἅγιον τόπον τοῦ-
29 τον. ἦσαν γὰρ προεωρακότες Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει
30 σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. Ἐκει-
νήθη τε ἡ πόλεις ὅλη, καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ· καὶ ἐπιλαβό-
μενοι τοῦ Παύλου, εἷλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ· καὶ εὐθέως ἐκλεί-
31 σθησαν αἱ θύραι. ζητούντων τε αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἀνέβη φάσεις τῷ
32 χειλιάρχῳ τῆς σπείρης, ὅτι ὅλη συνχύννεται Ἱερουσαλήμ· ὃς ἐξαυ-
τῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ ἑκατοντάρχας, κατέδραμεν ἐπ' αὐ-
τούς. οἱ δὲ ἰδόντες τὸν χιλίαρχον καὶ τοὺς στρατιώτας, ἐπαύσαντο
33 τύπτοντες τὸν Παῦλον. Τότε ἐγγίσας ὁ χιλίαρχος ἐπελάβετο αὐ-
τοῦ, καὶ ἐκέλευσε δεθῆναι ἁλύσεσι δυσί· καὶ ἐπυνθάνετο τίς εἴη,
34 καὶ τί ἐστιν πεποιηκώς. ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἐπεφώνουν ἐν τῷ ὄχλῳ·
Μὴ δυναμένου δὲ αὐτοῦ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέ-
35 λευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. Ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ
τοὺς ἀναβαθμοὺς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιω-
36 τῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου. ἠκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ
37 λαοῦ κράζοντες, αἶρε αὐτόν. μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρ-
εμβολὴν ὁ Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ, εἰ ἔξεστίν μοι εἰπεῖν τι
38 πρός σε; ὁ δὲ ἔφη, Ἑλληνιστὶ γινώσκεις; Οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ
Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ ἐξαγα-
γὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων;

---

1) επεστειλαμεν. Rescripsit 1 m. εστειλ. 2) ανδρε Ισραηλειτε. Sic Cod. pro ανδρες Ισραηλειται. 3) ο ανθρωπος. α erasum in fine lineae, initio sequentis adscriptum est.

XXI. *Εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος, ἐγὼ ἄνθρωπος μέν εἰμι Ἰουδαῖος Ταρσεὺς,* 39
τῆς Κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως πολείτης· δέομαι δέ σου, ἐπί-
τρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν. Ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ, 40
ὁ Παῦλος ἑστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσισε τῇ χειρὶ τῷ
λαῷ· Πολλῆς δὲ σιγῆς γεναμένης,[1]) *προσεφώνησεν τῇ ἰδίᾳ δια-*
λέκτῳ λέγων,

ΚΕΦ. ΚΒ.

CAP. XXII.

Ἄνδρες, ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς 1
νυνὶ ἀπολογίας. ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσε- 2
φώνει αὐτοῖς,[2]) *μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. καί φησιν,*
Ἐγώ εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγενημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλι- 3
κίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρὰ τοὺς πόδας Γα-
μαλιὴλ, πεπαιδευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῴου νόμου, ζη-
λωτὴς ὑπάρχων τοῦ Θεοῦ, καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον·
ὃς ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδι- 4
δοὺς εἰς φυλακὰς ἄνδράς τε καὶ γυναῖκας, ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς 5
μαρτυρεῖ μοι, καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον· παρ᾽ ὧν καὶ ἐπιστολὰς
δεξάμενος πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς, εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ
τοὺς ἐκεῖσε ὄντας, δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἵνα τιμωρηθῶσιν.
Ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ περὶ με- 6
σημβρίαν ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι φῶς ἱκανὸν περὶ
ἐμέ· ἔπεσά τε εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι, Σαοὺλ, 7
Σαοὺλ, τί με διώκεις; Ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην, τίς εἶ κύριε; εἶπέν τε 8
πρὸς ἐμὲ, ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὃν σὺ διώκεις. οἱ δὲ 9
σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο, τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκου-
σαν τοῦ λαλοῦντός μοι. Εἶπον δὲ, τί ποιήσω κύριε; ὁ δὲ Κύριος 10
εἶπεν πρός με, ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκόν· κἀκεῖ σοι λαλη-
θήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι. Ὡς δὲ οὐκ 11

---

1) *γεναμενης*. Sic MS. 2) *αυτοις*. —*οις* rescriptum a manu antiqua super rasura.

ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος XXII.
12 ἀπὸ τῶν συνόντων μοι, ἦλθον εἰς Δαμασκόν. Ἀνανίας δέ τις,
ἀνὴρ κατὰ τὸν νόμον μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων[1]) τῶν κατοι-
13 κούντων Ἰουδαίων, ἐλθὼν πρὸς ἐμὲ καὶ ἐπιστὰς εἶπέν μοι, Σαοὺλ
14 ἀδελφὲ, ἀνάβλεψον. κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρα ἐβλέψα εἰς αὐτόν. ὁ δὲ
εἶπεν, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρήσατό σε γνῶναι τὸ
θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἰδεῖν[2]) τὸν δίκαιον, καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ
15 στόματος αὐτοῦ· ὅτι ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους,
16 ὧν ἑώρακας καὶ ἤκουσας. καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι
καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα αὐ-
17 τοῦ. Ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ προσευ-
18 χομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ, γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει, καὶ ἰδεῖν
αὐτὸν λέγοντά μοι, σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσα-
19 λὴμ· διότι οὐ παραδέξονταί σου μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ. κἀγὼ
εἶπον, Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται, ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων
20 καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς, τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ· καὶ
ὅτε ἐξεχύννετο τὸ αἷμα τοῦ μάρτυρός[3]) σου, καὶ αὐτὸς ἤμην
ἐστὼς, καὶ συνευδοκῶν, καὶ φυλάσσων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούν-
21 των αὐτόν. καὶ εἶπεν πρός με, πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη
μακρὰν ἐξαποστελῶ σε.

22 Ἤκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν
τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες, αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον·
23 οὐ γὰρ καθῆκεν αὐτὸν ζῆν. κραυγαζόντων τε αὐτῶν, καὶ
ῥιπτούντων τὰ εἱμάτια, καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα,
24 ἐκέλευσεν ὁ χιλίαρχος εἰσ[άγε]σθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολ[ὴν],
εἴπας μάστιξιν ἀνετάζεσθ[αι] αὐτὸν, ἵνα γνῷ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως
25 ἐπεφώνουν αὐτῷ. Ὡς δὲ προέτεινον αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, εἶπεν
πρὸς τὸν ἑστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ Παῦλος, εἰ ἄνθρωπον Ῥωμέον
26 καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν; Ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατον-
τάρχης, προσελθὼν τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν λέγων, τί μέλλεις
27 ποιεῖν· ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστιν. προσελθὼν δὲ ὁ

---

1) μαρτυρουμενος, olim μαρτυρομενος; correctio 1 m.: — παντων. π rescriptum a 1 m. 2) και ιδειν. — και superius addidit 1 m. ut videtur. 3) μαρτυρος. — ς rescriptum a 1 m.

XXII. χιλίαρχος εἶπεν αὐτῷ, λέγε μοι, σὺ Ῥωμαῖος εἶ; ὁ δὲ ἔφη, 28
ναί. Ἀπεκρίθη ὁ χιλίαρχος, ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πο-
λιτίαν ταύτην ἐκτησάμην. ὁ δὲ Παῦλος ἔφη, ἐγὼ δὲ καὶ γε-
γένημαι. εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ᾽ αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐ- 29
τὸν ἀναιτάξειν.[1]) καὶ ὁ χιλίαρχος δὲ ἐφοβήθη, ἐπιγνοὺς ὅτι
Ῥωμαῖός ἐστιν, καὶ ὅτι αὐτὸν ἦν δεδηκώς.[2]) Τῇ δὲ ἐπαύριον 30
βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς, τὸ τί κατηγορεῖτε ὑπὸ τῶν
Ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτὸν, καὶ ἐκέλευσεν συνελθεῖν τοὺς ἀρχιε-
ρεῖς καὶ πᾶν τὸ συνέδριον· καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον ἔστη-
σεν εἰς αὐτούς.

ΚΕΦ. ΚΓ.

CAP. XXIII.

Ἀτενίσας δὲ τῷ συνεδρίῳ ὁ Παῦλος εἶπεν, ἄνδρες ἀδελφοὶ, 1
ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολείτευμαι τῷ Θεῷ ἄχρι ταύ-
της τῆς ἡμέρας. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἐπέταξεν τοῖς παρε- 2
στῶσιν αὐτῷ, τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. Τότε ὁ Παῦλος πρὸς 3
αὐτὸν εἶπεν, τύπτειν σε μέλλει ὁ Θεὸς, τοῖχε κεκονιαμέναι·
καὶ σὺ κάθῃ κρίνων με, κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κε-
λεύεις με τύπτεσθαι; οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπον, τὸν ἀρχιερέα 4
τοῦ Θεοῦ λοιδορεῖς; ἔφη τε ὁ Παῦλος, οὐκ ᾔδειν ἀδελφοὶ, 5
ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεύς· γέγραπται γὰρ ὅτι ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ
ἐρεῖς κακῶς. Γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἓν μέρος ἐστὶν [Σα]δ- 6
δουκαίων, τὸ δὲ ἕτερον Φα[ρ]ισαίων, ἔκραξεν ἐν τῷ συνεδρίῳ,
ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς Φαρισαίων· περὶ
ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι. Τοῦτο δὲ αὐτοῦ 7
εἰπόντος, ἐγένετο στάσεις τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων, καὶ
ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. Σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσιν μὴ εἶναι 8
ἀνάστασιν, μήτε ἄγγελον μήτε πνεῦμα· Φαρισαῖοι δὲ ὁμολο-
γοῦσιν τὰ ἀμφότερα. Ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη· καὶ ανα- 9
στάντες τίνες τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντες, οὐδὲν κα-
κὸν εὑρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν

1) αναιταξειν. Sic pro ανεταξειν. ζ rescriptum a 1 m. 2) δεδηκως, pro δεδεκως. η rescriptum a 1 m. ut videtur.

10 αὐτῷ ἢ ἄγγελος. πολλῆς δὲ στάσεως γενομένης, φοβηθεὶς ὁ XXIII.
χιλίαρχος μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσεν τὸ
στράτευμα καταβὰν ἁρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἀπάγειν
τε εἰς τὴν παρεμβολήν.
11 Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς[1]) αὐτῷ ὁ Κύριος εἶπεν, θάρσει,
ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ, οὕτω σε δεῖ
12 καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι. Γενομένης δὲ ἡμέρας, ποιήσαντες
συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι, ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς, λέγοντες μήτε
13 φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀναίλωσιν τὸν Παῦλον· ἦσαν δὲ πλείους
14 τεσσεράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν ποιησάμενοι· οἵτεινες
προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπαν, ἀνα-
θέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτοὺς, μηθενὸς γεύσασθε ἕως οὗ ἀπο-
15 κτείνωμεν τὸν Παῦλον. νῦν οὖν, ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρ-
χῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ, ὅπως καταγάγῃ αὐτὸν εἰς ὑμᾶς, ὡς μέλ-
λοντας[2]) διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ, πρὸ
16 τοῦ ἐγγίσαι αὐτὸν, ἕτοιμοί ἐσμεν τοῦ ἀναιλεῖν αὐτόν. Ἀκούσας
δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς Παύλου τὴν ἔνεδραν, παραγενόμενος
17 καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν, ἀπήγγειλεν τῷ Παύλῳ. Προσ-
καλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν ἑκατοντάρχων, ἔφη, τὸν
νεανίαν τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον· ἔχει γὰρ ἀπαγ-
18 γεῖλαί τι αὐτῷ. Ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς
τὸν χιλίαρχον, καί φησιν, ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός
με ἠρώτησεν, τοῦτον τὸν νεανίσκον ἀγαγεῖν πρός σε, ἔχοντά
19 τι λαλῆσαί σοι. Ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλίαρ-
χος, καὶ ἀναχωρήσας ἐπυνθάνετο κατ' ἰδίαν, τί ἐστιν ὃ ἔχεις
20 ἀπαγγεῖλαί μοι; Εἶπεν δὲ, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ
ἐρωτῆσαί σε, ὅπως αὔριον τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέ-
δριον, ὡς μέλλων τί ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ.
21 σὺ οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσιν[2]) γὰρ αὐτὸν, ἐξ αὐ-
τῶν ἄνδρες πλείους τεσσεράκοντα, οἵτεινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυ-
τοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀναίλωσιν αὐτόν· καὶ
νῦν εἰσιν ἕτοιμοι προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελείαν.

---

1) *επιστας*. α rescriptum a 1 m. 2) *μελλοντας*. Olim *μελλονας*: correctio 1 m. 3) *ενεδρευουσιν*. Olim *ενεδρεουσιν*: correctio 1 m.

XXIII. ὁ μὲν οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσεν τὸν νεανίσκον, παραγγείλας μηδενὶ 22
ἐκλαλῆσαι,[1]) ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρός με. Καὶ προσκαλεσάμενος 23
δύο τινὰς τῶν ἑκατοντάρχων εἶπεν, ἑτοιμάσατε στρατιώτας διακο-
σίους, ὅπως[2]) πορευθῶσιν ἕως Καισαρίας, καὶ ἱππεῖς ἑβδομήκοντα,
καὶ δεξιοβόλους[3]) διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός· κτήνη 24
τε παραστῆσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσι πρὸς Φί-
λικα[4]) τὸν ἡγεμόνα· γράψας ἐπιστολὴν περιέχουσαν τὸν τύπον τοῦ- 25
τον· Κλαύδιος[5]) Λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι Φίλικι χαίρειν. Τὸν 26 27
ἄνδρα τοῦτον συλλημφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, καὶ μέλλοντα ἀναι-
ρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι ἐξιλάμην. μαθὼν
ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν. Βουλόμενός τε ἐπιγνῶναι τὴν αἰτίαν δι' ἣν 28
ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγαγον εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν· ὃν εὗρον 29
ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον
θανάτου ἢ δεσμῶν ἔχοντα ἔγκλημα. μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς 30
εἰς τὸν ἄνδρα ἔσεσθαι ἐξ αὐτῶν ἔπεμψα πρός σε, παραγγείλας καὶ
τοῖς κατηγόροις λέγειν αὐτοὺς ἐπὶ σοῦ.

Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται, κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς, ἀναλα- 31
βόντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον διὰ νυκτὸς εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα. τῇ 32
δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς ἱππεῖς ἀπέρχεσθαι σὺν αὐτῷ, ὑπέστρε-
ψαν εἰς τὴν παρεμβολήν· Οἵτεινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισάριαν, 33
καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι,[6]) παρέστησαν καὶ τὸν Παῦ-
λον αὐτῷ. Ἀναγνοὺς δὲ, καὶ ἐπερωτήσας[7]) ἐκ ποίας ἐπαρχείας ἐστὶν, 34
καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ Κηλικίας ἐστιν, διακούσομαί[8]) σου, ἔφη, 35
ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται. κελεύσας ἐν τῷ πραιτω-
ρίῳ τοῦ Ἡρῴδου φυλάσσεσθαι αὐτὸν.

ΚΕΦ. ΚΔ.

CAP. XXIV.

Μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας μετὰ 1
πρεσβυτέρων τινῶν καὶ ῥήτορος Τερτύλλου τινὸς, οἵτεινες ἐνεφά-

1) *εκλαλησαι*. *ι* rescriptum a 1 m. 2) *οπως*. *ο* in margine ponitur, et *π* rescriptum, a 1 m. ut videtur. 3) *δεξιοβολους*. Sic pro *δεξιολαβους*. 4) *Φιλικα*, pro *Φηλικα*, sic v. 26, cf. *Κιλικια* pro *Κηλικια* etc. 5) *Κλαυδιος*. *K* rescriptum a 1 m. 6) *ηγεμονι*. Sic MS. Woide male, *ηγεμωνι*. 7) *επερωτησας*. *σας* rescriptum a 1 m.; sequitur unius literae rasura. Woide male, legit *επηρωτησας*. 8) *διακουσομαι*. Inter *α* et *κ* tres literae erasae sunt.

2 νισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου. Κληθέντος δὲ αὐτοῦ, ἤρ- XXIV.
3 ξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων, πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες
διὰ σοῦ, καὶ διορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς
προνοίας πάντῃ τε καὶ πανταχοῦ, ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῖλιξ,
4 μετὰ πάσης εὐχαριστείας. ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλῖόν σε ἐνκόπτω,[1])
5 παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως τῇ σῇ ἐπιεικίᾳ.[2]) εὑρόντες
γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιπὸν,[3]) καὶ κεινοῦντα στάσεις πᾶσι τοῖς
Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην, πρωτοστάτην τε τῆς τῶν Να-
6 ζωραίων αἱρέσεως· ὃς [καὶ τὸ] ἱερὸν ἐπείρασεν βεβηλῶσα[ι],[4]) ὃν
8 καὶ ἐκρατήσαμεν·[5]) παρ' οὗ δυνήσῃ ἀνακρίνας περὶ πάν[των] τού-
9 των ἐπιγνῶναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. Συνεπέθεντο δὲ καὶ
10 οἱ Ἰουδαῖοι, φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν. ἀπεκρίθητε ὁ Παῦλος,
νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν, Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κρι-
τὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος, εὐθύμως τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολο-
11 γοῦμαι. δυναμένου ἐπιγνῶναι ὅτι οὐ πλείους εἰσίν μοι ἡμέραι δώ-
12 δεκα, ἀφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ· καὶ οὔτε ἐν τῷ
ἱερῷ εὗρόν με πρός τινα διαλεγόμενον ἢ ἐπίστασιν ποιοῦντα ὄχλου,
13 οὔτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς, οὔτε κατὰ τὴν πόλιν· οὔτε παραστῆσαι δύ-
14 νανταί σοι περὶ[6]) ὧν νυνί κατηγοροῦσίν μου. Ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι,
ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγουσιν αἵρεσιν, οὕτως λατρεύω τῷ πατρῴῳ
Θεῷ, πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς προφήταις γεγραμ-
15 μένοις, ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν Θεὸν, ἣν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται,
16 ἀνάστασιν μέλλειν ἔσεσθε, δικαίων τε καὶ ἀδίκων· ἐν τούτῳ καὶ αὐτὸς
ἀσκῶ, ἀπρόσκοπον συνίδησιν ἔχειν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους
17 διαπαντός. Δι' ἐτῶν δὲ πλειόνων ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος
18 μου καὶ προσφοράς· ἐν αἷς εὗρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ
19 ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου. Τινὲς δὲ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι, οὓς ἔδει
20 ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν εἴ τι ἔχοιεν πρὸς ἐμέ. εἲ αὐτοὶ οὗτοι

---

1) *πλιον σε ενκυπτω.* *πλι* margini lineae praecedentis adscriptum reliqua rescripta super rasura. Inter *ν* et *κ* spatium interest. Correctio antiqua. 2) *συντομως τη ση επιεικια.* Rescripta a 1 m., *κια* excepto: *συντομως* omissum erat. 3) *λοιπον.* Nescio an *λοιμον*, ait Grabe. 4) *βεβηλωσαι.* *σ* rescriptum a 1 m. 5) Ver. 7 et pars sexti et octavi, desiderantur. 6) *σοι περι.* *ι π* rescripta a 1 m.; olim *σου.*

XXIV. εἰπάτωσαν, τί εὗρον ἀδίκημα, στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου·
ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς, ἧς ἐκέκραξα ἐν αὐτοῖς ἑστὼς, ὅτι 21
περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ἐφ' ὑμῶν. [ἀ]νε- 22
βάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ, [ἀ]κρειβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς
ὁδοῦ, εἴπας, ὅταν Λυσίας ὁ χιλίαρχος καταβῇ, διαγνώσομαι τὰ
καθ' ὑμᾶς· διαταξάμενος τῷ ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι αὐτὸν, ἔχειν 23
τε ἄνεσιν, καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν αὐτῷ.
Μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας παραγένος[1]) ὁ Φῆλιξ σοὺν[2]) Δρου- 24
σίλλῃ τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ αὐτοῦ οὔσῃ Ἰουδαίᾳ, μετεπέμψατο τὸν Παῦ-
λον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως. Διαλεγο- 25
μένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίμα-
τος τοῦ μέλλοντος, ἔμφοβος δὲ γενόμενος, ὁ Φῆλιξ, ἀπεκρίθη,
τὸ νῦν ἔχον πορεύου· καιρὸν δὲ παραλαβὼν μετακαλέσομαί σε·
ἅμα καὶ ἐλπίζων, ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύ- 26
λου· διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπέμενος ὡμίλει αὐτῷ.
Διετίας δὲ πληρωθείσης ἔλαβεν διάδοχον ὁ Φῆλιξ, Πόρκιον 27
Φῆστον· θέλων τε χάριτα καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῖλιξ,
κατέλειπεν τὸν Παῦλον δεδεμένον.

ΚΕΦ. ΚΕ.

CAP. XXV.

Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχείῳ[3]) μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς 1
Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρείας. ἐνεφάνισάν τε αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖς 2
καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκά-
λουν αὐτὸν, αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψη-
ται αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀναιλεῖν αὐτὸν κατὰ
τὴν ὁδόν. ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη, τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον εἰς 4
Καισαρίαν, ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι. Οἱ οὖν 5
ἐν ὑμῖν, φησὶν, δυνατοὶ, συνκαταβάντες, εἴ τι ἐστὶν ἐν τῷ ἀν-
δρὶ ἄτοπον, κατηγορείτωσαν αὐτοῦ. διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς 6
ἡμέρας οὐ πλίους ὀκτὼ ἢ δέκα, καταβὰς εἰς Καισάριαν, καὶ τῇ
ἐπαύριον καθείσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσεν τὸν Παῦλον ἀχθῆ-

1) παραγενος. Sic pro παραγενομενος. 2) σουν. Sic pro συν. 3) επαρ-
χειῳ, pro επαρχιᾳ.

7 *ναι. Παραγενομένου δὲ αὐτοῦ, περιέστησαν αὐτὸν οἱ ἀπὸ Ἱερο-* XXV.
σολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιώματα
8 *καταφέροντες, ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξε, τοῦ Παύλου ἀπολογου-*
μένου, ὅτι οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων, οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν,
9 *οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἥμαρτον. Ὁ Φῆστος οὖν θέλων τοῖς Ἰου-*
δαίοις χάριτα καταθέσθαι, ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπεν, θέλεις
εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβὰς, ἐκεῖ περὶ τούτων κριθῆναι ἐπ᾽ ἐμοῦ;
10 *εἶπεν δὲ Παῦλος, ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἑστώς εἰμι, οὗ*
με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους οὐδὲν ἠδίκησα, ὡς καὶ σὺ κάλ-
11 *λιον ἐπιγινώσκεις. εἰ μὲν οὖν ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέ-*
πραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδέν ἐστιν ὧν
οὗτοι κατηγοροῦσίν μου, οὐδείς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι.
12 *Κέσαρα ἐπικαλοῦμαι. Τότε ὁ Φῆστος συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμ-*
βουλίου, ἀπεκρίθη, Καίσαρα ἐπικέκλησαι, ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ.
13 *Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν, Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ*
Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάριαν, ἀσπασάμενοι τὸν Φῆστον.
14 *ὡς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέ-*
θετο τὰ κατὰ[1]*) τὸν Παῦλον λέγων, ἀνήρ τις ἐστὶν καταλελιμ-*
15 *μένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, περὶ οὗ, γενομένου μου εἰς Ἱερο-*
σόλυμα, ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰου-
16 *δαίων, αἰτούμενοι κατ᾽ αὐτοῦ καταδίκην. πρὸς οὓς ἀπεκρίθην,*
ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπον, πρὶν
ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγόρους, τό-
17 *πον τε ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος. Συνελθόντων οὖν*
αὐτῶν ἐνθάδε, ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος, τῇ ἑξῆς καθεί-
18 *σας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα· περὶ οὗ*
σταθέντες οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν ἔφερον ὧν ἐγὼ ὑπενό-
19 *ουν πονηράν· Ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας δισιδαιμονίας*
εἶχον πρὸς αὐτοὺς, καὶ περί τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν ὁ
20 *Παῦλος ζῆν. Ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ τὴν περὶ τούτων ζήτησιν, ἔλε-*
γον, εἰ βούλοιτο πορεύεσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα, κἀκεῖ κρίνεσθαι

---

1) *τα κατα.* E correctione: videtur prius fuisse *κατα*, omisso *τα*: delevit 1 m. et rescripsit.

XXV. περὶ τούτων. τοῦ δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν 21
εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν, ἕως
οὗ ἀναπέμψω αὐτὸν πρὸς Καίσαρα. Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆ- 22
στον, ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. αὔριον, φησὶν,
ἀκούσῃ αὐτοῦ. Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ 23
τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας, καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ
ἀκροατήριον, σύν τε χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσιν τοῖς κατ' ἐξοχὴν
τῆς πόλεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ Φήστου,[1]) ἤχθη ὁ Παῦλος.
Καί φησιν ὁ Φῆστος, Ἀγρίππα βασιλεῦ, καὶ πάντες οἱ συν- 24
παρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον περὶ οὗ ἅπαν τὸ πλῆ-
θος τῶν Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἔν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε,
βοῶντες μὴ δεῖν αὐτὸν ζῆν μηκέτι. ἐγὼ δὲ κατελαβόμην μηδὲν 25
ἄξιον αὐτὸν θανάτου πεπραχέναι, αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσα-
μένου τὸν Σεβαστὸν, ἔκρινα πέμπειν. περὶ οὗ ἀσφαλές τι γρά- 26
ψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω· δ[ιὸ] ἐπήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν, καὶ
μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀ[γρίπ]πα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γε-
ν[ο]μένης ἔχω τι γράψω. ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ, πέμποντα δέ- 27
σμιον, μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι.

ΚΕΦ. Κϛ.

CAP. XXVI.

Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη, ἐπιτρέπεταί σοι περὶ σεαυ- 1
τοῦ λέγειν. τότε ὁ Παῦλος ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο,
περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, 2
ἥγημαι ἐμαυτὸν μακάριον ἐπὶ σοῦ μέλλων σήμερον ἀπολογεῖ-
σθε· μάλιστα γνώστην ὄντα σε τῶν κατὰ Ἰουδαίων ἐθνῶν τε 3
καὶ ζητημάτων[2]) ἐπιστάμενος· διὸ δαίομε μακροθύμως ἀκοῦ-
σαί μου. Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου τὴν ἐκ νεότητος, τὴν ἀπ' 4
ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἔν τε Ἱεροσολύμοις, ἴσασι[3]) πάν-
τες οἱ Ἰουδαῖοι, προγινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν, 5
ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζη-

---

1) Φηστον. Φη rescriptum a 1 m. 2) ζητηματων. Olim ζηματων: — 1 m. superius addidit τη. 3) ισασι. Olim ιασι: correxit 1 m.

6 σα Φαρισαῖος· καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν XXVI.
7 ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἕστηκα κρινόμενος, εἰς
ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενίᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν λα-
τρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ
8 Ἰουδαίων. τί; ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν, εἰ ὁ Θεὸς νεκροὺς
9 ἐγείρει; Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ
10 τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι· ὃ καὶ ἐποίησα ἐν
Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλούς τε τῶν ἁγίων ἐγὼ ἐν φυλακαῖς
κατέκλεισα, τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών· ἀναι-
11 ρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον. καὶ κατὰ πάσας τὰς
συναγωγὰς πολλάκεις τιμωρῶν αὐτοὺς, ἠνάγκαζον βλασφημεῖν·
[π]ερισσῶς τε ἐμμαινόμενος [α]ὐτοῖς, ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς [τ]ὰς
12 ἔξω πόλεις. ἐν οἷς πορευόμενος εἰς Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας
13 καὶ ἐπιτροπῆς τῶν ἀρχιερέων, ἡμέρας μέσης, κατὰ τὴν ὁδὸν
ἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου,
14 περιλάμψαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους. πάντων
τε καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν, ἤκουσα φωνὴν λέγουσαν
πρός με τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ, Σαοὺλ, Σαοὺλ, τί με διώκεις;
15 σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. Ἐγὼ δὲ εἶπα, τίς εἶ κύ-
16 ριε; ὁ δὲ Κύριος εἶπεν, ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις. ἀλλὰ
ἀνάστηθι, καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην
σοι, προχείρασθαί σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα ὧν τε ἶδες, ὧν
17 τε ὀφθήσομαί σοι, ἐξερούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ ἐκ τῶν
18 ἐθνῶν, εἰς οὓς ἐγὼ ἀποστέλλω σε, ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς αὐ-
τῶν, τοῦ ἀποστρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς φῶς, καὶ τῆς ἐξουσίας
τοῦ Σατανᾶ ἐπὶ τὸν Θεὸν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρ-
19 τιῶν, καὶ κλῆρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πίστει τῇ εἰς ἐμέ. Ὅθεν
βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθὴς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ,
20 ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτον τε καὶ ἐν Ἱεροσολύμοις,* πᾶ-
σάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας, καὶ τοῖς ἔθνεσιν, ἀπηγγέλ-
λον μετανοεῖν, καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν Θεὸν, ἄξια τῆς με-
21 τανοίας ἔργα πράσσοντας. ἕνεκα τούτων οἱ Ἰουδαῖοι συλλα-
22 βόμενοί με ἐν τῷ ἱερῷ, ἐπειρῶντο διαχειρήσασθαι. ἐπικουρίας
οὖν τυχὼν τῆς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης, ἕστηκα

XXVI. μαρτυρόμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων, ὧν τε
οἵ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γείνεσθαι, καὶ Μωσῆς, εἰ 23
παθητὸς ὁ Χριστὸς, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλ-
λει καταγγέλλειν τῷ τε λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσιν.

Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου, ὁ Φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ 24
φησὶν, μαίνῃ Παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα ἐπίστασθε εἰς μα-
νίαν περιτρέπει. Ὁ δὲ Παῦλος, οὐ μαίνομε, φησὶν, κράτιστε Φῆστε, 25
ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. ἐπίστα- 26
ται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεὺς, πρὸς ὃν καὶ παῤῥησιαζόμενος
λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτόν τι τούτων οὐ πείθομαι· οὐ γάρ
ἐστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο. πιστεύεις βασιλεῦ Ἀγρίππα 27
τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις. Ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν 28
Παῦλον, ἐν ὀλίγῳ με πείθῃ Χριστιανὸν ποιῆσαι. Ὁ δὲ Παῦλος, 29
εὐξαίμην ἂν τῷ Θεῷ, καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν μεγάλῳ οὐ μόνον σε,
ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον, γενέσθαι τοιού-
τους ὁποῖος κἀγώ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων. Ἀνέστη 30
τε ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν, ἥ τε Βερνίκη, καὶ οἵ συνκαθήμε-
νοι αὐτοῖς, καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγον- 31
τες, ὅτι οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν τι πράσσει ὁ ἄνθρωπος
οὗτος. Ἀγρίππας δὲ τῷ Φήστῳ ἔφη, ἀπολελύσθαι ἐδύνατο ὁ 32
ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ ἐπικέκλητο Καίσαρα.

ΚΕΦ. ΚΖ.

CAP. XXVII.

Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλείαν, παρεδί- 1
δου τόν τε Παῦλον καί τεινας ἑτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχῃ,
ὀνόματι Ἰουλίῳ, σπείρης Σεβαστῆς. ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδρα- 2
μυντηνῷ, μέλλοντι πλεῖν εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους, ἀνή-
χθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνος Θεσσαλονικέως. 3
τῇ τε ἑτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα· φιλανθρώπως τε ὁ Ἰού-

λιανος[1]) τῷ Παύλῳ χρησάμενος, ἐπέτρεψεν πρὸς τοὺς φίλους XXVII.
4 πορευθέντι ἐπιμελείας τυχεῖν. κἀκεῖθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύ-
5 σαμεν τὴν Κύπρον, διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους. Τό
τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύ-
6 σαντες, κατήλθαμεν εἰς Λύστρα τῆς Λικύας.[2]) κἀκεῖθεν εὑρὼν
ὁ ἑκατοντάρχης πλοῖον Ἀλεξανδρῖνον πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν,
7 ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλο-
οῦντες, καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσεῶν-
τος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλ-
8 μώνην. μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν, ἤλθομεν εἰς τόπον
καλούμενον Καλοὺς Λιμένας, ᾧ ἐγγὺς πόλις ἦν Ἀλάσσα.[3])
9 Ἱκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου, καὶ ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ
πλοὸς, διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι, παρῄνει
10 ὁ Παῦλος λέγων αὐτοῖς, ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ
πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ πλοίου, ἀλλὰ
11 καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. Ὁ δὲ ἑκα-
τοντάρχης τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ μᾶλλον ἐπίθετο ἢ
12 τοῖς ὑπὸ Παύλου λεγομένοις. Ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρ-
χοντος πρὸς παραχιμασίαν, οἱ πλείονες ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆ-
ναι ἐκεῖθεν, εἴπως δύνανται καταντήσαντες εἰς Φοίνικα πα-
ραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ
13 χῶρον. Ὑποπνεύσαντος δὲ νότου, δόξαντες τῆς προθέσεως
14 κεκρατηκέναι, ἄραντες ἆσσον παρελέγοντο τὴν Κρήτην. μετ᾽
οὐ πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ᾽ αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικὸς, ὁ καλού-
15 μενος Εὐρακύλων.[4]) Συναρπασθέντος δὲ τοῦ [πλοίου], καὶ
μὴ δυναμένου ἀντο[φθαλ]μεῖν τῷ ἀνέμῳ, ἐπειδόν[τες] ἐφε-
16 ρόμεθα. Νησίον δέ τι [ὑπο]δραμόντες καλούμενον Κλα[ύδην],
17 ἰσχύσαμεν μόλις περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης· ἣν ἄραν-
τες, βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· Φοβού-
μενοί τε μὴ εἰς τὴν σύρτιν ἐκπέσωσιν, χαλάσαντες τὸ
18 σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο. Σφοδρῶς τε χειμαζομένων ἡμῶν,

---

1) Ιουλιανος. Sic MS. 2) Λικυας. Sic pro Λυκιας. 3) Αλασσα. Sic pro Λασαια. 4) ευρακυλων. Sic MS.

XXVII. τῇ ἑξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο· καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν 19
τοῦ πλοίου ἔῤῥιψαν· Μήτε δὲ ἡλίου, μήτε ἄστρων ἐπιφαινόν- 20
των ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐχ ὀλίγου ἐπικειμένου,
λοιπὸν περιῃρεῖτο ἐλπὶς πᾶσα τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς. πολλῆς δὲ 21
ἀσιτίας ὑπαρχούσης, σταθεὶς ὁ Παῦλος ἐμμέσῳ αὐτῶν εἶπεν, Ἔδει
μὲν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρή-
της, κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. καὶ τα- 22
νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται
ἐξ ὑμῶν, πλὴν τοῦ πλοίου. παρέστη γάρ μοι ταύτῃ τῇ νυκτὶ 23
τοῦ Θεοῦ, οὗ εἰμι ἐγὼ, ᾧ καὶ λατρεύω, ἄγγελος, λέγων, μὴ φοβοῦ 24
Παῦλε, Καίσαρί σε δεῖ παραστῆναι· καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι ὁ
Θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. διὸ εὐθυμεῖτε ἄνδρες· πι- 25
στεύω γὰρ τῷ Θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται καθ᾽ ὃν τρόπον λελάληταί μοι.
εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν. 26

Ὡς δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ ἐπεγένετο, διαφερομένων ἡμῶν 27
ἐν τῷ Ἀδρίᾳ, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν
τινὰ αὐτοῖς χώραν· καὶ βολίσαντες εὗρον ὀργυιὰς εἴκοσι· βραχὺ 28
δὲ διαστήσαντες, καὶ βάλιν[1]) βολίσαντες, εὗρον ὀργυιὰς δεκα-
πέντε· [φ]οβούμενοί τε μήπω κατὰ [τ]ραχεῖς τόπους ἐκπέσω- 29
μεν, ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας, ηὔχοντο ἡμέραν
γενέσθαι. Τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου, 30
καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν, προφάσει ὡς ἐκ
πρώρης ἀγκύρας μελλόντων ἐκτίνειν, εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατον- 31
τάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις, ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ,
ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθαι. τότε ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται τὰ 32
σχοινία τῆς σκάφης, καὶ ἴασαν[2]) αὐτὴν ἐκπεσεῖν. Ἄχρι δὲ οὗ 33
ἡμέρα ἔμελλεν γείνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας μετα-
λαβεῖν τροφῆς, λέγων, Τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ἡμέραν
προσδοκῶντες, ἄσιτοι διατελεῖτε, μηθὲν προσλαμβανόμενοι. διὸ 34
παρακαλῶ ὑμᾶς μεταλαβεῖν τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ἡμε-
τέρας σωτηρίας ὑπάρχει· οὐθενὸς γὰρ ὑμῶν θρὶξ ἀπὸ τῆς κεφα-
λῆς ἀπολεῖται. Εἴπας δὲ ταῦτα, καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαρίστησεν 35

---

1) *βαλιν.* Pro *παλιν.* *β.* a 1 m. vel antiqua, lineola transfigitur. 2) *ιασαν* pro *ειασαν.*

36 τῷ Θεῷ ἐνώπιον πάντων, καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν. εὔθυμοι δὲ XXVII.
37 γενόμενοι πάντες, καὶ αὐτοὶ προσελάβον τροφῆς· ἤμεθα δὲ πᾶσαι
38 ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ διακόσιαι ἑβδομηκονταπέντε. κορεσθέντες δὲ
τροφῆς, ἐκούφιζον τὸ πλοῖον, ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν
39 θάλασσαν. ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον·
Κόλπον δέ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλὸν, πρὸς ὃν ἐβούλοντο,
40 εἰ δύναιντο, ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες
εἴων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πη-
δαλίων· καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμωνα τῇ πνευούσῃ κατεῖχον εἰς
41 τὸν αἰγιαλόν. Περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον, ἐπέκει-
λαν[1]) τὴν ναῦν· καὶ ἡ μὲν πρώτη[2]) ἐρίσασα ἔμενεν ἀσάλευτος,
42 ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας. Τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ
ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσιν, μήτις ἐκκολυμβήσας
43 διαφύγῃ. ὁ δὲ ἑκατοντάρχης βουλόμενος τὸν Παῦλον διασῶσαι,
ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέν τε τοὺς δυναμένους
44 κολυμβᾷν, ἀποῤῥίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι, καὶ τοὺς
λοιποὺς, οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ ἐπί τινων τῶν ἀπὸ τοῦ
πλοίου. καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

ΚΕΦ. ΚΗ.

CAP. XXVIII.

1 Καὶ διασωθέντες, τότε ἐπέγνωμεν ὅτι Μελίτη ἡ νῆσος καλεῖται.
2 Οἵ τε βάρβαροι παρεῖχαν οὐ τὴν τοιχοῦσαν φιλανθρωπίαν
ἡμῖν· ἅψαντες γὰρ πυρὰν, προσελάβοντο ἡμᾶς, διὰ τὸν ὑετὸν
3 τὸν ἐφεστῶτα, καὶ διὰ τὸ ψύχος. Συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου
φρυγάνων τι πλῆθος, καὶ ἐπιθέντος τοῦ Παύλου ἐπὶ τὴν πυρὰν,
4 ἔχιδνα ἀπὸ τῆς θέρμης ἐξελθοῦσα καθῆψε τῆς χειρὸς αὐτοῦ. Ὡς
δὲ ἶδον οἱ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ,
πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον, πάντως φονεύς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος,
5 ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν. Ὁ μὲν
6 οὖν ἀποτιναξάμενος τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ, ἔπαθεν οὐδὲν κακόν. οἱ

---

1) *επεκειλαν*. *λα* antea omissum, addidit 1 m. 2) *πρωτη*. Loco *πρωρα*. *τη* lineola transfixit 1 m. vel antiqua.

XXVIII. δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλων[1]) πίπρασθαι ἢ καταπίπτειν ἄφνω
νεκρόν· Ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκούντων, καὶ θεωρούντων
μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γεινόμενον, μεταβαλόμενοι ἔλεγον εἶναι
αὐτὸν θεόν. Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχεν χωρία τῷ 7
πρώτῳ τῆς νήσου, ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς τρεῖς
ἡμέρας φιλοφρόνως ἐξένισεν. Ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Πο- 8
πλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερίῳ[2]) συνεχόμενον κατακεῖσθε· πρὸς ὃν
ὁ Παῦλος εἰσελθὼν, καὶ προσευξάμενος, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ,
ἰάσατο αὐτόν. Τούτου δὲ γενομένου, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἔχον- 9
τες ἀσθενείας προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο. οἳ καὶ πολλαῖς τιμαῖς 10
ἐτίμησαν ἡμᾶς, καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰς πρὸς[3]) τὰς χρείας.

Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ παρακεχιμακότι ἐν 11
τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρίνῳ, παρασήμῳ Διοσκούροις· καὶ καταχθέντες 12
εἰς Συρακούσας, ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς. ὅθεν περιελθόντες 13
κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον, καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου[4])
νότου δευτέρεοι ἤλθομεν εἰς Ποτιόλους·[5]) οὗ εὑρόντες ἀδελφοὺς, 14
παρεκλήθημεν παρ᾽ αὐτοῖς ἐπιμεῖνα[6]) ἡμέρας ἑπτά· καὶ οὕτως ἤλ-
θαμεν εἰς Ῥώμην. κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν, 15
ἦλθον εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρι Ἀππίου Φόρου καὶ Τριῶν Ταβερ-
νῶν· οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος, εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, ἔλαβε θάρσος.

Ὅτε δὲ εἰσήλθαμεν εἰς Ῥώμην, ἐπετράπη τῷ Παύλῳ μένειν 16
καθ᾽ ἑαυτὸν, σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ. Ἐγένετο δὲ 17
μετὰ ἡμέρας τρεῖς συνκαλέσασθαι αὐτὸν τοὺς ὄντας τῶν Ἰου-
δαίων[7]) πρώτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν, ἔλεγεν πρὸς αὐτοὺς,
ἐγὼ, ἄνδρες ἀδελφοὶ, οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι
τοῖς πατρῴοις, δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας
τῶν Ῥωμαίων·[8]) οἵτεινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολῦσαι, 18
διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί. Ἀντιλεγόν- 19
των δὲ τῶν Ἰουδαίων, ἠνηγκάσθην ἐπικαλέσασθαι[9]) Καίσαρα, οὐχ
ὡς τοῦ ἔθνου[ς] μου ἔχων τι κατηγόρειν. Διὰ ταύτην οὖν τὴν 20

---

1) *μελλων*. Sic Cod. 2) *δυσεντεριῳ*. Sic scriptum. 3) *τας προς* pro *τα προς*. 4) *επιγενομενου*. Prius *νο* rescriptum a 1 m. vel antiqua. 5) *Ποτιολους*. Inter *ο* et *τ* litera erasa, forte *υ*. 6) *επιμεινα*. Sic pro *επιμειναι*. 7) *Ιουδαιων*. *δα* rescriptum a manu antiqua. 8) *των Ρωμαιων*. Manus antiqua fini praecedentis lineae addidit *ν ρω*, et *μαιων* rescripsit in initio lineae sequentis. Quid olim non liquet. 9) Olim *επικαλεσαθαι*: correxit 1 m.

αἰτίαν πα[ρε]κάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι· εἵνεκεν γὰρ τῆς XXVIII.
21 ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἅλυσιν ταύτην περίκειμαι. Οἱ δὲ πρὸς
αὐτὸν εἶπαν, ἡμεῖς οὔτε γράμματα ἐδεξάμεθα περὶ σοῦ ἀπὸ τῆς
Ἰουδαίας, οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ
22 ἐλάλησέν τι περὶ σοῦ πονηρόν. ἀξιοῦμεν[1]) δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ
φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἱρέσεως ταύτης γνωστὸν ἡμῖν ἐστιν
23 ὅτι •πανταχοῦ ἀντιλέγεται. Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν, ἦλθαν
πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες· οἷς ἐξετίθετο[2]) παρατειθέ-
μενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς περὶ τοῦ Ἰησοῦ,
ἀπό τε τοῦ νόμου Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέ-
24 ρας. καὶ οἱ[3]) μὲν ἐπίθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπείστουν.
25 ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύ-
λου ῥῆμα ἓν, Ὅτι καλῶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐλάλησεν πρὸς τοὺς
26 ‛πατέρας ὑμῶν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγον, Πορεύθητι πρὸς
‛τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἶπον, ἀκοῇ ἀκούσητε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε·
27 ‛καὶ βλέποντες[4]) βλέψητε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. ἐπαχύνθη γὰρ ἡ
‛καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν αὐτῶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ
‛τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλ-
‛μοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν, καὶ ἐπι-
28 ‛στρέψουσιν, καὶ ἰάσομαι αὐτούς. Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ὅτι
τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη τοῦτο τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ, αὐτοὶ καὶ
ἀκούσονται.[5])
30 Ἔμεινεν δὲ διαιτίαν ὅλην [ἐ]ν ἰδίῳ μισθώματι, καὶ ἀπε[δ]έ-
31 χετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτὸν,[6]) κηρύσσων τὴν
βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ, μετὰ πάσης παῤῥησίας ἀκωλύτως.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ.[7])

---

1) *αξιουμεν*. Rescriptum *αξι*. a manu antiqua. 2) *εξετιθετο*. *ετιθετο* rescriptum a manu antiqua, super rasura. 3) *και οι*. *κ* rescriptum a 1 m. 4) *βλεποντες*. Woidius habet *βληποντες*. male. 5) Ver. 29 desideratur. 6) *αυτον*. 1 m. rescripsit *ον*. 7) Subscriptio a manu antiqua quae differt paululum a 1 m.

ΙΑΚΩΒΟΥ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ.[1])

ΚΕΦ. Α.

CAP. I.

Ἰάκωβος Θεοῦ καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ταῖς δώδεκα 1
φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ, χαίρειν. Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, 2
ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε πυκίλοις, γινώσκοντες 3
ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζετε ὑπομονήν· ἡ δὲ 4
ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ἦτε τέλειοι, καὶ ὁλόκληροι, ἐν
μηδενὶ λειπόμενοι. Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπετε σοφίας, αἰτείτω παρὰ 5
τοῦ Θεοῦ τοῦ διδόντος πᾶσιν ἁπλῶς, καὶ μὴ ὀνιδίζοντος, καὶ δο-
θήσεται αὐτῷ. αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ 6
διακρινόμενος ἔοικεν κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζο-
μένῳ. μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὅτι λήμψεταί τι παρὰ 7
τοῦ Κυρίου.[1]) ἀνὴρ δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς 8
αὐτοῦ. καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ· ὁ 9 10
δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρ-
ελεύσεται. ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι, καὶ ἐξήρανεν 11
τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσεν, καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ
προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορίαις
αὐτοῦ μαρανθήσεται. Μακάριος ἄνθρωπος ὃς ὑπομένει πειρασμόν· 12
ὅτι δόκιμος γενόμενος λήμψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγ-
γείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω, ὅτι ἀπὸ Θεοῦ πειράζομαι· ὁ 13
γὰρ Θεὸς ἀπείραστός ἐστιν κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα. ἕκα- 14
στος δὲ πειράζεται, ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας, ἐξελκόμενος καὶ

---

1) Titulus abscinditur.

1) *Κυριου. κυ.* Kappa rescriptum; 1 m.

15 δελεαζόμενος· εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν· ἡ δὲ I.
16 ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον. Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελ-
17 φοί μου ἀγαπτοί· πᾶσα δόσις ἀγαθὴ, καὶ πᾶν δώρημα τέλειον
ἄνωθέν ἐστιν, καταβαίνων ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ᾽ ᾧ
18 οὐκ ἔνι παραλλαγὴ, ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα. βουληθεὶς ἀπεκύησεν
ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν τινα τῶν ἑαυτοῦ
19 κτισμάτων. ἴστε δὲ, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ· καὶ ἔστω[1]) πᾶς ἄν-
θρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς
20 21 ὀργήν. ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς, δικαιοσύνην Θεοῦ οὐκ ἐργάζετε. Διὸ
ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περίσσευμα κακίας, ἐν πραΰτητι[2])
δέξασθαι τὸν ἔνφυτον λόγον, τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς
22 ὑμῶν. Γίνεσθαι δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκροαταὶ,[3]) παρα-
23 λογιζόμενοι ἑαυτούς. ἤ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶν καὶ οὐ ποιη-
τὴς, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως
24 αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ· κατενόησεν γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθεν, καὶ
25 εὐθέως ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν. ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον
τὸν τῆς ἐλευθερίας, καὶ παραμείνας, οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς
γενόμενος, ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει
26 αὐτοῦ ἔσται. Εἴ τις δοκεῖ θρῆσκος εἶναι, μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσ-
σαν αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἡ θρη-
27 σκεία. θρησκεία γὰρ καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ τῷ
πατρὶ αὕτη ἐστὶν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει
αὐτῶν, ἄσπειλον σεαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

ΚΕΦ. Β.

CAP. II.

1 Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωπολημψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ
2 Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης. Ἐὰν γὰρ εἰσελθῇ εἰς
τὴν συ[να]γωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσο[δα]κτύλιος ἐν αἰσθῆτι λαμπρᾷ,
3 εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥ[υ]παρᾷ αἰσθῆτι, καὶ ἐπιβλέψητε ἐπὶ τὸν

---

1) εστω. Post hanc vocem, σ vel ε erasum. 2) πραυτητι. Olim πραυτι: manus antiqua correxit. 3) Olim ακροται; correctio 1 m.

II. φοροῦντα τὴν ἐσθῆτ[α] τὴν λαμπρὰν, καὶ εἴπητε, σὺ κάθου ὧδε
καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ εἴπητε, σὺ στῆθι ἐκεῖ, ἢ κάθου ὑπὸ τὸ
ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου· οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐγένε- 4
σθαι κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν; Ἀκούσαται, ἀδελφοί μου ἀγα- 5
πητοὶ, οὐχ ὁ Θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τοῦ κόσμου[1]), πλουσί-
ους ἐν πίστει, καὶ κληρονόμους τῆς ἐπαγγελείας, ἧς ἐπηγγείλατο
τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. οὐχὶ οἱ 6
πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμᾶς, καὶ αὐτοὶ ἕλκουσιν ὑμᾶς εἰς
κρητήρια; καὶ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν 7
ἐφ᾽ ὑμᾶς; εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλεικὸν, κατὰ τὴν γραφὴν, 8
ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου[2]) ὡς σεαυτὸν, καλῶς ποιεῖτε· εἰ δὲ 9
προσωπολημπτεῖτε, ἁμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ
νόμου ὡς παραβάται. ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον πληρώσει, πταίσῃ 10
δὲ ἐν ἑνὶ, γέγονεν πάντων ἔνοχος. ὁ γὰρ εἴπας, μὴ μοιχεύσῃς, 11
εἶπεν, καὶ μὴ φονεύσῃς· εἰ δὲ οὐ μοιχεύεις, φονεύεις δὲ, ἐγένου
ἀποστάτης νόμου. οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε, ὡς διὰ νόμου 12
ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι· ἡ γὰρ κρίσις ἀναίλεος τῷ μὴ ποι- 13
ήσαντι ἔλεος· κατακαυχάσθω δὲ ἔλεος κρίσεως.

Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν τις λέγῃ ἔχειν, ἔργα 14
δὲ μὴ ἔρχῃ;[3]) μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; [Ἐὰ]ν δὲ ἀδελ- 15
φὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσιν ἢ λειπόμενοι ὦσιν τῆς ἐφημέ-
ρου τροφῆς, καὶ εἴπῃ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, ὑπάγετε ἐν εἰρή- 16
νῃ, θερμένεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδια
τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφελος; οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔχῃ 17
ἔργα, νεκρά[4]) ἐστιν καθ᾽ ἑαυτήν. Ἀλλὰ ἐρεῖ τις, σὺ πίστις 18
ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου χωρεὶς τῶν
ἔργων, κἀγὼ δείξω σοι ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν μου. σὺ 19
πιστεύεις ὅτι εἷς ἐστιν ὁ Θεός· καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια
πιστεύουσιν, καὶ φρίσσουσιν. Θέλεις δὲ γνῶναι, ὦ ἄνθρωπε καινὲ, 20
ὅτι ἡ πίστις χωρεὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστιν; Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ 21
ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ

---

1) *του κοσμου.* utrumque *υ* rescriptum. 2) *αγαπησεις τον πλησιον σου.* Olim bis scripta. 1 m. tres lineas delevit et rescripsit. 3) *ερχη.* Sic MS. pro *εχη.* 4) *εχη εργα νεκρα. χη εργα* rescripta a manu antiqua, et *νεκρα* in marg. positum. Olim *εχη* videtur defuisse.

22 ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνέργει τοῖς ἔργοις II.
23 αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελιώθη; καὶ ἐπληρώθη ἡ
ʽγραφὴ ἡ λέγουσα, Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογί-
24 ʽσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος Θεοῦ ἐκλήθη. ὁρᾶται ὅτι
25 ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον; Ὁμοί-
ως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη
26 τοὺς ἀγγέλους, καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα
χωρεὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρεὶς τῶν
ἔργων νεκρά ἐστιν.

ΚΕΦ. Γ.

CAP. III.

1 Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖ-
2 ζον κρίμα λημψόμεθα· πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες· εἴ τις ἐν
λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνὴρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ
3 ὅλον τὸ σῶμα. Εἰ δὲ τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὸ στόμα[1])
βάλλομεν πρὸς τὸ πείθεσθαι ἡμῖν αὐτοὺς, καὶ ὅλον τὸ σῶμα
4 μετάγομεν αὐτῶν. Ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα τηλικαῦτα ὄντα, καὶ
ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου
5 πηδαλίου, ὅπου ἂν ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούληται. Ὡσαύ-
τως, καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶν, καὶ μεγαλααυχεῖ. Ἰδοὺ
6 ἥλικον[2]) πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει· καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ
κόσμος τῆς ἀδικείας. ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν
ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα, καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν
7 τῆς γενέσεως, καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. Πᾶσα γὰρ
φύσις, θηρίων τε καὶ πετινῶν, ἑρπετῶν. καὶ ἐναλίων, δαμάζετε
8 καὶ δεδάμασται τῇ φύσι τῇ ἀνθρωπίνῃ·[3]) τὴν δὲ γλῶσσαν ἀνθρώ-
που οὐδεὶς δύναται δαμάσαι ἀνθρώπων· ἀκατάστατον κακὸν, με-
9 στὴ ἰοῦ θανατηφόρου. Ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν Κύριον, καὶ πα-
τέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ᾽ ὁμοίω-
10 σιν Θεοῦ γεγενημένους· ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλο-
11 γία καὶ κατάρα. οὐ χρὴ, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. μή-

1) στομα. Woide legit στωμα, male. 2) ηλικον. Olim ολιγον. η. ι. κ rescripta 1 m. 3) ανθρωπινη. η rescriptum 1 m., et sequens litera erasa.

III. τι ἡ πη[1]) ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν; μὴ δύ- 12
ναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος σῦκα; οὔτε
ἁλυκὸν γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.
Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; διξάτω ἐκ τῆς καλῆς 13
ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι σοφίας. εἰ δὲ ἀρὰ ζῆ- 14
λον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐρείθειαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ καυ-
χᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σο- 15
φία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλ᾽ ἐπίγιος, ψυχικὴ, δαιμονιώδης.
ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐρίθεια, ἐκεῖ καὶ ἀκαταστασία, καὶ πᾶν φαῦ- 16
λον πρᾶγμα. Ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία[2]) πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν, 17
ἔπειτα εἰρηνεικὴ, ἐπιεικὴς, εὐπιθὴς, μεστὴ ἐλέους καὶ καρπῶν
ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος, ἀνυπόκριτος. καρπὸς δὲ δικαιοσύνης ἐν 18
εἰρήνῃ σπείρετε τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

ΚΕΦ. Δ.

CAP. IV.

Πόθεν πόλεμοι ἐν ὑμῖν καὶ πόθεν μάχαι; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν 1
ἡδονῶν[3]) ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; Ἐπιθυ- 2
μεῖτε, καὶ οὐκ ἔχεται· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε
ἐπιτυχεῖν. μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε, οὐκ ἔχετε διὰ τὸ μὴ αἰτεῖ-
σθε ὑμᾶς· Αἰτεῖτε, καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖ- 3
σθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. μοιχαλίδες, οὐκ 4
οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου, ἔχθρα τοῦ Θεοῦ ἐστιν; ὃς
ἂν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ
καθίσταται. ἢ δοκεῖτε ὅτι καινῶς ἡ γραφὴ λέγει πρὸς φθό- 5
νον, ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατῴκεισεν ἐν ἡμῖν; μείζονα δὲ δί- 6
δωσιν χάριν· διὸ λέγει, ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, τα-
πεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. Ὑποτάγητε οὖν τῷ Θεῷ. ἀντίστητε 7
δὲ τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ᾽ ὑμῶν· ἐγγείσατε τῷ Θεῷ, καὶ 8
ἐγγιεῖ ὑμῖν. καθαρίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοὶ, καὶ ἁγνίσατε καρ-
δίας, δίψυχοι. ταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε, κλαύσατε, ὁ 9
γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω, καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατή-

---

1) ηπη. Sic pro πηγη. Vix discerni potest. 2) σοφια. Woide legit σωφια, male. 3) ηδονων. Woide habet per incuriam ηδωνων.

10 11 φειαν. ταπινώθητε ἐνώπιον Κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς. Μὴ IV.
καταλαλεῖτε, ἀδελφοί μου, ἀλλήλων· ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ, ἢ
κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καταλαλεῖ νόμου, καὶ κρίνει νό-
μον· ἢ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου, ἀλλὰ κριτής.
12 εἷς ἐστιν ὁ νομοθέτης καὶ κριτὴς, δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπο-
λέσαι· σὺ δὲ τί[ς εἶ] ὁ κρίνων τὸν πλησίον;
13 Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες, σήμερον καὶ αὔριον πορευσώμεθα εἰς
τήνδε τὴν πόλιν, καὶ ποιήσωμεν ἐνιαυτὸν ἕνα, καὶ ἐμπορευσό-
14 μεθα, καὶ κερδήσομεν· οἵτεινες οὐκ ἐπίστασθε τὰ τῆς αὔριον·
ποία γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; ἀτμὶς ἔσται ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη,
15 ἔπειτα καὶ ἀφανιζομένη· ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος
16 θελήσῃ, καὶ ζήσομεν, καὶ ποιήσομεν τοῦτο ἢ κεῖνο.[1]) νῦν δὲ
καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονίαις[2]) ὑμῶν· Πᾶσα καύχησεις τοιαύτη
17 πονηρά ἐστιν. εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν,[3]) καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία
αὐτῷ ἐστιν.

ΚΕΦ. Ε.

CAP. V.

1 Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι[4]) κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαι-
2 πωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπεν,
3 καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν· ὁ χρυσὸς ὑμῶν κατί-
ωται καὶ ὁ ἄργυρος, καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται,
καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὁ ἰὸς ὡς πῦρ· ἐθησαυρίσατε ἐν
4 ἡμέραις ἐσχάταις. ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων
τὰς χώρας ὑμῶν, ὁ ἀπεστερημένος ἀφ᾽ ὑμῶν, κράζει· καὶ αἱ
βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὦτα Κυρίου Σαβαὼθ εἰσεληλύ-
5 θεν. Ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς, ἐσπαταλήσατε· ἐθρέψατε τὰς καρ-
6 δίας ὑμῶν ἐν ἡμέραις σφαγῆς. κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν
δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.
7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοὶ, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ Κυ-
ρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς,
8 μακροθυμῶν ἐπ᾽ αὐτῷ, ἕως λάβῃ ὑετὸν πρόϊμον καὶ ὄψιμον. μα-
κροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, [ὅτ]ι ἡ πα-

---

1) η κεινο. Sic pro η εκεινο. 2) αλαζονιαις. Woide male habet αλαζωνιαις. 3) ποιειν. ειν rescriptum a m. ant.; olim forte ποιησαι. 4) πλουσιοι, rescriptum a man. ant. super rasura.

V. ϱουσία τοῦ Κυϱίου ἤγγεικεν. [μὴ] στενάζετε, ἀδελφοί μου, κα[τ'] 9
ἀλλήλων, ἵνα μὴ κϱιθῆτε· [ἰ]δοὺ ὁ κϱιτὴς πϱὸ τῶν θυϱῶν ἕστη-
κεν. ὑπόδειγμα, ἀδελφοὶ, τῆς κακοπαθείας, καὶ τῆς μακϱοθυμίας 10
ἔχετε τοὺς πϱοφήτας, οἳ ἐλάλησαν τῷ ὀνόματι Κυϱίου. ἰδοὺ 11
μακαϱίζομεν τοὺς ὑπομείναντας. τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσαται,
καὶ τὸ τέλος Κυϱίου ἴδετε, ὅτι πολύσπλαγχνός ἐστιν ὁ Κύϱιος
καὶ οἰκτείϱμων. Πϱὸ πάντων δὲ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, 12
μήτε τὸν οὐϱανὸν, μήτε τὴν γῆν, μήτε ἄλλον ὅϱκον τινά· ἤτω δὲ
ὑμῶν τὸ ναὶ, ναὶ, καὶ τὸ οὒ, οὔ· ἵνα μὴ ὑπὸ κϱίσιν πέσητε. 13
κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; πϱοσευχέσθω· εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω.
ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; πϱοσκαλεσάσθω τοὺς πϱεσβυτέϱους τῆς ἐκ- 14
κλησίας, καὶ πϱοσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν, ἀλίψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ
ἐν τῷ ὀνόματι Κυϱίου. καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμ- 15
νοντα, καὶ ἐγεϱεῖ αὐτὸν ὁ Κύϱιος· κἂν ἁμαϱτίας ᾖ πεποιηκὼς,
ἀφεθήσεται αὐτῷ. Ἐξομολογεῖσθε οὖν ἀλλήλοις τὰς ἁμαϱτίας, 16
καὶ πϱοσεύχεσθαι ὑπὲϱ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε. πολὺ ἰσχύι
δέησεις δικαίου ἐνεϱγουμένη. Ἠλίας ἄνθϱωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς 17
ἡμῖν, καὶ πϱοσευχῇ πϱοσηύξατο τοῦ μὴ βϱέξαι· καὶ οὐκ ἔβϱε-
ξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τϱεῖς καὶ μῆνας ἕξ. καὶ πάλιν πϱοσ- 18
ηύξατο, καὶ ὁ οὐϱανὸς ἔδωκεν ὑετὸν καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν
καϱπὸν αὐτῆς.

Ἀδελφοί μου, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, 19
καὶ ἐπιστϱέψῃ τις αὐτὸν,[1]) γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστϱέψας ἁμαϱ- 20
τωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ, σώσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θα-
νάτου, καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαϱτιῶν.

ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

---

1) *αυτον.* Adest ex emendatione antiqua.

ΠΕΤΡΟΥ

Α.[1])

ΚΕΦ. Α.

1 *Πέτρος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις δια-* CAP. I.
σπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας, καὶ Βιθυνίας,
2 *κατὰ πρόγνωσιν Θεοῦ πατρὸς, ἐν ἁγιασμῷ Πνεύματος, εἰς ὑπα-*
κοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη
πληθυνθείη.[2])
3 *Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-*
στοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα
4 *ζῶσαν, δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, εἰς κληρο-*
νομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην[3]) *ἐν*
5 *οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς, τοὺς ἐν δυνάμει Θεοῦ φρουρουμένους διὰ πί-*
6 *στεως, εἰς σωτηρίαν ἑτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ· ἐν*
ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι, εἰ δέον ἐστὶν, λυπηθέντες ἐν ποικί-
7 *λοις πειρασμοῖς, ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως, πολὺ τι-*
μότερον χρυσίου, τοῦ ἀπολλυμένου διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου,
εὑρεθῇ εἰς ἔπαινον καὶ δόξαν καὶ τιμὴν, ἐν ἀποκαλύψει Ἰη-
8 *σοῦ Χριστοῦ· ὃν, οὐκ εἰδότες ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὁρῶντες,*
πιστεύοντες δὲ, ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ,
9 10 *κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν, σωτηρίαν ψυχῶν. περὶ*
ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηραύνησαν προφῆται οἱ περὶ τῆς
11 *εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες. ἐρευνῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον*
καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ, προμαρτυρούμενον
12 *τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα, καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· οἷς ἀπε-*
καλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς, ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτὰ, ἃ νῦν ἀνηγ-
γέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς Πνεύματι Ἁγίῳ ἀπο-
σταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι.

---

1) *Πετρου Α.* Titulus fere abscissus est; olim fortasse *Πετρου επιστολη Α.* 2) *πληθυνθειη.* rescriptum a man. ant., literis *πλ* exceptis. 3) *τετηρημενην.* Sic MS. Woide male *τετηρεμενην.*

I. *διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες,* 13
τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύ-
ψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς 14
πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ κατὰ τὸν κα- 15
λέσαντα ὑμᾶς ἅγιον, καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γε-
νήθητε· διότι γέγραπται, ἅγιοι ἔσεσθαι, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι.[1]) 16
Καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήμπτως κρίνοντα 17
κατὰ τὸ ἑκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρό-
νον ἀναστράφητε· εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυ- 18
σίῳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαρα-
δότου, ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου 19
Χριστοῦ· προεγνωσμένου[2]) *μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φα-* 20
νερωθέντος δὲ ἐπ᾽ ἐσχάτου τῶν χρόνων δι᾽ ἡμᾶς, τοὺς δι᾽ αὐ- 21
τοῦ πιστοὺς εἰς Θεὸν, τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ δόξαν
αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς Θεόν.
τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας εἰς φιλα- 22
δελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς·
ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ φθορᾶς φθαρτῆς, ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ 23
λόγου ζῶντος Θεοῦ καὶ μένοντος. διότι πᾶσα σὰρξ χόρτος, καὶ 24
πᾶσα δόξα αὐτῆς ὡς ἄνθος χόρτου. ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ
ἄνθος ἐξέπεσεν· τὸ δὲ ῥῆμα Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. τοῦτο 25
δέ ἐστιν εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

ΚΕΦ. Β.

CAP. II.
Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν, καὶ πάντα δόλον, καὶ ὑπο- 1
κρίσεις, καὶ φθόνους, καὶ καταλαλιὰς, ὡς ἀρτιγένητα βρέφη, 2
τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε
εἰς σωτηρίαν, εἰ ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς ὁ Κύριος. πρὸς ὃν προσ- 3 4
ερχόμενοι, λίθον ζῶντα,[3]) *ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδεδο[κιμασμέ]-*
νον, παρὰ δὲ Θεῷ ἐκλεκτ[ὸν], ἔντιμον, καὶ αὐτοὶ ὡς λί[θοι ζῶν]- 5

---

1) *ειμι.* Rescriptum a manu antiqua. 2) *προεγνωσμενον.* Woide, male, *πρωεγνωσμενον.* 3) *ζωντα.* Woide, male *ζωντλ.*

τες ἐποικκοδομεῖσθε,[1]) οἶ[κος] πνευματικὸς, εἰς ἱεράτευμα ἅγι[ον], II.
ἀνενέγκαι πνευματικὰς θυσίας εὐπροσδέκτους Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χρι-
6 στοῦ. Διό τι περιέχει ἐν γραφῇ, ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον
ʽἀκρογωνιαῖον,[2]) ἐκλεκτὸν, ἔντιμον· καὶ ὁ πιστεύων ἐπ᾽ αὐτῷ, οὐ
7 ʽμὴ καταισχυνθῇ. Ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπιθοῦσιν
ʽδὲ, λίθος ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς
8 ʽκεφαλὴν γωνίας, καὶ λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου·
9 οἳ προσκόπτουσιν τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντες εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν· Ὑμεῖς
δὲ γένος ἐκλεκτὸν, βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς πε-
ριποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς
10 καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς· οἵ ποτὲ οὐ λαὸς, νῦν
δὲ λαὸς Θεοῦ· οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες.
11 Ἀγαπητοὶ, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους, ἀπέ-
χεσθε τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτεινες στρατεύονται κατὰ τῆς
12 ψυχῆς· τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλὴν, ἵνα
ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων ἐπο-
13 πτεύσαντες δοξάσωσι τὸν Θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς. Ὑποτάγητε
πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει, διὰ τὸν Κύριον· εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερ-
14 ἔχοντι· εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς δι᾽ αὐτοῦ πεμπομένοις, εἰς ἐκδίκησιν
15 κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· Ὅτι οὕτως ἐστὶν τὸ θέλημα
τοῦ Θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων
16 ἀγνωσίαν· ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς[3])
17 κακίας [τὴ]ν ἐλευθερίαν, ἀλλ᾽ ὡς δοῦλοι [Θεο]ῦ, πάντας τιμή-
σατε· [Τὴ]ν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε, τὸν Θεὸν φοβεῖσθε, τὸν βασι-
18 λέα τιμᾶτε. οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπό-
ταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκο-
19 λιοῖς. τοῦτο γὰρ χάρις, ἰ[4]) διὰ συνείδησιν Θεοῦ[5]) ὑποφέρει τις λύ-
20 πας, πάσχων ἀδίκως. ποῖον γὰρ κλέος, εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολα-
φιζόμενοι ὑπομενεῖτε, ἀλλ᾽ εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες ὑπο-
21 μενεῖτε; τοῦτο γὰρ χάρις παρὰ τῷ Θεῷ. εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλή-
θητε, ὅτι Χριστὸς ἔπαθεν περὶ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπο-
22 γραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ· ὃς ἁμαρ-

1) ζωντες εποικκοδομεισθε. — τες εποικ rescript. cum a man. ant. olim ζωντες οικοδομεισθε. 2) ακρογωνιαιον. Olim ακρογωναιον. Correxit 1 m. 3) της. ς rescriptum a 2 m. olim την. 4) ι. Sic pro ει. 5) Θεου. Olim Θεου αγαθην.

II. *τίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· Ὃς* 23
λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπήλει· παρεδί-
δου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνή- 24
νεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις
ἡμῶν ἀπογενόμενοι, τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὗ τῷ μώλωπει
ἰάθητε. ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα πλανώμενοι· ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν 25
ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν.

ΚΕΦ. Γ.

CAP.III.

Ὁμοίως, γυναῖκες ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ 1
εἴ τινες ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστρο-
φῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσονται, ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ 2
ἁγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν· ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τρι- 3
χῶν, καὶ περιθέσεως χρυσίων, ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος· ἀλλ' 4
ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος, ἐν τῷ ἀφθάρτῳ[1]) *τοῦ πραέος*
καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πολυτελές.
Οὕτως γάρ ποτε καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι εἰς Θεὸν, 5
ἐκόσμουν ἑαυτὰς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν· ὡς Σάῤῥα 6
ὑπήκουσεν τῷ Ἀβραὰμ κύριον αὐτὸν καλοῦσα, ἧς ἐγενήθητε
τέκνα, ἀγαθοποιοῦσαι, καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν.
Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν, ὡς ἀσθενεστέρῳ 7
σκεύει τῷ γυναικίῳ ἀπονέμοντες τιμὴν, ὡς καὶ συνκληρονόμοι
ποικίλης χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐγκόπτεσθε τὰς προσευχὰς ὑμῶν.
Τὸ δὲ τέλος, πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, 8
εὔσπλαγχνοι, ταπεινόφρονες· μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ, 9
ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας· τοὐναντίον δὲ εὐλογοῦντες, ὅτι 10
εἰς τοῦτο ἐκλήθητε, ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε. ὁ γὰρ θέ-
ʽλων ζωὴν ἀγαπᾷν, καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς, παυσάτω τὴν
ʽγλῶσσαν ἀπὸ κακοῦ, καὶ χείλη τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον. ἐκ- 11
ʽκλινάτω δὲ ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποιησάτω ἀγαθόν· ζητησάτω εἰ-
ʽρήνην, καὶ διωξάτω αὐτήν. ὅτι ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαί- 12

---

1) *αφθαρτω*. Olim *φθαρτω*; sed *α* suppletum est a manu ant.

ʽους, καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν· πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ III.
13 ʽποιοῦντας κακά. Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς, ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ ζηλω-
14 ταὶ γένησθε; εἰ δὲ καὶ πάσχοιτε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι. τὸν
15 δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε, μηδὲ ταραχθῆτε. Κύριον δὲ τὸν
Χριστὸν ἁγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. Ἕτοιμοι δὲ πρὸς ἀπο-
λογίαν παντὶ τῷ ἀπαιτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος,
16 ἀλλὰ μετὰ πραΰτητος καὶ φόβου· συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα
ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπη-
17 ρεάζοντες ὑμῶν τὴν[1]) ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ ἀναστροφήν. Κρεῖττον γὰρ
ἀγαθοποιοῦντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, πάσχειν, ἢ κακο-
18 ποιοῦντας· ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ὑπὲρ ὑμῶν ἀπέ-
θανεν, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ Θεῷ, θανα-
19 τωθεὶς μὲν σαρκὶ, ζωοποιηθεὶς[2]) δὲ πνεύματι, Ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν
20 φυλακῇ πνεύμασιν πορευθεὶς ἐκήρυξεν, ἀπειθήσασίν ποτε, ὅτε
ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ Θεοῦ μακροθυμία, ἐν ἡμέραις Νῶε, κατασκευα-
ζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν ὀλίγοι, τουτέστιν ὀκτὼ ψυχαὶ διεσώθησαν
21 δι' ὕδατος, ὃ καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς
ἀπόθεσις ῥύπου, ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς Θεὸν,
22 διὰ ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, πο-
ρευθεὶς εἰς οὐρανὸν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων, καὶ ἐξουσιῶν,
καὶ δυνάμεων.

ΚΕΦ. Δ.

CAP. IV.

1 Χριστοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκὶ, καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔν-
2 νοιαν ὁπλίσασθε· ὅτι ὁ παθὼν σαρκὶ, πέπαυται ἁμαρτίας· εἰς τὸ
μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ θελήματι Θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον
3 ἐν σαρκὶ βιῶσαι χρόνον. ἀρκετὸς γὰρ ὁ παραλελυθὼς χρόνος τὸ
βούλημα τῶν ἐθνῶν κατειργάσθαι, πεπορευμένους ἐν ἀσελγίαις,
ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις, καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλο-
4 λατρίαις· ἐν ᾧ ξενίζονται,[3]) μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν
5 τῆς ἀσωτίας[4]) ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες· οἳ ἀποδώσουσιν λόγον

1) β. νορτεπ. in marg. Hae literae inversa forma et ordine hic sunt expressae. 2) μεν σαρκι ζωοποιηθεις. Priores decem literae a man. ant. rescriptae. Forte μεν olim deerat. 3) ξενιζονται. ξ rescriptum a 1 m. olim forte ζ. 4) ασωτιας. Priores duo literae rescriptae a 1 m. olim forte αζ.

IV. τῷ ἑτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. εἰς τοῦτο γὰρ καὶ 6
νεκροῖς εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσιν μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκὶ,
ζῶσι δὲ κατὰ Θεὸν πνεύματι. πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγεικεν. Σω- 7
φρονήσατε οὖν καὶ [νήψα]τε εἰς προσευχάς· πρὸ πά[ντων δὲ][1]) τὴν 8
εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην [ἐκτε]νῆ ἔχοντες, ὅτι ἀγάπη καλ[ύ]πτει πλῆθος
ἁμαρτιῶν. φιλ[ό]ξενοι εἰς ἀλλήλους, ἄνευ γογγύσμου· ἕκαστος 9 10
καθὼς ἔλαβεν χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες, ὡς καλοὶ
οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος Θεοῦ· ἤ τις λαλεῖ, ὡς λόγια Θεοῦ· ἤ 11
τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ἧς χορηγεῖ ὁ Θεός· ἵνα ἐν πᾶσιν δοξά-
ζηται ὁ Θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

Ἀγαπητοὶ, μὴ ξενίζεσθαι τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρα- 12
σμὸν ὑμῖν γεινομένῃ, ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος· ἀλλὰ καθὸ 13
κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασιν, χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ
ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. Εἰ ὀνιδίζεσθε 14
ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι· ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ δυνάμεως
καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς[2]) ἐπαναπαύεται. Μὴ γάρ τις 15
ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς, ἢ κλέπτης, ἢ κακοποιὸς, ἢ ὡς ἀλλο-
τριοσεπίσκοπος· εἰ δὲ ὡς Χριστιανὸς, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω 16
δὲ τὸν Θεὸν ἐν τῷ ὀνόματι τούτῳ. Ὅτι καιρὸς τοῦ ἄρξασθε τὸ 17
κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ὑμῶν,[3]) τί τὸ
τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίῳ; καὶ εἰ ὁ δίκαιος 18
μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς[4]) καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; Ὥστε 19
καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, πιστῷ κτίστῃ παρατι-
θέσθωσαν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιείαις.

ΚΕΦ. Ε.

CAP. V.

Πρεσβυτέρους οὖν ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συνπρεσβύτερος, καὶ 1
μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης δόξης
ἀποκαλύπτεσθαι [κ]οινωνὸς, ποιμάνατε τὸ [ἐ]ν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ 2

1) δε, dubium utrum δε adfuerat. 2) εφ' υμας. Olim ut videtur επι υμας. φ rescriptum. 2 m. 3) αφ' υμων. Olim αφ' ημων. Correctio antiqua. 4) ασεβης. 1 m. rescripsit ασεβ.

Θεοῦ, ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἑκουσίως κατὰ Θεόν· V.
3 μὴ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως· μηδ' ὡς κατακυριεύοντες
4 τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου· καὶ φανε-
ρωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος, κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δό-
5 ξης στέφανον. ὁμοίως, νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις· πάν-
τες δὲ ἀλλήλοις τὴν ταπινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε· ὅτι ὁ Θεὸς
6 ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. ταπει-
νώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖραν τοῦ Θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ
7 ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς. Πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρίψαντες ἐπ'
8 αὐτὸν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν. Νήψατε, γρηγορήσατε, ὁ ἀν-
τίδικος ὑμῶν διάβολος, ὡς λέων ὠρυόμενος, περιπατεῖ, ζητῶν
9 τίνα καταπίῃ· ᾧ ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ
10 τῶν παθημάτων τῇ ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθε. Ὁ
δὲ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ
δόξαν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὀλίγον παθόντας, αὐτὸς καταρτίσει,
11 στηρίξει, σθενώσει· αὐτῷ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώ-
νων, ἀμήν.
12 Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογίζομαι,
δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι
13 ἀληθῆ χάριν τοῦ Θεοῦ εἰς ἣν στῆτε. Ἀσπάζετε ὑμᾶς ἡ ἐν Βα-
14 βυλῶνι συνεκλεκτὴ, καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου. Ἀσπάσασθε ἀλλή-
λους ἐν φιλήματι ἀγάπης. εἰρήνη ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν Χριστῷ.

ΠΕΤΡΟΥ

Α.

ΠΕΤΡΟΥ
Β.[1])

ΚΕΦ. Α.

CAP. I. *Σύμεων Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῖς ἰσό-* 1
τιμον ἡμῖν λαχοῦσι πίστειν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ
σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ·
Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Θεοῦ, 2
καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. ὡς τὰ[2]) *πάντα ἡμῖν τῆς* 3
θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης,
διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ, δι' 4
ὧν τὰ μέγιστα καὶ τίμια ὑμῖν ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ
τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν τῷ
κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς. Καὶ αὐτοὶ δὲ, σπουδὴν πᾶσαν παρ- 5
εισενέγκαντες, ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετὴν, ἐν
δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ 6
ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονὴν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, ἐν δὲ 7
τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην.
Ταῦτα γὰρ ὑμῖν πάροντα καὶ πλεονάζοντα, οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρ- 8
πους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπί-
γνωσιν· Ὧι γὰρ μὴ πάρεστιν ταῦτα, τυφλός ἐστιν, μυωπάζων, 9
λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτημάτων. διὸ 10
μᾶλλον, ἀδελφοὶ, σπουδάσατε ἵνα διὰ τῶν καλῶν ὑμῶν ἔργων βε-
βαίαν ὑμῶν τὴν παράκλησιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθε· ταῦτα γὰρ ποι-
οῦντες οὐ μὴ πταίσητε. οὕτως γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν 11
ἡ εἴσοδος[3]) *εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ Κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν*
Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διὸ μελλήσω ὑμᾶς ἀεὶ ὑπομιμνήσκειν περὶ τούτων, 12
καίπερ εἰδότας, καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ. δίκαιον 13
δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγίρειν ὑμᾶς ἐν
τῇ ὑπομνήσει· εἰδὼς ὅτι ταχεινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσεις τοῦ σκηνώματός 14

---

1) Titulus nunc deest, sed olim adfuit *Πετρου β.* ut folium praecedens demonstrat, ubi, atramento nondum sicco, quasi impressus fuit. vid. ad 1. Pet. 3, 16. 2) *ως τα.* Inter *ως* et *τα* rasura brevis. 3) *επιχορηγηθησεται υμιν η εισοδος. θησεται υμιν η εισοδος* rescripta a 1 m. vel antiqua: *δος* in marg. extat.

μου, καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέν μοι. I.
15 Σπουδάσω δὲ καὶ ἑκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον,
16 τὴν τούτων μνήμην ποιεῖσθαι. Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις
ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες[1])
17 τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. Λαβὼν γὰρ παρὰ Θεοῦ πατρὸς τι-
μὴν καὶ δόξαν, φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς μεγα-
λοπρεποῦς δόξης, οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, εἰς ὃν
18 ἐγὼ ηὐδόκησα. καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ
19 οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν, σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ. Καὶ
ἔχομεν βεβαιώτερον τὸν προφητικὸν λόγον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε
προσέχοντες, ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν ἀχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα
20 διαυγάσῃ, καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· Τοῦτο
πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητία γραφῆς, ἰδίας ἐπιλύ-
21 σεως οὐ γείνεται. οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προ-
φητεία,[2]) ἀλλ' ὑπὸ Πνεύματος Ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἅγιοι
τοῦ Θεοῦ ἄνθρωποι.

ΚΕΦ. Β.

CAP. II.

1 Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν
ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἱρέσις ἀπω-
λείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπά-
2 γοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν· καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσου-
σιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγίαις, δι' οὓς ἡ δόξα τῆς ἀληθείας βλα-
3 σφημηθήσεται· καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύ-
σονται· οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν
4 οὐ νυστάξει. Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς ἀγγέλων ἁμαρτησάντων οὐκ ἐφί-
σατο, ἀλλὰ σειροῖς ζόφοις ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν κο-
5 λαζομένους τηρεῖν· καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὄγ-
δοον Ν[ῶε] δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύ[λαξεν] κατακλυσμὸν κόσμῳ
6 ἀσεβ[ῶν] ἐπάξας· καὶ πόλις Σοδόμων καὶ Γομόῤῥας τεφρώσας

1) γενηθεντες. Inter γε et νη rasura brevis, olim forte γεννηθεντες.
2) ποτε προφητεια. Woide, male, ποτε η προφητεια.

II. *καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδιγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς·*
καὶ δίκαιον Λὼτ, καταπονούμενον[1]) *ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν* 7
ἀσελγείᾳ ἀναστροφῇ, ἐῤῥύσατο· Βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δί- 8
καιος, ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν
ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν· οἶδεν Κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρα- 9
σμοῦ ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τη-
ρεῖν· μάλειστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ πο- 10
ρευομένους, καὶ κυριότητος καταφρονοῦντες. τολμηταὶ, αὐθά-
δεις, δόξας οὐ τρέμουσιν βλασφημοῦντες· ὅπου ἄγγελοι ἰσχύϊ 11
καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες, οὐ φέρουσιν κατ' αὐτῶν βλάσφη-
μον κρίσιν. οὗτοι δὲ, ὡς ἄλογα ζῶα γεγενημένα[2]) *φυσικὰ εἰς* 12
ἅλωσιν καὶ φθορὰν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσιν βλασφημοῦντες, ἐν τῇ
φθορᾷ αὐτῶν, καὶ φθαρήσονται, κομιούμενοι μισθὸν ἀδικίας. 13
ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφὴν, σπῖλοι καὶ μῶμοι, ἐν-
τρυφῶντες ἐν ταῖς ἀγάπαις[3]) *αὐτῶν, συνευωχούμενοι ὑμῖν,*
Ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίας καὶ ἀκαταπάστους ἁμαρ- 14
τίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην
πλεονεξίας ἔχοντες, κατάρας τέκνα, καταλειπόντες εὐθεῖαν ὁδὸν, 15
ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βο-
σὸρ,[4]) *ὃς μισθὸν ἀδικείας ἠγάπησεν, ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας* 16
παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον, ἐν ἀνθρώπου φωνῇ [φ]θεγξά-
μενον, ἐκώλυσεν [τ]ὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν. οὗτοί εἰσιν 17
πηγαὶ ἄνυδροι, καὶ ὁμίχλαι ὑπὸ λέλαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ
ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται. Ὑπέρογκα γὰρ ματαιό- 18
τητος φθεγγόμενοι, δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς, ἀσελγείαις,
τοὺς ὀλίγως ἀποφευγόντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους, ἐλευ- 19
θερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὄντες τῆς φθο-
ρᾶς· ᾧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται. Εἰ γὰρ ἀπο- 20
φυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Κυρίου
ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐνπλακέντες
ἡττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων. Κρεῖσ- 21

---

1) *Καταπονουμενον.* ο ultimum rescriptum; olim ω.: inter ο et ε rasura extat. 2) *γεγενημενα.* Olim *γεγεννημενα*; prius ν erasum est. 3) *αγαπαις.* Olim *απαταις*, 1 m. correxit. 4) *Βοσορ.* ο ultimum rescripsit 1 m.

σον γὰρ αὐτοῖς ἦν μὴ ἐπεγνωκέναι[1]) τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ II.
ἐπιγνοῦσιν εἰς τὰ ὀπίσω ἀνακάμψαι ἀπὸ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς
22 ἁγίας ἐντολῆς. συμβέβηκεν αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας,
κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα· καὶ, ὗς λουσαμένη, εἰς
κύλισμα βορβόρου.

ΚΕΦ. Γ.

CAP. III.

1 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοὶ, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολὴν, ἐν
2 αἷς διεγείρω ὑμῶν[2]) ἐν ὑπομνήσει τὴν ἱλικρινῆ διάνοιαν, μνη-
σθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν,
καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς, τοῦ Κυρίου καὶ σωτῆ-
3 ρος· Τοῦτο πρῶτον γεινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ᾽ ἐσχάτων
τῶν ἡμερῶν ἐν ἐμπαιγμονῇ ἐνπέκται, κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐπιθυ-
4 μίας πορευόμενοι, καὶ λέγοντες, ποῦ ἐστιν ἡ ἐπαγγελεία τῆς παρ-
ουσίας αὐτοῦ; ἀφ᾽ ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως
5 διαμένει ἀπ᾽ ἀρχῆς κτίσεως. λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας,
ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι, καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι᾽ ὕδατος συν-
6 εστῶσα, τῷ τοῦ Θεοῦ λόγῳ, δι᾽ ὧν ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυ-
7 σθεὶς ἀπώλετο· οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ τῷ αὐτῷ λόγῳ
τεθησαυρισμένοι εἰσὶν, πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως
8 καὶ ἀσεβείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων. Ἓν δὲ τοῦτο μὴ λαν-
θανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοὶ, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ Κυρίῳ ὡς χεί-
9 λια ἔτη, καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία. οὐ βραδύνει Κύριος τῆς
ἐπαγγελείας, ὥς τινες βραδυτῆτα ἡγοῦνται· ἀλλὰ μακροθυμεῖ
δι᾽ ὑμᾶς, μὴ βουλόμενός τινας ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς με-
10 τάνοιαν χωρῆσαι. Ἥξει δὲ ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτης, ἐν
ᾗ οἱ οὐρανοὶ ῥυζηδὸν[3]) παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα
11 λυθήσονται, καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται. Τούτων
οὖν πάντων λυομένων, ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς, ἐν ἁγίαις
12 ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν
παρουσίαν τῆς τοῦ Θεοῦ ἡμέρας, δι᾽ ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυ-
13 θήσονται, καὶ στοιχῖα καυσούμενα τήκεται; καινοὺς δὲ οὐρανοὺς

1) ην μη επεγνωκεναι. ην μη επε. rescripta, 1 m., forte ην omissum fuerat. 2) υμων. Olim υμιν. 1 m. correxit. 3) ρυζηδον. Sic pro ροιζηδον.

III. καὶ κενὴν γῆν καὶ τὰ ἐπαγγέλματα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν
οἷς δικαιοσύνη ἐνοικεῖ. Διὸ, ἀγαπητοὶ, ταῦτα προσδοκῶντες, 14
σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμοι αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ,
καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν, σωτηρίαν ἡγεῖσθε· 15
Καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν δοθεῖ-
σαν αὐτῷ σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν, ὡς καὶ ἐν πάσαις ἐπιστολαῖς, 16
λαλῶν ἐν αὐτοῖς[1]) περὶ τούτων· ἐν αἷς εἰσιν δυσνόητά τινα, ἃ
οἱ ἀμαθεὶς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν, ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γρα-
φὰς, πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν.

Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοὶ, προγιγνώσκοντες φυλάσσεσθε, ἵνα 17
μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες, ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου
στηριγμοῦ· Αὐξάνετε δὲ ἐν χάρητι[2]) καὶ γνώσει τοῦ Κυρίου ἡμῶν 18
καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέ-
ραν αἰῶνος, ἀμήν.

ΠΕΤΡΟΥ
Β.

1) αυτοις. Sic pro αυταις. 2) χαρητι. Sic pro χαριτι.

ΙΩΑΝΝΟΥ
Α.

ΚΕΦ. Α.

CAP. I.

1 Ὃ ἦν ἀπ᾽ ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς
ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα, καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λό-
2 γου τῆς ζωῆς· καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἑοράκαμεν, καὶ μαρτυ-
ροῦμεν, καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἥτις ἦν
3 πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν· ὃ ἑωράκαμεν καὶ ἀκη-
κόαμεν, ἀπαγγέλλομεν καὶ ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε
μεθ᾽ ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ
4 μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ ταῦτα γράφομεν ὑμῖν,[1])
ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη.
5 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ᾽ αὐτοῦ, καὶ
ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ Θεὸς φῶς ἐστιν, καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ
6 οὐκ ἔστιν οὐδεμία. ἐὰν γὰρ εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν
μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα, καὶ
7 οὐ ποιῶμεν τὴν ἀλήθειαν· ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν,
ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτὶ, κοινωνίαν ἔχομεν με[τ᾽ ἀλλήλων],[2])
καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ [αὐ]τοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ
8 [πά]σης ἁμαρτίας. Ἐὰν εἴπω[μεν] ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν,
9 ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐν ἡμῖν οὐκ ἔστιν. ἐὰν
ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστιν καὶ δίκαιος, ἵνα
ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας, καὶ καθαρίσει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικείας.
10 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν,
καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

---

1) *υμιν. υ.ι.ν* rescripta, ut videtur a 1 m., olim *ημεις*. 2) *αλληλων*. deest, et forte non adfuit, potius *εαυτου* vel *αυτου*.

ΚΕΦ. Β.

CAP. II.

Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἁμάρτητε· καὶ ἐάν 1
τις ἁμάρτῃ, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν
Χριστὸν δίκαιον· καὶ αὐτός ἐστιν ἱλασμὸς περὶ τῶν ἁμαρτιῶν 2
ἡμῶν· οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου
τοῦ κόσμου. καὶ ἐν τούτῳ γινώσκωμεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐ- 3
τὸν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. Ὁ λέγων ὅτι ἔγνωκα 4
αὐτὸν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστὶν· ἐν
τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν· ὃς δ᾽ ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, 5
ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ τετελείωται. ἐν τούτῳ
γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμεν. Ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν, 6
ὀφίλει, καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησεν, καὶ αὐτὸς περιπατεῖν.
Ἀγαπητοὶ, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ᾽ ἐντολὴν πα- 7
λαιὰν, ἣν εἴχετε ἀπ᾽ ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ λό-
γος ὃν ἠκούσατε. Πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὅ ἐστιν 8
ἐν αὐτῷ ἀληθὲς καὶ ἐν ἡμῖν· ὅτι ἡ σκία παράγεται, καὶ τὸ
φῶς τὸ ἀληθεινὸν ἤδη φαίνει. ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι, 9
καὶ τὸν ἀδελ[φ]ὸν αὐτοῦ μεισῶν, ἐν τῇ [σ]κοτίᾳ ἐστὶν ἕως
ἄρτι. [Ὁ] ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ φωτὶ μένει, 10
καὶ σκάνδαλον οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ μεισῶν τὸν ἀδελφὸν 11
αὐτοῦ, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν, καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ
οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς αὐτοῦ.

Γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ 12
τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ᾽ 13
ἀρχῆς. Γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενίκατε τὸν πονηρόν.
Ἔγραψα ὑμῖν, παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα. Ἔγραψα ὑμῖν, 14
πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ᾽ ἀρχῆς. Ἔγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι,
ὅτι ἰσχυροί ἐστε, καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει, καὶ νενική-
κατε τὸν πονηρόν. Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. 15
ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ·

16 ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς, καὶ ἡ ἐπιθυμία II.
τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς,
17 ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν. καὶ ὁ κόσμος παράγεται, καὶ ἡ ἐπιθυ-
18 μία· ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Παι-
δία, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν· καὶ καθὼς ἠκούσατε, ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται,
καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκωμεν ὅτι
19 ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθαν, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ
γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενήκεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανε-
ρωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶν πάντες ἐξ ἡμῶν.
20 Καὶ ὑμεῖς χρίσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντα.
21 οὐκ ἔγραψα ὑμῖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε
22 αὐτὴν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστιν. Τίς ἐστιν
ὁ ψεύστης, εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; οὗ-
τός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν.
23 πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν, οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει· ὁ ὁμολογῶν[1])
τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει. Ὑμεῖς ὃ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν
μενέτω. ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ
25 υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελεία, ἣν
26 αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Ταῦτα ἔγραψα
27 ὑμῖν περὶ τῶν πλανούντων ὑμᾶς. καὶ ὑμεῖς τὸ χρίσμα ὃ ἐλάβετε
ἀπ' αὐτοῦ, μένει ἐν ὑμῖν,[2]) καὶ οὐ χρίαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ
ὑμᾶς· ἀλλ' ὡς τὸ αὐτὸ χρίσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ
ἀληθές ἐστιν, καὶ οὐκ ἔστιν ψεῦδος· καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, μένετε
28 ἐν αὐτῷ. Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ· ἵνα ἐὰν φανερωθῇ,
σχῶμεν παῤῥησίαν, καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ παρου-
29 σίᾳ αὐτοῦ. ἐὰν ἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστιν, γινώσκετε ὅτι καὶ πᾶς ὁ
ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.[3])

ΚΕΦ. Γ.

CAP. III.
1 Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην ἔδωκεν ἡμῖν ὁ πατὴρ, ἵνα τέκνα Θεοῦ

1) εχει ο ομολογων. Inter ει et ο rasura: ο prius rescriptum a 1 m. 2) μενει εν υμιν. υ rescriptum, olim forte ημιν: m. antiqua. 3) γεγεννηται. γεν rescriptum super rasura, a m. ant.

III. κληθῶμεν, καί ἐσμεν. διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς,
ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν. Ἀγαπητοὶ, νῦν τέκνα Θεοῦ ἐσμεν, καὶ 2
οὔπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα· οἴδαμεν ὅτι ἐὰν φανερωθῇ,
ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὀψόμεθα αὐτὸν καθώς ἐστιν. καὶ 3
πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ, ἁγνίζει ἑαυτὸν,
καθὼς ἐκεῖνος ἁγνός ἐστιν. Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, καὶ 4
τὴν ἀνομίαν ποιεῖ· καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. καὶ οἴ- 5
δατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη, ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἄρῃ· καὶ ἁμαρ-
τία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. Πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων, οὐχ ἁμαρ- 6
τάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων, οὐχ ἑώρακεν αὐτὸν, οὐδὲ ἔγνωκεν
αὐτόν. παιδία, μητὶς πλανάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύ- 7
νην, δίκαιός ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν. Ὁ δὲ ποιῶν 8
τὴν ἁμαρτίαν, ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν· ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διά-
βολος ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ,
ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ 9
Θεοῦ, ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει·
καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται.
ἐν τούτῳ φανερά ἐστιν τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ 10
διαβόλου. Πᾶς ὁ μὴ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, οὐκ ἔστιν ἐκ
τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. ὅτι αὕτη 11
ἐστὶν ἡ ἀγγελεία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλ-
λήλους· Οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν, καὶ ἔσφαξεν 12
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ
ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.
Μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. ἡμεῖς οἴ- 13 14
δαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι
ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν, μένει ἐν τῷ θα-
νάτῳ. Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀνθρωποκτόνος 15
ἐστίν· καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώ-
νιον ἐν ἑαυτῷ μένουσαν. Ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, 16
ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖς
ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς θεῖναι. Ὃς δ' ἂν 17
ἔχῃ τὸν βίον τοῦ [κόσμου], καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν [αὐ]τοῦ
χρίαν ἔχοντα, καὶ κλ[εί]σῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' α[ὐ]τοῦ,

18 πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ; Τεκνία, μὴ ἀγαπῶμεν III.
19 λόγῳ μηδὲ τῇ γλώσσῃ, ἀλλὰ ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. ἐν τούτῳ
γνωσόμεθα ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμὲν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ
20 πίσομεν τὰς καρδίας[1]) ἡμῶν· ὅτι ἂν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρ-
δία, μείζων ἐστὶν ὁ Θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ γεινώσκει
21 πάντα. Ἀγαπητοὶ, ἂν ἡ καρδία μὴ καταγινώσκει ἡμῶν, παῤῥη-
22 σίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ ὃ ἐὰν αἰτῶμεν, λαμβάνωμεν ἀπ᾽
αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν, καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον
23 αὐτοῦ ποιοῦμεν. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα πιστεύ-
ωμεν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ, καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους,
24 καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν ἡμῖν. καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ,
ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ. καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν
ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ Πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

ΚΕΦ. Δ.

CAP. IV.

1 Ἀγαπητοὶ, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ
πνεύματα, εἰ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν· ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται
2 ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. ἐν τούτῳ γινώσκετε τὸ Πνεῦμα
τοῦ Θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐλη-
3 λυθότα, ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν· καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ τὸν
Ἰησοῦν, ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστιν·[2]) καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ τοῦ ἀν-
τιχρίστου, ὃ ἀκηκόαται[3]) ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστιν
4 ἤδη. Ὑμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσται, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς·
5 [ὅτ]ι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν [ἢ ὁ] ἐν τῷ κόσμῳ. [Αὐ]τοὶ ἐκ
τοῦ κόσμου εἰσίν· διὰ [τ]οῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν, καὶ
6 ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. [Ἡ]μεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμεν· ὁ γι-
νώσκων τὸν Θεὸν, ἀκούει ἡμῶν· ἐν τούτῳ γινώσκομεν τὸ
7 πνεῦμα τῆς ἀληθείας[4]) καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης. Ἀγαπητοὶ,
ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν, καὶ πᾶς

---

1) ταςκαρδιας. Olim την καρδιαν; correctio 1 m. vel ant. 2) ουκ εστιν. κ ε, rescripta a m. ant. forte prima. 3) ακηκοαται. Sic MS. Woide, male, ακεκοαται. 4) αληθειας. Sic MS. Woide, male, αλεθειας.

IV. ὁ ἀγαπῶν τὸν Θεὸν, ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται, καὶ γινώσκει τὸν Θεόν·
ὁ μὴ ἀγαπῶν, οὐ γεινώσκει τὸν Θεόν· ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν. ἐν 8 9
τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ
τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν[1]) κόσμον, ἵνα ζήσωμεν δι᾽
αὐτοῦ. ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τὸν 10
Θεὸν, ἀλλ᾽ ὅτι ἐκεῖνος ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἀπέστειλεν τὸν υἱὸν
αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Ἀγαπητοὶ, εἰ οὕτως ὁ 11
Θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφίλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν. Θεὸν 12
οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν
μένει, καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ ἐν ἡμῖν τετελειωμένη ἐστίν.

Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν, καὶ αὐτὸς ἐν 13
ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ ἔδωκεν ἡμῖν. καὶ ἡμεῖς ἐθεα- 14
σάμεθα, καὶ μαρτυροῦμεν, ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτῆρα
τοῦ κόσμου. ὃς ἂν ὁμολογῇ ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ 15
Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Θεῷ. καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν 16
καὶ πιστεύομεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν. Ὁ Θεὸς ἀγάπη
ἐστὶν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ Θεῷ μένει, καὶ ὁ Θεὸς ἐν
αὐτῷ. Ἐν τούτῳ τετελείωται[2]) ἡ ἀγάπη μεθ᾽ ἡμῶν, ἵνα παῤῥησίαν 17
ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστιν, καὶ
ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, 18
ἀλλ᾽ ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν
ἔχει· ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ. ἡμεῖς οὖν 19
ἀγαπῶμεν, ὅτι ὁ Θεὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς. Ἐάν τις εἴπῃ, ὅτι 20
ἀγαπῶ τὸν Θεὸν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μεισῇ, ψεύστης ἐστίν· ὁ
γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακεν, τὸν Θεὸν ὃν οὐχ
ἑώρακεν, πῶς δύναται ἀγαπᾶν; καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπὸ 21
τοῦ Θεοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν Θεὸν, ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.[3])

ΚΕΦ. Ε.

CAP. V.

Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστὸς, ἐκ τοῦ Θεοῦ γε- 1

1) *εις τον.* Rescripta 1 m. vel ant.; olim forte *εις* omissum. 2) *τετελειωται.* Woide, male, *τετελειωθαι.* 3) *Θεον, αγαπα και τον αδελφον αυτον.* Rescripta a m. ant. Olim *Θεον αγαπα και τον* videntur omissa fuisse, postea addita. *τον αδελφον αυτον* literis minutis in marginem extenduntur.

γέννηται· καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα, ἀγαπᾷ καὶ τὸν V.
2 γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ
τέκνα τοῦ Θεοῦ, ὅταν τὸν Θεὸν ἀγαπῶμεν, καὶ τὰς ἐντολὰς
3 4 αὐτοῦ τηρῶμεν. καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρῖαι οὐκ εἰσίν. ὅτι
πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Θεοῦ, νικᾷ τὸν κόσμον· καὶ αὕτη
ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν.
5 Τίς ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον, εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι
6 Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδα-
τος καὶ αἵματος καὶ πνεύματος, Ἰησοῦς Χριστός· οὐκ ἐν τῷ
ὕδατι μόνον, ἀλλὰ ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ πνεύματι· καὶ τὸ
πνεῦμά ἐστιν τὸ μαρτυροῦν ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια.
7 8 ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες, τὸ πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ
9 τὸ αἷμα· καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν. Εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν
ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρεία τοῦ Θεοῦ μείζων ἐστίν·
ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ, ὅτι μεμαρτύρηκεν περὶ
10 τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ἔχει
τὴν μαρτυρίαν τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ· ὁ μὴ πιστεύων τῷ υἱῷ, ψεύ-
στην πεποίηκεν αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἐπίστευσεν εἰς τὴν μαρτυρίαν,
11 ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ Θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Καὶ αὕτη ἐστὶν
ἡ μαρτυρία ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεός· καὶ αὕτη
12 ἐστιν ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ὁ ἔχων τὸν υἱόν, ἔχει τὴν ζωήν·
ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὴν ζωὴν οὐχ ἔχει.[1])
13 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν, ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον,
14 οἱ πιστεύοντες εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. καὶ αὕτη ἐστὶν
ἡ παῤῥησία ἣν ἔχωμεν πρὸς αὐτὸν, ὅτι ἂν αἰτώμεθα κατὰ τὸ
15 ὄνομα αὐτοῦ, ἀκούει ἡμῶν· ὃ ἂν αἰτώμεθα, οἴδαμεν[2]) ὅτι ἔχο-
μεν τὰ αἰτήματα ἃ ἠτήκαμεν παρ' αὐτοῦ.
16 Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ
πρὸς θάνατον, αἰτήσει, καὶ δώσει αὐτῷ ζωὴν, τοῖς μὴ ἁμαρ-
τάνουσιν ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον. Ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θά-
17 νατον· οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. πᾶσα ἀδικία ἁμαρ-
18 τία ἐστίν· καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον. Οἴδαμεν ὅτι

1) *ουχ εχει.* Sic MS. 2) *οιδαμεν.* Inter *α* et *μ*, rasura septem vel octo literarum.

V. πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐχ ἁμαρτάνει· ἀλλ' ὁ γεν-
νηθεὶς ἐκ τοῦ Θεοῦ, τηρεῖ ἑαυτὸν,[1]) καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἅπτε-
ται αὐτοῦ. οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος 19
ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται. καὶ οἴδαμεν ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἥκει, 20
καὶ ἔδωκεν[2]) ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γεινώσκομεν τὸν ἀληθεινὸν Θεόν·
καί ἐσμεν ἐν τῷ ἀληθεινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ. οὗτός ἐστιν ὁ
ἀληθεινὸς Θεὸς, καὶ ζωὴ αἰώνιος. Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτοὺς 21
ἀπὸ τῶν εἰδώλων.

ΙΩΑΝΝΟΥ
Α.

1) *εαυτον.* ε prius omissum, additum a 1 m. supra lineam. 2) *εδωκεν*, ε posterius rescriptum a manu recentiore.

ΙΩΑΝΝΟΥ
Β.[1]

1 Ὁ πρεσβύτερος Ἐκλε[κτῇ] κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις α[ὐτῆς], οὓς ἐγὼ
ἀγαπῶ ἐν ἀληθεί[ᾳ], οὐκ. ἐγὼ δὲ μόνος, ἀλλὰ κ[αὶ] πάντες οἱ ἐγνω-
2 κότες τὴ[ν] ἀλήθειαν, διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν ἐνοικοῦσαν ἐν ἡμῖν,
3 καὶ μεθ᾽ ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα· Χάρις, ἔλεος, εἰρήνη παρὰ Θεοῦ
πατρὸς, καὶ παρὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρὸς, ἐν ἀληθείᾳ
4 καὶ ἀγάπῃ. Ἐχάρην λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπα-
5 τοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν ἀπὸ τοῦ πατρός. Καὶ
νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν καινὴν γράφων σοι, ἀλλ᾽ ἣν
6 εἴχαμεν ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ
ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. αὕτη ἡ ἐντολή
ἐστιν, ἵνα καθὼς ἠκούσατε ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε·
7 Ὅτι πολλοὶ πλάνοι ἐξῆλθαν εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες
Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί· οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος, καὶ ὁ
8 ἀντίχριστος. βλέπετε ἑαυτοὺς, ἵνα μὴ ἀπολέσητε ἃ εἰργάσασθε,
9 ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβητε. πᾶς ὁ προάγων, καὶ μὴ μένων ἐν
τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ, Θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ,
10 οὗτος καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει. εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς,
καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν,
11 καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε. Ὁ λέγων γὰρ αὐτῷ χαίρειν, κοινωνεῖ
τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.
12 Πολλὰ ἔχων[2] ὑμῖν γράψαι, οὐκ ἐβουλήθην διὰ χάρτου καὶ
μέλανος· ἐλπίζω γὰρ γένεσθε πρὸς ὑμᾶς, καὶ στόμα πρὸς στόμα
13 λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη. Ἀσπάζεταί σε τὰ τέκνα
τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς.

ΙΩΑΝΝΟΥ
Β.

1) *Ιωαννου, β.* Titulus abscissus est. 2) *εχων.* *ν* supra lineam a 1 m. vel ant. ascriptum.

ΙΩΑΝΝΟΥ
Γ.[1])

[῾Ο π]ρεσβύτερος Γαΐῳ τῷ ἀγα[π]ητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ. 1
[ἀ]γαπητὲ, περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, κα- 2
θὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή. Ἐχάρην γὰρ λίαν, [ἐ]ρχομένων ἀδελ- 3
φῶν, καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς ἐν ἀληθείᾳ περι-
πατεῖς. Μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαρὰν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέ- 4
κνα ἐν τῇ ἀληθείᾳ περιπατοῦντα. Ἀγαπητὲ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν 5
ἐργάζῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοῦτο ξένους, οἵ ἐμαρτύρησάν σου τῇ 6
ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας· Οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως
τοῦ Θεοῦ. ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος ἐξῆλθον μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ 7
τῶν ἐθνικῶν. ἡμεῖς οὖν ὀφίλομεν ὑπολαμβάνειν τοὺς τοιούτους, 8
ἵνα συνεργοὶ γεινώμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ.

Ἔγραψά τι τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ᾽ ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διο- 9
τρεφὴς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. διὰ τοῦτο, ἂν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐ- 10
τοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς· καὶ μὴ ἀρ-
κούμενος ἐπὶ τούτοις, οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχετε τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ
τοὺς βουλομένους κωλύει, καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει. Ἀγα- 11
πητὲ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν, ἐκ τοῦ
Θεοῦ ἐστιν· ὁ κακοποιῶν, οὐχ ἑώρακεν τὸν Θεόν. Δημητρίῳ με- 12
μαρτύρηται ὑπὸ πάντων, καὶ ὑπ᾽ αὐτῆς τῆς ἀληθίας·[2]) καὶ ἡμεῖς
δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἶδας ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθής ἐστιν.
Πολλὰ εἶχον γράψαι σοι, ἀλλ᾽ οὐκ ἐβουλήθην διὰ μέλανος καὶ κα- 13
λάμου γράφειν σοι· ἐλπίζω δὲ εὐθέως σε ἰδεῖν, καὶ στόμα πρὸς 14
στόμα λαλήσομεν· εἰρήνη σοι. Ἀσπάζονταί σε οἱ ἀδελφοί. ἀσπάζου 15
τοὺς φίλους κατ᾽ ὄνομα.

ΙΩΑΝΝΟΥ
Γ.

---

1) *Ιωαννου Γ.* Titulus abscissus est. 2) *αληθιας. αλη* rescriptum m. ant. super rasura. Inter *η* et *θ* spatium trium literarum relictum. Quid olim non apparet.

[ΙΟΥΔΑ Ε]ΠΙΣΤΟΛΗ.[1])

1 *Ἰούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν Θεῷ*[2])
2 *πατρὶ ἠγαπημένοις καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς· ἔλεος*
ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.
3 *Ἀγαπητοὶ, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν περὶ*
τῆς κοινῆς ἡμῶν σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν παρακαλῶν
4 *ἐπαγωνίζεσθε τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει. Παρεισέ-*
δυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ
κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν χάριτα μετατιθέντες εἰς ἀσέλ-
γειαν, καὶ τὸν μόνον δεσπότην καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν
5 *ἀρνούμενοι. Ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας ἅπαξ πάντα,*
ὅτι Ἰησοῦς λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου[3]) *σώσας, τὸ δεύτερον τοὺς μὴ*
6 *πιστεύσαντας ἀπώλεσεν. Ἀγγέλους δὲ τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν*
ἑαυτῶν ἀρχὴν, ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον, εἰς κρίσιν
7 *μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν· ὡς Σόδομα*
καὶ Γόμοῤῥα, καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τρόπον τούτοις
ἐκπορνεύσασαι, καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας, πρόκεινται
8 *δῖγμα, πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπερέχουσαι. Ὅμως μέντοι καὶ οὗτοι*
ἐνυπνιαζόμενοι, σάρκα μὲν μιαίνουσιν, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσιν,
9 *δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. Ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ δια-*
βόλῳ διακρινόμενος[2]) *διελέγετο περὶ τοῦ Μωσέως σώματος, οὐκ*
ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημείας, ἀλλὰ εἶπεν, ἐπιτιμήσαι
10 *σοι Κύριος. Οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἴδασιν βλασφημοῦσιν· ὅσα δὲ*
φυσικῶς, ὡς τὰ ἄλογα ζῶα, ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται.
11 *οὐαὶ αὐτοῖς· ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Καῒν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ*
Βαλαὰμ, μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο.
12 *Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν*[3]) *σπιλάδες, συνευωχού-*
μενοι, ἀφόβως ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες· Νεφέλαι ἄνυδροι, ὑπὸ ἀνέμων

---

1) [*Ιουδα ε*]*πιστολη*. Titulus partim obliteratus. 2) *εν Θεω πατρι*. Sic MS. Pro *Θεω*, Woide male habet *τω*. 3) *γης αιγυπτου*. Sic MS. Woide legit per incuriam *της αιγυπτου*. 4) *διακρινομενος*. *α* rescriptum, a m. ant. Quid olim, non liquet. 5) *αυτων*. E correctione 1 m., olim forte *υμων*.

παραφερόμεναι· δένδρα φθινοπωρινὰ, ἄκαρπα, δὶς ἀποθανόντα,
ἐκριζωθέντα· κύματα ἄγρια θαλάσσης, ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν 13
αἰσχύνας· Ἀστέρες πλανῆτε, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τε-
τήρηται. Προεφήτευσεν καὶ τούτοις ἕβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ, Ἐνὼχ, 14
λέγων, ἰδοὺ ἦλθεν Κύριος ἐν ἁγίαις μυριάσιν αὐτοῦ, ποιῆσαι κρί- 15
σιν κατὰ πάντων, καὶ ἐλέγξαι πάντας τοὺς ἀσεβεῖς περὶ πάντων
τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν, καὶ περὶ πάντων τῶν
σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ, ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. οὗτοί εἰσι 16
γογγυσταὶ, μεμψίμυροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὑτῶν πορευόμενοι·
καὶ τὸ στόμα αὐτῶ[1]) λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα, ὠφε-
λείας χάριν.

Ὑμεῖς δὲ, ἀγαπητοὶ, μνήσθητε τῶν προειρημένων ῥημάτων 17
ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὅτι ἔλεγον 18
ὑμῖν, ὅτι ἐπ' ἐσχάτου τοῦ χρόνου ἐλεύσονται ἐμπέκται, κατὰ τὰς
ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν. οὗτοί εἰσιν οἱ ἀπο- 19
διορίζοντες, ψυχικοὶ, πνεῦμα μὴ ἔχοντες. ὑμεῖς δὲ, ἀγαπητοὶ, 20
ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς, τῇ ἁγιοτάτῃ ὑμῶν πίστει ἐν Πνεύματι
Ἁγίῳ προσευχόμενοι, ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ τηρήσατε, προσδεχό- 21
μενοι τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς ζωὴν αἰώνιον.
καὶ οὓς μὲν ἐλεγχέται διακρινομένους· οὓς δὲ σώζετε, ἐκ πυρὸς 22
ἁρπάζοντες, οὓς δὲ ἐλεᾶται ἐν φόβῳ, μεισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς 23
σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα. Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ἡμᾶς 24
ἀπταίστους, καὶ στῆσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμέμπτους ἐν
ἀγαλλιάσε[ι, μό]νῳ Θεῷ σωτῆρι ἡμῶν, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ[2]) [τοῦ] 25
Κυρίου ἡμῶν, δόξα, μεγαλωσύν[η], κράτος καὶ ἐξουσία πρὸ πα[ν]-
τὸς τοῦ αἰῶνος, καὶ νῦν καὶ [εἰς] πάντας τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

ΙΟΥΔΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Πραξεις των αγιων αποστολων και καθολικαι.

---

1) *στομα αυτω.* Sic MS., pro *αυτων.* 2) *Χριστου.* Post hanc vocem, videtur abscissum esse *του.*

[ΠΡ]ΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.[1]

ΚΕΦ. Α.

CAP. I.

1 [Π]αῦλος δοῦλος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κλητὸς [ἀπ]όστολος, ἀφωρι-
2 σμένος εἰς [ε]ὐαγγέλιον Θεοῦ, ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προ-
3 φητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἁγίαις,[2] περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ
4 γενομένου ἐκ σπέρματος Δαβὶδ κατὰ σάρκα, τοῦ ὁρισθέντος
υἱοῦ Θεοῦ ἐν δυνάμει, κατὰ Πνεῦμα Ἁγιωσύνης, ἐξ ἀναστά-
5 σεως νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, δι᾽ οὗ ἐλάβο-
μεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς
6 ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς, κλη-
7 τοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ· πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς Θεοῦ,
κλητοῖς ἁγίοις· Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν
8 καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ
μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ περὶ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν
9 καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ· Μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ
Θεὸς, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ
10 υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλίπτως μνίαν ὑμῶν ποιοῦμαι, πάντοτε ἐπὶ
τῶν προσευχῶν μου δεόμενος, εἴπως ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι
11 ἐν τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ, ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς· ἐπιποθῶ γὰρ
ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν, εἰς τὸ
12 στηριχθῆναι ὑμᾶς, τοῦτ᾽ ἔστιν, συνπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ
τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ·
13 Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, ὅτι πολλάκεις προε-
θέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα τινὰ

---

1) προς Ρωμαιους. πρ et pars ο abscissa. 2) αγιαις. αις rescriptum a 1 m.

I. καρπὸν σχῶ, καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. Ἕλ- 14
λησίν τε καὶ Βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφιλέτης εἰμί·
οὕτω τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελί- 15
σασθαι. οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον· δύναμις γὰρ Θεοῦ 16
ἐστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ
Ἕλληνι. δικαιοσύνη δὲ Θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως 17
εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται, ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.
Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ Θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέ- 18
βειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατ-
εχόντων. διότι τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· 19
ὁ Θεὸς γὰρ αὐτοῖς ἐφανέρωσεν· τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτί- 20
σεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοούμενα καθορᾶται, ἥ τε ἀΐδιος
αὐτοῦ δύναμις καὶ θιότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους.
διότι γνόντες τὸν Θεὸν, οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν ηὐχαρίστησαν,[1] 21
ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη
ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία. Φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, 22
καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκό- 23
νος φθαρτοῦ ἀνθρώπου, καὶ πετεινῶν, καὶ τετραπόδων, καὶ ἑρ-
πετῶν. διὸ[2] παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν 24
καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ ἀτιμάζεσθαι[3] τὰ σώματα
αὐτῶν ἐν αὐτοῖς· οἵτεινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ 25
ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ
τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. διὰ 26
τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἵ τε γὰρ
θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύ-
σιν. Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἄῤῥενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς 27
θηλείας, ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄῤῥενες
ἐν ἄῤῥεσιν τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ἀντιμι-
σθείαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες. Καὶ 28
καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδω-
κεν αὐτοὺς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, πε- 29
πληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, πονηρίᾳ, κακίᾳ, πλεονεξίᾳ· μεστοὺς

1) *ηυχαριστησαν.* Legi potest *η υχαριστησαν*: *υ* pro *ηυ* vel *ευ*: in Cod. est scriptum *ηῢχαριςτησαν.* 2) *διο.* *δι* a 1 m. videtur esse rescriptum. 3) *εις ακαθαρσιαν του ατιμαζεσθαι.* Olim forte, *εις ακαθαρσιαν* omissa fuere. Correxit 1 m.

30 φθόνου, ἔριδος, φόνου, κακοηθείας· ψιθυριστὰς, καταλάλους, θεο- I.
στυγεῖς, ὑβριστὰς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γο-
31 νεῦσιν ἀπιθεῖς, ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀναιλεήμο-
32 νας· οἵτεινες τὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοι-
αῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσὶν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦ-
σιν, ἀλλὰ[1]) καὶ συνευδοκοῦσιν τοῖς πράσσουσιν.

ΚΕΦ. Β.

CAP. II.

1 Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων· ἐν ᾧ γὰρ
κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσ-
2 σεις ὁ κρίνων. Οἴδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ ἐστιν κατὰ
3 ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. λογίζῃ δὲ τοῦτο,
ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν
4 αὐτὰ, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ; ἢ τοῦ πλούτου τῆς
χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας κατα-
φρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε
5 ἄγει; Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν
θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀνταποδώσεως
6 δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ, ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα
7 αὐτοῦ· τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ, δόξαν καὶ τι-
8 μὴν, καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσιν, ζωὴν αἰώνιον· Τοῖς δὲ ἐξ ἐρη-
θείας, καὶ ἀπειθοῦσι μὲν τῇ ἀληθείᾳ, πειθομένοις δὲ τῇ
9 ἀδικείᾳ, ὀργὴ καὶ θυμὸς, θλίψεις καὶ στενοχωρία, ἐπὶ πᾶσαν
ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακὸν, Ἰουδαίου τε
10 πρῶτον καὶ Ἕλληνος· Δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ
τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθ[ὸν], Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλ-
11 12 [ληνι]· οὐ γάρ ἐστιν προσωπολημ[ψία] παρὰ τῷ Θεῷ. Ὅσοι
γὰρ ἀνό[μως] ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦ[νται]· καὶ ὅσοι
13 ἐν νόμῳ ἥμαρτον, δι[ὰ] νόμου κριθήσονται, οὐ γὰρ οἱ ἀκροα-
ταὶ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ νόμου δικαιωθή-
14 σονται. Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νό-
15 μου ποιῶσιν, οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσιν νόμος· οἵτει-

---

1) αλλα. Rescripsit m. ant. Quid olim non liquet.

II. νες ἐνδίγνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐ-
τῶν, συνμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως; καὶ μεταξὺ ἀλλή-
λων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, ἐν 16
ἡμέρᾳ ᾗ κρινεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγ-
γέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εἰ δὲ[1]) σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ, καὶ ἐπαναπαύῃ νόμῳ, καὶ 17
καυχᾶσαι ἐν Θεῷ, καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάζεις τὰ 18
διαφέροντα, κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου· πέποιθάς τε σεαυτὸν 19
ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, πεδευτὴν ἀφρόνων, 20
ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ.
Ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ 21
κλέπτειν, κλέπτεις; ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν, μοιχεύεις; ὁ βδελυσ- 22
σόμενος τὰ ἴδωλα, ἱεροσυλεῖς;[2]) ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς 23
παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν Θεὸν ἀτιμάζεις; τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ Θεοῦ 24
δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται. Περι- 25
τομὴ μὲν γὰρ[3]) ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον πράσσῃς· ἐὰν δὲ παραβάτης
νόμου ᾖς, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονε[ν.] Ἐὰν οὖν ἡ ἀκρο- 26
βυστία τὰ δικ[αι]ώματα τοῦ νόμου φυλάσσ[ῃ, οὐχὶ] ἡ ἀκροβυστεία
αὐτοῦ εἰς [περ]ιτομὴν λογισθήσεται; [καὶ] κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως 27
ἀκρο[βυ]στία τὸν νόμον τελοῦσα, [σ]ὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ πε-
[ρ]ιτομῆς παραβάτην νόμου; [Ο]ὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαῖός 28
ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομή· ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυ- 29
πτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι·
οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ Θεοῦ.

ΚΕΦ. Γ.

CAP. III.

Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περι- 1
τομῆς; πολὺ, κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύ- 2
θησαν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. τί γὰρ, εἰ ἠπείθησάν τινες; μὴ ἡ 3
ἀπιστεία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ Θεοῦ καταργήσει; μὴ γένοιτο·
Γινέσθω δὲ ὁ Θεὸς ἀληθὴς, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, καθὼς 4

1) ει δε, vel ειδε, utroque modo legi potest. 2) ιεροσυλεις. υ rescriptum a m. ant., olim ω. 3) περιτομη μεν γαρ. Rescripsit corrector recens.

ʽγέγραπται, ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νική- III.
5 ʽσεις ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. Εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν Θεοῦ δικαι-
οσύνην συνίστησιν, τί ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ Θεὸς ὁ ἐπιφέ-
6 ρων τὴν ὀργήν; κατὰ ἄνθρωπον λέγω, μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς
7 κρινεῖ ὁ Θεὸς τὸν κόσμον; Εἰ δὲ ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ
ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ
8 ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι; καὶ μὴ καθὼς βλασφημούμεθα, καὶ
καθώς φασίν τινες ἡμᾶς λέγειν, ὅτι ποιήσωμεν τὰ κακὰ, ἵνα
ἔλθῃ τὰ ἀγαθά; ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστιν.

9 Τί οὖν; προεχώμεθα; οὐ πάντως· προῃτιασάμεθα γὰρ
Ἰουδαίους τε πρῶτον καὶ Ἕλληνας πάντας ὑφʼ ἁμαρτίαν εἶναι,
10 11 καθὼς γέγραπται, ὅτι οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς· οὐκ ἔστιν
12 συνιῶν, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν Θεόν. πάντες ἐξέκλειναν,
ἅμα ἠχρεώθησαν· οὐκ ἔστιν ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως
13 ʽαἰνός.[1]) Τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυξ[2]) αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις
14 ʽαὐτῶν ἐδολιοῦσαν· ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν· ὧν τὸ
15 ʽστόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει. ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι
16 17 ʽαἷμα· σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· καὶ
18 ʽὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν. οὐκ ἔστιν φόβος Θεοῦ ἀπέναντι
ʽτῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

19 Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λα-
λεῖ· ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ, καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κό-
20 σμος τῷ Θεῷ. διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα
21 σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας. Νυνὶ
δὲ χωρεὶς νόμου δικαιοσύνη Θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη
22 ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν· δικαιοσύνη δὲ Θεοῦ διὰ
πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, εἰς πάντας τοὺς πιστεύοντας· οὐ
23 γάρ ἐστιν διαστολή· πάντες γὰρ ἥμαρτον, καὶ ὑστεροῦνται τῆς
24 δόξης τοῦ Θεοῦ, δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι, διὰ τῆς
25 ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃν προέθετο ὁ Θεὸς ἱλα-
στήριον ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδιξιν τῆς δικαιοσύνης αὐ-
τοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων ἐν τῇ
26 ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὴν ἔνδιξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, ἐν

1) αινος. Sic, pro ενος. 2) λαρυξ. Sic MS. pro λαρυγξ.

III. τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιοῦντα τὸν
ἐκ πίστεως Ἰησοῦ.
Ποῦ οὖν ἡ καύχησεις; ἐξεκλείσθη. διὰ ποίου νόμου; τῶν ἔρ- 27
γων; οὐχὶ, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. Λογιζόμεθα γὰρ, δικαιοῦ- 28
σθαι πίστει ἄνθρωπον, χωρεὶς ἔργων νόμου. ἢ Ἰουδαίων[1]) ὁ Θεὸς 29
μόνον; οὐχὶ καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν· εἴπερ[2]) εἷς ὁ Θεὸς, ὃς δικαι- 30
ώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστείαν διὰ τῆς πίστεως.
Νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ νόμον 31
ἱστάνομεν.

ΚΕΦ. Δ.

CAP. IV.

Τί οὖν ἐροῦμεν εὑρηκέναι Ἀβραὰμ τὸν προπάτορα ἡμῶν κατὰ 1
σάρκα; εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ' 2
οὐ πρὸς Θεόν. τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ 3
Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ 4
μισθὸς οὐ λογίζετε κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα· Τῷ δὲ μὴ 5
ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογί-
ζετε ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. Καθάπερ καὶ Δαβὶδ λέγει 6
τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ὁ Θεὸς λογίζετε δικαιοσύνην,
χωρεὶς ἔργων, μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκαλύ- 7
φθησαν αἱ ἁμαρτίαι. μακάριος ἀνὴρ ᾧ οὐ μὴ λογίσητε Κύριος 8
ἁμαρτίαν.
Ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος, ἐπὶ τὴν περιτομὴν, ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκρο- 9
βυστίαν; λέγομεν γὰρ ὅτι ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιο-
σύνην. Πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ 10
ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστείᾳ· καὶ σημεῖον ἔλαβεν περιτομὴν, 11
σφραγῖδα δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστείᾳ· εἰς τὸ εἶ-
ναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων διὰ ἀκροβυστείας,
εἰς τὸ λογισθῆναι αὐτοῖς εἰς δικαιοσύνην· καὶ πατέρα περιτο- 12
μῆς, τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν
τοῖς ἴχνεσιν τῆς ἐν ἀκροβυστείᾳ πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ.
Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελεία τῷ Ἀβραὰμ ἢ τῷ σπέρματι 13
αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πί-

1) *η Ιουδαιων*. Ante *η* litera erasa, *μ* vel *η*. 2) *ειπερ*. *π* suprascriptum a 1 m.

14 στεως. Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου, κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις, IV.
15 καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελεία· Ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατ[εργά-
16 ζε]τε· οὗ δὲ οὐκ ἔστιν νό[μος], οὐδὲ παράβασεις. διὰ το[ῦτο]
ἐκ πίστεως, ἵνα ᾖ κατὰ χ[άριν], εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν
[ἐπαγ]γελείαν παντὶ τῷ σπέρμ[ατι], οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μό-
νο[ν], ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβρα[ὰμ], ὅς ἐστιν πατὴρ πάν-
17 των ἡμῶν, (καθὼς γέγραπται, ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέ-
θεικά σε,) κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν Θεοῦ, τοῦ ζωοποιοῦντος
18 τοὺς νεκροὺς, καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. ὃς παρ᾽
ἐλπίδα ἐπ᾽ ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα
ʽπολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον, οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα
19 ʽσου. Καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει, κατενόησεν τὸ ἑαυτοῦ
σῶμα ἤδη νενεκρωμένον, ἑκατονταέτης που ὑπάρχων, καὶ τὴν
20 νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάῤῥας· εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελείαν τοῦ Θεοῦ
οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστείᾳ, ἀλλ᾽ ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς
21 δόξαν τῷ Θεῷ, καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὃ ἐπήγγελται, δυνατός
22 ἐστιν καὶ ποιῆσαι. διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.
23 24 Οὐκ ἐγράφη δὲ δι᾽ αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ· ἀλλὰ
καὶ δι᾽ ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν
25 ἐγείροντα Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ὃς παρεδόθη
διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν
ἡμῶν.

ΚΕΦ. Ε.

CAP. V.

1 Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχωμεν πρὸς τὸν Θεὸν
2 διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι᾽ οὗ καὶ τὴν προσαγω-
γὴν ἐσχήκαμεν ἐν τῇ πίστει εἰς τὴν χάραν ταύτην ἐν ᾗ ἑστή-
καμεν· καὶ καυχώμεθα ἐπ᾽ ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ.
3 Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδό-
4 τες ὅτι ἡ θλίψεις ὑπομονὴν κατε[ργάζε]ται, ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκι-
5 μὴν, [ἡ δ]ὲ δοκιμὴ ἐλπίδα, ἡ δὲ ἐλπὶς [οὐ] καταισχύνει· ὅτι ἡ
ἀγάπη [το]ῦ Θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρ[δ]ίαις ἡμῶν διὰ Πνεύ-

V. ματος Ἁγίου [τ]οῦ δοθέντος ἡμῖν. [Ἔ]τι γὰρ Χριστὸς ὄντων 6
ἡμῶν ἀσθενῶν, ἔτι κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανεν. μό- 7
λις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ
τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν· Συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγά- 8
πην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς, ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν, Χρι-
στὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν. πολλῷ οὖν μᾶλλον, δικαιωθέντες 9
νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀρ-
γῆς. Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ Κυ- 10 11
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβο-
μεν. Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν 12
κόσμον εἰσῆλθεν, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως
εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρ-
τον. ἄρχι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ· ἁμαρτία δὲ οὐκ 13
ἐλλόγατο, μὴ ὄντος νόμου· ἀλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ 14
Ἀδὰμ μέχρι Μωσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ
ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως Ἀδὰμ, ὅς ἐστιν τύπος τοῦ μέλλον-
τος. Ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως καὶ τὸ χάρισμα. εἰ 15
γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ οὖν
μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς
ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. Καὶ οὐχ 16
ὡς δι' ἑνὸς ἁμαρτήσαντος, τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἑνὸς
εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δι-
καίωμα. Εἰ γὰρ ἐν ἑνὶ παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν 17
διὰ τοῦ ἑνὸς,[1]) πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσίαν τῆς χάριτος
καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες, ἐν ζωῇ βασιλεύ-
σουσιν διὰ τοῦ ἑνὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄρα οὖν ὡς δι' ἑνὸς πα- 18
ραπτώματος, εἰς πάντας ἀνθρώπους, εἰς κατάκριμα· οὕτως καὶ
δι' ἑνὸς δικαιώματος, εἰς πάντας ἀνθρώπους, εἰς δικαίωσιν ζωῆς.
Ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατε- 19
στάθησαν οἱ πολλοὶ, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς δίκαιοι
κατασταθήσονται οἱ πολλοί. Νόμος δὲ παρεισῆλθεν, ἵνα πλε- 20
ονάσῃ τὸ παράπτωμα· οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσ-

---

1) *δια του ενος.* Woide, *διλ του ενος*, male.

21 σευσεν ἡ χάρις· ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θα- V.
νάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ[1]) διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν
αἰώνιον, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

ΚΕΦ. ς.

CAP. VI.

1 Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμενῶμεν τῇ ἁμαρτίᾳ,[2]) ἵνα ἡ χάρις πλε-
2 ονάσῃ; μὴ γένοιτο. οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι
3 ζήσομεν ἐν αὐτῇ; Ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν
4 Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; συνετάφημεν οὖν
αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον· ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη
Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν
5 καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ
ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα·
6 τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη,
ἵνα καταργησῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς
7 8 τῇ ἁμαρτίᾳ. ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Εἰ
δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συνζήσομεν αὐτῷ,
9 εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, οὐκ ἔτι ἀποθνήσκει· θά-
10 νατος αὐτοῦ οὐκ ἔτι κυριεύει. Ὃ γὰρ ἀπέθανεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀπέ-
11 θανεν ἐφάπαξ. ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ Θεῷ. οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθαι
ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ Θεῷ, ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ.

12 Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι,
13 εἰς τὸ ὑπακούειν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ· μηδὲ παριστάνετε τὰ
μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς
τῷ Θεῷ ὡσεὶ ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύ-
14 νης τῷ Θεῷ. ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ
15 νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν. Τί οὖν; ἁμαρτήσωμεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ
16 νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο. Οὐκ οἴδατε ὅτι ᾧ παρ-
ιστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοὴν, δοῦλοί ἐσται ᾧ ὑπακούετε,
17 ἤτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον, ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; Χάρις

1) βασιλευσῃ. Woide, εβασιλευσῃ, male. 2) επιμενωμεν τη αμαρτια. Sic MS. Woide legit male, επιμενωμεν εν τη ημαρτια.

VI. δὲ τῷ Θεῷ, ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσαται[1]) δὲ ἐκ κα-
θαρᾶς καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς. Ἐλευθερωθέν- 18
τες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. ἀνθρώπι- 19
νον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν. Ὥσπερ γὰρ παρ-
εστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν
ἀνομίαν, οὕτω νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα τῇ δικαιο-
σύνῃ εἰς ἁγιασμόν. ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι 20
ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. τίνα οὖν καρπὸν εἴχετε τότε, ἐφ' οἷς νῦν ἐπαι- 21
σχύνεσθε; τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων, θάνατος. Νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέν- 22
τες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ Θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν
ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν· τὸ δὲ τέλος, ζωὴν αἰώνιον. τὰ γὰρ ὀψώνια 23
τῆς ἁμαρτίας, θάνατος· τὸ δὲ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ζωὴ αἰώνιος, ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

ΚΕΦ. Ζ.

CAP. VII.

Ἢ ἀγνοεῖται, ἀδελφοί· γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ· Ὅτι ὁ νό- 1
μος κυριεύει τ[οῦ ἀνθρώπου] ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ; ἡ γὰρ [ὕπαν]- 2
δρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδ[ρὶ δέ]δεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθ[άνῃ] ὁ
ἀνὴρ, κατήργηται ἀπὸ το[ῦ] νόμου τοῦ ἀνδρός. ἄρα οὖν ζ[ῶν]τος τοῦ 3
ἀνδρὸς μοιχαλὶς χρ[η]ματίσει ἡ γυνὴ, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ· ἐὰν
δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι
αὐτὴν μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ ἑτέρῳ. Ὥστε ἀδελφοί μου, καὶ 4
ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ
γενέσθαι ὑμᾶς ἑτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσω-
μεν τῷ Θεῷ. Ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκὶ, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρ- 5
τιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, εἰς τὸ καρ-
ποφορῆσαι τῷ θανάτῳ· νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, 6
ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινό-
τητι πνεύματος, καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος.

Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν 7
ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων,[2]) εἰ μὴ διὰ νόμου· τήν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ

1) *υπηκουσαται.* Woide habet *υπεκουσαται*, male. 2) *εγνων.* Olim *εγνω*, correxit 1 m.

8 ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, οὐκ ἐπιθυμήσεις· ἀφορμὴν δὲ λα- VII.
βοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπι-
9 θυμίαν. χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά· Ἐγὼ δὲ ἔζων χωρεὶς
νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν, ἐγὼ
10 δὲ ἀπέθανον· καὶ εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωὴν, αὕτη εἰς θά-
11 νατον. ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπά-
12 τησέν με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν· Ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ
13 ἡ ἐντολὴ ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. Τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ ἐγένετο
θάνατος; μὴ γένοιτο· [ἀλλ' ἡ] ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρ[τία], διὰ
τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατερ[γα]ζομένη θάνατον, ἵνα γέ[ν]ηται καθ'
14 ὑπερβολὴν ἁμαρ[τ]ωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐν[τ]ολῆς. Οἴδαμεν
δὲ ὅτι ὁ [ν]όμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ[1]) σάρκινός εἰμι, πε-
15 πραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. ὃ γὰρ κατεργάζομαι, [2]) οὐ γινώσκω·
16 οὐ γὰρ ὃ θέλω, τοῦτο πράσσω· ἀλλ' ὃ μισῶ, τοῦτο ποιῶ. εἰ δὲ ὃ
17 οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός. νυνὶ δὲ οὐκ
18 ἔτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. οἶδα
γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοὶ, τουτέστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ
19 γὰρ θέλειν παράκειταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὔ. οὐ
γὰρ ὃ θέλω, ποιῶ ἀγαθόν· ἀλλ' ὃ οὐ θέλω κακὸν, τοῦτο πράσσω.
20 εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω ἐγὼ, τοῦτο ποιῶ, οὐκ ἔτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ,
21 ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Εὑρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέ-
22 λοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλὸν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται. συν-
23 ήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον· βλέπω δὲ
ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν μου ἀντιστρατευόμενον καὶ αἰχμαλω-
τίζοντα τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου, τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν μου.
24 Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος
25 τοῦ θανάτου τούτου; Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ
Κυρίου ἡμῶν. ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοεὶ δουλεύω νόμῳ
Θεοῦ· τῇ δὲ σαρκὶ, νόμῳ ἁμαρτίας.

1) εγω δε. Rescripta manu ut videtur recentiori. 2) γαρ κατεργαζομαι. M. ant. rescripsit γαρ κα. Forte γαρ omissum erat.

ΚΕΦ. Η.

CAP. VIII.
Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, μὴ κατὰ 1
σάρκα περιπατοῦσιν. ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν 2
Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας
καὶ τοῦ θανάτου. [Τ]ὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθέ- 3
νει διὰ τῆς σαρκὸς, ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοι-
ώματι σαρκὸς ἁμαρτίας, καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινεν τὴν
ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκὶ, ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ 4
ἐν ἡμῖν, τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα.
οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες, τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν· οἱ δὲ 5
κατὰ πνεῦμα, τὰ τοῦ πνεύματος. τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρ- 6
κὸς, θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ζωὴ καὶ εἰρήνη.
διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς, ἔχθρα εἰς Θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ 7
τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται· οἱ δὲ ἐν σαρκὶ 8
ὄντες, Θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐσταὶ ἐν σαρκὶ, 9
ἀλλ' ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ
τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. Εἰ δὲ 10
Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ δὲ
πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραν- 11
τος τὸν Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας ἐκ νε-
κρῶν Χριστὸν Ἰησοῦν ζωοποιήσει τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν, διὰ
τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ἐν ὑμῖν.

Ἄρα οὖν, ἀδελφοὶ, ὀφιλέτε ἐσμὲν οὐ τῇ σαρκὶ, τοῦ 12
κατὰ σάρκα ζῆν· εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνή- 13
σκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε,
ζήσεσθαι. Ὅσοι γὰρ πνεύματι Θεοῦ ἄγονται, οὗτοι υἱοὶ Θεοῦ 14
εἰσιν. οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλὰ 15
ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν, Ἀββᾶ ὁ πατήρ. αὐτὸ 16
τὸ πνεῦμα συνμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμὲν τέκνα
Θεοῦ. εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν Θεοῦ, συνκλη- 17
ρονόμοι δὲ Χριστοῦ· εἴπερ συνπάσχωμεν, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.

18 Λογίζομαι δὲ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ VIII.
19 πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. ἡ γὰρ
ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ
20 Θεοῦ ἀπεκδέχεται, τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσεις ὑπετάγη, οὐχ
21 ἑκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα ἐπ᾽ ἐλπίδι, ὅτι καὶ αὐτὴ
ἡ κτίσεις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς
22 τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. Οἴδαμεν δὲ
ὅτι πᾶσα ἡ κτίσεις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν.
23 οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος
ἔχοντες, ἡμεῖς, καὶ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν, υἱοθεσίαν
24 ἀπεκδεχόμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. τῇ γὰρ
ἐλπίδι ἐσώθημεν. ἐλπὶς δὲ βλεπομένη, οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὃ
25 γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ὑπομένει; εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν, ἐλπί-
26 ζομεν, δι᾽ ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα
συναντιλαμβάνετε τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν· τὸ γὰρ τί προσευξώ-
μεθα καθὸ δεῖ, οὐκ οἴδαμεν, ἀλλ᾽ αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεν-
27 τυγχάνει στεναγμοῖς ἀλαλήτοις· ὁ δὲ ἐρευνῶν τὰς καρδίας
οἶδεν τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ Θεὸν ἐντυγχά-
28 νει ὑπὲρ ἁγίων. οἴδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαθῶσιν τὸν Θεὸν πάντα
29 συνεργεῖ ὁ Θεὸς εἰς ἀγαθὸν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖ-
30 σιν. Ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισεν συμμόρφους τῆς εἰκό-
νος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολ-
λοῖς ἀδελφοῖς· Οὓς δὲ προέγνω, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ
οὓς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· καὶ οὓς ἐδικαίωσεν, τού-
31 τους καὶ ἐδόξασεν. Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ Θεὸς
32 ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ᾽ ἡμῶν; ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφεί-
σατο, ἀλλ᾽ ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτὸν, πῶς οὐχὶ
33 καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; Τίς ἐγκαλέσει κατὰ
34 ἐκλεκτῶν Θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαιῶν, τίς ὁ κατακρίνων; Χριστὸς
Ἰησοῦς ὁ ἀποθανὼν, μᾶλλον δὲ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, ὃς ἔστιν
35 ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. Τίς ἡμ[ᾶς
χω]ρίσῃ ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ [Χριστοῦ]; θλίψις, ἢ στενοχω-
ρία, ἢ [δι]ωγμὸς, ἢ λιμὸς, ἢ γυμν[ότης], ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαι-
36 ρα; καθ[ὼς] γέγραπται, ὅτι ἕνεκέν σο[υ] θανατούμεθα ὅλην τὴν

VIII. ἡμ[έ]ραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατ[α] σφαγῆς. ἀλλ᾽ ἐν τούτοις 37
πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. Πέπεισμαι γὰρ 38
ὅτι οὔτε θάνατος, οὔτε ζωὴ, οὔτε ἄγγελοι, οὔτε ἀρχαὶ, οὔτε
ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα, οὔτε δυνάμεις, οὔτε ὕψωμα, οὔτε βά- 39
θος, οὔτε τις κτίσεις ἑτέρα, δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς
ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

ΚΕΦ. Θ.

CAP. IX.

Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συνμαρτυρούσης μοι 1
τῆς συνειδήσεώς μου ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, ὅτι λύπη μοι ἐστὶν 2
μεγάλη, καὶ ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου, ηὐχόμην γὰρ 3
ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ, ὑπὲρ τῶν ἀδελ-
φῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα· οἵτεινές εἰσιν Ἰσρα- 4
ηλεῖται, ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, 5
ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. Οὐχ 6
οἷον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. οὐ γὰρ πάντες οἱ
ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι Ἰσραήλ. οὐδ᾽ ὅτι εἰσὶν σπέρμα Ἀβραὰμ, πάν- 7
τες τέκνα, ἀλλ᾽ ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα. τουτέστιν, 8
οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς, ταῦτα τέκνα τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ τὰ τέ-
κνα τῆς ἐπαγγελείας λογίζετε εἰς σπέρμα. ἐπαγγελείας γὰρ ὁ 9
λόγος οὗτος, κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ
Σάρρᾳ υἱός. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἑνὸς κοίτην 10
ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν· μήπω γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ 11
πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ φαῦλον, ἵνα ἡ κατ[ὰ] ἐκλογὴν πρόθεσεις
τοῦ Θεοῦ μέν[η, οὐκ] ἐξ ἔργων, ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ καλοῦν[τος], ἐῤ-
ῥέθη αὐτῇ, ὅτι ὁ μείζων [δο]υλεύσει τῷ ἐλάσσονι· [κ]αθὼς γέ- 12
γραπται, τὸν Ἰακὼβ [ἠ]γάπησα, τὸν δὲ Ἡσαῦ ἐμείσησα. 13

[Τ]ί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ Θεῷ; μὴ γένοιτο. τῷ 14 15
γὰρ Μωσῇ λέγει, ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω ὃν ἂν
οἰκτείρω. Ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ 16
τοῦ ἐλεῶντος Θεοῦ. Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραὼ, ὅτι εἰς αὐτὸ 17
τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδίξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου,

18 ‛καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. Ἄρα οὖν IX.
19 ὃν θέλει, ἐλεεῖ· ὃν δὲ θέλει,[1]) σκληρύνει. ἐρεῖς μοι οὖν, τί
20 ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν; ὦ ἄν-
θρωπε, μενοῦνγε, σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ Θεῷ; μὴ
21 ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι, τί με ἐποίησας οὕτως; ἢ οὐκ
ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος
22 ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; εἰ δὲ θέ-
λων ὁ Θεὸς ἐνδείξασθε τὴν ὀργὴν, καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν
αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκεύη ὀργῆς κατηρτι-
23 σμένα εἰς ἀπώλειαν· καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης
24 αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν, οὓς καὶ
25 ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν· ὡς
‛καὶ ἐν τῷ ‛Ωσηὲ λέγει, καλέσω τὸν οὐ λαόν μου, λαόν μου·
26 ‛καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην, ἠγαπημένην. καὶ ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ
‛οὗ ἐῤῥέθη αὐτοῖς, οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ
‛Θεοῦ ζῶντος.

27 ‛Ησαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ, ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸς τῶν
υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ ὑπόλειμμα σωθή-
28 σεται· Λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμνων ποιήσει Κύριος ἐπὶ
29 ‛τῆς γῆς. Καὶ καθὼς προείρηκεν ‛Ησαΐας, εἰ μὴ Κύριος Σα-
‛βαὼθ ἐγκατέλειπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν,
30 ‛καὶ ὡς Γόμοῤῥα ἂν ὁμοιώθημεν. Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ
μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνην
31 δὲ τὴν ἐκ πίστεως. Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης, εἰς
32 νόμον οὐκ ἔφθασεν; διατί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔρ-
33 γων, προσέκοψαν τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος· Καθὼς γέγρα-
πται, ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιῷ[2]) λίθον προσκόμματος, καὶ πέτραν
σκανδάλου· καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.

---

1) *ον δε θελει* usque ad *η ουκ εχει*, v. 21 ab alia manu sed antiqua, esse videntur. 2) *Σιω.* Sic MS.

ΚΕΦ. Ι.

CAP. X.

Ἀδελφοὶ, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας, καὶ ἡ δέησεις 1
πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν εἰς σωτηρίαν. μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς 2
ὅτι ζῆλον Θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. Ἀγνοοῦντες 3
δὲ τὴν τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν ζητοῦντες στῆσαι,
τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. τέλος γὰρ νόμου Χρι- 4
στὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. Μωσῆς γὰρ γράφει 5
ὅτι τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ πίστεως ὁ ποιήσας ἄνθρωπος, ζή-
σεται ἐν αὐτῇ. Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει, μὴ 6
εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ'
ἔστιν Χριστὸν καταγαγεῖν· ἢ, τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; 7
τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. Ἀλλὰ τί λέγει; ἐγ- 8
γύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρ-
δίᾳ σου· τοῦτ' ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν· ὅτι ἐὰν 9
ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ πι-
στεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ Θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν,
σωθήσῃ· καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμο- 10
λογεῖται εἰς σωτηρίαν. Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ, πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' 11
αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται. οὐ γάρ ἐστιν διαστολὴ Ἰουδαίου τε 12
καὶ Ἕλληνος· ὁ γὰρ αὐτὸς Κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάν-
τας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσητε τὸ 13
ὄνομα Κυρίου, σωθήσεται. Πῶς οὖν ἐπικαλέσωνται εἰς ὃν οὐκ 14
ἐπίστευσαν; πῶς δὲ πιστεύσουσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ
ἀκούσωσιν 1) χωρεὶς 2) κηρύσσοντος; πῶς δὲ κηρύξωσιν, ἐὰν μὴ 15
ἀποσταλῶσιν; καθὼς γέγραπται, Ὡς ὡραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐ-
αγγελιζομένων ἀγαθά. ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγε- 16
λίῳ· Ἡσαΐας γὰρ λέγει, Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν;
ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος Θεοῦ. ἀλλὰ 17 18
λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; Μενοῦνγε εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλ-
θεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ
ῥήματα αὐτῶν. ἀλλὰ λέγω, μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; πρῶτος Μω- 19

1) ακουσωσιν. ακουσω rescriptum super rasura, 1 m. ut videtur. 2) χω-ρεις. Woide legit χορεις, male.

῾σῆς λέγει, ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ᾽ οὐκ ἔθνει, ἐπ᾽ ἔθνει ἀσυν- X.
20 ῾έτῳ παροργιῶ ὑμᾶς. Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει, εὑρέθην
῾τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν.
21 Πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει, ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖ-
ράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.

ΚΕΦ. ΙΑ.

CAP. XI.

1 Λέγω οὖν, μὴ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὃν προέγνω; μὴ
γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλείτης εἰμὶ, ἐκ σπέρματος Ἀβραὰμ,
2 φυλῆς Βενϊαμείν. οὐκ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὃν προ-
έγνω. Ἢ οὐκ οἴδατε ἐν Ἠλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή; ὡς ἐντυγχάνει
3 ῾τῷ Θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ, Κύριε, τοὺς προφήτας σου ἀπέκτει-
῾ναν, τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν· κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος,
4 ῾καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχήν μου. Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματι-
σμός; Κατέλειπον ἐμαυτ[ῷ ἑπτα]κισχειλίους ἄνδρας, οἵτ[ινες] οὐκ
5 ἔκαμψαν τόνυ[1]) τῇ Β[άαλ]. οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν [και]ρῷ λῖμμα
6 κατ᾽ ἐκλογὴν χάρ[ιτος] γέγονεν. εἰ δὲ χάριτι, οὐκ ἔτ[ι] ἐξ ἔργων·
7 ἐπὶ ἡ χάρις οὐκ ἔτ[ι] γείνεται χάρις. τί οὖν; ὃ ἐπιζ[η]τεῖ Ἰσραὴλ,
τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώ-
8 ῾θησαν. Καθὼς γέγραπται, ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα κατα-
῾νύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν,
9 ῾ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. Καὶ Δαβὶδ λέγει, Γενηθήτω ἡ τρά-
῾πεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν, καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς
10 ῾ἀνταπόδομα αὐτοῖς· σκοτισθήτωσαν[2]) οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ
῾βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμψον.
11 Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν, ἵνα πέσωσιν; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ
τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλῶ-
13 σαι αὐτούς.[3]) Ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς ἔθνεσιν· ἐφ᾽ ὅσον μὲν οὖν εἰμι
14 ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω, εἰ πῶς παραζηλώσω

1) τονν. Sic Cod. pro γονν vel το γονν. 2) σκοτισθητωσαν. Woide, male, σκοτισθηθωσαν. 3) Ver. 12 deest.

XI. μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐ- 15
τῶν, καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσλημψις, εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν;
εἰ γὰρ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ 16
κλάδοι. Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλεος 17
ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς, καὶ συνκοινωνὸς τῆς ῥίζης καὶ τῆς
πιότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου, μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κα- 18
τακαυχᾶσε, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάξεις, ἀλλ' ἡ ῥίζα σέ.

Ἐρεῖς οὖν, ἐξεκλάσθησαν κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐνκεντρισθῶ. 19
καλῶ[ς]· τῇ ἀπιστείᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἕστηκας. [μὴ] 20
ὑψηλαφρόνει, ἀλλὰ φο[βοῦ]· εἰ γὰρ ὁ Θεὸς τῶν κατὰ φύσιν [κλά]- 21
δων οὐκ ἐφίσατο, οὐδέ σου [φί]σεται. ἴδε οὖν χρηστό[τη]τα καὶ 22
ἀποτομίαν Θεοῦ· ἐπὶ μὲν [τ]οὺς πεσόντας, ἀποτομία· ἐπὶ δέ σε, χρη-
στότης Θεοῦ, ἐὰν ἐπιμείνῃς τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.
κἀκεῖνοι δὲ, ἐὰν μὴ ἐπιμίνωσιν τῇ ἀπιστείᾳ, ἐνκεντρισθήσονται· 23
δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς. Εἰ γὰρ σὺ ἐκ 24
τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελέου, καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρί-
σθης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν, ἐγκεντρι-
σθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ;

Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα 25
μὴ[1]) ἦτε ἐν ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ
γέγονεν, ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ· καὶ οὕτως 26
πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται, Καθὼς γέγραπται, ἥξει ἐκ Σιὼν ὁ ῥυό-
μενος, ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ· καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' 27
ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. Κατὰ μὲν 28
τὸ εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς· κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν, ἀγαπη-
τοὶ διὰ τοὺς πατέρας. ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ 29
κλῆσις τοῦ Θεοῦ. Ὥσπερ γὰρ ποτὲ ὑμεῖς ἠπειθήσατε τῷ Θεῷ, νῦν 30
δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπιθείᾳ· οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἠπείθη- 31
σαν τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεηθῶσιν. συνέκλεισεν γὰρ 32
ὁ Θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπίθειαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ. Ὦ 33
βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ. ὡς ἀνεξεραύνη-
τα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. [Τ]ίς 34

---

1) *ινα μη*. Vox *μη* a m. ant. in fine lineae additur.

35 γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; ἢ τίς προ- XI.
36 έδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; ὅτι ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐ-
τοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν, τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

ΚΕΦ. ΙΒ.

CAP. XII.

1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, διὰ τῶν οἰκτειρμῶν τοῦ Θεοῦ,
παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν τῷ Θεῷ εὐ-
2 άρεστον, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν· καὶ μὴ συσχηματίζεσθαι
τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθαι τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς,
εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς, τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ
3 εὐάρεστον καὶ τέλειον. Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης
μοι, παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν,
ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἑκάστῳ ὡς ἐμέρισεν ὁ Θεὸς μέ-
4 τρον πίστεως. Καθάπερ γὰρ ἐν ἑνὶ σώματι μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ
5 δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν· οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν
6 σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ, τὸ δὲ καθεῖς ἀλλήλων μέλη· Ἔχοντες δὲ
χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα· εἴτε προ-
7 φητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως· εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ
8 διακονίᾳ· εἴτε διδασκαλείαν, ἐν τῇ διδασκαλείᾳ· εἴτε ὁ παρα-
καλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ μεταδιδοὺς, ἐν ἁπλότητι· ὁ προϊ-
στάμενος, ἐν σπουδῇ· ὁ ἐλεῶν, ἐν ἱλαρότητι.
9 Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρὸν, κολλώμε-
10 νοι τῷ ἀγαθῷ· τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι· τῇ τιμῇ [1])
11 ἀλλήλους προηγούμενοι· τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροὶ, [2]) τῷ πνεύματι ζέον-
12 τες, τῷ Κυρίῳ δουλεύοντες· τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπομέ-
13 νοντες, [3]) τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες· ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων
14 κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες· εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας
15 ὑμᾶς· εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε. Χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ
16 κλέειν μετὰ κλαιόντων. τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες· μὴ τὰ
17 ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπινοῖς συναπαγόμενοι. Μὴ γείνε-
σθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς. μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες.

---

1) *τιμη. ιμη* rescriptum a 1 m. 2) *οκνηροι. η* a 1 m. rescriptum.
3) *υπομενοντες.* Olim *υπομενος*; Corrector antiquus *ντε* supra lineam scripsit.

XII. προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον[1]) τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώ-
πων. εἰ δυνατὸν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύ- 18
οντες. Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοὶ, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ 19
ὀργῇ· γέγραπται γὰρ, ἐμοὶ ἐκδίκησεις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει
Κύριος. Ἀλλ' ἐὰν πινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμισε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, 20
πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ
τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Μὴ νικοῦ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ 21
ἀγαθῷ τὸ κακόν.

CAP. XIII. ΚΕΦ. ΙΓ.

Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω. οὐ γάρ ἐστιν 1
ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ Θεοῦ· αἱ δὲ οὖσαι ὑπὸ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν.
Ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέ- 2
στηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες, ἑαυτοῖς κρίμα λήμψονται. Οἱ γὰρ ἄρ- 3
χοντες οὐκ εἰσὶν φόβος[2]) τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ, ἀλλὰ τῷ κακῷ. θέλεις
δὲ μὴ φοβεῖσθε τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἕξεις ἔπαινον
ἐξ αὐτῆς. Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστίν σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ 4
κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ· Θεοῦ γὰρ
διάκονός ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. Διὸ 5
ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν
συνείδησιν. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖται· λειτουργοὶ γὰρ 6
Θεοῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες.

Ἀπόδοτε πᾶσιν τὰς ὀφιλάς· τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον· τῷ τὸ 7
τέλος, τὸ τέλος· τῷ τὸν φόβον, τὸν φόβον· τῷ τὴν τιμὴν, τὴν
τιμήν. μηδενὶ μηδὲν ὀφείλεται, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν· Ὁ γὰρ 8
ἀγαπῶν τὸν ἕτερ[ον, νόμον] πεπλήρωκεν. τὸ γὰρ, οὐ [μοιχεύσεις], 9
οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψ[εις], οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ ε[ἴ τις] ἑτέρα
ἐστὶν ἐντολὴ, ἐν τ[ούτῳ] τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ, ἀγαπή-
σεις τὸν πλησ[ίον] σου ὡς σεαυτόν. πλήρωμα [οὖν] νόμου ἡ ἀγάπη. 10

Καὶ τοῦτο, ἰδότες[3]) τὸν καιρὸν, ὅτι ὥρα ἤδει ὑμᾶς ἐξ 11
ὕπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία, ἢ ὅτε ἐπι-
στεύσαμεν. Ἡ νὺξ[4]) προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγισεν. ἀποθώμεθα 12

1) καλα ενωπιον usque ad ει δυνατον. Rescripsit m. ant. excepto νατον. Olim forte ενωπιον του Θεου omissa. 2) φοβος. ο secundum rescriptum a 1 m. Olim forte φοβως. 3) ιδοτες. Inter ο et τ, litera ν erasa est. 4) η νυξ. Omnia usque ad XIV, 2, ab alia sed coaeva manu scripta videntur.

οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, ἐνδυσώμεθα δὲ τὰ ἔργα τοῦ φωτός. XIII.
13 ὡς ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέ-
14 θαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδει καὶ ζήλῳ· ἀλλὰ ἐν-
δύσασθαι τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν
μὴ ποιεῖσθαι εἰς ἐπιθυμίαν.

ΚΕΦ. ΙΔ. CAP. XIV.

1 Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθαι, μὴ εἰς διακρί-
2 σεις διαλογισμῶν. ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθε-
3 νῶν λάχανα ἐσθίει. ὁ ἐσθίων, τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ
δὲ μὴ ἐσθίων, τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν
4 προσελάβετο. Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ
κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει. σταθήσεται δέ· δυνατεῖ γὰρ ὁ Κύριος
5 στῆσαι αὐτόν. ὃς μὲν γὰρ κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρί-
6 νει πᾶσαν ἡμέραν. ἕκαστος τῷ ἰδίῳ νοῒ πληροφορείσθω. Ὁ φρο-
νῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ ἐσθίων, Κυρίῳ ἐσθίει,
εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ Κυρίῳ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, Κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ
7 εὐχαριστεῖ τῷ Θεῷ. οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ
8 ἀποθνήσκει. ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ ζῶμεν· ἐάν τε ἀποθνή-
σκομεν, τῷ Κυρίῳ ἀποθνήσκομεν, ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀπο-
9 θνήσκομ[εν, τοῦ] Κυρίου ἐσμέν. εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς [καὶ ἀπ]έθα-
νεν καὶ ἔζησεν, ἵνα [κα]ὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυ[ρι]εύσῃ. Σὺ δὲ τί
κρίνεις [τὸ]ν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐ[ξ]ουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου;
11 πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Θεοῦ. γέγραπται γὰρ, ζῶ
ἐγὼ, λέγει Κύριος· ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ πᾶσα γλῶσσα
12 ἐξομολογήσεται τῷ Θεῷ. Ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ
13 λόγον δώσει τῷ Θεῷ. μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦ-
το κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ
14 σκάνδαλον. Οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν
κοινὸν δι' αὐτοῦ· εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκεί-
15 νῳ κοινόν· Εἰ γὰρ διὰ βρῶμα [1]) ὁ ἀδελφός σου λυπεῖτε, οὐκ ἔτι
κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. μὴ τῷ βρώματί σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑ-

1) ει γαρ δια βρωμα. Omnia usque ad ver. 18, ab alia sed coaeva manu scripta.

XIV. πὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανεν. Μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. 16
οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ βρῶσεις καὶ πόσεις, ἀλλὰ δικαι- 17
οσύνη καὶ εἰρήνη, καὶ χαρὰ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ· ὁ γὰρ ἐν τούτῳ 18
δουλεύων Χριστῷ, εὐάρεστος τῷ Θεῷ, καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις.
Ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκομεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλ- 19
λήλους. μὴ ἕνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ. Πάντα 20
μὲν καθαρὰ, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθί-
οντι. καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα, μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελ- 21
φός σου προσκόπτει. σὺ πίστιν ἣν ἔχεις, κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον 22
τοῦ Θεοῦ· Μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει. ὁ δὲ δια- 23
κρινόμενος, ἐὰν φάγῃ, κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ
ὃ οὐκ ἐκ[1]) πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν.[2]) Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι
κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀπο-
κάλυψιν μυστηρίου, χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου, φανερωθέντος
δὲ νῦν, διά τε γραφῶν προφητικῶν, κατ᾽ ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ,
εἰς ὑπακοὴν πίστεως, εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος· μόνῳ σοφῷ
Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

CAP. XV. ΚΕΦ. ΙΕ.

Ὀφίλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων 1
βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν· ἕκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον 2
ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν. Καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς 3
οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν, ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται, οἱ ὀνιδισμοὶ τῶν
ὀνιδιζόντων σε, ἐπέπεσαν ἐπ᾽ ἐμέ. ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς 4
τὴν ἡμετέραν διδασκαλείαν προεγράφη ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς,
καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. Ὁ 5
δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δῴη ὑμῖν τὸ αὐτὸ
φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Ἰησοῦν Χριστόν· ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν 6
ἑνὶ στόματι δοξάζητε τὸν Θεὸν καὶ πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ. Διὸ προσλαμβάνεσθαι ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς 7
προσελάβετο ὑμᾶς, εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ. λέγω γὰρ Χριστὸν διά- 8
κονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας Θεοῦ, εἰς τὸ βεβεῶσαι
τὰς ἐπαγγελείας τῶν πατέρων· τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι 9

1) ο ουκ εκ. Sic MS. Woide male, ο ουκ ο εκ. 2) αμαρτια εστιν. Sequuntur Rom. XVI, ver. 25, 26, 27 per incuriam scribae.

‘τὸν Θεὸν, καθὼς γέγραπται, Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν XV.
10 ‘ἔθνεσιν, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. Καὶ πάλιν λέγει, εὐφράνθητε,
11 ‘ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Καὶ πάλιν, αἰνεῖτε πάντα τὰ ἔθνη
12 ‘τὸν Κύριον καὶ αἰπενεσάτωσαν αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. Καὶ πάλιν
‘Ἠσαΐας λέγει, ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαὶ, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν
13 ‘ἐθνῶν, ἐπ᾽ αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώ-
σαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισ-
σεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει Πνεύματος Ἁγίου.
14 Πέπεισμαι δὲ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι
καὶ αὐτοὶ μεστοί ἐσται ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης γνώ-
15 σεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν. Τολμηροτέρως δὲ
ἔγραψα ὑμῖν ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς διὰ τὴν χάριν
16 τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν Χρι-
στοῦ Ἰησοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἵνα
γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη, ἐν
17 Πνεύματι Ἁγίῳ. Ἔχω οὖν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν
18 Θεόν. οὐ γὰρ τολμήσω τι λαλεῖν ὧν οὐ κατειργάσατο Χριστὸς δι᾽ ἐμοῦ,
19 εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων,
ἐν δυνάμει Πνεύματος Ἁγίου· ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, καὶ κύκλῳ
20 μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ, πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Οὕ-
τως δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθε, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστὸς,
21 ἵνα μὴ ἐπ᾽ ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ· ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται,
οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψονται· καὶ οἳ οὐκ ἀκηκόασιν, συνή-
22 23 σουσιν. Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. νυνὶ
δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλήμασι τούτοις, ἐπιποθείαν δὲ ἔχων
24 ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ὡς ἂν πορεύωμαι¹) εἰς τὴν
Σπανίαν· ἐλπίζω γὰρ πορευόμενος θεάσασθε ὑμᾶς, καὶ ὑ[φ᾽ ὑ]μῶν
προπεμφθῆνα[ι ἐκεῖ], ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπ[ὸ μέ]ρους ἐμπλησθῶ.
25 26 Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλ[ὴμ], διακονῶν τοῖς ἁγίοις. εὐ-
[δό]κησαν γὰρ Μακαιδονία κ[αὶ] Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ π[οι]ήσα-
27 σθε εἰς τοὺς πτωχοὺ[ς] τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ· ηὐδόκη-
σαν γὰρ, καὶ ὀφιλέται εἰσὶν αὐτῶν. εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐ-
τῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφίλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λει-

1) πορευωμαι. Woide in quibusdam exemplaribus omittit o.

XV. τουργῆσαι αὐτοῖς. Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος 28
αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς Σπανίαν. 29
οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς, ἐν πληρώματι εὐλογίας Χριστοῦ
ἐλεύσομαι.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ 30
Χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ Πνεύματος, συναγωνίσασθαί
μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεόν· ἵνα ῥυσθῶ 31
ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ ἡ διακονία μου ἡ εἰς
Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος τοῖς ἁγίοις γένηται· ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλ- 32
θων πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος Θεοῦ, συναναπαύσωμαι ὑμῖν. ὁ 33
δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν.

CAP. XVI. ΚΕΦ. Iϛ.

Συνείστημει δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ὑμῶν οὖσαν, διάκο- 1
νον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐγ-Κενχρεαῖς·[1]) ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε 2
ἐν Κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων, καὶ παραστῆτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν
χρήζῃ πράγματι· καὶ γὰρ αὕτη προστάτις πολλῶν ἐγενήθη, καὶ
ἐμοῦ τε αὐτοῦ.

Ἀσπάσασθε Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου ἐν 3
Χριστῷ Ἰησοῦ· οἵτεινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τρά- 4
χηλον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ π[ᾶ-
σαι αἱ ἐκ]κλησίαι τῶν ἐθνῶν· [καὶ] τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν [ἐκ]- 5
κλησίαν. Ἀσπάσασθε [Ἐπ]ένετον τὸν ἀγαπητόν μου, [ὅς] ἐστιν
ἀπαρχὴ τῆς Ἀσίας εἰς [Χ]ριστόν. Ἀσπάσασθε Μαριὰν, ἥτις [π]ολλὰ 6
ἐκοπίασεν εἰς ὑμᾶς. [Ἀ]σπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς 7
συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου· οἵτεινές εἰσιν ἐπίση-
μοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγόναν ἐν Χριστῷ. 8
Ἀσπάσασθε Ἀμπλίατον τὸν ἀγαπητόν μου ἐν Κυρίῳ. Ἀσπάσασθε 9
Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ, καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπη-
τόν μου. Ἀσπάσασθαι Ἀπελλῆν τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ. Ἀσπάσα- 10
σθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. Ἀσπάσασθε Ἡρωδίωνα τὸν συγγε- 11
νῆν μου. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου, τοὺς ὄντας ἐν Κυρίῳ.
Ἀσπάσασθε Τρύφεναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν Κυρίῳ. 12

1) εγ-Κενχρεαις. Sic Codex.

13 Ἀσπάσασθε Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν Κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐ- XVI.
14 τοῦ, καὶ ἐμοῦ. Ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, Ἑρμῆν, Πα-
15 τρόβαν, Ἑρμᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. Ἀσπάσασθε Φι-
λόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμ-
16 πᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους
ἐν φιλήματι ἁγίῳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι τοῦ
Χριστοῦ.

17 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας
καὶ τὰ σκάνδαλα, παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιοῦν-
18 τας· καὶ ἐκκλείνατε ἀπ᾽ αὐτῶν. οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ Κυρίῳ ἡμῶν
Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ· καὶ διὰ τῆς
χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσιν τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων.
19 ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο· Ἐφ᾽ ὑμῖν οὖν χαίρω·
θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκαιρέους δὲ εἰς
20 τὸ κακόν. ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψαι τὸν Σατανᾶν ἐν τάχει
ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν· Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
μεθ᾽ ὑμῶν.

21 Ἀσπάζετε ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος καὶ
22 Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου. Ἀσπάζομαι ὑμᾶς, ἐγὼ
23 Τέρτιος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν, ἐν Κυρίῳ. Ἀσπάζετε ὑμᾶς Γάϊος
ὁ ξένος μου καὶ ὅλης τῆς ἐκκλησίας. Ἀσπάζετε ὑμᾶς Ἔραστος ὁ
οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός.[1]

25 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, καὶ
τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου, χρόνοις
26 αἰωνίοις σεσιγημένου, φανερωθέντος δὲ νῦν, διά τε γραφῶν προ-
φητικῶν, κατ᾽ ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως
27 εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, μόνῳ σοφῷ Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰωνῶν. ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

1) Ver. 24 deest.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ
Α.[1])

ΚΕΦ. Α.

CAP.I.

Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ 1
Σωσθένης ὁ ἀδελφὸς, τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, 2
ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσιν τοῖς
ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, ἐν παντὶ τόπῳ αὐ-
τῶν τε καὶ ἡμῶν·[2]) *Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν* 3
καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εὐχαριστῷ τῷ Θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἐπὶ τῇ χάριτι 4
τοῦ Θεοῦ[3]) *τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χρίστῷ Ἰησοῦ· ὅτι ἐν παντὶ* 5
ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, καθὼς 6
τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν· ὥστε ὑμᾶς μὴ 7
ὑστερεῖσθε ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυ-
ψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς 8
ἕως τέλους ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ. Πιστὸς ὁ Θεὸς, δι᾽ οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ 9
υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυ- 10
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ᾖ
ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῒ καὶ ἐν
τῇ αὐτῇ γνώμῃ. ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ 11
τῶν Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσιν. Λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκα- 12
στος ὑμῶν λέγει, ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, ἐγὼ δὲ
Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. μεμέρισται ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος ἐσταυ- 13
ρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; εὐχαρι- 14
στῶ τῷ Θεῷ μου ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ Κρίσπον καὶ
Γαΐον· ἵνα μή τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβαπτίσθητε. ἐβάπτισα 15 16
δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα.

---

1) Titulus fere abscissus est. 2) *τε και ημων.* Rescripta a m. ant.
3) *χαριτι του Θεου.* Videtur olim *χαριτι* scriptum fuisse. Correctio antiqua.

17 οὐ γὰρ ἀπέστα[λκέν] με Χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ' [εὐαγ]γελίζεσθε· I.
οὐκ ἐν σο[φίᾳ] λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ [ὁ σταυ]ρὸς τοῦ Χριστοῦ.
18 ὁ λόγος γὰρ ὁ τ[οῦ] σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμ[έ]νοις μωρία ἐστὶν,
19 τοῖς [δὲ] σωζομένοις ἡμῖν δύν[α]μις Θεοῦ ἐστιν. Γέγραπται γὰρ,
ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σ[ο]φῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν
ἀθετήσω.
20 Ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεύς; ποῦ συνζητητὴς τοῦ αἰῶνος
21 τούτου; οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου; Ἐπειδὴ
γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας
τὸν Θεὸν, εὐδόκησεν ὁ Θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι
22 τοὺς πιστεύοντας· ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι σημεῖα αἰτοῦσιν, καὶ Ἕλλη-
23 νες σοφίαν ἐπιζητοῦσιν· ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμέ-
νον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, ἔθνεσιν δὲ μωρίαν· αὐτοῖς δὲ τοῖς
24 κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν, Χριστὸν Θεοῦ δύναμιν, καὶ Θεοῦ
25 σοφίαν. ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν,
26 καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ Θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν. Βλέ-
πετε[1]) γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοὶ, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ
27 σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοὶ, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· ἀλλὰ τὰ μωρὰ
28 τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά· καὶ
τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου, καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, τὰ
29 μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ, ὅπως μὴ καυχήσητε πᾶσα
30 σὰρξ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἔσται ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη σοφία ἡμῖν ἀπὸ Θεοῦ. δικαιοσύνη τε καὶ ἁγια-
31 σμὸς, καὶ ἀπολύτρωσι[ς· ἵνα], καθὼς γέγραπται, [ὁ κα]υχώμε-
νος, ἐν Κυρίῳ καυ[χά]σθω.

ΚΕΦ. Β.

CAP. II.

1 Κἀγὼ ἐλθὼν [πρ]ὸς ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ἦλθον [ο]ὐ καθ' ὑπεροχὴν
2 λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ. οὐ
γὰρ ἔκρινα εἰδέναι τι ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ τοῦτον
3 ἐσταυρωμένον. Κἀγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολ-

1) εστιν. Βλεπετε. Rescripsit m. ant. Quid olim, non liquet.

II. λῶ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς· καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ 4
ἐν πιθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδίξει πνεύματος
καὶ δυνάμεως· ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' 5
ἐν δυνάμει Θεοῦ.

Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις· σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶ- 6
νος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου, τῶν καταρ-
γουμένων· ἀλλὰ λαλοῦμεν Θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀπο- 7
κεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ Θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν
ἡμῶν, ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ 8
γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν. Καθὼς 9
γέγραπται, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσεν, καὶ ἐπὶ
καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ὅσα ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγα-
πῶσιν αὐτόν· Ἡμῖν δὲ ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς διὰ τοῦ πνεύματος· 10
τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐραυνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ. τίς γὰρ 11
οἶδεν τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν
αὐτῷ; οὕτως καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς ἔγνωκεν, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα
τοῦ Θεοῦ. Ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ 12
πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χαρισθέντα
ἡμῖν. ἃ καὶ λαλοῦμεν, οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λό- 13
γοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς Πνεύματος, πνευματικοῖς πνευματικὰ 14
συνκρίνοντες. Ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχετε τὰ τοῦ πνεύματος
τοῦ Θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστιν,[1]) καὶ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι
πνευματικῶς ἀνακρίνεται. ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει τὰ πάντα, 15
αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται. τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου, ὃς 16
συμβιβάσει αὐτόν; ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν.

ΚΕΦ. Γ.

CAP. III.
Κἀγὼ, ἀδελφοὶ, οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς, 1
ἀλλ' ὡς σαρκίνοις, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ. γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, οὐ 2
βρῶμα· οὔπω γὰρ ἐδύνασθε, ἀλλ' οὐδὲ ἔτι νῦν δύνασθε· ἔτι γὰρ 3
σαρκικοί ἐσται. ὅπου[2]) γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρεις, οὐχὶ σαρκικοί

---

1) *αυτω εστιν.* Olim *εστιν.* Correxit super rasura m. ant. 2) *οπου.* Olim *ουπου*, *υ* prius deletum.

4 ἐστε, καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; Ὅταν γὰρ λέγῃ τις, ἐγὼ III.
5 μέν εἰμι Παύλου· ἐγὼ δὲ Ἀπολλώ· οὐκ ἄνθρωποί ἐστε; τί οὖν
ἐστιν Ἀπολλώς; τί δέ ἐστιν Παῦλος; διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε,
6 καὶ ἑκάστῳ ὡς ὁ Κύριος ἔδωκεν. Ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλὼς ἐπό-
7 τισεν, ἀλλὰ ὁ Θεὸς ηὔξανεν· ὥστε ὁ φυτεύων ἐστίν τι, οὔτε ὁ
8 ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων Θεός· ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἕν
εἰσιν· ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήμψεται κατὰ τὸν ἴδιον κό-
9 πον. Θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί· Θεοῦ γεώργιον, Θεοῦ οἰκοδομή
10 ἐστε, κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι, Ὡς σοφὸς ἀρ-
χιτέκτων θεμέλιον ἔθηκα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ· ἕκαστος δὲ βλε-
11 πέτω πῶς ἐποικοδομεῖ· θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖ-
12 ναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός. Εἰ δέ τις
ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον, χρυσὸν, ἄργυρον, λίθους τιμίους,
13 ξύλα, χόρτον, καλάμην, ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται·
Ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει· ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται· καὶ ἑκάστου
14 τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστιν, τὸ πῦρ αὐτὸ δοκιμάσει. εἴ τινος τὸ ἔργον
15 μένει, ὃ ἐποικοδόμησεν, μισθὸν λήμψεται· εἴ τινος τὸ ἔργον κατα-
καήσεται, ζημιωθήσεται· αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ
πυρός.
16 Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστε, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ
17 οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθίρει, φθερεῖ αὐτὸν ὁ
18 Θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτεινές ἐσται ὑμεῖς. μη-
δεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· Εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ
19 αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. ἡ γὰρ σοφία
τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ Θεῷ ἐστιν. Γέγραπται γὰρ,
20 ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργεία αὐτῶν. καὶ πάλιν,
Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶν μάταιοι.
21 Ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστιν,
22 εἴτε Παῦλος, εἴτε Ἀπολλὼς, εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος, εἴτε ζωὴ
23 εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα εἴτε μέλλοντα· πάντα ὑμῶν· ὑμεῖς
δὲ, Χριστοῦ· Χριστὸς δὲ, Θεοῦ.

ΚΕΦ. Δ.

CAP. IV.

Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος, ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ, καὶ οἰκο- 1
νόμους μυστηρίων Θεοῦ. Ὧι δὲ λοιπὸν, ζητεῖτε ἐν τοῖς οἰκονόμοις, 2
ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ. ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ' ἡμῶν 3
ἀνακριθῶ, ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνα-
κρίνω. οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα· ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίω- 4
μαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με, Κύριός ἐστιν. Ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι 5
κρίνεται, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ
σκότους, καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαι-
νος γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Ταῦτα [δὲ, ἀδελ]φοὶ, μετε- 6
σχημάτισα [εἰς ἐμαυ]τὸν καὶ Ἀπολλὼν δι' ὑ[μᾶς], ἵνα ἐν ἡμῖν μά-
θηται τ[ὸ μὴ] ὑπὲρ ἃ γέγραπται, ἵνα μὴ [εἷς] ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς φυσι-
οῦσ[θε] κατὰ τοῦ ἑτέρου. τίς γάρ [σε] διακρίνει; τί δὲ ἔχεις ὃ 7
ο[ὐκ] ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών;

Ἤδη κεκορεσμένοι ἐστὲ, ἤδη ἐπλουτήσατε· καὶ ὄφελόν γε 8
ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συνβασιλεύσωμεν. Δοκῶ γὰρ 9
ὁ Θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδιξεν ὡς ἐπιθανατίους,
ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις.
Ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστὸν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς 10
ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. Ἄχρι 11
τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πινῶμεν, καὶ διψῶμεν, καὶ γυμνιτεύομεν, καὶ
κολαφιζόμεθα,[1]) καὶ ἀστατοῦμεν, καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς 12
ἰδίαις χερσίν· λοιδορούμενοι, εὐλογοῦμεν· διωκόμενοι, ἀνεχό-
μεθα· δυσφημούμενοι, παρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κό- 13
σμου ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι. Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς 14
γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ νουθετῶν. ἐὰν γὰρ μυ- 15
ρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν
γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. Παρα- 16
καλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γείνεσθε. διὰ τοῦτο αὐτὸ ἔπεμψα 17

1) γυμνητευομεν και κολαφιζομεθα. Olim κολαφιζομεθα solum, sed correxit m. ant.

ὑμῖν Τιμόθεον, ὅς ἐστίν μου τέκνον ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν Κυ- IV.
ρίῳ,[1]) ὃς ὑμᾶς ἀναμιμνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν Χριστῷ, καθὼς
18 πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω. Ὡς μὴ ἐρχομένο[υ] δέ μου
19 πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώθη[σάν[2]) τεινες]· ἐλεύσομαι δὲ ταχέως [πρ]ὸς
ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ, [κα]ὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον [τ]ῶν
20 πεφυσιωμένων, ἀλλὰ [τ]ὴν δύναμιν. οὐ γὰρ ἐν λό[γ]ῳ ἡ βασιλεία
21 τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει. Τί θέλετε; ἐν ῥά[β]δῳ ἔλθω πρὸς
ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ πνεύματί τε πρᾳύτητος;

ΚΕΦ. Ε.

CAP. V.

1 Ὅλως ἀκούετε ἐν ὑμῖν πορνία, καὶ τοιαύτη πορνία, ἥτις οὐδὲ ἐν
2 τοῖς ἔθνεσιν, ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν· καὶ ὑμεῖς πε-
φυσιωμένοι ἐστὲ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἀρθῇ ἐκ μέσου
3 ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο πράξας; Ἐγὼ μὲν γὰρ ἀπὼν τῷ σώματι,
παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν, τὸν οὕτως τοῦτο
4 κατεργασάμενον, ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, συναχθέντων
ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος, σὺν τῇ δυνάμει τοῦ Κυρίου ἡμῶν
5 Ἰησοῦ, παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρ-
κὸς, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
6 Χριστοῦ. οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. Οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη
7 ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; ἐκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε
νέον φύραμα, καθώς ἐσται ἄζυμοι· καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν ἐτύθη
8 Χριστός. ὥστε ἑορτάζομεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ κα-
κίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις ἡλικρινίας καὶ ἀληθείας.
9 Ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις· οὐ
10 πάντως τοῖς πόρνοις[3]) τοῦ κόσμου τούτου, ἢ τοῖς πλεονέκταις, καὶ
ἅρπαξιν, ἢ εἰδωλολάτραις· ἐπεὶ ὠφίλεται ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν.
11 Νῦν δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι, ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζό-
μενος, ᾖ πόρνος, ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολάτρης, ἢ λοίδορος, ἢ μέ-
12 θυσος, ἢ ἅρπαξ· τῷ τοιούτῳ μὴ συνεσθίειν. Τί γάρ μοι τοὺς ἔξω κρί-

1) Κυριω. MS. $\overline{Κω}$. Woide legit Χριστω ($\overline{Χω}$), male. 2) εφυσιωθη[σαν]. Sic Cod. Woide habet εφυσιωθε[σαν], sed male, pars η adest. 3) πορνοις. Post hanc vocem sex vel septem literae erasae sunt.

V. νειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνεται; τοὺς δὲ ἔξω ὁ Θεὸς κρίνει. 13
ἐξάρατε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

ΚΕΦ. ς.

CAP. VI.

Τολμᾷ τις ἐξ ὑμῶν, πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον, κρίνεσθαι ἐπὶ 1
τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἁγίων· ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι 2
τὸν κόσμον κρινοῦσιν; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνετε ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε
κρητηρίων ἐλαχίστων; (1) Ἤδη μὲν οὖν ἥττημα ὑμῖν ἐστιν, ὅτι κρί- 7
ματα ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν. διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διατί οὐχὶ
μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ 8
τοῦτο ἀδελφούς. ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ἄδικοι 2) Θεοῦ βασιλείαν οὐ κλη- 9
ρονομήσουσιν; Μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι, οὔτε εἰδωλολάτραι,
οὔτε μοιχοὶ, οὔτε μαλακοὶ, οὔτε ἀρσενοκοῖται, οὔτε κλέπται, 10
οὔτε πλεονέκται, οὐ μέθυσοι, οὐ λοίδοροι, οὐχ ἅρπαγες, βα-
σιλείαν Θεοῦ κληρονομήσουσιν. Καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπε- 11
λούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ἀλλὰ ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ
Κυρίου Ἰησοῦ, καὶ ἐν τῷ Πνεύματι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ᾽ οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι 12
ἔξεστιν, ἀλλ᾽ οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος. τὰ βρώματα 13
τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ Θεὸς καὶ ταύτην
καὶ ταῦτα καταργήσει. Τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνίᾳ, ἀλλὰ τῷ Κυ-
ρίῳ, καὶ ὁ Κύριος τῷ σώματι· ὁ δὲ Θεὸς καὶ τὸν Κύριον ἤγειρεν 14
καὶ ἡμᾶς ἐξεγιρεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. Οὐκ οἴδατε ὅτι 15
τὰ σώματα ἡμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστιν; ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ
Χριστοῦ, ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο. ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ 16
κολλώμενος τῇ πόρνῃ, ἓν σῶμά ἐστιν; ἔσονται γὰρ, οἱ δύο εἰς
σάρκα μίαν· ὁ δὲ κολλώμενος τῷ Κυρίῳ, ἓν πνεῦμά ἐστιν. 17
Φεύγετε τὴν πορνίαν. πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρω- 18

1) Versus 3, 4, 5, 6 desunt. 2) *οτι αδικοι*. Inter has voces, rasura duarum literarum. Quid olim dubium: forte *οι*.

πος, ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων, εἰς τὸ ἴδιον VI.
19 σῶμα ἁμαρτάνει. ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα[1]) ὑμῶν ναὸς
τοῦ ἐν ὑμῖν Ἁγίου Πνεύματός ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ, καὶ
20 οὐκ ἐσταὶ ἑαυτῶν; ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν
ἐν τῷ σώματι ὑμῶν.

ΚΕΦ. Ζ.

CAP. VII.

1 Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ μοι, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἅπτε-
2 σθαι· διὰ δὲ τὰς πορνίας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ
3 ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω. τῇ γυναικεὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφιλὴν
4 ἀποδιδέτω· ὁμοίως καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. Ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώ-
ματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλὰ ὁ ἀνήρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ, τοῦ
5 ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλὰ ἡ γυνή. μὴ ἀποστερεῖτε ἀλ-
λήλους, εἰ μή τι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν, ἵνα σχολάσητε
τῇ προσευχῇ, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἦτε, ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ
6 Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. Τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγ-
7 νώμην,[2]) οὐ κατ᾽ ἐπιταγήν. θέλω δὲ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς
καὶ ἐμαυτόν· ἀλλ᾽ ἕκαστος ἴδιον ἔχει χάρισμα ἐκ Θεοῦ, ὃ μὲν
8 οὕτως, ὃ δὲ οὕτως. λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, ὅτι
9 καλὸν αὐτοῖς ἐὰν μείνωσιν ὡς κἀγώ. εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύον-
ται, γαμησάτωσαν· κρεῖσσον γάρ ἐστιν γαμεῖν ἢ πυροῦσθαι.

10 Τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν παραγγέλλω, οὐκ ἐγὼ, ἀλλὰ ὁ Κύ-
11 ριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρίζεσθαι· ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ,
μενέτω ἄγαμος, ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω· καὶ ἄνδρα γυναῖκα
12 μὴ ἀφιέναι. Τοῖς δὲ λοιποῖς λέγω ἐγὼ, οὐχ ὁ Κύριος, εἴ τις ἀδελ-
φὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ αὐτὴ συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ᾽ αὐ-
13 τοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν· καὶ γυνὴ ἥτις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ
14 οὗτος συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ᾽ αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω τὸν ἄνδρα. ἡγία-
σται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικὶ, καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ

1) τα σωματα. Olim το σωμα. Correctio 1 m. 2) συγγνωμην. Sic scriptum.

VII. ἄπιστος ἐν τ[ῷ ἀδελ]φῷ· ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμ[ῶν] ἀκάθαρτά
ἐστιν, νῦν δὲ ἅ[για]. εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, [χω]ριζέσθω. οὐ 15
δεδούλωται ὁ [ἀδελ]φὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοι[ού]τοις· ἐν δὲ
εἰρήνῃ κέκληκ[εν] ὑμᾶς ὁ Θεός. τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα 16
σώσεις; εἰ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις; εἰ μὴ ἑκάστῳ 17
ὡς ὁ Κύριος ἐμέρισεν, ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ Θεὸς, οὕτως περι-
πατείτω· καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι. Πε- 18
ριτετμημένος τις ἐκλήθη; μὴ ἐπισπάσθω. ἐν ἀκροβυστίᾳ κέκληταί
τις; μὴ περιτεμνέσθω. ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστιν, καὶ ἡ ἀκροβυ- 19
στεία οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν Θεοῦ. Ἕκαστος ἐν τῇ 20
κλήσει ᾗ ἐκλήθη, ἐν τούτῳ μενέτω. δοῦλος ἐκλήθης; μή σοι 21
μελέτω· ἀλλ᾽ εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆ-
σαι. ὁ γὰρ ἐν Κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος, ἀπελεύθερος Κυρίου ἐστίν· 22
ὁμοίως ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς, δοῦλός ἐστιν Χριστοῦ. Τιμῆς ἠγο- 23
ράσθητε· μὴ γείνεσθαι δοῦλοι ἀνθρώπων. ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, 24
ἀδελφοὶ, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ τῷ Θεῷ.

Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν Κυρίου οὐκ ἔχω· γνώμην 25
δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ Κυρίου πιστὸς εἶναι. νομίζω οὖν 26
τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀν-
θρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. δέδεσαι γυναικί; μὴ ζείτι[1]) λύσιν. λέλυ- 27
σαι[2]) ἀπὸ γυναικός; μὴ ζήτει γυναῖκα. ἐὰν δὲ καὶ γαμήσῃ, οὐχ 28
ἥμαρτες· καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ παρθένος, οὐχ ἥμαρτεν· θλίψιν δὲ τῇ
σαρκὶ ἕξουσιν οἱ τοιοῦτοι· ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι· Τοῦτο δέ 29
φημι, ἀδελφοὶ, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ἐστὶν τὸ λοιπὸν, ἵνα καὶ
οἱ ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ ἔχοντες ὦσιν. καὶ οἱ κλαίοντες, ὡς μὴ 30
κλαίοντ[ες]· καὶ οἱ χαίροντες, ὡς μὴ χαίροντε[ς· καὶ ο]ἱ ἀγοράζον-
τες, ὡς μὴ κατ[έχον]τες· καὶ οἱ χρώμενοι τὸν [κόσ]μον, ὡς μὴ κατα- 31
χρώμενοι. [παρ]άγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου [το]ύτου. θέλω δὲ 32
ὑμᾶς ἀμερί[μ]νους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ [τ]ὰ τοῦ Κυρίου, πῶς
ἀρέσῃ τῷ Κυρίῳ. ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς 33
ἀρέσῃ τῇ γυναικὶ καὶ μεμέρισται. Καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἄγαμος, καὶ ἡ παρ- 34
θένος ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία τῷ σώματι καὶ

---

1) ζειτι. Sic pro ζητει. 2) λελυσαι. Omnia usque ad finem ver. 28 rescripta: a 1 m. vel ant.

τῷ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσῃ VII.
35 τῷ ἀνδρί. Τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν συμφόρον λέγω· οὐχ
ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ εὐπάρεδρον
36 τῷ Κυρίῳ ἀπερισπάστως. Εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον
αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ᾖ ὑπέρακμος, καὶ τοῦτο ὀφίλει γείνεσθαι, ὃ
37 θέλει ποιείτω, οὐχ ἁμαρτάνει· γαμείτωσαν. Ὃς δὲ ἕστηκεν ἐν τῇ
καρδίᾳ αὐτοῦ ἑδραῖος μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν ἔχει περὶ τοῦ
ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ ἰδίᾳ καρδίᾳ τηρεῖν τὴν
38 ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ποιήσει. ὥστε καὶ ὁ γαμείζων τὴν ἑαυ-
τοῦ παρθένον καλῶς ποιεῖ· καὶ ὁ μὴ γαμίζων, κρῖσσον ποιήσει.
39 Γυνὴ δέδεται ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ
40 ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν Κυρίῳ. μα-
καριωτέρα δέ ἐστιν ἐὰν οὕτω μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ
δὲ κἀγὼ πνεῦμα Θεοῦ ἔχειν.

ΚΕΦ. Η.

CAP. VIII.

1 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι πάντες γνῶσιν ἔχομεν·
2 ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. εἴ τις δοκεῖ ἐγνω-
3 κέναι τι, οὔπω ἔγνω καθὼς δεῖ γνῶναι· εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν
4 Θεὸν, οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ. Περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν
εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἴδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐ-
5 δεὶς Θεὸς εἰ μὴ εἷς. καὶ γὰρ εἴπερ εἰσιν λεγόμενοι θεοὶ, εἴτε
6 ἐν οὐρανῷ, εἴτε ἐπὶ γῆς· ὥσπέρ εἰσιν θεοὶ πολλοὶ, καὶ κύριοι
πολλοί· ἀλλ' ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ πατὴρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς
αὐτόν· καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς
7 δι' αὐτοῦ. ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσεις· τινὲς δὲ τῇ συνηθείᾳ τοῦ
εἰδώλου ἕως ἄρτι ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσιν, καὶ ἡ συνείδησεις αὐ-
8 τῶν ἀσθενὴς οὖσα μολύνεται. Βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παραστήσει τῷ
Θεῷ· οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, περισσεύομεν· οὔτε ἐὰν φάγωμεν,
9 ὑστερούμεθα.[1]) Βλέπετε δὲ μήπως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη, πρόσ-
10 κομμα γένηται τοῖς ἀσθενέσιν. ἐὰν γάρ τις εἴδῃ σε, τὸν ἔχοντα γνῶ-

---

1) *περισσευομεν* usque ad *υστερουμεθα*. Voces rescriptae: quid olim non liquet.

VIII. σιν, ἐν ἰδωλίῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησεις αὐτοῦ ἀσθενοῦς
ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; ἀπολλῦται 11
οὖν ὁ ἀσθενῶν ἐν τῇ σῇ γνώσει, ὁ ἀδελφὸς, δι' ὃν Χριστὸς ἀπέ-
θανεν; Οὕτως δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τύπτον- 12
τες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν, εἰς Χριστὸν ἁμαρτάνετε.
διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα 13
εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.

ΚΕΦ. Θ.

CAP. IX.

Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος; οὐχὶ Ἰησοῦν τὸν Κύ- 1
ριον ἡμῶν ἑώρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίῳ; (1) ἡ 3
ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσίν ἐστιν αὕτη· μὴ οὐκ ἔχομεν 4
ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν; μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν 5
γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ
τοῦ Κυρίου, καὶ Κηφᾶς; ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν 6
ἐξουσίαν μὴ ἐργάζεσθαι;

Τίς στρατεύετε ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπελῶνα, 7
καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ τίς ποιμαίνει ποίμνην, καὶ
ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει; μὴ κατὰ ἄνθρωπον 8
ταῦτα λαλῶ; ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει; ἐν γὰρ τῷ Μω- 9
σέως νόμῳ γέγραπται, οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα. μὴ τῶν
βοῶν μέλει τῷ Θεῷ; ἢ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ 10
ἐγράφη, ὅτι ὀφίλει ἐπ' ἐλπίδι ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾷν, καὶ ὁ
ἀλοῶν ἐφ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν. Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευμα- 11
τικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ2) σαρκικὰ θερίσομεν;
εἰ ἄλλοι τῆς ὑμῶν ἐξουσίας μετέχουσιν,3) οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; 12
ἀλλ' οὐ κεχρήμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ· ἀλλὰ πάντα στέγομεν,
ἵνα μή τινα ἐγκοπὴν δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. Οὐκ 13
οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι, ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν·
οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ παρεδρεύοντες, τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερί-

---

1) Ver. 2 deest. 2) *υμων τα. ων τα* rescripsit m. recentior. 3) *με-τεχουσιν. με* rescripsit m. recentior.

14 ζονται; οὕτως καὶ ὁ Κύριος διέταξεν τοῖς τὸ εὐαγγέλιον κατ- IX.
15 αγγέλλουσιν, ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν. ἐγὼ δὲ οὐ κεχρήμαι οὐ-
δένι τούτων.
Οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα, ἵνα οὕτως γένηται ἐν ἐμοί· κα-
λὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν, ἢ τὸ καύχημά μου οὐθεὶς μὴ
16 καινώσει. ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστιν μοι καύχημα·
ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ γάρ μοι ἐστὶν, ἐὰν μὴ εὐαγ-
17 γελίζωμαι. εἰ γὰρ ἑκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων,
18 οἰκονομίαν πεπίστευμαι. τίς οὖν μου ἐστὶν ὁ μισθός; ἵνα εὐ-
αγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον, εἰς τὸ μὴ κατα-
19 χράσθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. ἐλεύθερος γὰρ ὢν
ἐκ πάντων, πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερ-
20 δήσω· καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους
κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νό-
21 μ[ον, ἵνα] τοὺς ὑπὸ νόμον κερδ[ήσω]· τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομ[ος],
μὴ ὢν ἄνομος Θεοῦ, ἀλλ' ἔ[ννο]μος Χριστοῦ, ἵνα κερδάνω τοὺ[ς
22 ἀνό]μους. ἐγενόμην τοῖς ἀσ[θε]νέσιν ἀσθενὴς, ἵνα τοὺς [ἀσθε]-
νεῖς κερδήσω. τοῖς πᾶσιν [γέ]γονα πάντα, ἵνα πάντως τιν[ὰς]
23 σώσω. πάντα δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συνκοινωνὸς αὐ-
24 τοῦ γένωμαι. Οὐκ οἴδατε, ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες, πάντες μὲν
τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; οὕτως τρέχετε, ἵνα
25 καταλάβητε. Πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος,[1]) πάντα ἐγκρατεύεται· ἐκεῖ-
νοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρ-
26 τον. Ἐγὼ τοίνυν οὕτως τρέχω, ὡς οὐκ ἀδήλως· οὕτως πυ-
27 κτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα δέρων· ἀλλ' ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ
δουλαγωγῶ, μήπως ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

ΚΕΦ. Ι.

CAP. X.

1 Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάν-
τες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν, καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον,
2 καὶ πάντες εἰς τὸν Μωσῆν ἐβαπτίσθησαν ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ

1) αγωνιζομενος. Woide αγονιζομενος, male.

X. θαλάσσῃ, καὶ πάντες τὸ πνευματικὸν ἔφαγον βρῶμα, καὶ πάντες 4
τὸ πνευματικὸν ἔπιον πόμα· ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολου-
θούσης πέτρας· ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός. ἀλλ’ οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν 5
αὐτῶν ηὐδόκησεν ὁ Θεός· κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ταῦτα 6
δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κα-
κῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν. μηδὲ ἰδωλολάτραι γείνεσθε, 7
‘καθώς τινες ἐξ αὐτῶν· ὥσπερ γέγραπται, ἐκάθεισεν ὁ λαὸς φαγεῖν
‘καὶ πιεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίζειν. Μηδὲ πορνεύωμεν, καθώς τινες 8
αὐτῶν ἐπόρνευσαν, [καὶ ἔπ]εσαν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰ[κοσι]τρεῖς χιλιά-
δες.[1]) [Μηδὲ] ἐκπειράζωμεν τὸν Θεὸν, [καθ]ώς τεινες αὐτῷ ἐπεί- 9
ρα[σαν], καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων ἀπώλ[ο]ντο. Μηδὲ γογγύζετε, [κα]θώς 10
τινες αὐτῶν ἐγόγγυ[σ]αν, καὶ ἀπώλλυντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ.
ταῦτα δὲ τυπίκως συνέβαινον ἐκείνοις· ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν 11
ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησεν.

Ὥστε ὁ δοκῶν ἑστᾶναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ. πειρασμὸς ὑμᾶς 12 13
οὐκ ἤλειφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· Πιστὸς δὲ ὁ Θεὸς, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς
πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ
τὴν ἔκβασιν, τοῦ δύνασθαι ὑπενεγκεῖν. διόπερ, ἀγαπητοί μου, 14
φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας.

Ὡς φρονίμοις λέγω, κρίνατε ὑμεῖς ὅ φημι.[2]) τὸ ποτήριον τῆς 15 16
εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ Χρι-
στοῦ; τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία ἐστὶν τοῦ σώματος τοῦ
Χριστοῦ; ὅτι εἷς ἄρτος ἓν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες 17
ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν. Βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· 18
οὐχ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας, κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσίν.
τί οὖν φημι; ὅτι εἰδωλόθυτον τί ἐστιν; ἀλλ’ ὅτι ἃ θύουσιν τὰ 19 20
ἔθνη, δαιμονίοις καὶ οὐ Θεῷ θύουσιν· οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς
τῶν δαιμονίων[2]) γίνεσθαι. Οὐ δύνασθε ποτήριον Κυρίου πίνειν 21
καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθαι τραπέζης Κυρίου μετέχειν καὶ
τραπέζης δαιμονίων. ἢ παραζηλοῦμεν τὸν Κύριον; μὴ ἰσχυρότεροι 22
αὐτοῦ ἐσμεν; Πάντα ἔξεστιν, ἀλλ’ οὐ πάντα συμφέρει· πάντα ἔξεστιν, 23

---

1) In margine manus recentior quaedam appinxit: forte legenda ut apud Woide ριωγεωρ. 2) φημι. Post hanc vocem, rasura brevis. 3) δαιμο-νιων. Sic MS. Woide, male δαιμωνιων.

24 ἀλλ᾽ οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. μηδεὶς τὰ ἑαυτοῦ ζητείτω, ἀλλὰ τὰ X.
25 τοῦ ἑτέρου. Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν
26 ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν· τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ
27 πλήρωμα αὐτῆς. Εἴ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων, καὶ θέλετε
πορεύεσθαι, πάντα τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν ἐσθίετε, μηδὲν ἀνα-
28 κρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν. ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ, τοῦτο ἱερό-
θυτόν ἐστιν. μὴ ἐσθίετε, δι᾽ ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν
29 συνείδησιν· συνείδησιν δὲ λέγω, οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν
τοῦ ἑτέρου. ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης
30 συνειδήσεως, εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω; τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ
31 ἐγὼ εὐχαριστῶ; Εἴτε οὖν ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε,
32 πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε. ἀπρόσκοποι καὶ Ἰουδαίοις γεί-
33 νεσθε καὶ Ἕλλησιν καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ· καθὼς κἀγὼ πάντα
πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ συμφόρον, ἀλλὰ τὸ τῶν
πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν.

ΚΕΦ. ΙΑ.

CAP. XI.

1 2 Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ. ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς,
ὅτι πάντα μου μέμνησθε, καὶ καθὼς[1]) παρέδωκα ὑμῖν, τὰς πα-
3 ραδόσεις κατέχεται. Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς
ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός ἐστιν· κεφαλὴ δὲ γυναικὸς, ὁ ἀνήρ· κε-
φαλὴ δὲ τοῦ Χριστοῦ, ὁ Θεός.
4 Πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων, κατὰ κεφαλῆς
5 ἔχων, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. καὶ πᾶσα γυνὴ προσ-
ευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ, καταισχύ-
νει τὴν κεφαλὴν αὐτῆς· ἓν γάρ ἐστιν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρη-
6 μένῃ. εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνὴ, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ
αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω.
7 Ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφίλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλὴν, εἰ-
8 κὼν καὶ δόξα Θεοῦ ὑπάρχων· ἡ γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν· οὐ

---

1) και καθως. και additum a 2 m.

XI. γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικὸς, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός· καὶ γὰρ 9
οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄν-
δρα· διὰ τοῦτο ὀφίλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ 10
τοὺς ἀγγέλους. Πλὴν οὔτε γυνὴ χωρεὶς ἀνδρὸς, οὔτε ἀνὴρ χωρεὶς 11
γυναικὸς, ἐν Κυρίῳ· Ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρὸς, οὕτως 12
καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικὸς, τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ. Ἐν ὑμῖν 13
αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶν γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ Θεῷ
προσεύχεσθαι; οὐδὲ ἡ φύσις αὐτὴ διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν 14
ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστιν· γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα αὐτῇ ἐστιν; 15
ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται αὐτῇ· Εἰ δέ τις δοκεῖ φιλό- 16
νεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλη-
σίαι τοῦ Θεοῦ.

Τοῦτο δὲ παραγγέλλω οὐκ ἐπαινῶν, ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖσσον, 17
ἀλλὰ εἰς τὸ ἧσσον συνέρχεσθαι. πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων 18
ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ, ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος
τι πιστεύω· δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι 19
φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. Συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, 20
οὐκ ἔστιν Κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν· ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον 21
προσλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πινᾷ, ὃς δὲ μεθύει. μὴ 22
γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχεται εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας
τοῦ Θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνεται τοὺς μὴ ἔχοντας;

Τί εἴπω ὑμῖν; ἐπαινέσ[ω ὑμᾶς] ἐν τούτῳ; οὐκ ἐπαινῶ. ἐ[γὼ 23
γὰρ] παρέλαβον ἀπὸ τοῦ Κυρίου, ὃ κ[αὶ παρ]έδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ
Κύριος Ἰησοῦς ἐ[ν τῇ νυ]κτὶ ᾗ παρεδίδετο, ἔλαβεν [ἄρτον], καὶ 24
εὐχαριστήσας ἔκλασεν, [καὶ εἶπε]· τοῦτό μου ἐστὶν τὸ σῶμα τ[ὸ
ὑπὲρ] ὑμῶν· τοῦτο ποιεῖται εἰς τ[ὴν] ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὡσαύ- 25
τως καὶ τὸ ποτήριον, μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων, τοῦτ[ο] τὸ
ποτήριον, ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ αἵματί μου· τοῦτο
ποιεῖτε. ὁσάκις ἐὰν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον 26
πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις οὗ ἔλθῃ.
Ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον καὶ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ Κυ- 27
ρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ
Χριστοῦ. Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτὸν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ 28
ἄρτου ἐσθιέτω, καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω· ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ 29

30 πίνων, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα. Διὰ XI.
τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄῤῥωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκα-
31 32 νοί. εἰ δὲ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα· κρινόμενοι
δὲ, ὑπὸ Κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶ-
33 μεν. Ὥστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν, ἀλλήλους
34 ἐκδέχεσθαι· εἴ τις πινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω· ἵνα μὴ εἰς κρίμα συν-
έρχησθε. τὰ δὲ λοιπὰ, ὡς ἂν ἔλθω, διατάξωμαι.

ΚΕΦ. ΙΒ.

CAP. XII.

1 Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοὶ, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν.
2 οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε, πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα, ὡς ἂν
3 ἤγεσθαι, ἀπαγόμενοι· διὸ γνωρίζω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύ-
ματι Θεοῦ λαλῶν, λέγει ἀνάθεμα Ἰησοῦς· καὶ οὐδεὶς δύναται
4 εἰπεῖν Κύριος Ἰησοῦς, εἰ μ[ὴ ἐν Π]νεύματι Ἁγίῳ. διαιρέσεις
5 δὲ χα[ρισ]μάτων εἰσὶν, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα· [καὶ] διαιρέσεις δια-
6 κονιῶν εἰσιν, [κα]ὶ ὁ αὐτὸς[1]) Κύριος· καὶ διαιρέσεις ἐνερ[γ]η-
μάτων εἰσὶν, ὁ δὲ αὐτὸς Θεὸς, [ὁ] ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶ-
7 σιν. [Ἑ]κάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσεις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ
8 συμφέρον. ᾧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας,
9 ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως, κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα· ἑτέρῳ δὲ πίστις,
ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι· ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων, ἐν τῷ ἑνὶ πνεύ-
10 ματι· ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ δὲ προφητεία, ἄλλῳ
δὲ διακρίσεις πνευμάτων, ἑτέρῳ δὲ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ διερ-
11 μηνία γλωσσῶν· πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν, καὶ τὸ αὐτὸ
πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βούλεται.

12 Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστιν, καὶ μέλη πολλὰ ἔχει,
πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος, πολλὰ ὄντα, ἕν ἐστιν σῶμα·
13 οὕτως καὶ ὁ Χριστός. Καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάν-
τες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες,
14 εἴτε δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι· καὶ πάντες ἓν σῶμά ἐσμεν. καὶ
15 γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος, ἀλλὰ πολλά. ἐὰν εἴπῃ ὁ
ποὺς, ὅτι οὐκ εἰμὶ χεὶρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ

1) και ο αυτος. 1 m. prius omissum, postea addidit ο superius.

XII. τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς, ὅτι οὐκ 16
εἰμὶ ὀφθαλμὸς, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ
ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμὸς, ποῦ ἡ ἀκοή; 17
εἰ ὅλον ἀκοὴ, ποῦ ἡ ὄσφρησις; Νῦν δὲ ὁ Θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, 18
ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι, καθὼς ἠθέλησεν. εἰ δὲ ἦν 19
τὰ πάντα ἓν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἓν 20
δὲ σῶμα. οὐ δύναται ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρὶ, χρείαν σου 21
οὐκ ἔχω· ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσὶν, χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω.
ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα 22
ὑπάρχειν, ἀναγκαῖά ἐστιν· καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ 23
σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν· καὶ τὰ ἀσχή-
μονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει· τὰ δὲ εὐσχήμονα 24
ἡμῶν οὐ χρίαν ἔχει. Ἀλλὰ συνεκέρασεν ὁ Θεὸς τὸ σῶμα, τῷ
ὑστερουμένῳ περισσοτέραν δοὺς τιμὴν, ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν τῷ 25
σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσιν τὰ μέλη· καὶ 26
εἴτε πάσχει μέλος, συνπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται μέ-
λος, συνχαίρει πάντα τὰ μέλη. Ὑμεῖς δὲ ἐσται σῶμα Χριστοῦ, 27
καὶ μέλη ἐκ μέρους. καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλη- 28
σίᾳ, πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκά-
λους, ἔπειτα δυνάμεις, ἔπειτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήμψεις,
κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες 29
προφῆται; μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ πάντες δυνάμεις; μὴ πάν-
τες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσιν; 30
μὴ πάντες διερμηνεύουσιν; ζηλοῦται δὲ τὰ χαρίσματα τὰ μεί- 31
ζονα· καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δίγνυμι.

ΚΕΦ. ΙΓ.

CAP. XIII.

Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, 1
ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλά-
ζων.[1]) Κἂν ἔχω προφητείαν, καὶ ἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα,[2]) καὶ 2

---

1) αλαλαζων. Sic pro αλαλαζον. 2) παντα. παν recenter rescriptum.

πᾶσαν τὴν γνῶσιν· κἂν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη μεθιστά- XIII.
3 *νειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθὲν ὠφελοῦμαι. κἂν ψωμίσω πάντα τὰ*
ὑπάρχοντά μου, κἂν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυχήσωμαι, ἀγά-
4 *πην δὲ μὴ ἔχω, οὐθὲν ὠφελοῦμαι. Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρη-*
στεύεται· ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ· ἡ ἀγάπη οὐ περπορεύεται, οὐ φυσιοῦ-
5 *ται, οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογί-*
6 *ζεται τὸ κακὸν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ,*
7 *πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει.*
8 *ἡ ἀγάπη οὐδέποτε πίπτει. Εἴτε δὲ προφητῖα,*[1]*) καταργηθήσονται·*
9 *εἴτε γλῶσσαι, παύσονται· εἴτε γνώσεις, καταργηθήσονται. ἐκ μέ-*
10 *ρους γὰρ γινώσκομεν, καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν· ὅταν δὲ ἔλθῃ*
11 *τὸ τέλειον, τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται.*[2]*) Ὅτε ἤμην νήπιος, ἐλά-*
λουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζόμην ὡς νήπιος· ὅτε
12 *γέγονα ἀνὴρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι᾽*
ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι
γεινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην.
13 *Νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπὶς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων*
δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

ΚΕΦ. ΙΔ.

CAP. XIV

1 *Διώκετε τὴν ἀγάπην· ζηλοῦται δὲ τὰ πνευματικὰ, μᾶλλον δὲ ἵνα*
2 *προφητεύητε. ὁ γὰρ*[3]*) λαλῶν γλώσσῃ, οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ*
3 *τῷ Θεῷ· οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια· ὁ δὲ*
προφητεύων, ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ πα-
4 *ραμυθίαν. Ὁ λαλῶν γλώσσῃ, ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων,*
5 *ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ. θέλω δὲ ὑμᾶς πάντας γλώσσαις λαλεῖν, μᾶλ-*
λον δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων δὲ ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν
γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ.
6 *Νῦν δὲ, ἀδελφοὶ, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν,*
τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐ[ν ἀπο]καλύψει, ἢ
7 *ἐν γνώσει, ἢ ἐ[ν προ]φητείᾳ, ἢ ἐν διδαχῇ; Ὅμως τὰ ἄψυχα*

---

1) *προφητια.* Sic pro *προφητειαι.* 2) *καταργηθησεται. θησεται* rescripsit m. recentior. 3) *ο γαρ.* Post *ο* rasura. Videtur fuisse *ου γαρ.*

XIV. φωνὴν διδ[όντα], εἴτε αὐλὸς, εἴτε κιθάρα, ἐὰν δ[ιαστο]λὴν τοῖς
φθόγγοις μὴ δῷ, π[ῶς] γνωσθήσεται τὸ αὐλούμεν[ον] ἢ τὸ κιθα-
ριζόμενον;[1]) καὶ γὰρ ἐ[ὰν] ἄδηλον σάλπιξ[2]) φωνὴν δῷ, τί[ς] παρα- 8
σκευάζεται εἰς πόλεμον; οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ 9
εὔσημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθαι
γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες. Τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη φωνῶν εἰσιν ἐν 10
κόσμῳ, καὶ οὐδὲν ἄφωνον. ἐὰν οὖν μὴ ἰδῶ τῆς δύναμιν[3]) τῆς φω- 11
νῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος· καὶ ὁ λαλῶν, ἐν ἐμοὶ βάρβαρος·
οὕτως καὶ ὑμεῖς, ἐπὶ ζηλωταί ἐσται πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκο- 12
δομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα προφητεύητε. Διὸ ὁ λαλῶν 13
γλώσσῃ, προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι 14
γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός
ἐστιν. τί οὖν ἐστιν; προσεύξωμαι τῷ πνεύματι, προσεύξωμαι 15
δὲ καὶ τῷ νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ. ἐπεὶ 16
ἐὰν εὐλογῇς πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου
πῶς ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστείᾳ, ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ
οἶδεν; σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκο- 17
δομεῖται.

Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ, πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσῃ· ἀλλὰ 18 19
ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους τῷ νοΐ μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ
ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ.

Ἀδελφοί, μὴ παιδεία γείνεσθε ταῖς φρεσίν· ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νη- 20
πιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶν τέλειοι γείνεσθαι. [ἐν τ]ῷ νόμῳ γέγραπται, 21
ὅτι [ἐν ἑ]τερογλώσσοις, καὶ ἐν χεί[λεσι]ν ἑτέρων, λαλήσω τῷ λαῷ
[τού]τῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακού[σο]νταί μου, λέγει Κύριος. [Ὥσ]τε 22
αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖόν [εἰ]σιν, οὐ τοῖς πιστεύουσιν, [ἀ]λλὰ τοῖς
ἀπίστοις· ἡ δὲ προφη[τ]εία, οὐ τοῖς ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πιστεύ-
ουσιν. Ἐὰν οὖν συν[έ]λθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ πάντες 23
λαλῶσιν γλώσσαις, εἰσέλθωσιν δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν
ὅτι μένεσθαι; Ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ[4]) τέ τις ἄπι- 24
στος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάν-
των, τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γείνεται· καὶ οὕ- 25

1) κιθαριζομενον. Ultimum ο rescriptum a m. recent. 2) σαλπιξ. Sic pro σαλπιγξ. 3) της δυναμιν. Sic pro την δυναμιν. 4) εισελθη. Woide legit εισηλθη: male.

τως πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, προσκυνήσει τῷ Θεῷ, ἀπαγγέλλων ὅτι XIV.
ὄντως ὁ Θεὸς ἐν ὑμῖν ἐστιν.
26 Τί οὖν ἐστιν, ἀδελφοί, ὅταν συνέρχησθε; ἕκαστος ψαλμὸν
ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἑρμηνίαν ἔχει· πάντα πρὸς
27 οἰκοδομὴν γεινέσθω εἴτε γλώσσῃ τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖ-
28 στον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος· καὶ εἷς διερμηνευέτω. ἐὰν δὲ μὴ ᾖ
διερμηνευτὴς, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ· ἑαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ τῷ Θεῷ.
29 Προφῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν·
30 31 ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. δύνασθε
γὰρ καθ' ἕνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσιν, καὶ
32 πάντες παρακαλῶνται· καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑπο-
33 τάσσεται· οὐ γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς ἀκαταστασίας, ἀλλὰ εἰρήνης, ὡς ἐν
34 πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων. Αἱ γυναῖκες ἐν ταῖς ἐκκλησίαις
σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ἐπιτρέπετε αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλὰ ὑποτασσέ-
35 σθωσαν τοῖς ἀνδράσιν, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. Εἰ δέ τι μανθά-
νειν[1]) θέλωσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν
36 γάρ ἐστιν γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ. Ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ
37 Θεοῦ ἐξῆλθεν; ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν; Εἴ τις δοκεῖ προ-
φήτης εἶναι ἢ πνευματικὸς, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν, ὅτι Θεοῦ
38 39 ἐστὶν ἐντολή· εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοείτω.[2]) Ὥστε, ἀδελφοί μου,
ζηλοῦται τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν μὴ κωλύεται γλώσσαις.
40 πάντα δὲ εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γεινέσθω.

ΚΕΦ. ΙΕ.

CAP. XV.

1 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην
2 ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἑστήκατε, δι' οὗ καὶ σώ-
ζεσθαι, τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ
μὴ εἰκῇ ἐπιστεύσατε.
3 Παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι
Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, κατὰ τὰς γρα-
4 φάς· καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ,
5 κατὰ τὰς γραφάς· καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾷ, ἔπειτα τοῖς δώδεκα.

---

1) τι μανθανειν. Post τι rasura. ειν rescriptum super rasura, a m. recentiori. 2) αγνοειτω. ω rescripsit m. recentior, olim forte αγνοειται.

XV. ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ 6
πλείονες μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθησαν.[1]) ἔπειτα 7
ὤφθη Ἰακώβῳ, ἔπειτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν. ἔσχατον δὲ πάντων, 8
ὡσπερεὶ τῷ ἐκτρώματι, ὤφθη κἀμοί. ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν 9
ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα
τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ. χάριτι δὲ Θεοῦ εἰμι ὅ εἰμι, καὶ ἡ χάρεις 10
αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσότερον αὐτῶν πάν-
των ἐκοπίασα· οὐκ ἐγὼ δὲ, ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί.

Εἴτε οὖν ἐγὼ, εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτως κηρύσσομεν, καὶ οὕτως 11
ἐπιστεύσατε. εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται, ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, 12
πῶς λέγουσιν ἐν ὑμῖν τινες, ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; εἰ δὲ 13
ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· εἰ δὲ Χρι- 14
στὸς οὐκ ἐγήγερται, καινὸν ἄρα καὶ τὸ κήρυγμα ἡμῶν, καινὴ καὶ ἡ
πίστις ὑμῶν. Εὑρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ, ὅτι 15
ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ Θεοῦ ὅτι ἤγειρεν τὸν Χριστὸν, ὃν οὐκ ἤγει-
ρεν, εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται· εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, 16
οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πί- 17
στις ὑμῶν· καὶ ἔτι ἐσταὶ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· ἄρα καὶ οἱ κοιμη- 18
θέντες ἐν Χριστῷ, ἀπώλοντο. Εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἐν Χριστῷ 19
ἠλπικότες ἐσμὲν μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν.
Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων. 20
ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστα- 21
σις νεκρῶν. ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕ- 22
τως καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται.[2]) ἕκαστος δὲ 23
ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· Ἀπαρχὴ Χριστὸς, ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν 24
τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ· εἶτα τὸ τέλος, ὅταν παραδιδῷ τὴν βασι-
λείαν τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν, καὶ πᾶ-
σαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν· δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν, ἄρχι οὗ 25
θῇ πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ἔσχατος ἐχ- 26
θρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος. πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πό- 27
δας αὐτοῦ· Ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς

1) δε και εκοιμ. εκαιε rescripta: κοι in εκοιμηθησαν omissum, supplevit corrector in marg. Antiqua videtur correctio, sed recenti atramento illita.
2) ζωοποιηθησονται. Literae οποιηθ rescriptae. Olim ζωοποιησονται. Correctio videtur esse 1 m.

28 τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα· Ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ XV.
πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ
29 τὰ πάντα, ἵνα ᾖ ὁ Θεὸς πάντα ἐν πᾶσιν. ἐπεὶ τί ποιήσου-
σιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν ν[εκρῶν]; Εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ
30 ἐγ[είρον]ται, τί καὶ βαπτίζονται ὑ[πὲρ] αὐτῶν; τί καὶ ἡμεῖς
31 κ[ινδυ]νεύομεν πᾶσαν ὥραν; Καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκ[ω, ν]ὴ
τὴν ἡμετέραν καύχη[σιν], ἀδελφοί, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ [Ἰη-
32 σοῦ] τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. εἰ κατὰ ἄνθρωπο[ν] ἐθηριομάχησα ἐν
Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος, εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται; φάγωμεν καὶ
33 πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. Μὴ πλανᾶσθε· φθείρουσιν ἤθη
34 χρῆστα ὁμιλίαι κακαί. ἐκνήψατε δικαίως, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε·
ἀγνωσίαν γὰρ Θεοῦ τινες ἔχουσιν· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω.
35 . Ἀλλ' ἐρεῖ τις, πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ δὲ σώματι
36 ἔρχονται; ἄφρων, σὺ ὃ σπείρεις, οὐ ζωογονεῖτε, ἐὰν μὴ ἀπο-
37 θάνῃ· καὶ ὃ σπείρις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπίρεις,
ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι, σίτου εἴ[1]) τινος τῶν λοιπῶν·
38 ὁ δὲ Θεὸς δίδωσιν αὐτῷ σῶμα καθὼς ἠθέλησεν, καὶ ἑκάστῳ
39 τῶν σπερμάτων ἴδιον σῶμα. Οὐ πᾶσα σὰρξ, ἡ αὐτὴ σάρξ·
ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ
40 πτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων. καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώ-
ματα ἐπίγεια· ἀλλὰ ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα
41 δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελή-
νης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ.
42 Οὕτως καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. σπείρεται ἐν φθο-
43 ρᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· σπείρετε ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν
44 δόξῃ· σπείρετε ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρετε ἐν δυνάμι· σπείρεται
σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται [σῶμ]α πνευματικόν. εἰ ἔστιν σῶμα
45 [ψυχι]κόν, ἔστιν καὶ πνευματικόν. [Οὕτω]ς καὶ γέγραπται, ἐγέ-
νετο [πρ]ῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυ[χὴ]ν ζῶσαν· ὁ ἔσχατος
46 Ἀδὰμ [εἰ]ς πνεῦμα ζωοποιοῦν. ἀλλ' οὐ [π]ρῶτον τὸ πνευμα-
47 τικόν, ἀλλὰ τὸ [ψ]υχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν. [π]ρῶτος
ἄνθρωπος ἐκ γῆς, χοϊκός· ὁ δεύτερος ἄνθρωπος, ὁ Κύριος ἐξ
48 οὐρανοῦ. οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί· καὶ οἷος ὁ

1) ει. Sic pro η.

XV. *ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν* 49
τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου.
Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν Θεοῦ 50
κληρονομῆσαι οὐ δύνανται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρο-
νομεῖ. Ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω· οἱ πάντες μὲν οὐ κοιμηθησό- 51
μεθα·[1] *οὐ πάντες δὲ*[2] *ἀλλαγησόμεθα, ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπεῖ ὀφθαλ-* 52
μοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγει· σαλπίσει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἀνα-
στήσονται ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. δεῖ γὰρ τὸ φθαρ- 53
τὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι
ἀθανασίαν. ὅταν δὲ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται τὴν ἀθανασίαν, 54
καὶ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται[3] *ἀφθαρσίαν, τότε γενήσεται ὁ λό-*
γος ὁ γεγραμμένος, Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος. ποῦ σου, θά- 55
νατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, ᾅδη, τὸ νῖκος;[4] *τὸ δὲ κέντρον τοῦ* 56
θανάτου, ἐστὶν ἡ ἁμαρτία· ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας, ὁ νόμος·
Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν 57
Ἰησοῦ Χριστοῦ. ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἑδραῖοι γείνεσθαι, 58
καὶ ἀμετακείνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Κυρίου πάν-
τοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστιν καινὸς ἐν Κυρίῳ.

ΚΕΦ. Ις.

CAP. XVI.

Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκ- 1
κλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιήσαται. κατὰ μίαν 2
σαββάτου ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθέτω, θησαυρίζων ὅ τι
ἂν εὐοδωθῇ· ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω, τότε λογίαι γείνωνται. ὅταν δὲ 3
παραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκιμάσητε δι' ἐπιστολῶν, τούτους πέμ-
ψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα. ἐὰν δὲ ἄξιον ᾖ[5] 4
τοῦ κἀμὲ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται. Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς 5
ὑμᾶς, ὅταν Μακαιδονίαν διέλθω· Μακαιδονίαν γὰρ διέρχομαι·
πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ, ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με 6
προπέμψηται οὗ ἐὰν πορεύωμαι. οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρ- 7
όδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω γὰρ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ

---

1) *μεν ου κοιμηθ.* — *ου* literis minusculis a 1 m. superius additur. 2) *ου παντες δε.* Olim *οι παντες δε.* Correxit 1 m. 3) *ενδυσηται. ητ* rescriptum a 1 m. vel ant; olim *ενδυσασθαι.* 4) *που σου αδη το νικος.* Olim omissa, supplevit 2 m. 5) *η* vel *ην.* Codex habet *ῆ.*

8 Κύριος ἐπιτρέψῃ. ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς Πεντηκοστῆς· XVI.
9 θύρα γάρ μοι ἀνέῳγεν μεγάλη καὶ ἐνεργὴς, καὶ ἀντικείμενοι
πολλοί.
10 Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς
11 ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον Κυρίου ἐργάζεται ὡς κἀγώ. μή τις οὖν αὐτὸν
ἐξουθενήσῃ· προπέμψαται δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρός με·
12 ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν. Περὶ δὲ Ἀπολλὼ τοῦ
ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν
ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ
13 ὅταν εὐκαιρήσῃ. Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε,
14 καὶ κραταιοῦσθε. πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γεινέσθω.
15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδαται τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ,
ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας, καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν
16 ἑαυτούς· ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθαι τοῖς τοιούτοις, καὶ παντὶ
τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι.
17 Χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φορτουνάτου καὶ
18 Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμῶν ὑστέρημα αὐτοὶ ἀνεπλήρωσαν· ἀνέπαυσαν
γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγεινώσκετε οὖν τοὺς τοιού-
20 τους. (1) Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ἀσπάσασθαι ἀλλή-
21 22 λους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου· εἴ τις
οὐ φιλεῖ τὸν Κύριον, ἤτω ἀνάθεμα, μαρὰν ἀθά.
23 24 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. ἡ
ἀγάπη μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ
Α.

1) Ver. 19 deest.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

B.

ΚΕΦ. Α.

CAP. I. Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ Τι- 1
μόθεος ὁ ἀδελφὸς, τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, σὺν
τοῖς ἁγίοις πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ. Χάρις ὑμῖν καὶ 2
εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ 3
Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτειρμῶν καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως,
ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι 4
ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει, διὰ τῆς παρακλήσεως
ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· ὅτι καθὼς περισσεύει 5
τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ τοῦ Χριστοῦ πε-
ρισσεύει καὶ ἡ παράκλησεις ἡμῶν. Εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς 6
ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας. εἴτε παρακαλούμεθα, ὑ[πὲρ
τῆς] ὑμῶν παρακλήσεως τῆ[ς ἐνερ]γουμένης ἐν ὑπομονῇ [τῶν]
αὐτῶν παθημάτων ὧν [καὶ ἡ]μεῖς πάσχομεν· καὶ ἡ ἐλ[πὶς] ἡμῶν βε-
βαία ὑπὲρ ὑμῶ[ν· εἰδό]τες ὅτι ὡς κοινωνοί ἐσ[τε] τῶν παθημάτων, 7
οὕτως [καὶ] τῆς παρακλήσεως.
Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖ[ν], ἀδελφοὶ, περὶ τῆς θλίψεως 8
ἡμῶν τῆς γενομένης ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ὑπὲρ δύναμιν
ἐβαρήθημεν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν· ἀλλ' αὐτοὶ ἐν 9
ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες
ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρού·[1]) ὃς 10
ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐῤῥύσατο ἡμᾶς, εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι 11
ῥύσεται, συνυπουργούντων καὶ ἡμῶν ὑπὲρ ὑμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ
πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ
ἡμῶν. ἡ γὰρ καυχησεις ἡμῶν αὕτη ἐστὶν, τὸ μαρτύριον τῆς συνει- 12

---

1) νεκρου. Sic pro νεκρους.

δήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἁγιότητι καὶ ἐν εἰλικρινίᾳ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἐν σο- I.
φίᾳ σαρκικῇ, ἀλλ' ἐν χάριτι Θεοῦ ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, πε-
13 ρισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν, ἀλλ' ἀνα-
γινώσκετε, ἢ καὶ ἐπιγινώσκεται, ἐλπίζω δὲ ὅτι ἕως τέλους ἐπιγνώ-
14 σεσθε, καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν
ἐσμεν, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμῶν,[1]) ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.
15 Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρότερον πρὸς ὑμᾶς
16 ἐλθεῖν, ἵνα δευτέραν χάριν ἔχητε·[2]) καὶ δι' ὑμῶν ἀπελθεῖν εἰς
Μακαιδονίαν, καὶ πά[λιν ἀπὸ Μ]ακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς [ὑμᾶς], καὶ
17 ὑφ' ὑμῶν προπεμ[φθῆν]αι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. [Τοῦτο] δὲ βουλόμε-
νος, μή τι ἄρα [τῇ ἐλ]αφρίᾳ ἐχρησάμην; ἢ ἃ βουλεύομαι, κατὰ
σάρκα βουλεύομαι, [ἵνα] ᾖ παρ' ἐμοὶ τὸ ναὶ, ναὶ, καὶ τὸ οὒ, οὔ;
18 [πι]στὸς δὲ ὁ Θεὸς, ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν [π]ρὸς ὑμᾶς οὔκ ἐστιν ναὶ καὶ
19 οὔ· [Ὁ τ]οῦ Θεοῦ γὰρ υἱὸς Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ ἐν ὑμῖν [δ]ι' ἡμῶν
κηρυχθεὶς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο ναὶ
20 καὶ οὒ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν· ὅσαι γὰρ ἐπαγγελείαι τοῦ Θεοῦ,
ἐν αὐτῷ τὸ ναὶ, διὸ καὶ δι' αὐτοῦ, τὸ ἀμὴν, τῷ Θεῷ πρὸς δόξαν
21 δι' ἡμῶν. ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν, καὶ χρίσας
22 ἡμᾶς, Θεός· καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς, καὶ δοὺς τὸν ἀραβῶνα τοῦ
23 πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις[3]) ἡμῶν. Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν Θεὸν
ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἦλ-
24 θον εἰς Κόρινθον· οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ
συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν, τῇ γὰρ πίστει ἑστήκατε·

ΚΕΦ. Β.

CAP. II.

1 Ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλ-
2 θεῖν. εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ὁ ἐφραίνων[4]) με, εἰ
3 μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; καὶ ἔγραψα τοῦτο, ἵνα μὴ ἐλθὼν
λύπην σχῶ ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν· πεποιθὼς ἐπὶ πάντας
4 ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστιν. ἐκ γὰρ πολλῆς

1) ημεις υμων. η et υ rescripta manu incerta. 2) εχητε. ητε rescriptum, et post, quaedam erasa. Quid olim, non liquet. 3) καρδιαις. Sic MS. Woide, male, καρδιας. 4) εφραινων. Sic MS.

II. θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δα-
κρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν
ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.
Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ μέ- 5
ρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ πάντας ὑμᾶς. ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπι- 6
τιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων· Ὥστε τοὐναντίον ὑμᾶς χα- 7
ρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ κατα-
ποθῇ ὁ τοιοῦτος. διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγά- 8
πην. εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, 9
ἡ[1]) εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. Ὧι δέ τι χαρίζεσθε, κἀγώ· καὶ 10
γὰρ ὃ καιχάρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς, ἐν προσώπῳ
Χριστοῦ, ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ· οὐ γὰρ 11
αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν. ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρωάδα εἰς 12
τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεῳγμένης ἐν Κυ-
ρίῳ, οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ μὴ εὑρεῖν με 13
Τίτον τὸν ἀδελφόν μου· ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἐξῆλθον
εἰς Μακαιδονίαν.
Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ 14
Χριστῷ, καὶ τὴν ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν
ἐν παντὶ τόπῳ. ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ Θεῷ ἐν τοῖς σω- 15
ζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις· οἷς μὲν, ὀσμὴ ἐκ θανάτου 16
εἰς θάνατον· οἷς δὲ, ὀσμὴ ἐκ ζωῆς εἰς ζωήν. Καὶ πρὸς ταῦτα
τίς ἱκανός; οὐ γάρ ἐσμεν ὡς οἱ πολλοὶ, καπηλεύοντες τὸν λό- 17
γον τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ ἱλικρινίας, ἀλλ' ὡς ἐκ Θεοῦ, κα-
τενάντι Θεοῦ, ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.

ΚΕΦ. Γ.

CAP. III.

Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; εἰ μὴ χρήζομεν, ὥσπερ τι- 1
νὲς, συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐξ ὑμῶν; ἡ ἐπιστολὴ 2
ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε, ἐνγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη
καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων· φανερούμενοι ὅτι 3
ἐσταὶ ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐνγεγραμμένη

1) η: pro ει.

οὐ μέλανι, ἀλλὰ πνεύματι Θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶν λιθί- III.
4 ναις, ἀλλ᾽ ἐν πλαξὶν καρδίαις σαρκίναις. Πεποίθησιν δὲ τοι-
5 αύτην ἔχω διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Θεόν· οὐχ ὅτι ἱκανοί
ἐσμεν λογίσασθαί τι ἀφ᾽ ἑαυτῶν, ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ᾽ ἡ ἱκα-
6 νότης ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ· ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους και-
νῆς διαθήκης, οὐ γράμματος, ἀλλὰ πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα
7 ἀποκτένει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ. Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θα-
νάτου ἐν γράμμασιν, ἐντετυπωμένη λίθοις, ἐγενήθη ἐν δόξῃ,
ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον
Μωσέως, διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ, τὴν καταργου-
8 μένην· πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν
9 δόξῃ; εἰ γὰρ τῇ διακονίᾳ τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῷ μᾶλ-
10 λον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης δόξῃ. καὶ γὰρ οὐ
δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει, εἵνεκεν τῆς
11 ὑπερβαλλούσης δόξης. εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον, διὰ δόξης, πολλῷ
μᾶλλον τὸ μένον, ἐν δόξῃ.
12 Ἔχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα, πολλῇ παῤῥησίᾳ χρώμεθα·
13 καὶ οὐ καθάπερ Μωσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐ-
τοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον
14 τοῦ καταργουμένου· ἀλλ᾽ ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι
γὰρ τῆς σήμερον ἡμέρας τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς
παλαιᾶς διαθήκης μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμενον, ὅτι ἐν Χριστῷ
15 καταργεῖται· ἀλλ᾽ ἕως σήμερον, ἡνίκα ἂν ἀναγινώσκηται Μω-
16 σῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται· ἡνίκα δὲ ἐὰν ἐπι-
17 στρέψῃ πρὸς Κύριον, περιαιρεῖτε τὸ κάλυμμα. ὁ δὲ Κύριος τὸ
18 πνεῦμά ἐστιν· οὗ δὲ τὸ πνεῦμα Κυρίου, ἐλευθερία. ἡμεῖς δὲ
πάντες ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν Κυρίου κατοπτρι-
ζόμενοι, τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμενοι ἀπὸ δόξης εἰς δό-
ξαν, καθάπερ ἀπὸ Κυρίου πνεύματος.

CAP. IV. ΚΕΦ. Δ.

Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴ[ν διακο]νίαν ταύτην, καθὼς ἠ[λεήθη]μεν, 1
οὐκ ἐγκακοῦμεν, [ἀλλὰ] ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ [αἰσχύ]νης,[1]) 2
μὴ περιπατοῦντε[ς ἐν πα]νουργίᾳ, μηδὲ δολοῦντ[ες τὸν] λόγον τοῦ
Θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φαν[ερώ]σει τῆς ἀληθείας συνιστ[ῶν]τες[2]) *ἑαυτοὺς*
πρὸς πᾶσαν [συνεί]δησιν ἀνθρώπων, ἐνώπιον τοῦ [Θεοῦ]. Εἰ δὲ 3
καὶ ἔστιν κεκαλυμμέ[νον] τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖ[ς] ἀπολλυμέ-
νοις ἐστὶν κεκαλυμμένον· ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύ- 4
φλωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ διαυγάσαι τὸν φωτι-
σμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ
Θεοῦ. οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ Ἰησοῦν Χριστὸν Κύριον· 5
ἑαυτοὺς δὲ, δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦ.[3]) *ὅτι ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκό-* 6
τους φῶς λάμψει, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτι-
σμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν προσώπῳ Χριστοῦ. ἔχο- 7
μεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερ-
βολὴ τῆς δυνάμεως ᾖ τοῦ Θεοῦ, καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν· Ἐν παντὶ 8
θλιβόμενοι, ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι· ἀπορούμενοι, ἀλλ' οὐκ
ἐξαπορούμενοι· διωκόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι· καταβαλ- 9
λόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι. πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ 10
ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ
ἐν τῷ[4]) *σώματι ἡμῶν. ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες, εἰς θάνατον παραδι-* 11
δόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ
σαρκεὶ ἡμῶν. ὥστε ὁ θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. 12
Ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ[5]) *τὸ γεγραμμέ-* 13
[νον.[6]) *ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ*
λαλοῦμεν· εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν Κύριον Ἰησοῦν, καὶ ἡμᾶς 14
διὰ Ἰησοῦ ἐγερεῖ, καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. τὰ γὰρ πάντα δι' 15
ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα, διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν
περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν· ἀλλ εἰ καὶ 16
ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσωθεν ἀνακαινοῦ-]

1) *αισχυνης.* Articulus, ut videtur defuit. 2) *συνιστωντες* vel *συνισταντοντες.* 3) *Ιησου.* Sic. Olim *Ιν̄=Ιησουν.* Correxit 1 m. 4) *εν τω. ω* rescriptum a 1 m. 5) *κατα το.* Sic MS. Woide male *κατο το.* 6) *γεγραμμενον.* Post *γεγραμμε* tria folia desunt in Codice. In margine manus recens scripsit haec: 'Desunt folia tria: — a vers. 13 capitis 4. ad vers. 7 cap. 12.' Omnia a *νον* usque ad *και τη υπερβολη* supplevimus, ut in S. Matthaeo, ex editione Milliana Kusteri.

17 [ται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλί- IV.
ψεως ἡμῶν, καθ᾽ ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης
18 κατεργάζεται ἡμῖν, μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ
τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα, πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ
βλεπόμενα, αἰώνια.

ΚΕΦ. Ε.

CAP. V.

1 Οἴδαμεν γὰρ, ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους κα-
ταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ Θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον, αἰώ-
2 νιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰ-
3 κητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες· εἴ
4 γε καὶ ἐνδυσάμενοι, οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. καὶ γὰρ οἱ ὄν-
τες ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμενοι· ἐπειδὴ οὐ θέλομεν
ἐκδύσασθαι, ἀλλ᾽ ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ
5 τῆς ζωῆς. ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, Θεὸς, ὁ
6 καὶ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀῤῥαβῶνα τοῦ πνεύματος. Θαῤῥοῦντες οὖν
πάντοτε, καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδημοῦ-
7 μεν ἀπὸ τοῦ Κυρίου· διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ
8 εἴδους· θαῤῥοῦμεν δὲ, καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ
9 σώματος, καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν Κύριον. Διὸ καὶ φιλοτι-
μούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες, εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ
10 εἶναι, τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ
βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώ-
ματος, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε κακόν.

11 Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ Κυρίου, ἀνθρώπους πείθομεν,
Θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν
12 πεφανερῶσθαι. οὐ γὰρ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ
ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς
13 τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους, καὶ οὐ καρδίᾳ. εἴτε γὰρ ἐξέ-
14 στημεν, Θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χρι-
15 στοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἰ εἷς ὑπὲρ πάντων ἀπέ-]

V. [θανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον· καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν,
ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν
ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι. Ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα 16
οἴδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ δὲ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χρι-
στὸν, ἀλλὰ νῦν οὐκ ἔτι γινώσκομεν. ὥστε εἴ τις ἐν Χριστῷ, 17
καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα.
τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ, τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ 18
διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς κα-
ταλλαγῆς· ὡς ὅτι Θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσων 19
ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ
θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς. Ὑπὲρ Χριστοῦ 20
οὖν πρεσβεύομεν, ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεό-
μεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ Θεῷ· τὸν γὰρ μὴ γνόντα 21
ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γινώμεθα
δικαιοσύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ.

ΚΕΦ. ϛ.

CAP. VI.

Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν 1
τοῦ Θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς· λέγει γὰρ, καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά 2
σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι· ἰδοὺ νῦν καιρὸς
εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας· μηδεμίαν ἐν μη- 3
δενὶ διδόντες προσκοπὴν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία· ἀλλ' 4
ἐν παντὶ συνιστῶντες ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπο-
μονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις,
ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν 5
ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, ἐν ἁγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μα- 6
κροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυ-
ποκρίτῳ, ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει Θεοῦ, διὰ τῶν 7
ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, διὰ δόξης 8
καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι, καὶ ἀλη-
θεῖς· ὡς ἀγνοούμενοι, καὶ ἐπιγινωσκόμενοι· ὡς ἀποθνήσκοντες, 9
καὶ ἰδοὺ ζῶμεν· ὡς παιδευόμενοι, καὶ μὴ θανατούμενοι· ὡς 10
λυπούμενοι, ἀεὶ δὲ χαίροντες· ὡς πτωχοὶ, πολλοὺς δὲ πλουτί-]

11 [ζοντες· ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα κατέχοντες. Τὸ στόμα VI.
ἡμῶν ἀνέῳγε πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδία ἡμῶν πεπλά-
12 τυνται· οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς
13 σπλάγχνοις ὑμῶν· τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς τέκνοις λέγω,
πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς.
14 Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ
δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ; τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος;
15 τίς δὲ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαρ; ἢ τίς μερὶς πιστῷ
16 μετὰ ἀπίστου; τίς δὲ συγκατάθεσις ναῷ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων;
ὑμεῖς γὰρ ναὸς Θεοῦ ἐστε ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ Θεὸς, ὅτι
ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω· καὶ ἔσομαι αὐτῶν
17 Θεὸς, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι λαός. Διὸ ἐξέλθετε ἐκ μέ-
σου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε, λέγει Κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μὴ
18 ἅπτεσθε· κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς, καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα,
καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει Κύριος
παντοκράτωρ.

ΚΕΦ. Ζ.

CAP. VII.

1 Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοὶ, καθαρίσω-
μεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος,
2 ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ. Χωρήσατε ἡμᾶς·
οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτή-
3 σαμεν. οὐ πρὸς κατάκρισιν λέγω· προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς
4 καρδίαις ἡμῶν ἐστε εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν. πολλή
μοι παῤῥησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν·
πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ
5 πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μα-
κεδονίαν, οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν
6 παντὶ θλιβόμενοι· ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. ἀλλ' ὁ πα-
ρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐν τῇ
7 παρουσίᾳ Τίτου· οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ
καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ᾗ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν
τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμὸν, τὸν ὑμῶν ζῆλον]

VII. [ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι. Ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα 8
ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι, εἰ καὶ μετεμελόμην·
βλέπω γὰρ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη, εἰ καὶ πρὸς ὥραν, ἐλύπη-
σεν ὑμᾶς. νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπή- 9
θητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ Θεὸν, ἵνα ἐν μηδενὶ
ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σω- 10
τηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται· ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θά-
νατον κατεργάζεται. ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ Θεὸν λυ- 11
πηθῆναι ὑμᾶς, πόσην κατειργάσατο ὑμῖν σπουδὴν, ἀλλὰ ἀπο-
λογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ
ζῆλον, ἀλλ' ἐκδίκησιν; ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἁγνοὺς
εἶναι ἐν τῷ πράγματι. Ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ εἵνε- 12
κεν τοῦ ἀδικήσαντος, οὐδὲ εἵνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος· ἀλλ' εἵνε-
κεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς
ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα ἐπὶ τῇ πα- 13
ρακλήσει ὑμῶν· περισσοτέρως δὲ μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ
Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν·
ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατησχύνθην· ἀλλ' 14
ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτω καὶ ἡ καύχη-
σις ἡμῶν ἡ ἐπὶ Τίτου, ἀλήθεια ἐγενήθη· καὶ τὰ σπλάγχνα αὐ- 15
τοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστιν, ἀναμιμνησκομένου τὴν πάν-
των ὑμῶν ὑπακοὴν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν.
χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαῤῥῶ ἐν ὑμῖν.

ΚΕΦ. Η.

CAP. VIII.

Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δεδομέ- 1
νην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας· ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλί- 2
ψεως ἡ περισσεία τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία
αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸν πλοῦτον τῆς ἁπλότητος αὐτῶν· ὅτι κατὰ 3
δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ ὑπὲρ δύναμιν αὐθαίρετοι, μετὰ πολλῆς 4
παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν, τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς δια-
κονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους δέξασθαι ἡμᾶς· καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσαμεν,] 5

[ἀλλ' ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ Κυρίῳ, καὶ ἡμῖν διὰ θε- VIII.
6 λήματος Θεοῦ· εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς
προενήρξατο, οὕτω καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύ-
7 την. Ἀλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει, καὶ λόγῳ,
καὶ γνώσει, καὶ πάσῃ σπουδῇ, καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν
8 ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε· οὐ κατ'
ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρων σπουδῆς, καὶ τὸ τῆς ὑμε-
9 τέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων· γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσε,
10 πλούσιος ὢν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσητε. καὶ
γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες
οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ
11 πέρυσι· νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἡ
προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτω καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν.
12 εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν ἔχῃ τις, εὐπρόσδε-
13 κτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν δὲ
θλίψις· ἀλλ' ἐξ ἰσότητος, ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσ-
14 σευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσ-
σευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα· ὅπως γένηται ἰσότης,
15 καθὼς γέγραπται, ὁ τὸ πολὺ, οὐκ ἐπλεόνασε· καὶ ὁ τὸ ὀλί-
γον, οὐκ ἠλαττόνησε.

16 Χάρις δὲ τῷ Θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ
17 ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου· ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέ-
ξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων, αὐθαίρετος ἐξῆλθε πρὸς
18 ὑμᾶς. συνεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν, οὗ ὁ ἔπαι-
19 νος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν· οὐ μόνον
δὲ, ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος
ἡμῶν, σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν, πρὸς
20 τὴν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου δόξαν, καὶ προθυμίαν ὑμῶν· στελ-
λόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς μωμήσηται ἐν τῇ ἁδρότητι ταύτῃ
21 τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν· προνοούμενοι καλὰ οὐ μόνον ἐνώ-
22 πιον Κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων· Συνεπέμψαμεν
δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολ-
λάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον, πεποιθήσει]

VIII. [πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς 23
ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα
Χριστοῦ. τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν, καὶ ἡμῶν καυ- 24
χήσεως ὑπὲρ ὑμῶν, εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε, καὶ εἰς πρόσωπον
τῶν ἐκκλησιῶν.

ΚΕΦ. Θ.

CAP. IX.

Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισσόν 1
μοι ἐστὶν τὸ γράφειν ὑμῖν. οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν, 2
ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, ὅτι Ἀχαΐα παρεσκεύα-
σται ἀπὸ πέρυσι· καὶ ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε τοὺς πλείο-
νας. ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφοὺς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν 3
τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ· ἵνα καθὼς ἔλε-
γον, παρεσκευασμένοι ἦτε, μή πως ἐὰν ἔλθωσι σὺν ἐμοὶ Μα- 4
κεδόνες, καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους, καταισχυνθῶμεν
ἡμεῖς, ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς, ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ τῆς καυ-
χήσεως. ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφοὺς, 5
ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς, καὶ προκαταρτίσωσι τὴν προκατηγ-
γελμένην εὐλογίαν ὑμῶν ταύτην ἑτοίμην εἶναι, οὕτως ὡς εὐ-
λογίαν, καὶ μὴ ὥσπερ πλεονεξίαν. Τοῦτο δὲ, ὁ σπείρων φει- 6
δομένως, φειδομένως καὶ θερίσει· καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλο-
γίαις, ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. ἕκαστος καθὼς προαιρεῖται 7
τῇ καρδίᾳ· μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἱλαρὸν γὰρ δότην
ἀγαπᾷ ὁ Θεός. δυνατὸς δὲ ὁ Θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι 8
εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες,
περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν· καθὼς γέγραπται, ἐσκόρ- 9
πισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν
αἰῶνα. Ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι, καὶ ἄρτον 10
εἰς βρῶσιν χορηγήσαι, καὶ πληθύναι τὸν σπόρον ὑμῶν, καὶ
αὐξήσαι τὰ γεννήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν. ἐν παντὶ πλου- 11
τιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἁπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν
εὐχαριστίαν τῷ Θεῷ· ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης 12
οὐ μόνον ἐστὶ προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων,]

13 [ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ Θεῷ· διὰ IX.
τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ
ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χρι-
στοῦ, καὶ ἁπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας,
14 καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν, ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερ-
15 βάλλουσαν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. χάρις δὲ τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ
ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.

ΚΕΦ. Ι.

CAP. X.

1 *Α*ὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πρᾳότητος
καὶ ἐπιεικείας τοῦ Χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς
2 ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαῤῥῶ εἰς ὑμᾶς· δέομαι δὲ, τὸ μὴ παρὼν
θαῤῥῆσαι τῇ πεποιθήσει, ᾗ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπί τινας τοὺς
3 λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. ἐν σαρκὶ
4 γὰρ περιπατοῦντες, οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα· τὰ γὰρ
ὅπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικὰ, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ Θεῷ
5 πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων· λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν
ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ αἰχμα-
6 λωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐν
ἑτοίμῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοὴν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν
ἡ ὑπακοή.
7 Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; εἴ τις πέποιθεν ἑαυτῷ Χρι-
στοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς
8 αὐτὸς Χριστοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς Χριστοῦ. ἐάν τε γὰρ καὶ πε-
ρισσότερόν τι καυχήσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἧς ἔδωκεν
ὁ Κύριος ἡμῖν εἰς οἰκοδομὴν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν,
9 οὐκ αἰσχυνθήσομαι· ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ
10 τῶν ἐπιστολῶν. ὅτι αἱ μὲν ἐπιστολαὶ, φησὶ, βαρεῖαι καὶ
ἰσχυραί· ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενὴς, καὶ ὁ λόγος
11 ἐξουθενημένος. τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἷοί ἐσμεν
τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ
12 ἔργῳ. Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἢ συγκρῖναι ἑαυτούς τισι
τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων, ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς]

X. [μετροῦντες, καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς, οὐ συνιοῦσιν.
ἡμεῖς δὲ οὐχὶ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ 13
μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ Θεὸς μέτρου, ἐφι-
κέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν. οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς 14
ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς· ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν
τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ· οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι 15
ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες, αὐξανομένης τῆς πί-
στεως ὑμῶν, ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν
εἰς περισσείαν, εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ 16
ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἕτοιμα καυχήσασθαι. ὁ δὲ καυ- 17
χώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω· οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστῶν, ἐκεῖ- 18
νός ἐστι δόκιμος, ἀλλ' ὃν ὁ Κύριος συνίστησιν.

ΚΕΦ. ΙΑ.

CAP. XI.

Ὄφελον ἀνείχεσθέ μου μικρὸν τῇ ἀφροσύνῃ· ἀλλὰ καὶ ἀνέ- 1
χεσθέ μου. ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς Θεοῦ ζήλῳ· ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς 2
ἑνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ Χριστῷ· φοβοῦμαι 3
δὲ μή πως ὡς ὁ ὄφις Εὔαν ἐξηπάτησεν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐ-
τοῦ, οὕτω φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἁπλότητος τῆς
εἰς τὸν Χριστόν. εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κη- 4
ρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ
ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ἠνεί-
χεσθε. Λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπὲρ λίαν ἀπο- 5
στόλων. εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει· 6
ἀλλ' ἐν παντὶ φανερωθέντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς. ἢ ἁμαρτίαν 7
ἐποίησα, ἐμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν
τὸ τοῦ Θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν; ἄλλας ἐκκλη- 8
σίας ἐσύλησα, λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν· καὶ
παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς, οὐ κατενάρκησα οὐδε-
νός· τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλ- 9
θόντες ἀπὸ Μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ὑμῖν ἐμαυ-
τὸν ἐτήρησα καὶ τηρήσω. ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοὶ, ὅτι] 10

[ἡ καύχησις αὕτη οὐ σφραγίσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασι τῆς XI.
11 12 Ἀχαΐας. διατί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὁ Θεὸς οἶδεν· ὃ δὲ
ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων
ἀφορμήν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται, εὑρεθῶσι καθὼς καὶ ἡμεῖς.
13 οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματι-
14 ζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ· καὶ οὐ θαυμαστόν· αὐτὸς γὰρ
15 ὁ Σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός· οὐ μέγα οὖν
εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαι-
οσύνης, ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

16 Πάλιν λέγω, μή τις με δόξῃ ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μή
γε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα μικρόν τι κἀγὼ καυ-
17 χήσωμαι. ὃ λαλῶ, οὐ λαλῶ κατὰ Κύριον, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφρο-
18 σύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. ἐπεὶ πολλοὶ
19 καυχῶνται κατὰ τὴν σάρκα, κἀγὼ καυχήσομαι. ἡδέως γὰρ ἀνέ-
20 χεσθε τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι ὄντες· ἀνέχεσθε γάρ, εἴ τις
ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις
21 ἐπαίρεται, εἴ τις ὑμᾶς εἰς πρόσωπον δέρει. κατὰ ἀτιμίαν
λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἠσθενήσαμεν· ἐν ᾧ δ' ἄν τις τολμᾷ,
22 ἐν ἀφροσύνῃ λέγω, τολμῶ κἀγώ. Ἑβραῖοί εἰσι; κἀγώ· Ἰσρα-
23 ηλῖταί εἰσι; κἀγώ· σπέρμα Ἀβραάμ εἰσι; κἀγώ· διάκονοι
Χριστοῦ εἰσι; παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ· ἐν κόποις πε-
ρισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισ-
24 σοτέρως, ἐν θανάτοις πολλάκις. ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσ-
25 σαράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον, τρὶς ἐῤῥαβδίσθην, ἅπαξ ἐλι-
θάσθην, τρὶς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα·
26 ὁδοιπορίαις πολλάκις· κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις λῃστῶν,
κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν, κινδύνοις ἐν πόλει,
κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις ἐν
27 ψευδαδέλφοις· ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλά-
28 κις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ
γυμνότητι· χωρὶς τῶν παρεκτὸς, ἡ ἐπισύστασίς μου ἡ καθ'
29 ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. τίς ἀσθενεῖ, καὶ
30 οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; εἰ
31 καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι. Ὁ Θεὸς καὶ]

XI. [πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογη-
τὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρ- 32
χης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν Δαμασκηνῶν πόλιν, πιά-
σαι με θέλων· καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ 33
τοῦ τείχους, καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

CAP. XII. ΚΕΦ. ΙΒ.

Καυχᾶσθαι δὴ οὐ συμφέρει μοι· ἐλεύσομαι γὰρ εἰς ὀπτασίας 1
καὶ ἀποκαλύψεις Κυρίου· οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν 2
δεκατεσσάρων· εἴτε ἐν σώματι, οὐκ οἶδα· εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώ-
ματος, οὐκ οἶδα· ὁ Θεὸς οἶδεν· ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως
τρίτου οὐρανοῦ. καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον· εἴτε ἐν σώ- 3
ματι, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ Θεὸς οἶδεν· ὅτι 4
ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον, καὶ ἤκουσεν ἄῤῥητα ῥήματα, ἃ οὐκ
ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχήσομαι· ὑπὲρ δὲ 5
ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι, εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου. ἐὰν γὰρ 6
θελήσω καυχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων· ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φεί-
δομαι δὲ, μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με, ἢ ἀκούει τι
ἐξ ἐμοῦ.]

[Καὶ τ]ῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύ[ψεω]ν, διὸ ἵνα μὴ ὑπερέρω- 7
μαι, [ἐδό]θη μοι σκόλοψ τῇ σαρκὶ, [ἄγγ]ελος Σατᾶν[1]) ἵνα με κολα-
φί[ζῃ]. καὶ ὑπὲρ τούτου τρεὶς τὸν [Κύριον] παρεκάλεσα, ἵνα ἀπο- 8
στῇ [ἀπ'] ἐμοῦ· καὶ εἴρηκέν μοι, ἀρ[κε]ῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ 9
δύναμις [μ]ου[2]) ἐν ἀσθενίᾳ τελεῖτε. [ἥ]διστα οὖν μᾶλλον καυχήσο-
μαι ἐν ταῖς ἀσθενίαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμεις τοῦ
Χριστοῦ. Διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, 10
ἐν στενοχωρίαις ὑπὲρ Χριστοῦ· ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός
εἰμι. Γέγονα ἄφρων· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε. ἐγὼ γὰρ ὤφειλον ὑφ' 11
ἡμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποστό-
λων· εἰ καὶ οὐδέν εἰμι, τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειρ- 12
γάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, σημείοις καὶ τέρασιν, καὶ δυνά-
μεσιν. τί γάρ ἐστιν ὃ ἡττήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, 13

---

1) *Σαταν.* Olim *Σατανα* ut apparet e rasura. 2) *δυναμις μου.* Manus recentior *ου* rescripsit.

εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθαί μοι XII.
14 τὴν ἀδικίαν ταύτην. ἰδοὺ τρίτον τοῦτο ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν
πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλὰ
ὑμᾶς. οὐ γὰρ ὀφίλει τὰ τέκνα[1]) τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν,
15 ἀλλὰ οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις· ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδα-
πανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν· Εἰ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγα-
16 πῶ, ἧσσον ἀγαπῶμαι. ἔ[σ]τω δὲ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλὰ
17 ὑπάρχων πανοῦργος, δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. μή τινα ὧν ἀπέ-
18 σταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; παρεκάλεσα
Τίτον, καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μή τι ἐπλεονέκτησεν
ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς
αὐτοῖς ἴχνεσιν;
19 Πάλαι δοκεῖται ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; κατενάντι Θεοῦ ἐν
Χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοὶ, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδο-
20 μῆς. Φοβοῦμαι γὰρ, μή πως ἐλθὼν οὐχ οἵους θέλω εὕρω ὑμᾶς,
κἀγὼ εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε· μή πως ἔρις, ζῆλος, θυμοὶ, ἐρι-
21 θῖαι,[2]) καταλαλειαὶ, ψιθυρισμοὶ, φυσιώσεις, ἀκαταστασεῖαι· μὴ
πάλιν ἐλθόντος μου ταπεινώσῃ με ὁ Θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πεν-
θήσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων, καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ
τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ᾗ ἔπραξαν.

ΚΕΦ. ΙΓ.

CAP. XIII.

1 Ἰδοὺ τρίτον τοῦτο ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. ἐπὶ στόματος
2 δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. προείρηκα καὶ
προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον, καὶ ἀπὼν νῦν τοῖς προημαρτη-
κόσιν, καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, οὐ φεί-
3 σομαι. ἐπὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ, ὃς εἰς
4 ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. καὶ γὰρ εἰ ἐσταυρώθη ἐξ
ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ· καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν
σὺν αὐτῷ, ἀλλὰ ζήσομεν σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ εἰς ὑμᾶς.
5 Ἑαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει. ἢ οὐκ ἐπιγινώ-

---

1) τεκνα. Olim τενα. Correxit 1 m. 2) εριθιαι. Olim ερειθιαι. Correxit manus recens.

XIII. σκετε ἑαυτοὺς, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἐν ὑμῖν ἐστιν; εἰ μή τι ἀδόκιμοί
ἐστε. ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι. εὐχό- 7
μεθα δὲ πρὸς τὸν Θεὸν, μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδὲν, οὐχ ἵνα
ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ
ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν. οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' 8
ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς 9
δὲ δυνατοὶ ἦτε· τοῦτο καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. Διὰ 10
τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι,
κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ὁ Κύριος ἔδωκέν μοι εἰς οἰκοδομὴν, καὶ οὐκ
εἰς καθαίρεσιν.

Λοιπὸν, ἀδελφοὶ, χαίρετε, καταρτίζετθαι,[1]) παρακαλεῖσθε, 11
εἰρηνεύετε· καὶ ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.
Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι 12
πάντες. ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, 13
καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ
Β.

---

1) καταρτιξετθαι. Sic MS. Pro καταρτιξεσθαι.

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ.

ΚΕΦ. Α.

1 *Παῦλος ἀπόστολος, [οὐκ ἀπ' ἀν]θρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπο[υ,* CAP. I.
ἀλλὰ] διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ πατρὸς τοῦ [ἐγείραν]τος αὐτὸν
2 *ἐκ νεκρῶν, [καὶ] οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδε[λφοὶ], ταῖς ἐκκλησίαις τῆς*
3 *Γα[λατίας]· Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀ[πὸ Θεοῦ] πατρὸς ἡμῶν, καὶ*
4 *Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, το[ῦ δόν]τος ἑαυτὸν περὶ τῶν ἁμ[αρ]τιῶν*
ἡμῶν, ὅπως ἐξέλη[ται] ἡμᾶς ἐκ τοῦ αἰῶνος τοῦ ἐ[ν]εστῶτος πονη-
5 *ροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς*
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.
6 *Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίσθε*[1]) *ἀπὸ τοῦ καλέσαντος*
7 *ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ, εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον· ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο,*
εἰ μή τινές εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς, καὶ θέλοντες μεταστρέ-
8 *ψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγε-*
λος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν,
9 *ἀνάθεμα ἔστω. Ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις*
10 *ὑμᾶς εὐαγγελίζετε παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. ἄρτι γὰρ*
ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν Θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν;
11 *εἰ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην. Γνω-*
ρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐηγγελισθὲν ὑπ'
12 *ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον· οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀν-*
θρώπου παρέλαβον αὐτὸ, οὐδὲ ἐδιδάχθην, ἀλλὰ διὰ ἀποκαλύ-
ψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ.
13 *Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊ-*
σμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ
14 *ἐπόρθουν αὐτήν· καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολ-*
λοὺς συνιλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτὴς ὑπάρ-
15 *χων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. [Ὅτε] δὲ ηὐδόκησεν ὁ Θεὸς*
ὁ ἀ[φορ]ίσας με ἐκ κοιλίας μητρός [μο]υ, καὶ καλέσας διὰ τῆς χά[ρι-
16 *τ[ος αὐτοῦ, ἀποκαλύψαι τὸν [υἱὸν] αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ, ἵνα εὐαγγε[λί]ζω-*

---

1) *μετατισθε.* Sic MS. Pro *μετατιθεσθε.*

I. μαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνε[σι]ν· εὐθέως οὐ προσανεθέ[μ]ην σαρκὶ καὶ
αἵματι, οὐδὲ [ἀ]νῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀπο- 17
στόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δα-
μασκόν. ἔπειτα μετὰ τρία ἔτη ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι 18
Κηφᾶν, καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε· ἕτερον δὲ 19
τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυ-
ρίου. ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι οὐ ψεύδομαι. 20
ἔπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλήματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας· Ἤμην 21
δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς 22
ἐν Χριστῷ· μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν, ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶς ποτε, 23
νῦν εὐαγγελίζετε τὴν πίστιν ἥν ποτε ἐπόρθει. καὶ ἐδόξαζον ἐν 24
ἐμοὶ τὸν Θεόν.

ΚΕΦ. Β.

CAP. II.

Ἔπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα 1
μετὰ Βαρνάβα, συνπαραλαβὼν καὶ Τίτον· ἀνέβην δὲ κατὰ ἀπο- 2
κάλυψιν, καὶ ἀναιθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν
τοῖς ἔθνεσιν· Κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μή πως εἰς καινὸν
τρέχω ἢ ἔδραμον. ἀλλ' οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὢν, ἠναγ- 3
κάσθη περιτμηθῆναι· διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἵ- 4
τεινες παρεισῆλθον κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσουσιν· οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν 5
εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμένῃ πρὸς
ὑμᾶς. Ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι, ὁποῖοί ποτε ἦσαν, οὐδέν 6
μοι διαφέρει· πρόσωπον ὁ Θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει· ἐμοὶ γὰρ
οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσανέθεντο, ἀλλὰ τοὐναντίον, ἰδόντες 7
ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστείας,[1]) καθὼς Πέ-
τρος τῆς περιτομῆς· ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς 8
περιτομῆς, ἐνήργησεν κἀμοὶ εἰς τὰ ἔθνη. Καὶ γνόντες τὴν χά- 9
ριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στύ-
λοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς

1) της ακροβυστειας. ης ακρ rescripsit 1 m.

10 μὲν εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· μόνον τῶν πτω- II.
χῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.
11 ὅτε δὲ ἦλθεν Κηφᾶς εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντ-
12 έστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν. πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας ἀπὸ
Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστελ-
13 λεν καὶ ἀφώριζεν ἑαυτὸν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. καὶ
συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρ-
νάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει.
14 Ἀλλ᾽ ὅτε ἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν
τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Κηφᾷ ἔμπροσθεν πάντων, εἰ σὺ,
Ἰουδαῖος ὑπάρχων, ἐθνικῶς καὶ οὐχ Ἰουδαϊκῶς ζῇς, πῶς τὰ
15 ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαΐζειν; ἡμεῖς φύσι Ἰουδαῖοι, καὶ οὐκ ἐξ
16 ἐθνῶν ἁμαρτωλοὶ, εἰδότες ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔρ-
γων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Χριστοῦ Ἰησοῦ. καὶ ἡμεῖς εἰς
Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως
Χριστοῦ, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου· ὅτι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δι-
17 καιωθήσεται πᾶσα σάρξ. εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χρι-
στῷ, εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοὶ, ἆρα Χριστὸς ἁμαρτίας
18 διάκονος; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα, ταῦτα πάλιν οἰκο-
19 δομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν συνιστάνω. ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ
20 ἀπέθανον, ἵνα Θεῷ ζήσω. Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῶ δὲ, οὐκ
ἔτι ἐγὼ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκὶ, ἐν
πίστει τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παρα-
21 δόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ·
εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

ΚΕΦ. Γ.

CAP. III.

1 Ὦ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν; οἷς κατ᾽ ὀφθαλ-
2 μοὺς Ἰησοῦς Χριστὸς προεγράφη ἐσταυρωμένος. Τοῦτο μόνον
θέλω μαθεῖν ἀφ᾽ ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε,
3 ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; οὕτως ἀνόητοί ἐσται; ἐναρξάμενοι πνεύ-
4 ματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; εἴ γε καὶ εἰκῇ.

III. *Ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα, καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν,* 5
ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; καθὼς 6
Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.
γινώσκεται ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ. Προ- 7 8
ειδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ Θεὸς, προ-
‘ευηγγελίσατο τῷ Ἀβραὰμ, ὅτι ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ
‘ἔθνη. ὥστε οἱ ἐκ πίστεως, εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. 9
‘Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσὶν, ὑπὸ κατάραν εἰσίν· γέγραπται 10
‘γὰρ, ὅτι ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσιν τοῖς γεγραμ-
‘μένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά. Ὅτι δὲ ἐν 11
νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ Θεῷ, δῆλον· ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πί-
στεως ζήσεται· ὁ δὲ νόμος οὐ[κ ἔστιν] ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὁ ποιή- 12
[σας αὐτὰ][1]) *ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τ[ῆς* 13
κατά]ρας τοῦ νόμου, γενόμε[νος] ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα· ὅτι γέγ[ρα-
‘πται], ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμ[άμε]νος ἐπὶ ξύλου· ἵνα εἰς τὰ 14
‘ἔθ[νη] ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραὰμ γένητ[αι] ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν
ἐπαγγελί[αν] τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς π[ί]στεως. κατὰ ἄν- 15
θρωπον λέγω, ἀδε[λ]φοὶ, ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμέν[ην] διαθή-
κην οὐδεὶς ἀθετεῖ, ἢ ἐπιδιατάσσεται. τῷ δὲ Ἀβραὰμ ἐῤῥέθησαν 16
αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ· οὐ λέγει, καὶ τοῖς σπέρ-
μασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνὸς, καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅς
ἐστιν Χριστός. Τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ 17
τοῦ Θεοῦ ὁ μετὰ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη γεγονὼς νόμος οὐκ
ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελείαν. εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ 18
κληρονομία, οὐκ ἔτι ἐξ ἐπαγγελείας· τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας
κεχάρισται ὁ Θεός· τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χάριν προσ- 19
ετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι' ἀγγέ-
λων, ἐν χειρὶ μεσίτου. ὁ δὲ μεσίτης ἑνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ Θεὸς εἷς 20
ἐστιν.[2])

Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ 21
ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὄντως ἐκ νόμου ἂν ἦν ἡ δικαι-
οσύνη· ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑφ' ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ 22

---

1) *αυτα. ανθρωπος* videtur defuisse ante *ζησεται.* 2) *εις εστιν. εστιν* rescriptum a 1 m.

ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν. III.
23 *πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα συν-*
24 *κλειομένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. ὥστε ὁ*
νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστὸν, ἵνα ἐκ πίστεω[ς
25 *δικαι]ωθῶμεν· ἐλθούσης δὲ [τῆς π]ίστεως, οὐκ ἔτι ὑπὸ παι-*
26 *[δαγω]γόν ἐσμεν. πάντες γὰρ [υἱοὶ] Θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πί-*
27 *στεως [ἐν Χριστ]ῷ Ἰησοῦ· Ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβα[πτί]σθητε,*
28 *Χριστὸν ἐνεδύσασθαι. [οὐ]κ ἔνι Ἰουδαῖος, οὐδὲ Ἕλλην· [οὐ]κ*
ἔνι δοῦλος, οὐδὲ ἐλεύθερος· [ο]ὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· ἅπαν-
29 *[τ]ες γὰρ ὑμεῖς ἐστε Χριστοῦ Ἰησοῦ· εἰ δὲ [ὑ]μεῖς Χριστοῦ,*
ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστὲ, κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

ΚΕΦ. Δ.

CAP. IV.

1 *Λέγω δὲ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν*
2 *διαφέρει δούλου, κύριος πάντων ὤν· ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους*
3 *ἐστὶν καὶ οἰκονόμους, ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρός. Οὕ-*
τως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχῖα τοῦ κόσμου
4 *ἦμεν δεδουλωμένοι· ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου,*
ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικὸς,
5 *γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν*
6 *υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν. Ὅτι δέ ἐστε υἱοὶ, ἐξαπέστειλεν ὁ*
Θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, κρά-
7 *ζον, Ἀββᾶ ὁ πατήρ. ὥστε οὐκ ἔτι εἶ δοῦλος, ἀλλὰ υἱός· εἰ*
8 *δὲ υἱὸς, καὶ κληρονόμος διὰ Θεοῦ. Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδό-*
9 *τες Θεὸν, ἐδουλεύσατε τοῖς φύσι μὴ οὖσι θεοῖς· νῦν δὲ,*
γνόντες Θεὸν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ Θεοῦ, πῶς ἐπι-
στρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχῖα, οἷς πάλιν
10 *ἄνωθεν δουλεύειν θέλετε; Ἡμέρας παρατηρεῖσθε, καὶ μῆνας,*
11 *καὶ καιροὺς, καὶ ἐνιαυτούς. φοβοῦμαι ὑμᾶς, μή πως εἰκῇ*
12 *κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς· γίνεσθε ὡς ἐγὼ, ὅτι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς.*
13 *Ἀδελφοὶ, δαίομαι ὑμῶν· οὐδέν με ἠδικήσατε. οἴδατε δὲ ὅτι*

IV. *δι’ ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον, καὶ* 14
τὸν πειρασμὸν ὑμῶν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξε-
πτύσατε, ἀλλ’ ὡς ἄγγελον Θεοῦ ἐδέξασθαί με, ὡς Χριστὸν Ἰη-
σοῦν. Ποῦ οὖν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι, εἰ 15
δυνατὸν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἐδώκαταί μοι. ὥστε 16
ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν; Ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, 17
ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι[1]) *ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. καλὸν δὲ* 18
ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναί με
πρὸς ὑμᾶς. Τεκνεία μου, οὓς πάλιν ὠδείνω, ἄχρις οὗ μορφωθῇ 19
Χριστὸς ἐν ὑμῖν· ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλά- 20
ξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν. Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ 21
‘νόμον θέλοντες[2]) *εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; γέγραπται γὰρ,* 22
‘ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν· ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης, καὶ ἕνα ἐκ τῆς
‘ἐλευθέρας· ἀλλ’ ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης, κατὰ σάρκα γεγέννηται· 23
ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας, δι’ ἐπαγγελείας. ἅ τινά ἐστιν ἀλληγορού- 24
μενα· αὗται γάρ εἰσιν δύο διαθῆκαι·[3]) *μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ,*
εἰς δουλίαν γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν Ἄγαρ. τὸ δὲ Ἄγαρ Σινᾶ ὄρος 25
ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβείᾳ, συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλὴμ, δουλεύει
γὰρ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλὴμ, ἐλευθέρα 26
‘ἐστὶν, ἥτις ἐστὶν μήτηρ πάντων ἡμῶν· Γέγραπται γὰρ, εὐφράν- 27
‘θητι στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα· ῥῆξον καὶ βόησον ἡ οὐκ ὠδίνουσα· ὅτι
‘πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα.
Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, κατὰ Ἰσαὰκ, ἐπαγγελείας τέκνα ἐσμέν. ἀλλ’ 28 29
ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκαι[4]) *τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕ-*
‘τως καὶ νῦν. Ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; ἔκβαλε τὴν παιδίσκην ταύ- 30
‘την καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσῃ ὁ υἱὸς τῆς παι-
‘δίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας. Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, οὐκ 31
ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.

---

1) *εκκλεισαι.* Olim *εκλεισαι*, *κ* minutum manus antiqua superius addidit. 2) *θελοντες.* *θ* et *λ*, a man. recent. renovata esse videntur. 3) *διαθηκαι.* *ιαθηκ* renovatum est atramento recentiori. 4) *εδιωκαι.* Sic MS.

ΚΕΦ. Ε.

CAP. V

1 Τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν, στήκετε οὖν, καὶ μὴ
2 πάλιν ζυγῷ δουλίας ἐνέχεσθαι. Ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν, ὅτι
3 ἐὰν περιτέμνησθε, Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει· μαρτύρομαι
δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν
4 ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. Κατηργήθηται ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ, οἵ-
5 τινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέσατε· ἡμεῖς γὰρ
6 πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. ἐν γὰρ
Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύι, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ
7 πίστις δι᾽ ἀγάπης ἐνεργουμένη. Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐνέ-
8 κοψεν ἀληθείᾳ μὴ πίθεσθαι; ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦν-
9 10 τος ὑμᾶς. μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. ἐγὼ πέποιθα
εἰς ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων
11 ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις ἐὰν ᾖ. Ἐγὼ δὲ, ἀδελφοὶ, εἰ
περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ
12 σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ. ὄφελον καὶ ἀποκόψονται
13 οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς, ὑμεῖς γὰρ ἐπ᾽ ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε ἀδελ-
φοί· Μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκὶ, ἀλλὰ
14 διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύεται ἀλλήλοις. ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἑνὶ
λόγῳ πεπλήρωται, ἐν τῷ, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυ-
15 τόν. εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ καταισθίετε, βλέπετε μὴ ὑπὸ
16 ἀλλήλων ἀναλωθῆτε. λέγω δὲ, πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπι-
17 θυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσηται. ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ
πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ταῦτα δὲ ἀλλήλ[οις
18 ἀντί]κειτε, ἵνα μὴ ἃ ἐὰν θέλ[ητε, ταῦ]τα ποιῆται. Εἰ δὲ πνεύματι
19 [ἄγεσθε], οὐκ ἔσται ὑπὸ νόμον. [φανερὰ] δέ ἐστιν τὰ ἔργα τῆς σα[ρ-
20 κὸς], ἅτινά ἐστιν πορνεία, ἀ[καθαρ]σία, ἀσέλγια, εἰδωλολατρε[ία],
φαρμακία, ἔχθραι, ἔρις, ζ[ῆλοι], θυμοὶ, αἱρειθῖαι,[1]) διχοστα[σίαι], ἐρέ-
21 σις,[2]) φθόνοι, φόνοι, μέ[θαι], κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτ[οις]· ἃ προ-

1) αιρειθιαι. Sic MS. Post ε manus antiqua superius addidit ι. 2) ερεσις. Sic pro αιρεσεις.

V. λέγω ὑμῖν, καθὼς κα[ὶ] προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσον-
τες βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν.
Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, 22
μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραΰτης, ἐγκρά- 23
τεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ 24
Ἰησοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν καὶ ταῖς ἐπι-
θυμίαις.[1]) Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. μὴ 25 26
γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθο-
νοῦντες.

ΚΕΦ. ϛ.

CAP. VI.

Ἀδελφοὶ, ἐὰν καὶ προλημφθῇ ἄνθρωπος ἔν τινι παραπτώματι, 1
ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζεται τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πρα-
ότητος, σκοπῶν σεαυτὸν μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς. Ἀλλήλων τὰ βάρη 2
βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. εἰ 3
γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι, μηδὲν ὢν, φρεναπατᾷ ἑαυτόν· Τὸ δὲ ἔργον 4
ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα
ἕξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον· ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστά- 5
σει. Κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι ἐν 6
πᾶσιν ἀγαθοῖς. Μὴ πλανᾶσθαι, Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται· ὃ γὰρ ἐὰν 7
σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει· [Ὅτι ὁ] σπείρων εἰς τὴν 8
σάρκα ἑαυ[τοῦ, ἐ]κ τῆς σαρκὸς θερίσει φθο[ράν]· ὁ δὲ σπείρων
εἰς τὸ πνεῦ[μα, ἐ]κ τοῦ πνεύματος θερήσει ζωὴν [αἰ]ώνιον. Τὸ δὲ 9
καλὸν ποι[οῦν]τες μὴ ἐγκακῶμεν· καιρῷ [γὰ]ρ ἰδίῳ θερίσομεν,
μὴ ἐκλυ[ό]μενοι. Ἄρα οὖν ὡς καιρὸν [ἔ]χομεν, ἐργαζόμεθα τὸ 10
ἀγα[θ]ὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκίους τῆς πίστεως.
Ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. ὅσοι 11 12
θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκὶ, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς πε-
ριτέμνεσθε, μόνον ἵνα τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ μὴ διώκονται.
οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν· ἀλλὰ 13
βούλονται ὑμᾶς περιτέμνεσθε, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυ-
χήσωνται. ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχήσασθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ 14

1) επιθυμιαις. Sic MS. Woide male επιθυμιας.

τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· Δι᾽ οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύ- VI.
15 ρωται, κἀγὼ κόσμῳ. ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι
16 ἐστίν, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσεις. Καὶ ὅσοι τῷ κα-
νόνι τούτῳ στοίχουσιν, εἰρήνη ἐπ᾽ αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ
17 τὸν Ἰσραὴλ τοῦ Θεοῦ. Τοῦ λοιποῦ, κόπους μοι μηδεὶς παρε-
χέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βα-
18 στάζω. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ
πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ.

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ.

ΚΕΦ. Α.

CAP. I. *Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, τοῖς ἁγίοις* 1
πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ἐφέσῳ καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου 2
Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν 3
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν
τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ, καθὼς[1] *ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ* 4
καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον
αὐτοῦ, ἐν ἀγάπῃ προορίσας ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ 5
εἰς αὐτὸν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, εἰς ἔπαινον 6
δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἧς ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπημένῳ·
ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν 7
τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς χρηστότητος αὐτοῦ· ἧς 8
ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς, ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει, γνωρίσας 9
ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, Κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐ-
τοῦ,[2] *ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ· κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος* 10
τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθε τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, τὰ ἐν τοῖς
οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· ἐν αὐτῷ ἐν ᾧ καὶ ἐκλήθημεν, προορι- 11
σθέντες, κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος, κατὰ τὴν βου-
λὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον τῆς δόξης 12
αὐτοῦ, τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ Χριστῷ· Ἐν ᾧ καὶ ἡμεῖς, ἀκού- 13
σαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν·
ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας
τῷ ἁγίῳ, ὅ ἐστιν ἀῤῥαβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς ἀπολύτρωσιν 14
τῆς περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.
Διὰ τοῦτο κἀγὼ ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ 15
Κυρίῳ Ἰησοῦ, καὶ τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, οὐ παύομαι εὐ- 16

---

1) *καθως.* *κ* a 1 m. rescriptum. 2) *θεληματος αυτου, κατα την ευδοκιαν αυτου.* Olim *θεληματος αυτου. εις το ειναι ημας εις επαινον της δοξης αυτου.* Rescripsit 1 m., post *θεληματος αυτου*, voces *κατα την ευδοκιαν αυτου*, deletis antea scriptis. Spatium extat inter *αυτου* et *κατα*; item post *αυτου* ultimum.

χαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν, μνίαν ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου· I.
17 ἵνα ὁ Θεὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης,
δῴη ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως, ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ·
18 πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι
ὑμᾶς τίς ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης
19 τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις, καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγε-
θος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέρ-
20 γειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ἣν ἐνήργηκεν ἐν τῷ Χριστῷ,
ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ καθείσας αὐτὸν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ[1])
21 ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνά-
μεως καὶ κυριότητος, καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον
22 ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· καὶ πάντα ὑπέταξεν
ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα
23 τῇ ἐκκλησίᾳ, ἥτις ἐστὶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα
ἐν πᾶσιν πληρουμένου.

ΚΕΦ. Β.

CAP. II.

1 Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν καὶ ταῖς ἁμαρ-
2 τίαις ἑαυτῶν,[2]) ἐν αἷς ποτε περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ
κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ
3 πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπιθείας· ἐν
οἷς καὶ ὑμεῖς[3]) πάντες ἀνεστράφημέν ποτε, ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις
τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς κ[αὶ τῶν]
4 διανοιῶν, καὶ ἦμεν φ[ύσει τέ]κνα ὀργῆς, ὡς καὶ οἱ λοι[ποί]· Ὁ
δὲ Θεὸς, πλούσιος ὢν ἐν ἐ[λέει], διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην [αὐτοῦ]
5 ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ [ὄν]τας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς π[αρα]πτώ-
6 μασιν συνεζωοπο[ίησε] τῷ Χριστῷ· Χάριτί ἐσται σε[σω]σμένοι·
καὶ συνήγειρεν, κα[ὶ] συνεκάθεισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χρι-
7 στῷ Ἰησοῦ· ἵνα ἐνδίξηται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς ἐπερχομένοις
τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ᾽
8 ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ

1) εκ δεξιων αυτου. Ex emendatione. Olim εν pro εκ, scriptum erat. Correctio satis recens. 2) αμαρτιαις εαυτων. Olim αμ. αυτων. Correxit 1 m. 3) υμεις. Sic MS.

II. τῆς πίστεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, Θεοῦ τὸ δῶρον· οὐκ ἐξ ἔρ- 9
γων, ἵνα μή τις καυχήσηται. αὐτοῦ γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέν- 10
τες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ Θεὸς,
ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

Διὸ μνημονεύεται, ὅτι ποτὲ ὑμεῖς τὰ ἔθνη ἐν σαρκὶ, οἱ λε- 11
γόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειρο-
ποιήτου, ὅτι ἦτε τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρεὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριω- 12
μένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγ-
γελείας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες, καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ· Νυνὶ δὲ 13
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες μακρὰν ἐγενήθητε ἐγγὺς
ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ. αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ 14
ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἓν, καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας·
τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκεὶ αὐτοῦ, τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δό- 15
γμασιν καταργήσας· ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν αὐτῷ εἰς ἕνα, και-
νὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην· καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφο- 16
τέρου[ς[1]) ἐν ἑ]νὶ σώματι τῷ Θεῷ διὰ τοῦ [στα]υροῦ, ἀποκτεί-
νας τὴν [ἔχθ]ραν ἐν αὐτῷ· καὶ ἐλθὼν [εὐ]ηγγελίσατο εἰρήνην 17
ὑμῖν [τοῖ]ς μακρὰν, καὶ εἰρήνην τοῖς [ἐγ]γὺς, ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχο- 18
μεν τὴν [π]ροσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐ[ν] ἑνὶ πνεύματι πρὸς τὸν
πατέρα. [Ἄρ]α οὖν οὐκέτι ἐσταὶ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλ' ἐσταὶ 19
συνπολεῖτε τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ, ἐποικοδομηθέντες 20
ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογω-
νιαίου αὐτοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἐν ᾧ πᾶσα ἡ οἰκοδομὴ συναρμο- 21
λογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ, ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συν- 22
οικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν πνεύματι.

ΚΕΦ. Γ.

CAP. III.

Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ 1
ὑμῶν τῶν ἐθνῶν· εἴγε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος αὐ- 2
τοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνωρίσθη 3
μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, πρὸς ὃ δύνασθε 4

1) *τους αμφοτερου.* Literae a man. ant. rescriptae, tribus prioribus *του* exceptis.

ἀναγεινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ III.
5 Χριστοῦ· ὃ ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώ-
πων, ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προ-
6 φήταις ἐν πνεύματι· εἶναι τὰ ἔθνη συνκληρονόμα καὶ σύνσωμα
καὶ συνμέτοχα τῆς ἐπαγγελείας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, διὰ τοῦ εὐαγγε-
7 λίου, οὗ ἐγενήθην διάκονος, κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ
Θεοῦ, τῆς δοθείσης μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ·
8 ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη, τοῖς
ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθε τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος τοῦ Χριστοῦ,
9 καὶ φωτίσαι τίς ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου
10 ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ Θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι, ἵνα γνωρισθῇ
νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκ-
11 κλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ Θεοῦ, κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώ-
12 νων, ἣν ἐποίησεν ἐν τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ἐν ᾧ ἔχο-
μεν τὴν παῤῥησίαν καὶ προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως
13 αὐτοῦ. Διὸ αἰτοῦμαι μὴ ἐνκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσίν μου ὑπὲρ
ὑμῶν, ἥτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν.

14 15 Τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα, ἐξ οὗ
16 πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, ἵνα δῷ ὑμῖν
κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς δόξης αὐτοῦ, δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ
17 πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν
18 διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· ἐν ἀγάπῃ ἐῤῥιζωμένοι καὶ
τεθεμελιωμένοι ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσιν τοῖς ἁγί-
19 οις, τί τὸ πλάτος καὶ μῆκος καὶ βάθος καὶ ὕψος, γνῶναί τε τὴν
ὑπερβάλλουσαν ἀγάπην τῆς γνώσεως τοῦ Χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε
20 εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ Θεοῦ. Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποι-
ῆσαι ὑπὲρ ἐκ περισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν, κατὰ τὴν δύναμιν
21 τὴν ἐνεργουμένην ἐν ὑμῖν, αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ, εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων. ἀμήν.

ΚΕΦ. Δ.

CAP. IV.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ, ἀξίως περιπατῆσαι 1
τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε,[1]) μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ 2
πραότητος,[2]) μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ,
σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ 3
τῆς εἰρήνης. Ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν 4
μιᾷ ἐλπίδει τῆς κλήσεως ὑμῶν· Εἷς Κύριος, μία πίστις, ἓν βά- 5
πτισμα· εἷς Θεὸς, καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων, καὶ διὰ πάν- 6
των, καὶ ἐν πᾶσιν. Ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ 7
μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ. Διὸ λέγει, ἀναβὰς εἰς ὕψος 8
ᾐχμαλώτευσας αἰχμαλωσίαν, ἔδωκεν δόματα τοῖς ἀνθρώποις. τὸ 9
δὲ, ἀνέβη, τί ἐστιν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη εἰς τὰ κατώτερα μέρη
τῆς γῆς; ὁ καταβὰς, αὐτός ἐστιν, καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων 10
τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. Καὶ αὐτὸς ἔδωκεν τοὺς 11
μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστὰς, τοὺς
δὲ ποιμένας, καὶ διδασκάλους, πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων, 12
εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ·
μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως, καὶ 13
τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον
ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ· ἵνα μηκέτι ὦμεν ἤπιοι,[3]) 14
κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλείας,
ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὰς μεθοδίας
τῆς πλάνης τοῦ διαβόλου· Ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν 15
εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ, Χριστὸς, ἐξ οὗ πᾶν τὸ 16
σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συνβιβαζόμενον διὰ πάσης ἁφῆς τῆς
ἐπιχορηγίας, κατ᾽ ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου μέλους, τὴν
αὔξησιν τοῦ σώματος ποιεῖτε εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.

Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν Κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς 17
περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ

---

1) εκληθητε. Sic MS. Woide per incuriam legit εκληθηθε. 2) πρα-οτητος. Sic MS. Woide, male πραοθητος. 3) ωμεν ηπιοι. Sic pro ωμεν νηπιοι.

18 νοὸς αὐτῶν, ἐσκοτωμένοι τῇ διαν[οίᾳ, ὄντες] ἀπηλλοτριωμένοι IV.
τῆ[ς ζωῆς] τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν [τὴν οὖ]σαν ἐν αὐτοῖς,
19 διὰ τὴν π[ώρω]σιν τῆς καρδίας αὐτῶν· [οἵτι]νες ἀπηλγηκότες
ἑαυτ[οὺς] παρέδωκαν τῇ ἀσελγίᾳ ε[ἰς ἀκα]θαρσίαν πάσης ἐν
20 21 πλεο[νεξίᾳ]· Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθ[ετε] τὸν Χριστὸν, εἴγε
αὐτὸν ἠκούσα[τε] καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθώς ἐστιν ἀλή-
22 θεια ἐν τῷ Ἰησοῦ· ἀποθέσθαι ὑμᾶς, κατὰ τὴν προτέραν
ἀναστροφὴν, τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, τὸν φθειρόμενον κατὰ
23 τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης· ἀναναιοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ
24 νοὸς ὑμῶν, καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον, τὸν κατὰ
Θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.
25 Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος
26 μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ· ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη. ὀργίζεσθε
καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ παροργισμῷ
27 28 ὑμῶν, μηδὲ δίδοται τόπον τῷ διαβόλῳ. Ὁ κλέπτων μηκέτι
κλεπταίτω, μᾶλλον δὲ κοπιάτω, ἐργαζόμενος ταῖς ἰδίαις χερ-
29 σὶν τὸ ἀγαθὸν, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρίαν ἔχοντι. Πᾶς
λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλ'
εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρίας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς
30 ἀκούουσιν· καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τοῦ Θεοῦ,
31 ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. Πᾶσα πικρία
καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθήτων ἀφ'
32 ὑμῶν, σὺν πάσῃ κακίᾳ· γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοὶ,
εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ Θεὸς ἐν Χρι-
στῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν.

ΚΕΦ. Ε.

CAP. V.

1 2 [Γίνεσ]θαι οὖν μιμηταὶ τοῦ Θεοῦ, [ὡς τ]έκνα ἀγαπητά· καὶ πε-
ριπα[τεῖτ]ε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς [ἠγάπ]ησεν ὑμᾶς, καὶ
παρέδω]κεν] ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσ[φορὰν καὶ θυσί]αν τῷ Θεῷ
3 εἰς [ὀσ]μὴν εὐωδίας. [Πο]ρνία δὲ καὶ ἀκαθαρσία πᾶσα [ἢ] πλεονε-
4 ξία μηδὲ ὀνομα[ζ]έσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις· ἢ αἰσχρότης,

V. ἢ μωρολογία ἢ εὐτραπελία, ἃ οὐκ ἀνῆκεν, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαρι-
στεία. τοῦτο γὰρ ἴστε γεινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος, ἢ ἀκάθαρ- 5
τος, ἢ πλεονέκτης, ὅς ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν
ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ. Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω και- 6
νοῖς[1]) λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχετε ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς
τῆς ἀπιθείας. μὴ οὖν γείνεσθαι συμμέτοχοι αὐτῶν. ἦτε γάρ ποτε 7 8
σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν Κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε· ὁ γὰρ 9
καρπὸς τοῦ φωτὸς ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιωσύνῃ[2]) καὶ ἀλη-
θείᾳ· δοκιμάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ. καὶ μὴ συνκοι- 10 11
νωνεῖται τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ
ἐλέγχετε· τὰ γὰρ κρυφῇ γεινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρόν ἐστιν καὶ 12
λέγειν. τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα, ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦνται· 13
‛πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστιν· Διὸ λέγει, ἔγειρε ὁ καθεύ- 14
‛δων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός.
βλέπετε οὖν, ἀδελφοί, πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ' 15
ὡς σοφοί, ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσιν. 16
Διὰ τοῦτο μὴ γείνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνίετε τί τὸ θέλημα τοῦ 17
Θεοῦ. Καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτία· ἀλλὰ πλη- 18
ροῦσθαι ἐν πνεύματι, λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ 19
ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἐν χάριτι, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν ταῖς καρ-
δίαις ὑμῶν τῷ Κυρίῳ, εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν 20
ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ, ὑπο- 21
τασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ.

Αἱ γυναῖκες, τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποτασσέσθωσαν, ὡς τῷ 22
Κυρίῳ· ὅτι ἀνήρ ἐστιν κεφαλὴ τῆς γυναικὸς, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κε- 23
φαλὴ τῆς ἐκκλησίας, αὐτὸς ὁ σωτὴρ τοῦ σώματος· ἀλλ' ὡς ἡ ἐκ- 24
κλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις
ἀνδράσιν ἐν παντί.

Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγά- 25
πησεν τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς· ἵνα αὐτὴν 26
ἁγιάσῃ, καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, ἵνα παραστήσῃ
αὐτὸς ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπῖλον ἢ ῥυτίδα 27

---

1) *καινοις*. Sic pro *κενοις*. *αι* pro *ε* ut saepe. 2) *δικαιωσυνη*. Sic MS. *ω* pro *ο*.

28 ἤ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος. οὕτως καὶ V.
οἱ ἄνδρες ὀφίλουσιν ἀγαπᾷν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ὡς τὰ ἑαυ-
τῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἑαυτὸν ἀγαπᾷ·
29 οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμείσησεν, ἀλλὰ ἐκτρέφει
30 καὶ θάλπει αὐτὴν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν· ὅτι
31 μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ἀντὶ τούτου καταλίψει ἄν-
θρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολλη-
θήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.
32 Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν,
33 καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἕνα, ἕκαστος
τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν· ἡ δὲ γυνὴ ἵνα
φοβῆται τὸν ἄνδρα.

ΚΕΦ. ς.

CAP. VI.

1 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν Κυρίῳ· τοῦτο
2 γάρ ἐστιν δίκαιον. τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα·
3 ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελείᾳ· ἵνα εὖ σοι γένηται
4 καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ οἱ πατέρες, μὴ παρ-
οργίζεται τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλὰ ἐκτρέφεται αὐτὰ ἐν παιδίᾳ
5 καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου. Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς κατὰ σάρκα
κυρίοις, μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ἐν ἁπλότητι τῆς καρδίας
6 ὑμῶν, ὡς τῷ Κυρίῳ· μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλείαν ὡς ἀνθρω-
πάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι Χριστοῦ, ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ
7 Θεοῦ, ἐκ ψυχῆς, μετ' εὐνοίας, δουλεύοντες ὡς τῷ Κυρίῳ καὶ
8 οὐκ ἀνθρώποις· εἰδότες ὅτι ἕκαστος ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἀγαθὸν,
τοῦτο κομίσετε παρὰ Κυρίου, εἴτε δοῦλος, εἴτε ἐλεύθερος·
9 Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτοὺς, ἀνιέντες τὴν
ἀπειλήν· εἰδότες ὅτι καὶ αὐτῶν καὶ ὑμῶν ὁ Κύριός ἐστιν ἐν
οὐρανοῖς, καὶ προσωπολημψία οὐκ ἔστιν παρ' αὐτῷ.
10 Τοῦ λοιποῦ, ἐνδυναμοῦσθαι ἀδελφοὶ, ἐν Κυρίῳ, καὶ ἐν τῷ
11 κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. Ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ,
12 πρὸς τὸ δύνασθε ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδίας τοῦ διαβόλου· ὅτι
οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς,

VI. πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τούτου,
πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. Διὰ τοῦτο 13
ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν
τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ, καὶ ἅπαντα κατεργάσμενοι στῆναι. Στῆτε 14
οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφῦν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι
τὸν [θώρακα] τῆς δικαιοσύνης, καὶ [ὑποδη]σάμενοι τοὺς πόδας ἐ[ν 15
ἑτοι]μασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τ[ῆς εἰρή]νης· ἐπὶ πᾶσιν ἀναλαβό[ντες] 16
τὸν θυραιὸν τῆς πίστε[ως], ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα [βέ]λη τοῦ πονη-
ροῦ τὰ πεπυ[ρω]μένα σβέσαι· καὶ τὴν περ[ικε]φαλαίαν τοῦ σωτη- 17
ρίου δ[έξα]σθαι, καὶ τὴν μάχαιραν το[ῦ] πνεύματος, ὅ ἐστιν ῥῆμα
Θεοῦ· διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ 18
καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρ-
τερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων, καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα 19
μοι δοθῇ λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου ἐν παῤῥησίᾳ, γνωρίσαι
τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου, ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἁλύσει, ἵνα ἐν 20
αὐτῷ παῤῥησιάσωμαι, ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

Ἵνα δὲ καὶ ὑμεῖς ἰδῆτε τὰ κατ' ἐμὲ, τί πράσσω, πάντα ὑμῖν 21
γνωρίσει Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν Κυ-
ρίῳ· ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶται τὰ περὶ 22
ἡμῶν, καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν. εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς 23
καὶ ἔλεος μετὰ πίστεως ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ. Ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν Κύριον ἡμῶν 24
Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ.

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ.

[ΠΡΟΣ] ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ.[1]

ΚΕΦ. Α.

1 [*Παῦ*]*λος καὶ Τιμόθεος δοῦλοι* [*Ἰησοῦ Χριστοῦ*], *πᾶσιν τοῖς ἁγίοις* CAP. I.
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ [*τοῖ*]*ς οὖσιν ἐν Φιλίπποις, σὺν* [*ἐπι*]*σκόποις καὶ*
2 *διακόνοις·* [*Χάρι*]*ς ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ* [*πατρὸ*]*ς ἡμῶν καὶ*
Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
3 4 [*Εὐχ*]*αριστῶ τῷ Θεῷ μου ἐπὶ πά*[*σ*]*ῃ τῇ μνίᾳ ὑμῶν, πάντοτε*
[*ἐ*]*ν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν*
5 *ποιούμενος, ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον, ἀπὸ τῆς πρώ-*
6 *της ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν· πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος*
ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν, ἐπιτελέσει ἄχρι ἧς ἡμέρας Ἰησοῦ Χριστοῦ.
7 *καθώς ἐστιν δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, διὰ*
τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ τῇ ἀπο-
λογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου, συνκοινωνούς μου τῆς χάρι-
8 *τος πάντας ὑμᾶς ὄντας. Μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ Θεὸς, ὡς ἐπι-*
9 *ποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις Χριστοῦ Ἰησοῦ. καὶ τοῦτο προσ-*
εύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ, ἐν
10 *ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέ-*
11 *ροντα, ἵνα ἦτε ἱλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, πε-*
πληρωμένοι καρπὸν δικαιοσύνης τὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς δόξαν
καὶ ἔπαινον Θεοῦ.
12 *Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοὶ, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ*
13 *μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν· ὥστε τοὺς δε-*
σμούς μου φανεροὺς[2] *ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ*
14 *καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν Κυ-*
ρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου, περισσοτέρως τολμᾶν ἀφό-
15 *βως τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ λαλεῖν. Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ*
16 *ἔριν, τινὲς δὲ*[3] *καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσουσιν.*[4] *Οἱ μὲν*
17 *ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι. οἱ*

1) *Φιλιππησιους. προς* abscissum est. 2) *φανερους.* Manus recentior rescripsit *φα.* rasura quinque vel sex literarum sequitur, et vacuum relictum est spatium. Forte quaedam bis scripta. 3) *τινες δε. νες* rescriptum super rasuram. 4) *κηρυσσουσιν.* Man. recent. *ηρυσσουσιν* rescripsit, et quaedam erasit.

I. δὲ ἐξ ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἁγνῶς, οἰόμενοι
θλίψιν ἐγίρειν τοῖς δεσμοῖς μου· τί γὰρ πλήν; ὅτι παντὶ τρόπῳ, 18
εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγγέλλεται· καὶ ἐν τούτῳ
χαίρω, ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι. οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβή- 19
σεται εἰς σωτηρίαν, διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως, καὶ ἐπιχορηγείας
τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὴν ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλ- 20
πίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παῤῥη-
σίᾳ, ὡς πάντοτε, καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώ-
ματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου. Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν, 21
Χριστός· καὶ τὸ ἀποθανεῖν, κέρδος. εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκὶ, 22
τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου· καὶ τί αἱρήσομαι, οὐ γνωρίζω· συν- 23
έχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι, καὶ
σὺν Χριστῷ εἶναι, πολλῷ γὰρ μᾶλλον κρεῖσσον· τὸ δὲ ἐπιμέ- 24
νειν τῇ σαρκὶ, ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς. Καὶ τοῦτο πεποιθὼς 25
οἶδα, ὅτι μενῶ καὶ παραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προ-
κοπὴν, καὶ χαρὰν τῆς πίστεως, ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισ- 26
σεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ, διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πά-
λιν πρὸς ὑμᾶς. μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πο- 27
λιτεύεσθαι, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς, εἴτε ἀπὼν, ἀκούσω
τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ, συν-
αθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν 28
μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων· ἥτις ἐστὶν αὐτοῖς ἔνδιξις ἀπω-
λείας, ὑμῶν δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ Θεοῦ· ὅτι ἡμῖν ἐχα- 29
ρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ
καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν·[1]) τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον 30
εἴδεται ἐν ἐμοὶ, καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

ΚΕΦ. Β.

CAP. II.

Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, 1
εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ τις[2]) σπλάγχνα καὶ οἰκτειρμοὶ,
πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν, ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγά- 2

1) υπερ αυτου πασχειν. Rescripta videntur. Saltem περ αυτου. 2) τις. Sic MS. pro τινα.

3 πην ἔχοντες, σύνψυχοι, τὸ αὐτὸ φρονοῦντες· μηδὲν κατ᾽ ἐρί- II.
θειαν μηδὲ κατὰ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους
4 ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν. μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι σκοποῦν-
5 τες, ἀλλὰ καὶ τὰ ἑτέρων. Ἕκαστοι τοῦτο φρονεῖτε ἐν ὑμῖν ὃ
6 καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἁρ-
7 παγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἶσα Θεῷ, ἀλλ᾽ ἑαυτὸν ἐκένωσεν, μορ-
8 φὴν δούλου λαβὼν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος· καὶ
σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, ἐταπίνωσεν[1]) ἑαυτὸν, γενόμε-
9 νος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. διὸ καὶ ὁ
Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ
10 πᾶν ὄνομα· ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρα-
11 νίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων· καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολο-
γήσεται ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ πατρός.
12 Ὥστε, ἀδελφοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκούσαται, μὴ ὡς
ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ
μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθαι·
13 Θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, καὶ τὸ θέλειν, καὶ
14 τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. Πάντα ποιεῖτε χωρεὶς γογγυσμῶν
15 καὶ διαλογισμῶν, ἵνα ἦτε ἄμεμπτοι καὶ ἀκαίρεοι, τέκνα Θεοῦ
ἄμωμα μέσον γενεᾶς σκολιᾶ[ς καὶ δι]εστραμμένης, ἐν οἷς [φαίνε-
16 σ]θε ὡς φωστῆρες ἐν κό[σμῳ], λόγον ζωῆς ἐπέχοντε[ς, εἰς καύ]χημα
ἐμοὶ εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, [ὅτι] οὐκ εἰς καινὸν ἔδραμο[ν, οὐδὲ] εἰς
17 καινὸν ἐκοπίασα. ἀλ[λὰ εἰ] καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυ[σίᾳ] καὶ λει-
18 τουργείᾳ τῆς πίστ[εως] ὑμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρ[ω] πᾶσιν ὑμῖν·
τὸ δ᾽ αὐτὸ καὶ ὑμ[εῖς] χαίρετε καὶ συγχαίρεταί μοι.
19 Ἐλπίζω δὲ ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, Τιμόθεον ταχέως πέμψαι
20 ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ ἐκψυχῶ, γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν· οὐδένα γὰρ ἔχω
21 ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει· οἱ πάντες
22 γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· τὴν δὲ δοκιμὴν
αὐτοῦ γεινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον, σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν
23 εἰς τὸ εὐαγγέλιον. τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι, ὡς ἂν ἀφίδω
24 τὰ περὶ ἐμὲ, ἐξαυτῆς· πέποιθα δὲ ἐν Κυρίῳ, ὅτι καὶ αὐτὸς τα-

---

1) εταπινωσεν. Sic MS. Woide male ειταπινωσεν.

II. χέως ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς. Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην Ἐπαφρόδι- 25
τον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συνστρατιώτην μου, ὑμῶν
δὲ ἀπόστολον, καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς·
ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς ἰδεῖν, καὶ ἀδημονῶν, διότι ἠκού- 26
σατε ὅτι ἠσθένησεν. καὶ γὰρ ἠσθένησεν παραπλήσιον θανάτῳ· 27
ἀλλὰ ὁ Θεὸς ἠλέησεν αὐτὸν, οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμὲ,
ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπην σχῶ. Σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτὸν, 28
ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν χαρῆτε, κἀγὼ ἀλυπότερος ὦ. Προσδέξα- 29
σθε[1]) οὖν αὐτὸν ἐν Κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐν-
τίμους ἔχετε· ὅτι διὰ τὸ ἔργον Κυρίου μέχρι θανάτου ἤγγεισεν, 30
παραβολευσάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ [τὸ ὑμ]ῶν ὑστέρημα
τῆς πρός [με λ]ειτουργίας.

ΚΕΦ. Γ.

CAP. III.

[Τὸ λο]ιπὸν, ἀδελφοί μου, χαίρετε [ἐν] Κυρίῳ. τὰ αὐτὰ γρά- 1
φειν ὑμῖν, ἐμοὶ [μὲ]ν οὐκ ὀκνηρὸν, ὑμῖν δὲ [ἀσ]φαλές. Βλέπετε τοὺς 2
κύ[να]ς, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργά[τα]ς, βλέπετε τὴν κατατομήν·
[ἡ]μεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περιτομὴ, [ο]ἱ πνεύματι Θεοῦ λατρεύοντες, καὶ 3
καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες, καί- 4
περ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν καὶ ἐν σαρκί. Εἴτις δοκεῖ ἄλλος πε-
ποιθέναι ἐν σαρκὶ, ἐγὼ μᾶλλον· περιτομὴ ὀκταήμερος, ἐκ γέ- 5
νους Ἰσραὴλ, φυλῆς Βενιαμεὶν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νό-
μον Φαρισαῖος, κατὰ ζῆλος διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαι- 6
οσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος. ἅτινα ἦν μοι κέρδη, 7
ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν· ἀλλὰ μενοῦνγε καὶ ἡγοῦ- 8
μαι πάντα ζημίαν εἶναι, διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Ἰησοῦ
Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, δι' ὃν τὰ πάντα ἐξημιώθην· καὶ
ἡγοῦμαι σκύβαλα εἶναι, ἵνα Χριστὸν κερδήσω, καὶ εὑρεθῶ ἐν αὐ- 9
τῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως
Χριστοῦ, τὴν ἐκ Θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει, τοῦ γνῶναι 10
αὐτὸν, καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ, καὶ κοινωνίαν

---

1) προσδεξασθε. Olim προσδεχεσθε. Correxit man. recentior.

11 τῶν παθημάτων αὐτοῦ, συμμορφιζόμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, εἴ πως III.
12 καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν· οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον,
ἢ ἤδη τετελείωμαι· διώκω δὲ εἰ καὶ καταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κατ-
13 ελήμφθην ὑπὸ Χριστοῦ Ἰησοῦ. Ἀδελφοὶ, ἐγὼ ἐμαυτὸν οὔπω λογί-
14 ζομαι κατειληφέναι· ἓν δὲ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ
ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ σκοπὸν διώκω εἰς τὸ βραβεῖον τῆς
15 ἄνω κλήσεως τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο
φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ Θεὸς ὑμῖν ἀπο-
16 καλύψει. πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν.
17 Συμμιμηταί μου γείνεσθε, ἀδελφοὶ, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτω
18 περιπατοῦντας, καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς. Πολλοὶ γὰρ περιπατοῦ-
σιν, οὓς πολλάκεις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς
19 ἐκχθροὺς[1]) τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ,· ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν
ὁ θεὸς ἡ κοιλία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, Οἱ τὰ ἐπίγεια
20 φρονοῦντες. ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ
21 οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, ὃς μετα-
σχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, σύμμορφον τῷ σώ-
ματι τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν
καὶ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα.

ΚΕΦ. Δ.

CAP. IV.

1 Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέ-
2 φανός μου, οὕτως στήκετε ἐν Κυρίῳ, ἀγαπητοί. Εὐοδίαν παρα-
3 καλῶ, καὶ Συντύχην παρακαλῶ, τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν Κυρίῳ· ναὶ
ἐρωτῶ καί σε, γνήσιε σύνζυγε, συλλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν
τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι, μετὰ καὶ Κλήμεντος, καὶ τῶν
4 λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς. Χαίρετε
5 ἐν Κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνω-
6 σθήτω πᾶσιν τοῖς ἀνθρώποις. ὁ Κύριος ἐγγύς. μηδὲν μεριμνᾶτε,
ἀλλ' ἐν[2]) παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστείας τὰ αἰτή-
7 ματα ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς τὸν Θεόν· καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ,

1) εκχθρους. Sic scriptum. 2) αλλ εν. Post αλλ, unius literae rasura

IV. ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν,[1]) φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ
νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοὶ, ὅσα ἐστὶν 8
ἀληθῆ, ὅσα σεμνὰ, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνὰ, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα
εὔφημα, Εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε· ἃ καὶ 9
ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἴδετε ἐν ἐμοὶ, ταῦτα
πράσσετε· καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ᾽ ὑμῶν.

Ἐχάρην δὲ ἐν Κυρίῳ μεγάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ 10
ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ᾽ ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθαι δὲ, οὐχ 11
ὅτι καθ᾽ ὑστέρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον, ἐν οἷς εἰμι, αὐτάρκης
εἶναι. οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ 12
ἐν πᾶσιν μεμύημαι καὶ χορτάζεσθαι καὶ πινᾶν, περισσεύειν καὶ
ὑστερεῖσθαι· πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με. πλὴν καλῶς 13 14
ἐποιήσατε, συνκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει. Οἴδαται δὲ καὶ 15
ὑμεῖς, Φιλιππήσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ
Μακαιδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως
καὶ λήμψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι·[2]) ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ 16
καὶ δὶς τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε. οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλὰ 17
ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν· Ἀπέχω δὲ 18
πάντα, καὶ περισσεύω· πεπλήρωμαι, δεξάμενος τὰ παρ᾽ ὑμῶν,
ὀσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ. ὁ δὲ Θεός 19
μου πληρώσει πᾶσαν χρίαν ὑμῶν κατὰ τὸ πλοῦτος αὐτοῦ ἐν δόξῃ,
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. τῷ δὲ Θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς 20
αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀσπάζονται 21
ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. Ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μά- 22
λιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ 23
Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν. ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ.

---

1) *νουν.* Olim *νυν.* Correctio 1 m. 2) *μονοι.* In fine lineae, additio antiqua.

ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ.

ΚΕΦ. Α.

1 *Παῦλος ἀπόστολος Χ[ριστοῦ Ἰησοῦ διὰ] θελήματος Θεοῦ, καὶ Τι-* CAP. I.
2 *μό[θεος] ὁ ἀδελφὸς,*[1] *τοῖς ἐν Κολ[ασσαῖς] ἁγίοις, καὶ πιστοῖς ἀδελ-*
φ[οῖς] ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· Χάρις ὑμῖν κ[αὶ εἰ]ρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς
ἡμῶν κα[ὶ Κυρίου] Ἰησοῦ Χριστοῦ.
3 *Εὐχαριστοῦμεν [τῷ] Θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ*
4 *[Χριστοῦ], πάντοτε περὶ ὑμῶν προσ[ευ]χόμενοι· ἀκούσαντες τὴν*
[πί]στιν ὑμῶν ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην ἣν ἔχετε εἰς πάντας
5 *τοὺς ἁγίους, διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρα-*
6 *νοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου, τοῦ*
παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ ἔστιν καρποφο-
ρούμενον καὶ αὐξανόμενον, καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἠκού-
7 *σατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ· καθὼς ἐμάθετε*
ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστιν πιστὸς ὑπὲρ
8 *ἡμῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ, ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην*
9 *ἐν πνεύματι. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ*
πανόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι, καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρω-
θῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέ-
10 *σει πνευματικῇ, περιπατῆσαι ἀξίως τοῦ Κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρέσκιαν·*
ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι τῇ ἐπιγνώ-
11 *σει τοῦ Θεοῦ· ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς*
δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετὰ χαρᾶς·
12 *εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ*
13 *κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτὶ, ὃς ἐῤῥύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξου-*
σίας τοῦ σκότους, καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ
14 *τῆς ἀγάπης αὐτο[ῦ, Ἐν ᾧ ἔ]χομεν τὴν ἀπολύτρω[σιν, τὴ]ν ἄφε-*
15 *σιν τῶν ἁμαρτιῶν· [ὅς ἐσ]τιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀο[ράτο]υ,*
16 *πρωτότοκος πάσης κτί[σεω]ς· ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ [πάν]τα,*
τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ [ἐπὶ] τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀό[ρατ]α,

---

1) *αδελφος.* *αδελφ.* rescriptum videtur: a man. ant.

I. εἴτε θρόνοι, εἴτε κυριότη[τε]ς, εἴτε ἀρχαὶ, εἴτε ἐξουσιαι· [τὰ] πάντα
δι᾽ αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν [ἔκ]τισται· καὶ αὐτός ἐστιν πρὸ [π]άντων, 17
καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ [σ]υνέστηκεν· καὶ αὐτός ἐστιν [ἡ] κεφαλὴ 18
τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας· ὅς ἐστιν ἀρχὴ, πρωτότοκος ἐκ τῶν
νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων· ὅτι ἐν αὐτῷ ηὐδό- 19
κησεν πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι, καὶ δι᾽ αὐτοῦ ἀποκαταλλάξῃ 20
τὰ πάντα εἰς αὐτὸν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ
αὐτοῦ, δι᾽ αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς·
καὶ ὑμᾶς ποτε ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν 21
τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν ἐν τῷ σώματι 22
τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ παραστῆσαι ὑμᾶς ἁγίους
καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ· Εἴγε ἐπιμένετε 23
τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι, καὶ μὴ μετακεινούμενοι ἀπὸ
τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσαται, τοῦ κηρυχθέντος ἐν
πάσῃ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος κήρυξ
καὶ ἀπόστολος καὶ διάκονος.

Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ 24
τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ
τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὅ ἐστιν ἡ ἐκκλησία· ἧς ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος, 25
διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς,
πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον 26
ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, νυνὶ δὲ ἐφανερώθη τοῖς
ἁγίοις αὐτοῦ· οἷς ἠθέλησεν ὁ Θεὸς γνωρίσαι, τί τὸ πλοῦτος τῆς 27
δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅ ἐστιν Χριστὸς ἐν
ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης· ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν, νουθετοῦντες 28
πάντα ἄνθρωπον, καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σο-
φίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ· εἰς 29
ὃ καὶ κοπιῶ, ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργου-
μένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

ΚΕΦ. Β.

CAP. II.

1 Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδένα[1]) ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν
ἐν Λαοδικίᾳ, καὶ ὅσοι οὐχ ἑώρακαν τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκὶ,
2 ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, συμβιβασθέντες ἐν ἀγάπῃ,
καὶ εἰς πᾶν τὸ πλοῦτος τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπί-
3 γνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ Θεοῦ πατρὸς τοῦ Χριστοῦ, ἐν ᾧ εἰσιν
4 πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι. τοῦτο
5 δὲ[2]) λέγω, ἵνα μηδεὶς ὑμᾶς παραλογίζητε ἐν πιθανολογίᾳ· εἰ γὰρ
καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμει, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμὶ, χαίρων
καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν, καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πί-
στεως ὑμῶν.
6 Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν Κύριον, ἐν
7 αὐτῷ περιπατεῖτε, ἐῤῥιζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ,
καὶ βεβαιούμενοι ἐν πίστει, καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες
8 ἐν εὐχαριστείᾳ. βλέπεται μή τις ἔσται ὑμᾶς ὁ συλαγωγῶν διὰ
τῆς φιλοσοφίας καὶ καινῆς ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀν-
θρώπων, κατὰ τὰ στοιχῖα τοῦ κόσμου, καὶ οὐ κατὰ Χριστόν·
9 ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματι-
10 κῶς, καί ἐσται ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι· ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης
11 ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας· ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειρο-
ποιήτῳ, ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῆς σαρκὸς, ἐν τῇ πε-
12 ριτομῇ τοῦ Χριστοῦ, συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι· ἐν
ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ τοῦ
13 ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· Καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας ἐν τοῖς
παραπτώμασιν καὶ τῇ ἀκροβυστείᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνεξωο-
ποίησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώ-
14 ματα· ἐξαλείψας τὸ καθ᾽ ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν, ὃ
ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ
15 τῷ σταυρῷ· ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, ἐδι-
16 γμάτισεν ἐν παῤῥησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ. Μὴ οὖν
τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει, ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ

1) ειδενα. Sic pro ειδεναι. 2) τουτο δε. του in fine lineae additum: το δε in initio lineae super rasura a man. recenti rescriptum.

II. νουμηνίας ἢ σαββάτων, ἅ ἐστιν σκιὰ τῶν μελλόντων, Τὸ δὲ σῶμα 17
τοῦ Χριστοῦ· μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω θέλων ἐν ταπεινο- 18
φροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ ἑώρακεν[1]) ἐμβατεύων, εἰκῇ
φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ οὐ κρατῶν τὴν 19
κεφαλήν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἁφῶν καὶ συνδέσμων ἐπι-
χορηγούμενον καὶ συνβιβαζόμενον, αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ Θεοῦ.
Εἰ ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχίων τοῦ κόσμου, τί 20
ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθαι; μὴ ἅψῃ, μηδὲ γεύσῃ, μηδὲ 21
θείγῃς· ἅ ἐστιν πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ ἐν- 22
τάλματα καὶ διδασκαλείας τῶν ἀνθρώπων· ἅτινά ἐστιν λόγον 23
μὲν [ἔχοντα] σοφίας ἐν ἐθελοθρησκ[είᾳ καὶ] ταπεινοφροσύνῃ καὶ
ἀ[φειδίᾳ] σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τ[ινι πρὸς] πλησμονὴν τῆς σαρκός.

ΚΕΦ. Γ.

CAP. III.

Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χ[ριστῷ, τὰ ἄνω] ζητεῖται, οὗ ὁ Χριστός 1
ἐστιν ἐν [δεξιᾷ] τοῦ Θεοῦ καθήμενος· τὰ ἄν[ω φρο]νεῖτε, μὴ τὰ 2
ἐπὶ τῆς γῆς. ἀ[πεθά]νετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν [κέ]κρυπται σὺν 3
τῷ Χριστῷ ἐν τῷ [Θεῷ]· ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζω[ὴ ἡμῶν], 4
τότε καὶ ὑμεῖς φανερωθή[σεσ]θαι ἐν δόξῃ. Νεκρώσατε οὖν τὰ 5
μέλη ὑμῶ[ν] τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνίαν, ἀκαθα[ρ]σίαν, πάθος, ἐπι-
θυμίαν[2]) κακήν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία,
δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπιθείας· ἐν οἷς 6 7
καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν τούτοις· Νυνὶ δὲ ἀπό- 8
θεσθαι καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργήν, θυμόν, κακίαν, βλασφημείαν,
αἰσχρολογίαν, ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν. Μὴ ψεύδεσθαι εἰς ἀλλήλους, 9
ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, καὶ 10
ἐνδυσάμενοι τὸν νέον, τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰ-
κόνα τοῦ κτείσαντος αὐτόν· ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος, περι- 11
τομὴ καὶ ἀκροβυστεία, Βαρβαροσκύθης,[3]) δοῦλος, καὶ ἐλεύθερος·
ἀλλὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν Χριστός. Ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλε- 12
κτοὶ Θεοῦ ἅγιοι καὶ ἠγαπημένοι, σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα,

1) α εωρακεν. Sic MS. — Vulg. α μη εωρακεν. 2) Woide επιθυμιλν, male. 3) Βαρβαροσκυθης. Sic scriptum.

13 *ταπεινοφροσύνην, πραΰτητα, μακροθυμίαν· ἀνεχόμενοι ἀλλή-* III.
λων, καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ μομφήν·[1]) *κα-*
14 *θὼς καὶ ὁ Κύριος ἐχαρίσατο ὑμῖν, οὕτως καὶ ὑμεῖς· ἐπὶ πᾶσι δὲ*
15 *τούτοις τὴν ἀγάπην, ὅ ἐστιν σύνδεσμος τῆς τελειότητος· καὶ ἡ*
εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ
ἐκλή[θητ]ε ἐν ἑνὶ σώματι· καὶ εὐχά[ριστ]οι γείνεσθαι.
16 *[Ὁ λόγ]ος τοῦ Θεοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑ[μῖν] πλουσίως, ἐν πάσῃ*
σοφίᾳ· [διδ]άσκοντες καὶ νουθετοῦν[τες] ἑαυτούς, ψαλμοῖς, ὕμνοις
[καὶ] ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἐν χάριτι [ᾄδ]οντες ἐν ταῖς καρδίαις
17 *ὑμῶν [τ]ῷ Θεῷ· καὶ πᾶν ὅ τι ἂν ποιῆτε [ἐ]ν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ,*
πάντα ἐν [ὀ]νόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εὐχαριστοῦντες [τ]ῷ Θεῷ πατρὶ
δι' αὐτοῦ.
18 *[Α]ἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν ἐν*
19 *Κυρίῳ. οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καὶ μὴ πικρένεσθαι*
20 *πρὸς αὐτάς. Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν κατὰ πάντα·*
21 *τοῦτο γὰρ εὐάρεστόν ἐστιν ἐν Κυρίῳ. Οἱ πατέρες, μὴ παροργί-*
22 *ζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε*
κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλείᾳ ὡς
ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἁπλότητι καρδίας, φοβούμενοι τὸν Κύ-
23 *ριον. ὃ ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς τῷ Κυρίῳ δου-*
24 *λεύοντες καὶ οὐκ ἀνθρώποις· ἰδότες ὅτι ἀπὸ Κυρίου λήμψεσθε τὴν*
25 *ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας· Τῷ Κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε. ὁ*
γὰρ ἀδικῶν κομιεῖται ὃ ἠδίκησεν· καὶ οὐκ ἔστιν προσωπολημψία.

ΚΕΦ. Δ.

CAP. IV.

1 *Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν εἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθαι,*
2 *εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε Κύριον ἐν οὐρανῷ. Τῇ προσευχῇ προσ-*
3 *καρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστείᾳ· προσευχόμενοι*
ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ Θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, ἐν
παῤῥησίᾳ λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμε,

---

1) *μομφην.* Olim forte *μορφην.* Correctio antiqua.

IV. ἵνα φανερώσω αὐτὸ, ὡς δεῖ με λαλῆσαι. ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε 4 5
πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι. Ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε 6
ἐν χάριτι, ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ ἑκάστῳ ἀπο-
κρίνεσθαι.

Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελ- 7
φὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν Κυρίῳ, ὃν ἔπεμψα πρὸς 8
ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς
καρδίας ὑμῶν, σὺν Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς 9
ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωριοῦσιν τὰ ὧδε. Ἀσπάζετε ὑμᾶς 10
Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα,
περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολάς· ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθαι αὐτόν·
καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰοῦστος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς· οὗτοι μό- 11
νοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι
παρηγορία. Ἀσπάζετε ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος Χριστοῦ 12
Ἰησοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα
στῆτε τέλειοι καὶ πεπληροφορημένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ Θεοῦ.
μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει πολὺν πόνον ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν 13
Λαοδικίᾳ καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει. Ἀσπάζετε ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ 14
ἀγαπητὸς, καὶ Δημᾶς. ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικίᾳ ἀδελφοὺς, καὶ 15
Νυμφᾶν καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν· Καὶ ὅταν ἀναγνω- 16
σθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολὴ, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικαίων ἐκ-
κλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικίας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε·
καὶ εἴπατε Ἀρχίππῳ, βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν Κυρίῳ, 17
ἵνα αὐτὴν πληροῖς. Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνημονεύ- 18
εταί μου τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ ΑΠΟ ΡΩΜΗ.[1])

---

1) *απο Ρωμη.* Sic MS.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣ[ΑΛΟΝΙ]ΚΕΙΣ

Α.[1])

ΚΕΦ. Α.

1 *Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος, τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων* CAP. I.
ἐν Θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ· Χάρις ὑμῖν καὶ
εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
2 *Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν, μνείαν*
3 *ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ὑμῶν,*[2]) *ἀδιαλείπτως μνημονεύοντες*
ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως, καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς
ὑπομονῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ
4 *καὶ πατρὸς ἡμῶν· Εἰδότες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ*
5 *τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν· ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη πρὸς*
ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει, καὶ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ,
καὶ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν ὑμῖν δι᾽
6 *ὑμᾶς. καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε, καὶ τοῦ Θεοῦ δεξάμενοι*
7 *τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς Πνεύματος Ἁγίου, ὥστε γε-*
νέσθαι ὑμᾶς τύπους πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακαιδονίᾳ καὶ
8 *ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ. ἀλλ᾽ ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν Θεὸν*
9 *ἐξελήλυθεν, ὥστε μὴ χρείαν ἔχειν ἡμᾶς λαλεῖν τι. αὐτοὶ γὰρ περὶ*
ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὁποίαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς
ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν Θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων, δουλεύειν Θεῷ
10 *ζῶντι καὶ ἀληθεινῷ, καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρα-*
νῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, Ἰησοῦν, τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ἐκ τῆς
ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

---

1) *Προς Θεσσαλονικεις.* In medio quaedam literae fere deletae: sed in adversa pagina, leguntur inversa forma et ordine —*α. ςιεκινολασσεθ ςορπ.*
2) *υμων.* Sic MS. pro *ημων.*

ΚΕΦ. Β.

CAP. II.

Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοὶ, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι 1
οὐ κενὴ γέγονεν· ἀλλὰ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες, καθὼς οἴ- 2
δατε, ἐν Φιλίπποις, ἐπαῤῥη[σιασά]μεθα ἐν τῷ Θεῷ ἡμῶν [λαλῆ]σαι
πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγ[γέλιον] τοῦ Θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι. Ἡ γὰρ πα- 3
ράκλησεις ἡμῶ[ν οὐκ] ἐκ πλάνης, οὐδὲ ἐξ ἀκαθ[αρσίας], οὐδὲ ἐν
δόλῳ· ἀλλὰ καθὼ[ς δε]δοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ [πι]στευθῆναι 4
τὸ εὐαγγέλιον, Οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀ[νθρώποις] ἀρέσκον-
τες, ἀλλὰ τῷ Θεῷ τῷ [δο]κιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμ[ῶν]. οὔτε γάρ 5
ποτε ἐν λόγῳ κολακίας ἐγενήθημεν, καθὼς ο[ἴ]δατε, οὔτε ἐν προ-
φάσει πλεονεξίας· Θεὸς μάρτυς· οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων 6
δόξαν, οὔτε ἀφ᾽ ἡμῶν οὔτε ἀπ᾽ ἄλλων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι,
ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι· Ἀλλ᾽ ἐγενήθημεν ἤπιοι ἐμμέσῳ ὑμῶν, ὡς 7
ἂν τροφὸς θάλπη τὰ ἑαυτῆς τέκνα. οὕτως ὁμειρόμενοι ὑμῶν, εὐ- 8
δοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ
καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν ἐγενήθητε. Μνη- 9
μονεύετε γὰρ, ἀδελφοὶ, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· νυκτὸς
καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν, ἐκη-
ρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ. Ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ 10
Θεὸς, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν
ἐγενήθημεν, καθάπερ οἴδατε, ὡς ἕνα ἕκαστον[1]*) ὑμῶν, ὡς πατὴρ* 11
τέκνα ἑαυτοῦ, παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι, εἰς τὸ 12
περιπατεῖν ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Θεοῦ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυ-
τοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

Καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ ἀδιαλεί- 13
πτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ᾽ ἡμῶν τοῦ Θεοῦ, ἐδέ-
ξασθαι οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καθώς ἐστιν ἀληθῶς, λόγον Θεοῦ,
ὃς καὶ ἐνεργεῖται [ἐν ὑμ]ῖν τοῖς πιστεύουσιν. [Ὑμεῖς] γὰρ μιμη- 14
ταὶ ἐγενήθητε, [ἀδελ]φοὶ, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ [Θεοῦ τ]ῶν οὐσῶν
ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν [Χριστῷ] Ἰησοῦ, ὅτι ταὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑ[με]ῖς

---

1) *εκαστον. ν* rescriptum est, sicque pars *ο*; man. recenti.

ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλε[τῶ]ν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν [Ἰο]υ- II.
15 δαίων, τῶν καὶ τὸν Κύριον ἀπο[κτ]εινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς
φρο[φ]ήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων, [κ]αὶ Θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ
16 πᾶ[σ]ιν ἀνθρώποις ἐναντίων, κωλυόν[τ]ων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν λα-
λῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας πάν-
τοτε· ἔφθασεν δὲ ἐπ᾿ αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.
17 Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, ἀπορφανισθέντες ἀφ᾿ ὑμῶν πρὸς καιρὸν
ὥρας, προσώπῳ οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσ-
18 ωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. διότι ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν
πρὸς ὑμᾶς,[1]) ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἅπαξ καὶ δὶς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς
19 ὁ Σατανᾶς. Τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος ἀγαλλιάσεως;
ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς, ἔμπροσθεν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ
20 παρουσίᾳ; ὑμεῖς γάρ ἐσται ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρά.

ΚΕΦ. Γ.

CAP. III.

1 Διὸ μηκέτι στέγοντες, εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις
2 μόνοι, καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ διάκονον
τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ
3 παρακαλέσαι ὑπὲρ τῆς πίστεως ὑμῶν, τὸ μηδένα σένεσθε ἐν ταῖς
4 θλίψεσιν ταύταις· αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα· καὶ γὰρ
ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι,
5 καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε· διὰ τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέγων,
ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μή πως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ
6 πειράζων, καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν. Ἄρτι[2]) δὲ ἐλθόν-
τος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ᾿ ὑμῶν, καὶ εὐαγγελισαμένου ὑμῖν τὴν
πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν,
7 πάντοτε ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς, διὰ
τοῦτο παρακεκλήμεθα,[3]) ἀδελφοὶ, ἐφ᾿ ὑμῖν, ἐπὶ πάσῃ τῇ ἀνάγκῃ
8 καὶ θλίψει ὑμῶν, καὶ διὰ τῆς πίστεως ὑμῶν· ὅτι νῦν ζῶμεν, ἐὰν
ὑμεῖς στήκετε ἐν Κυρίῳ.
9 Τίνα γὰρ εὐχαριστείαν δυνάμεθα τῷ Θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ

1) υμας. Olim ημας. Correctio 2 m. 2) αρτι. In marg. extat Α. ϛιεκινολασσεΘ ϛορπ. Vide supra ad titulum not. 1. p. 425. 3) παρακεκλημεθα. Woide, male, παρακεκλημετα.

III. ὑμῶν, ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ
Θεοῦ ἡμῶν, νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπὲρ ἐκ περισσοῦ δεόμενοι εἰς 10
τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς
πίστεως ὑμῶν; Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὁ Κύ- 11
ριος ἡμῶν Ἰησοῦς, κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς· ὑμᾶς 12
δὲ ὁ Θεὸς πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους
καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, εἰς τὸ στηρίξαι 13
ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν δικαιοσύνῃ, ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ
καὶ πατρὸς ἡμῶν, ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ. ἀμήν.

ΚΕΦ. Δ.

CAP. IV.

Λοιπὸν οὖν, ἀδελφοὶ, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν τῷ 1
Κυρίῳ Ἰησοῦ, καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς
περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν Θεῷ, καθὼς καὶ περιπατεῖτε, ἵνα πε-
ρισσεύητε μᾶλλον· οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελείας ἐδώκαμεν ὑμῖν 2
διὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, 3
ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας· εἰδέναι 4
ἕκαστος[1]) ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ,
μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας, καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ ἰδότα τὸν 5
Θεόν· τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν 6
ἀδελφὸν αὐτοῦ· διότι ἔκδικος Κύριος περὶ πάντων τούτων, κα-
θὼς προείπομεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. Οὐ γὰρ ἐκάλεσεν 7
ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. τοιγαροῦν ὁ 8
ἀθετῶν, οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν Θεὸν τὸν δόντα αὐ-
τοῦ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἰς ἡμᾶς.

Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρίαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν· 9
αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾷν ἀλλήλους· καὶ 10
γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς ἐν ὅλῃ τῇ Μακαι-
δονίᾳ. Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀγαπητοὶ, περισσεύειν μᾶλλον,
καὶ φιλοτιμεῖσθε ἡσυχάζειν, καὶ πράσσειν τὰ ἴδια, καὶ ἐργάζε- 11

1) εκαστος. Sic pro εκαστον.

12 σθαι ταῖς ἰδίαις χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν· ἵνα IV.
περιπατῆτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω, καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε.
13 Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν κοιμω-
μένων, ἵνα μὴ λυπεῖσθε, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες
14 ἐλπίδα. εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη,
οὕτως καὶ ὁ Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν
15 αὐτῷ. Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ Κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ
ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου, οὐ μὴ
16 φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας· ὅτι αὐτὸς ὁ Κύριος ἐν κελεύσματι,
ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου, καὶ ἐν σάλπιγγι Θεοῦ καταβήσεται ἀπ'
17 οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον, ἔπειτα
ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι, ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγησό-
μεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀέρα, καὶ οὕ-
18 τως πάντοτε σὺ[ν Κυρίῳ ἐσό]μεθα. Ὥστε παρακ[αλεῖτε] ἀλλή-
λους ἐν τοῖς λόγοις τ[ούτοις].

ΚΕΦ. Ε.

CAP. V.

1 Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ [τῶν] καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρία[ν ἔχε]τε
2 ὑμῖν γράφεσθαι· αὐτοὶ [γὰρ ἀκρι]βῶς οἴδατε ὅτι ἡ ἡμέρα Κυ-
3 ρίου [ὡς κλέ]πτης ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχε[ται]· ὅταν λέγωσιν, εἰ-
ρήνη καὶ ἀσ[φά]λεια, τότε ἐφνίδιος αὐτοῖς ἐ[φί]σταται ὄλεθρος,
ὥσπερ ἡ ὠδ[ὶν] τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μ[ὴ] ἐκφύγωσιν.
4 Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ὑμᾶς ἡ ἡμέρα ὡς
5 κ[λέ]πτας καταλάβῃ· πάντες γὰρ ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ
6 ἡμέρας· οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους. Ἄρα οὖν μὴ καθεύδω-
7 μεν ὡς οἱ λοιποί, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. οἱ γὰρ καθεύ-
δοντες, νυκτὸς καθεύδουσιν· καὶ οἱ μεθυσκόμενοι, νυκτὸς μεθύ-
8 ουσιν· ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες, νήφωμεν, Ἐνδυσάμενοι θώρακα
9 πίστεως καὶ ἀγάπης, καὶ περικεφαλαίαν, ἐλπίδα σωτηρίας· ὅτι οὐκ
10 ἔθετο ἡμᾶς ὁ Θεὸς εἰς ὀργήν, ἀλλ' εἰς περιποίησιν σωτηρίας, διὰ τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα
11 εἴτε γρηγορῶμεν, εἴτε καθεύδωμεν, ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσομεν. Διὸ

V. παρακαλεῖτε ἀλλήλους, καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα,[1]) καθὼς καὶ
ποιεῖτε.
Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν 12
ὑμῖν, καὶ προϊστανομένους ὑμῶν ἐν Κυρίῳ, καὶ νουθετοῦντες[2])
ὑμᾶς, καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπὲρ ἐκ περισσοῦ ἐν ἀγάπῃ, διὰ τὸ ἔρ- 13
γον αὐτῶν. εἰρηνεύεται ἐν ἑαυτοῖς. Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελ- 14
φοὶ, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε νοὺς ὀλιγοψύχους,
ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας. ὁρᾶτε μή τις 15
κακὸν ἀντὶ κακοῦ [τινι ἀπ]οδῷ· ἀλλὰ πάντοτε τὸ [ἀγαθὸ]ν διώκετε
εἰς ἀλλήλους [καὶ εἰ]ς πάντας. [Πάντ]οτε χαίρετε. ἀδιαλείπτως 16 17
[προσ]εύχεσθαι. ἐν παντὶ εὐχαρι[στε]ῖτε· τοῦτο γάρ ἐστιν θέλημα 18
[τοῦ] Θεοῦ[3]) εἰς ὑμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. [Τὸ π]νεῦμα μὴ σβέννυτε. 19
προφητεί[ας] μὴ ἐξουθενεῖτε. πάντα δοκι[μ]άζετε· τὸ καλὸν κατ- 20 21
έχετε. [Ἀ]πὸ παντὸς ἴδους πονηροῦ [ἀ]πέχεσθαι. [Α]ὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς 22 23
τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς· καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα
καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη. Πιστὸς ὁ καλῶν ἡμᾶς, ὃς καὶ ποι- 24
ήσει. Ἀδελφοὶ, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. 25
Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἐνορ- 26 27
κίζω ὑμᾶς τὸν Κύριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσιν τοῖς
ἁγίοις ἀδελφοῖς. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' 28
ὑμῶν. ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ

Α.

ΕΓΡΑΦΗ ΑΠΟ ΑΘΗΝΩΝ.

---

1) *τον ενα.* Ante et post ε rasura brevis. 2) *νουθετουντες.* Sic pro *νουθετουντας.* 3) *τον Θεου.* Sic forte *του* supplendum est.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ

B.

ΚΕΦ. Α.

1 Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος, τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων CAP. I.
2 ἐν Θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· Χάρις ὑμῖν καὶ
εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
3 Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελ-
φοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν, καὶ
πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους·
4 ὥστε ἡμᾶς αὐτοὺς ἐν ὑμῖν ἐνκαυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις
τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσιν
5 τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθαι, ἔνδει-
γμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς
6 τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε· Εἴπερ δί-
καιον παρὰ τῷ Θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλί-
7 ψιν, καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ᾽ ἡμῶν, ἐν τῇ
ἀποκαλύψει τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἀπ᾽ οὐρανοῦ μετ᾽ ἀγγέλων δυ-
8 νάμεως αὐτοῦ, ἐν πυρὶ φλογὸς, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ
εἰδόσι Θεὸν, καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσιν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Κυ-
9 ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· οἵτινες δίκην τίσουσιν, ὀλεθρίον αἰ-
ώνιον, ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς
10 ἰσχύος αὐτοῦ, ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ,
καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσιν τοῖς πιστεύσασιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ
11 μαρτύριον ἡμῶν ἐφ᾽ ὑμᾶς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Εἰς ὃ καὶ προσευχό-
μεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ Θεὸς
ἡμῶν, καὶ πληρώσει πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πί-
12 στεως ἐν δυνάμει· ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν

I. *Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ ἡμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.*

ΚΕΦ. Β.

CAP. II.

Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν 1
Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμῶς[1]*) ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτὸν, εἰς τὸ μὴ τα-* 2
χέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς, μηδὲ θροεῖσθε, μήτε διὰ
πνεύματος, μήτε διὰ λόγου, μήτε δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς
ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου. μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ 3
μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκα-
λυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ὁ ἀντικεί- 4
μενος καὶ ὑπερερόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον Θεὸν ἢ σέβασμα,
ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καθίσαι, ἀποδιγνύοντα ἑαυτὸν
ὅτι ἐστὶν Θεός.

Οὐ μνημονεύεται ὅτι ἔτι ὢν πρὸς ὑμᾶς, ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; 5
καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ αὐ- 6
τοῦ καιρῷ. τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖτε τῆς ἀνομίας, μόνον ὁ 7
κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου γένηται· καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ 8
ἄνομος, ὃν ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἀναίλει τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐ-
τοῦ, καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανίῳ[2]*) τῆς παρουσίας αὐτοῦ· οὗ ἐστιν* 9
ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ ση-
μείοις καὶ τέρασιν ψεύδους, καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ ἀδικίας τοῖς ἀπολ- 10
λυμένοις, Ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ
σωθῆναι[3]*) αὐτούς· καὶ διὰ τοῦτο πέμπει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν* 11
πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει· ἵνα κριθῶσιν ἅπαντες 12
οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' εὐδοκήσαντες ἐν τῇ ἀδικίᾳ.

Ἡμεῖς δὲ ὀφίλομεν εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, 13
ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ τοῦ Κυρίου, Ὅτι εἵλατο ὑμᾶς ὁ Θεὸς ἀπ' [ἀρ-
χῆς] εἰς σωτηρίαν ἐν ἁγιασμ[ῷ πνεύματος] καὶ πίστει ἀληθείας, εἰς ὃ 14
[ἐκά]λεσεν ἡμᾶς διὰ τοῦ εὐαγ[γελίου] ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δ[όξης]
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄρα οὖν, ἀδελφοὶ, στήκετε, κα[ὶ 15

---

1) *ημως.* Sic pro *ημων.* 2) *επιφανιω.* Sic pro *επιφανεια.* 3) *εδεξαντο εις το σωθηναι.* Rescripta, exceptis *θηναι* et *ε* prima, cujus linea diametralis tantum est recens. Correctio m. recent. Quid olim non liquet.

κρα]τεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδι[δάχθη]τε, εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' II.
16 ἐπι[στο]λῆς ἡμῶν. Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος ἡ[μῶν] Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς,
καὶ ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν, ὁ [ἀγα]πήσας ἡμᾶς καὶ δοὺς παρά-
17 κ[λη]σιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθ[ὴν] ἐν χάριτι, παρακαλέσαι
τὰς καρδ[ί]ας ὑμῶν, καὶ στηρίξαι ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ.

ΚΕΦ. Γ.

CAP. III.

1 Τὸ λοιπὸν, προσεύχεσθε, ἀδελφοὶ, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ
2 Κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζητε καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἵνα ῥυσθῶ-
μεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ
3 πίστις. Πιστὸς δέ ἐστιν ὁ Θεὸς, ὃς καὶ στηρίξει ὑμᾶς καὶ φυλάξει
4 ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. πεποίθαμεν δὲ ἐν Κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ παρ-
5 αγγέλλομεν ὑμῖν, ποιεῖτε καὶ ποιήσεται. ὁ δὲ Κύριος κατευθύναι
ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν
τοῦ Χριστοῦ.
6 Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτά-
κτως περιπατοῦντος, καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρελάβοσαν
7 παρ' ἡμῶν. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δῖ μιμεῖσθε ἡμᾶς· ὅτι οὐκ ἠτα-
8 κτήσαμεν ἐν ὑμῖν, οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ'
ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπι-
9 βαρῆσαί τινα ὑμῶν· οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς
10 τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθε ἡμᾶς. καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς
ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι,
11 μηδὲ ἐσθιέτω. [Ἀκούο]μεν γάρ τινας περιπατοῦν[τας ἐν] ὑμῖν ἀτά-
12 κτως, μηδὲν [ἐργα]ζομένους, ἀλλὰ περιεργα[ζομ]ένους. Τοῖς δὲ τοι-
ού[τοις π]αραγγέλλομεν, καὶ παρα[καλοῦ]μεν ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ Χρι-
στῷ, ἵνα μετὰ [ἡσ]υχίας ἐργαζόμενοι, τὸν ἑαυ[τῶ]ν ἄρτον ἐσθίωσιν.
13 14 ὑμεῖς δὲ, [ἀδ]ελφοὶ, μὴ ἐγκακήσητε καλο[π]οιοῦντες. Εἰ δέ τις οὐχ
[ὑπ]ακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς [ἐ]πιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε·
15 μὴ[1]) συναναμίγνυσθαι αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ· καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν

1) μη. και ante μη vel abscissum est, vel deficit; posterius probabilius.

III. ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν. Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος τῆς 16
εἰρήνης δῴη ὑμῖν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ.[1]) Ὁ Κύ-
ριος μετὰ πάντων ὑμῶν.
Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὅ ἐστιν σημεῖον ἐν πάσῃ 17
ἐπιστολῇ· οὕτως γράφω. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι- 18
στοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ
Β.

ΕΓΡΑΦΗ ΑΠΟ ΑΘΗΝΩΝ.

1) τροπω. Olim τοπω. Correxit 2 m.

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ.

ΚΕΦ. Α.

1 Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεὸς λαλήσας τοῖς πα- CAP. I.
τράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ᾽ ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων
2 ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων, δι᾽ οὗ
3 καὶ ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας, ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ
χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥή-
ματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καθαρισμὸν τῶν ἁμαρτιῶν ποιησά-
4 μενος, ἐκάθεισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, το-
σούτῳ κρίττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων, ὅσῳ διαφορώτερον παρ᾽
5 αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. Τίνι γὰρ εἶπέν ποτε τῶν ἀγ-
‛γέλων, υἱός μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε; καὶ πά-
‛λιν, ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς
6 ‛υἱόν; Ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκου-
‛μένην, λέγει, καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι Θεοῦ.
7 ‛Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει, ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους
‛αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα·
8 ‛Πρὸς δὲ τὸν υἱὸν, ὁ θρόνος σου, ὁ Θεὸς, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ
‛αἰῶνος· καὶ ἡ ῥάβδος τῆς εὐθύτητος ῥάβδος τῆς βασιλείας
9 ‛σου. ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀδικίαν· διὰ τοῦτο
‛ἔχρεισέν σε ὁ Θεὸς, ὁ Θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ
10 ‛τοὺς[1]) μετόχους σου. καὶ, σὺ κατ᾽ ἀρχὰς, Κύριε, τὴν γῆν ἐθε-
11 ‛μελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί· αὐτοὶ
‛ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαι-
12 ‛ωθήσονται, καὶ ὡσεὶ περιβόλεον ἑλίξεις αὐτοὺς ὡς ἱμάτιον,
‛καὶ ἀλλαγήσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐγ-
13 ‛κλείψουσιν.[2]) Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέν ποτε, κάθου ἐκ

---

1) *παρα τους.* m. recens *ο* rescripsit. 2) *εγκλειψουσιν.* Sic MS. sed *γ* fere deletum, et *ε* in medio vocis, a 2 m. renovatum.

I. ʿδεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν πο-
ʿδῶν σου; οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα, εἰς διακο- 14
νίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;

ΚΕΦ Β.

CAP. II.

Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως προσέχειν ἡμᾶς τοῖς ἀκουσθεῖσιν, 1
μή ποτε παραρυῶμεν.[1]) Εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος 2
ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασεις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔν-
δικον μισθαποδοσίαν, πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμε- 3
λήσαντες σωτηρίας; ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθε διὰ τοῦ Κυ-
ρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, Συνεπιμαρ- 4
τυροῦντος τοῦ Θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν, καὶ ποικίλαις δυ-
νάμεσιν, καὶ Πνεύματος ʿΑγίου μερισμοῖς, κατὰ τὴν αὐτοῦ
θέλησιν. οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν μέλ- 5
λουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν.

Διεμαρτύρατο δέ που τὶς λέγων, τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι 6
ʿμημνήσκη[2]) αὐτοῦ; ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν; ἠλάτ- 7
ʿσωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους· δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφά-
ʿνωσας αὐτὸν, καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν
ʿσου· πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Ἐν γὰρ τῷ 8
ʿὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον·
νῦν δὲ οὔπω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. τὸν δὲ 9
βραχύ τι παρ' ἀγγέλους ἠλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν, διὰ τὸ
πάθημα τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπως χά-
ριτι Θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου. ἔπρεπεν γὰρ αὐτῷ, 10
δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δό-
ξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων
τελειῶσαι. Ὅ τε γὰρ ἁγιάζων καὶ οἱ ἁ[γιαζόμε]νοι, ἐξ ἑνὸς πάντες· 11
δι' ἣ[ν αἰτίαν] οὐκ αἰπαισχύνεται[3]) ἀδελφ[οὺς αὐ]τοὺς καλεῖν, λέγων, 12
ʿἈπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖ[ς ἀδελ]φοῖς μου, ἐμμέσῳ ἐκκλη[σίας]
ʿὑμνήσω σε. Καὶ πάλιν, ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' α[ὐτῷ]. καὶ πά- 13
λιν, ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ πα[ιδία] ἅ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός. Ἐπεὶ οὖν τὰ 14

1) Ver. 1, junxit scriba cum praecedentibus. 2) μημνησκη. Sic MS. pro μιμνησκη. 3) αιπαισχυνεται, pro επαισχυνεται.

παιδία κεκοινώ[νηκε] αἵματος καὶ σαρκὸς, καὶ αὐτ[ὸς] παραπλη- II.
σίως μετέσχεν τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου κα[ταρ]γήσῃ
τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θ[α]νάτου, τουτέστιν, τὸν διάβολον,
15 καὶ ἀποκαταλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ
16 ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. Οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβά-
17 νετε, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. ὅθεν ὤφειλεν κατὰ
πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὡμοιωθῆναι,[1]) ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πι-
στὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν Θεὸν, εἰς τὸ εἱλάσκεσθε ταῖς ἁμαρ-
18 τίαις τοῦ λαοῦ. ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθεὶς, δύνα-
ται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

ΚΕΦ. Γ.

CAP. III.

1 Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε
2 τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογείας ἡμῶν Ἰησοῦν, πι-
στὸν ὄντα[2]) τῷ ποιήσαντι αὐτὸν, ὡς καὶ Μωσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ
3 αὐτοῦ. πλείονος γὰρ οὗτος δόξης παρὰ Μωσῆν ἠξίωται, καθ'
4 ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν· πᾶς
γὰρ οἶκος κατασκευάζετε ὑπό τινος· ὁ δὲ πάντα κατασκευάσας,
5 Θεός. Καὶ Μωσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ὡς θερά-
6 πων, εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων· Χριστὸς δὲ, ὡς υἱὸς
ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐάνπερ τὴν παῤ-
ῥησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν κα-
7 τάσχωμεν. [Διὸ, καθ]ὼς λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, [σήμε]ρον
8 ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ [ἀκού]σητε, μὴ σκληρύνητε[3]) τὰς [καρδ]ίας
ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπι[κρα]σμῷ, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ [πει]ρα-
9 σμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὗ ἐπεί[ρασ]αν οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν δοκιμα[σίᾳ],
10 καὶ ἴδον τὰ ἔργα μου τεσσερά[κο]ντα ἔτη· διὸ προσώχθεισα [τῇ]
γενεᾷ ταύτῃ. καὶ εἶπα, ἀεὶ πλα[ν]ῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ
11 οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου· ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, εἰ
12 εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. Βλέπετε, ἀδελφοὶ, μή
ποτε ἔσται ἔν τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστείας, ἐν τῷ
13 ἀποστῆναι ἀπὸ Θεοῦ ζῶντος· ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ'

---

1) ωμοιωθηναι. Sic MS. 2) οντα. m. recens o rescripsit; olim forte ωντα. 3) σκληρυνητε. Sic MS. Woide, male, σκληρυνετε.

III. ἑκάστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ σήμερον καλεῖτε, ἵνα μὴ σκλη-
ρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας· μέτοχοι γὰρ τοῦ Χρι- 14
στοῦ γεγόναμεν, ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ μέ-
χρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν, ἐν τῷ λέγεσθε, σήμερον ἐὰν 15
τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν,
ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ. Τινὲς γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκρα- 16
ναν, ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωσέως.
τίσιν δὲ καὶ προσώχθεισεν τεσσεράκοντα ἔτη; οὐχὶ τοῖς ἀπει- 17
θήσασιν, ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; τίσιν δὲ ὤμοσεν 18
μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἀπειθή- 19
σασιν; καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν.[1])

ΚΕΦ. Δ.

CAP. IV.

Φοβηθῶμεν οὖν μή ποτε καταλειπομένης ἐπαγγελείας εἰσελ- 1
θεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέ-
ναι. καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι, καθάπερ κἀκεῖνοι· ἀλλ' οὐκ 2
ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους, μὴ συνκεκερασμένους τῇ
πίστει τοῖς ἀκούσασιν. Εἰσερχώμεθα οὖν εἰς τὴν κατάπαυσιν 3
οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἴρηκεν, ὡς ὤμοσα ἐν[2]) τῇ ὀργῇ μου,
εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου· Καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ
καταβολῆς κόσμου γενηθέντων. εἴρηκεν γάρ που περὶ τῆς ἑβδό- 4
μης οὕτως, καὶ κατέπαυσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων
αὐτοῦ· καὶ ἐν τούτῳ πάλιν, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατά- 5
παυσίν μου. Ἐπεὶ οὖν ἀπολείπετέ τινας εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, 6
καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον διὰ ἀπίθειαν,
πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν, σήμερον, ἐν Δαβὶδ λέγων, Μετὰ τοσοῦ- 7
τον χρόνον· καθὼς προείρηται. σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ
ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν. Εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰη- 8
σοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας·
ἄρα ἀπολείπετε σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ. ὁ γὰρ εἰσελθὼν 9 10
εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔρ-
γων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ Θεός. Σπουδάσωμεν οὖν 11

---

1) δι' απιστιαν. m. recens δ rescripsit. 2) ως ωμοσα εν. rescripsit m. recens excepto priori ω.

εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις IV.
12 ὑποδίγματι πέσῃ τῆς ἀπιθείας. Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ,
καὶ ἐνεργὴς, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, καὶ
διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ
13 μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας· καὶ
οὐκ ἔστιν κτίσεις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ· πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τε-
τραχιλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.
14 Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγα,[1]) διεληλυθότα τοὺς οὐρανοὺς,
15 Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. οὐ γὰρ
ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συνπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν,
πεπειρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ᾽ ὁμοιότητα, χωρεὶς ἁμαρτίας.
16 Προσερχώμεθα οὖν μετὰ παῤῥησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα
λάβωμεν ἔλεος, καὶ χάριν εὕρωμεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν.

ΚΕΦ. Ε.

CAP. V.

1 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώ-
πων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεὸν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ
2 θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦ-
3 σιν καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν· καὶ
δι᾽ αὔτην ὀφίλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ ἑαυ-
4 τοῦ προσφέρειν περὶ ἁμαρτιῶν. Καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν
τιμὴν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καθώσπερ καὶ Ἀαρών.
5 οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν γενέσθαι ἀρχιερέα,
ʻἀλλ᾽ ὁ λαλήσας πρὸς αὐτὸν, υἱός μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γε-
6 ʻγέννηκά σε. Καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα
7 ʻκατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέχ. Ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς
αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐ-
τὸν ἐκ θανάτου, μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγ-
8 κας, καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, καίπερ ὢν υἱὸς, ἔμα-
9 θεν ἀφ᾽ ὧν ἔπαθεν τὴν ὑπακοὴν, καὶ τελειωθεὶς ἐγένετο πᾶσιν
10 τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου· προσαγορευ-
θεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

---

1) μεγα. pro μεγαν. evanuit lineola supra α.

V. *Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγο[ς καὶ δυσ]ερμήνευτος λέγειν,* 11
ἐπ[εὶ νωθροὶ] γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς. κα[ὶ γὰρ ὀφί]λοντες εἶναι 12
διδάσκαλοι [διὰ τὸν] χρόνον, πάλιν χρείαν ἔχετ[ε τοῦ] διδά-
σκειν ὑμᾶς, τίνα τὰ σ[τοιχεῖα] τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ [Θεοῦ]·
καὶ γεγόναται χρείαν ἔχον[τες] γάλακτος, καὶ οὐ στερεᾶς τρο-
[φῆς]. πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτο[ς], ἄπειρος λόγου δικαιο- 13
σύνης· ν[ή]πιος γάρ ἐστιν· τελείων δέ ἐ[στιν] ἡ στερεὰ τροφὴ, 14
τῶν διὰ τὴν αἵξιν τὰ ἐσθητήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς
διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

ΚΕΦ. ς.

CAP. VI.

Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν τε- 1
λειότητα[1]) *φερώμεθα· μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετα-*
νοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ Θεὸν, βαπτισμῶν 2
διδαχῆς, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν, καὶ κρί-
ματος αἰωνίου. καὶ τοῦτο ποιήσωμεν, ἐάν περ ἐπιτρέπῃ ὁ Θεός. 3
Ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας, γευσαμένους τε τῆς δω- 4
ρεᾶς τῆς ἐπουρανίου, καὶ μετόχους γεννηθέντας Πνεύματος Ἁγίου,
καὶ καλὸν γευσαμένους Θεοῦ ῥῆμα, δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, 5
καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυ- 6
ροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ παραδιγματίζοντας. Γῆ 7
γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς πολλάκεις ἐρχόμενον ὑετὸν, καὶ
τίκτουσα βοτάνην εὔθετον ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μετα-
λαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ Θεοῦ· ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ 8
τριβόλους, ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγὺς, ἧς τὸ τέλος εἰς καῦσιν.
Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοὶ, τὰ κρείσσονα καὶ ἐχόμενα 9
σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτως λαλοῦμεν. οὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεὸς ἐπι- 10
λαθέσθαι [τοῦ ἔργ]ου ὑμῶν, καὶ τῆς ἀγάπης [ἧς ἐνε]δείξασθαι
εἰς τὸ ὄνομα [αὐτοῦ], διακονήσαντες τοῖς [ἁγίοις] καὶ διακονοῦν-
τες. [Ἐπιθυ]μοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν [τὴν α]ὐτὴν ἐνδίγνυσθαι 11
σπου[δὴν] πρὸς τὴν πληροφορίαν [τῆς] ἐλπίδος ἄχρι τέλους·[2]) *ἵνα* 12

---

1) *τελειοτητα.* *οτ* rescripsit m. ant. et post *ι* punctum posuit. 2) *τε-λους.* rescripsit m. recens; quid olim non liquet.

μὴ [νω]θροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ [τῶ]ν διὰ πίστεως καὶ μα- VI.
κροθυ[μί]ας κληρονομούντων τὰς [ἐπ]αγγελείας.
13 [Τ]ῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ Θεὸς, ἐπεὶ κατ' οὐ-
14 δενὸς εἶχεν μείζονος ὀμόσαι, ὤμοσεν καθ' ἑαυτοῦ, λέγων, εἰ
15 μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε· καὶ
16 οὕτως μακροθυμήσας ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελείας. Ἄνθρωποι γὰρ
κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσιν, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέ-
17 ρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος· ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ
Θεὸς ἐπιδείξασθαι τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελείας τὸ ἀμετά-
18 θετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ, ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ, ἵνα διὰ δύο πρα-
γμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθε τὸν Θεὸν, ἰσχυ-
ρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκει-
19 μένης ἐλπίδος· ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς, ἀσφαλῆν τε
καὶ βεβαίαν, καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετά-
20 σματος, ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν
τάξιν Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

ΚΕΦ. Ζ.

CAP. VII.

1 Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδὲχ, βασιλεὺς Σαλὴμ, ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ
τοῦ ὑψίστου, ὃς συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κο-
2 πῆς τῶν βασιλέων, καὶ εὐλογήσας αὐτόν· ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ
πάντων ἐμέρισεν Ἀβραάμ· πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος βασιλεὺς
δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλὴμ, Ὅ ἐστιν βασιλεὺς
3 εἰρήνης· ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος· μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν,
μήτε ζωῆς τέλος ἔχων· ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ Θεοῦ, μένει
4 ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές. Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην
5 ἔδωκεν Ἀβραὰμ ἐκ τῶν ἀκροθηνίων ὁ πατριάρχης. Καὶ οἱ μὲν ἐκ
τῶν υἱῶν Λευῒ τὴν ἱερατίαν λαμβάνοντες, ἐντολὴν ἔχουσιν ἀπο-
δεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τουτέστιν, τοὺς ἀδελφοὺς
6 αὐτῶν, Καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ. ὁ δὲ μὴ
γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν, δεδεκάτωκεν τὸν Ἀβραὰμ, καὶ τὸν
7 ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας ηὐλόγησεν· χωρεὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας, τὸ

VII. ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρίττονος εὐλογεῖται. Καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀπο- 8
θνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν· ἐκεῖ δὲ, μαρτυρούμενος ὅτι
ζῇ. καὶ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, διὰ Ἀβραὰμ καὶ Λευῒς ὁ δεκάτας λαμβά- 9
νων δεδεκάτωται· ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε συνήν- 10
τησεν αὐτῷ ὁ Μελχισεδέκ. Εἰ μὲν οὖν τελείωσεις διὰ τῆς Λευϊτι- 11
κῆς ἱερωσύνης ἦν· ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῆς νενομοθέτηται·[1]) τίς
ἔτι χρεία, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα,
καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι; μετατιθεμένης γὰρ τῆς 12
ἱερωσύνης, ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσεις γίνεται. Ἐφ' ὃν γὰρ 13
λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσέσχεν
τῷ θυσιαστηρίῳ· Πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ Κύ- 14
ριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν περὶ ἱερέων οὐδὲν Μωσῆς ἐλάλησεν.
Καὶ περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελ- 15
χισεδὲκ ἀνίσταται[2]) ἱερεὺς ἕτερος, ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρ- 16
κινῆς γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου· μαρτυρεῖτε 17
γὰρ, ὅτι σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ·
Ἀθέτησις μὲν γὰρ γείνεται προαγούσης ἐντολῆς, διὰ τὸ αὐτῆς 18
ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές· οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ἐπεισαγωγὴ 19
δὲ κρίττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζωμεν τῷ Θεῷ. καὶ καθ' ὅσον οὐ 20
χωρεὶς ὁρκωμοσίας· Οἱ μὲν γὰρ, χωρεὶς ὁρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς
γεγονότες, ὁ δὲ, μεθ' ὁρκωμοσίας, διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτὸν, 21
Ὤμοσεν Κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται, σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα
κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ· κατὰ τοσοῦτο κρίττονος διαθήκης γέ- 22
γονεν ἔγγυος Ἰησοῦς.

Καὶ οἱ μὲν, πλείονές εἰσιν ἱερεῖς γεγονότες, διὰ τὸ θανάτῳ 23
κωλύεσθαι παραμένειν· ὁ δὲ, διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, 24
ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην· ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς 25
δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς
τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν. Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν καὶ ἔπρεπεν ἀρ- 26
χιερεὺς, ὅσιος, ἄκακος, καὶ ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρ-
τωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος· ὃς οὐκ ἔχει 27
καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν

---

1) νενομοθετηται. Sic MS. Woide, male, νενομοθητηται. 2) ανισταται. ultimum τ renovatum est, recentiori atramento.

ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ VII.
28 ἐποίησεν ἐφάπαξ, ἑαυτὸν προσενέγκας. ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους
καθίστησιν ἀρχιερεῖς, ἔχοντας ἀσθένειαν· ὁ λόγος δὲ τῆς ὁρκωμο-
σίας τῆς μετὰ τὸν νόμον, υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

ΚΕΦ. Η.

CAP. VIII.

1 Κεφάλαιον δὲ ἐν τοῖς λεγομένοις, Τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα,
ὃς ἐκάθεισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνη[ς ἐν τοῖς]
2 οὐρανοῖς, τῶν ἁγίων λε[ιτουργὸς], καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀλ[η-
3 θινῆς], ἣν ἔπηξεν ὁ Κύριος, καὶ οὐκ [ἄνθρωπος]. Πᾶς γὰρ
ἀρχιερεὺς εἰς τὸ π[ροσφέρειν] δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσ[τα-
4 ται]· ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τὶ [καὶ τοῦ]τον ὃ προσενέγκῃ. Εἰ
μὲν οὖν ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' [ἂν ἦν] ἱερεὺς, ὄντων τῶν προσφ[ε-
5 ρόντων] κατὰ νόμον τὰ δῶρα, οἵτινε[ς ὑπο]δίγματι καὶ σκιᾷ
λατρεύουσ[ιν τῶν] ἐπουρανίων, καθὼς κεχρη[μά]τισται Μωσῆς
'μέλλων[1]) ἐπιτε[λεῖν] τὴν σκηνὴν, Ὅρα, γάρ φησιν, ποιήσεις
6 'πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει· νυνὶ δὲ
διαφορωτέρας τέτυχεν λειτουργείας, ὅσῳ καὶ κρίττονός ἐστιν
διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ[2]) κρίττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτη-
7 ται. εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας
8 'ἐζητεῖτο τόπος. Μεμφόμενος γὰρ αὐτοὺς λέγει, ἰδοὺ, ἡμέραι
'ἔρχονται, λέγει Κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ
9 'καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινήν· οὐ κατὰ τὴν δια-
'θήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν[3]) αὐτῶν, ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβο-
'μένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν, ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύ-
'πτου· ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, κἀγὼ ἠμέ-
10 'λησα αὐτῶν, λέγει Κύριος. ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη μου ἣν δια-
'θήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύ-
'ριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρ-
'δίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεὸν, καὶ
11 'αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν. καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν
'πολίτην αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων, γνῶθι

1) *μελλων*. m. recens ω rescripsit. 2) *μεσιτης ητις επι*, recentior manus rescripsit. 3) *πατρασιν*. ex emendatione 2 m.; olim erat *πρασιν*.

VIII. ʽτὸν Κύριον· ὅτι πάντες εἰδήσουσίν με, ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγά-
ʽλου αὐτῶ[ν]· ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδι[κίαις αὐτῶν], καὶ τῶν 12
ἁμαρτιῶν αὐτῶν [καὶ τῶ]ν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ [μνησθ]ῶ ἔτι.
[Ἐν τῷ λέ]γειν, καινὴν, πεπαλαίωκεν [τὴν πρώ]την· τὸ δὲ πα- 13
λαιούμενον [καὶ γηρ]άσκον, ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

ΚΕΦ. Θ.

CAP. IX.

[Εἶχεν] μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη δικαι[ώμα]τα λατρείας, τό τε ἅγιον 1
κοσμι[κόν]. σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη, [ἡ πρ]ώτη, ἐν ᾗ ἥ τε 2
λυχνία καὶ ἡ τρά[πε]ζα καὶ ἡ πρόθεσεις τῶν ἄρτων· [ἥτ]ις λέ-
γεται ἁγία ἁγίων. [Με]τὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα [σ]κηνὴ 3
ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων, χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον, καὶ τὴν 4
κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν
ᾗ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα, καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλα-
στήσασα, καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης· ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χε- 5
ρουβεὶμ δόξης, κατασκιάζον τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστιν
νῦν λέγειν κατὰ μέρος. Τούτων δὲ οὕτως κατεσκευασμένων, εἰς 6
μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διαπαντὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς τὰς λα-
τρείας ἐπιτελοῦντες· εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ 7
μόνος ὁ ἀρχιερεὺς,[1]) οὐ χωρεὶς αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυ-
τοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων· τοῦτο δηλοῦντος τοῦ Πνεύ- 8
ματος τοῦ ʽΑγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν,
ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν· ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν 9
καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ἣν δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέ-
ρονται, μὴ δυνάμεναι κατὰ συνίδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα,
μόνον ἐπὶ βρώμασι καὶ πόμασι καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, δι- 10
καιώματα σαρκὸς, μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.
Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγα- 11
θῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειωτέρας[2]) σκηνῆς, οὐ χειροποιήτου,
τουτέστιν, οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, οὐδὲ δι' αἵματος τράγων 12
καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ
ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος. Εἰ γὰρ τὸ αἷμα τράγων καὶ 13

1) ο αρχιερευς. articulum, 1 m. superius addidit. 2) τελειωτερας. Sic MS.

ταύρων, καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους, IX.
14 ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, πόσῳ μᾶλλον τὸ
αἷμα τοῦ Χριστοῦ, Ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσ-
ήνεγκεν ἄμωμον τῷ Θεῷ, καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ἡμῶν ἀπὸ
νεκρῶν ἔργων, εἰς τὸ λατρεύειν Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθεινῷ;
15 καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστὶν, ὅπως θανάτου
γενομένου, εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ πα-
ραβάσεων, τὴν ἐπαγγελείαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰω-
16 νίου κληρονομίας. Ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέ-
17 ρεσθε τοῦ διαθεμένου· διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ
18 μή ποτε ἰσχύι[1]) ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος. ὅθεν οὐδὲ ἡ πρώτη χω-
19 ρεὶς αἵματος ἐνκεκένισται. Λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ
τὸν νόμον ὑπὸ Μωσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν
μόσχων καὶ τῶν τράγων, μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ
ὑσσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐράντισεν,
20 λέγων, τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς
21 ὁ Θεός· Καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουρ-
22 γείας τῷ αἵματι ὁμοίως ἐράντισεν. καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα
καθαρίζετε κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρεὶς αἱματεκχυσίας οὐ γεί-
23 νεται ἄφεσεις. Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδίγματα τῶν ἐν τοῖς
οὐρανοῖς, τούτοις καθαρίζεσθαι· αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρίτ-
24 τοσιν θυσίαις παρὰ ταύτας. Οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα εἰσῆλθεν
ἅγια Χριστὸς, ἀντίτυπα τῶν ἀληθεινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν
οὐρανὸν, νῦν ἐνφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν·
25 οὐδ' ἵνα πολλάκεις προσφέρῃ ἑαυτὸν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσ-
26 έρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ· ἐπεὶ ἔδει
αὐτὸν πολλάκεις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· νυνὶ δὲ ἅπαξ ἐπὶ
συντελείᾳ τῶν αἰώνων, εἰς ἀθέτησιν τῆς ἁμαρτίας, διὰ τῆς θυσίας
27 αὐτοῦ πεφανέρωται.[2]) Καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις
28 ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσεις· οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς
ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευ-

1) ισχυι, pro ισχυει. 2) πεφανερωται. Sic MS. Woide, male, πεφανηρωται.

IX. *τέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως.*

ΚΕΦ. Ι.

CAP. X.

Σκιὰν γὰρ ἔχων[1]) *ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν* 1
τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσί-
αις προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκὲς, αἵ οὐδέποτε[2]) *δύναντε τοὺς*
προσερχομένους τελειῶσαι. ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερό- 2
μεναι; διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς
λατρεύοντας, ἅπαξ κεκαθερισμένους· ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις 3
ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν· Ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τρά- 4
γων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας. Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέ- 5
ʻγει, Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρ-
ʻτίσω μοι· ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ηὐδόκησας· 6
ʻτότε εἶπον, ἰδοὺ ἥκω· ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ 7
ʻἐμοῦ· τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεὸς, τὸ θέλημά σου. Ἀνώτερον λέ- 8
γων,[3]) *ὅτι θυσίας καὶ προσφορὰς καὶ ὁ[λοκαυτώ]ματα καὶ περὶ*
ἁμαρτ[ίας οὐκ] ἠθέλησας, οὐδὲ ηὐδ[όκησας], αἵτινες κατὰ νό-
μον [προσφέρον]ται, τότε εἴρηκεν, ἰδοὺ [ἥκω] τοῦ ποιῆσαι, τὸ 9
θέλημά σ[ου]. Ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα τ[ὸ δεύτε]ρον στήσῃ·
ἐν ᾧ θελήμ[ατι ἡγι]ασμένοι ἐσμὲν διὰ τῆς [προσ]φορᾶς τοῦ σώ- 10
ματος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐ[φάπαξ]. Καὶ πᾶς μὲν ἀρχιερεὺς ἕστ[η- 11
κεν] καθ' ἡμέραν λειτουργῶν, [καὶ] τὰς αὐτὰς πολλάκεις προσ-
φ[έρων] θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δ[ύ]νανται περιαιλεῖν ἁμαρ-
τίας· οὗτος δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν, εἰς 12
τὸ διηνεκὲς ἐκάθεισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ, τὸ λοιπὸν ἐκδεχό- 13
μενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐ-
τοῦ. μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγια- 14
ζομένους. Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· μετὰ 15
γὰρ τὸ εἰρηκέναι, αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς 16
ʻμετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος, Διδοὺς νόμους μου
ʻἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὴν διανοίαν αὐτῶν ἐπιγράψω

1) *εχων.* Woide, male, *εχω.* 2) *αι ουδεποτε.* Olim *ουδεποτε.* Corrector *ουδε* erasit et rescripsit *αι ουδεποτε.* 3) *λεγων.* m. recens *ων* rescripsit: quid olim non liquet.

17 ʽαὐτούς· καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ X.
ʽμὴ μνησθήσομαι ἔτι.
18 Ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκ ἔτι προσφορὰ περὶ ἁμαρ-
19 τίας. ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παῤῥησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν
20 ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, ἣν ἐνεκένισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσ-
φατον καὶ ζῶσαν, διὰ τοῦ καταπετάσματος, τουτέστιν, τῆς
21 22 σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, προσ-
ερχώμεθα μετὰ ἀληθεινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ῥε-
23 ραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς· καὶ λε-
λουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ, κατέχωμεν τὴν ὁμολογείαν
24 [τῆς ἐλ]πίδος ἀκλεινῆ· πιστὸς γὰρ [ὁ ἐπαγ]γειλάμενος· [Καὶ
κα]τανοῶμεν ἀλλήλους εἰς πα[ροξυ]σμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔρ-
25 γων, [μὴ ἐ]γκαταλείποντες τὴν ἐπισυ[ναγ]ωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς
ἔθος [τισὶ]ν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες· καὶ το[σού]τῳ μᾶλλον ὅσῳ
26 βλέπετε [ἐγ]γίζουσαν τὴν ἡμέραν. [Ἑκ]ουσίως γὰρ ἁμαρτανόν-
των [ἡ]μῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπί[γ]νωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκ
27 ἔτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπετε θυσία. φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ
κρίσεως, καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους.
28 Ἀθετήσας τὶς νόμον Μωσέως, χωρεὶς οἰκτειρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ
29 τρισὶν μάρτυσιν ἀποθνήσκει· πόσῳ δοκεῖται χείρονος ἀξιωθή-
σεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα
τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος
30 ἐνυβρίσας; Οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα, ἐμοὶ ἐκδίκησεις, ἐγὼ
ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος· καὶ πάλιν, κρινεῖ Κύριος τὸν λαὸν
31 αὐτοῦ. φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος.
32 Ἀναμιμνήσκεσθαι δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέν-
33 τες πολλὴν[1]) ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων· τοῦτο μὲν, ὀνειδι-
σμοῖς τε καὶ θλίψεσιν θεατριζόμενοι· τοῦτο δὲ, κοινωνοὶ τῶν οὕ-
34 τως ἀναστρεφομένων γενηθέντες· καὶ γὰρ τοῖς δεσμίοις συνεπα-
θήσατε, καὶ τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς
προσεδέξασθε, γεινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοὺς κρείσσονα ὕπαρξιν

1) πολλην. Sic MS. Woide, male, πολλεν.

X. καὶ μένουσαν. Μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παῤῥησίαν ὑμῶν, ἥτις 35
ἔχει μεγάλην μισθαποδοσίαν. ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν, ἵνα 36
τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες, κομίσησθε [τ]ὴν ἐπαγγελείαν.
ἔτι γὰρ μικρὸν [ὅ]σον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἥξει, καὶ οὐ χρονιεῖ. 37
ὁ δὲ δίκαιός μου ἐκ πίστεως ζήσεται· καὶ ἐὰν ὑποστείληται, 38
οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ. Ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑπο- 39
στολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

CAP. XI. ΚΕΦ. ΙΑ.

Ἔστιν δὲ πίστις, ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ 1
βουλομένων. ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι.[1]) Πί- 2 3
στει νοοῦμεν κατηρτίσθε τοὺς αἰῶνας ῥήματι Θεοῦ, εἰς τὸ μὴ
ἐκ φαινομένων τὸ βλεπόμενον γεγονέναι. Πίστει πλείονα θυ- 4
σίαν Ἄβελ παρὰ Κάϊν προσήνεγκεν τῷ Θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυ-
ρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τῷ
Θεῷ· καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖ. Πίστει Ἐνὼχ μετετέθη 5
τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ ηὑρίσκετο, διότι μετέθηκεν αὐ-
τὸν ὁ Θεός· πρὸ γὰρ τῆς μεταθέως[2]) μεμαρτύρηται εὐαρεστηκέ- 6
ναι τῷ Θεῷ· χωρεὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι· πιστεῦ-
σαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ Θεῷ, ὅτι ἐστὶν, καὶ τοῖς
ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γείνεται. Πίστει χρηματισθεὶς 7
Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασεν κι-
βωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ· δι' ἧς κατέκρινεν τὸν
κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος.

Πίστει ὁ καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν εἰς τό- 8
πον ὃν ἤμελλεν[3]) λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθεν, μὴ
ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. Πίστει παρῴκησεν εἰς γῆν τῆς ἐπαγ- 9
γελείας, ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ
καὶ Ἰακὼβ τῶν συνκληρονόμων τῆς ἐπαγγελείας τῆς αὐτῆς.
ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνί- 10
της καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός. Πίστει καὶ αὐτὴ Σάῤῥα δύ- 11
ναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν, καὶ παρὰ καιρὸν

1) Ver. 1, 2, cum praecedentibus junxit scriba. 2) μεταθεως. Sic MS. pro μεταθεσεως. 3) ημελλεν. Sic MS. Woide, male, εμελλεν.

12 ἡλικίας, ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον. διὸ καὶ ἀφ' XI.
ἑνὸς ἐγενήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ
οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θα-
λάσσης ἡ ἀναρίθμητος.
13 Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ προσδεξάμενοι τὰς
ἐπαγγελείας, ἀλλὰ πόῤῥωθεν αὐτὰς ἰδόντες, καὶ ἀσπασάμενοι,
καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς.
14 οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες, ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦ-
15 σιν. καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ἐμνημόνευον ἀφ' ἧς ἐξέβησαν, εἶχον ἂν
16 καιρὸν ἀνακάμψαι· νῦν δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τουτέστιν, ἐπου-
ρανίου· διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ Θεὸς, Θεὸς ἐπικαλεῖ-
17 σθε αὐτῶν· ἡτοίμασεν γὰρ αὐτοῖς πόλιν. Πίστει προσενήνοχεν
Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν
18 ὁ τὰς ἐπαγγελείας ἀναδεξάμενος, πρὸς ὃν ἐλαλήθη, ὅτι ἐν Ἰσαὰκ
19 κληθήσεταί σοι σπέρμα· λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρε
20 δύναται ὁ Θεὸς, ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. Πί-
στει καὶ περὶ μελλόντων ηὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ καὶ τὸν
21 Ἡσαῦ. Πίστει Ἰακὼβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσὴφ ηὐ-
λόγησεν· καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ.
22 Πίστει Ἰωσὴφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνη-
23 μόνευσεν, καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο. Πίστει Μω-
σῆς γεννηθε[ὶς ἐκρύ]βη τρίμηνον ὑπὸ τῶν π[ατέρων αὐ]τοῦ,
διότι ἶδον ἀστῖον τὸ π[αιδίον]· καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ δ[ιά-
24 ταγμα][1]) τοῦ βασιλέως. Πίστει Μ[ωσῆς] μέγας γενόμενος ἠρνή-
25 σα[το λέ]γεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαρα[ὼ], μᾶλλον ἑλόμενος συν-
κα[κου]χεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ, ἢ π[ρόσ]καιρον ἔχειν ἁμαρτίας
26 ἀπόλ[αυσιν]· μείζονα πλοῦτον ἡγησάμε[νος] τῶν ἐν Αἰγύπτου[2]) θη-
σαυρῶν τὸν ὀνιδισμὸν τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλ[ε]πεν γὰρ εἰς τὴν μι-
27 σθαποδοσί[αν]. Πίστει κατέλειπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυ-
28 μὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἀώρατον[3]) ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησεν. Πίστει
πεποίηκεν τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλε-
29 θρεύων τὰ πρωτότοκα, θίγῃ αὐτῶν. Πίστει διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν
θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς γῆς· ἧς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατ-

1) διαταγμα. Vel forte δογμα. 2) εν αιγυπτου. Sic MS. 3) αωρατον. Sic MS.

XI. *επόθησαν. Πίστει τὰ τείχη Ἱεριχὼ ἔπεσαν, κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ* 30
ἡμέρας. Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασιν, 31
δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης. καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλίψει 32
με γὰρ διηγούμενον ὁ χρόνος Περὶ Γεδεὼν, Βαρὰκ, Σαμψὼν, Ἰε-
φθάε, Δαβίδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν· οἳ διὰ πίστεως 33
κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο[1]) *δικαιοσύνην, ἐπέτυχον*
ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, ἔσβεσαν δύναμιν πυρὸς, 34
ἔφυγον στόματα μαχαίρης, ἐδυναμώθησ[αν] ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγε-
νήθησα[ν] ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων·
ἔλαβ[ον] γυναῖκας[2]) *ἐξ ἀναστάσεως τοὺ[ς] νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ* 35
ἐτυ[μ]πανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα [κρείτ]-
τονος ἀναστάσεως τύχωσ[ιν· Ἕτερο]ι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μα[στί- 36
γω]ν πεῖραν ἔλαβον, [ἔτι δὲ] δεσμῶν καὶ φυλακῆς· [Ἐλιθά]σθη- 37
σαν, ἐπρίσθησαν, [ἐπει]ράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαί[ρας] ἀπέθα-
νον· περιῆλθον ἐν [μηλ]ωταῖς, ἐν αἰγίοις δέρμασιν, [ὑστ]ερού-
μενοι, θλιβόμενοι, κα[κου]χούμενοι, ὧν οὐκ ἦν ἄξιος [ὁ κ]ό- 38
σμος· ἐπὶ ἐρημίαις πλανώ[μ]ενοι καὶ ὄρεσιν καὶ σπηλαίοις [κ]αὶ
ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς. καὶ οὗτοι [π]άντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς 39
πίστεως, οὐκ ἐκομίσαντο τὰς ἐπαγγελείας τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν, 40
κρῖττόν τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρεὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν.

CAP. XII. ΚΕΦ. ΙΒ.

Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέ- 1
φος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα, καὶ τὴν εὐπερίστατον
ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα·
ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, 2
ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς, ὑπέμεινεν σταυρὸν, αἰσχύ-
νης καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ κεκάθεικεν.
Ἀναλογίσασθαι γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρ- 3
τωλῶν εἰς ἑαυτὸν ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε, ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν
ἐκλυόμενοι. οὔπω μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἁμαρ- 4
τίαν ἀνταγωνιζόμενοι, καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις 5
ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγετε· Υἱέ μου, μὴ ὀλιγώρει παιδίας Κυ-

---

1) *ειργασαντο*. Sic MS. Woide, male, *ειργασοντο*. 2) *γυναικας*. Sic pro *γυναικες*.

6 ρίου, μηδὲ ἐκλύου, ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐλεγχόμενος· ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύ- XII.
7 ριος, παιδεύει· μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχετε. Εἰς
παιδίαν ὑπομένεται, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ Θεός· τίς
8 γὰρ υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; εἰ δὲ χωρείς ἐστε παιδίας, ἧς
9 μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα νόθροι[1]) καὶ οὐχ υἱοί ἐσται. εἶτα
[τ]οὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτὰς, καὶ ἐν-
ετρεπόμεθα· οὐ πολὺ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν
10 πνευμάτων, καὶ ζήσομεν; Οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας,
κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς, ἐπαίδευον· ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρων,[2])
11 εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ. Πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς
μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης· ὕστερον δὲ
καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι᾽ αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσιν
12 δικαιοσύνης. Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα
13 γόνατα ἀνορθώσατε· καὶ τροχιὰς ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς ποσὶν
ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον.

14 Εἰρήνην διώκεται μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμὸν, οὗ χω-
15 ρεὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον· ἐπισκοποῦντες μή τις ὑστερῶν
ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ· μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα
16 ἐνοχλῇ, καὶ δι᾽ αὐτῆς μιανθῶσιν οἱ πολλοί· Μή τις πόρνος, ἢ
βέβηλος ὡς Ἠσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδετο τὰ πρωτο-
17 τόκεια ἑαυτοῦ. ἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆ-
σαι τὴν εὐλογίαν, ἀπεδοκιμάσθη· μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὗρεν,
καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.

18 Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ, καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ,
19 καὶ γνόφῳ, καὶ ζόφῳ, καὶ θυέλλῃ, καὶ σάλπιγγος ἤχῳ, καὶ
φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρῃτήσαντο μὴ προσθεῖναι
20 αὐτοῖς λόγον· οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον, κἂν θηρίον
21 θίγῃ τοῦ ὄρους, λιθοβοληθήσεται· καὶ, οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ
22 φανταζόμενον, Μωσῆς εἶπεν, ἔκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος· οὐ
γὰρ προσεληλύθατε Σιὼν ὄρει, καὶ πόλει Θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσα-
23 λὴμ ἐπουρανίῳ,[3]) καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, πανηγύρει καὶ ἐκκλησίᾳ
πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς, καὶ κριτῇ Θεῷ πάντων,

---

1) νοθροι. Sic MS. pro νοθοι. 2) συμφερων. Sic MS. pro συμφερον.
3) επουρανιω. Olim επουρανιων.

XII. καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων, καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ 24
Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρίττον λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἄβελ.
Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ 25
ἐξέφυγον, ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι τὸν χρηματίζοντα, πολὺ μᾶλ-
λον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι, οὗ ἡ φωνὴ 26
τὴν γῆν ἐσάλευσεν τότε, Νῦν δὲ ἐπήγγελται, λέγων, ἔτι ἅπαξ
ἐγὼ σείσω οὐ μόνον τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. τὸ δὲ, 27
ἔτι ἅπαξ, δηλοῖ τὴν τῶν σαλευομένων μετάθεσιν, ὡς πεποιη-
μένων. διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες, ἔχωμεν χά- 28
ριν, δι' ἧς λατρεύωμεν εὐαρέστως τῷ Θεῷ μετὰ εὐλαβείας καὶ
δέους. καὶ γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.

ΚΕΦ. ΙΓ.

CAP. XIII.

Ἡ φιλαδελφία μενέτω. τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθαι· διὰ 1 2
ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους. μιμνήσκεσθε τῶν 3
δεσμίων, ὡς συνδεδεμένοι· τῶν κακουχουμένων, ὡς καὶ αὐ-
τοὶ ὄντες ἐν σώματι. Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσιν, καὶ ἡ κοίτη 4
ἀμίαντος· πόρνους γὰρ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ Θεός. Ἀφιλάργυ- 5
ρος ὁ τρόπος· ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν. αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν,
οὐ μή σε ἀνῶ, οὐδ' οὐ μή σε ἐγκαταλείπω· ὥστε θαῤῥοῦν- 6
τας ἡμᾶς λέγειν, Κύριος ἐμοὶ βοηθὸς, καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί
ποιήσει μοι ἄνθρωπος. μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵ- 7
τινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ὧν ἀναθεωροῦντες
τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, μιμεῖσθαι τὴν πίστιν.

Ἰησοῦς Χριστὸς ἐχθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς, καὶ εἰς τοὺς 8
αἰῶνας. διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ παραφέρεσθαι· κα- 9
λὸ[ν γὰρ χάρι]τι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδ[ίαν], οὐ βρώμασιν, ἐν
οἷς οὐκ [ὠφελή]θησαν οἱ περιπατοῦντες. Ἔχομεν θυσιαστήριον, 10
ἐξ [οὗ φαγεῖν] οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ [τῇ σκη]νῇ λατρεύοντες.
ὧν γὰρ ε[ἰσφέ]ρεται ζώων τὸ αἷμα εἰς τὰ [ἅγια] διὰ τοῦ ἀρ- 11
χιερέως, τούτων [τὰ σώ]ματα κατακέεται ἔξω τῆς [παρεμ]βολῆς·
Διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσ[ῃ] διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λα[ὸν], 12
ἔξω τῆς πύλης ἔπαθεν. Τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸ[ν] ἔξω 13

14 τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὀνε[ι]δισμὸν αὐτοῦ φέροντες· οὐ γὰρ ἔχο- XIII.
15 μεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. δι᾿
αὐτοῦ οὖν ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διαπαντὸς τῷ Θεῷ,
16 τουτέστιν, καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. Τῆς
δὲ εὐποιείας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθαι· τοιούταις γὰρ
θυσίαις εὐαρεστῖται ὁ Θεός.
17 Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ
ἀγρυπνοῦσιν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν·
ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν, καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς
18 γὰρ ὑμῖν τοῦτο. Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πειθόμεθα γάρ, ὅτι
καλὴν συνείδησιν ἔχομεν ἐν πᾶσιν καλῶς θέλοντες ἀναστρέφε-
19 σθε· περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχειον
ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.
20 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποι-
μένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν
21 Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, καταρτίσα[ι] ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ
λόγῳ ἀγαθῷ, εἰς τὸ ποιῆσαι τ[ὸ] θέλημα αὐτοῦ αὐτῷ, ποιῶ[ν]
ἐν ἡμῖν τὸ εὐάρεστον ἐν[ώ]πιον αὐτοῦ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· [Ὧι
ἡ δόξ]α εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν [αἰώνω]ν. ἀμήν.
22 [Παρακα]λῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, [ἀνέχ]εσθε τοῦ λόγου τῆς
23 πα[ρακλή]σεως· καὶ γὰρ διὰ βρα[χέω]ν ἐπέστειλα ὑμῖν. [Γιν]ώ-
σκετε τὸν ἀδελφὸν [ἡμῶ]ν Τιμόθεον ἀπολελυμέ[νον], μεθ᾿ οὗ,
24 ἐὰν τάχειον ἔρ[χη]ται, ὄψομαι ὑμᾶς. [Ἀσπ]άσασθε πάντας τοὺς
ἡγου[μ]ένους ὑμῶν, καὶ πάντας [τ]οὺς ἁγίους. Ἀσπάζονται [ὑ]μᾶς
25 οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας. ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ
ΕΓΡΑΦΗ ΑΠΟ ΡΩΜΗΣ.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ

Α.

ΚΕΦ. Α.

CAP. I. Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατ' ἐπιταγὴν Θεοῦ σωτῆ- 1
ρος ἡμῶν, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν, Τιμοθέῳ γνη- 2
σίῳ τέκνῳ ἐν πίστει· Χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς
καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Καθὼς παρεκάλεσά σε 3
προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευόμενος εἰς Μακαιδονίαν, ἵνα παρ-
αγγείλῃς τισὶν μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν, μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ 4
γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτεινες ἐκζητήσεις παρέχουσιν μᾶλλον
ἢ οἰκονομίαν Θεοῦ τὴν ἐν πίστει·[1]) τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελείας 5
ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ
πίστεως ἀνυποκρίτου· ὧν τινες ἀστοχήσαντες, ἐξετράπησαν εἰς 6
ματαιολογίαν, θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε 7
ἃ λέγουσιν, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται· Οἴδαμεν δὲ ὅτι 8
καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρήσηται, εἰδὼς τοῦτο, 9
ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσε-
βέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, πατρολῴαις καὶ μη-
τρολῴαις, ἀνδροφόνοις, πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, 10
ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκα-
λείᾳ,[2]) κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου Θεοῦ, ὃ ἐπι- 11
στεύθην ἐγώ. Χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ 12
τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο, θέμενος εἰς διακο-
νίαν, τὸ πρότερον ὄντα με βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ ὑβρι- 13
στήν· ἀλλὰ ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποιήσα ἐν ἀπιστείᾳ· Ὑπε- 14
ρεπλεόνασεν δὲ ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ
ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

---

1) *πιστει.* Post hanc vocem rasura brevis. 2) *διδασκαλεια.* *α* ultimum rescriptum. Post hanc vocem rasura brevis.

15 *Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς* I.
Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός
16 *εἰμι ἐγώ· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδεί-*
ξηται Χριστὸς Ἰησοῦς τὴν ἁπᾶσαν μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύ-
πωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον.
17 *Τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ, ἀωράτῳ*[1]*), μόνῳ Θεῷ,*
18 *τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. Ταύτην*
τὴν παραγγελείαν παρατίθεμέ σοι, τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς
προαγούσας ἐπί σε προφητείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν κα-
19 *λὴν στρατείαν, ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἥν τινες*
20 *ἀπωσάμενοι, περὶ τὴν πίστιν ἐναυγάγησαν· ὧν ἐστιν Ὑμένεος*
καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ Σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσιν
μὴ βλασφημεῖν.

ΚΕΦ. Β.

CAP. II.

1 *Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχὰς,*
2 *ἐντεύξεις, εὐχαριστείας, ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, ὑπὲρ βασι-*
λέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύ-
3 *χιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. τοῦτο κα-*
4 *λὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, ὃς πάν-*
τας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλ-
5 *θεῖν. Εἷς γὰρ Θεὸς, εἷς καὶ μεσίτης Θεοῦ, καὶ ἀνθρώπων*
6 *ἄνθρωπος, Χριστὸς Ἰησοῦς, ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ*
7 *πάντων καιροῖς ἰδίοις, ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστο-*
λος· ἀλήθειαν λέγω, οὐ ψεύδομαι· διδάσκαλος ἐθνῶν, ἐν
8 *πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ. Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄν-*
δρας ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρεὶς ὀργῆς καὶ
9 *διαλογισμοῦ· ὡσαύτως γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰ-*
δοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτὰς, μὴ ἐν καταπλέγμασιν,
10 *καὶ χρυσίῳ, ἢ μαργαρίταις, ἢ ἱματι[σμῷ πολυ]τελεῖ, ἀλλ' ὃ πρέπει*
11 *γυν[αιξὶν ἐπαγ]γελλομέναις θεοσέβει[αν, δι' ἔργων] ἀγαθῶν. γυνὴ*
12 *ἐν ἡσυ[χίᾳ μανθα]νέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ. [διδάσκειν] δὲ γυναικὶ*
οὐκ ἐπιτρέπω, [οὐδὲ αὐ]θεντεῖν ἀνδρὸς, ἀλλ' εἶν[αι ἐν ἡ]συχίᾳ.

1) αωρατω. Sic MS.

II. *Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐ[πλάσθη], εἶτα Εὕα. καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἠπ[α-* 13 14
τήθη]· ἡ δὲ γυνὴ ἐξαπατηθεῖσα ἐ[ν πα]ραβάσει γέγονεν· σω- 15
θήσε[ται δὲ] διὰ τῆς τεκνογονείας, ἐὰν [μεί]νωσιν ἐν πίστει καὶ
ἀγάπῃ [καὶ] ἁγιασμῷ μετὰ σωφροσύνη[ς].

ΚΕΦ. Γ.

CAP. III.

Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆ[ς] ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπι- 1
θυμε[ῖ]. δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίλημπτον εἶναι, μιᾶς γυ- 2
ναικὸς ἄνδρα, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδα-
κτικόν· μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, ἀλλὰ ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφι- 3
λάργυρον· τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα 4
ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος· Εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου 5
προστῆναι οὐκ οἶδεν, πῶς ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπιμελήσεται; μὴ νε- 6
όφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. δεῖ 7
δὲ καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς
ὀνιδισμὸν ἐνπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. Διακόνους ὡσαύ- 8
τως σεμνούς, μὴ διλόγους, μὴ οἴνῳ πολλῷ προσέχοντας, μὴ
αἰσχροκερδεῖς, ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συν- 9
ιδίσει.[1]) *καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονεί-* 10
τωσαν, ἀνέγκλητοι ὄντες. Γυναῖκας ὡσαύτως σεμνούς, μὴ δια- 11
βόλους, νηφαλίους, πιστὰ[ς] ἐν πᾶσιν. διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς 12
γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων.
οἱ γὰρ καλῶς διακο[ν]ήσαντες, βαθμὸν ἑαυτοῖς καλ[ὸν] περιποι- 13
οῦνται, καὶ πολλὴν παῤ[ῥη]σίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 14
[Ταῦτά σο]ι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν [πρός σ]ε ἐν τάχει.
ἐὰν δὲ βραδύνω, [ἵνα εἰδῇ]ς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ ἀνασ[τρέ- 15
φε]σθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία [Θεοῦ ζῶ]ντος, στύλος καὶ ἑδραί-
ωμα [τῆς ἀλ]ηθείας. καὶ ὁμολογου[μέν]ως μέγα ἐστὶν τὸ τῆς εὐ- 16
σε[βεία]ς μυστήριον· Θεὸς[2]) *ἐφανερώ[θη ἐ]ν σαρκὶ, ἐδικαιώθη ἐν*
πνεύματι, [ὤφ]θη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν [ἔθ]νεσιν, ἐπιστεύθη
ἐν κόσμῳ, [ἀν]ελήμφθη ἐν δόξῃ.

1) *συνιδισει.* Post hanc vocem rasura unius literae. 2) *Θεος.* Nunc legitur $\overline{Θς}$, sed m. recens lineam supra $\overline{Θς}$ crassavit. Quid olim valde obscurum: nobis tenebrae sunt. Locum saepe inspeximus, sed fugit aciem veritas.

ΚΕΦ. Δ.

CAP. IV.

1 [Τὸ] δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει, ὅτι ἐν ὑστέ[ρ]οις καιροῖς ἀπο-
στήσονταί τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις καὶ
2 διδασκαλείαις δαιμονίων, ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυστη-
3 ριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι
βρωμάτων, ἃ ὁ Θεὸς ἔκτεισεν εἰς μετάλημψιν μετὰ εὐχαριστείας
4 τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσιν τὴν ἀλήθειαν. ὅτι πᾶν κτίσμα
Θεοῦ καλὸν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον, μετὰ εὐχαριστείας λαμβα-
5 6 νόμενον· ἁγιάζετε γὰρ διὰ λόγου Θεοῦ καὶ ἐντεύξεως. Ταῦτα
ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς, καλὸς ἔσῃ διάκονος Χριστοῦ Ἰησοῦ,
ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως, καὶ τῆς καλῆς διδασκα-
7 λείας ἧς παρηκολούθηκας. Τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραώδεις μύ-
8 θους παραιτοῦ· γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν.[1]) ἡ γὰρ
σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος·[2]) ἡ δὲ εὐσέβεια
πρὸς πάντα ὠφέλειμός ἐστιν, ἐπαγγελείαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν
9 καὶ τῆς μελλούσης. Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος.
10 εἰς τοῦτο γὰρ κοπιῶμεν καὶ ἀγωνιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ
Θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστιν σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πι-
11 12 στῶν. Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. μηδείς σου τῆς νεότη-
τος καταφρονείτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν
13 ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πίστει, ἐν ἁγνίᾳ. Ἕως ἔρχομαι, πρό-
14 σεχε[3]) τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλείᾳ· μὴ ἀμέ-
λει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας μετὰ
15 ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. ταῦτα μελέτα, ἐν τού-
16 τοις ἤσθι·[4]) ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ πᾶσιν. Ἔπεχε σεαυτῷ
καὶ τῇ διδασκαλείᾳ· ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν, καὶ
σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

1) *ευσεβειαν.* m. recens rescripsit *ευσεβ* super rasura. 2) *ωφελιμος.* Olim forte *ωφελιμον.* 3) *προσεχε.* m. recentior *ε* ultimum rescripsit. 4) *ησθι.* Sic pro *ισθι.*

ΚΕΦ. Ε.

CAP. V.

Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα· νεωτέ- 1
ρους, ὡς ἀδελφούς· πρεσβυτέρας, ὡς μητέρας· νεωτέρας, ὡς 2
ἀδελφὰς, ἐν πάσῃ ἁγνίᾳ. χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. εἰ δέ 3 4
τις χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον
οἶκον εὐσεβεῖν, καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις· τοῦτο
γάρ ἐστιν ἀποδεκτὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ 5
μεμονωμένη ἤλπικεν ἐπὶ τὸν Θεὸν, καὶ προσμένει ταῖς δεήσε-
σιν καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας·[1]) ἡ δὲ σπαταλῶσα, 6
ζῶσα τέθνηκεν. καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπίλημπτοι ὦσιν. 7
Εἰ δέ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν πί- 8
στιν ἤρνηται, καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων. χήρα καταλεγέσθω μὴ 9
ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκοντα, γεγονυῖα ἑνὸς ἀνδρὸς γυνὴ, ἐν ἔργοις 10
καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ
ἁγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν,[2]) εἰ παντὶ ἔργῳ
ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν. Νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ 11
καταστρηνιάσουσιν τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν, ἔχουσαι κρίμα, 12
ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν· ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθά- 13
νουσιν περιερχόμεναι τὰς οἰκίας· οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ, ἀλλὰ καὶ
φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα. Βούλομαι οὖν 14
νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορ-
μὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν. ἤδη γὰρ ἐξετρά- 15
πησάν τινες ὀπίσω τοῦ Σατανᾶ. Εἴ τις πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρ- 16
κείσθω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως
χήραις ἐπαρκέσῃ. οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τι- 17
μῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκα- 18
λείᾳ. λέγει γὰρ ἡ γραφὴ, οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα· καὶ, ἄξιος
ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. Κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ 19
παραδέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων. τοὺς δὲ 20
ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φό-
βον ἔχωσιν.

1) ημερας. Olim ημεραις. 2) επηρκεσεν. Olim επηρκεγεν. Correctio 1 m.

21 *Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ* V.
τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίμα-
22 *τος, μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλησιν. Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπι-*
τίθει· μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις. σεαυτὸν ἁγνὸν τή-
23 *ρει. μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλὰ οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ, διὰ τὸ στόμα-*
24 *χον*[1]) *καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἁμαρ-*
τίαι πρόδηλοί εἰσιν, προάγουσαι εἰς κρίσιν· τισὶν δὲ καὶ ἐπα-
25 *κολουθοῦσιν. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ἔργα τὰ καλὰ πρόδηλα· καὶ*
τὰ ἄλλως ἔχοντα, κρυβῆναι οὐ δύνανται.

ΚΕΦ. ϛ.

CAP. VI.

1 *Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης τι-*
μῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δι-
2 *δασκαλεία βλασφημῆται. οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντας*[2]) *δεσπότας, μὴ*
καταφρονίτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν· ἀλλὰ μ[ᾶλλον δου]λευέτω-
σαν, ὅτι πιστοί εἰ[σι καὶ ἀγα]πητοὶ, οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀ[ντι-
3 *λαμ]βανόμενοι. Ταῦτα δίδ[ασκε καὶ] παρακάλει. εἴ τις ἑτερο-*
δι[δασκαλεῖ], καὶ μὴ προσέρχεται ὑγια[ίνουσι] λόγοις τοῖς τοῦ
Κυρίου ἡμῶ[ν Ἰησοῦ Χριστοῦ], καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδ[α-
4 *σκαλίᾳ], τετύφωται, μηδὲν ἐπιστ[άμενος], ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζη-*
τήσε[ις καὶ] λογομαχείας, ἐξ ὧν γείνε[ται] φθόνος, ἔρις, βλα-
5 *σφημεί[αι], ὑπόνοιαι πονηραὶ, διαπαρα[τρι]βαὶ διεφθαρμένων*
ἀνθρώπων τ[ὸν] νοῦν, καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νο-
6 *μιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. Ἔστιν δὲ πορισμὸς μέ-*
7 *γας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκίας. οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς*
8 *τὸν κόσμον, ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα· ἔχοντες δὲ δια-*
9 *τροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα. Οἱ δὲ βουλό-*
μενοι πλουτεῖν, ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπι-
θυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβερὰς, αἵτινες βυθίζουσιν τοὺς
10 *ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν. ῥίζα γὰρ πάντων τῶν*
κακῶν ἐστιν ἡ φιλαργυρία· ἧς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθη-
σαν ἀπὸ τῆς πίστεως, καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς.

---

1) *το στομαχον.* Sic pro *τον στ.* 2) *εχοντας.* Sic pro *εχοντες.*

VI. Σὺ δὲ, ὦ ἄνθρωπε Θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δίωκαι δὲ δικαι- 11
οσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονὴν, πραϋπάθιαν.
ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως· ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου 12
ζωῆς, εἰς ἣν ἐκλήθης, καὶ ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώ-
πιον πολλῶν μαρτύρων. Παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ 13
τοῦ ζωογονοῦντος τὰ πάν[τα], καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρή-
σαντο[ς] ἐπὶ Ποντίου Πειλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν, τηρῆσαί 14
[σε] τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον, ἀνε[πίληπ]τον, μέχρι τῆς ἐπιφα[νείας]
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, [Ἣν κα]ιροῖς ἰδίοις δίξει ὁ 15
μακά[ριος] καὶ μόνος δυνάστης, [ὁ βασ]ιλεὺς τῶν βασιλευόντων,
[καὶ] κύριος τῶν κυριευόντων, [ὁ μ]όνος ἔχων ἀθανασίαν, [φῶ]ς 16
οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν ἶδεν [οὐ]δεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύ-
[να]ται, ᾧ τιμὴ καὶ κράτος αἰώ[ν]ιον. ἀμήν.

Τοῖς πλουσίοις [ἐν] τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε, μὴ ὑψη- 17
λοφρονεῖν, μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ
Θεῷ τῷ παρέχοντι ἡμῖν τὰ πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν· ἀγα- 18
θοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοι-
νωνικοὺς, ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλ- 19
λον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς ὄντως ζωῆς.

Ὦ Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς 20
βεβήλους κενοφωνίας, καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως·
ἥν τινες ἐπαγγελλόμενοι, περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν. Ἡ χάρις 21
μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α.

ΕΓΡΑΦΗ ΑΠΟ ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΣ.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ
B.

ΚΕΦ. Α.

1 *Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ κατ'* CAP. I.
2 *ἐπαγγελείαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέ-*
κνῳ· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰη-
σοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.
3 *Χάριν ἔχω τῷ Θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ*
συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς
4 *δεήσεσίν μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνη-*
5 *μένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ· ὑπόμνησιν λάβων*
τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνῴκησεν πρῶτον ἐν τῇ
μάμμῃ σου Λωΐδι καὶ τῇ μητρί σου Εὐνίκῃ, πέπεισμαι δὲ ὅτι
6 *καὶ ἐν σοί. Δι' ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χά-*
ρισμα τοῦ Χριστοῦ, ὅ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χει-
7 *ρῶν μου· οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα διλείας, ἀλλὰ*
8 *δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ. Μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς*
τὸ μαρτύριον τοῦ Κυρίου ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ·
9 *ἀλλὰ συνκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν Θεοῦ, τοῦ*
σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγίᾳ, οὐ κατὰ τὰ ἔργα
ἡμῶν, ἀλλὰ κατὰ ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν
10 *ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων, φανερωθεῖσαν δὲ νῦν*
διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ Ἰησοῦ, καταρ-
γήσαντος μέν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν
11 *διὰ τοῦ εὐαγγελίου, εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ*[1]) *ἀπόστολος καὶ*
12 *διδάσκαλος· δι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαι-*
σχύνομαι· Οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός
ἐστιν τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν.
13 *Ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων*[2]) *λόγων, ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας, ἐν*

---

1) *κηρυξ και.* Olim *κηρυξαι.* Correxit 1 m. 2) *υγιαινοντων.* Inter *ντ* rasura.

I. *πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. τὴν καλὴν παραθήκην* 14
φύλαξον διὰ Πνεύματος Ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν. Οἶ- 15
δας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν
ἐστιν Φύγελλος καὶ Ἑρμογένης. Δῴη ἔλεος ὁ Κύριος τῷ Ὀνι- 16
σιφόρου οἴκῳ· ὅτι πολλάκεις με ἀνέψυξεν, καὶ τὴν ἅλυσίν μου
οὐκ ἐπαισχύνθη, ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ, σπουδαιοτέρως ἐξή- 17
τησέν με καὶ εὗρεν· δῴη αὐτῷ ὁ Κύριος εὑρεῖν ἔλεος παρὰ 18
Κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησεν,
βέλτιον σὺ γινώσκεις.

ΚΕΦ. Β.

CAP. II.

Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ 1
Ἰησοῦ· καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα 2
παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους
διδάξαι. συνκακοπάθησον, ὡς καλὸς στρατιώτης Χριστοῦ Ἰη- 3
σοῦ. Οὐδεὶς στρατευόμενος ἐνπλέκετε ταῖς τοῦ βίου πραγματί- 4
αις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. Ἐὰν καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στε- 5
φανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ 6
πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. νόι ὃ λέγω· δώσει γάρ σοι 7
ὁ Κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσιν. Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγη- 8
γερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαβὶδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν
μου· ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν, ὡς κακοῦργος· ἀλλὰ ὁ λό- 9
γος τοῦ Θεοῦ οὐ δέδεται. Διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς 10
ἐκλεκτοὺς, ἵ[να καὶ αὐ]τοὶ σωτηρίας τύχωσι[ν τῆς] ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ, μετὰ δόξης αἰω[νίου]. Πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συ[να- 11
πε]θάνομεν, καὶ συνζήσο[μεν]· εἰ ὑπομένομεν, καὶ συν[βασι]λεύ- 12
σωμεν· εἰ ἀρνησόμ[εθα], κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμ[ᾶς]· εἰ ἀπιστοῦ- 13
μεν, ἐκεῖνος [πι]στὸς μένει· ἀρνήσασθε[1]*) ἑαυτὸν οὐ δύναται.*
Ταῦτα ὑπομίμνησκε, διαμαρ[τυ]ρόμενος ἐνώπιον τοῦ Κυ- 14
ρίου. Μὴ λογομάχει ἐπ' οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν
ἀκουόντων. σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστῆσαι τῷ Χρι- 15
στῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀλη-

---

1) *αρνησασθε.* Aderat forte *γαρ* in fine lineae.

16 θείας. Τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περιΐστασο· ἐπὶ πλεῖον II.
17 γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας, καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα
18 νομὴν ἕξει· ὧν ἐστιν Ὑμένεος καὶ Φιλητὸς, οἵτινες περὶ τὴν
ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες τὴν ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι,
19 καὶ ἀνατρέπουσιν τήν τινων πίστιν. Ὁ μέν τοι στερεὸς[1]) θε-
μέλιος τοῦ Θεοῦ ἕστηκεν, ἔχων τὴν σφραγῖδα ταύτην, ἔγνω
Κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καὶ, ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ
20 ὀνομάζων τὸ ὄνομα Κυρίου. Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ[2]) οὐκ ἔστιν
μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστρά-
21 κινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν. ἐὰν οὖν τις ἐκ-
καθέρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τιμὴν, ἡγιασμέ-
νον, εὔχρηστον[3]) τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμα-
22 σμένο[ν]. Τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμία[ς] φεῦγε· δίωκαι[4]) δὲ δι-
καιοσύνη[ν], πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μ[ετὰ] πάντων τῶν ἀγα-
23 πώντω[ν τὸν Κύριον] ἐκ καθαρᾶς καρδίας. [τὰς δὲ μ]ωρὰς
καὶ ἀπαιδεύτους [ζητή]σεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι [γενν]ῶσι μά-
24 χας· δοῦλον δὲ [Κυρίου ο]ὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλὰ ἤπιον [εἶνα]ι
25 πρὸς πάντας, διδακτικὸν, [ἀνε]ξίκακον, ἐν πραΰτητι παι[δεύ]οντα
τοὺς ἀντιδιατιθεμέ[νο]υς· μήποτε δῴη αὐτοῖς ὁ Θεὸς [με]τάνοιαν
26 εἰς ἐπίγνωσιν [ἀλ]ηθείας ἐλθεῖν, καὶ ἀνανήψω[σι]ν[5]) ἐκ τῆς τοῦ
διαβόλου παγίδος, ἐζωγρημένοι ὑπ᾽ αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

ΚΕΦ. Γ. CAP. III.

1 [Τ]οῦτο δὲ γεινώσκετε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται και-
2 ροὶ χαλεποί. ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλα-
ζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπιθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνό-
3 σιοι, ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, φιλά-
4 γαθοι,[6]) προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον
5 ἢ φιλόθεοι, ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐ-
6 τῆς ἠρνημένοι. καὶ τούτους ἀποτρέπου. ἐκ τούτων γάρ ἐσιν[7]) οἱ
ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας, καὶ αἰχμαλωτίζοντες γυναικάρια σεσω-

1) μεν τοι στερεος. Olim μεν τοις στερεοις, ut apparet e rasuris. 2) οικια. Olim οια. Correxit 1 m. 3) ευχρηστον. Olim forte και aderat, ante ευχρηστον, sed abscissum. 4) διωκαι. Pro διωκε. Olim δικαι sed correxit 1 m. 5) ανανηψωσιν. ανηψω rescripsit m. recentior. 6) φιλαγαθοι, pro αφιλαγαθοι. 7) εσιν. Sic pro εισιν.

III. ρευμένα ἁμαρτίαις,[1]) ἀγόμενα ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις,
πάντοτε μανθάνοντα, καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλ- 7
θεῖν δυνάμενα. Ὃν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν 8
Μωσεῖ, οὕτως καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι
κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. ἀλλ᾽ οὐ 9
προκόψουσιν ἐπὶ πλῖον· ἡ γὰρ διάνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶ-
σιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο. Σὺ δὲ παρηκολούθησάς μου 10
τῇ διδασκαλείᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακρο-
θυμίᾳ, τῇ ὑπομονῇ, τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι 11
ἐγένοντο ἐν Ἀντιοχίᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις· οἵους διωγμοὺς
ὑπήνεγκα, καὶ ἐκ πάντων με ἐρύσατο ὁ Κύριος. καὶ πάντες 12
δὲ οἱ θέλοντες ζῆν εὐσεβῶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, διωχθήσονται.
πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν, ἐπὶ τὸ χεῖρον 13
πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπι- 14
στώθης, εἰδὼς παρὰ τίνων ἔμαθες, καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ 15
ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν,
διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος 16
καὶ ὠφέλειμος, πρὸς διδασκαλείαν, πρὸς ἔλεγμον, πρὸς ἐπανόρ-
θωσιν, πρὸς παιδίαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ· ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ 17
Θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτισμένος.

ΚΕΦ. Δ.

CAP. IV.

Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ, τοῦ μέλ- 1
λοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ
τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, Κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαί- 2
ρως, ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ
διδαχῇ. ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλείας οὐκ ἀνέ- 3
ξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσιν δι-
δασκάλους, κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν· καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκο- 4
ὴν ἀποστρέψουσιν,[2]) ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται. Σὺ δὲ νῆ- 5
φε ἐν πᾶσιν, κακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἔρ-
γον ποίησον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον. Ἐγὼ 6

1) αμαρτιαις. Olim αμαρτιας. Correxit 1 m. 2) αποστρεψουσιν. Rescripsit απο m. recens. Olim forte επι.

γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεως μου ἐφέστη- IV.
7 κεν. Τὸν καλὸν ἀγῶνα ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν
8 πίστιν τετήρηκα· λοιπὸν, ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέ-
φανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δί-
καιος κριτής· οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν τοῖς ἠγαπη-
κόσιν τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.
9 10 Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με ταχέως. Δημᾶς γάρ με ἐγκατ-
έλειπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλο-
11 νίκην· Κρήσκης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δερματίαν· Λουκᾶς ἐστιν
μόνος μετ᾽ ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν ἄγαγε μετὰ σεαυτοῦ· ἔστιν
12 γάρ μοι εὔχρηστος εἰς διακονίαν. Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἔφε-
13 σον. Τὸν φελόνην ὃν ἀπέλειπον ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρ-
14 χόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία μάλιστα τὰς μεμβράνας. Ἀλέξαν-
δρος ὁ χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο· ἀποδώσει αὐτῷ ὁ
15 Κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ὃν καὶ σὺ φυλάσσου, λίαν γὰρ
16 ἀντέστη[1]) τοῖς ἡμετέροις λόγοις. Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐ-
δείς μοι παρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλειπον· μὴ αὐτοῖς
17 λογισθείη· ὁ δὲ Κύριος παρέστη, καὶ ἐνεδυνάμωσέν με, ἵνα
δι᾽ ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ ἀκούσωσιν πάντα τὰ
18 ἔθνη· καὶ ἐρύσθην ἐκ στόματος λέοντος. Ῥύσεταί με ὁ Κύριος
ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐ-
τοῦ τὴν ἐπουράνιον· Αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τού[ς αἰῶνας] τῶν αἰώ-
νων. ἀμήν.
19 Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀ[κύλαν], καὶ τὸν Ὀνησιφόρου [οἶ-
20 κον]. Ἔραστος ἔμεινεν ἐν [Κορίν]θῳ· Τρόφιμον δὲ ἀπέ[λιπον]
21 ἐν Μηλώτῳ ἀσθενοῦ[ντα]. Σπούδασον πρὸ χειμ[ῶ]νος ἐλθεῖν.
Ἀσπάζετέ σε Εὔβουλος, κ[αὶ] Πούδης, καὶ Λῖνος, καὶ Κ[λαυ]-
δία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντ[ες].
22 Ὁ Κύριος Ἰησοῦς μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις μεθ᾽
ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β.
ΕΓΡΑΦΗ ΑΠΟ ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΣ.

---

1) αντεστη. Sic MS.

[ΠΡΟΣ] ΤΙΤΟΝ.[1])

ΚΕΦ. Α.

CAP. I. [*Παῦλο*]*ς δοῦλος Θεοῦ, ἀπόστο*[*λος δ*]*ὲ Χριστοῦ Ἰησοῦ, κατὰ* 1
πίστιν ἐκλε[*κτῶν*] *Θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας* [*τῆς κ*]*ατ᾿ εὐ-*
σέβειαν, ἐπ᾿ ἐλπίδι [*ζωῆ*]*ς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλα*[*το ὁ ἀ*]*ψευ-* 2
δὴς Θεὸς πρὸ χρόνων [*αἰω*]*νίων, ἐφανέρωσεν δὲ* [*και*]*ροῖς ἰδίοις* 3
τὸν λόγον αὐτοῦ, [*ἐν*] *κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθην* [*ἐγ*]*ὼ κατ᾿ ἐπι-*
ταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν [*Θε*]*οῦ· Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ* 4
[*κ*]*οινὴν πίστιν, Χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς, καὶ*
Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

Τούτου χάριν ἀπέλειπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λίποντα 5
ἐπιδιορθώσῃς, καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς
ἐγώ σοι διεταξάμην· εἴ τις ἐστὶν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς 6
ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστὰ, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας, ἢ ἀνυπό-
τακτα. δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς Θεοῦ οἰ- 7
κονόμον· μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην,
μὴ αἰσχροκερδῆ, ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δί- 8
καιον, ὅσιον, ἐνκρατῆ, ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πι- 9
στοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ
θλίψει, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν. Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ, 10
ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι, καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ πε-
ριτομῆς, οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν· οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέ- 11
πουσίν, διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρδους χάριν· Εἶπέν 12
τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφήτης, Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ
θηρία, γαστέρες ἀργαί. ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής· δι᾿ ἣν 13
αἰτίαν ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει,
μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις, καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων 14
ἀποστρεφομένων τὴν ἀλήθειαν. Πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· 15
τοῖς δὲ μεμιαμμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρὸν, ἀλλὰ με-
μίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησεις. Θεὸν ὁμολογοῦσιν 16

---

1) *προς Τιτον. προς* abscissum est.

εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπιθεῖς I.
καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

ΚΕΦ. Β.

CAP. II.

1 2 Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλείᾳ· πρεσβύ-
τας νηφαλίους εἶναι, σεμνοὺς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πί-
3 στει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ· Πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν κατα-
στήματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, μηδὲ οἴνῳ πολλῷ δεδου-
4 λωμένας, καλοδιδασκάλους, ἵνα σωφρονίζουσιν τὰς νέας φιλάν-
5 δρους εἶναι, φιλοτέκνους, σώφρονας, ἁγνὰς, οἰκουργοὺς, ἀγα-
θὰς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ
6 Θεοῦ βλασφημῆται. Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σω-
7 φρονεῖν, περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων,
8 ἐν τῇ διδασκαλείᾳ ἀφθορίαν, σεμνότητα, λόγον ὑγιῆ, ἀκατά-
γνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ, μηδὲν ἔχων λέγειν περὶ
9 ὑμῶν φαῦλον. Δούλους δεσπόταις ἰδίοις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶ-
10 σιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ
πᾶσαν πίστιν ἐνδιγνυμένους ἀγαθήν· ἵνα τὴν διδασκαλείαν τὴν
11 τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν. ἐπεφάνη γὰρ ἡ
12 χάρις τοῦ Θεοῦ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις,[1]) παιδεύουσα ἡμᾶς,
ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σω-
φρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι,
13 προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης
14 τοῦ μεγάλου Θεοῦ, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃς ἔδω-
κεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνο-
μίας, καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔρ-
15 γων. Ταῦτα διδάσκε, καὶ παρακάλει, καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης
ἐπιταγῆς. μηδείς σου περιφρονείτω.

1) *πασιν ανθρωποις.* Rescripsit m. rec. Sequitur rasura septem circiter literarum.

ΚΕΦ. Γ.

CAP. III.

Ὑπομίμνησκε δὲ αὐτοὺς ἀρχαῖς ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πει- 1
θαρχεῖν, καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἑτοίμους εἶναι, μηδένα 2
βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδιγνυμένους πραΰ-
τητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους. Ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνό- 3
ητοι, ἀπιθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδο-
ναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοὶ, μει- 4
σοῦντες ἀλλήλους· Ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπε-
φάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιο- 5
σύνῃ ἃ ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸ αὐτοῦ ἔλεος ἔσωσεν
ἡμᾶς, διὰ τοῦ λουτροῦ παλινγενεσίας, καὶ ἀνακαινώσεως Πνεύμα-
τος Ἁγίου, οὗ ἐξέχεεν ἐφ᾽ ἡμᾶς πλουσίως, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ 6
τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι, κλη- 7
ρονόμοι γενήθωμεν κατ᾽ ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. Πιστὸς ὁ λό- 8
γος, καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθε, ἵνα φρον-
τίζωσιν καλῶν ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες Θεῷ· ταῦτά
ἐστιν καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις. Μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ 9
γενεαλογίας καὶ ἔρεις καὶ μάχας νομικὰς περιΐστασο· εἰσὶν γὰρ
ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. Αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετ[ὰ μίαν καὶ] 10
δευτέραν νουθεσίαν [παραιτοῦ], εἰδὼς ὅτι ἐξέστρεπτ[αι[1]) ὁ τοι- 11
οῦ]τος, καὶ ἁμαρτάνει, ὢν [αὐτοκατά]κριτος.

Ὅταν πέμ[ψω Ἀρτε]μᾶν πρός σε ἢ Τυχικὸν, σ[πούδασον] 12
ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικό[πολιν]· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχε[ιμά-
σαι]. Ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀ[πολλὼ] σπουδαίως πρόπεμψον, 13
ἵν[α μη]δὲν αὐτοῖς λείπῃ. μανθαν[έτω]σαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι 14
καλ[ῶν] ἔργων προΐστασθε εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ
ὦσιν ἄκαρποι. Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ᾽ ἐμοῦ πάντες. ἀσπάσα- 15
σθε τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

ΕΓΡΑΦΗ ΑΠΟ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.

---

1) ἐξεστρεπται. Sic MS.

[ΠΡΟ]Σ ΦΙΛΗΜΟΝΑ.[1])

1 [*Παῦλο*]*ς δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ Τιμό*[*θεος*] *ὁ ἀδελφὸς,*
2 *Φιλήμονι* [*τῷ ἀγ*]*απητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν,* [*καὶ Ἀπ*]*φίᾳ τῇ*
ἀδελφῇ καὶ Ἀρχίπ[*πῳ τ*]*ῷ συνστρατιώτῃ ἡμῶν,* [*καὶ τ*]*ῇ κατ'*
3 *οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ·* [*Χάρις*] *ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς*
[*ἡμ*]*ῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.*
4 [*Εὐχ*]*αριστῶ τῷ Θεῷ μου πάντοτε,* [*μν*]*είαν σου ποιούμε-*
5 *νος ἐπὶ τῶν* [*πρ*]*οσευχῶν μου, ἀκούων σου* [*τὴ*]*ν ἀγάπην καὶ*
τὴν πίστιν, ἣν [*ἔ*]*χεις εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας*
6 *τοὺς ἁγίους, ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργὴς γένη-*
7 *ται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ ἐν ἡμῖν εἰς Χριστόν. Χαρὰν*
γὰρ πολλὴν ἔσχον καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ
8 *σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ. διὸ πολ-*
9 *λὴν ἐν Χριστῷ παῤῥησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον, διὰ*
τὴν ἀνάγκην μᾶλλον παρακαλῶ· τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύ-
10 *της, νῦν δὲ καὶ δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ· παρακαλῶ σε περὶ*
τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγὼ ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς, Ὀνήσιμον,
11 12 *τόν ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνὶ δέ σοι καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον, ὃν*
13 *ἀνέπεμψά σοι αὐτὸν, τουτέστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα· ὃν ἐγὼ ἐβου-*
λόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ μοι διακονῇ ἐν
14 *τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου· χωρεὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐ-*
δὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου
15 *ᾖ, ἀλλὰ κατὰ ἑκούσιον. Τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς*
16 *ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς· οὐκέτι ὡς δοῦλον, ἀλλ'*
ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητὸν, μάλιστα ἐμοὶ, πόσῳ δὲ μᾶλ-
17 *λόν σοι καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν Κυρίῳ; εἰ οὖν με ἔχεις κοινω-*
18 *νὸν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. εἰ δέ τι ἠδίκησέν σε ἢ ὀφίλει,*
19 *τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγα. Ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ, ἐγὼ ἀπο-*
20 *τίσω· ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτόν μοι προσοφίλεις. ναὶ,*
ἀδελφὲ, ἐγώ σου ὀναίμην ἐν Κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα

---

1) *προς Φιλημονα. προ* abscissum est.

ἐν Χριστῷ. Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ 21
ὑπὲρ ἃ λέγω ποιήσεις. ἅμα δὲ καὶ ἑτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ 22
ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.

Ἀσπάζεταί σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν Χριστῷ 23
Ἰησοῦ, Μάρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου. 24
Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος 25
ὑμῶν.[1])

[ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ.]

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ.[2])

ΚΕΦ. Α.

CAP.I.[Ἀπο]κάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ [ὁ Θεὸς],[3]) δεῖξαι 1
τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γε[νέ]σθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀπο-
[στ]είλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τοῦ δούλου [αὐ]τοῦ Ἰωάννῃ, ὃς 2
ἐμαρτύρησεν τὸν [λό]γον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ, [ὅ]σα ἴδεν. μακάριος ὁ ἀναγινώσκων, [κ]αὶ οἱ ἀκούοντες 3
τοὺς λόγους τῆς [π]ροφητείας, καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμ-
μένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

[Ἰ]ωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· χάρις 4
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ ὁ ὢν[4]) καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος· καὶ ἀπὸ τῶν
ἑπτὰ πνευμάτων τῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ· καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ 5
Χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς, ὁ πρωτότοκος τῶν νεκρῶν, καὶ ὁ ἄρ-
χων τῶν βασιλέων τῆς γῆς· τῷ ἀγαπῶντι ἡμᾶς, καὶ λύσαντι ἡμᾶς
ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ· καὶ ἐποίησεν ἡμῖν βασιλείαν 6
ἱερεῖς τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς
τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

Ἰδοὺ ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς 7

---

1) Subscriptio abscissa est. 2) Titulus fere abscinditur. 3) *ο Θεος.* dubium est, an *Θεος* vel *ο Θεος* legendum sit. 4) *απο ο ων.* Sic MS. pro *του ο ων.*

ὀφθαλμὸς, καὶ οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν· καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν I.
πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. ναὶ, ἀμήν.
8 Ἐγώ εἰμι τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ω, λέγει Κύριος ὁ Θεὸς, ὁ ὢν καὶ
9 ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ. ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς
ὑμῶν καὶ συγκοινωνὸς ἐν τῇ θλίψει, καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν
Χριστῷ· Ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ, διὰ τὸν λό-
10 γον τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ. Ἐγὼ ἐγενόμην ἐν Πνεύ-
ματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ· καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ὄπισθέν
11 μου ὡς σάλπιγγος, λεγούσης, ὃ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον, καὶ
πέμψον ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς Ἔφεσον, καὶ εἰ Σμύρναν,[1]) καὶ
εἰς Πέργαμον, καὶ εἰς Θυάτιραν, καὶ εἰς Σάρδεις, καὶ εἰς Φιλαδέλ-
12 φιαν, καὶ εἰς Λαοδίκιαν. καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἥτις
λαλεῖ μετ' ἐμοῦ· [Κ]αὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσᾶς,
13 καὶ ἐμμέσῳ τῶν λυχνιῶν ὁμοίωμα υἱῷ ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον
[π]οδήρην, καὶ περιεξωσμένον πρὸς τοῖς μαζοῖς ζώνην χρυσᾶν·
14 ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ὡς ἔριον λευκὸν, ὡς χιών·
15 καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρός· καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι
χαλκολιβάνῳ, ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένης· καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς
16 φωνὴ ὑδάτων πολλῶν· καὶ ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ αὐτοῦ ἀστέρες ἑπτά·
καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὀξῖα ἐκπορευομένη·
17 καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ, ὡς ὁ ἥλιος φαίνι[2]) ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. καὶ ὅτε
εἶδον αὐτὸν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ ἔθηκεν
τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ἐπ' ἐμὲ, λέγων, μὴ φοβοῦ. ἐγώ εἰμι ὁ πρωτότο-
18 κος καὶ ὁ ἔσχατος, καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρὸς, καὶ ἰδοὺ ζῶν
εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· καὶ ἔχω τὰς κλῖς τοῦ θανάτου
19 καὶ τοῦ ᾅδου. Γράψον οὖν ἃ ἴδες, καὶ ἅ εἰσιν, καὶ ἃ μέλλει γείνε-
20 σθαι μετὰ ταῦτα· τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων οὓς εἶδες ἐν τῇ
δεξιᾷ μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς. οἱ ἑπτὰ ἀστέρες, ἄγ-
γελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσιν· καὶ αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰ, ἑπτὰ ἐκ-
κλησίαι εἰσίν.

---

1) εισμυρναν. Sic, pro εις Σμυρναν. 2) φαινι. Sic MS. pro φαινει.

ΚΕΦ. Β.

CAP. II.

Τῷ ἀγγέλῳ τῷ ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ κρα- 1
τῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐμμέσῳ
τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσέων· οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ τὸν κόπον, 2
καὶ τὴν ὑπομονήν σου, ὅτι οὐ δύνῃ βαστάσαι κακοὺς, καὶ ἐπιράσας
τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους καὶ οὐκ εἰσὶν, καὶ εὗρες αὐτοὺς
ψευδεῖς, καὶ ὑπομονὴν ἔχεις καὶ ἐβάστασας διὰ τὸ ὄνομά μου καὶ 3
οὐκ ἐκοπίακες. ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν πρώτην σου ἀγάπην 4
ἀφῆκας. μνημόνευε οὖν πόθεν πέπτωκας, καὶ μετανόησον, καὶ τὰ 5
πρῶτα ἔργα ποίησον· εἰ δὲ μὴ, ἔρχομαί σοι, καὶ κεινήσω τὴν
λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσῃς. ἀλλὰ τοῦτο 6
ὄχεις,[1]) *ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαΐτων, κἀγὼ μισῶ. Ὁ ἔχων* 7
οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις· τῷ νι-
κοῦντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὅ ἐστιν ἐν τῷ
παραδίσῳ τοῦ Θεοῦ.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῷ ἐν Σμύρνης ἐκκλησίας γράψον, τάδε λέ- 8
γει[2]) *ὁ πρωτότοκος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν.*
οἶδά σου τὴν θλίψιν καὶ τὴν πτωχίαν· ἀλλὰ πλούσιος εἶ· καὶ τὴν 9
βλασφημίαν ἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτοὺς, καὶ οὐκ
εἰσὶν, ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ Σατανᾶ. μὴ φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν. 10
ἰδοὺ μέλλει βάλλειν ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν, ἵνα πειρα-
σθῆτε· καὶ ἔχητε θλίψιν ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι θανά-
του, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω 11
τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ
θανάτου τοῦ δευτέρου.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον, τάδε 12
λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξῖαν· οἶδα ποῦ 13
κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ Σατανᾶ, καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά
μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις Ἀν-

---

1) *τουτο οχεις*. Sic, pro *τουτο εχεις*. 2) *λεγει*. Sic MS. Woide, male, *λεγεγει*.

τείπας ὁ μάρτυς μου ὁ πιστός μου, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, II.
14 ὅπου ὁ Σατανᾶς κατοικεῖ. ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχει[1])
ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς ἐδίδασκεν τῷ Βαλὰκ
βασιλεῖ, σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, φαγεῖν εἰδω-
15 λόθυτα καὶ πορνεῦσαι. οὕτως ἔχεις, καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν δι-
16 δαχὴν Νικολαϊτῶν ὁμοίως. μετανόησον οὖν, εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι
ταχύ, καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός
17 μου. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησί-
αις· τῷ νικοῦντι δώσω αὐτῷ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ
δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκήν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν
γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων.
18 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῷ ἐν Θυατίροις γράψον, τάδε λέγει ὁ
υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς φλόγα πυρός, καὶ
19 οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι[2]) χαλκολιβάνῳ· οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ
τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν, καὶ τὴν διακονίαν καὶ ὑπομονήν
20 σου, καὶ τὰ ἔργα σου, τὰ ἔσχατα πλίονα τῶν πρώτω[ν]. ἀλλὰ
ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι ἀφεὶς τ[ὴν γυ]ναῖκά σου τὴν Ἰεξαβέλ, ἡ λέ-
γο[υσα] ἑαυτὴν προφῆτιν, καὶ διδάσκ[ει καὶ] πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς δού-
21 λους, πορ[νεῦ]σαι καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα. καὶ ἔ[δω]κα αὐτῇ χρόνον
ἵνα μετανοήσ[ῃ] καὶ οὐκ ἠθέλησεν μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνίας
22 αὐτῆς. ἰδοὺ βάλλ[ω] αὐτὴν εἰς φυλακήν, καὶ τοὺς μοιχεύοντας
μετ' αὐτῆς εἰς θλίψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσουσιν ἐκ τῶν ἔρ-
23 γων αὐτῶν, τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ· καὶ γνώσονται
πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ ἐραυνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας·
24 καὶ δώσω ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς λοι-
ποῖς τοῖς ἐν Θυατίροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδαχὴν ταύτην, οἵτι-
νες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βάθεα τοῦ Σατανᾶ, ὡς λέγουσιν, οὐ βαλλῶ
25 ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος· πλὴν ὃ ἔχετε κρατήσατε, ἕως οὗ ἂν ἥξω.
26 καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω
27 αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν· καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ
σιδηρᾷ· ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ συντρίβεται, ὡς κἀγὼ εἴ-
28 ληφα παρὰ τοῦ πατρός μου· καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν

---

1) εχει. Sic, pro εχεις. 2) ομοιοι. Olim ομοιο. Correxit 1 m.

II. προϊνόν.[1]) Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκ- 29
κλησίαις.[2])

ΚΕΦ. Γ.

CAP. III.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον, τάδε λέγει ὁ 1
ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας· οἶδά σου
τὰ ἔργα, ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῇς, καὶ νεκρὸς εἶ. γίνου γρη- 2
γορῶν, καὶ στήρισον τὰ λοιπὰ ἃ ἔμελλον ἀποθανεῖν· οὐ γὰρ
εὕρηκά σου ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ μου. Μνη- 3
μόνευε οὖν πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει, καὶ μετανόη-
σον. ἐὰν[3]) οὖν μὴ γρηγορήσῃς, ἥξω ὡς κλέπτης, καὶ οὐ μὴ
γνῷς ποίαν ὥραν ἥξω ἐπὶ σέ. ἀλλὰ ἔχεις ὀλίγα ὀνόματα ἐν Σάρ- 4
δεσιν, ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ περιπατήσου[4]) μετ'
ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. ὁ νικῶν, οὕτω[ς] περιβαλεῖτε ἐν 5
ἱματίοις λευκοῖς· καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐ[τοῦ ἐκ τ]ῆς βί-
βλου τῆς ζωῆς, καὶ ὁμολο[γήσ]ω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ [πα-
τρός] μου, καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων [αὐτ]οῦ. ὁ ἔχων οὖς ἀκου- 6
σάτω τί τὸ Πνεῦμα [λέ]γει ταῖς ἐκκλησίαις.

[Καὶ] τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφίας [ἐ]κκλησίας γράψον, 7
τάδε λέγει ὁ ἀλη[θ]εινὸς ὁ ἅγιος, ὁ ἔχων τὴν κλῖν Δαβὶδ, [ὁ]
ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλίσει, κλείων καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει· οἶδά 8
σού τὰ ἔργα· ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἀνεῳγμένην, ἣν
οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτή-
ρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. ἰδοὺ δίδω ἐκ 9
τῆς συναγωγῆς τοῦ Σατανᾶ τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι,
καὶ οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἥξουσιν
καὶ προσκινήσουσιν[5]) ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι ἐγὼ
ἠγάπησά σε. καὶ ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, κά- 10
γώ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρ-
χεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας
ἐπὶ τῆς γῆς. ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ 11

1) προινον. Sic, pro πρωινον. 2) Ver. 29 cum sequentibus junxit scriba.
3) εαν. Olim εν. Correxit 1 m. 4) περιπατησου. Sic MS. σιν omisso.
5) προσκινησουσιν. Sic MS. Woide προσκυνησουσιν, male.

12 τὸν στέφανόν σου. ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στύλον ἐν τῷ ναῷ III.
τοῦ Θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ᾽
αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ
Θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἱερουσαλὴμ, ἡ καταβαίνουσα ἐκ τοῦ οὐ-
13 ρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν. Ὁ
ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.
14 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικίᾳ ἐκκλησίας γράψον, τάδε
λέγει ὁ ἀμὴν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθεινὸς, ἡ ἀρχὴ τῆς
15 κτίσεως τοῦ Θεοῦ· οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ,
16 οὔτε ζεστός· οὕτως ὅτι χλειαρὸς εἶ, καὶ οὔτε ψυχρὸς οὔτε ζε-
17 στὸς, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου. ὅτι λέγεις, ὅτι
πλούσιός εἰμι, καὶ πεπλούτηκα, καὶ οὐδὲν χρείαν ἔχω, καὶ οὐκ
οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ὁ ἐλεινὸς, καὶ πτωχὸς καὶ
18 τυφλὸς καὶ γυμνός. συμβουλεύω σοι [ἀ]γοράσαι παρ᾽ ἐμοῦ χρυ-
σίον πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς, ἵνα πλουτήσῃς, καὶ ἱμάτια λευκὰ,
ἵνα περιβάλῃ, καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς γυμνότητός
σου· καὶ κολλούριον ἔγχρισαι τοὺς ὀφθαλμούς σου, ἵνα βλέ-
19 πῃς. ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παιδεύω· ζήλευε οὖν
20 καὶ μετανόησον. ἰδοὺ ἕστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐάν
τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου, καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, εἰσελεύσο-
μαι πρὸς αὐτὸν, καὶ διπνήσω μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς μετ᾽ ἐμοῦ.
21 ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθείσαι μετ᾽ ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου,
ὡς κἀγὼ ἐνίκησα, καὶ ἐκάθεισα μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ
22 θρόνῳ αὐτοῦ. ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς
ἐκκλησίαις.

ΚΕΦ. Δ.

CAP. IV.

1 Μετὰ ταῦτα ἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἠνεῳγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ,
καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη, ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ᾽
ἐμοῦ, λέγων, ἀνάβηθι ὧδε, καὶ δείξω σοι ὅσα δεῖ γενέσθαι μετὰ
2 ταῦτα. εὐθέως ἐγενόμην ἐν Πνεύματι· καὶ ἰδοὺ θρόνος ἔκειτο
3 ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τὸν θρόνον καθήμενος· καὶ ὁ καθήμενος

IV. ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι καὶ σαρδίῳ· καὶ ἱερεῖς[1]) κυκλόθεν τοῦ
θρόνου ὅμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ. καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρό- 4
νους εἴκοσι τέσσαρες· καὶ ἐπὶ τοὺς εἴκοσι τέσσερας θρόνους πρε-
σβυτέρους καθημένους, περιβεβλημένους ἱματίοις λευκοῖς· καὶ
ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκ- 5
πορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί· καὶ ἑπτὰ λαμπάδες
πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, ἅ ἐστιν τὰ ἑπτὰ πνεύματα
τοῦ Θεοῦ· καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα ὑαλίνη, ὁμοία κρυ- 6
στάλλῳ. καὶ ἐμμέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσερα
ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν. καὶ τὸ ζῶον τὸ 7
πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῶον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ
τρίτον ζῶον ἔχων[2]) τὸ πρόσωπον ὡς ἀνθρώπου, καὶ τὸ τέταρτον
ζῶον ὅμοιον ἀετῷ πετομένῳ.[3]) καὶ τὰ τέσσερα ζῶα, ἓν καθ' ἓν αὐ- 8
τῶν, ἔχων ἀνὰ πτέρυγας ἓξ κυκλόθεν, καὶ ἔσωθεν γέμουσιν
ὀφθαλμῶν, καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς, λέ-
γοντες, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν
καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος. καὶ ὅταν δώσουσιν τὰ ζῶα[4]) δόξαν καὶ 9
τιμὴν καὶ εὐχαριστείας τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ, τῷ ζῶντι εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, πεσοῦνται οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύ- 10
τεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ[5]) προσκυνήσου-
σιν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσιν τοὺς στε-
φάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες, ἄξιος εἶ, ὁ Κύριος 11
καὶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ δύναμιν·
ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ διὰ θελήματί σου[6]) ἦσαν.

ΚΕΦ. Ε.

CAP. V.

Καὶ ἴδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον 1
γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ὄπισθεν, κατεσφραγισμένον σφραγῖ-
σιν ἑπτά.
Καὶ ἴδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ, τίς 2

1) ιερεις. Sic pro ιρις. 2) ζωον εχων. Sic MS. 3) πετομενω. Sic MS. 4) ζωα, rescriptum atramento recentiori. 5) πεσουνται — θρονου, και. Omnia rescripta ut videtur atramento recentiori. 6) σου. Olim ιου; correxit 1 m.

3 ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, καὶ λῦσαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ; καὶ οὐ- V.
δεὶς ἠδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ, οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς, οὐδὲ ὑποκάτω τῆς
5 γῆς, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, οὔτε βλέπειν αὐτό.[1]) καὶ εἷς ἐκ τῶν
πρεσβυτέρων λέγει μοι, μὴ κλαῖε· ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς
φυλῆς Ἰούδα, ἡ ῥίζα Δαβὶδ, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, καὶ τὰς ἑπτὰ
6 σφραγῖδας αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ καὶ ἐμμέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσά-
ρων ζώων, καὶ ἐμμέσῳ τῶν πρεσβυτέρων, ἀρνίον ἑστηκὸς ὡς ἐσφα-
γμένον, ἔχων[2]) κέρατα ἑπτὰ καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτὰ, οἵ εἰσιν τὰ
7 πνεύματα τοῦ Θεοῦ ἀπεσταλμένοι εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. καὶ ἦλ-
θεν καὶ εἴληφεν ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου.
8 καὶ ὅτε ἔλαβεν τὸ βιβλίον, τὰ τέσσερα ζῷα καὶ οἱ εἰκοσιτέσ-
σαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ἔχοντθς[3]) ἕκαστος
κιθάραν, καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἵ εἰσιν αἱ
9 προσευχαὶ τῶν ἁγίων· καὶ ᾄδωσιν ᾠδὴν καινὴν, λέγοντες, ἄξιος
εἶ λαβεῖν τὸ βιβλίον, καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ· ὅτι
ἐσφάγης, καὶ ἠγόρασας[4]) τῷ Θεῷ ἐν τῷ αἵματί σου, ἐκ πάσης
10 φυλ[ῆς καὶ] γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, κ[αὶ ἐποί]ησας αὐ-
11 τοὺς βασιλείαν καὶ ἱερε[ῖς· καὶ] βασιλεύουσιν ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ
ἴδ[ον], καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀγγέλων π[ολλῶν] κύκλῳ τοῦ θρό-
νου καὶ τῶν ζώω[ν] καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ ἦν ὁ [ἀρι]θμὸς
12 αὐτῶν μυριάδες[5]) μυριάδ[ων] καὶ χιλιάδες χιλιάδων, λέγοντες
φ[ω]νῇ μεγάλῃ, ἄξιός ἐστιν τὸ ἀρνίον τ[ὸ] ἐσφαγμένον λαβεῖν
τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ
13 δόξαν καὶ εὐλογίαν. καὶ πᾶν κτίσμα ὃ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ
τῆς γῆς, καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἐστὶν,
καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, ἤκουσα λέγοντα, τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ
θρόνῳ τῷ ἀρνίῳ, ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κρά-
14 τος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. καὶ τὰ τέσσερα ζῷα ἔλεγον,
ἀμήν· καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσαν, καὶ προσεκύνησαν.

---

1) αυτο. Ver. 4 deest. 2) εχων. Sic MS. pro εχον. 3) εχοντθς. Sic MS. pro εχοντες. 4) ηγορασας. Sic MS. Woide, male, ηγωρασας. 5) αντων μυριαδες. Sic MS. Woide, male, αυτωιν μυριαδες.

ΚΕΦ. ϛ.

CAP. VI.

Καὶ ἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν ἕπτα σφραγίδων, 1
καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων λέγοντος, ὡς φωνὴ βρον-
τῆς, λέγοντος, ἔρχου. Καὶ ἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκὸς, καὶ ὁ 2
καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων τόξον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος,
καὶ ἐξῆλθεν ὁ νικῶν, καὶ ἵνα νικήσῃ. καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφρα- 3
γῖδα τὴν δευτέραν, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος, ἔρχου.
καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρός· καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐ- 4
τὸν ἐδόθη λαβεῖν τὴν εἰρήνην τῆς γῆς, καὶ ἵνα ἀλλήλους σφά-
ξουσιν· καὶ ἐδόθη αὐτῷ μεγάλη μάχαιρα.

Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρί- 5
του ζώου λέγοντος, ἔρχου. καὶ ἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας, καὶ
ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Καὶ ἤκουσα 6
ὡς φωνὴν ἐμμέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν, χοῖνι[ξ] σί-
του δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῶν τοῦ δηναρίου· καὶ
τ[ὸ] ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς. καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν 7
σφ[ραγῖδα] τὴν τετάρτην, ἤκουσα φω[νὴν] τοῦ τετάρτου ζώου
λέγοντος, [ἔρχο]υ. καὶ ἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος χλω[ρὸς], καὶ ὁ 8
καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, [ὄν]ομα αὐτῷ ὁ Ἀθάνατος, καὶ ὁ Ἅιδης
[ἀκ]ολουθῖ μετ' αὐτοῦ· καὶ ἐδόθη αὐ[τοῖ]ς ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέ-
ταρτον τῆς [γῆ]ς ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν [λι]μῷ καὶ ἐν
θανάτῳ, καὶ τὸ τέταρτον [τ]ῶν θηρίων τῆς γῆς.

[Κ]αὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγῖδα, ἶδον ὑποκάτω 9
τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ
Θεοῦ, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἣν εἶχον, καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ, 10
λέγοντες, ἕως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθεινὸς, οὐ κρί-
νεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς
γῆς; καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἑκάστῳ στολὴ λευκὴ, καὶ ἐῤῥέθη αὐ- 11
τοῖς ἵνα ἀναπαύσονται χρόνον ἔτι μικρὸν, ἕως πληρώθωσιν καὶ
οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν, οἱ μέλλοντες ἀπο-
κτέννεσθαι ὡς καὶ αὐτοί.

Καὶ ἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν ἕκτην· καὶ ἰδοὺ 12

σισμὸς ἐγένετο μέγας, καὶ ὁ ἥλιος ἐγένετο μέλας ὡς σάκκος VI.
13 τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα, καὶ οἱ ἀστέρες
τοῦ Θεοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς συκῆ βάλλει τοὺς ὀλύνθους
14 αὐτῆς, ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου σαλευομένη· καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπε-
χωρίσθη ὡς βιβλίον ἑλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ
15 τῶν τόπων αὐτῶν ἀπεκείνησαν· καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ
οἱ μεγιστᾶνες, οἱ χιλίαρχοι καὶ οἱ πλούσιοι, καὶ οἱ ἰσχυροὶ, καὶ
πᾶς δοῦλος καὶ ἐλεύθερος ἔκρυψαν[1]) ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ
16 εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων, καὶ λέγουσιν τοῖς ὄρεσιν καὶ ταῖς
πέτραις, πέσατε ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου
τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου·
17 ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ τίς δύνα-
ται σταθῆναι;

ΚΕΦ. Ζ. CAP. VII.

1 Μετὰ τοῦτο ἶδον τέσ[σ]αρες[2]) ἀγγέλους ἑστῶτας ἐπὶ τὰς τέσ-
σαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρες ἀνέμους τῆς
γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος μήτε ἐπὶ θαλάσσης, μήτε ἐπὶ δέν-
2 δρου. Καὶ ἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαινόντα ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου,
ἔχοντα σφραγῖδα Θεοῦ ζῶντος· καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ τοῖς
τέσσαρσιν ἀγγέλοις, οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν
3 θάλασσαν, λέγων, μὴ ἀδικήσηται τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν, μήτε
τὰ δένδρα, ἄχρι σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ
4 τῶν μετώπων αὐτῶν. ἑκατὸν τεσσαράκοντα δ΄[3]) χιλιάδες ἐσφρα-
5 γισμένοι ἐκ πάσης[4]) φυλῆς υἱῶν Ἰσραήλ· ἐκ φυλῆς Ἰούδα, δώ-
δεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν, δώδεκα χιλι-
6 άδες· ἐκ φυλῆς Γὰδ, δώδεκα χιλιάδες· ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ, δώ-
δεκα χιλιάδες· ἐκ φυλῆς Νεφθαλὶμ, δώδεκα χιλιάδες· ἐκ φυ-
7 λῆς Μαννασσῆ, δώδεκα χιλιάδες· ἐκ φυλῆς Συμεὼν, δώδεκα
χιλιάδες· ἐκ φυλῆς Λευῒ, δώδεκα χιλιάδες· ἐκ φυλῆς Ἰσσαχὰρ,
8 δώδεκα χιλιάδες· ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν, δώδεκα χιλιάδες· ἐκ φυ-

1) εκρυψαν. Olim εκαυψαν: correctio 1 m. 2) τεσσαρες. Sic MS. pro τεσσάρας, ut mox. 3) δ΄. superius addidit 1 m. 4) πασης. η rescriptum a 1 m. vel antiqua.

VII. λῆς Ἰωσὴφ, δώδεκα χιλιάδες· ἐκ φυλῆς Βενιαμεὶν, δώδεκα χιλι-
άδες ἐσφραγισμένοι.
Μετὰ ταῦτα ἶδον ὄχλον πολὺν, καὶ ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐ- 9
δεὶς ἐδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσ-
σῶν, ἑστῶτες ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περι-
βεβλημένους στολὰς λευκὰς, καὶ φοίνικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν.
καὶ κράζουσι φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες, ἡ σωτηρία τοῦ Θεοῦ 10
ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ, καὶ τῷ ἀρνίῳ. καὶ πάν- 11
τες οἱ ἄγγελοι ἱστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυ-
τέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ θρό-
νου ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ, λέ- 12
γοντες, ἀμήν· ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ εὐχαριστεία καὶ ἡ
τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ Θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶ-
νας τῶν αἰώνων. ἀμήν.
Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων, λέγων μοι, οὗτοι 13
οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκὰς, τίνες εἰσὶν, καὶ πό-
θεν ἦλθον; καὶ εἴρηκα αὐτῷ, κύριε, σὺ οἶδας. Καὶ εἶπέν μοι, 14
οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἀπὸ θλίψεως μεγάλης, καὶ ἔπλυναν
τὰς στολὰς αὐτῶν, καὶ ἐλεύκαναν αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρ-
νίου. διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, καὶ λα- 15
τρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ὁ
καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. οὐ πινάσου- 16
σιν ἔτι, οὐδὲ μὴ διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ὁ
ἥλιος, οὐδὲ πᾶν καῦμα· ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνάμεσον τοῦ θρό- 17
νου ποιμανεῖ αὐτοὺς, καὶ ὁδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ ζωῆς πηγὰς
ὑδάτων, καὶ ἐξαλίψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν
αὐτῶν.

ΚΕΦ. Η.

CAP. VIII

Καὶ ὅταν ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο σιγὴ ἐν 1
τῷ οὐρανῷ ὡς εἰμίωρον. καὶ ἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους, οἳ ἐνώ- 2
πιον τοῦ Θεοῦ ἑστήκασιν καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. Καὶ 3
ἄλλος ἄγγελος ἦλθεν, καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, ἔχων
λιβανωτὸν χρυσοῦν· καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλὰ, ἵνα δώ-

σει ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων, ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον VIII.
4 τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν
θυμιαμάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων, ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέ-
5 λου, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανω-
τὸν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ
ἔλαβον[1]) εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ
6 φωναὶ καὶ σισμός. καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ
7 σάλπιγγας, ἡτοίμασαν αὐτοὺς ἵνα σαλπίσωσιν. καὶ ὁ πρῶτος
ἐσάλπισεν, καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα ἐν αἵματι,
καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ
τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατ-
8 εκάη. καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ὡς ὄρος μέγα
πυρὶ καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρί-
9 τον τῆς θαλάσσης αἷμα. καὶ ἀπέθανεν τὸ τρίτον τῶν κτισμά-
των [τῶν] ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα ψ[υχὰς], καὶ τὸ τρίτον
10 τῶν πλοίων δ[ιεφθά]ρησαν. Καὶ ὁ τρίτος ἄγγ[ελος] ἐσάλπι-
σεν, καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ [οὐρανοῦ] ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς
11 [λαμ]πὰς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον [τῶν] ποταμῶν. καὶ τὸ
ὄνομα τοῦ ἀ[στέ]ρος λέγεται ὁ Ἄψινθος· καὶ ἐγέ[νε]το τὸ τρί-
τον τῶν ὑδάτων εἰς ἄψ[ινθον], καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων
12 ἀπέθανον ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησ[αν]. Καὶ ὁ τέταρ-
τος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ
τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτι-
σθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φάνῃ τὸ τέταρτον αὐ-
13 τῆς, καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως. καὶ ἶδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἀετοῦ πε-
τομένου ἐν μεσουρανήματι, λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ, οὐαὶ, οὐαὶ,
οὐαὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς
σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

ΚΕΦ. Θ.

CAP. IX.

1 Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλῖς τοῦ

1) ελαβον. Sic MS. pro εβαλον.

IX. φρέατος τῆς ἀβύσσου, καὶ ἤνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου. καὶ 2
ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος, καπνὸς καμίνου μεγάλης, καὶ ἐσκο-
τώθη ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. καὶ ἐκ 3
τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν,[1]) καὶ ἐδόθη αὐταῖς
ἐξουσίᾳ, ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς· καὶ ἐῤῥέθη 4
αὐταῖς ἵνα μὴ ἀδικήσουσιν τὸν χόρτον τῆς γῆς, οὐδὲ πᾶν χλω-
ρὸν, οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες οὐκ ἔχουσι
τὴν σφραγῖδα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων. καὶ ἐδόθη αὐ- 5
τοῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτοὺς, ἀλλ' ἵνα βασανισθήσονται[2])
μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου,
ὅταν πέσῃ[3]) ἄν[θρωπον]. Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητ[ήσου]- 6
σιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον, καὶ οὐ μὴ εὕρωσιν αὐτόν· καὶ
ἐπιθυμ[ήσουσι]ν ἀποθανεῖν, καὶ φεύγει ὁ θά[νατο]ς ἀπ' αὐτῶν.
καὶ τὰ ὁμοιώματα [τῶν] ἀκρίδων ὁμοιώματα ἵπποις [ἡτο]ιμα- 7
σμένοις εἰς πόλεμον, [καὶ] ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέ[φα]-
νοι ὅμοιοι χρυσῷ, καὶ τὰ πρόσω[πα α]ὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώ-
πων· καὶ [εἶ]χαν τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν· [κα]ὶ οἱ ὀδόντες 8
αὐτῶν ὡς λεόντων [ἦ]σαν· καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδη- 9
ροῦς· καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων ἵππων
πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον. καὶ ἔχουσιν οὐρὰς ὁμοίοις σκορ- 10
πίοις, καὶ κέντρα, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἀδι-
κῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε. ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν βασιλέα τὸν 11
ἄρχοντα τῆς ἀβύσσου, τὸν ἄγγελον, ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστὶ Ἀβαδ-
δὼν, καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων. ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπ- 12
ῆλθεν· ἰδοὺ ἔρχεται ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα.

Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν 13
ἐκ τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον
τοῦ Θεοῦ, λέγοντα τῷ ἀγγέλῳ ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα, λῦσον 14
τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ
μεγάλῳ Εὐφράτῃ. καὶ ἐλυπήθησαν[4]) οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ 15
ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἐνιαυ-
τὸν, ἵνα ἀποκτείνωσιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. καὶ ὁ ἀρι- 16
θμὸς τῶν στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ δὶς μυριάδες μυριάδων·

1) την γην. γ rescriptum a 1 m. ut videtur. 2) βασανισθησονται. Sic.
3) πεση. Sic, pro παιση. 4) ελυπηθησαν. Sic MS. pro ελυθησαν.

17 ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. Καὶ οὕτως ἶδον τοὺς ἵππους ἐν IX.
τῇ ὁράσει, καὶ τοὺς καθημένους ἐπ᾽ αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυ-
ρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς
κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ
18 καὶ καπνὸς καὶ θῖον. ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθη-
σαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ
19 τοῦ θίου, τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν· ἡ γὰρ ἐξ-
ουσία τῶν τόπων[1]) ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστιν, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς
αὐτῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ὄφεσιν, ἔχουσαι κεφαλὰς, καὶ ἐν
20 αὐταῖς ἀδικοῦσιν. καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων οἳ οὐκ ἀπεκτάνθη-
σαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὔτε μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν
χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσουσιν τὰ δαιμόνια, καὶ τὰ εἴδωλα
τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα,
21 ἃ οὔτε βλέπειν δύνανται, οὔτε ἀκούειν, οὔτε περιπατῖν· καὶ οὐ
μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν φαρμακιῶν αὐτῶν,
οὔτε ἐκ τῆς πονηρίας αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

ΚΕΦ. Ι.

CAP. X.

1 Καὶ ἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πε-
ριβεβλημένον νεφέλην, καὶ ἡ ἶρεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ,[2]) καὶ
τὸ πρόσωπον[3]) αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στύλοι πυ-
2 ρός· καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον·[4]) καὶ ἔθηκεν τὸν
πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ
3 τῆς γῆς, καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ λέων μυκᾶται· καὶ
4 ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς· καὶ
ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ, ἤμελλον γράφειν· καὶ ἤκουσα
φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν, σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ
5 ἑπτὰ βρονταὶ, καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς. καὶ ὁ ἄγγελος, ὃν ἶδον
ἑστῶτα ἐπὶ[5]) τῆς θαλάσσης[6]) καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἦρε τὴν χεῖρα
6 αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰ[ς] τοὺς αἰῶ-

1) τοπων. Sic pro ιππων. 2) κεφαλην αυτου. Rescripsit υ ultimum m. recens. 3) το προσωπον. το et ροσ, rescripsit m. ant. 4) βιβλαριδιον. Olim βιβλαριδειον vel βιβλαριδηον. Correxit m. recens. 5) εστωτα επι. Literas στωτα ε rescripsit m. ant. 6) θαλασσης. σσ rescripsit m. ant.

X. νας τῶν αἰώνων, Ὃς ἔκτεισεν τ[ὸν] οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ,
ὅτ[ι] χρόνος οὐκ ἔτι ἔσται· ἀλλ᾽ ἐν τ[α]ῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς 7
τοῦ ἑβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ἐτελεσθῇ τὸ
μυστήριον τοῦ Θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισεν τοὺς ἑαυτοῦ δούλους τοὺς
προφήτας.

Καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν λαλοῦσαν μετ᾽ 8
ἐμοῦ, καὶ λέγουσαν, ὕπαγε λάβε τὸ βιβλίον τὸ ἠνεῳγμένον ἐν τῇ
χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἑστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.
Καὶ ἀπῆλθα πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων αὐτῷ, δοῦναί μοι τὸ βιβλα- 9
ρίδιον.[1]) καὶ λέγει μοι, λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό· καὶ πικρανεῖ σου
τὴν καρδίαν, ἀλλ᾽ ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. Καὶ ἔλα- 10
βον τὸ βιβλαρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, καὶ κατέφαγον αὐτό·
καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου γλυκὺ ὡς μέλι· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτὸ, ἐπι-
κράνθη ἡ κοιλία μου. καὶ λέγουσίν μοι, δεῖ σε πάλιν προφητεῦ- 11
σαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἔθνεσιν καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσιν πολλοῖς.

ΚΕΦ. ΙΑ.

CAP. XI.

Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων, ἔγειρε, καὶ μέτρη- 1
σον τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τοὺς προσκυ-
νοῦντας ἐν αὐτῷ· καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε 2
ἔξωθεν, καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσιν· καὶ
τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν μετρήσουσιν μῆνας τεσσεράκοντα καὶ δύο.
Καὶ δώσω τοῖς δυσὶν μάρτυσίν μου, καὶ προφητεύσουσιν ἡμέ- 3
ρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα, περιβεβλημένους σάκκους. οὗτοί 4
εἰσιν αἱ δύο αὐλαῖαι,[2]) καὶ αἱ δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον Κυρίου τῆς
γῆς ἑστῶτες. καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύ- 5
εται ἐκ τοῦ στόματος[3]) αὐτῶν, καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐ-
τῶν· καὶ εἴ τις θελήσῃ αὐτοὺς ἀδικῆσαι, δῖ[4]) αὐτὸν ἀποκταν-
θῆναι. οὗτοι ἔχουσιν τὴν ἐξουσίαν κλῖσαι τὸν οὐρανὸν, ἵνα μὴ 6
ὑετὸς βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφητίας αὐτῶν· καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν

1) *βιβλαριδιον.* Olim *βιβλαριον.* Correxit 1 m. 2) *αυλαιαι.* Sic pro Vulg. *ελαιαι.* 3) *στοματος.* Olim forte *στωματος.* Correxit m. recens. 4) *δι.* Sic pro *δει.*

ἐπὶ τῶν ὑδάτων, στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα, καὶ πατάξαι τὴν γῆν XI.
7 ἐν πάσῃ πληγῇ, ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν. καὶ ὅταν τελέσωσιν τὴν
μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ τέταρτον τὸ ἀναβαίνων·[1]) ἐκ
τῆς ἀβύσσου, ποιήσει μετ᾽ αὐτῶν πόλεμον, καὶ νικήσει αὐτοὺς, καὶ
8 ἀποκτενεῖ αὐτούς. καὶ τὸ πτῶμα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πό-
λεως τῆς μεγάλης, ἥτις καλεῖτε πνευματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυ-
9 πτος, ὅπου καὶ ὁ Κύριος αὐτῶν ἐσταυρώθη. Καὶ βλέπουσιν ἐκ
τῶν λαῶν [καὶ φυλῶν] καὶ γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν τὸ πτῶ[μα αὐτῶν]
ἡμέρας τρῖς καὶ ἥμισον,[2]) καὶ τὰ [πτώματα] αὐτῶν οὐκ ἀφίουσιν
10 τεθῆναι [εἰς μνῆμα].[3]) καὶ οἱ κατοικοῦντες[4]) ἐπὶ τῆς γ[ῆς χαι]ροῦ-
σιν[5]) ἐπ᾽ αὐτοῖς, καὶ εὐφραίν[ονται]·[6]) καὶ δῶρα πέμψουσιν ἀλλή-
λοις, [ὅτι οὗ]τοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν τ[οὺς] κατοικοῦντας
11 ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ μ[ετὰ] τὰς τρῖς ἡμέρας καὶ ἥμισον, πνεῦμα ζ[ωῆς]
ἐκ τοῦ Θεοῦ εἰσῆλθεν ἐν αὐτοῖς, καὶ ἔ[στη]σαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐ-
12 τῶν, καὶ φόβος μέγας ἐπέπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. Καὶ
ἤκουσαν φωνὴν μεγάλην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν, ἀνάβατε ὧδε.
καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς
13 οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐγένετο σισμὸς μέγας, καὶ
τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσεν, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σισμῷ ὀνό-
ματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτά· καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, καὶ
14 ἔδωκαν δόξαν τῷ Θεῷ τοῦ οὐρανοῦ. ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν·
15 ἰδοὺ ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἔρχεται ταχύ. καὶ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισεν,
καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγοντες, ἐγένετο ἡ
βασιλεία τοῦ κόσμου, τοῦ Κυρίου ἡμῶν, καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ,
16 καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ εἴκοσι τέσσαρες
πρεσβύτεροι ἐνώπιον[7]) τοῦ Θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐ-
τῶν, ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ,
17 λέγοντες, εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν
καὶ ὁ ἦν, ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην, καὶ ἐβασίλευ-
18 σας. καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου, καὶ ὁ καιρὸς
τῶν νεκρῶν κριθῆναι, καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου

1) *αναβαινων.* Sic MS. pro *αναβαινον.* 2) *ημισον.* Sic MS. Olim *ημιον.* Correxit 1 m. 3) *μνημα.* Sic forte legebatur. 4) *κατοικουντες.* *ν* rescripsit m. recentior. 5) *χαιρουσιν.* Sic legendum. 6) *ευφραινονται.* Sic legendum. 7) *ενωπιον.* Olim *ενωπιτν.* Correxit 1 m.

XI. τοῖς προφήταις, καὶ τοὺς ἁγίους καὶ τοὺς φοβουμένους τὸ ὄνομά σου, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, διαφθεῖραι τοὺς διαφθεί-ροντας τὴν γῆν.

Καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἐν τῷ οὐραν[ῷ], καὶ ὤφθη ἡ 19
κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· [Καὶ ἐγέ]νοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ [καὶ βρ]ονταὶ καὶ σισμὸς καὶ χάλαζα [μεγά]λη.[1])

ΚΕΦ. ΙΒ.

CAP. XII.

Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη [ἐν τ]ῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβλεπομέ[νη][2]) 1
τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκά[τω] τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς
[κε]φαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέ[ρω]ν δώδεκα· καὶ ἐν γαστρὶ ἔχου- 2
σα, [κ]ράζει, καὶ ὠδίνουσα, καὶ βασανι[ζ]ομένη τεκεῖν. [Κ]αὶ ὤφθη 3
ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων[3]) μέγας πυῤῥὸς, ἔχων
κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα· καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν[4]) ἑπτὰ
διαδήματα· καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐ- 4
ρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν. καὶ ὁ δράκων ἕστηκεν ἐνώ-
πιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ, τὸ τέκνον
αὐτῆς καταφάγῃ. Καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄρσεν, ὃς μέλλει ποιμαίνειν 5
πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς
πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς 6
τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα
ἐκεῖ τρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα. καὶ ἐγέ- 7
νετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ· ὅ τε Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ τοῦ
πολεμῆσαι μετὰ τοῦ δράκοντος, καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησεν, καὶ οἱ
ἄγγελοι αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν, οὐδὲ τόπος εὑρέθη αὐτῶν ἔτι ἐν 8
τῷ οὐρανῷ. καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ κα- 9
λούμενος Διάβολος, καὶ ὁ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην,
ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ᾽ αὐτοῦ ἐβλήθησαν.
Καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν, ἄρτι ἐγέ- 10
νετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἡ
ἐξουσία[5]) τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ· ὅτι ἐβλήθη ὁ κατήγωρ[6]) τῶν ἀδελφῶν

1) και εγενοντο — μεγαλη. Junxit scriba cum sequentibus. 2) περιβλεπομενη. Sic per incuriam, pro περιβεβλημενη. 3) δρακων. Sic: Woide δραχων, male. 4) αυτων. Sic MS. 5) η εξουσια. Olim εξουσια solum, sed correxit 1 m. 6) κατηγωρ. Sic pro κατηγορος.

ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτοὺς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυ- XII.
11 κτός. καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου, καὶ διὰ τὸν
λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐχ' ἠγάπησαν [1]) τὴν ψυχὴν αὐτῶν
12 ἄχρι θανάτου. διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθαι οἱ οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς
σκηνοῦντες. οὐαὶ τὴν ἀγάπην [2]) καὶ τὴν θάλασσαν, ὅτι κατέβη ὁ
διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον [3]) καιρὸν
13 ἔχει. Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξεν τὴν
14 γυναῖκα, ἥτις ἔτεκεν τὸν ἄρσεναν. καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ αἱ
δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτητε εἰς τὴν ἔρημον
εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ, καιρὸν, καὶ καιροὺς, καὶ
15 ἥμισυ καιροῦ, ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως· Καὶ ἔβαλεν [4]) ὁ ὄφις ἐκ
τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς ποταμὸν, ἵνα αὐ-
16 τὴν ποταμοφόρητον ποιήσῃ. καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικὶ, καὶ
ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς, καὶ κατέπιεν τὸ ὕδωρ ὃ ἔβαλεν ὁ
17 δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυ-
ναικὶ, καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρμα-
τος αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐχόντων τὴν
18 μαρτυρίαν Ἰησοῦ. καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης.

ΚΕΦ. ΙΓ.

CAP. XIII.

1 Καὶ ἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, [5]) ἔχον κέρατα δέκα
καὶ κεφαλὰς ἑπτὰ· καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα,
2 καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὀνόματα βλασφημίας. καὶ τὸ θηρίον ὃ
ἶδον ἦν ὅμοιον παρδάλι, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκου, [6]) καὶ τὸ
στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν
δύναμιν αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἐξουσίαν μεγάλην ἔδω-
3 κεν αὐτῷ. [7]) καὶ μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς
θάνατον· καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθεραπεύθη, καὶ ἐθαυ-
4 μάσθη ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ θηρίου. καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι
ὅτι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ. Καὶ προσεκύνησαν τὸ θηρίον, λέ-

1) ουχ ηγαπησαν. Sic MS. 2) ουαι την αγαπην. Sic MS. 3) οτι ολιγον. τ rescripsit 1 m. vel ant. 4) εβαλεν. Olim forte ελαβεν; correctio recens, ut videtur. 5) αναβαινον. Olim forte διαβαινον. Rescripsit αν manus recens. 6) αρκου. Sic pro αρκτου. 7) μεγαλην εδωκεν αυτω. Olim μεγαλην solum. Addidit εδωκεν αυτω in fine lineae, m. ant.

XIII. *γοντες, τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ; καὶ τίς δύναται πολεμῆσαι μετ'*
αὐτοῦ; καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλάσφημα· 5
καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ποιῆσαι μῆνας τεσσεράκοντα καὶ δύο·
καὶ ἤνοιξεν τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίας πρὸς τὸν Θεὸν, 6
βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν
τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας. καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν 7
φυλὴν καὶ λαὸν, καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος. καὶ προσκυνήσου- 8
σιν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, οὐ αἰγέγρα-
πται[1]) *τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου τοῦ*
ἐσφαγμένου, ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Εἴ τις ἔχει οὖς, ἀκου- 9
σάτω. εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· εἴ τις 10
ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι, αὐτὸν ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι· ὧδέ
ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων.

Καὶ ἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχεν 11
κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. καὶ τὴν ἐξ- 12
ουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ· καὶ
ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα προσκυνή-
σουσιν τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ αὐτοῦ·
καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατα- 13
βαίνειν εἰς τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. καὶ πλανᾷ τοὺς κα- 14
τοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς, διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι
ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ποιῆσαι
εἰκόναν[2]) *τῷ θηρίῳ ὃς ἔχει τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν.*
καὶ ἐδόθη αὐτῇ[3]) *δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ* 15
λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ, ἵνα ὅσοι ἐὰν μὴ προσ-
κυνήσωσιν τὴν εἰκόνα τοῦ θηρίου, ἀποκτανθῶσιν. καὶ ποιεῖ 16
πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους
καὶ τοὺς πτωχοὺς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τ[οὺς δού]λους, ἵνα
δώσει αὐτοῖς χά[ραγμα] ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς [δεξιᾶς], ἢ
ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν, κ[αὶ ἵνα] μήτις δύνηται ἀγοράσαι ἢ 17
[πωλῆσαι], εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα, τ[ὸ ὄνο]μα τοῦ θηρίου, ἢ τὸν
ἀριθμ[ὸν τοῦ] ὀνόματος αὐτοῦ. Ὧδε ἡ σοφ[ία ἐστίν]. ὁ ἔχων νοῦν, 18

---

1) *ου αιγεγραπται.* Sic forte legendum pro *ου εγεγραπται.* Vide infra XVII. 8 Vulg. *ων ου γεγραπται.* 2) *εικοναν.* Sic MS. 3) *αυτη.* Sic pro *αυτω.*

ψηφισάτω τὸν [ἀρι]θμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰ[ρ] ἀνθρώπου XIII.
ἐστὶν, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἕξ.

ΚΕΦ. ΙΔ.

CAP. XIV.

1 Καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ τὸ ἀρνίον ἑστὸς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιὼν, καὶ μετ'
αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσερακοντατέσσαρες χιλιάδες, ἔχουσαι τὸ ὄνομα
αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τὸ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν με-
2 τώπων αὐτῶν. Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδά-
των πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης· καὶ ἡ φωνὴ ἣν
ἤκουσα ὡς κιθαρῳδῶν[1]) κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν.
3 καὶ ᾄδουσιν ὡς ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ ἐνώπιον
τῶν τεσσάρων ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο
μαθεῖν τὴν ᾠδὴν, εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσερακοντατέσσαρες χιλιάδες,
4 οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς, οἳ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν·
παρθένοι γάρ εἰσιν. οὗτοι οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν
ὑπάγει. οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρχὴ τῷ Θεῷ
5 καὶ τῷ ἀρνίῳ. καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη ψεῦδος. ἄμω-
μοί εἰσιν.
6 Καὶ ἴδον ἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσουρανήματι, ἔχοντα
εὐαγγέλιον αἰώνιον, εὐαγγελίσαι ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς
7 γῆς, καὶ ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαὸν, λέγων
φωνῇ μεγάλῃ, φοβήθητε τὸν Θεὸν, καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλ-
θεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ· καὶ προσκυνήσατε τῷ ποιήσαντι
8 τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ θάλασσαν καὶ π[η]γὰς ὑδάτων. [Καὶ
ἄλ]λος δεύτερος ἄγγελος ἠκολού[θησε]ν, λέγων, ἔπεσεν, ἔπεσεν Βα-
βυ[λὼν] ἡ μεγάλη, ἡ ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ [θυμ]οῦ τῆς πορνείας αὐτῆς
9 πεπότι[κεν] πάντα τὴ ἔθνη. [Καὶ ἄ]λλος ἄγγελος τρίτος ἠκολού-
θη[σε]ν αὐτῷ, λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ, [εἴ] τις προσκυνεῖ τὸ θυσια-
στηρίον [κ]αὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει [χ]άραγμα ἐπὶ τοῦ με-
10 τώπου αὐτοῦ, ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου
τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου ἐκ τοῦ ποτηρίου τὴν
ὀργὴν αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσονται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον τῶν

1) κιθαρωδων. ω prius rescripsit m. rec. super rasura.

XIV. ἀγγέλων, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου· καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ 11
αὐτῶν εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει· καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν
ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυνοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐ-
τοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ὧδε ἡ 12
ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν, οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ
τὴν πίστιν Ἰησοῦ.

Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λεγούσης, γράψον, μα- 13
κάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν Κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπάρτι. ναὶ, λέγει τὸ
Πνεῦμα· ἵνα ἀναπαήσονται[1]) ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ γὰρ ἔργα
αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ᾽ αὐτῶν.

Καὶ ἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκὴ, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην καθ- 14
ήμενον ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στέ-
φανον χρυσοῦν, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ.

Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν κράζων ἐκ τοῦ ναοῦ ἐν φωνῇ με- 15
γάλῃ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης, πέμψον τὸ δρέπανόν σου, καὶ
θέρισον, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα θερίσαι, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς
γῆς. Καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῆς νεφέλης τὸ δρέπανον αὐτοῦ 16
ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ.

Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, 17
ἔχων καὶ [α]ὐτὸς δρέπανον ὀξύ. καὶ ἄλλος ἄγγε[λ]ος ἐκ τοῦ θυσια- 18
στηρίου, ὁ ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρὸς, καὶ ἐφώνησεν φωνῇ μεγάλῃ
τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ, λέγων, πέμψον σου τὸ δρέπανον
τὸ ὀξὺ, καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ἤχμα-
σαν[2]) αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς. Καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐ- 19
τοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησεν τὴν ἄμπελον τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν
εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τὸν μέγα.[3]) καὶ ἐπατήθη ἡ λη- 20
νὸς ἔξωθεν τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν
χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.

CAP. XV. ΚΕΦ. ΙΕ.

Καὶ ἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστὸν, ἀγγέ- 1
λους ἑπτὰ, ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη
ὁ θυμὸς τοῦ Θεοῦ.

1) αναπαησονται. Sic pro αναπαυσωνται. 2) ηχμασαν. Sic pro ηκμασαν. 3) τον μεγα. Sic MS.

2 Καὶ ἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρὶ, καὶ τοὺς XV.
νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἀρι-
θμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἑστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην,
3 ἔχοντας κιθάρας τοῦ Θεοῦ. καὶ ᾄδουσιν τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως τοῦ
δούλου τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγοντες, μεγάλα καὶ
θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ
4 ἀληθειναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ βασιλεὺς τῶν ἐθνῶν. τίς οὐ μὴ φοβηθῇ,
Κύριε, καὶ δοξάσει τὸ ὄνομά σου; ὅτι μόνος ὅσιος· ὅτι πάντα τὰ
ἔθνη ἥξουσιν, καὶ προσκυνήσουσιν[1]) ἐνώπιόν σου, Κύριε· ὅτι τὰ
δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν.
5 Καὶ μετὰ ταῦτα ἶδον, καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρ-
6 τυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ἐξῆλθον[2]) οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες
τὰς ἑπτὰ πληγὰς, ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι λίθον[3]) καθαρὸν λαμ-
7 πρὸν, καὶ περιεζωσμένοι[4]) περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς. Καὶ ἓν
ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκεν τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας
χρυσᾶς, γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας
8 τῶν αἰώνων. καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ,
καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν
ναὸν, ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων.

ΚΕΦ. Ις.

CAP. XVI.

1 Καὶ ἤκουσα μεγάλης φωνῆς ἐκ τοῦ ναοῦ, λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγ-
γέλοις, ὑπάγετε, καὶ ἐκχέετε τὰς ἑπτὰ φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ
2 εἰς τὴν γῆν. Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος, καὶ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐ-
τοῦ εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο ἕλκος καὶ πονηρὸν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώ-
πους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς προσκυνοῦν-
3 τας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ. Καὶ ὁ δεύτερος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ
εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχῆς
4 ζωῆς ἀπέθανεν τὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ. Καὶ ὁ τρίτος ἐξέχεεν τὴν
φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων·
5 καὶ ἐγένοντο αἷμα. καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγον-

1) προσκυνησουσιν. ν ultimum rescripsit 2 m. 2) εξηλθον. Olim εξηλθεν. Correxit 1 m. 3) λιθον. Sic MS. Vulg. λινον. 4) περιεζωσμενοι. ο olim η. Correxit 1 m.

XVI. τος, Δίκαιος, εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὅσιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας· ὅτι 6
αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς δέδωκας
πεῖν·[1]) ἄξιοί εἰσιν. Καὶ ἤκουσα τοῦ θυσιαστηρίου, λέγοντος, 7
ναὶ, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀληθειναὶ καὶ δίκαιαι αἱ
κρίσις[2]) σου. Καὶ ὁ τέταρτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ 8
τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί.
καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ ἐβλασφήμη- 9
σαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τοῦ ἔχοντος τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πλη-
γὰς ταύτας, καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν. Καὶ ὁ 10
πέμπτος ἐξέχεαιν[3]) τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θη-
ρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη· καὶ ἐμασῶντο
τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν Θεὸν 11
τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν,
καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν. Καὶ ὁ ἕκτος ἐξέχεεν 12
τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν τὸν Εὐφράτην·
καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἑτοιμασθῇ ἡ ὁδ[ὸς τῶν] βα-
σιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῶ[ν ἡλίου]. Καὶ ἶδον ἐκ τοῦ στόματος 13
το[ῦ δράκον]τος, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ [θηρίου], καὶ ἐκ τοῦ
στόματος τοῦ ψευδ[οπρο]φήτου, πνεύματα τρία ἀκάθα[ρτα] ὡς
βατράχοι·[4]) εἰσὶν γὰρ πνεύ[ματα] δαιμονίων ποιοῦντα σημεῖα 14
[ἐκπο]ρεύεται ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς ο[ἰκου]μένης ὅλης, συν-
αγαγεῖν αὐτοὺ[ς] εἰς τὸν πόλεμον τῆς μεγάλης ἡ[μέ]ρας τοῦ Θεοῦ
τοῦ παντοκράτορος. ἰδοὺ ἔρχομαι ὡς κλέπτης. μακάριος ὁ γρη- 15
[γο]ρῶν, καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περι-
πατῇ, καὶ βλέπωσιν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. Καὶ συνήγαγεν 16
αὐτοὺς εἰς τὸν ποταμὸν[5]) τὸν καλούμενον Ἑβραϊστὶ Ἀρμαγε-
δών. Καὶ ὁ ἕβδομος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀέρα· 17
καὶ ἐξῆλθεν φωνὴ ἐκ τοῦ ναοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου, λέγουσα, γέγονεν.
καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ, καὶ σισμὸς ἐγένετο 18
μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο ἀφ' οὗ ἄνθρωπος ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς, τη-
λικοῦτος σισμὸς οὕτω μέγας. καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία 19
μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσαν· Καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη

1) πειν. Sic pro πιειν. 2) αι κρισις. Sic pro αι κρισεις. 3) εξεχεαιν. Sic pro εξεχεεν. 4) βατραχοι. Prius α et pars τ rescripta, pallidiori atramento. 5) ποταμον. Sic MS.

ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου XVI.
20 τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγεν, καὶ ὄρη
21 οὐχ εὑρέθησαν. καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία καταβαίνει
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄν-
θρωποι τὸν Θεὸν, ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης· ὅτι μεγάλη
ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

ΚΕΦ. ΙΖ.

CAP. XVII.

1 Καὶ ἐξῆλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ
φιάλας, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ, λέγων, δεῦρο, δείξω σοι τὸ
κρίμα τῆς πόρνης τῆς μεγάλης, τῆς καθημένης ἐπὶ ὑδάτων πολ-
2 λῶν. μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύσθη-
σαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνίας αὐτῆ[ς].
3 Καὶ ἀπήνεγκέν με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι· καὶ ἶδα[1]) γυναῖκα
καθημέν[ην ἐπὶ θηρ]ίον κόκκινον γέμον τὰ [ὀνόμα]τα βλασφη-
4 μίας, ἔχων[2]) κε[φαλὰς] ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα. καὶ ἡ γυ[νὴ ἡ
ἦ]ν[3]) περιβεβλημένη πορφύρουν [καὶ κ]όκκινον, καὶ κεχρυσω-
μέ[νη χ]ρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαρ[γαρί]ταις, ἔχουσα ποτή-
ριον χρυσοῦν [ἐν] τῇ χειρὶ αὐτῆς, γέμον βδελυγ[μά]των καὶ τὰ
5 ἀκαθάρτα τῆς πορ[ν]είας αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον [α]ὐτῆς ὄνομα
γεγραμμένον, μυστήριον, Βαβυλῶν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορ-
6 νῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς. καὶ ἶδα τὴν γυναῖκα μεθύ-
ουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων, καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτυ-
7 ρίων Ἰησοῦ· καὶ ἐθαύμασα, ἰδὼν αὐτὴν, θαῦμα μέγα. καὶ εἶ-
πέν μοι ὁ ἄγγελος, διατί ἐθαύμασας; ἐγὼ ἐρῶ σοι τὸ μυστή-
ριον τῆς γυναικὸς, καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτὴν, τοῦ
8 ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα. Τὸ θηρίον ὃ
ἶδες, ἦν,[4]) καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσ-
σου, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει· καὶ θαυμασθήσονται οἱ κατοικοῦν-
τες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐκ ἐγέγραπται τὸ ὄνομα ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς
ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλεπόντων τὸ θηρίον ὅτι ἦν, καὶ οὐκ ἔστιν,
9 καὶ πάρεσται. ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ, ἑπτὰ

1) ιδα. Sic pro ειδον. 2) εχων. Sic pro εχον. 3) γυνη η ην. Vel γυνη ην. 4) ην. Legitur ή tantum, cum accentu.

XVII. ὄρη εἰσὶν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ᾽ αὐτῶν. καὶ βασιλεῖς ἑπτά 10
εἰσιν· οἱ πέντε ἔπεσαν, ὁ εἷς ἐστιν, ὁ ἄλλος οὔπω ἦλθεν· καὶ
ὅταν ἔλθῃ, ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι. Καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν, καὶ 11
οὐκ ἔστιν, καὶ αὐτὸς ὄγδοός ἐστιν, καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἐστιν,
καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες, δέκα 12
βασιλεῖς εἰσιν, οἵτεινες βασιλείαν οὐκ ἔλαβον, ἀλλὰ ἐξουσίαν
ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσιν μετὰ τοῦ θηρίου. οὗτοι 13
μίαν γνώμην ἔχουσιν, καὶ τὴν δύναμιν καὶ ἐξουσίαν αὐτῶν
τῷ θηρίῳ διδόασιν. οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσιν, καὶ 14
τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτοὺς, ὅτι Κύριος κυρίων ἐστὶν, καὶ βα-
σιλεὺς βασιλέων· καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ, κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ
πιστοί. Καὶ εἶπέν μοι, τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθη- 15
ται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶν, καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι. καὶ τὰ δέκα 16
κέρατα ἃ εἶδες καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μεισήσουσι τὴν πόρνην,
καὶ ἠρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνὴν, καὶ τὰς σάρ-
κας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν ἐν πυρί. ὁ γὰρ 17
Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐ-
τοῦ, καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῷ τῷ θηρίῳ, ἄχρι τελεσθή-
σονται οἱ λόγοι τοῦ Θεοῦ. καὶ ἡ γυνὴ ἣν ἴδες, ἐστιν ἡ πόλις 18
ἡ μεγάλη, ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς.

ΚΕΦ. ΙΗ.

CAP. XVIII.

Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, 1
ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην· καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ.
καὶ ἐκέκραξεν ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ, λέγων, ἔπεσεν, ἔπεσεν, Βαβυλὼν ἡ 2
μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμονίων, καὶ φυλακὴ παντὸς
πνεύματος ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου, καὶ φυλακὴ παντὸς θηρίου
ἀκαθάρτου καὶ μεμεισημένου· ὅτι ἐκ τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐ- 3
τῆς πέπτωκαν[1]) πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ᾽ αὐτῆς
ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνους
αὐτῆς ἐπλούτησαν.[2])
Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν, ἐξ- 4

---

1) πεπτωκαν. Sic pro πεπωκε vel πεποτικε. 2) επλουτησαν. m. ant. λουτησαν rescripsit super rasura.

ἔλθατε ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου, ἵνα μὴ συγκοινωνήσηται ταῖς XVIII.
ἁμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς, ἵνα μὴ λάβητε·
5 ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
6 ἐμνημόνευσεν ὁ Θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς. ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς
καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν, καὶ διπλώσατε διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα αὐ-
7 τῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασεν, κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν. ὅσα
ἐδόξασεν αὐτὴν καὶ ἐστρηνίασεν, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανι-
σμὸν καὶ πένθος· ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει, ὅτι κάθημαι
8 βασίλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμὶ, καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω. Διὰ
τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ
πένθος καὶ λιμός· καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται· ὅτι ἰσχυρὸς ὁ
9 Θεὸς ὁ κρίνας αὐτήν. Καὶ κλαύσονται, καὶ κόψονται ἐπ᾽ αὐτῇ
οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, οἱ μετ᾽ αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνιά-
10 σαντες, ὅταν βλέπωσιν τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, ἀπὸ
μακρόθεν ἑστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέ-
γοντες, οὐαὶ, οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, Βαβυλὼν, ἡ πόλις ἡ
11 ἰσχυρὰ, ὅτι μίαν ὥραν ἡ κρίσις σου. καὶ οἱ ἔμποροι τῆς
γῆς κλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν ἐν αὐτῇ, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν
12 οὐδεὶς ἀγοράζει, οὐκέτι γόμον χρυσοῦ, καὶ ἀργύρου, καὶ λί-
θου τιμίου, καὶ μαργαρίταις,[1]) καὶ βυσσίνου, καὶ σιρικοῦ, καὶ
κοκκίνου· καὶ πᾶν σκεῦος θύϊνον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντι-
νον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ λίθου τιμιωτάτου, καὶ χαλκοῦ, καὶ
13 σιδήρου, καὶ μαρμάρου, καὶ κιννάμωμον, καὶ ἄμωμον, καὶ
θυμιάματα, καὶ μύρον, καὶ λίβανον, καὶ οἶνον, καὶ ἔλαιον,
καὶ σεμίδαλιν, καὶ σῖτον, καὶ κτήνη, καὶ πρόβατα, καὶ ἵπ-
14 πων, καὶ ῥεδῶν, καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. καὶ ἡ
ὀπώρα σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ
πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπώλετο ἀπὸ σοῦ· καὶ οὐκέτι
15 οὐ μὴ αὐτὰ εὑρήσουσιν, οἱ ἔμποροι τούτων οἱ πλουτήσαντες
ἀπ᾽ αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βα-
16 σανισμοῦ αὐτῆς· κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, λέγοντες, οὐαὶ,
οὐαὶ ἡ πόλις ἡ μεγάλη, περιβεβλημένη κόκκινον, καὶ πορφυ-
ροῦν καὶ βύσσινον, καὶ κεχρυσωμένη χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ

1) μαργαριταις. Sic MS.

XVIII. καὶ μαργαρίτῃ· ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος. Καὶ 17
πᾶς κυβερνήτης, καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τόπον πλέων, καὶ ναῦται, καὶ
ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν, καὶ 18
ἔκραξαν, βλέποντες τὸν τόπον τῆς πυρώσεως αὐτῆς, λέγοντες,
τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; καὶ ἐπέβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κε- 19
φαλὰς αὐτῶν, καὶ ἔκραξαν, λέγοντες, οὐαί, οὐαί, ἡ πόλις ἡ
μεγάλη, ἐν ᾗ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ
θαλάσσῃ ἐκ [τῆς τιμι]ότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρ[ᾳ ἠρημώθη].
Εὐφραίνου ἐν αὐτῇ, οὐραν[έ, καὶ οἱ ἅγιοι] καὶ οἱ ἀπόστολοι 20
καὶ οἱ πρ[οφῆται], ὅτι ἔκρινεν ὁ Θεὸς τὸ κρίμα [ὑμῶν] ἐξ
αὐτῆς.

Καὶ ἦρεν εἷς ἄ[γγελος] λίθον ὡς μύλινον μέγαν, κα[ὶ ἔβα] 21
λεν εἰς τὴν θάλασσαν, λέγων, [οὕτως] ὁρμήματι βληθήσεται
Βαβυλ[ὼν] ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὑρε[θῇ ἔτι]. καὶ φωνὴ 22
κιθαρῳδῶν καὶ μο[υσικῶν] καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ [μὴ]
ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι,
καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· καὶ φωνὴ νυμ- 23
φίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· ὅτι ἔμποροί σου
ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμακίᾳ σου ἐπλανή-
θησαν πάντα τὰ ἔθνη. καὶ ἐν αὐτῇ αἷμα προφητῶν καὶ ἁγίων 24
εὑρέθη, καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.

ΚΕΦ. ΙΘ.

CAP. XIX.

Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ 1
οὐρανῷ, λεγόντων, ἀλληλούϊα· ἡ σωτηρία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ δύ-
ναμις τοῦ Θεοῦ ἡμῶν· ὅτι ἀληθειναὶ καὶ δίκαιαι κρίσεις αὐ- 2
τοῦ· ὅτι ἔκρινεν τὴν πόρνην τὴν μεγάλην, ἥτις ἔκρινεν τὴν γῆν
ἐν τῇ πορνίᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ
ἐκ χειρὸς αὐτῆς. Καὶ δεύτερον εἴρηκαν, ἀλληλούϊα· καὶ ὁ κα- 3
πνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ ἔπεσαν 4

οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι, καὶ τὰ τέσσερα ζῶα, καὶ προσ- XIX.
εκύνησαν τῷ Θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ,[1]) λέγοντες, ἀμήν.
5 ἀλληλούϊα. Καὶ φωνὴ ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐξῆλθεν, λέγουσα, αἰ-
νεῖτε τῷ Θεῷ ἡμῶν πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ, καὶ οἱ φοβούμε-
6 νοι αὐτὸν, οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. Καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου
πολλο[ῦ], καὶ φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν
ἰσχυρῶν, λεγόντων, ἀλληλούϊα· ὅτι ἐβασίλευσεν Κύριος ὁ Θεὸς ὁ
7 παντοκράτωρ. χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιῶμεν, [καὶ δώ]σομεν τὴν δό-
ξαν αὐτῷ· ὅτι [ἦλθε]ν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυ[νὴ αὐ]τοῦ
8 ἡτοίμασεν ἑαυτήν. καὶ [ἐδόθ]η αὐτῇ ἵνα περιβάλητε βύσσι[νον]
λαμπρὸν καθαρόν· τὸ γὰρ βύσ[σιν]ον, τὰ δικαιώματα τῶν ἁγίων
9 [ἐσ]τίν. καὶ λέγι[2]) μοι, γράψον, μακά[ρι]οι οἱ εἰς τὸ δῖπνον τοῦ
γάμου τοῦ [ἀρ]νίου κεκλημένοι.[3]) [Κ]αὶ λέγει μοι, οὗτοι οἱ λόγοι
10 οἱ ἀληθεινοὶ τοῦ Θεοῦ εἰσιν. καὶ ἔπεσα ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν
αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ· καὶ λέγει μοι, ὅρα μή· σύνδουλός σου
εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ· τῷ
Θεῷ προσκύνησον· ἡ γὰρ μαρτυρία Ἰησοῦ ἐστιν τὸ πνεῦμα τῆς
προφητείας.
11 Καὶ ἶδον τὸν οὐρανὸν ἠνεῳγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκὸς,
καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν, πιστὸς καὶ ἀληθεινὸς, καὶ ἐν δικαιο-
12 σύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ· οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρὸς,
καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά· ἔχων ὄνομα γεγραμ-
13 μένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός· καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον
βεβαμμένον αἵματι· καὶ κέκληται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ὁ λόγος τοῦ
14 Θεοῦ. καὶ τὰ στρατεύματα ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐφ'
15 ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι λευκὸν βύσσινον καθαρόν. καὶ ἐκ τοῦ
στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία ὀξῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ
τὰ ἔθνη· καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ αὐτὸς
πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ τοῦ
16 παντοκράτορος. καὶ ἔχει ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμέ-
νον, βασιλεὺς βασιλέων καὶ Κύριος κυρίων.
17 Καὶ ἶδον ἕνα ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ· καὶ ἔκραξεν φωνῇ

---

1) *θρονω.* Rescripsit m. recentior ρο et pars ν. 2) *λεγι.* Sic MS. pro *λεγει.* 3) *κεκλημενοι.* Rescripsit m. rec. ι, et post id literam erasit.

XIX. μεγάλῃ, λέγων πᾶσι τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρανή-
ματι, δεῦτε συνάχθητε εἰς τὸ δῖπνον τὸ μέγα τοῦ Θεοῦ,[1]) ἵνα φά- 18
γητε σάρκας βασιλέων, καὶ σάρκας χιλιάρχων, καὶ σάρκας ἰσχυρῶν,
καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ' αὐτοὺς, καὶ σάρκας πάν-
των, ἐλευθέρων τε καὶ δούλων, καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων.

Καὶ ἶδον τὸ θηρίον, καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ τὰ στρα- 19
τεύματα αὐτοῦ συνηγμένα ποιῆσαι τὸν πόλεμον μετὰ τοῦ καθη-
μένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. καὶ ἐπιά- 20
σθη τὸ θηρίον, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ· ὁ ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ
σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησεν τοὺς λαβόντας τὸ χάρα-
γμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶν-
τες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης ἐν
θείῳ. καὶ οἱ[2]) λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημέ- 21
νου ἐπὶ τοῦ ἵππου, τῇ ἐξελθούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· καὶ
πάντα τὰ ὄρνεα[3]) ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

ΚΕΦ. Κ.

CAP. XX.

Καὶ ἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλῖν[4]) 1
τῆς ἀβύσσου, καὶ ἅλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. καὶ ἐκρά- 2
τησεν τὸν δράκοντα, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὅς ἐστιν διάβολος καὶ ὁ Σα-
τανᾶς, καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη, καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσ- 3
σον, καὶ ἔκλεισεν, καὶ ἐσφράγισεν ἐμμένως αὐτὸν, ἵνα μὴ πλανήσῃ
ἔτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· μετὰ ταῦτα δεῖ λυθῆναι
αὐτὸν μικρὸν χρόνον.

Καὶ ἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθεισαν ἐπ' αὐτοὺς, καὶ κρίμα 4
ἐδόθη αὐτοῖς· καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπολεμημένων διὰ τὴν μαρτυ-
ρίαν Ἰησοῦ, καὶ διὰ τὸν[5]) λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύ-
ρησαν τὸ θηρίον, οὐδὲ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάρα-
γμα ἐπὶ τὸ μέτωπον, καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν, καὶ
ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ Χριστοῦ χίλια ἔτη· οἱ λοιποὶ[6]) τῶν νε- 5

1) *διπνον το μεγα του Θεου.* Rescripsit haec m. ant. 2) *και οι. κ* rescriptum a m. rec. 3) *ορνεα.* Rescripsit m. ant.; olim forte *θηρια..* 4) *κλιν.* Sic pro *κλειδα*, vel *κλειν.* 5) *δια τον. δ* rescripsit 1 m. 6) *λοιποι.* Rescripsit *οιπ* m. ant.

κρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. Αὕτη ἡ ἀνάστα- XX.
6 σις ἡ πρώτη. μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀνα-
στάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξ-
ουσίαν, ἀλλ' ἔσονται ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ
7 βασιλεύουσιν μετ' αὐτοῦ χίλια ἔτη. Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια
8 ἔτη, λυθήσεται ὁ Σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, καὶ ἐξελεύ-
σεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσιν γωνίαις τῆς
γῆς, τὸν Γὼγ καὶ Μαγὼγ, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλε-
9 μον, ὧν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. καὶ
ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλευσαν τὴν παρ-
εμβολὴν τῶν ἁγίων, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἠγαπημένην· καὶ κατ-
10 έβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτούς. Καὶ ὁ διά-
βολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ
θίου, ὅπου καὶ τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης· καὶ βασα-
νισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
11 Καὶ ἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν, καὶ τὸν καθήμενον ἐπ'
αὐτοῦ, οὗ ἀπὸ τοῦ προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανὸς, καὶ
12 τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς. καὶ ἶδον τοὺς νεκροὺς, τοὺς μεγά-
λους καὶ τοὺς μικροὺς, ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ βι-
βλία ἠνοίχθησαν· καὶ ἄλλο βιβλίον ἠνοίχθη, ὅ ἐστιν τῆς ζωῆς·
καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλί-
13 οις, κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νε-
κροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἔδωκεν τοὺς
νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς· καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα
14 αὐτῶν. καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην
τοῦ πυρός· οὗτος ὁ θάνατος ὁ δεύτερός ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ
15 πυρός. καὶ εἴ τις οὐχ εὑρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμ-
μένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

ΚΕΦ. ΚΑ.

CAP. XXI.

1 Καὶ ἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν· ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς
2 καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθαν, καὶ τὴν θάλασσαν οὐκ ἶδον ἔτι. καὶ
τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν, Ἱερουσαλὴμ καινὴν ἶδον καταβαίνουσαν

XXI. *ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην, κε-*
κοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. Καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγά[λης ἐκ 3
τοῦ] θρόνου, λεγούσης, ἰδοὺ ἡ σκ[ηνὴ τοῦ] Θεοῦ μετὰ τῶν ἀν-
θρώπων, καὶ σκ[ηνώσει] μετ' αὐτῶν· καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐ[τοῦ
ἔσον]ται, καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς μετ' αὐτῶ[ν ἔσται] αὐτῶν Θεός. καὶ 4
ἐξαλίψει ὁ Θεὸς [πᾶν δά]κρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐ[τῶν], καὶ
ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι· ο[ὔτε] πένθος, οὔτε κραυγὴ, οὔτε πό-
[νος] οὐκ ἔσται ἔτι· τὰ πρῶτα ἀπῆλθαν.[1]) *Καὶ εἶπεν ὁ καθήμε-* 5
νος ἐπὶ τῷ θ[ρό]νῳ, καὶ ἰδοὺ, καινὰ ποιῶ πάντα. καὶ λέγει,
γράψον· ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθεινοί εἰσιν. καὶ εἶ- 6
πέν μοι, γέγοναν. ἐγώ εἰμι τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ω, ἡ ἀρχὴ καὶ
τὸ τέλος. ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω ἐκ τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δω-
ρεάν. Ὁ νικῶν κληρονομήσει ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεὸς, 7
καὶ ἔσται μοι υἱός. τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις, καὶ ἐβδελυ- 8
γμένοις καὶ φονεῦσι, καὶ πόρνοις καὶ φαρμακοῖς, καὶ ἰδωλο-
λάτραις, καὶ πᾶσι τοῖς ψεύσταις, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ
τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὅ ἐστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος.
Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ 9
φιάλας τῶν γεμόντων τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλά-
λησεν μετ' ἐμοῦ, λέγων, δεῦρο, δείξω σοι τὴν νύμφην τὴν γυ-
ναῖκα τοῦ ἀρνίου. καὶ ἀπήνεγκέν με ἐν πνεύματι ἐπὶ ὄρος μέγα 10
καὶ ὑψηλὸν, καὶ ἔδιξέν μοι τὴν πόλιν, τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ,
καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ὁ φωστὴρ αὐτῆς 11
ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι· ἔχουσα 12
τῖχος μέγα καὶ ὑψηλὸν, ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα, καὶ ὀνόματα
ἐπιγεγραμμένα, ἅ ἐστιν τὰ ὀνόματα τῶν δώδεκα φυλῶν υἱῶν
Ἰσραήλ. Ἀπὸ ἀνατολῆς, πυλῶνες τρεῖς· καὶ ἀπὸ βοῤῥᾶ, πυλῶ- 13
νες τρεῖς· καὶ ἀπὸ δυσμῶν, πυλῶνες τρεῖς· καὶ ἀπὸ νότου, πυ-
λῶνες τρεῖς· καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχον[2]) *θεμελίους δώδεκα,* 14
καὶ ἐπ' αὐτῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀ[ποστόλων] τοῦ
ἀρνίου.[3]) *καὶ ὁ λαλῶν [μετ' ἐμοῦ, ε]ἶχεν μέτρον κάλαμον [χρυ-* 15

1) *απηλθαν.* Sic MS. Woide male *απελθαν.* 2) *εχον.* Sic MS. Woide male *εχων.* 3) *αποστολων του αρνιου.* Literis cursivis cum accentibus, supra lineam scripsit quidam recentior *δωδεκα αποστολ τυ αρνιου.* Totam hanc paginam maculatam et attritam Woide recte notavit. Multa difficillime leguntur.

σοὺ]ν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν, [καὶ τοὺ]ς πυλῶνας αὐτῆς, καὶ XXI.
16 τὸ [τεῖχος] αὐτῆς. καὶ ἡ πόλις τετρά[γωνο]ς κεῖται, καὶ τὸ μῆ-
κος αὐτῆς [ὅσον] καὶ τὸ πλάτος. καὶ ἐμέτρη[σεν τ]ὴν πόλιν τῷ
καλάμῳ ἐπὶ στα[δίου]ς δώδεκα χιλιάδων· τὸ μῆ[κος] καὶ τὸ πλά-
17 τος καὶ τὸ ὕψος [αὐτῆ]ς ἴσα ἐστίν. [Καὶ ἐ]μέτρησεν τὸ τεῖχος
αὐτῆς δ̅ καὶ [ἑκ]ατὸν[1]) τεσσεράκοντα πηχῶν, [μ]έτρον ἀνθρώ-
18 που, ὅ ἐστιν ἀγγέλου. [Κ]αὶ ἡ ἐνδώμησις τοῦ τείχους αὐ[τ]ῆς,
ἴασπις· καὶ ἡ πόλις χρυσίον κα[θ]αρὸν, ὅμοιον ὑάλῳ καθαρῷ.
19 οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ κεκο-
σμημένοι. ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος, ἴασπις· ὁ δεύτερος, σάπφει-
20 ρος· ὁ τρίτος, χαλκηδών· ὁ τέταρτος, σμάραγδος· ὁ πέμπτος,
σαρδιόνυξ· ὁ ἕκτος, σάρδιον· ὁ ἕβδομος, χρυσόλιθος· ὁ ὄγδοος,
βήριλλος· ὁ ἔνατος, τοπάζιον· ὁ δέκατος, χρυσόπρασον· ὁ ἑν-
21 δέκατος, ὑάκινθος· ὁ δωδέκατος, ἀμέθυστος. καὶ οἱ δώδεκα
πυλῶνες, δώδεκα μαργαρίται· ἵνα εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν
ἐξ ἑνὸς μαργαρίτου· Καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως, χρυσίον κα-
22 θαρὸν, ὡς ὕαλος διαυγής. καὶ ναὸν οὐκ ἶδον ἐν αὐτῇ· ὁ γὰρ
Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ ὁ ναὸς αὐτῆς ἐστιν, καὶ τὸ ἀρ-
23 νίον. καὶ ἡ πόλις οὐ χρίαν ἔχει τοῦ ἡλίου, οὐδὲ τῆς σελήνης,
ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτὴν, καὶ
24 ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον. καὶ περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ
τοῦ φωτὸς αὐτῆς· καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσιν τὴν δόξαν
25 αὐτῶν εἰς αὐτήν. καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλισθῶσιν [ἡ]μέ-
26 ρας· νὺξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ. [κ]αὶ οἴσουσιν τὴν δόξαν καὶ τὴν
27 [τ]ιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν· καὶ [ο]ὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν
πᾶν κοι[ν]ὸν, καὶ ποιῶν[2]) βδέλυγμα, καὶ ψεῦδος· εἰ μὴ οἱ γεγραμ-
μένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου.

ΚΕΦ. ΚΒ.

CAP. XXII.

1 Καὶ ἔδειξέν μοι ποταμὸν[3]) ὕδατος ζωῆς, λαμπρὸν ὡς κρύσταλ-
2 λον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου. ἐμ-
μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς, καὶ τοῦ ποταμοῦ, ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖ-

1) δ̅ και εκατον. Sic pro τεσσαρα και εκατον. 2) ποιων. Sic MS.
3) ποταμον. Sic MS. Woide, male ποταμον.

XXII. θεν, ξύλον ζωῆς, ποιῶν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆναν ἕκαστον
ἀποδιδοῦν τὸν καρπὸν αὐτοῦ· καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θερα-
πείαν τῶν ἐθνῶν· καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι· καὶ ὁ θρό- 3
νος τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται· καὶ οἱ δοῦλοι αὐ-
τοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ· καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ 4
τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. καὶ νὺξ οὐκ ἔσται ἔτι. 5
καὶ οὐχ ἕξουσιν χρίαν φωτὸς λύχνου καὶ φῶς ἡλίου, ὅτι Κύριος
ὁ Θεὸς φωτίσει ἐπ' αὐτούς· καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων. Καὶ εἶπέν μοι, οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθει- 6
νοί· καὶ ὁ Κύριος ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν ἀπέ-
στειλεν[1]) τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ[2])
γενέσθαι ἐν τάχει. καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ. μακάριος ὁ τηρῶν 7
τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου. κἀγὼ Ἰωάν- 8
νης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα· Καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεπον,
ἔπεσα προσκυνῆσαι πρὸ ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ διγνύοντός μοι
ταῦτα. καὶ λέγει μοι, ὅρα μή· σύνδουλός σού εἰμι, καὶ τῶν ἀδελ- 9
φῶν σου τῶν προφητῶν, καὶ τῶν τηρούντων[3]) τοὺς λόγους τοῦ
βιβλίου τούτου· τῷ Θεῷ προσκύνησον.

Καὶ λέγει μοι, μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας 10
τοῦ βιβλίου τούτου· ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς ἐστιν. ὁ ἀδικῶν ἀδικη- 11
σάτω ἔτι· καὶ ὁ δίκαιος, δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι· καὶ ὁ ἅγιος,
ἁγιασθήτω ἔτι. Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχὺ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, 12
ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ἐστὶν αὐτοῦ. Ἐγὼ τὸ Ἄλφα καὶ τὸ 13
Ω, πρῶτος καὶ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. Μακάριοι οἱ πλύ- 14
νοντες τὰς στολὰς αὐτῶν, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον
τῆς ζωῆς, καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. Ἔξω οἱ 15
κύνες καὶ οἱ φαρμακοὶ, καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς, καὶ οἱ ἰδω-
λολάτραι, καὶ πᾶς φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος. Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα 16
τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐν ταῖς ἐκκλησίαις· ἐγώ
εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαβὶδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς καὶ ὁ προϊνός.
καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν, ἔρχου· καὶ ὁ ἀκούων εἰ- 17
πάτω, ἔρχου. καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς

---

1) *απεστειλεν.* α rescripsit m. ant. 2) *δει.* Sic MS. Woide, male, *δε.*
3) *τηρουντων.* Sic MS. Woide, male, *τηρουτων.*

18 *δωρέαν. Μαρτυρῶ ἐγὼ, παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προ-* XXII.
φητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ᾽ αὐτὰ, ἐπιθήσει ὁ
19 *Θεὸς*[1]*) τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. Καὶ*
ἐάν τις ἀφελῇ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης,
ἀφελεῖ ὁ Θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, καὶ τῆς
20 *πόλεως τῆς ἁγίας, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. Λέγει*
ὁ μαρτυρῶν ταῦτα, ναὶ ἔρχομαι ταχύ· ἀμήν. ἔρχου, Κύριε Ἰησοῦ.
21 *Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ μετὰ πάντων.*

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

---

1) ο *Θεος.* Literis cursivis cum accentibus m. rec. supra lineam addidit *ἐπ αὐτῷ.*

ORDO LIBRORUM NOVI TESTAMENTI, JUXTA CODICEM ALEXANDRINUM.

ERRATA.

Introd. p. XVII. l. ult. *pro* passin *lege* passing.
,, p. XXI. 4. *pro* gives *lege* does.
,, p. XXVII. 33 *pro* if *lege* of.
Mar. XIV. 19. *pro* *εἶμι* *lege* *εἰμι.*
Mar. XV. 41. *pro* *αἴτερα* *lege* *αἶτερα.*
Luc. VIII. 50. *post* *φοβοῦ* *adde comma.*
Acta XVII. 1. *pro* *δὲτ ἡν* *lege* *δὲ τὴν.*
Acta XXIV. 25. *post* *γενομενος* *dele comma.*
Hebr. XII. 24. *pro* *κρίττον* *lege* *κρῖττον.*
Apoc. XX. 4. *pro* *προσεκύρησαν* *l.* *προσεκύνησαν.*

Pag. 98. Not. 1. *pro* *επισρεψατο* *lege* *επιστρεψατο.*
,, 124. ,, 1. *pro* *προψητες* *lege* *προφητες.*
,, 239. ,, 3. pro *ναι* *lege* *ναι.*
,, 481. ,, 1. *adde* vel potius *εβαλεν.*

In royal 8vo., 1176 pages, elegantly printed upon fine paper, bound in cloth, price 15s., or half bound, morocco, £1 1s.

D. JOH. ALBERTI BENGELII
Gnomon Novi Testamenti

In quo ex Nativa Verborum, vi Simplicitas, Profunditas, Concinnitas, Salubritas sensuum Coelestium indicatur. Editio Tertia per Filium superstitem M. Ern. Bengelium quondam curata, Quarto Recusa, adjuvante Joanne Steudel.

The work has long been considered indispensable to the Biblical student, and, indeed, so popular is it in this country, that an English translation is announced; but, from the nature of the contents, it is needless to say that a translation, however well executed, can only lessen its general utility; for the critical nicety of the author—the great merit of the book—will not bear transferring to another language than that in which it was originally written.

In 2 Vols. 8vo. neatly bound in cloth, price 21s.

Sophoclis Tragoediæ,

THE GREEK TEXT, WITH ANNOTATIONS, INTRODUCTION, ETC., BY E. WUNDER.

A New Edition, with the Notes literally translated into English, and a Collation of Dindorff's Text.

**** Each of the Plays can be had separately, stitched in a neat wrapper, price 3s.*

Demy 8vo., cloth, 3s.

The Conjugation of the Greek Verb

Made easy for the use of Schools, according to Professor Thiersch's system, developed in his German Greek Grammar. By the Rev. Dr. Tiarks, late Minister of the German Protestant Reformed Church in London.

In 1 Vol. crown 8vo., neatly bound in cloth, price 5s. 6d.

The Elements of Hebrew Grammar;

Together with an Appendix on Chaldee Grammar.
By James G. Murphy, LL.D., &c., &c.

"To show our high opinion of this work, and the importance we attach to a good practical Hebrew Grammar, we have devoted to the subject a larger space than can usually be expected for works of the class, and are prepared to say that it is better than nineteen-twentieths of those which continually issue from the press, which have as little variety of detail and as little originality of plan, as can be imagined."—*Clerical Journal.*

New Edition, 8vo. boards, 2s. 6d.

Titi Livii Historiarum Liber XXI.

EX RECENSIONE BEKKERI.
With English Notes and a Map. Cambridge.

In demy 8vo. boards, price 2*s.* a New and Literal Translation of

The Twenty-first Book of Livy.

In 12mo., cloth, price 2s. 6d.

Thucydides's History of the Plague of Athens,

In English, with Notes explanatory of its Pathology.
By Chas. Collier M.D., F.R.S., &c., Fellow of the Royal College of Physicians, &c

---

12mo. cloth, 2s. 6d.

A First Praxis of Latin Composition.

By C. E. Moberly, M.A., Assistant Master of Rugby School.

GERMAN.

BY THE REV. DR. TIARKS.

Thirteenth Edition. 12mo. cloth, 6s.

1. Practical Grammar of the German Language.

Eighth Edition. 12mo. cloth, 3s. 6d.

2. Progressive German Reader,

Containing Grammatical Exercises, Easy Letters, Short Stories, Historical Sketches, Dialogues, Idiomatical Phrases and Proverbs.

Eleventh Edition. 12mo. cloth, 3s.

3. Exercises for Writing German.

Adapted to the Rules of his German Grammar.

12mo. cloth, 2s. 6d.

4. Key to the Exercises for Writing German,

Which may also be used as a Reading Book for practising the Rules of Grammar by those who do not wish to write Exercises.

Eighth Edition. 12mo. cloth, 3s. 6d.

5. Introductory Grammar of the German Language,

with an INTRODUCTORY READER, and INTRODUCTORY EXERCISES.

12mo. cloth, 2s.

6. Sacred German Poetry, or Collection of Hymns.

18mo. cloth, 3s. 6d.

7. Goethe's Faust,

With Explanations of the most difficult Words and Phrases, to which are added the two celebrated Hymns, Stabat Mater and Dies Iræ, in the original, with a German Metrical Translation.

The estimation in which this series of Elementary Works is held, is proved by their constant and daily increasing sale, the best test of their merit and practical utility.

BY DR. ALBERT BARTELS.

Fourth Edition. Square 16mo. neatly bound in cloth, 3s. 6d.

1. The Modern Linguist;

Or, Conversations in English, French, and German; preceded by Rules for the Pronunciation of German, a copious Vocabulary, and a Selection of Familiar Phrases; and followed by Models of Receipts, Bills of Exchange, Letters, Notes, Tables of English, French, and German Coins, and of English and French Weights and Measures.

Fourth Edition. 18mo. bound in cloth, 2s. 6d.

2. The Modern Linguist,

in ENGLISH and GERMAN (only).

It has been the aim of the compiler of these Works to introduce only such phrases and expressions as refer more exclusively to the current topics of the day; so as to render them more practically useful to the student and to the traveller, than the majority of Guides and Dialogue Books hitherto published.

BY FRANZ DEMMLER,

Professor of German at the Royal Staff College, Sandhurst.

Second Edition, considerably Enlarged and Improved. 1 Vol. 8vo. 5s. 6d.

1. Compendious Grammar of the German Language.

"Mr. Demmler's Grammar is, so to speak, a popular version of the Grimm-Becker system, by which the elementary part is reduced to the utmost simplicity by one who, for many years sole German Master at the Royal Military College, had to teach under circumstances of peculiar difficulty *the grammar from the language, not the language from the grammar*, and consequently who has produced a book, not only admirably adapted for self-instruction, but which cannot fail to assist German teachers in imparting, with more than ordinary facility, a sound and practical knowledge of the language to their pupils."

New Edition. 12mo. cloth, 4s.

2. German Reader,

A Selection of Extracts from distinguished German Authors, in Prose and Verse.

Third Edition. 8vo. cloth, 4s.

3. Exercises on the German Grammar.

12mo. cloth, 2s. 6d.

4. Key to the German Exercises.

These Works, by the German Professor at Sandhurst College, have been specially compiled for the course of study pursued there, and at the other Institutions connected with it.

BY WILLIAM BUNGER,

German Master to the College for Ladies, Brixton, &c., &c.

New Edition. 16mo. cloth, 2s. 6d.

1. German Travelling Conversations,

For Schools & Tourists; German & English on opposite pages, interleaved with blank paper.

12mo. cloth, 5s.

2. German Tales and Poetry by the Best Authors,

Selected and adapted for the use of English Students, with a complete Vocabulary of the Prose Text.

12mo. cloth, 2s.

3. A Complete German English Vocabulary

To German Tales and Poetry (arranged alphabetically), and giving additionally the genitives singular, and nominatives plural of the nouns, and the imperfects and past participles of the irregular verbs which occur in the text.

BY GEORGE CRABB.

12mo. cloth, 5s.

1. Extracts from the Best German Authors.

Eighth Edition, entirely remodelled and considerably enlarged, with Analytical Translation, Notes, and a copious Vocabulary, for the use of Beginners. By Dr. Hausmann.

Twelfth Edition. 12mo. cloth, 3s. 6d.

2. Elements of German and English Conversation on Familiar Subjects,

With a Vocabulary to each Dialogue. With additions and corrections by Dr. Bernays.

BY F. AHN.

Parts I. and II. in 1 vol., 12mo. cloth, 3s. Part I., separately, 1s. Part II., 1s. 6d. Part III. (Reading Course), 1s. 6d.

1. New Practical and Easy Method of Learning the German Language.

Also: A Key to Ditto, Sewed, 8d.

1 Vol. 12mo., cloth, 4s. 6d.

2. A Practical German Grammar.

Being a Sequel to the above.

BY C. A. FEILING,

German Master at the Royal Military Academy, Woolwich, and at the City of London School.

Second Edition. 12mo. roan, 5s.

1. Practical Guide to the Study and Grammar of the German Language,

Containing the Essential Parts of Grammar, with Progressive Exercises and easy Prose Compositions. Especially adapted for Schools.

12mo. cloth, *reduced to* 2s. 6d.

2. A Key to the Exercises and Prose Compositions

Contained in the above.

Fourth Edition. 12mo. roan, 5s.

3. A Complete Course of German Literature for Beginners.

"'The Practical Guide,' and the 'Course' are two excellent volumes, containing a large amount of well-arranged matter."—*Military Spectator.*

BY DR. M. M. FISCHEL,

of Queen's College, London.

Third Edition, corrected and improved. Crown 8vo. cloth, 5s.

A German Reading Book

On an entirely new principle; a story by Franz Hoffman, literally translated with copious grammatical notes, explanations of idioms, and an Elementary German Grammar.

"This little work is on a new plan, combining, as it does, the literal translation of the Hamiltonian and similar systems, with the early approach to grammar advocated by the old school. . . . . The pupil learns the grammar imperceptibly as he proceeds with the story, and at the end of the course finds himself—he scarcely knows how—tolerably erudite."—*The Times.*

"This book ought to be in the hands of every one desirous of acquiring German quickly."—*The Press.*

BY CHARLES EULENSTEIN,

Late Professor of the German Language at Bath.

Fourth Edition. 12mo. cloth, 4s.

1. An Easy Grammar of the German Language,

Containing the Elements of Grammar, Progressive Exercises, Select Reading Lessons, a Collection of the most Necessary Words, a Series of Familiar Sentences, and a Collection of Idiomatic Expressions. For the use of Schools and Private Teaching.

Second Edition. 12mo. cloth, 2s. 6d.

2. Progressive Exercises for Speaking German.

A Supplement to all German Grammars.

BY D. BOILEAU.

New Edition. 12mo. boards, reduced from 7s. to 3s. 6d.

1. A Complete Course of Instruction in the German Language,

In which attention is particularly directed to peculiarities in Grammatical Forms and Constructions; exemplified by Selections from the best Authors.

New Edition. 12mo. cloth boards, 5s.

2. On the Nature and Genius of the German Language.

BY DR. A. HEIMANN,

Professor of the German Language and Literature at the London University.

Second Edition, corrected and augmented. Two parts in 1 vol., 12mo. cloth, 5s. 6d.

1. Materials for translating English into German.

Either part can be had separately, price 3s.

2. Key to ditto. By Dr. Erdmann. 8vo. sewed, 3s. 6d.

Second Edition, thoroughly revised. 12mo. cloth, 5s.

3. Fifty Lessons on the Elements of the German Language; with a Lexicon.

The author intended, by these two volumes, to introduce the English student into the art of writing and speaking German from the first elements to the most difficult parts. The plans adopted in both, varying according to the proficiency of the pupil, have met with the approval both of distinguished teachers and of scholars who have made use of the books without the assistance of a master. Much has been added in the New Edition to facilitate the study, to simplify the rules, and to make the exercises as useful as possible.

Second Edition, corrected and improved, 12mo. cloth, 3s. 6d.

4. The First German Reading Book

For English children and beginners in the study of the German Language.

This very admirable little work has met with much success, and is as well suited for adults commencing the study of the language as for children.

Seventh Edition. 12mo. cloth boards, 5s.

5. Ermeler's Deutsches Lesebuch, or German Reading Book.

New Edition, enlarged by the addition of explanatory notes, improved, and adapted to the use of English Students.

This is one of the most desirable and useful Reading Books that can be placed in the hands of a student of the German language. The selection has been made with great taste and care, and does not contain any but the most perfect specimens of composition.

12mo. cloth, 6s.

6. Wendeborn's German Grammar.

Eleventh Edition, entirely remodelled by Professor A. Heimann.

BY THE REV. DR. EMIL OTTO,

Professor at Heidelberg.

Second Edition. 12mo. cloth, 5s.

1. German Conversation Grammar.

12mo. boards, 2s.

2. Key to the Exercises.

12mo. boards, 2s.

3. First German Book.

Square 4to., stiff covers, 1s. 6d.

J. Louis' German Copybook.

Fluegel's German and English, and English and German Dictionary.

New Edition, adapted to the English Student, with great additions and improvements

By C. A. Feiling, Dr. A. Heimann, and J. Oxenford.

2 vols. 8vo., cloth boards, £1 4s.

It is very desirable that parties wishing to have this work should be particular in specifying the *New London Edition,* as there are two other editions: the one more bulky and much dearer, the other, edited by the son of the Lexicographer, smaller, and somewhat cheaper, but both greatly inferior in po nt of utility for the English student, having been compiled without English assistance, and *especially for the use of German Students.*

Royal 18mo. (760 pages), 7s. 6d.

Fluegel's Abridged German and English, and English and German Dictionary,

For the Use of Travellers and Schools.

In 2 vols., 4to. sewed, reduced from £2 16s. to £1 8s.; half-calf, £1 18s.; half-morocco or russia, £2 5s.

English and German, and German and English Dictionary. By Dr. J. L. Hilpert.

The vols. may be had separately. German-English, 20s.; English-German, 12s.

Also, in 2 stout vols., 8vo., 1900 pages, sewed, 9s.; bound in 1 vol., cloth, 10s. 6d.; half-morocco, flexible back, 12s.

An Abridgment of the Above.

For their extent, these are unquestionably the cheapest German and English Dictionaries extant.

Fifth Edition, 12mo. roan, 5s. 6d.; sewed, 4s. 6d.

Elwell's new and complete English and German Dictionary

For general use, containing a concise grammar of either language. Dialogues with reference to grammatical forms and rules on pronunciation.

BY DR. F. W. THIEME.

Sixth Edition. 12mo. roan, 7s.

Black's New and Complete Grammatical English-German and German-English Dictionary,

In Two Parts, in which are introduced the Genitives, Plurals, and Irregularities to Substantives, the Comparative Degrees of Adjectives, and the Irregularities of Verbs, arranged in the Alphabet, as well as under their Roots; also the Pronunciation and Construction of Words throughout the Language.

Tauchnitz's Pocket Dictionaries,

Being a series of Dictionaries in all Languages.

Sq. 18mo., roan, each containing two parts, the languages being reversed:

	s.	d.		s.	d.
English and German	3	6	English and French	4	0
English and Danish	4	6	English and Italian	4	0
English and Swedish	4	6	English and Russian	4	6

For the remainder, see separate Catalogue.

In 1 Vol., demy 8vo., neatly bound in cloth, price 6s. 6d.

A Thesaurus of German Poetry;

Consisting of 450 Select Pieces by the most celebrated Authors, from the classical period to the present day. With Explanatory Notes, preceded by a short History of German Poetry; forming a Library of the Modern Poets of Germany. Especially adapted for the use of Schools, for self instruction, and for private reading. By CHARLES GRAESER.

On a sheet, 1s., or neatly mounted in case, 2s. 6d.

An Easy and Comprehensive Tabular Synopsis

Of the difficult Grammatical Forms of the German Language. By MONSIEUR J. OCTAVE, M.A., Professor of French and German, Bath.

BY A. SONNENSCHEIN and J. S. STALLYBRASS.

In one vol. 12mo. cloth, 4s. 6d.

German for the English.

A First Reading Book, containing Easy Poems in German, with Interlinear Translations, and Illustrated by Notes and Tables, chiefly Etymological.

"This is a most useful little book, either for self-instruction or for use with a master. The eye may at first be startled at such Germanisms as '*Throat-sounds*' for '*Gutturals,*' and '*Word-building*' for '*Formation of Words;*' but the authors, in introducing a new system of teaching, appear to have ignored the older terms, and to have denizened the present German words by a literal translation into English. Both Anglo-Saxon and the modern German have the same Teutonic roots. Of this circumstance the authors have availed themselves, to provide the English novice with a rich and full vocabulary of German words in the section of '*the changes of sound which words undergo in passing from German into English,*' by which, of course is simply meant the difference of form the Teutonic root assumes in the older Anglo-Saxon and English, and the more recent Hoch-Deutsch, as now spoken and written in Germany. The third part consists of 'Easy Poems, with Interlinear Translations' and useful notes. The book is indeed 'German for the English,' in its strictest sense, and addresses itself quite after a German fashion of its own to the English pupil."

One vol. 8vo. cloth, 6s.

German made Easy. By Professor Selig.

A New, Practical, and Speedy Method for Self-Instruction in the German Language, in which the Accentuation and Pronunciation are given, and adapted throughout to the English Manner of Spelling.

"For students who wish to obtain a sufficient knowledge of the German language for conversational purposes, M. Selig's manual for self-instruction will be found a useful work, and one of the best substitutes yet offered for *vivâ voce* tuition. The phrases and dialogues are well selected and arranged, and the correct pronunciation can be readily understood by the help of the signs and interpretations, to which a key is given at the commencement of the volume. The accentuation and pronunciation are given, and adapted throughout to the English manner of spelling."—*Literary Gazette.*

12mo. cloth, 2s.

Stromeyer's German Exercises,

With a Grammatical Introduction, being a Guide to German Writing.
12mo. cloth, 3s.

8vo. cloth bds., 4s. 6d.

Kohlrausch's Kurze Darstellung der Deutschen Geschichte,

With copious English Notes, and a short Sketch of German Literature. By Dr. A. BENSBACH, Professor of German at Queen's College, Galway.

This work contains an excellent compendium of Kohlrausch's well-known History of Germany. The notes were specially compiled for the use of Winchester College.

12mo., cloth, 2s. 6d.

Lessing's German Fables, in Prose and Verse.

With a close English Translation and brief Notes.

Stitched, 1s. 6d.

The same. The German Text only.

12mo. cloth, 2s. 6d.

Goethe's Iphigenie auf Tauris,

Arranged for the use of Students, with Notes, Vocabulary, and Interlinear Translations of the First Scenes. By M. BEHR, Ph. D., late Professor of the German Language at Winchester College.

Tieck's Blaubart, ein Märchen in fünf Akten,

With a translation of difficult words and passages, explanation of Grammatical peculiarities, &c., by H. APEL.

12mo. cloth, 3s. 6d.

Fünf Märchen aus der Tausend und Einen Nacht.

This little work contains a translation, by A. L. Grimm, of five of the most popular tales from the Arabian Nights. It was reprinted at the suggestion of Dr. Tiarks, and is used in many schools.

Second Edition. 12mo. cloth, 3s.

Das Kalte Herz. By Wilhelm Hauff.

With a word for word Translation of the first dozen pages, Translation of difficult Passages, and Grammatical Notes. By H. APEL, German Master at King Edward's School, Birmingham.

BY DE LA MOTTE FOUQUE.

Square 12mo. cloth, 2s.; sewed, 1s. 6d.

1. Undine.

Square 12mo. cloth, 3s.; sewed 2s. 6d.

2. Sintram und seine Gefährten.

Square 12mo. cloth, 2s.; sewed, 1s. 6d.

3. Die beiden Hauptleute.

Square 12mo. cloth, 2s.; sewed, 1s. 6d.

4. Aslauga's Ritter.

Square 12mo. cloth, 6s. 6d.

5. Die Jahreszeiten,

Consisting of the above four works, complete in one volume.

The above editions of Fouqué's celebrated Romances, known as the "Four Seasons," are elegantly and correctly reprinted, and adapted both for presents and reading books.

The following Catalogues of Modern Books in Foreign Languages, including Elementary Works, may be obtained on application, or sent by post for a single stamp.

1. French, Italian, Spanish, and Portuguese Literature.
2. German, Dutch, Danish, Swedish, Polish, Russian, and Northern Literature.
3. Greek, Latin, Hebrew, and Oriental Literature.

FRENCH.

BY F. SCHÖPWINKEL.

8vo. cloth, 3s. 6d.

Elementary Grammar of the French Language.

On the plan of Dr. C. Ploetz' celebrated "Cours gradué de Langue Française."

BY O. C. ANGOVILLE,

French Master at Winchester College.

Third and Revised Edition, thick 12mo., 685 pages, bound in roan, 6s. 6d.

A Complete Treatise on French Grammar,

Illustrated by numerous Exercises.

The Author of this excellent work is Professor of the French Language at Winchester College, and was formerly French Master at the Naval School at Gosport, &c. &c. His Grammar has been introduced in several schools and private families with great and well-merited success.

BY A. MANIER.

Second Edition, carefully revised. 32mo. stiff wrapper, 1s.

1. A French Phrase-Book,

After the plan of the Abbé Bossut.

32mo. stiff cover, 1s.

2. A French Word-Book,

On the same plan.

32mo., neatly bound in cloth, 2s.

A French Reading-Book,

In Two Parts.

Part I. Comprising Extracts from Mme. Guizot, Ruthière, Florian, Barthélémy, and Chênedollé, with a literal interlinear Translation.

Part II. Comprising Extracts in prose and verse, from French classical authors, with Explanatory Notes.

The plan followed in this work is believed to be the best calculated for securing, on the part of the student, a desirable amount of self exertion, and at the same time offering him sufficient assistance to prevent discouragement.

BY ANDRE SEARS,

Professor of the French Language at the Liverpool Collegiate Schools.

One thick Volume. 12mo. cloth, 5s.

1. A Complete Course of Instruction in the French Language.

In Three parts, which may also be had separately, as follows:—

12mo. cloth, 2s.

2. Grammatical Course.

12mo. cloth, 2s.

3. Reading and Translation Course.

CONTAINING PROSE AND POETRY.

12mo. cloth, 2s.

4. Conversational and Mercantile Course,

Containing Commercial Letters, Models of Bills and Receipts, Mercantile, Railway, and Colloquial Phrases, Familiar Dialogues, Notes and Letters, and Scenes from Molière.

SPANISH.

BY PROFESSOR E. DELMAR.

Sixth Edition. Carefully revised, 12mo. cloth, 8s.

1. A Complete Theoretical and Practical Grammar of the Spanish Language,

In a Series of Lectures, with Copious Examples and Exercises written with the new Spanish Orthography, and particularly adapted for Self-Tuition.

Cloth, 3s. 6d.

2. Key to the Exercises contained in Ditto.

12mo. cloth (300 pages), 7s.

3. Modelos de Literatura Espanola:

Or, Choice Selections in Prose, Poetry, and the Drama, from the most celebrated Spanish writers, from the Fifteenth Century to the Present Day; with a brief sketch of Spanish literature, and explanatory notes in English.

Third Edition. Enlarged and improved, square 18mo. cloth, 3s. 6d.

A New Guide to Spanish and English Conversation. By J. Rowbotham.

Consisting not only of Modern Phrases, Idioms, and Proverbs, but containing also a copious Vocabulary; with Tables of Spanish Moneys, Weights, and Measures, for the use of Spaniards.

NEUMAN AND BARETTI'S SPANISH DICTIONARY.

Eleventh Edition. 2 Vols. 8vo. cloth 28s.

A Dictionary of the Spanish and English Languages,

ORIGINALLY COMPILED BY NEUMAN AND BARETTI,

Wherein the words are correctly explained according to their different meanings, and a variety of terms relating to the Arts, Sciences, Manufactures, Merchandise, Navigation, and Trade elucidated. Thoroughly revised and enlarged by the addition of many thousand words, greatly improved, carefully collated in both parts, and enriched by a copious list of Geographical and other proper names. By M. Seoane, M.D., Member of the University of Salamanca.

12mo. roan (714 pages), 6s.

An Abridgement of the above,

For the use of Travellers and Schools.

BASED UPON THE OLLENDORFFIAN SYSTEM.

Demy 8vo. cloth, reduced to 6s.

A new method of learning to read, write, and speak the

Spanish Language in Six Months,

The original American Edition. Adapted for the use of Schools, and for Self-Instruction.

By V. Velasquez and T. Simonne.

Key to the above, 3s. 6d.

Complete Lists of Spanish and Italian Books can be had on application.

ITALIAN.

BY F. AHN.

In 1 Vol., 12mo., bound in cloth, 3s. 6d.

A New, Practical, and Easy Method of Learning the Italian Language.

First and Second Course, with Key to the Exercises.

BARETTI'S ITALIAN DICTIONARY.

2 Vols. 8vo. cloth, £1 10s.

A New Dictionary of the Italian and English Languages,

Based upon that of Baretti, and containing among other improvements numerous Neologisms relating to the Arts and Sciences; the Inflections of Irregular Verbs, and the Anomalous Plurals of Substantives; and a copious List of Geographical and Proper Names, both Ancient and Modern, compiled by J. DAVENPORT and G. COMELATI.

Second Edition. Two Parts in 1 thick Vol., 32mo. 834 pages, roan, 3s. 6d.

New Pocket Dictionary of the Italian and English Languages. By S. H. Blanc.

Thick 8vo., 900 pages, cloth boards, 7s., published at 15s.

Classic Readings in Italian Literature.

A Selection from the Prose Writings of the best Italian Authors from the 13th Century to the present time; with Notes and Biographical Notices. By G. CANNIZZARO.

---

1 Vol. 12mo. roan, 6s., sewed, 5s.

Dictionary of the Italian and English Languages. By W. James and G. Grassi.

For general use, with the Italian Pronunciation, and Accentuation of every Word Technological Terms of Science and Art, of Mechanics, &c.

Two Parts in 1 Vol. 18mo. roan, 4s. 6d.

Pocket Dictionary of the English and Italian Languages. By C. Graglia.

8vo. cloth, 6s. 6d.

Raccolta di Poesie,

Tratte dai più celebri Autori antichi e moderni, ad uso degli Studiosi della Lingua Italiana.

BY F. VENOSTA,

Professor of the Italian Language at Brighton.

This work is a graduated collection, containing extracts from more than forty Poets, carefully selected for the use of Young Ladies desirous of acquiring a knowledge of Italian.

12mo. cloth, 4s. 6d.

Italian Conversation-Grammar,

A New and Practical Method of Learning the Italian Language. By CHARLES MARQUARD SAUER, Professor of Italian at the Public Commercial School of Leipsic.

BY JOHN MILLHOUSE.

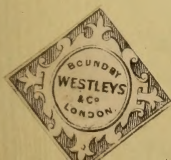
Second Edition, 2 Vols. crown 8vo. cloth, 14s.

1. A New English-Italian and Italian-English Pronouncing and Explanatory Dictionary.

Second Edition, 18mo. cloth, 2s.

2. English and Italian Dialogues, with Models of Letters.




BOUND BY
WESTLEYS
& Co
LONDON


3 1761 09703072 0